

**Національна академія наук України
Інститут історії України**

**УКРАЇНА:
ХРОНІКА ХХ СТОЛІТТЯ
Довідкове видання**

**Роки 1961 – 1975
Частина 1. 1961 – 1965**

Київ – 2005

Редакційна рада

Голова ради – *В.М.Литвин*

Члени ради: *Л.В.Губерський, І.М.Дзюба, Я.Д.Ісаєвич, С.В.Кульчицький,*
[І.Ф.Курас,] О.С.Онищенко, М.В.Попович, В.А.Смолій, Ю.С.Шемшиченко

Редакційна колегія

Голова колегії – *В.А.Смолій*

Члени колегії: *В.Ф.Верстюк, С.В.Віднянський, В.О.Горбик, В.М.Даниленко, М.Ф.Дмитрієнко, О.О.Ковалъчук* (відповідальний секретар)
Г.В.Касьянов, С.В.Кульчицький (заступник голови колегії, керівник авторського колективу), *О.Є.Лисенко, Ю.А.Пінчук, О.П.Ресніт, П.Т.Тронько*

Авторський колектив

О.В.Андроцук, О.Г.Бажан, Г.Б.Басара, Н.П.Барановська, О.Д.Бойко, Н.Ф.Васильєва, В.Ф.Верстюк, Д.С.Вирський, Л.В.Гриневич, В.А.Гриневич, А.П.Гриценко, І.І.Дерейко, О.М.Донік, М.Г.Дубік, Т.В.Заболотна, О.О.Ковалъчук, Л.В.Ковпак, В.О.Крупина, В.В.Левікін, О.Є.Лисенко, М.К.Лобода, О.А.Лошицький, Р.В.Маньковська, О.В.Михайлова, О.М.Мовчан, В.Б.Молчанов, Т.Г.Осташко, С.С.Падалка, Т.В.Пастушенко, О.П.Рabenчук, М.К.Смольніцька, Г.В.Степаненко, І.В.Хміль, О.Й.Щусь, О.В.Юрковська, Б.М.Яншин

Від 2004 р. Інститут історії України НАН України розгорнув великий дослідницький проект "Україна: хроніка ХХ століття". Підготовлені до друку рукописи виходять в світ окремими частинами, по роках або групах років. У цих книгах день за днем відтворюються події суспільно-політичного, економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя українського суспільства.

ISBN 966-02-3607-7 (серія)
ISBN 966-02-3880-0 ч. 1.

© Інститут історії України
НАН України, 2005

ПЕРЕДМОВА

Від 2004 р. Інститут історії України НАН України розгорнув великий дослідницький проект, який реалізується у формі багатотомного видання "Україна: хроніка ХХ століття".

Хронологічні довідники завжди користуються попитом як серед науковців, так і серед студентів. Вони є своєрідним кістяком історичного процесу. Тому вони відіграють велику роль і в аналітичній роботі науковця, і в засвоєнні студентом головних закономірностей історії як науки. Найбільш популярним довідником, присвяченим вітчизняній історії, є книга В.Ф.Верстюка, О.М.Дзюби і В.Ф.Репринцева, яка витримала у "Науковій думці" три видання.

Хроніка ХХ ст. якісно відрізняється від будь-яких інших видань довідкового типу. Цю нову якість їй забезпечують неспівставно ширші кількісні показники. Ми хочемо показати кожний день століття, відобразити всі скільки-небудь важливі події політичного, громадського, економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя, а також події в сфері міжнародних відносин, фізкультури і спорту.

Чому у здійсненні цього грандіозного проекту ми зупинилися саме на ХХ ст.? Тому, мабуть, що в понад тисячолітній історії українського народу це століття займає винятково важливе місце.

На початку ХХ ст. України як геополітичної реальності просто не існувало. Українці жили на землі своїх предків, але не мали національної державності. Під час Першої світової війни в армії Російської імперії і Австро-Угорщини були мобілізовані мільйони українців, змушені воювати між собою за незрозумілі і чужі їм цілі. Наприкінці ХХ ст. вже існувала незалежна і соборна Україна. Вона мала договори з усіма сусідніми країнами, які проголосували недоторканність її кордонів. Влада в Україні належала народу, який на вільних виборах визначав персональний склад народних депутатів і обирає президента.

Між початком і кінцем цього століття пролягли важкі, трагічні роки. Обидві світові війни відбувалися рік за роком на українській землі. Вовчні дії викликали господарську розруху і супроводжувалися голодом

1921–1923 рр. і 1946 –1947 рр. Між ними – голодомор 1932-1933 рр., викликаний терором, влаштованим Й.Сталіним. Вождь прагнув "навчити уму-розуму" непокірливих українських селян, щоб змусити їх працювати у громадському господарстві колгоспів.

Після здобуття національної державності український народ несе відповідальність за своє майбутнє тільки перед самим собою. Попереду багато нерозв'язаних проблем, але серед них нема нерозв'язних.

Рік на рік не припадає, кожний з них мав різне змістове наповнення. Одні роки були наповнені подіями епохального значення, інші минали безслідно. Тому деяким рокам у “Хроніці ХХ століття” присвячуються окремі книги, а деякі роки об'єднуються у певні історичні періоди.

Друкуючи “Хроніку ХХ століття” на інститутській поліграфічній базі, ми не припиняємо роботи над нею. Наша кінцева мета – опублікувати це довідкове видання більшим накладом у професійному видавництві, щоб воно стало доступним для широкого кола читачів. Можливо, ми організуємо друкування його за передплатою. Одночасно ми підготуємо спеціальну програму, щоб “Хронікою” можна було б користуватися в Інтернеті. Колектив Інституту історії України розуміє, що цей проект має величезне значення для дальнього розвитку історичної науки. Тому він ставиться до реалізації проекту з належним почуттям відповідальності.

В.Смолій

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Фактографічний матеріал, вміщений у хронологічному довіднику, відтворює яскраві сторінки політичного, соціально-економічного та культурного життя в УРСР та українців за кордоном упродовж 1961 – 1975 років.

Кожному факту присвоєно номер тематичного розділу.

1. Політичне життя.	6. Повсякденне життя.
2. Громадське життя.	7. Персоналії.
3. Економічне життя.	8. Міжнародні відносини.
4. Культурне життя.	9. Фізкультура і спорт.
5. Релігійне життя.	10. Катаклізми, трагедії, аварії.

1. До розділу “**Політичне життя**” включено факти, які відбивають революційні і військові події, видатні події національного життя, процес державотворення, становлення й розвиток багатопартійності, виборчі кампанії, репресії, політичні страйки.

2. Факти “**Громадського життя**” відображають організацію громадських рухів та об’єднань, їх найбільш знаменні ініціативи.

3. У розділі “**Економічне життя**” підібрано факти, що відбивають проведення економічних реформ, запровадження нових форм господарювання, становище вітчизняної економіки у конкретних подіях – пуску, реконструкції або консервації чи закриття промислових об’єктів, налагодження випуску нових видів промислової продукції, зміни, які відбулися у сфері організації виробництва та регламентації трудових відносин.

4. Події “**Культурного життя**” відображають діяльність держави в сфері культури, організацію освітніх і культурних закладів, творчих спілок, їх з’їзди, найважливіші наукові відкриття, а також оприлюднення видатних творів літератури й художнього мистецтва, побудову архітектурних шедеврів.

5. Розділ “**Релігійне життя**” відображає характер стосунків держави з церквою, організацію або припинення діяльності релігійних конфесій,

зnamенні подiї у їхньому внутрiшньо- й мiжконfесiйному життi, змiну церковних iєparхiв.

6. Факти “**Повсякденного життя**” характеризують змiни у сферi побутового обслуговування, органiзацiї дозвiлля, задоволення житлових потреб населення, соцiального забезпечення, охорони здоров’я, регламентацiї шлюбних та позашлюбних стосункiв.

7. Роздiл “**Персоналiй**” стосується дат народження або смертi видатних державних, громадських вiйськових дiячiв, представникiв освiти, науки й культури, вiдомих церковнослужителiв. Дiяльнiсть згаданих персоналiй вiдбивається у iнших тематичних рубриках.

8. “**Miжнароднi вiдносинi**” констатують мiжнароднi угоди, укладенi за участю України, найважливiшi двостороннi мiжурядовi угоди та вiзити державних дiячiв, обмiн неурядовими делегацiями.

9. У роздiлi “**Фiзкультура i спорт**” вiддзеркалено дiяльнiсть державних органiв по керiвництву фiзкультурою й спорту, факти органiзацiї спортивних товариств, проведення спартакiад та загальнореспублiканських змагань з окремих видiв спорту, свiтовi рекорди украiнських спортсменiв, а також факти побудови найбiльших спортивних споруд, органiзацiї учебних спортивних закладiв.

10. До роздiлу “**Катаklizmi, трагедiї та аварiї** ” вiдiбрано факти, якi констатують природнi й техногеннi катастрофи та аварiї, державнi заходи з їх лiквiдацiї, акти геноциду, терористичнi акти, факти депортациї народiв та iн.

ВІКТОР КРУПИНА

ХРОНІКА 1961

1 січня (неділя).

3. Введено 6-годинний робочий день для всіх підземних робітників вугільних і соляних шахт, доломітних рудників Сталінського економічного району. *Робітнича газета.* – 1961. – 3 січня.

2 січня (понеділок).

3. З воріт Львівського автобусного заводу вийшов у перший рейс автобус “ЛАЗ-669”. Призначався для міжміських сполучень і розрахований на 43 пасажирські місця. *Радянська Україна.* – 1961. – 3 січня.

3 січня (вівторок).

6. м. Славута (Хмельницька область). Відкрито кінотеатр на 550 глядачів. *Радянська Україна.* – 1961. – 4 січня.

7. Відбувся пленум Полтавського обкуму КП України, який розглянув організаційні питання. Пленум звільнив від обов'язків первого секретаря обкуму М.Рожанчука і обрав В.Ком'яхова. *Радянська Україна.* – 1961. – 4 січня.

8. США. Мер м.Боффало А.Седіта в присутності делегації шевченківського комітету проголосив 1961 рік – Шевченківським роком у м.Боффало. У прокламації з цього приводу А.Седіта вказував, що Т.Шевченко був борцем проти колоніалізму та окупації, за свободу. Він закликав всіх мешканців міста співпрацювати з Українським конгресовим комітетом Америки та іншими організаціями для відзначення 100-річчя з дня смерті Т.Шевченка. *Батьківщина.* – Торонто. – 1961. – 28 січня – 4 лютого.

3-4 січня (вівторок-середа).

7. За видатні заслуги в розвитку радянської літератури і мистецтва та у зв'язку з проведенням декади української літератури у Москві ордени

Леніна вручено письменникам В.Сосюрі та М.Стельмаху. *Радянська культура. – 1961. – 5 січня.*

3-18 січня (вівторок-середа).

5. У Львівській, Станіславській, Тернопільській, Чернівецькій та Закарпатських областях працювала комісія, яка вивчала наслідки “процесу оправославлювання” в Україні. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.407.*

6 січня (п'ятниця).

4. м. Львів. Створено Український науково-дослідний інститут фізіології і біохімії сільськогосподарських тварин. Інститут працюватиме над підвищеннем продуктивності сільськогосподарських тварин, розроблятиме основи їх годівлі та розведення. *Радянська Україна. – 1961. – 7 січня.*

6. м. Кіровоград. Відкрито кінотеатр хроніки. Крім хронікальних та документальних фільмів у ньому також мали демонструватися художні фільми. Передбачалося, що новий кінотеатр працюватиме без контролерів: самі глядачі мали відривати від квитків контрольні талончики і класти їх у спеціальні скриньки. *Радянська Україна. – 1961. – 7 січня.*

7. Відбувся пленум Кримського обкуму партії, який розглянув організаційні питання. Він звільнив від обов’язків першого секретаря В.Ком’яхова у зв’язку з переходом на іншу роботу і обрав першим секретарем обкуму І.Лутака. *Радянська Україна. – 1961. – 7 січня.*

9 січня (понеділок).

5. м. Київ. На трикотажній фабриці імені Рози Люксембург відбулася лекція “Протилежність науки і релігії”. *Радянська Україна. – 1961. – 10 січня.*

10 січня (вівторок).

7. м. Харків. Громадськість міста відзначила 50-річчя з дня народження і 25-річчя творчої діяльності художника графіка, заслуженого

діяча мистецтв УРСР В.Мироненка. *Радянська Україна. – 1961. – 12 січня.*

8. м. Нью-Йорк (США). Мер міста Роберт Ф.Вагнер підписав прокламацію, якою встановлювалося, що 22 січня відзначатиметься як День Української незалежності. Він заявив, що в цей день на міській ратуші поруч з американським прапором висітиме український. *Українське слово. – Париж. – 1961. – 22 січня.*

10-11 січня (вівторок-середа).

1. м. Київ. Відбувся пленум Спілки письменників України. У виступах Б.Антоненко-Давидовича, Д.Павличка та інших різко засуджувався культ особи, розкривалися породжені ним деформації в свідомості людей. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – C.407.*

13 січня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР призначила вибори до обласних, районних, сільських та селищних рад депутатів трудящих УРСР восьмого скликання на 5 березня 1961 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – № 4. – C.239.*

15 січня (неділя).

4. Повідомлялося, що під час робіт на р.Ломниця поблизу с.Бабин Калуського району на Станіславської області знайдено бивень мамонта вагою 70 кг., який передано в обласний краєзнавчий музей. *Радянська Україна. – 1961. – 15 січня.*

8. м. Мельбурн (Австралія). Відбулася III країова конференція членів Організації українських націоналістів за кордоном (ОУНз) в Австралії. У прийнятій резолюції учасники констатували продовження українським народом боротьби за свою незалежність, виступали за координацію зовнішньої політики української еміграції тощо. Також оунівці висловлювалися за створення єдиного політичного центру української еміграції, яким, за умови певних змін, могла б стати Українська

Національна Рада. На конференції було схвалено ініціативу Конгресу українців Канади по скликанню Світового конгресу українців і створення Світового союзу українців. *Український самостійник.* – 1961. – Лютий. – С.39-43.

17 січня (вівторок).

6. м. Кам'янець-Подільський (Хмельницька область). Жителі міста та району вперше почули з репродукторів і приймачів радіопередачі. Почала працювати районна редакція радіомовлення на громадських засадах. Загалом у Хмельницькій області на той час було створено 5 редакцій радіомовлення. *Радянська Україна.* – 1961. – 27 січня.

20 січня (п'ятниця).

9. Повідомлялося, що чемпіонами УРСР з гандболу стали київський “Скіф” (у жінок) та львівський “Скіф” (у чоловіків). *Радянський спорт.* – 1961. – 20 січня.

22 січня (неділя).

3. Повідомлялося, що вчені Львівського політехнічного інституту створили перший в світі малогабаритний високовольтний ізолятор зі звичайного скла. Освоєння технології нового міцного дешевого ізолятора розпочалося на Львівському склозаводі №1. *Вільна Україна.* – 1961. – 22 січня.

6. м. Одеса. Відкрився новий панорамний кінотеатр “Родина” із залом на 720 місць. *Чорноморська комуна.* – 1961. – 22 січня

8. м. Нью-Йорк (США). Над Empire State Building майорів український прапор. У місті відбулося свято самостійності та соборності України, організоване Комітетом об’єднаних американсько-українських організацій Нью-Йорку і Українського конгресового комітету Америки, на якому було прочитано IV Універсал. Відбулася мистецька програма, під час якої декламувалися твори Т.Шевченка, виступив хор. Свято закінчилося виконанням “Ще не вмерла Україна”. *Українське слово.* – Париж. – 1961. – 29 січня.

8. м. Мюнхен (ФРН). Українська громадськість відзначила річницю проголошення Акту злуки від 22 січня 1919 р. про соборність українських земель. У залі Німецького музею відбулося урочисте засідання, на якому обговорювалися проблеми життя української еміграції, питання української революції та боротьби українського народу за незалежність. Свято закінчилося співом “Ще не вмерла Україна”. *Українське слово.* – Париж. – 1961. – 29 січня.

8. м. Едмонтон (Канада). У коледжі Альберта відбулося урочисте засідання, присвячене проголошенню самостійності і соборності українського народу. Перед 500 присутніми виступали професор Б.Боцюрків та інші, які розповіли про традиції визвольної боротьби українського народу за свою незалежність. Глядачі переглянули мистецьку програму. *Українське слово.* – Париж. – 1961. – 5 лютого.

8. м. Торонто (Канада). Українська громадськість відзначила свято державності з нагоди проголошення IV Універсалу. Промовці відзначали велике значення цієї події в історії України, говорили про історичне значення IV Універсалу тощо. Свято закінчилося співом “Ще не вмерла Україна”. *Українське слово.* – Париж. – 1961. – 5 лютого.

8. м. Віден (Австрія). Українська громада богослужінням відзначила свято Української державності. Була відправлена урочиста панахида у церкві св. Варвари. Відбулася урочиста частина свята, на якій розповідалося про боротьбу за державність українського народу. Програма закінчилася співом “Ще не вмерла Україна”. *Українське слово.* – Париж. – 1961. – 19 лютого.

24 січня (вівторок).

1. м. Київ. Для участі в роботі пленуму ЦК КПУ прибув перший секретар ЦК КПРС, голова Ради міністрів СРСР М.Хрущов. В той же день він оглянув Київський метрополітен. *Радянська Україна.* – 1961. – 25 січня.

25 січня (середа).

4. м. Львів. Відкрилася виставка латвійського образотворчого

мистецтва, створена на честь 20-річчя відновлення радянської влади в Прибалтиці, на якій було представлено близько 400 творів 140 авторів.
Вільна Україна. – 1961. – 26 січня.

26 січня (четвер).

7. Президія Верховної Ради Башкирії прийняла указ про нагородження видатного українського поета П.Тичини Почесною грамотою з нагоди 70-річчя. Цим виражалося глибоке визнання виключних заслуг письменника в укріпленні зв'язків української і башкирської літератури.
Комсомольское знамя. – 1961. – 27 января.

26-28 січня (четвер-субота).

1. м. Київ. Проходив пленум ЦК КПУ, який розглянув питання про підсумки січневого пленуму ЦК КПРС 1961 року і заходи по дальшому розвитку сільського господарства УРСР. З доповіддю по першому питанню виступив перший секретар ЦК КПУ М.Підгорний. Високо оцінивши сільськогосподарські показники України, він навів низку прикладів недбалого ставлення місцевого керівництва до проблем галузі та зменшення врожай. Він закликав керівництво республіки звернути увагу на електрифікацію сільськогосподарського виробництва, піднесення рівня організаторської роботи в масах, збільшення виробництва продукції аграрного сектору тощо.

Учасники пленуму прийняли звернення до всіх працівників сільського господарства, у якому закликали розгорнути наполегливу боротьбу за виконання рішень січневого пленуму ЦК КПРС по виробництву і продажу державі зерна, м'яса, молока та іншої сільськогосподарської продукції. *Радянська Україна.* – 1961. – 27-29 січня.

30 січня (понеділок).

10. Кримська область. Стався невеликий землетрус, осередок якого був розташований за 50 кілометрів на південь від Ялти у Чорному морі. Сила поштовху – 4 бали за 12-тибалльною шкалою. *Радянська Україна.* – 1961. – 3 лютого; *Кримська правда.* – 1961. – 22 лютого.

30-31 січня (понеділок-вівторок).

4. м. Київ. Відбувся четвертий пленум Спілки працівників кінематографії України. Було обговорено завдання спілки у підвищенні ідейно-художнього рівня і професійної майстерності мистецтва кіно, заслухано повідомлення про плани українських кіностудій. Пленум прийняв постанову, в якій намічено заходи по поліпшенню роботи українських кіностудій. *Радянська Україна. – 1961. – 2 лютого.*

1 лютого (середа).

5. Відбулася сесія Ради митрополії Української православної церкви в США. Учасники заслухали звіт Контрольної комісії про фінансові витрати, про працю консисторії в 1960 році, про діяльність Науково-Богословського інституту, обговорили поточну роботу і плани. З нагоди 100-річчя з дня смерті Т.Шевченка було вирішено відправити панахиди в усіх церквах митрополії. *Відомості генерального церковного управління УАПЦ у Великій Британії. – Лондон. – 1961. – Ч.2-3-4. – С.20-21.*

2 лютого (четвер).

1. В містах Хмельницький та Волочиськ розповсюджено близько 150 листівок антирадянського змісту. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.407.*

3 лютого (п'ятниця).

4. У колонному залі Київської державної філармонії відбулося вшанування ювілею П.Тичини. Ювіляр приймав поздоровлення від М.Рильського, О.Палладіна, партійних та державних діячів СРСР та УРСР. На закінчення відбувся концерт майстрів мистецтв та самодіяльних художніх колективів. *Радянська Україна. – 1961. – 4 лютого.*

7. У зв'язку з 70-річчям з дня народження та за заслуги в розвитку української радянської літератури указом президії Верховної Ради УРСР П.Тичину нагороджено Почесною грамотою президії Верховної Ради УРСР. *Радянська культура. – 1961. – 5 лютого.*

4 лютого (субота).

4. В Донецьку відкрився державний Український музично-драматичний театр ім. Артема. *Радянська Донеччина.* – 1961. – 5 лютого.

6 лютого (понеділок).

7. На 69 році життя помер визначний український художник, керівник майстерні книжкової графіки Київського державного художнього інституту професор І.Плещинський. *Радянська культура.* – 1961. – 9 лютого.

9 лютого (четвер).

2. Повідомлялося, що у Луганську проживає 107-річна Єфимія Леонітівна Вакуліна. Виконкомом Луганської міської Ради народних депутатів прийняв рішення надати Є.Вакуліні окрему квартиру, до довгожительки прикріплено лікаря, забезпечені диспансерним обслуговуванням та безкоштовним дієтичним харчуванням. *Радянська Україна.* – 1961. – 9 лютого.

3. Повідомлялося, що у м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область) розпочато будівництво Інгулецького гірничо-збагачувального комбінату. *Радянська Україна.* – 1961. – 9 лютого.

14 лютого (вівторок).

7. м. Чернігів. На 98 році життя помер український композитор, корифей українського театру, заслужений діяч мистецтв УРСР М.Васильєв. *Радянська культура.* – 1961. – 16 лютого.

15 лютого (середа).

1. Повідомлялося, що відбувся пленум Житомирського обкому партії, який звільнив від обов'язків першого секретаря обкому партії М.Стахурського. Першим секретарем Житомирського обкому КП України обрано М.Лазаревського. *Радянська Україна.* – 1961. – 15 лютого.

10. Відбулося сонячне затемнення, яке у Києві спостерігалося з 9:58 до 12 години. *Радянська Україна.* – 1961. – 16 лютого.

17 лютого (п'ятниця).

7. У зв'язку з 70-ти річчям з дня народження і за заслуги в галузі металознавства указом президії Верховної Ради СРСР академік АН УРСР В.М.Свєчніков нагороджений орденом Трудового червоного прапора. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №10. – С.373.*

19 лютого (неділя).

8. Повідомлялося, що міністр закордонних справ УРСР Л.Паламарчук надіслав Раді Безпеки ООН телеграму у зв'язку із вбивством прем'єр-міністра Конго Патріса Лумумби, в якій вимагав відставки з посади генерального секретаря ООН Д.Хаммаршельда. Уряд України вимагав засудження дій Бельгії з боку ООН та припинення втручання у внутрішні справи Конго. *Радянська Україна. – 1961. – 19 лютого.*

20 лютого (понеділок).

4. м. Київ. У Спілці кінематографістів України відбулася прем'єра кольорової картини “Лісова пісня” за твором Лесі Українки, випущеної Київською кіностудією художніх фільмів. *Радянська Україна. – 1961. – 21 лютого.*

21 лютого (вівторок).

10. Кримська область. За кілька кілометрів від Ялти в Чорному морі було зафіксовано два вогнища землетрусів, поштовхи якого відчували жителі південного берега Криму від Лівадії до Алушти. *Кримська правда. – 1961. – 22 лютого.*

24 лютого (п'ятниця).

4. м. Київ. У Жовтневому палаці культури відбувся вечір, присвячений 90-річчю з дня народження Лесі Українки. З коротким словом вечір відкрив П.Тичина, про життя і творчість поетеси розповів філолог О.Бабишкін. Наприкінці вечора відбувся концерт з творів Лесі Українки, демонструвався кінофільм “Лісова пісня”, поставлений за одноіменною драмою-феєрією поетеси. *Робітнича газета. – 1961. – 26 лютого.*

6. Повідомлялося, що у с.Нараївці Гайсинського району Вінницької області створено перший у області сільський автомотоклуб. Він готуватиме трактористів, шоферів, комбайнєрів, мотоциклістів, поширюватиме серед колгоспників технічні знання. При клубі навчалося понад 70 колгоспників. *Радянська Україна. – 1961. – 24 лютого.*

7. м. Луцьк. Відбувся пленум Волинського обкуму партії, який розглянув організаційні питання. І.Грушецького було звільнено з посади першого секретаря Волинського обкуму КП України. На цю посаду обрано Ф.Калиту. *Радянська Україна. – 1961. – 26 лютого.*

26 лютого (неділя).

9. Повідомлялося, що у Талліні закінчилися змагання на першість країни з вільної боротьби. У найлегшій ваговій категорії бронзову медаль здобув львів'янин В.Литвин. У на півсередній ваговій категорії золоту медаль здобув киянин Г.Небієрідзе. У напівважкій ваговій категорії переміг киянин Б.Гуревич. *Радянська Україна. – 1961. – 28 лютого.*

28 лютого (вівторок).

7. Указом президії Верховної Ради УРСР головою Ради міністрів УРСР призначений В.Щербицький, який змінив на цій посаді Н.Кальченка. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №11. – С.393.*

1 березня (середа).

7. Указом президії Верховної Ради УРСР міністром фінансів УРСР призначений А.Барановський, який змінив на цій посаді М.Щетиніна. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №11. – С.394.*

2 березня (четвер).

7. м. Харків. Відбувся пленум Харківського обласного комітету КП України, який розглянув організаційне питання. Пленум звільнив В.Титова з посади першого секретаря обкуму, обравши на цю посаду М.Соболя. *Радянська Україна. – 1961. – 3 березня.*

3 березня (п'ятниця).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР на базі міністерства хлібопродуктів УРСР утворено міністерство заготівель. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №11. – С.395.*

1. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено Республіканське об'єднання Ради міністрів УРСР по продажу сільськогосподарської техніки, запасних частин, мінеральних добрив та інших матеріально-технічних засобів, організації ремонту і використання машин у колгоспах і радгоспах – “Укрсільгосптехніка”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №11. – С.395.*

7. Указом президії Верховної Ради УРСР Н.Кальченка призначено заступником голови Ради міністрів і міністром заготівель УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №11. – С.395.*

7. Указом президії Верховної Ради УРСР В.Кривошеєва призначено головою Українського республіканського об'єднання “Укрсільгосптехніка”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №11. – С.396.*

4 березня (субота).

5. Повідомлялося, що у м.Бахчисараї Кримської області розпочав роботу Будинок атеїзму. В ньому влаштовано виставку науково-атеїстичної літератури, відбувалися лекції на антирелігійну тематику, демонструвалися науково-популярні фільми. *Кримська правда. – 1961. – 4 березня.*

5 березня (неділя).

1. В УРСР проходили вибори до обласних, районних, міських, сільських і селищних рад депутатів трудящих УРСР, в яких взяло участь майже 100% виборців. Було обрано депутатів до 25 обласних, 604 районних, 342 міських, 74 районних у містах, 8603 сільських і 736 селищних Рад депутатів трудящих. *Радянська Україна. – 1961. – 10 березня.*

5. Начальник УКДБ по Києву та Київській області М.Тихонов звернувся до першого секретаря Київського обкому КПУ П.Шелеста з пропозицією закрити Києво-Печерську лавру, аргументуючи свою позицію “скученням на її території релігійних фанатиків”. *Данилюк Ю.З.,*

Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.407.

6. м. Сталіно. Відкрито новий широкоекранний кінотеатр “Сталь”. *Радянська Донеччина. – 1961. – 5 березня.*

6 березня (понеділок).

2. м. Київ. Відбулися урочисті збори Академії наук УРСР, приурочені 100-річчю з дня смерті Т.Шевченка. На зборах були заслухані доповіді О.Палладіна, О.Білецького, Є.Кирилюка та інших, присвячені життю і творчості поета. Після зборів відбувся великий концерт. *Радянська Україна. – 1961. – 7 березня.*

2. В Академії художеств СРСР відбулися урочисті збори, приурочені 100-річчю з дня смерті Т.Шевченка. На зборах виступили президент Академії Б.Йогансон і член Академії художеств СРСР В.Касіян, які розповіли про творчість українського митця. *Радянська Україна. – 1961. – 8 березня.*

8 березня (середа).

3. м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область). На Південному гірниочно-збагачувальному комбінаті почала працювати перша в країні фабрика по випалу окисних руд. *Робітнича газета. – 1961. – 9 березня.*

4. м. Ленінград. В Інституті живопису, скульптури і архітектури ім. І.Рєпіна відкрито книжково-ілюстративну виставку, присвячену пам'яті Т.Шевченка. *Радянська Україна. – 1961. – 8 березня.*

10 березня (п'ятниця).

2. Україна відзначала сторіччя з дня смерті Т.Шевченка. Цій даті були присвячені урочисті збори представників громадськості Києва. За рішенням Всесвітньої Ради Миру сторіччя з дня смерті поета відзначалося на усіх континентах планети. *Радянська Україна. – 1961. – 11 березня.*

2. м. Сімферополь. Відбувся урочистий вечір з нагоди 100-річчя з дня смерті Т.Шевченка. Учасники вечора ознайомилися з життєвим і творчим шляхом письменника. По закінченні урочистої частини обласний

український музично-драматичний театр показав спектакль “Назар Стодоля”. *Кримська правда.* – 1961. – 11 березня.

2. м. Москва. Відбулося урочисте засідання Всесоюзного Шевченківського комітету, присвячене пам’яті Т.Шевченка, на якому були заслухані доповіді про внесок Т.Шевченка в культуру українського народу. По закінченні зібрання відбувся великий концерт. *Радянська Україна.* – 1961. – 11 березня.

7. Указом президії Верховної Ради УРСР М.Гречуха звільнений з посади заступника голови Ради міністрів УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №12. – С.410.

7. Указом президії Верховної Ради УРСР П.Тронько призначений заступником голови Ради міністрів УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №12. – С.411.

8. м. Бухарест (Румунія). Відбувся вечір, приурочений 100-річчю з дня смерті Т.Г.Шевченка, на якому румунські вчені та письменники, радянські дипломати та громадськість міста заслухали доповіді про життя і творчу спадщину поета, прослухали перекладені на румунську мову вірші Т.Шевченка. Учасники переглянули кінофільм, присвячений Т.Шевченку. *Новий вік.* – Бухарест. – 1961. – 16 березня.

11 березня (субота).

2. Повідомлялося, що виконкомом Московської ради депутатів трудящих м.Мосви прийняв рішення про перейменування Дорогомилівської набережної в набережну Шевченка. *Радянська Україна.* – 1961. – 11 березня.

11-19 березня (субота-неділя).

8. м. Париж (Франція). Відбувся Шевченківський тиждень, організований всегромадським ювілейним комітетом і Науковим товариством ім.Т.Шевченка (м. Сарсель). Протягом тижня відбулися урочисті зібрання з нагоди річниці, концерти, наукова сесія НТШ, засідання з французькими науковцями тощо. В Інституті слов'янських студій Паризького університету працювала виставка, на якій було представлено майже

400 творів Т.Шевченка в оригіналах і перекладах, представлених в фондах паризьких бібліотек. *Сучасність. – 1961. – №4. – С.127.*

12 березня (неділя).

8. м. Філляс (Австрія). Українська громада відзначила 100-річчя з дня смерті Т.Шевченка. Були відправлені панахиди та проведені інші урочистості. Свято закінчилося співом “Ще не вмерла Україна”. *Батьківщина. – Торонто. – 1961. – 13-20 травня.*

13 березня (понеділок).

2. Відбулося урочисте засідання Урядового республіканського Шевченківського комітету. На засіданні були обговорені підсумки проведення Шевченківських днів і план подальших заходів по відзначенняю 150-річчя з дня народження великого поета. *Радянська Україна. – 1961. – 15 березня.*

10. Київ. О 8:30 ранку з верхньої частини Бабиного Яру сталося раптове сповзання значної маси розрідженої ґрунту гідронамиву, яка затопила площа 25 га околиці міста в районі Куренівки. Згідно з висновком спеціалістів АН УРСР, аварія трапилася в результаті “помилок, допущених у проекті, і порушення технології виконання робіт, які провадилися спеціальним управлінням № 610 міністерства будівництва УРСР, що призвело до великого насичення водою нижніх шарів намиву і зосередження значної кількості води у верхів’ї яру”. Пошкоджено 22 приватних одноповерхових будинки, 5 двоповерхових і 12 одноповерхових дерев’яних будинки житлового фонду, 2 одноповерхових гуртожитки барачного типу. Загальні збитки від трагедії становили 3,7 млн. рублів. За даними спеціальної комісії з розслідування аварії, загинуло 145 осіб, тоді як неофіційними свідченнями – близько 1,5 тис. *Вечірній Київ. – 1961. – 31 березня.*

15 березня (середа).

5. м. Малин (Житомирська область). У Будинку культури проведено антирелігійний вечір, в якому взяло участь понад 400 осіб. Після лекції

“Сектантство та його реакційна суть” відбувся тематичний концерт. *Радянська Україна. – 1961. – 15 березня.*

8. м. Софія (Болгарія). Відбулися урочисті збори, приурочені 100-річчю з дня смерті Т.Шевченка. З доповіддю про життя і творчість Т.Шевченка виступив професор Симеон Русакієв. З українського боку виступив письменник Л.Новиченко. Збори надіслали вітальну телеграму на адресу Всесоюзного і Українського комітетів по вшануванню пам'яті Т.Шевченка. *Радянська Україна. – 1961. – 15 березня.*

16 березня (четвер).

7. Повідомлялося, що помер український художник, талановитий майстер книжкової і станкової графіки, заслужений діяч мистецтв УРСР О.Довгаль. *Радянська культура. – 1961. – 16 березня.*

17 березня (п'ятниця).

2. Рішенням виконкому Кіровоградської обласної ради народних депутатів м.Новогеоргіївськ і смт. Хрушцов Новогеоргіївського району об'єднано в один населений пункт – м.Хрушцов. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №14. – С.431.*

18 березня (субота).

7. м. Київ. Відбувся пленум Української республіканської ради профспілок. У зв'язку з переходом М.Синиці на іншу роботу пленум звільнив його з посади голови Української республіканської ради профспілок. Новим головою обрано В.Клименка. *Радянська Україна. – 1961. – 19 березня.*

19 березня (неділя).

6. м. Луганськ. Відкрито найбільший в області широкоекранний кінотеатр “Україна”, зал якого розрахований на 1200 місць. *Луганська правда. – 1961. – 19 березня.*

8. м. Ляндсмут (ФРН). Проведені урочистості з нагоди 100-річчя з дня смерті Т.Шевченка. В цей день була відправлена панахида в церкві

св.Мих.Архистратига, а при храмі св.Петра і Павла відбулась урочиста програма, на якій були заслухані доповіді про життя і творчість поета.
Батьківщина. – Торонто. – 1961. – 13-20 травня.

21 березня (вівторок).

7. м. Луганськ. Відбувся пленум Луганського обкуму КП України, який розглянув організаційне питання. У зв'язку з переходом В.Клименка на іншу роботу першим секретарем Луганського обкуму КПУ обрано В.Шевченка. *Луганская правда.* – 1961. – 22 березня.

23-27 березня (четвер – понеділок).

4. м. Москва. В Інституті світової літератури ім. М. Горького проходила наукова сесія, присвячена Т.Шевченку. Вчені багатьох академій наук союзних республік обговорили життя і творчу спадщину українського письменника. *Радянська Україна.* – 1961. – 24, 28 березня.

25 березня (субота).

9. Повідомлялося, що у Тбілісі закінчився шаховий чемпіонат на честь 40-річчя радянської Грузії. Перемогу здобув киянин Е.Гуфельд. *Радянська Україна.* – 1961. – 25 березня.

26 березня (неділя).

8. м. Бруклін (США). На 66 році життя помер Дмитро Галичин – січовий стрілець, багаторічний голова Українського народного союзу, президент Українського конгресового Комітету, громадський діяч США. *Календар Українського Народного Союзу на конвенційний рік 1962.* – Нью Джерсі, 1961. – С.23.

29 березня (середа).

4. Повідомлялося, що Рада міністрів УРСР присвоїла ім'я Т.Шевченка Чернігівському педагогічному інституту. *Деснянська правда.* – 1961. – 29 березня.

7. Рада міністрів УРСР звільнила М.Соболя з посади голови Української ради народного господарства у зв'язку з переходом на іншу роботу.

Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №15. – С.440.

7. Рада міністрів УРСР призначила А.Кузьмичу головою Української ради народного господарства. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №15. – С.440.*

30 березня (четвер).

8. Повідомлялося, що у Нью-Йорку (США) відбувся урочистий вечір, приурочений 100-річчю з дня смерті Т.Шевченка. *Радянська Україна. – 1961. – 30 березня.*

31 березня (п'ятниця).

4. м. Київ. Відбулися збори, присвячені 70-річчю з дня народження майстра українського театру А.Бучми, учасники яких обговорили його діяльність та переглянули кінофільм “Амвросій Бучма”. *Радянська Україна. – 1961. – 1 квітня.*

1 квітня (субота).

2. Рішенням виконкому Станіславської обласної ради депутатів трудящих с.Хвалибога Гвоздецького району перейменовано на с.Руднівка. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №19. – С.495.*

4. Відбулося пленарне засідання наукової сесії, присвячене 40-річчю Донецького політехнічного інституту. *Радянська Україна. – 1961. – 2 квітня.*

2 квітня (неділя).

9. Повідомлялося, що у Харкові відбулася міжнародна зустріч з вільної боротьби між командами України та Ірану. З рахунком 5:3 перемогла команда України. *Радянська Україна. – 1961. – 2 квітня.*

3 квітня (понеділок).

7. Помер заслужений діяч мистецтв УРСР, професор Київської державної консерваторії ім. Чайковського К.Михайлов. *Радянська культура. – 1961. – 6 квітня.*

14 квітня (п'ятниця).

2. Повідомлялося, що виконкомом Київської міської ради депутатів трудящих прийняв постанову перейменувати Діагональну вулицю в Дарницькому районі на вулицю Юрія Гагаріна. *Радянська Україна.* – 1961. – 2 квітня.

18 квітня (вівторок).

2. м. Київ. Відбулася демонстрація віруючих проти закриття Андріївської церкви. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.407-408.

7. На загальних зборах Академії наук УРСР відбулися вибори нових академіків та членів-кореспондентів АН УРСР. Академіками стали: М.Янгель (зі спеціальності механіка), Г.Павленко (гідромеханіка), А.Коваленко (прикладна теорія пружності), З.Некрасов (металургія ча-вуну), І.Федорченко та І.Францевич (обидва – порошкова металургія), С.Пекар (теоретична фізика), Ю.Мітропольський (математична фізика), В.Глушков (обчислювальна математика і техніка), О.Погорєлов (геометрія), М.Пасічник (експериментальна ядерна фізика), Ф.Овчаренко (колоїдна хімія), В.Ройтер (фізична хімія), С.Гутиря (хімія нафти), О.Кірсанов (органічна хімія), С.Субботін (геофізика), О.Макарченко (нейрофізіологія).

Членами-кореспондентами стали: О.Івахненко та В.Михайловський (обидва зі спеціальності автоматика), Г.Карпенко (механіка матеріалів), М.Кільчевський (прикладна теорія пружності), К.Борисенко (гірнича механіка), Ю.Даденков (гіdraulіка), І.Повх (аерогазодинаміка), Г.Самсонов (металургія рідкісних металів), Г.Пухов (обчислювальна математика і техніка), В.Марченко (математичний аналіз), В.Іванов (фізика металів), Є.Боровик (фізика низьких температур), Б.Вєркін (фізика напівпровідників), О.Галкін (радіоспектроскопія), Є.Федоров (астрономія), П.Борзяк (фізична електроніка), К.Корнєв (хімія високомолекулярних сполук), Л.Кульський (хімія і технологія очистки води), К.Яцимірський (хімія комплексних сполук), І.Підоплічко (палеозоологія), В.Білай (антибіотики), О.Топачевський (гідробіологія), В.Зосимович (генетика і

селекція рослин), О.Короїд (політекономія). *Радянська Україна.* – 1961. – 21 квітня.

20 квітня (четвер).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР у зв'язку з 50-річчям з дня народження і за заслуги перед радянською державою перший секретар Полтавського обкуму КПУ В.Комяхов нагороджений орденом Леніна. *Радянська Україна.* – 1961. – 19 липня.

22 квітня (субота).

2. м. Херсон. На воду спущено великий океанський турбохід, названий на честь першого космонавта Ю.Гагаріна. *Радянська Україна.* – 1961. – 25 квітня.

7. Повідомлялося, що М.Амосов разом з групою докторів медичних наук отримав Ленінську премію за розробку і впровадження в широку медичну практику оригінальних методів хірургічного лікування захворювання легенів. *Радянська Україна.* – 1961. – 22 квітня.

7. Повідомлялося, що М.Стельмаху присуджено Ленінську премію за 1961 р. за романи “Хліб і сіль”, “Кров людська – не водиця” та “Велика рідня”. *Радянська Україна.* – 1961. – 22 квітня.

24 квітня (понеділок).

7. Президія Верховної Ради СРСР нагородила міністра соціального забезпечення УРСР О.Федорова орденом Леніна у зв'язку з 60-річчям з дня народження та “за заслуги перед Радянською державою”. *Радянська Україна.* – 1961. – 25 квітня.

25 квітня (вівторок).

6. Повідомлялося, що рішенням виконкому Харківської міськради депутатів трудящих одну з найбільших магістралей міста – Зміївське шосе перейменовано у проспект Гагаріна. *Радянська Україна.* – 1961. – 25 квітня.

27 квітня (четвер).

7. Президія Верховної Ради СРСР позбавила С.Бойка, колишнього голову колгоспу ім. Леніна Кременчуцького району Полтавської області, звання Героя Соціалістичної Праці, ордена Леніна і золотої медалі “Серп і молот” як такого, що “незаслужено одержав це високе звання”.
Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №19. – С.489.

28 квітня (п'ятниця).

9. Повідомлялося, що президія республіканської ради Союзу спортивних товариств і організацій встановила звання “Заслужений тренер Української РСР”. Воно присвоювалося викладачам і тренерам з фізичної культури і спорту за підготовку майстрів спорту, першорозрядників, неодноразових чемпіонів і рекордсменів України, Радянського Союзу, Європи і світу, за розробку передових методів навчання і тренування.
Радянський спорт. – 1961. – 28 квітня.

2 травня (вівторок).

7. На 70 році життя помер Іван Мірчук – науковець, педагог, громадський діяч. Похований 6 травня в Мюнхені. *Батьківщина. – Торонто. – 1961. – 13-20 травня.*

5 травня (п'ятниця).

2. З метою посилення боротьби з особливо небезпечними злочинами президія Верховної Ради СРСР допускала застосування смертної кари (розстрілу) за розкрадання державного або громадського майна в особливо великих розмірах, підробку або збут цінних паперів, щодо особливо небезпечних рецидивістів і осіб, які засуджені на тяжкі злочини, тероризують у місцях позбавлення волі ув’язнених, або чинять напади на адміністрацію тощо і рекомендувала президіям союзних республік внести зміни у кримінальні кодекси республік. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №20. – С.498.*

6 травня (субота).

2. Повідомлялося, що напередодні 1-го травня по вулицях Ялти відкрився рух тролейбусів. Введено в дію гірську тролейбусну магістраль Алушта – Ялта. Це найбільша в світі тролейбусна лінія (більше 100 км.). *Радянська Україна.* – 1961. – 6 травня.

2. м. Київ. Відбувся вечір, присвячений 100-річчю з дня народження індійського письменника, поета і громадського діяча Рабінраната Тагора, на якому заслухано доповіді про його діяльність і творчу спадщину. *Радянська Україна.* – 1961. – 7 травня.

9 травня (вівторок).

5. Президія ЦК КПУ схвалила постанову, в якій засуджувалась участь державних організацій у реставрації діючих культових споруд, заборонялось виділення на ці роботи бюджетних коштів. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.408.

9. Повідомлялося, що у Києві закінчився чемпіонат УРСР з шахів серед жінок. Чемпіонкою України стала харків'янка О.Андреєва. *Радянський спорт.* – 1961. – 9 травня.

9. Повідомлялося, що киянка Л.Латиніна перемогла на всесоюзних змаганнях з гімнастики на Кубок СРСР. *Радянська Україна.* – 1961. – 9 травня.

15 травня (понеділок).

4. м. Вільнюс. На будинку Вільнюського університету було відкрито меморіальну дошку Тараса Шевченка, який у цьому приміщенні навчався у майстерні художника І.Рустемаса. *Радянська культура.* – 1961. – 18 травня.

16 травня (вівторок).

9. Повідомлялося, що у м. Будапешт (Угорщина) закінчилися змагання гімнастів збірної команди ради профспілок Угорщини з командою українського товариства “Авангард”. У змаганнях чоловіків перемогла

команда з України, а у жінок – угорки. *Радянська Україна. – 1961. – 16 травня.*

17 травня (середа).

7. Президія Верховної Ради УРСР “за видатні заслуги в розвитку радянської науки і підготовку науково-педагогічних кадрів та спеціалістів для народного господарства” присвоїла почесне звання Заслуженого діяча науки Української РСР професорові І.Бабакову. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №22. – С.508.*

20 травня (субота).

4. Постановою Ради міністрів УРСР встановлено три щорічні республіканські премії імені Тараса Шевченка за видатні твори літератури, образотворчого мистецтва, музики, театрального мистецтва і кінематографії у розмірі по 2500 рублів кожна. Опубліковано положення про премії Т.Шевченка. *Радянська культура. – 1961. – 21 травня.*

22 травня (понеділок).

4. м. Канів (Черкаська область). У музеї Кобзаря розпочалась десята наукова Шевченківська конференція, скликана АН УРСР, спілками письменників, художників і композиторів України. *Радянська Україна. – 1961. – 23 травня.*

22-23 травня (понеділок – вівторок).

9. м. Запоріжжя. Відбулася міжнародна товариська зустріч з легкої атлетики. З рахунком 7:3 спортсмени клубу “Металург” перемогли гостей із спортивної спілки “Тул” (Фінляндія). – *Радянська Україна. – 1961. – 24 травня.*

23 травня (вівторок).

9. Повідомлялося, що у Луганську завершився чемпіонат УРСР з фехтування. Чемпіоном республіки став киянин В.Шкряба. У командному заліку першість вибороли фехтувальники Львівської області.

Радянський спорт. – 1961. – 23 травня.

24 травня (середа).

3. Повідомлялося, що сталевар металургійного заводу ім. Дзержинського І.Притула встановив світовий рекорд використання потужності великовантажного мартена: він зварив великовагову плавку за 5 год. 45 хв. при нормі 12 год. 30 хв. *Радянська Україна. – 1961. – 24 травня.*

7. Відбувся пленум Дніпропетровського обкуму КПУ, на якому були розглянуті організаційні питання. На місце обраного секретарем ЦК КП України А.Гайового пленум обрав першим секретарем Дніпропетровського обкуму М.Толубеєва. *Радянська Україна. – 1961. – 25 травня.*

24-25 травня (середа-четвер).

4. Шевченківська конференція продовжилась у Києві. *Радянська Україна. – 1961. – 26 травня.*

25 травня (четвер).

8. Повідомлялося, що у зв'язку із 100-річчям з дня смерті Т.Шевченка в Ягеллонському університеті в Krakovі відбулась наукова конференція, присвячена пам'яті великого поета. *Радянська Україна. – 1961. – 25 травня.*

27 травня (субота).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР “у зв’язку з 60-річчям з дня народження і за заслуги в розвитку радянської науки і техніки” директор Фізико-технічного інституту АН УРСР, дійсний член АН УРСР, професор К.Синельников нагороджений орденом Леніна. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №23. – С.524.*

27-31 травня (субота-середа).

1. м. Харків. Від імені “Ленінської Комуністичної партії Радянського Союзу” були розповсюджені листівки з критикою внутрішньої і зовнішньої політики КПРС. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні*

(друга половина 50-х – 80-ти рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С.408.

29 травня (понеділок).

1. м. Київ. Відбувся XIV пленум ЦК ЛКСМ України, який обговорив хід виконання соціалістичних зобов'язань комсомольцями і молоддю республіки на честь ХХII з'їзду КПРС. *Радянська Україна. – 1961. – 30 травня.*

7. Президія Верховної Ради УРСР звільнила М.Довганя від обов'язків міністра автомобільного транспорту і шосейних шляхів УРСР за станом здоров'я. Новим міністром став І.Братченко. *Радянська Україна. – 1961. – 30 травня.*

7. Президія Верховної Ради СРСР позбавила Ю.Надкерничного, колишнього голову колгоспу ім. Шевченка Вінницького району Вінницької області, другої золотої медалі “Серп і молот” як такого, що “незаслужено одержав цю високу нагороду”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №24. – С.531.*

30 травня (вівторок).

9. Повідомлялося, що київський бігун Г.Таран на легкоатлетичному матчі команд Києва, Москви, Ленінграда та РРСФР встановив світовий рекорд з бігу на 3000 метрів з перешкодами, подолавши цю дистанцію за 8.31,2 хв. *Радянський спорт. – 1961. – 30 травня.*

9. Повідомлялося, що за підготовку чемпіона світу з бігу на 3000 метрів з перешкодами Г.Тарана перше в Україні звання “Заслужений тренер УРСР” присвоєно Г.Козлову. *Радянський спорт. – 1961. – 30 травня.*

9. Повідомлялося, що у Харкові відкрито перший в місті спортивний плавальний басейн “Динамо”. *Радянський спорт. – 1961. – 30 травня.*

9. Повідомлялося, що киянин В.Каплан став чемпіоном УРСР з міжнародних шашок. *Радянський спорт. – 1961. – 30 травня.*

31 травня (середа).

2. Львівська область. Виконкомом Золочівської міської Ради депутатів

трудящих постановив передати пам'ятник архітектури в м. Золочів – Миколаївську церкву – під склад. Щоправда, будь-який ремонт, переобладнання як всередині так і ззовні церкви дозволялося проводити лише з дозволу міськвиконкому та обласного відділу в справах будівництва і архітектури. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали). – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.497.*

Травень.

1. м. Львів. Відбувся суд над організаторами “Української робітничо-селянської спілки” – Л.Лук'яненком, І.Кандибою, Й.Боровницьким, С.Віруном, О.Лібовичем, В.Луцьківом, І.Кіпишем. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.408.*

8. США. Новим головою Українського Народного Союзу обрано Йосипа Лисогора. *Календар Українського Народного Союзу на конвенційний рік 1962. – Нью Джерсі, 1961. – С.35.*

1 червня (четвер).

4. м. Київ. Розпочалися місячні гастролі Московського художнього академічного театру Союзу РСР імені М.Горького. *Радянська Україна. – 1961. – 2 червня.*

4. м. Харків. Розпочав свої спектаклі Словацький національний театр. *Радянська Україна – 1961. – 3 червня.*

3 червня (субота).

8. У Церковному центрі УПЦ в США в Сант Бавнд Бруці відбувся перший в США з'їзд Українського православного жіноцтва, об'єднаного в Парафіяльних сестрицтвах, які займалися благодійною діяльністю. На ньому було створено Об'єднання сестрицтв УПЦ в США, яке мало координувати працю окремих громад-сестрицтв і скеровувати їх працю на служіння Богу і рідній церкві. *Відомості генерального управління УАПЦ у Великій Британії. – Лондон. – 1961. – Ч.12. – С.14.*

3-4 червня (субота-неділя).

9. м. Лейпциг (НДР). Проходив Кубок Європи з гімнастики серед жінок. Чемпіонкою Європи в чотириборстві стала киянка Л.Латиніна. *Радянський спорт. – 1961. – 6 червня.*

8 червня (четвер).

2. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР затвердили “Положення про добровільні народні дружини по охороні громадського порядку в Українській РСР”. Добровільні дружини утворювалися з передових робітників, їх завданням була “охорона громадського порядку, участь в роз’ясненні серед населення радянських законів і правил поведінки”. Головне в їх діяльності – це “запобігання правопорушенням та виховна робота”. *Радянська Україна. –1961. – 20 червня.*

9 червня (п’ятниця).

1. Прийнято постанову бюро Львівського обкому КП України про викриття та ліквідацію націоналістичної групи Л.Лук’яненка. У ній зазначалося, що “група українських буржуазних націоналістів” була створена у 1959 році у складі Л.Лук’яненка, С.Віруна, І.Кандиби, В.Луцьківа, О.Лібовича, І.Кіпиша та Й.Боровницького. Як вказувалося у постанові, вони склали та розповсюджували “націоналістичну програму, зводили наклеп на Радянську державу і політику Комуністичної партії” тощо. Бюро обкому звертало увагу всіх райкомів і міськомів партії на необхідність посилення партійної пильності в їх роботі, поліпшити роботу по добору й вихованню кадрів. *Національні відносини в Україні. XX століття. Збірник документів і матеріалів. – К.,1994. – С.337-339.*

7. с. Богданівка (нині Яготинського р-ну, Київська область). На 60 році життя померла К.Білокур – видатний майстер народної творчості, самобутня художниця, народний художник УРСР (1956). *Радянська культура. – 1961. – 11 червня.*

10 червня (субота).

2. Рішенням виконкому Чернігівської обласної ради депутатів

трудящих села Цилюриків і Кошани Старогородської сільради Остерського району об'єднано в один населений пункт – с. Кошани. *Відомости Верховної Ради УРСР. – 1961. – №27. – С.582.*

12 червня (понеділок).

2. Прийнято указ президії Верховної Ради УРСР “Про посилення боротьби з особами, які ухиляються від суспільно-корисної праці і ведуть антигромадський паразитичний спосіб життя”. Ним посилювалася трудова дисципліна трудящих; ті, хто несумісно працював, отримував “нетрудові доходи від експлуатації власних автомашин, дачних і земельних ділянок”, або чинили інші антигромадські вчинки, які дозволяли їм вести “паразитичний спосіб життя” підлягали виселенню в спеціально відведені місцевості на строк від 2-х до 5-и років. Осіб, які зловживають алкоголем (“стали злісними п’яницями”) і “своєю непристойною поведінкою створюють ненормальні умови для спільногого проживання в сім’ї чи квартирі” належало направляти до лікувально-трудових поселень при виправно-трудових колоніях на строк до 1 року. *Відомости Верховної Ради УРСР. – 1961. – №25. – С.553-555.*

14 червня (середа).

1. м. Київ. Відбувся VI пленум Української ради професійних спілок, який обговорив роботу профспілкових організацій республіки. Також на ньому було виявлено хиби в керівництві соціалістичним змаганням і намічено заходи по їх усуненню. *Радянська Україна. – 1961. – 15 червня.*

15 червня (четвер).

9. Повідомлялося про закінчення у м. Суми восьмих республіканських змагань з планерного спорту. Абсолютним чемпіоном республіки став А.Курило із Запоріжжя. У командному заліку перемогли харків’яни. *Радянська Україна. – 1961. – 15 червня.*

18 червня (неділя).

6. Повідомлялося, що в сім’ї Володимира і Марії Тимошенків

народилися три хлопці-близнюки. Міська рада Києва надала сім'ї Тимошенків грошову допомогу і виділила нову трикімнатну квартиру. *Радянська Україна. – 1961. – 18 червня.*

19 червня (понеділок).

5. Виконком Львівської обласної ради депутатів трудящих затвердив рішення Золочівської міської ради депутатів трудящих від 31 травня про передачу Миколаївської церкви під склад. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали). – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.499.*

7. Чернівецька область. У Кіцманівському районному будинку культури пройшла зустріч народного артиста СРСР Д.Гнатюка із земляками, після якої відбувся концерт. *Радянська Україна. – 1961. – 20 червня.*

21 червня (середа).

4. Президія Верховної Ради СРСР нагородила м. Київ орденом Леніна за “проявлений героїзм трудящими міста Києва в боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками при обороні столиці Радянської України в липні-вересні 1941 р.”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №27. – С.577.*

4. Указом президії Верховної Ради СРСР для нагородження учасників героїчної оборони м. Києва запроваджено медаль “За оборону Києва”. *Радянська Україна. – 1961. – 22 червня.*

9. Повідомлялося про закінчення у Ленінграді виступів шпажистів на всесоюзних змаганнях з фехтування. Команда України посіла на них 3-є місце. *Радянська Україна. – 1961. – 21 червня.*

23 червня (п'ятниця).

5. Повідомлялося, що Керченське міське відділення Товариства для поширення політичних і наукових знань організувало в Парку культури і відпочинку постійно-діючий Клуб атеїста, в якому проводяться лекції, бесіди на антирелігійну тематику. Також у ньому демонструвалися кінофільми. *Кримська правда. – 1961. – 23 червня.*

25 червня (неділя).

9. Повідомлялося, що у Харкові закінчилися республіканські змагання з велосипедних гонок. В спринтерській гонці чемпіонами республіки стали сімферопольці П.Худяков (у змаганнях чоловіків) та Ж.Зубарєва (у жінок). У командному зачіку перше місце посіли кияни. *Радянська Україна. –1961. – 25 червня.*

27 червня (вівторок).

2. Видано указ президії Верховної Ради УРСР “Про посилення відповідальності за самогоноваріння і пияцтво в Українській РСР”. “Беручи до уваги численні пропозиції і побажання трудящих та громадських організацій”, а також зважаючи на те, що “зловживання спиртними напоями завдає значної шкоди здоров’ю трудящих і часто приводить до вчинення тяжких злочинів”, президія підвищувала кримінальну відповідальність за виготовлення, зберігання і збут самогону та інших міцних спиртних напоїв домашнього виготовлення. Так, виготовлення або зберігання без мети збуту самогону або інших міцних спиртних напоїв домашнього виготовлення, як і апаратів для їх виготовлення, каралося позбавленням волі на строк до одного року або штрафом до 300 рублів. Ці ж діяння, вчинені повторно, а також виготовлення або зберігання самогону або інших міцних спиртних напоїв домашнього виготовлення з метою їх збуту каралося позбавленням волі на строк від одного до трьох років. Особи, які купували самогон або інші міцні спиртні напої домашнього виготовлення без мети збуту підлягали штрафу до 50 рублів або розгляд їх справи його трудовим колективом. За розливання спиртних напоїв на вулицях, у крамницях, їdalнях, парках та інших громадських місцях винних карали “заходами громадського впливу” або штрафом до 10 рублів. За продаж горілки в торгівельних підприємствах, розташованих безпосередньо біля промислових, культурних і видовищних підприємств, санаторіїв, будинків відпочинку, лікарень, в місцях масових гулянь і відпочинку трудящих, продаж спиртних напоїв неповнолітнім до винних застосовували “заходи громадського або дисциплінарного впливу” або штраф до 25 рублів. Втрачав силу указ президії Верховної

Ради УРСР від 15 червня 1960 року. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №28. – С.616-617.*

7. Повідомлялося, що чемпіоном України з шахів став Ю.Коц з м. Сталіно. *Радянська Україна – 1961. – 27 червня.*

28 – 29 червня (середа-четвер).

1. Відбулася п'ята сесія Верховної Ради УРСР п'ятого скликання. На розгляд ради були винесені питання “Про стан і заходи по покращенню медичного обслуговування та охорони здоров'я в Українській РСР” та затвердження указів президії Верховної Ради УРСР. З доповіддю про становище медичної галузі виступив міністр охорони здоров'я УРСР О.Шупик. Він відзначив розвиток системи охорони здоров'я в республіці, збільшення кількості лікувальних закладів, зменшення захворюваності, збільшення тривалості життя людей у 2 рази. Водночас він вказав на неповне задоволення потреб населення медиками, вказав на проблеми із приміщеннями для лікувальних закладів. У прийнятій постанові констатувалося зростання видатків на фінансування охорони здоров'я, збільшення кількості лікувально-оздоровчих закладів тощо. Проте, зазначалося у постанові, МОЗ і його органи не повністю використовує можливості для розгортання лікувально-оздоровчої та профілактичної роботи в республіці, не всі підприємства галузі виконують плани по виробництву медикаментів. Тому Верховна Рада зобов'язала Міністерство охорони здоров'я усунути вказані недоліки, прискорити здійснення заходів по розширенню пропускної спроможності медичних закладів, підвищити вимогливість до санітарного стану та поліпшити пропаганду медичних і санітарно-гігієнічних знань. *Радянська Україна. – 1961. – 29 - 30 червня.*

29 червня (четвер).

1. Верховна Рада УРСР затвердила указ президії Верховної Ради від 3 березня 1961 р. “Про утворення Міністерства заготівель Української РСР”. У зв'язку з цим було внесено зміни до ст.49 Конституції УРСР, в якій до переліку міністерств республіканського підпорядкування вно-

силося міністерство заготівель. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №28. – С.601.

1. Верховна Рада УРСР затвердила указ президії Верховної Ради від 3 березня 1961 р. “Про утворення Республіканського об’єднання Ради Міністрів УРСР по продажу сільськогосподарської техніки, запасних частин, мінеральних добрив та інших матеріально-технічних засобів, організації ремонту і використання машин у колгоспах і радгоспах (“Укрсільгосптехніка”). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №28. – С.601.

5. Львівський обласний відділ в справах будівництва і архітектури надіслав доповідну записку голові виконкому Обласної ради депутатів трудящих Семену Стефанику про Миколаївську церкву в м. Золочеві, у якій, вказуючи на унікальність церкви, цінність її церковного майна і іконостасу, скульптури, розпису, категорично заперечував проти передачі церкви під склад і просив виконком аннулювати рішення виконкому Золочівської міськради депутатів від 31 травня. Облвідділ рекомендував використати Миколаївську церкву для організації “етнографічного або атеїстичного музею”. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали).* – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.502.

7. Верховна Рада УРСР затвердила указ президії Верховної Ради від 28 лютого 1961 р. про призначення В.Щербицького головою Ради міністрів УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №28. – С.602.

30 червня (п’ятниця).

3. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Конвенцію №95 щодо захисту заробітної плати. Україна приєдналася до заборони підприємцю обмежувати будь-яким чином свободу трудящеого розпоряджатися своєю заробітною платою. Набирала чинності для УРСР 4 серпня 1962 р. *Українська РСР у міжнародних відносинах.* – К., 1966. – С.335.

3. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Конвенцію №111 щодо дискримінації в галузі праці і занять. Конвенція зобов’язувала кожного члена, для якого конвенція чинна, проголосити і провадити національну політику, спрямовану на заохочення рівності можливостей та

ставлення щодо праці і занять з метою викорінення всякої дискримінації у цій сфері. *Українська РСР у міжнародних відносинах.* – К., 1966. – С.349.

3. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Конвенцію №45 відносно застосування праці жінок на підземних роботах у будь-яких шахтах. Україна приєднувалася до заборони використовувати працю жінок, незалежно від віку, на будь-яких роботах у підземних шахтах. *Українська РСР у міжнародних відносинах.* – К., 1966. – С.335.

1 липня (субота).

2. Прийнято указ президії Верховної Ради СРСР “Про посилення кримінальної відповідальності за порушення правил про валютні операції”. Указом допускалося застосування смертної кари (розстрілу) за “спекуляцію валютними цінностями або цінними паперами у вигляді промислу або у великих розмірах, а так само порушення правил про валютні операції особою, раніше засудженою за такі ж злочини”. У зв’язку з цим вносилися зміни до частини першої статті 22 Основ кримінального законодавства СРСР і союзних республік. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №29. – С.627.

4. Видавництво АН УРСР вперше випустило Російсько-український електрорадіотехнічний словник, в якому налічувалося 30 тисяч термінів. *Радянська Україна.* – 1961. – 1 липня.

4. м. Київ. Відкрилась виставка творів латвійських живописців, скульпторів і графіків, на якій представлено більше 300 робіт. *Радянська Україна.* – 1961. – 2 липня.

2 липня (неділя).

4. м. Київ. Завершив гастролі колектив МХАТу ім.Горького. За місяць перебування в столиці України він показав понад 100 спектаклів та провів низку зустрічей з киянами. *Радянська культура.* – 1961. – 2 липня.

4. с. Мануйлівка (Полтавська область). Відкрився відбудований літературний музей М.Горького, який жив і працював у селі в 1897 і 1900 роках. У музеї представлено понад 500 експонатів. *Радянська*

Україна. – 1961. – 4 липня.

9. Повідомлялося, що у Черкасах закінчилися перші республіканські змагання з гандболу серед добровільного сільського товариства “Колгоспник”. Перше місце у чоловіків посіла команда Горохівського району Волинської області. У змаганнях серед жінок перемогли гандболістки Черкаського району Черкаської області. *Радянська Україна. – 1961. – 2 липня.*

2 – 4 липня (неділя – вівторок).

8. У столиці України перебувала партійно-урядова делегація Корейської Народно-Демократичної Республіки, очолювана Кім Ір Сеном. *Радянська Україна. – 1961. – 3 – 5 липня.*

5-6 липня (середа-четвер).

3. м. Київ. Відбулася республіканська нарада фінансових працівників, на якій розглядалися питання поліпшення фінансово-економічної діяльності підприємств республіки та обговорено заходи по забезпеченням прибутку бюджету на 1961 р. *Радянська Україна. – 1961. – 7 липня.*

6 липня (четвер).

7. У зв’язку з 60-річчям з дня народження та за багаторічну плідну наукову і педагогічну діяльність ректора Київського державного університету імені Тараса Шевченка І.Швеця нагороджено орденом Трудового червоного прапора. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №29. – С.628-629.*

8 липня (субота).

3. Повідомлялося, що Львівський автобусний завод випустив новий комфортабельний автобус “Україна-1”, який вміщав 37 пасажирів та мав 8-и циліндровий двигун. *Радянська Україна. – 1961. – 8 липня.*

4. У великому залі Київської консерваторії відбувся вечір, присвячений 70-річчю з дня народження українського письменника П.Панча. З доповідями про життя і творчість письменника виступили І.Ле та

I.Сенченко. По закінченні відбувся концерт. *Радянська культура.* – 1961. – 9 липня.

9 липня (неділя).

8. м. Вінніпег (Канада). На площі Парламенту прем'єр-міністр Канади Д.Діфенбейкер урочисто відкрив пам'ятник Т.Шевченку, збудованого на кошти українських канадців. На мітингу виступили члени Конгресу українців Канади, канадські міністри, митрополит Іл.Огієнко. У своїй промові прем'єр-міністр Манітоби Д.Роблін заявив, що українська мова буде поруч з англійською мовою навчання не лише в початкових, але і в середніх школах провінції. На мітингу були присутні близько 50 тисяч осіб. *Календар Українського Народного Союзу на конвенційний рік 1962.* – Нью Джерсі, 1961. – С.101-107.

10 липня (понеділок).

8. м. Вінніпег (Канада). Відбулася перша краївська конференція Організації Українських Націоналістів за кордоном (ОУНз) в Канаді, на якій головою Крайової політичної ради обрано Б.Підгайного. У прийнятій постанові оунівці констатували боротьбу українського народу власну суверенну державу, висловлювалися за об'єднання всіх українських політичних сил за кордоном та активізацію підготовчої праці в цьому напрямі. Також делегати підтримували ідею утворення Світового Союзу Українців. *Український самостійник.* – 1961. – Вересень. – С.32-34.

11 липня (вівторок).

2. Українське управління цивільно-повітряного транспорту відкрило найдовшу в СРСР сухопутну повітряну магістраль Одеса – Владивосток. *Радянська Україна.* – 1961. – 12 липня.

3. Повідомлялося, що з конвеєра Кіровоградського заводу “Червона зірка” зійшла мільйонна сівалка, виготовлена на підприємстві у повоєнний час. *Радянська Україна.* – 1961. – 11 липня.

4. м. Одеса. Громадськість міста відзначила 75-річчя Одеського науково-дослідного інституту епідеміології та мікробіології ім. І.Мечникова, на

урочистому засіданні з приводу якого були присутні гості з усього СРСР. З доповіддю про ювілей інституту виступила його директор Н.Аніна-Радченко, інші співробітники інституту. По закінченні зустрічі відбувся концерт. *Чорноморська комуна.* – 1961. – 12 липня.

12 липня (середа).

4. Повідомлялося, що у Кримській астрофізичній обсерваторії АН СРСР одержано перші знімки позагалактичних туманностей. На одному з перших знімків видно позагалактичну туманність “Месьє-51” – спіральну Галактику з яскравим ядром, добре розвинутими спіралями і яскравим супутником. Вона знаходиться на відстані 10 млн. світових років від землі. *Кримська правда.* – 1961. – 12 липня.

7. Указом президії Верховної Ради УРСР у зв’язку з 70-річчям з дня народження і за видатні заслуги в розвитку української радянської літератури П.Панча нагороджено Почесною грамотою президії Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №30. – С.646.

14 липня (п’ятниця).

7. м. Київ. Відбулося вручення диплома і почесного знака лауреата Ленінської премії хірургу М.Амосову, присудженню йому за розробку і впровадження широку медичну практику оригінальних методів хірургічного лікування захворювання легень. *Радянська Україна.* – 1961. – 15 липня.

15 липня (субота).

6. Повідомлялося, що жителька хутора Богданова Бобринецького району Кіровоградської області Тетяна Тимофіївна Савченко відзначила 110-річний ювілей. Правління колгоспу ім. Кірова призначило їй добру пенсію та щомісяця допомагало продуктами. *Радянська Україна.* – 1961. – 15 липня.

16 липня (неділя).

4. Повідомлялося, що у с. Велика Обухівка Миргородського району

(Полтавська область) відкрито кімнату-музей російського письменника В.В.Капніста, який народився і довгий час жив у селі. Експозиція музею складалась з 2-х відділень: у першому розповідалося про участь великообухівських селян у визвольній боротьбі, а в другій – відображені життєвий і творчий шлях письменника. *Радянська культура.* – 1961. – 16 липня.

4. На Київській кіностудії ім. О.Довженка розпочато кінопроби акторів на виконання ролей у фільмі “Королева бензоколонки”. *Радянська Україна.* – 1961. – 16 липня.

18 липня (вівторок).

6. Рішенням виконкому Луганської обласної Ради народних депутатів с. Церковне Білолуцького району перейменовано на с. Залісне. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №35. – С.736.

18 – 20 липня (вівторок – четвер).

8. м. Київ. Перебував глава уряду Республіки Гана Кваме Нкрума. Він ознайомився з пам'ятками міста, оглянув метро, зустрівся з керівництвом республіки. *Радянська Україна.* – 1961. – 19 липня, 21 липня.

19 липня (середа).

6. Повідомлялося про закінчення випробування у Київському телекентрі нової телевізійної радіостанції для трансляції другої програми телебачення. Радіус дії нової установки становив 30-35 км. Єдиними глядачами двох програм телебачення в той час були лише москвичі. *Радянська Україна.* – 1961. – 19 липня.

21 липня (п'ятниця).

3. Повідомлялося, що на Нікопольському південnotрубному заводі почалося спорудження першого в Радянському Союзі великого цеху по виробництву сталевих труб із захисним покриттям. *Радянська Україна.* – 1961. – 21 липня.

6. Повідомлялося, що на Київському заводі пральних машин освоє-

но випуск нової пральної машини “СМЦ-2”, на якій було встановлено реле часу з автоматичним вимиканням і насос для відкачування води. Перша партія вже надійшла у продаж. *Радянська Україна. – 1961. – 21 липня.*

23 липня (неділя).

1. Повідомляється, що відбувся пленум Верховного суду УРСР, який обговорив питання про судову практику розгляду випадків розкрадання соціалістичної власності. Рішенням пленуму суди республіки були зобов'язані при розгляді подібних справ суворо дотримуватися законності; з'ясовувати причини та умови, які сприяли розкраданню, широко використовувати допомогу громадськості, щоб вчасно виявляти злочинців, запобігати злочинам та розкривати їх. *Радянська Україна. – 1961. – 23 липня.*

3. Повідомляється, що у м. Тернополь розпочалося спорудження фарфорового заводу, продуктивність якого становитиме 3 млн. штук виробів на рік. *Радянська Україна. – 1961. – 23 липня.*

8. м. Торонто (Канада). Відбулися установчі збори українців Лемківщини, на яких засновано перший відділ Організації Оборони Лемківщини в Канаді. На зборах вибрано Управу відділу на чолі з І.Оленичем. Новостворений відділ названо на честь уродженця Лемківщини М.Вербицького. В ухваленій резолюції збори висловили подяку канадському уряду за толерантне ставлення до лемків, вказували, що “лемки – це вітка українського народу”, протестували проти виселення українців з одівічних територій у Європі, полонізації Лемківщини, Надсяння, Холмщини і Підляшшя. Учасники закликали всіх українців з Лемківщини вступати до їх організації і боротися за відновлення Української Самостійної Соборної держави. *Наша мета. – Торонто. – 1961. – 16 вересня.*

25 липня (вівторок).

2. Кримська область. Відкрито тролейбусний рух на ділянці Алушта-Ялта. Таким чином, відбулося тролейбусне сполучення Ялти з Сімферополем. Передбачався рух тролейбусів між ними з інтервалом 15-18

хвилин. Ця траса стала найдовшою гірською трасою в світі. *Кримська правда.* – 1961. – 26 липня.

9. Повідомлялося, що в Куйбишеві закінчилися змагання на першість країни з гандболу. Почесне звання чемпіонок СРСР серед жінок завоювали гандболістки одеського “Локомотиву”. *Радянська Україна.* – 1961. – 25 липня.

9. м. Суми. Закінчилися всесоюзні змагання з планерного спорту. Переможцем стала команда України. В особистих змаганнях друге місце посів В.Гончаренко з України. *Радянська Україна.* – 1961. – 27 липня.

26 липня (середа).

6. Повідомлялося, що у м. Сталіно відкрито новий автовокзал. *Радянська Україна.* – 1961. – 26 липня.

29 липня (субота).

6. Вперше надруковано програму телепередач на 29 липня для Другої програми телебачення в Україні. Спочатку вона транслювалася переважно у четвер, суботу та неділю. *Радянська Україна.* – 1961. – 29 липня.

7. Повідомлялося, що Рада міністрів УРСР звільнила П.Удовиченка з посади постійного представника УРСР при ООН у зв'язку з закінченням строку його перебування на цій посаді. *Радянська Україна.* – 1961. – 29 липня.

7. Повідомлялося, що Рада міністрів УРСР призначила Л.Кизю постійним представником УРСР при ООН. *Радянська Україна.* – 1961. – 29 липня

31 липня (понеділок).

8. Постійний представник УРСР при ООН Л.Кизя підписав від імені уряду УРСР Єдину конвенцію про наркотичні засоби. *Радянська Україна.* – 1961. – 2 серпня.

Липень.

8. За повідомленням Американських інформаційних агентств, під час екскурсій по Відню київський учений М.Середа втік з радянської групи і попросив політичного притулку в австрійської влади. Серед причин свого вчинку він назвав “тиск російського режиму з Москви на

Україні” та “російське поневолення інших народів”. Російські емігрантські кола в Мюнхені розцінили цей випадок як радянську провокацію з метою “переключити спільну боротьбу всіх емігрантів проти комуністичної диктатури проти неіснуючих російського імперіалізму та колоніалізму”. *Сучасність. – 1961. – №9. – С.106-111*

2 серпня (понеділок).

7. Помер О.Білецький – літературознавець, академік АН УРСР та СРСР, доктор філологічних наук, заслужений діяч науки УРСР, директор Інституту літератури імені Т.Шевченка АН УРСР. Похований на Байковому цвинтарі у Києві. *Радянська Україна. – 1961 – 4 серпня.*

4 серпня (середа).

7. Помер режисер Львівського театру опери та балету ім. І.Франка, заслужений артист УРСР Я.Гречнев. *Вільна Україна. – 1961. – 5 серпня.*

8. Канада. Відбулася нарада всіх представників українських організацій м.Вінніпегу з нагоди 150-річчя з дня народження М.Шашкевича (народився 6 листопада 1811 р.), на якій було створено 2 комітети, які мали забезпечити підготовку до святкування цієї події. Утворено Комітет відновлення пам’ятника М.Шашкевичу на чолі з В.Запісоцьким та Програмовий комітет на чолі з С.Їжиком. Святкування передбачалося провести 22 жовтня. *Наша мета. – Торонто. – 1961. – 16 вересня.*

8-9 серпня (вівторок-середа).

8. м. Манчестер (Великобританія). Відбулася III делегатська конференція Організації українських націоналістів за кордоном, на якій головною політичної ради організації було обрано Б.Кордюка. У постанові оунівці констатували продовження боротьби українським народом за “свободу і незалежність”. Вони виступали за об’єднання усіх українських політичних сил за кордоном в єдину організацію, якою, на їх думку, могла бути Українська Національна рада, однак за умови зміни її структури. Також оунівці привітали ініціативу Комітету Українців Канади скликати Світовий Конгрес українців для створення Світового

Союзу українців – центральної інституції всіх громадських організацій української діаспори. *Український самостійник.* – 1961. – липень/серпень. – С.50-51.

10 серпня (четвер).

4. З метою поліпшення координації науково-технічних робіт в республіці указом президії Верховної Ради УРСР ліквідовано Державний науково-технічний комітет Ради міністрів УРСР і створено Державний комітет Ради міністрів УРСР по координації науково-дослідних робіт. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №34. – С.719.

15 серпня (вівторок).

2. Президія Верховної Ради УРСР затвердила “Положення про товариські суди”. Завдання цих виборних органів полягало у сприянні “вихованню громадян у дусі ... додержання правил соціалістичного співжиття, розвитку у радянських людей почуття колективізму і товариської взаємодопомоги, поважання гідності і честі громадян”. Їх робота спрямовувалася на запобігання правопорушенням і вчинкам, які завдавали шкоди суспільству, “виховання людей шляхом переконання і громадського впливу, створення обстановки нетерпимості до будь-яких антигромадських вчинків”. Товариські суди розглядали справи про прогули і запізнення, дострокове залишення роботи; перебування в нетверезому стані і “недостойну поведінку” в громадських місцях; про недостойне ставлення до жінки, негідну поведінку в сім'ї; про “нанесення образи, лихослів’я, поширення в колективі неправдивих вигадок” тощо. Суд міг застосовувати такі заходи впливу до винного як публічне вибачення, оголосити громадський осуд або громадську догану з опублікуванням в пресі, накласти грошовий штраф в розмірі до 10 рублів тощо. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №35. – С.730-735.

17 серпня (четвер).

4. Повідомлялося, що в столиці Естонської РСР м.Таллін відбулося урочисте відкриття художньої виставки “Радянська Україна”, на якій

експонувалися понад 500 творів живопису, скульптури, графіки, народного декоративно-прикладного мистецтва. *Радянська культура. – 1961. – 17 липня.*

19 серпня (субота).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР Комісія радянського контролю Ради міністрів Української РСР перетворювалася в союзно-республіканський орган Української РСР – Комісію державного контролю Ради міністрів Української РСР. Комісія мала перевіряти від імені уряду виконання його рішень і планів у найважливіших питаннях, контролювати стан обліку і державної звітності, перевіряти роботу по удосконаленню державного апарату управління і скороченню витрат на його утримання. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №37. – С. 767-768.*

2. Повідомлялося, що “йдучи назустріч побажанням трудящих, в ознаменування геройчного подвигу” льотчика-космонавта Г.Титова вулиця Паркова у Дніпропетровську була перейменована на вул. імені космонавта Титова. *Зоря. – 1961. – 19 серпня.*

23 серпня (середа).

4. Повідомлялося, що у м.Овруч Житомирської області встановлено пам'ятник князю Олегу. *Радянська Житомирщина. – 1961. – 23 серпня.*

В ніч з 23 на 24 серпня (середа-четвер).

1. с. Синевидне-Верхнє (Сколівського району, Львівська область). Від імені організації “Вільна Україна” було розклеєно 5 листівок з антирадянським змістом, у яких населення закликалося готуватися до боротьби з радянською владою, вбивати і отруювати “грабіжників-комуністів”. *Національні відносини в Україні. ХХ століття. Збірник документів і матеріалів. – К., 1994. – С.342.*

28 серпня (понеділок).

9. Вихованці футбольної школи при команді майстрів київського “Динамо” у фіналі всесоюзної першості юніорів перемогли “Нафтовик”

(Баку) з рахунком 2:0 і завоювали золоті медалі. *Радянський спорт.* – 1961. – 29 серпня.

29 серпня (вівторок).

7. Помер визначний український письменник Г.Тютюнник. *Вільна Україна.* – 1961. – 30 серпня.

30 серпня (середа).

1. Станіславський обком КП України надіслав доповідну записку першому секретарю КП України М.Підгорному. У ній секретар обкому Л.Лисенко повідомляв М.Підгорного, що останнім часом у зв'язку з загостренням міжнародної ситуації певна частина колишніх оунівців, які повернулися із заслання, висловлюють наміри про необхідність збройної боротьби з радянською владою у випадку виникнення війни. Тому Л.Лисенко пропонував у випадку оголошення війни місцевих мобілізованих вивозити без зброї на схід, натомість комплектувати з'єднання Прикарпатського військового округу мобілізованими зі східних областей. *Національні відносини в Україні. ХХ століття. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1994. – С.339-341.

31 серпня (четвер).

1. У Києві розповсюджено листівки із критикою зовнішньої політики КПРС. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.408.

7. м. Миколаїв. Відбувся пленум Миколаївського обкому КП України, який розглянув організаційне питання. Пленум звільнив А.Маленкіна з посади першого секретаря обкому партії у зв'язку з переходом на іншу роботу. Першим секретарем Миколаївського обкому КП України було обрано О.Іващенка. *Радянська Україна.* – 1961. – 2 вересня.

4. м. Харків. Введено в дію перший в Радянському Союзі пересувний кінотеатр. Перший фільм, який переглянули глядачі, мав називу “Широка страна моя родная”. *Соціалістична Харківщина.* – 1961. – 1 вересня.

Літо.

1. с. Золотники (Тернопільська область). Створено підпільну організацію “Українська національна партія”, яка ставила за мету боротьбу за державну незалежність України. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.408.*

5 вересня (вівторок).

6. м. Одеса. Почав курсувати новий 6-ти кілометровий тролейбусний маршрут, який зв’язав залізничний вокзал з мікрорайоном Аркадія. *Чорноморська комуна. – 1961. – 5 вересня.*

9. Повідомлялося, що володарем Кубка України з футболу для команд колективів фізкультури стала команда “Старт” (Чугуїв), яка у фінальному матчі перемогла “Смолянку” (Сталіно) з рахунком 1:0. *Радянський спорт. – 1961 .– 5 вересня.*

8 вересня (п’ятниця).

7. Відбувся пленум Львівського обкуму партії, який розглянув організаційне питання. Першим секретарем обкуму обрано І.Грушецького. *Вільна Україна. – 1961. – 9 вересня.*

9 вересня (субота).

4. Указом президії Верховної Ради СРСР “у зв’язку з 300-річчям з дня заснування і за досягнуті успіхи в підготовці науково-педагогічних кадрів і спеціалістів для народного господарства і культури” Львівський державний університет ім. І.Франка нагороджений орденом Леніна. *Радянська Україна. –1961. – 10 вересня.*

9-10 вересня (субота-неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). В Колумбійському університеті та Українському інституті Америки відбулася Друга сесія Світового конгресу української вільної науки, яка завершувала відзначення 100-річчя з дня смерті Т.Шевченка. Її метою було дати огляд здобутків української науки за кордоном. Відкрив сесію президент Головної ради наукового товариства

ім. Т. Шевченка у вільному світі та голова НТШ у США Р. Смаль-Стоцький, який відзначив значний розвиток науки в українських емігрантських колах. Також на сесії були прочитані наукові доповіді на різні теми. Сесія засвідчила єднання українських емігрантських кіл та розвиток науки українськими науковцями. *Наша мета.* – Торонто. – 1961. – 23 вересня.

11 вересня (понеділок).

7. м. Париж (Франція). На 63 році життя помер один з найвизначніших представників українського образотворчого мистецтва маляр М. Кричевський. *Наша мета.* – Торонто. – 1961. – 16 вересня.

12 вересня (вівторок).

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Полтавського обкуму КП України, на якому першим секретарем обкуму було обрано В. Ком'якова. *Радянська Україна.* – 1961. – 12 вересня.

8. На 61-му міжнародному Загребському ярмарку відзначався День Української РСР. *Радянська Україна.* – 1961. – 15 вересня.

14 вересня (четвер).

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Сталінського обкуму партії, на якому першим секретарем обкуму обрано О. Ляшка. *Радянська Донеччина.* – 1961. – 15 вересня.

15 вересня (п'ятниця).

6. Повідомлялося, що у Чернігові здано в експлуатацію п'ятиповерховий готель “Україна”, який дозволяв розмістити 254 особи. Першими мешканцями готелю стали делегати обласної партійної конференції, яка проходила 12-13 вересня. *Деснянська правда.* – 1961. – 15 вересня.

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Дніпропетровського обкуму КП України, який розглянув організаційне питання. Першим секретарем обкуму обрано М. Толубеєва. *Зоря.* – 1961. – 15 вересня.

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила А. Маленкіна головою Комісії державного контролю Ради міністрів Української РСР. *Відомості*

Верховної Ради УРСР. – 1961. – №39. – С.801.

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Чернігівського обкому партії, на якому першим секретарем обкому обрано П.Дорошенка. *Деснянська правда. – 1961. – 15 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Станіславського обкому партії, на якому першим секретарем обкому обрано Я.Лисенка. *Радянська Україна. – 1961. – 15 вересня.*

7. Відбувся пленум Київського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано П.Шелеста. *Радянська Україна. – 1961. – 16 вересня.*

16 вересня (субота).

6. Рішенням виконкому Чернігівської обласної ради депутатів трудящих с. Святењке Козелецького району перейменовано на с. Мирне, с. Церковище Козелецького району перейменовано на с. Підлісне. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №40. – С.851.*

6. Рішенням виконкому Чернігівської обласної ради депутатів трудящих с. Церковище Ріпкинського району перейменовано на с. Новоукраїнське, с. Монастирське Бахмацького району перейменовано на с. Вербівка. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №40. – С.851.*

6. Рішенням виконкому Чернігівської обласної ради депутатів трудящих с. Вовча гора Остерського району перейменовано на с. Поліське, с. Гнилуша Остерського району перейменовано на с. Лебедівка. *Відомості Верховної ради УРСР. – 1961. – №40. – С.851.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Тернопільського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано Г.Шевчука. *Радянська Україна. – 1961. – 16 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Луганського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано В.Шевченка. *Радянська Україна. – 1961. – 16 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Черкаського обкому КП України, на якому розглянуто організаційне питання. Першим секретарем обкому обрано Л.Найдека. *Радянська Україна. – 1961. – 16 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Запорізького обкому КП

України, на якому першим секретарем обкому обрано В.Скрябіна. *Радянська Україна. – 1961. – 16 вересня.*

7. Відбувся пленум Кримського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано І.Лутака. *Кримська правда. – 1961. – 17 вересня.*

17 вересня (неділя).

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Харківського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано М.Соболя. *Соціалістична Харківщина. – 1961. – 17 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Хмельницького обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано О.Ватченка. *Радянська Україна. – 1961. – 17 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Вінницького обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано П.Козиря. *Радянська Україна. – 1961. – 17 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Херсонського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано П.Єлістратова. *Радянська Україна. – 1961. – 17 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Кіровоградського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано Ф.Мартинова. *Радянська Україна. – 1961. – 17 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Миколаївського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано О.Іващенка. *Радянська Україна. – 1961. – 17 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Одеського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано М.Синицю. *Чорноморська комуна. – 1961. – 17 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Житомирського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано М.Лазуренка. *Радянська Житомирщина. – 1961. – 17 вересня.*

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Закарпатського обкому КП України, на якому першим секретарем обкому обрано П.Щербака. *Закарпатська правда. – 1961. – 17 вересня.*

17-18 вересня (неділя-понеділок).

8. У Києві перебував Президент Республіки Куба Освальдо Дортікос Торрадо. *Радянська Україна.* – 1961. – 18, 19 вересня.

18 вересня (понеділок).

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Рівненського обкуму КП України, на якому першим секретарем обкуму обрано О.Денисенка. *Радянська Україна.* – 1961. – 18 вересня.

19 вересня (вівторок).

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Чернівецького обкуму КП України, на якому першим секретарем обкуму обрано О.Ботвинова. *Радянська Буковина.* – 1961. – 19 вересня.

7. Повідомлялося, що відбувся пленум Волинського обкуму КП України, на якому першим секретарем обкуму обрано Ф.Калиту. *Радянська Україна.* – 1961. – 18 вересня.

9. Повідомлялося, що киянин І.Петренко на матчевих змаганнях з легкої атлетики команд України, Чехословаччини і Угорщини встановив рекорд України зі стрибків з жердиною – 4 м. 56 см. *Радянський спорт.* – 1961. – 19 вересня.

23 вересня (субота).

7. Помер директор Інституту містобудування Академії будівництва та архітектури УРСР, член-кореспондент О.Касьянов. *Радянська Україна.* – 1961. – 26 вересня.

23-26 вересня (субота-вівторок).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулися чергові наради Ієрархії і представників Церковних управлінь Української Греко-Православної Церкви в Канаді і Української Православної Церкви в США, в роботі яких взяли участь митрополит Іоанн, митрополит Іларіон, архієпископ Мстислав та ін. Вони підтвердили всі постанови попередніх спільніх нарад, констатували позитивний вплив цього об'єднання на зростання активності

церковно-релігійного життя. Учасники наради звернулися до всіх українців із закликом приєднатися до Об'єднаної Української Православної Церкви. *Відомості генерального церковного управління УАПЦ у Великій Британії.* – Лондон. – 1961. – Ч.12. – С.13-14.

24 вересня (неділя).

8. м. Клівленд (США). В “Українському парку культури” відкрито пам’ятник Лесі Українці, спорудження якого відбулося заходами Союзу українок Америки та українською громадськістю. Робота скульптора М.Черешньовського була вилита з бронзи і розміщувалася на мармуровому п’єдесталі. Відбувся урочистий концерт. *Український самостійник.* – 1961. – Жовтень. – С.44; *Новий шлях.* – 1961. – 30 вересня.

27-30 вересня (середа-субота).

1. м. Київ. Відбувся ХХII з’їзд КП України. Порядок денний з’їзду включав доповідь про проект програми КПРС, доповідь про проект статуту КПРС, звіти ЦК КПУ і ревізійної комісії КПУ, вибори ЦК КПУ і ревізійної комісії. У прийнятій резолюції відзначалося зростання добробуту і покращення життєвого рівня населення, збільшення продуктивності праці, збільшення фінансування всіх галузей промисловості тощо. В той же час були наведені приклади невиконання планів низкою металургійних заводів, низької якості окремих видів продукції, вказувалося на недоліки в постановці ідеологічної роботи. ХХII з’їзд визнав правильною політичну лінію ЦК і практичну роботу задовільною. Він закликав зміцнити важку індустрію республіки, збільшити виробництво всіх видів продукції, поглиблювати розвиток науки, добитися підвищення врожайності сільського господарства виробництва тваринницької продукції, підняти рівень комунального обслуговування населення тощо. *Радянська Україна.* – 1961. – 27 вересня – 3 жовтня.

28 вересня (четвер).

7. Головою Державного комітету Ради міністрів УРСР з координації науково-дослідних робіт та заступником голови Ради міністрів УРСР

призначено О.Щербаня. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №41. – С.862.*

30 вересня (субота).

7. Відбувся пленум ЦК КПУ, обраного ХХII з'їздом КПУ. На ньому першим секретарем ЦК КПУ обрано М.Підгорного. *Радянська Україна. – 1961. – 1 жовтня.*

1 жовтня (неділя).

3. Відповідно до закону СРСР від 7 травня 1960 р. “Про скасування податків з заробітної плати робітників та службовців” почався другий етап скасування прибуткового податку і податку на неодружених, одиноких та малосімейних громадян СРСР з заробітної плати робітників і службовців за місцем основної роботи. Припинялося стягування податків із зарплати до 60 рублів і знижено на 40% ставки податків із зарплати від 61 до 70 рублів на місяць. *Радянська Україна. – 1961. – 7 жовтня.*

3 жовтня (вівторок).

6. Повідомлялося, що у Дніпропетровську відкрито новий готель “Центральний”, розрахований на 250 місць. *Радянська Україна. – 1961. – 3 жовтня.*

7. На 77 році життя помер заслужений діяч науки УРСР, академік АН УРСР, член-кореспондент АН СРСР, дослідник проблем статистики і демограф М.Птуха. *Радянська Україна. – 1961. – 5 жовтня.*

3-10 жовтня (вівторок-вівторок).

4. У Таджикистані проходив тиждень української літератури. *Радянська Україна. – 1961. – 5-11 жовтня.*

4 жовтня (середа).

4. Указом президії Верховної Ради УРСР “за видатні заслуги в розвитку науки та успіхи в підготовці наукових працівників і спеціалістів” та у зв’язку з 300-річчям з дня заснування Львівського університету почеcне звання заслуженого діяча науки УРСР присвоєно професорам

університету С.Гребінському, Г.Козію, І.Крип'якевичу, Є.Лазаренку, М.Шереметьєву. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №42. – С.907.

5 жовтня (четвер).

7. Повідомлялося, що помер визначний український скульптор Ю.Білостоцький. *Радянська культура.* – 1961. – 5 жовтня.

7 жовтня (субота).

4. м. Львів. Учасники ювілейних торжеств з нагоди 300-річчя Львівського державного університету посадили в ботанічному саду 300 дубів. *Радянська Україна.* – 1961. – 8 жовтня.

8 жовтня (неділя).

2. м. Переяслав-Хмельницький (Київська область). Відбулося урочисте відкриття пам'ятника-монумента на відзнаку “300-річчя возз'єднання України з Росією”. Робота скульпторів В.Вітайкіна, В.Гречаника, П.Кальницького і архітектора В.Гнєзділова мала вигляд чотириметрової композиції, на якій дві жінки-сестри в національних вбраннях, які символізували Україну і Росію, обнявшись дивились вперед. *Радянська культура.* – 1961. – 8, 12 жовтня.

9 жовтня (понеділок).

6. Рішенням Чернігівської обласної ради народних депутатів села Новостроеніє і Старогородка включено в смугу селища міського типу Остер. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №44. – С.926.

6. Рішенням Чернігівської обласної ради народних депутатів села селище міського типу Остер Остерацького району віднесено до категорії міст районного підпорядкування. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1961. – №44. – С.926.

8. В загальній дискусії на XVI сесії Генеральної Асамблей ООН відбувся виступ міністра закордонних справ УРСР Л.Паламарчука. Він засудив мілітаризацію ФРН, спростував закиди західноєвропейських політиків у нагнітанні напруги в Берліні з боку СРСР, закликав прийняти в члени ООН Монгольську Народну Республіку, засудив економічну блокаду

Куби з боку США тощо. Також Л.Паламачук зазначив, що відновлення випробування в СРСР ядерної зброї – крок вимушений, спрямований на зменшення загрози ядерної війни. Він закликав об'єднати зусилля всіх країн і народів у боротьбі за мир. *Радянська Україна. – 1961. – 13 жовтня*

10 жовтня (вівторок).

10. Луганська область. Опівдні на одній з шахт тресту “Фрунзевугілля” прогриміло 2 вибухи, в результаті яких були зруйновані дві вентиляційні установки на двох збійках. Трагедія обійшлася без жертв, поранено було лише машиністку одного з вентиляторів. У результаті проведення розшукових дій органами КДБ з'ясувалося, що вибухи були організовані одним з гірників, який вбивством дружини (машиністки) намагався розв'язати сімейні проблеми. Він отримав найвищу міру покарання. *Україна молода. – 2004. – 24 червня.*

12 жовтня (четвер).

4. с. Підлісся (Львівська область). Відбувся вечір на відзначення 150-річчя з дня народження письменника М.Шашкевича. Викладачі та студенти Львівського державного університету ім. І.Франка та громадськість ознайомилися з життєвим і творчим шляхом письменника. По закінченні відбувся концерт. *Вільна Україна. – 1961. – 14 листопада.*

4. На Всесоюзному радіо проводився День передач Українського радіо. В цей день слухачі почули репортажі, нариси, передачі, присвячені Україні, ознайомилися з творчістю українських письменників тощо. День закінчився великим концертом “Співа Україна”, в якому взяли участь майстри мистецтв республіки. *Радянська культура. – 1961. – 15 жовтня.*

14 жовтня (субота).

9. Футболісти команди “Старт” (Чугуїв) завоювали кубок СРСР з футболу для команд колективів фізкультури, перемігши у фіналі команду Ленінградського державного оптико-механічного заводу з рахунком 1:0. *Радянський спорт. – 1961. – 17 жовтня.*

15 жовтня (неділя).

6. Повідомлялося, що у Чернівцях збудовано і введено в дію новий телекентр, який дозволяє транслювати телепередачі на всю область.
Радянська Буковина. – 1961. – 15 жовтня.

17 жовтня (вівторок).

6. Вперше надруковано програму телепередач для Чернівецької області. Програми розпочиналися о 19:00 і транслювалися нерегулярно.
Радянська Буковина. – 1961. – 17 жовтня.

9. Футболісти “Динамо” (Київ) достроково стали чемпіонами СРСР з футболу серед команд класу “А”, зігравши в 0:0 з харківським “Аванградом”.
Радянський спорт. – 1961. – 20 жовтня.

21 жовтня (субота).

9. Повідомлялося, що у Львові закінчилися змагання на першість України зі спортивної гімнастики. У особистій першості чемпіонами України стали киянин Ю.Титов і одеситка М.Ніколаєва. У загальнокомандному зачіку перемогли львів'яни.
Радянська Україна. – 1961. – 21 жовтня.

9. Футбольний клуб “Динамо” (Київ) офіційно став чемпіоном СРСР з футболу серед команд класу “А”.
Радянська Україна. – 1961. – 22 жовтня

24 жовтня (вівторок).

9. Повідомлялося, що абсолютною чемпіонкою УРСР з настільного тенісу стала киянка С.Грінберг. У чоловіків чемпіоном республіки став Б.Холодовський.
Радянський спорт. – 1961. – 24 жовтня.

25 жовтня (середа).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР у зв’язку з 50-річчям з дня народження і “беручи до уваги його заслуги перед партією і Радянською державою” перший секретар Рівненського обкому КПУ О.Денисенко нагороджений орденом Трудового червоного прапора.
Радянська Україна. – 1961. – 26 жовтня.

26 жовтня (четвер).

2. Указ Президії Верховної Ради УРСР “Про відповідальність водіїв автотранспорту і міського електротранспорту за керування транспортом у нетверезому стані”. Згідно нього, водіїв, які керували транспортом у нетверезому стані, позбавляли посвідчення водія на 1 рік. При їх повторному затриманні вони позбавлялись права керувати транспортом на строк від 1 до 3-х років. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №45. – С.932.*

29 жовтня (неділя).

9. Команда “Чорноморець” (Одеса) стала чемпіоном України з футболу серед команд класу “Б”, перемігши одеський “СКА” з рахунком 2:1. *Радянський спорт. – 1961. – 31 жовтня.*

9. Володарем Кубку СРСР з футболу для колективів майстрів став сталінський “Шахтар”, перемігши у фіналі команду “Торпедо” (Москва) з рахунком 3:1. *Радянський спорт. – 1961. – 31 жовтня.*

4 листопада (субота).

6. “Враховуючи побажання трудящих і клопотання громадських організацій міста Києва”, президія Верховної Ради УРСР перейменувала Сталінський район міста Києва на Радянський район. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №47. – С.971.*

5 листопада (неділя).

6. Президія Верховної Ради УРСР, враховуючи побажання трудящих і клопотання громадських організацій, своїми указами перейменувала: Сталінський район м.Керчі Кримської області – на Ленінський район, Сталінський район м.Севастополя Кримської області – на Ленінський район. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №47. – С.972.*

9 листопада (четвер).

6. Президія Верховної Ради УРСР, “беручи до уваги побажання колективів трудових промислових підприємств, шахт, будов, радгоспів,

колгоспів, наукових установ і учебних закладів, а також клопотання громадських організацій Сталінської області”, постановила перейменувати Сталінську область в Донецьку область і м.Сталіно в м.Донецьк. *Відомості Верховної ради УРСР. – 1961. – №47. – С.972.*

14 листопада (вівторок).

6. Рішенням виконкому Дніпропетровської обласної Ради депутатів трудящих с. Сталінське Софіївського району перейменовано на с. Жовтневе, с. Сталінське Широківського району перейменовано на с. Тихе. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №49. – С.992.*

6. Президія Верховної Ради УРСР, “враховуючи побажання трудящих і клопотання громадських організацій”, постановила перейменувати: Сталінський район м. Одеси – на Жовтневий район, Сталіно-Заводський район м. Донецька – на Ленінський район, Сталінський район м. Харкова – на Московський район. *Радянська Україна. – 1961. – 15 листопада*

15 листопада (середа).

4. м. Львів. З нагоди 150-ї річниці з дня народження поета і громадського діяча М.Шашкевича на Личаківському кладовищі відбулося покладання вінків на його могилу. *Радянська Україна. – 1961. – 16 листопада.*

16 листопада (четвер).

1. Львівський обком КП України надіслав інформацію першому секретарю ЦК КП України М.Підгорному про активізацію “націоналістичного руху” в Львівській області та заходи по посиленню пропагандистської роботи серед трудящих Львівщини. У ній повідомлялося, що у липні-серпні 1961 року органами Державної безпеки області була викрита антирадянська організація “Український національний комітет” у складі 18 осіб. Члени цієї організації ставили завданням пропаганду антирадянських ідей, для чого прагнули створити нелегальну типографію для випуску газети “Робітниче слово”. Учасники групи були заарештовані, було вилучено зброю. Секретар обкуму ставив питання перед М.Підгорним про змінення органів КДБ і прокуратури області. *Національні відносини в Україні* – 60

ні. ХХ століття. Збірник документів і матеріалів. – К., 1994. – С.341-345.

17 листопада (п'ятниця).

6. Рішенням виконкому Черкаської обласної ради депутатів трудящих с. Сталінівку Драбівського району перейменовано на с. Яворівку. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №49. – С.992.*

3. Президія Верховної Ради УРСР перейменувала Сталінський економічний район на Донецький економічний адміністративний район. *Радянська Україна. – 1961. – 18 листопада.*

6. “Враховуючи побажання трудящих і клопотання громадських організацій” указом президії Верховної Ради Сталінський район м. Запоріжжя перейменовано на Жовтневий район. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №49. – С.990.*

18 листопада (субота).

4. Рада міністрів затвердила Урядовий республіканський комітет по присудженню премій ім. Т.Шевченка. Його головою став письменник О.Корнійчук. *Радянська культура. – 1961. – 17 грудня.*

21 листопада (вівторок).

6. Рішенням Кіровоградської обласної Ради депутатів трудящих с. Сталіна Хмелівського району перейменовано в с. Жовтневе. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №53. – С.1104.*

6. “Враховуючи побажання трудящих і клопотання громадських організацій” указами президії Верховної Ради перейменовано: Сталінський район м.Дніпродзержинська Дніпропетровської області – на Заводський район, Сталінський район м.Миколаєва – на Ленінський район. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №49. – С.991.*

22 листопада (середа).

6. Повідомлялося, що виконком міськради депутатів трудящих м.Чернівці прийняв рішення про перейменування проспекту Сталіна на вулицю Леніна, а вулицю Сталінградську – на вулицю Волгоградську.

Радянська Буковина. – 1961. – 22 листопада.

29 листопада (середа).

6. Рішенням виконкому Одеської обласної ради депутатів трудящих с. Сталіно Цебриківського району перейменовано на с. Червоноознам'янка. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №53. – C.1104.*

1 грудня (п'ятниця).

5. Повідомлялося, що в с. Великі Лучки на Закарпатті відбувся суд над місцевими жителями В.Балком та І.Газієм, які розповсюджували серед односельчан релігійну літературу секти Іегови. Обох було засуджено на 5 років позбавлення волі та на 5 років висилки після відбуття покарання. *Радянська Україна. – 1961. – 1 грудня.*

8 грудня (п'ятниця).

4. Повідомлялося, що у с. П'ядика Коломийського району Станіславської області відкрито кімнату-музей українського письменника М.Ірчана. *Радянська Україна. – 1961. – 8 грудня.*

6. Рішенням виконкому Полтавської обласної ради депутатів трудящих перейменовано: смт. Сталінка Лохвицького району – на смт. Червонозаводське, с. Сталіна Великобагачанського району – на с. Пушкареве, с. Сталіна Кобеляцького району – на с. Червоні квіти, с. Сталінка Решетилівського району – на с. Дружба. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – №53. – C.1105.*

12 грудня (вівторок).

9. Київський гросмейстер І.Куперман став чемпіоном світу з шашок. *Радянський спорт. – 1961. – 15 грудня.*

17 грудня (неділя).

8. Повідомлялося, що XVI сесія Генеральної Асамблей ООН прийняла резолюцію “Про заходи сприяння ліквідації неписьменності у світі”, внесену з ініціативи делегації УРСР. Вона передбачала надання ЮНЕСКО

інформації для ООН про стан освіти у світі, а також пропозиції щодо заходів по ліквідації неписьменності. *Радянська Україна. – 1961. – 17 грудня.*

19 грудня (вівторок).

9. Повідомлялося, що збірна команда України з класичної боротьби стала чемпіоном СРСР. *Радянський спорт. – 1961. – 19 грудня.*

20 грудня (середа).

6. Повідомлялося, що у м. Щорс на Чернігівщині відкрито дитячу музичну школу. Це була вже сьома дитяча музична школа в області. *Радянська Україна. – 1961. – 20 грудня.*

21 грудня (четвер).

7. м. Ріджфілд (США). Помер Микола Бутович – майстер графіки, еклібриса, один з найталановитіших митців української діаспори. *Українські митці поза Батьківчиною: біобібліографічний показчик. – Харків, 2001. – С.4.*

27 грудня (середа).

1. Верховна Рада УРСР затвердила звіт про виконання Державного бюджету УРСР на 1960 рік, доходна частина якого становила 76905016 тис. рублів, а видаткова – 76661599 тис. рублів. Також Верховна Рада СРСР затвердила державний бюджет УРСР на 1962 р. Доходна частина бюджету визначалася в розмірі 76529285 тис. рублів, а видаткова – 76472308 тис. рублів. *Радянська Україна. – 1961. – 28 грудня.*

1. Внесено зміни у статтю 45 Конституції УРСР, яка стосувалася складу Ради міністрів УРСР. Замість голови Комісії радянського контролю Ради міністрів УРСР до складу ради входив голова Комісії державного контролю Ради міністрів УРСР. Замість голови Державного науково-технічного комітету Ради міністрів УРСР до складу ради входив голова Державного комітету Ради міністрів УРСР з координації науково-дослідних робіт. *Радянська Україна. – 1961. – 28 грудня.*

29 грудня (п'ятниця).

3. Указом президії Верховної Ради СРСР встановлено кримінальну відповіальність за злочинно недбале використання або зберігання техніки та сільськогосподарських машин, які призвели до їх псування або поломки, а також розукомплектування цих машин каралося позбавленням волі або віправними роботами на строк до одного року. Відповідні доповнення і зміни доручалося внести президіям союзних республік. *Радянська Україна. – 1961. – 31 грудня.*

30 грудня (субота).

2. Президія Верховної Ради УРСР затвердила Положення про комісії в справах неповнолітніх Української РСР. Комісії в справах неповнолітніх мали своїм завданням “запобігання бездоглядності і правопорушенням неповнолітніх, здійснення заходів боротьби з бездоглядністю, а також влаштування дітей та підлітків та охорону їх прав”. Вони мали розглядати справи про неповнолітніх, які вчинили суспільно-небезпечні дії та антигромадські вчинки. Комісії могли застосовувати до порушників такі заходи впливу як оголошення догани, зобов’язати відшкодувати заподіяну шкоду, зобов’язати винного попросити пробачення у винного, відправка неповнолітнього, який досяг 11 років, у разі вчинення ним суспільно-небезпечних дій або систематичного порушення громадської поведінки у спеціальні виховні установи для дітей і підлітків. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – №3. – С.72-77.*

6. Президія верховної ради УРСР перейменувала м. Ворошиловськ Луганської області на м. Комунарськ і Ворошиловський район цієї ж області на Комунарський район. *Радянська Україна. – 1961. – 31 грудня.*

1961.

1. У Донецькій, Станіславській, Львівській областях створено підпільну “Українську загальнонародну організацію”, перейменовану з часом в “Український національний фронт”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.409.*

ВІКТОР КРУПИНА

ХРОНІКА 1962

1 січня (понеділок).

3. За рішенням Ради міністрів СРСР знижено державні роздрібні ціни на наречні, кишеневі і настінні годинники. *Робітнича газета.* – 1962. – 7 січня.

5 січня (п'ятниця).

3. На Ново-Краматорському машинобудівному заводі здано в експлуатацію найпотужнішу в СРСР установку електрошлакового переплаву великих сталевих зливків вагою до 10-12 тон. *Радянська Україна.* – 1962. – 5 січня.

6 січня (субота).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР на території УРСР утворено 156 виборчих округів (з 443 по 599) по виборах до Ради Союзу Верховної Ради СРСР та 24 округи (з 26 по 50) по виборах до Ради Національностей Верховної Ради СРСР. *Радянська Україна.* – 1962. – 7 січня.

7 січня (неділя).

3. Здано в експлуатацію завод синтетичних мономерів на Лисичанському хімкомбінаті. *Радянська Україна.* – 1962. – 7 січня.

3. На Миколаївському суднобудівному заводі ім. Носенка здано в експлуатацію суховантажний турбохід “Жоліо Кюрі” водотонажністю 22 тис. тонн. *Південна правда.* – 1962. – 7 січня.

4. Син Панаса Мирного – Михайло Рудченко, якому за спадщиною належав будинок літературно-меморіального музею його батька, передав цей будинок в дар Полтаві. *Радянська Україна.* – 1962. – 7 січня.

8 січня (понеділок).

2. Президія Верховної Ради УРСР доповнила Кримінальний кодекс

УРСР статтею 147², яка передбачала позбавлення волі на строк до одного року або виправні роботи на той же строк за злочинно-недбале використання або зберігання тракторів, комбайнів та інших сільськогосподарських машин, що призвело б до їх поломки або розукомплектування. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1962. – №3. – С.78.

9 січня (вівторок).

4. Для підготовки відзначення 120-ти річчя з дня народження і 50 років з дня смерті українського композитора М.Лисенка створено республіканську ювілейну комісію на чолі з Л.Ревуцьким. *Радянська Україна.* – 1962. – 9 січня.

6. Рішенням Чернігівської обласної ради депутатів трудящих с.Сталіна Лосинівського району перейменовано на с.Садове. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1962. – №4. – С.103.

10 січня (середа).

3. У Харківському проектному інституті “Укрдіпрокомунбуд” закінчено проектне завдання на спорудження в Хмельницькому першої черги тролейбусної лінії, тягових підстанцій і тролейбусного парку. Передбачалося, що перший тролейбусний маршрут довжиною 5 км. пролягатиме по центральній вулиці міста. *Радянська Україна.* – 1962. – 10 січня.

10-11 січня (середа-четвер).

4. м. Київ. Проходив пленум правління Спілки письменників України, на якому піднімалося питання про серйозні деформації в сфері мовної політики. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* – К., 2000.– С.409-410.

13 січня (субота).

3. м. Броди (Львівська область). Введено в дію першу перекачувальну станцію міжнародного трубопроводу “Дружба”, що дало початок функціонуванню підземної траси на дільниці Броди-Ужгород. *Радянська Україна.* – 1962. – 14 січня.

15 січня (понеділок).

7. На 70 році життя помер визначний терапевт, академік АН УРСР, дійсний член Академії медичних наук СРСР, заслужений діяч науки УРСР, професор Київського медичного інституту ім. О.Богомольця В.Іванов. *Радянська Україна.* – 1962. – 17 січня.

16 січня (вівторок).

9. м. Канів (Черкаська область). Відкрито дитячу спортивну школу на громадських засадах. У ній працюють легкоатлетична, волейбольна та інші секції. *Радянська Україна.* – 1962. – 16 січня.

17 січня (середа).

8. Спілка українських журналістів у Мюнхені влаштувала масовий захід, в якому взяло участь більше 50 осіб. Метою було ознайомити іноземних журналістів з проблемою державної самостійності України, значенням подій 22 січня 1918 і 1919 років. Наслідком акції була поява інформації про згадані дати на сторінках німецьких видань. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 4 лютого.

18 січня (четвер).

6. Повідомляється, що у Трускавці Львівської області відкрито широкоеекранний кінотеатр на 500 глядачів з читальнюю і концертним залом. *Робітнича газета.* – 1962. – 18 січня.

19 січня (п'ятниця).

7. На 98 році життя помер народний художник УРСР І.Їжакевич. За 7 днів до смерті він розпочав малювати нову картину. *Радянська Україна.* – 1962. – 20 січня.

21 січня (неділя).

3. На Славянському арматурно-ізоляторному заводі ім.Артема здано в експлуатацію перший в СРСР цех-автомат по виготовленню високо-вольтних ізоляторів зі скла. *Правда України.* – 1962. – 21 січня.

8. м. Оттава (Канада). Відбулась урочиста демонстрація на честь проголошення незалежності УНР. В цей день над містом кружляв гелікоптер з написом “Незалежність Україні”. Біля радянського посольства зібралося близько 200 чоловік з плакатами. *Свобода. – Джерсі-сіті – Нью-Йорк. – 1962. – 31 січня.*

22 січня (понеділок).

4. м.Київ. На вул.Десятинній, 14 відбулося урочисте відкриття меморіальної дошки на честь художника М.Врубеля, який тут жив і працював. *Вечірній Київ. – 1962. – 22 січня.*

4. Повідомлялося, що президія АН УРСР прийняла рішення про створення в інституті електротехніки двох лабораторій: електроімпульсної та обчислювальної техніки в енергетиці. *Вечірній Київ. – 1962. – 22 січня.*

23 січня (вівторок).

3. м. Луганськ. Введено в дію першу тролейбусну лінію довжиною 11 км. *Правда України. – 1962. – 23 січня.*

3. Повідомлялося, що у Станіславові здано в експлуатацію новий аеропорт. *Правда України. – 1962. – 23 січня.*

3. Запорізький автозавод випустив 10 тисячний автомобіль “Запорожець”. *Правда України. – 1962. – 23 січня.*

7. Указом президії Верховної Ради УРСР звання народної артистки УРСР присвоєно артистці Київського академічного українського драматичного театру імені Ів.Франка О.Кусенко. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – №5. – С.122.*

25 січня (четвер).

3. м. Жданов (Донецька область). На металургійному заводі ім. В.Леніна почав давати продукцію слябінг “1150”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.544.*

26 січня (п'ятниця).

4. м. Київ. Завершилась міжреспубліканська нарада з питань інфекційних захворювань за участі близько 500 медиків України, Білорусі й Молдови. Промовці відзначали, що завдяки покращенню добробуту населення, підвищення санітарної культури міст і сіл у країні різко зменшилась кількість інфекційних захворювань. В Україні за останні кілька років кількість захворювань на туберкульоз зменшилась у 2,7 рази. *Радянська Україна.* – 1962. – 27 січня.

27 січня (субота).

8. Українці Лондону відзначали свято проголошення і соборності УНР. Під час урочистої частини учасники ознайомилися зі станом української мови (доповідь К.Зеленка) та тисячолітньою історією України (доповідь Є.Бродицького). По закінченні свята відбувся концерт, який закінчився співом “Ще не вмерла Україна”. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 11 лютого.

28 січня (неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулося урочисте відкриття власного будинку УВАН у США. Після вступного слова Ю.Шевельова відбулася мистецька програма. Того ж дня було відкрито виставку картин Ю.Михайлова. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 11 лютого.

6. м. Бучач (Тернопільська область). Здано в експлуатацію телевізійний ретранслятор, який дозволяв дивитися передачі Львівського телекентру. Це вже третій ретранслятор в області. *Радянська Україна.* – 1962. – 28 січня.

8. м. Париж (Франція). Українська громада відзначила свято української соборності і самостійності, організоване Товариством колишніх воїнів армії УНР. На святі виступали В.Солонар, М.Ковалський, К.Гузар та інші, які розповіли присутнім про значення IV Універсалу та боротьбу за державність українського народу. Відбулася мистецька програма. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 19 лютого.

30 січня (вівторок).

5. м. Житомир. Закінчилася науково-теоретична конференція “Подолання релігійних пережитків у період розгорнутого будівництва комунізму”, в роботі якої взяли участь працівники інституту філософії АН УРСР, координаційної ради з питань наукового атеїзму АН УРСР та ін. *Радянська Україна. – 1962. – 31 січня.*

8. м. Буффало (США). На 71 році життя помер Северин Левицький – педагог, громадський діяч, начальний пластун Українського пласти. *Свобода. – Джерсі-сіті – Нью-Йорк. – 1962. – 31 січня.*

Січень.

8. У зв’язку з відновленням дипломатичних стосунків між Бразилією й Радянським Союзом та призначенням радянського посла до Бразилії, українсько-бразильський клуб надіслав всім органам влади Бразилії, посольствам і організаціям листа. У ньому українці вказували на нелегітимність радянського МЗС представляти інтереси усіх республік СРСР. Українська громада Бразилії відмовляла радянському послу у праві втрутатися в життя українців у цій країні та представляти Україну або інший народ СРСР. *Українське слово. – Париж. – 1962. – 11 березня.*

1 лютого (четвер).

6. Повідомлялося, що у Нікополі (Дніпропетровська область) відкрито широкоекранний кінотеатр на 800 місць. *Робітнича газета. – 1962. – 1 лютого.*

4 лютого (неділя).

1. Пленум Української республіканської ради профспілок постановив скликати черговий VIII з’їзд профспілок 28 лютого 1962 р. в Києві. *Радянська Україна. – 1962. – 4 лютого.*

5 лютого (понеділок).

3. З головного складального конвеєру Харківського тракторного

заводу зійшли перші швидкісні гусеничні трактори “Т-74”. *Радянська Україна.* – 1962. – 6 лютого.

7. Відбувся пленум Закарпатського обкуму КП України, який розглянув організаційне питання. Пленум звільнив з посади першого секретаря обкуму П.Щербака і обрав на цю посаду Ю.Ільницького. *Закарпатська правда.* – 1962. – 6 лютого.

7. На 83 році життя помер академік Всесоюзної академії сільськогосподарських наук, академік АН УРСР і Української академії сільськогосподарських наук, директор Українського науково-дослідного інституту рослинництва, селекції і генетики В.Юр'єв. *Радянська Україна.* – 1962. – 10 лютого.

7 лютого (середа).

2. Рішенням виконкому Донецької обласної ради депутатів трудящих с.Сталінське Костянтинівського району перейменовано на с.Яблунівка. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1962. – № 15. – С.343.

6. Повідомлялося, що у м.Рокитне Рівненської області відкрито шостий в області широкоекранний кінотеатр на 300 місць. *Радянська Україна.* – 1962. – 7 лютого.

8 лютого (четвер).

3. Указом президії Верховної Ради СРСР “за досягнуті виробничі успіхи і в зв’язку з 100-річчям з дня заснування суднобудівний завод “Ленінська кузня” нагороджено орденом Леніна. *Радянська Україна.* – 1962. – 18 лютого.

14 лютого (середа).

3. м. Стебник (Львівська область). Розпочалося будівництво Ново-Стебниківського калійного комбінату, введення в дію якого передбачалося у 1964 р. *Радянська Україна.* – 1962. – 14 лютого.

15 лютого (четвер).

2. Указ президії Верховної Ради СРСР “Про посилення кримінальної

відповіальності за з'валтування". Встановлювалося, що з'валтування, вчинене групою осіб чи особливо небезпечним рецидивістом або таке, що спричинило тяжкі наслідки, а так само з'валтування неповнолітньої, каралося позбавленням волі від 8 до 15 років з засланням, або від 2 до 5 років без заслання, або смертною карою. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – №8. – С.157.*

2. Указ президії Верховної Ради СРСР "Про посилення відповіальності за посягання на життя, здоров'я і гідність працівників міліції і народних дружинників". Встановлювалося, що злісна непокора розпорядженням або вказівкам міліціонера або народного дружинника каралося арештом на строк до 15 діб, або виправними роботами на строк до 1 місяця або штрафом до 20 рублів. Образа працівника міліції або народного дружинника при виконанні ними своїх обов'язків каралися позбавленням волі на строк до 6 місяців або виправними роботами на строк до 1 року або штрафом у розмірі до 100 рублів. Вчинення опору працівникам міліції або народним дружинникам каралося ув'язнення на строк до 1 року або виправними роботами на той же термін або штрафом до 100 рублів. Посягання на життя міліціонера або народного дружинника каралося ув'язненням на строк від 5 до 15 років, а при обтяжуючих обставинах – смертною карою. *Деснянська правда. – 1962. – 25 квітня.*

4. Повідомлялося, що у с. Велика Обухівка Миргородського району (Полтавська область) створено кімнату-музей письменника В.Капніста, який довго жив у селі. У ній зібрано його речі, рукописи, спогади і фотографії, в яких відображені історію села і життя письменника. *Радянська Україна. – 1962. – 15 лютого.*

16 лютого (п'ятниця).

3. Повідомлялося, що на Сумському заводі електронних мікроскопів та електроавтоматики почалося серійне виробництво мікроскопа, який дозволяє бачити частку матерії розміром в одну тисячу мікрона. *Радянська Україна. – 1962. – 16 лютого.*

4. Орган спілки письменників України "Літературна газета" стала

виходити під назвою “Літературна Україна”. *Літературна Україна.* – 1962. – 15 лютого.

20 лютого (вівторок).

2. Указ президії Верховної Ради СРСР “Про посилення кримінальної відповідальності за хабарництво”. Встановлювалося, що одержання службовою особою особисто або через посередників у будь-якому вигляді хабара каралося позбавленням волі на строк від 3 до 10 років з конфіскацією майна. Тій ж дії, вчинені повторно, або вимагання хабара каралися позбавленням волі на строк від 8 до 15 років. Посередництво в хабарництві каралося позбавленням волі на строк від 2 до 8 років. Президія рекомендувала президіям союзним республік внести відповідні зміни до кримінальних кодексів. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1962. – №9. – С.167-168

4. Повідомлялося, що у Донецьку відкрито планетарій. *Радянська Україна.* – 1962. – 20 лютого.

6. Повідомлялося, що у Херсоні на площі Свободи введено в дію центральний міжміський телефонний переговорний пункт, в якому нараховувалося 14 кабін. *Радянська Україна.* – 1962. – 20 лютого.

22 лютого (четвер).

3. Повідомлялося, що завдяки дослідженням Одеського інституту курортології була розроблена технологія розливання і зберігання трускавецької мінеральної води “Нафтуся”. У Трускавці збудовано цех для розливу мінеральної води. *Радянська Україна.* – 1962. – 22 лютого.

3. На Жданівському металургійному заводі імені Ілліча видано першу плавку потужної мартенівської печі. *Радянська Україна.* – 1962. – 23 лютого.

25 лютого (неділя).

8. Опубліковано “Звернення Державного центру УНР до українського громадянства у вільному світі”. У ньому констатувався процес консолідації українців навколо Української національної ради, зростання

напруження у міжнародних відносинах та боротьбу українського народу проти “російсько-комуністичної окупаційної влади”. “Посилене русифікаційна акція”, “масові переселення нашої молоді з України”, вказувалося у зверненні, вимагали від українців за межами батьківщини “посилити заходи, щоб широко розгорненою визвольною акцією … прийти на допомогу нашим братам і сестрам, які перебувають у російсько-совєцькій неволі”. Державний центр УНР висловлював подяку за підтримку його діяльності і закликав українських емігрантів надати йому моральну і матеріальну підтримку. Він закликав створити український “визвольний фонд, який дасть можливість належно розгорнути і посилити працю для допомоги українському народові в його безпосередній визвольній боротьбі”. *Українське слово. – Париж. – 1962. – 25 лютого.*

27 лютого (вівторок).

7. На загальних зборах Академії наук обрано новий склад президії АН УРСР. Президентом став академік АН УРСР Б.Патон. *Кульчицький С.В., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія національної Академії наук України в суспільно-політичному контексті 1918 - 1998. – К., 2000. – С.305.*

28 лютого-2 березня (середа-п'ятниця).

1. м. Київ. Проходив VIII з’їзд професійних спілок УРСР, на якому підведено підсумки діяльності профспілок УРСР за звітний період і накреслено плани щодо реалізації постанов XXII з’їзду КПРС та XXII з’їзду КПУ. З’їзд констатував складе становище в сфері охорони здоров’я і техніки безпеки виробництва. Чимало уваги було приділено підвищенню якості продукції. Вирішено зобов’язати сільські профспілкові організації широко розгорнути соціалістичне змагання за одержання високих врожаїв в сільському господарстві і збільшити виробництво продукції тваринництва. *Радянська Україна. – 1962. – 1 – 3 березня.*

2 березня (п’ятниця).

7. Відбувся пленум Української ради професійних спілок, на якому її

головою обрано В.Клименка. *Радянська Україна.* – 1962. – 3 березня.

4 березня (неділя).

8. м. Кліфтон (поблизу Нью-Йорка, США). На 76 році життя помер Никифор Гірняк – колишній отаман Українських січових стрільців. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 18 березня.

5 березня (понеділок).

7. м. Київ. Відбулося відкриття меморіальної дошки українському композитору П.Козицькому на будинку, в якому він довго жив і працював. *Вечірній Київ.* – 1962. – 5 березня.

8 березня (четвер).

7. На 61 році життя помер український письменник С.Скляренко. *Радянська Україна.* – 1962. – 10 березня.

9 березня (п'ятниця).

4. Урядовий республіканський комітет по преміях Т.Шевченка постановив присудити премію за найвидатніші досягнення в галузі літератури О.Гончару за роман “Людина і зброя” і П.Тичині за “Вибрані твори” в 3-х томах. Премію в галузі музики отримав П.Майборода за “Вибрані пісні”. *Радянська Україна.* – 1962. – 9 березня.

7. Відбулося засідання спілки композиторів України, на якому головою правління обрано К.Данькевича. *Правда України.* – 1962. – 10 марта.

10 березня (субота).

3. Повідомлялося, що Одеський завод “Кінап” почав виготовляти кінопроектори, призначені для звичайного і кольорового телебачення. Перші апарати вже відправлені телецентрам Запоріжжя, Львова та інших міст. *Робітнича газета.* – 1962. – 10 березня.

8. м. Нью-Йорк. В будинку ВУАН у США відбулася спільна наукова конференція Академії і НТШ в Америці, присвячена питанням

шевченкознавства. На конференції виступили О.Архімович, Ю.Лавріненко, Г.Лужницький та ін. *Українське слово. – Париж. – 1962. – 8 квітня.*

12 березня (понеділок).

2. Рішенням виконкому Харківської обласної ради депутатів трудящих с.Сталіне Балаклійського району перейменовано на с.Прогрес; селище Сталіна Дергачівського району перейменовано на с.Лісне; с.Сталінське Зачепилівського району перейменовано на с.Крутоярівка; с.Сталіне Лозівського району перейменовано на с.Вишневе; с.Сталіне Чугуївського району перейменовано на с.Світанок. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – № 15. – С.343.*

14 березня (середа).

7. м. Київ. На вул.Володимирській, 14 відкрито меморіальну дошку на честь актора, педагога і режисера А.Бучми, який жив тут останні роки життя. *Радянська Україна. – 1962. – 15 березня.*

15 березня (четвер).

4. Повідомлялося, що у Львові в Палаці культури ім.Ю.Гагаріна відбувся урочистий вечір, присвячений пам'яті Т.Шевченка. На ньому присутні ознайомилися з життєвим і творчим шляхом письменника та його внеском в українську літературу. По закінченні відбувся концерт. *Радянська Україна. – 1962. – 15 березня.*

15 – 16 березня (четвер-п'ятниця).

8. У Києві перебував виконавчий секретар Економічної комісії ООН для Європи В.Велебіт, який мав зустрічі з вищими посадовими особами УРСР. *Радянська Україна. – 1962. – 16,17 березня.*

18 березня (неділя).

1. В СРСР проходили вибори до Верховної Ради СРСР та Ради Національностей. В УРСР участь у виборах взяло відповідно 99,77 і 99,79% всіх виборців. *Радянська Україна. – 1962. – 21 березня.*

1. смт. Куликівка (Чернігівська область). Обхідник залізничних колій Д.Приймаченко розклей на виборчій дільниці листівки, в яких писав: “Нам потрібна свобода! Нам потрібні вільні вибори”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.410.*

19 березня (понеділок).

6. м. Бердянськ (Запорізька область). Здано в експлуатацію широкоеcranний кінотеатр “Космос”. *Радянська Україна. – 1962. – 19 березня.*

20 березня (вівторок).

9. Повідомлялося, що на особисто-командній першості СРСР з фехтування, яка проходила в Києві, львів'янин Є.Рюмін завоював бронзову медаль у змаганнях рапіристів. *Радянська Україна. – 1962. – 20 березня.*

9. Повідомлялося, що на міжнародних змаганнях штангістів на приз м.Москви запорожець Л.Жаботинський переміг серед класичних триборців з результатом 490 кг. *Радянська Україна. – 1962. – 20 березня.*

22 березня (четвер).

1. м. Київ. Відбувся XIX з'їзд ЦК ЛКСМ України. Секретарем ЦК ЛКСМУ обрано Ю.Єльченка. *Радянська Україна. – 1962. – 23- 25 березня.*

4. Повідомлялося, що з нагоди 120-річчя з дня народження і 50-річчя смерті Рада міністрів УРСР прийняла рішення про присвоєння імені М.Лисенка колонному залу і струнному квартету Київської державної філармонії. *Вечірній Київ. – 1962. – 22 березня.*

7. Діячі української культури поклали вінок на могилу М.Лисенка. У Києві відбулося урочисте засідання з нагоди 120-річчя з дня народження українського композитора М.Лисенка, на якому учасники ознайомилися з життєвим і творчим шляхом композитора. Відбувся концерт. *Правда України. – 1962. – 23 марта.*

23 березня (п'ятниця).

3. ЦК КПРС і Рада міністрів СРСР прийняли постанову “Про перебудову управління сільським господарством”. З метою максимального наближення управління сільським господарством країни до виробництва і оперативності управління ЦК і Рада міністрів постановили утворити в областях, краях і республіках виробничі колгоспно-радгоспні (або радгоспно-колгоспні) управління по керівництву сільськогосподарським виробництвом. На них покладалося завдання організацій виконання і контролю за здійсненням рішень керівництва країни, керівництво організацією виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів, вести планування, облік і звітність по виробництву, здійснювати розробку і впровадження раціональних систем землеробства, сприяти організації високопродуктивного використання техніки і інших засобів виробництва, здійснювати керівництво міжколгоспними організаціями і підприємствами тощо. У зв’язку з цим ліквідовувалися районні (міжрайонні) державні інспекції по закупівлях, а в областях, краях і автономних і союзних республіках створювався комітет по сільському господарству, який очолювався першим секретарем партії. *Радянська Україна.* – 1962. – 24 березня.

24 березня (субота).

3. Повідомлялося, що на Львівському телевізійному заводі освоєно виробництво нової моделі телевізора “Верховина-А”, до якого можна було підключити магнітолу та програвач для платівок. *Правда України.* – 1962. – 24 марта.

25 березня (неділя).

8. Повідомлялося, що Виконавчий орган Української Національної Ради надіслав меморандум Генеральному секретарю ООН з приводу становища України в СРСР, у якому наводилися дані про агресивні дії Росії щодо України. Виконавчий орган просив ООН “вжити всіх потрібних заходів для ліквідації колоніалізму в останній колоніяльній імперії, що нею є Советський Союз”. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 25 березня.

27 березня (вівторок).

1. Президія Верховної Ради УРСР ліквідувала міністерство заготівель УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – №14. – С.329.*

1. Президія Верховної Ради УРСР утворила республіканське міністерство виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – № 14. – С.329.*

3. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР прийняли постанову “Про перебудову управління сільським господарством Української РСР”, якою передбачалося створити в республіці 190 територіальних колгоспно-радгоспних (радгоспно-колгоспних) управлінь по керівництву сільськогосподарським виробництвом. На них покладалося завдання організовувати виконання і здійснювати контроль за виконанням рішень керівництва по сільському господарству, керувати організацією виробництва і заготівлями продуктів, здійснювати планування, облік і звітність по виробництву і закупівлі продуктів, розробляти і впроваджувати раціональні системи землеробства, проводити заходи по організаційно-господарському зміщенню колгоспів і радгоспів, контрольно-ревізійні роботи в колгоспах і радгоспах, широко впроваджувати у виробництво досягнення науки, досвіду опорно-показових та інших кращих господарств. ЦК КПУ і Рада міністрів створювали республіканський комітет по сільському господарству на чолі з першим секретарем ЦК КПУ. *Радянська Україна. – 1962. – 31 березня.*

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила Н.Кальченка першим заступником голови Ради міністрів УРСР і міністром виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – № 14. – С.329.*

29-30 березня (четвер-п'ятниця).

1. м. Київ. Пленум ЦК КПУ. Порядок денний передбачав розгляд питання про підсумки березневого пленуму ЦК КПРС і завдання КПУ по поліпшенню керівництва сільським господарством. У прийнятій постанові пленум визнавав найголовнішим завданням міністерства виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів УРСР та інших

керівних органів республіки “забезпечення могутнього піднесення всіх галузей сільськогосподарського виробництва, цукрових буряків, м’яса, молока та іншої продукції рільництва і тваринництва”, що дозволить повністю задовольнити потреби громадян у продуктах. Пленум зовів’язав обкоми партії і облвиконкоми найближчим часом завершити перебудову управління сільським господарством, ліквідувати залишки “травопільної системи землеробства”, зосередити головну увагу на підвищенні врожайності озимої пшениці, кукурудзи та гороху, усунути недоліки у виробництві цукрових буряків, підвищити культуру землеробства, піднести родючість ґрунтів, забезпечити піднесення тваринництва і збільшити виробництво м’яса, усунути недоліки в роботі промислових підприємств по забезпеченням сільського господарства технікою, покращити науково-дослідну роботу тощо. *Радянська Україна. – 1962. – 30 березня – I квітня.*

31 березня (субота).

3. Державна комісія прийняла в експлуатацію шахту “Гігант-Глибока” потужністю 5,4 млн. т. залізної руди на рік. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.544.*

2 квітня (понеділок).

5. Завідуючий відділом пропаганди і агітації ЦК КПУ Г.Шевель надіслав вищому політичному керівництву листа, у якому схвалив досвід Львівського управління КДБ по компрометації цдейських релігійних громад. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000.– С.410.*

7 квітня (субота).

3. м. Алмазна (Донецька область). Введено в дію завод феросплавів – перший на Донбасі завод, що випускав матеріал для високоякісних легованих сталей. На ньому встановлено найбільші в країні електричні печі. *Радянська Україна. – 1962. – 8 квітня.*

8. Постановою президії Верховної Ради УРСР ратифіковано Гаазькі конвенції 1899 і 1907 рр. про мирне розв'язання міжнародних конфліктів. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970. – К., 1977. – С.431.*

8 квітня (неділя).

1. м. Ташкент. Органами КДБ Узбецької РСР заарештовані активні учасники нелегальної організації “Союзу кримськотатарської молоді” Марат Омеров, Рефат Голженов, Сейт-Амза Умеров, Ахнет Асонов. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.544.*

5. Повідомлялося, що у с. Василівка Запорізької області відкрито Клуб атеїста, в якому регулярно читалися лекції, демонструвалися фільми на антирелігійні теми. *Радянська Україна. – 1962. – 8 квітня*

8. Повідомлялося, що міська рада м. Апостольє (Аргентина), в якому проживало 30 тис. українців, заходами отців василіян погодилася перейменувати одну з центральних вулиць міста на вулицю Тараса Шевченка. В цьому місті вже була вулиця України. *Українське слово. – Париж. – 1962. – 8 квітня.*

9 квітня (понеділок).

7. Президія Верховної Ради УРСР звільнила О. Бровкіна з посади міністра внутрішніх справ УРСР. Новим міністром став І. Головченко. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – № 15. – С.341-342*

11 квітня (середа).

1. ЦК КПРС і Рада міністрів СРСР прийняли постанову “Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук СРСР і академій наук союзних республік”. Вона збільшувала повноваження АН УРСР в управлінні наукою збільшувалися і перетворювалися її на найвищу наукову установу України. *Кульчицький С.В., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія національної Академії наук України в суспільно-політичному контексті 1918 - 1998. – К., 2000. – С.304-305.*

12 квітня (четвер).

3. ЦК КПРС і Рада міністрів СРСР прийняли постанову “Про підвищення ролі агрономів, зоотехніків та інших спеціалістів сільського господарства в розвитку колгоспного і радгоспного виробництва”. Віддаючи ”почесну і відповіальну роль” у справі покращення керівництва сільським господарством агрономам, інженерам-механізаторам, зоотехнікам, ветеринарним лікарям, економістам, ЦК КПРС і Рада міністрів відзначала, що не всі працівники перелічених професій здатні розв’язувати нагальні проблеми галузі. Визначено необхідність переходу від декларативних методів керівництва до безпосереднього керівництва господарством, що вимагало також корінної перебудови агрономічної і зоотехнічної роботи, піднесення ролі спеціалістів і широкого впровадження в сільське господарство досягнень науки і передового досвіду. ЦК КПРС і Рада міністрів зобов’язували ЦК компартій союзних республік подбати про укомплектованість господарств кваліфікованими кадрами, спрямувати роботу агрономів, зоотехніків та інших спеціалістів сільського господарства на різке підвищення врожайності сільськогосподарських культур, розробити систему підвищення кваліфікації спеціалістів сільського господарства. Найважливішим завданням у сільському господарстві було досягнення зростання виробництва тваринництва. *Радянська Україна. – 1962. – 19 квітня.*

17 квітня (вівторок).

8. Рішенням Економічної і соціальної ради ООН Україна стала однією з 32 країн – членом комісії з прав людини ООН. Метою комісії була підготовка і подання головним органам ООН пропозицій, рекомендацій і доповідей з питань, що стосуються прав людини. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970. – К., 1977. – С.9.*

9. м. Москва. Львів’янин Г.Прокопенко у змаганнях на приз газети “Комсомольская правда” встановив рекорд Європи з плавання брасом на дистанції 200 метрів, подолавши цю дистанцію за 2 хв.34 с. *Радянська Україна. – 1962. – 18 квітня*

22 квітня (неділя).

7. Повідомлялося, що комітет з присудження Ленінських премій в галузі науки і техніки присудив премії: члену-кореспонденту, завідуючому відділом фізико-технічного інституту низьких температур АН УРСР В.Марченку за цикл робіт з обернених задач спектрального аналізу диференціальних операторів; члену-кореспонденту АН СРСР, завідуючому відділом фізико-технічного інституту низьких температур АН УРСР О.Погорєлову, працівникам Запорізького трансформаторного заводу І.Воєводіну, І.Калиниченку, В.Френкелю, працівникам Київського політехнічного інституту І.Чиженку та А.Немировському. *Радянська Україна.* – 1962. – 22 квітня.

26 квітня (четвер).

3. Верховна Рада УРСР прийняла указ “Про посилення боротьби з бур’янами”. Зважаючи на велику шкоду, яку бур’яни завдавали сільськогосподарському виробництву, Верховна Рада визнавала боротьбу з ними “найважливішим державним заходом і першочерговим обов’язком усіх без винятку землекористувачів”, зобов’язала всіх вести рішучу боротьбу з бур’янами всюди за допомогою агротехнічних, хімічних та інших засобів з урахуванням особливостей різних видів бур’янів. За порушення правил боротьби з бур’янами оголошувалось попередження, за наступне порушення передбачалось покарання штрафом від 5 до 30 рублів. *Відомості Верхової Ради УРСР.* – 1962. – № 18. – С.363-364.

28 квітня (субота).

4. Повідомлялося, що на Чернігівській фабриці музичних інструментів виготовлено 100 тисячне піаніно. *Радянська Україна.* – 1962. – 28 квітня.

29 квітня (неділя).

3. м. Кременчук (Полтавська область). Видала продукцію перша технологічна лінія найбільшого в Європі заводу залізобетонних шпал. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів*

до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.545.

3. м. Полтава. Здано в експлуатацію новий аеропорт. Правда України. – 1962. – 29 апреля.

Квітень.

1. м. Львів. Львівським обкомом КПУ спільно з органами КДБ проведено ряд заходів по компрометації місцевої цдейської общини, що призвело до зняття її з державної реєстрації. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.545.

1 травня (вівторок).

6. м. Житомир. Відкрито першу тролейбусну лінію, яка пролягала від площі Леніна до вокзалу. Радянська Житомирщина. – 1962. – 4 травня.

6. Повідомлялося, що на Брест-Литовському шосе у Києві відкрито кінотеатр ім. О.Довженка, зал якого розрахований на тисячу глядачів. Загалом, на той час у Києві діяло 36 стаціонарних і 18 літніх кінотеатрів, в т.ч. 9 – широкоеcranних. Радянська Україна. – 1962. – 1 травня.

5 травня (субота).

7. Президія Верховної Ради УРСР присвоїла почесне звання заслуженого діяча науки УРСР доктору медичних наук, професору О.Котову та доктору медичних наук, професору П.Родіонову. Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – № 20. – С.432.

7 травня (понеділок).

1. м. Львів. Засуджено до страти Ф.Проціва – одного з організаторів “Ходорівської групи”, учасники якої розглядали диверсійно-терористичні акції як єдино можливий засіб боротьби за незалежну Українську державу і здійснили низку підпалів на території Ходорівського району. Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.410.

8 травня (вівторок).

3. Президія Верховної Ради УРСР встановила почесне звання “Заслужений шляховик Української РСР”, яке присвоювалося кращим робітникам провідних професій та інженерно-технічним працівникам, які працювали у шляхових органах, на будівництві і експлуатації автомобільних шляхів загального користування, в кар'єрних господарствах, ремонтних майстернях та на підприємствах, що належали шляховим органам, а також у проектних і науково-дослідних шляхових організаціях. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1962. – № 20. – С.430.

7. Громадськість Києва відзначила 75-річчя з дня народження 50-річчя творчої діяльності українського скульптора і кінорежисера І.Кавалерідзе. Ювіляра вітали І.Касіян, В.Цвіркунов, О.Левада, В.Земляк та ін. *Радянська Україна.* – 1962. – 8 травня.

9 травня (середа).

3. Введено в дію канал Сіверський Донець–Донбас, який дозволяв в 4 рази збільшити постачання води в Донецьк, Артемівськ, Макіївку, Горлівку та інші міста. *Радянська Україна.* – 1962. – 9 травня.

20 травня (неділя).

8. м. Ланс (Франція). Філія Української національної єдності провела академію з нагоди роковин смерті С.Петлюри та Є.Коновальця. У виступах Й.Обала та Ю.Коваленка була оцінена історична роль обох діячів. Була виконана мистецька програма, яка закінчилася співом “Ще не вмерла Україна”. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 24 червня.

8. м. Роттердам (Нідерланди). Відбулися заходи, приурочені 24-їй річниці загибелі Є.Коновальця. Була відправлена панахида, після якої всі присутні провели товариську зустріч-поминки. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 3 червня.

22 травня (вівторок).

7. Президія Верховної Ради УРСР звільнила з посади міністра освіти УРСР І.Білодіда і призначила на цю посаду А.Бондар. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1962. – № 22. – С.460.

24 травня (четвер).

7. Відбувся творчий вечір М.Стельмаха з нагоди його 50-річчя. Ювіляра вітали Ю.Збанацький, В.Земляк та ін. По закінченні відбувся концерт. *Радянська Україна.* – 1962. – 26 травня.

25-31 травня (п'ятниця-четвер).

4. В Україні проходив тиждень Таджицької літератури. Таджицькі письменники Фатех Ніязі, Амінджен Шукухі, Мірзо Турсун-заде та інші відвідали Чернівці, Запоріжжя, Дніпропетровськ, Львів та інші міста, в яких відбувалися зустрічі з літераторами і письменниками. Від імені спілки письменників України вручив таджицьким письменникам мармуровий бюст Т.Шевченка. Гості поклали вінок на могилу Т.Шевченка у Каневі. *Літературна Україна.* – 1962. – 1 червня.

26 травня (субота).

8. м. Лондон (Великобританія). Ділова управа Об'єднання українців у Великобританії провела вечір пам'яті С.Петлюри та Є.Коновальця. У вступному слові В.Коханівський зупинився на трагічній долі обох діячів, засудив “московський імперіалізм”. Діяльності та історичній ролі С.Петлюри була присвячена доповідь В.Шаяна, В.Бондаренко ознайомив присутніх з діяльністю Є.Коновальця. Мистецька програма вечора складалася з виступів зору “Дніпро” та В.Луціва. Свято закінчилося співом “Ще не вмерла Україна”. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 17 червня.

26-27 травня (субота-неділя).

8. м. Детройт (США). Відбувся IV науковий з'їзд українських лікарів Канади і Америки, на якому були присутні 189 лікарів. Під час роботи з'їзду було прочитано 15 доповідей, відбулася дискусія з супільно важливих питань. Учасники прочитали кілька доповідей для широкої громадськості. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 17 червня.

30 травня (середа).

3. Повідомлялося, що на маршруті Одеса – Колосівка почали курсувати

перші на Одеській магістралі пасажирські потяги з тепловозною тягою.
Радянська Україна. – 1962. – 30 травня.

1 червня (п'ятниця).

1. У Києві та Хмельницькому розповсюджувалися листівки з критикою економічної політики КПРС. Заступник голови КДБ при Раді міністрів СРСР П.Івашутін інформував ЦК КПРС про виявлення листівок і написів “антирадянського змісту” в Донецьку і Дніпропетровську. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.410-411.*

3. Рада міністрів СРСР “з метою підвищення матеріальної заінтересованості колгоспів і радгоспів у різкому збільшенні виробництва і здачі худоби і птиці державі” збільшила закупівельні ціни на худобу і птицю, яку продають колгоспи державі, в середньому по країні на 35 % і затвердила закупівельні ціни. Було знижено роздрібні ціни на деякі товари народного споживання, зокрема на цукор – на 5%, на деякі тканини – на 20%. *Робітнича газета. – 1962. – 1 червня.*

3. Миколаївський торговельний порт відзначив 100-річчя з дня заснування. *Південна правда. – 1962. – 2 червня.*

2 червня (субота).

5. Голова КДБ при раді міністрів УРСР В.Нікітченко надіслав доповідну записку ЦК КПУ, в якій рекомендував використати арешт і засудження баптиста О.Прокоф’єва для дискредитації опозиційної течії в союзі Євангельських християн-баптистів. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.411.*

5 червня (вівторок).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР М.Стельмах нагороджений орденом Трудового червоного прапора у зв’язку з 50-річчям та за заслуги в розвитку літератури. *Радянська Україна. – 1962. – 6 червня.*

6 червня (середа).

3. Біля м. Кременчук (Полтавська область) розпочалося спорудження найбільшого в країні нафтопереробного заводу. *Радянська Україна.* – 1962. – 6 червня

4. м. Київ. Відкрито пам'ятник О.Пушкіну, на якому викарбувані слова “Пушкіну – український народ”. Витвір скульптора О.Ковальова і архітектора В.Гнєздилова був вилитий з бронзи і встановлений в Пушкінському парку. *Радянська Україна.* – 1962. – 7 червня.

7 червня (четвер).

4. У залі Київської державної консерваторії відбулося вручення Шевченківських премій О.Гончару, П.Тичині та Г.Майбороді. Всі лауреати передали присуджені їм грошові премії у Фонд миру. *Літературна Україна.* – 1962. – 8 червня

10 червня (неділя).

4. м. Херсон. Відкрито новий будинок музично-драматичного театру. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.545.

6. Повідомлялося, що у Києві відкрито кінотеатр “Победа”, в якому було 2 глядацьких зали. Це – 38-й стаціонарний кінотеатр в українській столиці. *Правда України.* – 1962. – 10 іюня.

12 червня (вівторок).

3. Повідомлялося, що у Львові створено промислову фірму “Електрон”, яка об’єднує кілька споріднених підприємств. *Радянська Україна.* – 1962. – 12 червня.

4. При перевірці книжкового фонду бібліотеки в музеї Великої Жовтневої соціалістичної революції виявлено примірник першого петербурзького видання 1841 р. поеми “Гайдамаки” Т.Шевченка. На ньому зроблено напис рукою поета про передачу права продажу твору книгодавцеві І.Лісенкову. Інститут літератури ім.Т.Шевченка АН УРСР звернувся до музею з проханням передати книгу в унікальну збірку

автографів поета. *Радянська Україна.* – 1962. – 12 червня

14 червня (четвер).

4. Повідомлялося, що Харківський гірничий інститут реорганізовано в інститут гірничого машинобудування, автоматики і обчислювальної техніки. *Радянська Україна.* – 1962. – 14 червня

7. Помер видатний композитор, заслужений діяч мистецтв УРСР М.Вериківський. *Радянська Україна.* – 1962. – 16 червня

15 червня (п'ятниця).

1. У Києві та Лебедині Сумської області викрито підпільну організацію, очолювану О.Калиниченком та В.Рафальським. Члени організації викривали суттєві розходження між програмними документами партійної верхівки СРСР і реальною практикою життя, розробляли організаційні засади боротьби за оновлення суспільства. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* – К., 2000. – С.411.

3. Зі збірного конвеєра Львівського автобусного заводу зійшов 10 тисячний автобус. *Правда України.* – 1962. – 16 июня.

3. м. Вінниця. Відкрито новий залізобетонний міст через р.Буг. *Вінницька правда.* – 1962.– 15 червня.

4. м. Запоріжжя. Відкрито Палац піонерів. *Правда України.* – 1962. – 15 червня.

16 червня (субота).

4. м. Остер (Чернігівська область). Відбувся мітинг з нагоди 40-річчя з дня смерті чуваського поета М.Сеспеля, який довгий час працював у місті. На будинку колишнього земельного відділу, в якому працював поет, відкрито меморіальну дошку. *Радянська Україна.* – 1962. – 17 червня.

19 червня (вівторок)

5. м. Харків. Закінчився суд над учасниками секти п'ятидесятників, яка діяла у місті. Секту звинувачували у заподіянню “тяжкої шкоди

здоров'ю громадян, з посяганням на їх громадянські права і примушуванням до відмови від громадської діяльності і виконання громадських обов'язків". Керівник секти М.Козелько отримав 5 років позбавлення волі у виправно-трудовій колонії сувороого режиму з конфіскацією майна і засланням після відбуття покарання на 5 років. Інші найактивніші учасники отримали від 1,5 до 3-х років позбавлення волі. *Радянська Україна. – 1962. – 19 червня*

21 червня (четвер).

3. Житомирська паперова фабрика дала перші кілограми паперу. Передбачалося, що її продуктивність становитиме 15 тис. тон продукції на рік. *Радянська Україна. – 1962. – 23 червня*

22 червня (п'ятниця).

5. Повідомлялося, що працівники історичного музею Чернігова провели атеїстичну екскурсію по місту для школярів, під час якої переконували молодь у "брехливості релігійних канонів". *Деснянська правда. – 1962. – 22 червня.*

8. ФРН. Відбулося спільне засідання українських і німецьких науковців, на якому вирішено організувати Дом української науки в Мюнхені. *Свобода. – Джері сіті, Нью Йорк. – 1963. – 7 червня.*

23 червня (субота).

4. Прийнято постанову президії Спілки письменників України про виступи молодих літераторів у Львові. У постанові вказувалося на "молодого критика" І.Дзюбу, який у своїх виступах "не тільки вдавався до свавільних, сuto об'єктивних оцінок літературного процесу на Україні, але й припускався політично невірних тверджень", які виникали з його "принципових ідейних позицій". Помилки І.Дзюби полягали, як вказувалося, "у нігілістичному ставленні до здобутків сучасної української літератури", та вимозі "реабілітації деяких явищ з історії української літератури, давно засуджених партією й народом, як націоналістичні й антирадянські". Зважаючи на "молодість і теоретичну незрілість"

І.Дзюби президія обмежилась попередженням. Причину подібних фактів Спілка письменників вбачала у “послабленні контролю за прилюдними виступами” та “безпринципною позицією друкованих органів Спілки”, які знизили вимогливість до друкованих творів молодих літераторів (як приклад називалися поезії І.Драча, М.Вінграновського, новели Ю.Коваля, В.Шевчука, статті Є.Сверстюка, І.Світличного, повість Б.Антоненка-Давидовича “За ширмою”). Президія вимагала від редакторів та редколегій літературних газет і журналів “посилити наступ проти будь-який впливів чужої ідеології”, зобов’язувала редакторів та редколегії літературних газет і журналів дати об’ективну оцінку сучасному стану української літератури, переглянути і зміцнити склади редакційного апарату органів Спілки. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали). – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.532-534; Українське слово. – Париж. – 1962. – 15 липня.*

24 червня (неділя).

5. Повідомлялося, що у м. Почаєві (Тернопільська область) відбувся суд над членами секти п’ятидесятників. Було встановлено, що сектанти протягом кількох років “прикриваючись релігійною ширмою, в молитовному домі с.Башуки Почаївського району вели пропаганду, спрямовану на відрив … громадян від участі у громадському житті”. Трьох учасників секти суд засудив до 5 років позбавлення волі з відбуттям покарання у виправно-трудовій колонії сурового режиму, інших – до 3-х років ув’язнення. *Радянська Україна. – 1962. – 24 червня.*

25 червня (понеділок).

8. м. Петерсон (США). На 68 році життя помер В.Січинський – історик, громадський діяч, дійсний член НТШ. *Українське слово. – Париж. – 1962. – 8 липня.*

26 червня (вівторок).

1. м. Чернігів. Розповсюджено листівки з критикою КПРС і радянського уряду. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга*

половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 411.

8. м. Мюнхен (ФРН). На 58 році життя помер О.Юрченко – науковець, громадський діяч, член Української національної ради. *Українське слово. – Париж. – 1962. – 8 липня.*

28 червня (четвер).

5. Повідомлялося, що у Харцизьку відбувся суд над членами секти Свідки Ієгови. Okрім антигромадської поведінки, сектантів звинуватили у пособництві “американським верховодам”. Організатори – Ю.Гевда та I.Kіра – отримали відповідно 5 і 4 роки позбавлення волі з відбуттям покарання в місцях сурового режиму. *Радянська Донеччина. – 1962. – 28 червня.*

29 червня (п'ятниця).

6. Повідомлялося, що у Кіровограді відкрито чотириповерховий готель “Україна”, який мав 73 номери. *Робітнича газета. – 1962. – 29 червня.*

7. На загальних зборах АН СРСР Б.Патона обрано академіком АН СРСР зі спеціальності “металургія і технологія металів”. *Радянська Україна. – 1962. – 30 червня.*

Червень.

3. Здано в експлуатацію першу чергу Чернігівського заводу хімічного волокна. *Деснянська правда. – 1962. – 20 липня.*

4-5 липня (середа-четвер).

1. м. Київ. Відбулася сьома сесія Верховної Ради УРСР п'ятого скликання. З доповідями про стан освіти виступили міністр освіти УРСР А.Бондар, міністр вищої і спеціальної освіти Ю.Даденков та начальник головного управління професійно-технічної освіти при Раді міністрів УРСР Д.Іщенко. Доповідачі відзначили зростання кількості навчальних і освітніх закладів, утвердження в системі освіти восьмирічних шкіл і одинадцятирічних шкіл, поглиблення зв'язку освіти з виробничим циклом,

зміцнення матеріально-технічної бази навчальних закладів тощо. Проте вони вказали на певні недоліки, які полягали у невиконанні деяких планів будівництва дитячих дошкільних закладів, невисокому професійному рівні частини педагогічних кадрів тощо. З доповідю про стан і заходи з покращення шляхового будівництва в УРСР виступив міністр автомобільного транспорту і шосейних шляхів УРСР І.Братченко. *Радянська Україна.* – 1962. – 5-6 липня.

4 липня (середа).

4. Постанова Верховної Ради УРСР “Про хід виконання Закону про зміцнення зв’язку школи з життям і про дальший розвиток системи народної освіти в Українській РСР”. Констатувалося розширення сітки шкіл-інтернатів та шкіл і груп з подовженим днем, перехід від обов’язкового семирічного до восьмирічного навчання, збільшення кількості шкіл і технікумів, поєднання навчального і виробничого процесів тощо. Верховна Рада вказала і на деякі недоліки. Так, недостатньо використовувався потенціал вечірніх і заочних шкіл, частина учнів не завжди забезпечувалася робочим місцем на виробництві, спостерігалася велика плинність вчителів тощо. Верховна Рада зобов’язувала відповідні міністерства і відомства усунути вказані недоліки, звернути особливу увагу на удосконалення політехнічного навчання і трудової підготовки учнів, поліпшити виховну роботу з учнями, розробити чіткий порядок обов’язкового працевлаштування випускників, зміцнити зв’язки учебних закладів з виробничими підприємствами. *Радянська Україна.* – 1962. – 7 липня.

5 липня (четвер).

4. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про стан і заходи по дальньому поліпшенню шляхового будівництва в Українській РСР”. У постанові відзначалося, що за повоєнний період довжина шляхів з твердим покриттям зросла на 21,6 тис. км. Разом з тим вказувалося, що в окремих господарствах недостатньо використовуються наявні можливості і резерви для дальнього прискорення будівництва шляхів і підвищення

їх якості, мають місце випадки нецільового використання матеріалів тощо. Верховна Рада зобов'язувала міністерство автомобільного транспорту і шосейних шляхів УРСР усунути вказані недоліки, не допускати використання ресурсів не за призначенням, приділяти особливу увагу прискоренню спорудження автомобільних під'їздів до райцентрів, основних залізничних станцій і найважливіших буряковозних шляхів, ширше впроваджувати нову технологію виконання шляхових робіт, покращити справу підготовки і виховання інженерно-технічних кадрів та укомплектування ними місцевих шляхових органів. *Радянська Україна.* – 1962. – 7 липня.

1. Внесено зміни в 49 статтю Конституції УРСР, яка визначала склад республіканських міністерств УРСР. *Відомості Верхової Ради УРСР.* – 1962. – № 28. – С.525-526.

5-7 липня (четвер-субота).

8. м. Вінніпег (Канада). Відбувся VII конгрес українців Канади, на якому були заслухані звіти про діяльність конгресу. Також учасники з'їзду заслухали наукові доповіді І.Сирника, І.Іваничука, В.Сарчука та ін. З'їзд ухвалив нагородити медаллю Т.Шевченка визначних діячів, зокрема прем'єр-міністра Канади Д.Діфенбейкера за сприяння при встановленні пам'ятника Т.Шевченку у Вінніпезі. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 29 липня.

8 липня (неділя).

8. м. Вінніпег (Канада). Помер сенатор Василь Вал – перший український сенатор в Канаді. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 29 липня.

9. Повідомлялося, що киянин Ю.Титов став абсолютним чемпіоном світу з спортивної гімнастики на чемпіонаті світу з гімнастики у Чехословаччині. *Радянська Україна.* – 1962. – 8 липня

10 липня (вівторок).

9. Повідомлялося, що киянка Л.Латиніна стала абсолютною чемпіонкою світу з гімнастики на чемпіонаті світу з гімнастики у Чехословаччині. *Радянська Україна.* – 1962. – 10 липня.

12 липня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР своїм указом перетворювала Комітет по радіомовленню і телебаченню при Раді міністрів Української РСР в Державний комітет Ради міністрів Української РСР по радіомовленню і телебаченню. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 29. – С.547.

1. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР розглянули питання про заходи по збільшенню вилову риби і виробництва рибної продукції. У прийнятій постанові констатувалося збільшення загального обсягу вилову риби, китів і морепродуктів, поповнення рибопромислового флоту новими суднами. Проте ЦК КПУ і Рада міністрів вказували на недоліки, які полягали у неповному використанні можливостей значного розвитку риболовства в Україні, незадовільний експлуатації рибопромислового флоту. Постановою затверджено заходи по поліпшенню організації ремонту флоту, відповідні міністерства і відомства зобов'язано посилити контроль за використанням водойм і виконанням завдань по вирощуванню і вилову риби тощо. *Радянська Україна.* – 1962. – 12 липня.

4. м. Житомир. Відкрито технікум радянської торгівлі, який складався з товарознавчого, технологічного та заочного відділів. *Радянська Україна.* – 1962. – 12 липня.

13 липня (п'ятниця).

4. Повідомлялося, що поблизу с. Караван на Харківщині археологи Харківського державного університету ім.М.Горького знайшли рештки скіфського поселення. На майданчику Люботинського городища, що належить до VI-IV століть до н.е., археологи відкрили землянки з конічною покрівлею. *Радянська Україна.* – 1962. – 13 липня.

14 липня (субота).

1. У відділі транспорту і зв'язку ЦК КПУ відбулася нарада, присвячена питанням безпеки руху на автотранспорті. На ній відзначалося підвищення уваги до профілактики дорожній порушень, посилення контролю за дотриманням правопорядку. В той же час учасники наради

констатували факти хвацтва, перевищення швидкості водіями, керування транспортними засобами у нетверезому стані, послаблення уваги до автопарків у низці областей. *Радянська Україна.* – 1962. – 14 липня.

17 липня (вівторок).

4. Повідомлялося, що в Одесі відкрито спеціалізований магазин книг “Дружба”, які видаються в соціалістичних країнах мовами цих країн. *Радянська Україна.* – 1962. – 17 липня.

19 липня (четвер).

9. Повідомлялося, що у Києві відбувся товариський матч з вільної боротьби між збірними командами України і Румунії. З рахунком 6:2 перемогла команда УРСР. *Радянська Україна.* – 1962. – 19 липня.

20 липня (п'ятниця).

3. м. Чернігів. Відбувся пуск першої черги Чернігівського заводу хімічного волокна. *Радянська Україна.* – 1962. – 20 липня.

21 липня (субота).

3. Херсонський суднобудівний завод досрочно здав океанський суховантажний лайнер “Металург Амосов” водотонажністю понад 22 тисячі тон. *Радянська Україна.* – 1962. – 21 липня.

22 липня (неділя).

3. м. Бердянськ (Запорізька область). Споруджено новий аеропорт. *Робітнича газета.* – 1962. – 22 липня.

24 липня (вівторок).

4. м. Львів. Розпочався фестиваль польських фільмів з нагоди свята національного відродження Польщі. *Радянська Україна.* – 1962. – 25 липня.

25 липня (середа).

9. Повідомлялося, що львівська учениця В.Яковлєва на всесоюзних

юнацьких особисто-командних змаганнях з плавання встановила новий всесоюзний рекорд для дівчат у плаванні стилем дельфін, подолавши 100 метрів за 1хв. 14,7 сек. *Радянська Україна.* – 1962. – 25 липня.

26 липня (четвер).

3. Повідомлялося, що в Інституті електрозварювання ім.Є.Патона створено зварюальну машину, що працює автоматично за програмою, яка задається залежно від профілю та товщини металу. *Правда України.* – 1962. – 23 липня.

27 липня (п'ятниця).

3. м. Жданов (Донецька область). Стала до ладу мартенівська піч №4 – гіант металургії, який не має аналогів у світі. Піч здатна давати стільки металу, скільки його виплавляв старий мартенівський цех заводу. *Радянська Україна.* – 1962. – 27 липня.

29 липня (неділя).

3. Відбувся пуск Кременчуцької ГЕС – другого енергетичного гіганту в Дніпровському каскаді після Каховської ГЕС. *Радянська Україна.* – 1962. – 30 липня.

6. Повідомлялося, що у водойми Київщини вперше запущено тисячі мальків риб “китайського комплексу” – білого амура і товстолобика, виведених Українським науково-дослідним інститутом рибного господарства. *Радянська Україна.* – 1962. – 29 липня.

31 липня (вівторок).

4. м. Запоріжжя. Відкрився науково-дослідний інститут спеціальних сталей, сплавів і феросплавів. Його завдання – дослідження існуючої і розробка нової технології і виробництва спеціальних сталей, сплавів і феросплавів. *Робітнича газета.* – 1962. – 31 липня.

5. Повідомлялося, що у Чернігівському парку культури відбувся атеїстичний вечір, який зібрал близько 500 чоловік. Учасники прослухали лекцію “Моральний кодекс будівника комунізму і релігійні проповіді

про мораль” та виступи колишніх віруючих та священика, в який йшлося “про брехливість і неспроможність так званої релігійної ”моралі“. На закінчення учасники переглянули фільм “Як людина створила Бога” та “Апостоли без маски”. *Деснянська правда. – 1962. – 31 липня.*

Липень.

4. м. Керч (Кримська область). Відкрито новий драматичний театр ім.О.Пушкіна. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.545.*

1 серпня (середа).

3. На Луганському авторемонтному заводі закінчилося складання перших автобусів “Луганськ”, розрахованих на 10 пасажирів і здатних розвивати швидкість до 110 км/год. *Радянська Україна. – 1962. – 1 серпня.*

3 серпня (п'ятниця).

7. На 64 році життя помер дійсний член Академії будівництва і архітектури СРСР, Академії будівництва і архітектури УРСР, лауреат Державної премії, доктор архітектури, професор В.Заболотний. *Радянська Україна. – 1962. – 4 серпня.*

4 серпня (субота).

1. Директор Інституту історії АН УРСР К.Дубина в розмові з першим секретарем Київського обкуму компартії П.Шелестом скаржився на відсутність наукової етики з боку ряду московських вчених на чолі з академіком І.Мінцем, які на догоду ідеологічним міркуванням спровоцирують історію України, звинувачують в націоналізмі й сепаратизмі окремих українських державних діячів. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.412.*

5 серпня (неділя).

9. Повідомлялося, що на змаганнях VIII всесвітнього фестивалю молоді й студентів у Хельсінкі киянка Л.Макошина завоювала 2 золоті медалі в бігу на 80 метрів з бар'єрами і в естафеті 4*100. Рівненчанин М.Хомченко переміг у напівсередній вазі у змаганнях класичних триборців, показавши результат 405 кг. Запоріжець Л.Жаботинський переміг у важкій вазі, піднявши у сумі 480 кг. *Радянська Україна. – 1962. – 5 серпня.*

7 серпня (вівторок).

7. Повідомлялося, що у м.Шпола Черкаської області відкрито монумент Т.Шевченку. На урочистостях виступив внук поета Терентій Шевченко. *Радянська Україна. – 1962. – 7 серпня.*

9 серпня (четвер).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому було обговорено питання “Про хід виконання державного плану четвертого плану семирічки і завдання по дальшому поліпшенню керівництва промисловістю і будівництвом”, про завдання партійних організацій УРСР по дальшому покращенню ідеологічної роботи. З доповіддю по першому питанню виступив голова Ради міністрів В.Щербицький, який відзначив випередження темпів зростання промислового виробництва щодо планових показників, успішний розвиток газової і нафтової, хімічної, вугільної промисловості. Доповідач зупинився на питаннях сільського будівництва, відзначивши необхідність покращення підготовки народногосподарського комплексу до осінньо-зимового періоду, покращити обслуговування населення тощо. З доповіддю про завдання партійних організацій республіки по посиленню ідеологічної роботи виступив секретар ЦК КПУ А.Скаба. Він вказав на необхідність пропаганди набуття знань, ширшого впровадження у виробництво досягнень науки і передового досвіду. Доповідач вказав на недоліки у постановці ідеологічної роботи, які полягали у неврахуванні вікових, професійних чи інших особливостей населення, низький рівень якості роботи в гуртках і семінарах,

закликав активно боротися проти “пережитків націоналізму”. *Радянська Україна. – 1962. – 10-12 серпня.*

11 серпня (субота).

9. Перемігши орехово-зуєвську команду “Знамя труда” з рахунком 2:0, донецький “Шахтар” став володарем Кубка СРСР з футболу. *Радянська Донеччина. – 1962. – 12 серпня.*

12 серпня (неділя).

3. На орбіту супутника Землі виведено космічний корабель “Восток-4”, пілотований П.Поповичем – уродженцем сел.Узин Київської області. *Радянська Україна. – 1962. – 13 серпня.*

14 серпня (вівторок).

1. Опубліковано постанову пленуму ЦК КПУ “Про хід виконання державного плану четвертого року семирічки і завдання по дальшому поліпшенню керівництва промисловістю та будівництвом”, в якій констатувалося зростання темпів розвитку промисловості України та її потужностей, розвитку транспорту тощо. Вказувалося на недоліки, які полягали у наявності значної кількості підприємств та будов, які не виконують плани. Відзначалося погіршення роботи Дніпровського раднаргоспу, наявність проблем в роботі вугільної промисловості та капітальному будівництві. Пленум ЦК постановив покращити керівництво промисловими підприємствами, забезпечити підвищення продуктивності праці, забезпечити введення в дію потужностей нових печей, збільшити видобування вугілля, забезпечити збільшення виробництва, розширення номенклатури і докорінно підвищити якість товарів народного споживання, забезпечити виконання річного плану введення в дію житлової площа, шкіл, дитячих садків, ясел, лікарень тощо. *Радянська Україна. – 1962. – 14 серпня.*

15 серпня (середа).

1. Опубліковано постанову пленуму ЦК КПУ “Про завдання партійних організацій України по дальшому посиленню ідеологічної роботи в

світлі рішень ХХII з'їзду КПРС". Пленум відзначав зростаючу роль в ідеологічній роботі преси, радіо, телебачення, констатував дальнє покращення ідеологічної роботи і визнав її найважливішим завданням усіх партійних організацій. Пленум зобов'язав обкоми, міськкоми та райкоми КПУ повсякденно підвищувати дієвість і результативність ідейно-виховної роботи. При проведенні ідеологічної роботи належало "підкреслювати новий етап у розвитку національних відносин в СРСР, який характеризується дальнім зближенням націй і досягненням їх повної єдності", партійні організації мали виступати проти "консервативних традицій і звичаїв, проти будь-який пережитків українського буржуазного націоналізму". *Радянська Україна.* – 1962. – 15 серпня.

16 серпня (четвер).

7. Відбувся пленум Київського обкуму КПУ, який розглянув організаційне питання. Пленум звільнив з посади першого секретаря обкуму П.Шелеста і обрав В.Дрозденка. *Радянська Україна.* – 1962. – 17 серпня.

7. Відбувся пленум Запорізького обкуму КПУ, який розглянув організаційне питання. Пленум звільнив з посади першого секретаря В.Скрябіна і обрав О.Титаренка. *Запорізька правда.* – 1962. – 17 серпня.

17 серпня (п'ятниця).

3. На трасі Київ-Одеса-Сімферополь-Краснодар відбулося випробування літака "АН – 24", який був призначений для польотів на середні відстані і обслуговування внутрішньореспубліканських рейсів. *Радянська Україна.* – 1962. – 18 серпня.

21 серпня (вівторок).

3. Повідомлялося, що у м. Берегове (Закарпатська область) відкрито перше в Україні велике баритополіметалічне родовище баритових руд, які використовують при бурінні свердловин на нафтових і газових про-мислах. *Правда України.* – 1962. – 21 augusta.

28 серпня (вівторок).

3. м. Харків. Внаслідок причин економічного характеру відмовились приступити до роботи близько 400 робітників заводу “Серп і молот”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.413.*

4. м. Київ. Постанова ЦК КПУ “Про заходи щодо поліпшення керівництва розвитком української художньої кінематографії”, в якій констатувались деякі збочення “окремих митців”, відхід від реальної оцінки явищ дійсності. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.545.*

29 серпня (середа).

3. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ “Про безоплатне вилучення будинків, дач та інших будівель, споруджених або придбаних громадянами на нетрудові доходи”. Указом встановлювалось, що будинки, дачі та інші будівлі, споруджені або придбані громадянами на нетрудові доходи, а також за рахунок незаконного використання засобів державних підприємств, установ, колгоспів та інших організацій підлягали безоплатному вилученню і передачі до комунального фонду районної, міської Ради народних депутатів трудящих, колгоспу або іншій організації. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – №35. – С.663-664.*

Літо.

1. м. Костянтинівка (Донецька область). Створено молодіжну організацію “Підпільний центр “Свобода”. Члени організації вбачали погіршення добробуту населення в неспроможності керівництва КПРС проводити економічні реформи, його догматичному ставленні до організації всіх сфер життєдіяльності суспільства. У листівках вони закликали до ліквідації КПРС, введення багатопартійної системи, надання усієї повноти влади радам. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.127-128, 413.*

4 вересня (вівторок).

3. На Запорізькому трансформаторному заводі виготовлено найбільший у світі силовий підвищувальний трансформатор з повітряноциркулярним охолодженням. *Робітнича газета.* – 1962. – 4 вересня.

5 вересня (середа).

2. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ “Про перетворення республіканського Міністерства внутрішніх справ Української РСР в республіканське Міністерство охорони громадського порядку Української РСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1962. – №36. – С.672.

7 вересня (п'ятниця).

3. Повідомлялося, що на Харківському тракторному заводі створено потужний колісний тракторний трактор-тягач “Т-125”. *Робітнича газета.* – 1962. – 7 вересня.

8. м. Нью-Йорк (США). На 67 році життя помер Тодось Осьмачка – поет, прозаїк і перекладач. Похований 9 вересня на кладовищі у Бавнд Бруці. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 23-30 вересня.

8 вересня (субота).

8. м. Чикаго (США). На 81 році життя помер Іван Омелянович-Павленко – військовий і громадський діяч. Похований 16 вересня на кладовищі у Бавнд Бруці. *Українське слово.* – Париж. – 1962. – 23-30 вересня.

14 вересня (п'ятниця).

3. м. Полтава. Відкрито тролейбусний рух за маршрутом Південний вокзал – Центр – Київський вокзал протяжністю 6 км. *Зоря Полтави-ни.* – 1962. – 16 серпня.

4. м. Київ. Відкриття виставки творів латвійських художників театру і кіно. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.545.

20 вересня (четвер).

3. Президія Верховної Ради СРСР нагородила будівельно-монтажний трест “Донбасенергобуд” орденом Леніна “за успішне виконання завдань по будівництву і введенню в дію електричних потужностей на теплових електростанціях Донбасу”. *Радянська Донеччина.* – 1962. – 21 вересня.

7. На 70 році життя помер С.Чавдаров – учений, педагог, заслужений діяч науки УРСР, член-кореспондент Академії педагогічних наук РСФСР, професор Київського державного університету ім.Т.Шевченка. *Радянська Україна.* – 1962. – 22 вересня.

22 вересня (субота).

4. Президія Верховної Ради СРСР нагородила Нікітський ботанічний сад орденом Трудового червоного прапора у зв’язку з 150-ти річчям з дня заснування та за заслуги в розвитку південного садівництва. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1962. – №38. – С.705.

7. м. Львів. На розі вулиць Інститутська та І.Франка встановлено пам’ятник розвіднику-партизану М.Кузнецову. *Радянська Україна.* – 1962. – 25 вересня.

23 вересня (неділя).

4. Студенти і викладачі Немирівського педагогічного училища (Вінницька область) організували музей Марко Вовчок, в якому зібрано 400 експонатів. *Правда України.* – 1962. – 23 січнября.

26 вересня (середа).

2. Президія Верховної Ради СРСР встановила щорічно відзначати 10 листопада як “День радянської міліції”. *Радянська Україна.* – 1962. – 27 вересня.

27 вересня (четвер).

4. м. Чигирин (Черкаська область). Відкрито історико-краєзнавчий музей. *Радянська Україна.* – 1962. – 27 вересня.

28 вересня (п'ятниця)

3. На суднобудівному заводі імені Носенка в Миколаєві здано в експлуатацію риболовний траулер “Антон Таммсааре” водотонажністю 4 тис. тон. На судні міститься завод для переробки риби та морозильний трюм для зберігання продукції. *Радянська Україна. – 1962. – 28 вересня.*

5. с. Бакота (Хмельницька область). Розгорнуто пересувну антирелігійну виставку, організовану співробітниками Кам’янець-Подільського історичного музею. *Радянська Україна. – 1962. – 28 вересня.*

5. Повідомлялося, що у Кривому Розі (Дніпропетровська область) відбувся суд над членами секти п’ятидесятників. “За антигромадську сектантську діяльність” п’ятеро головних членів секти отримали п’ять років позбавлення волі з конфіскацією майна і наступним п’ятирічним висланням. П’ять інших членів позбавлено волі на три роки з конфіскацією майна. *Радянська Україна. – 1962. – 28 вересня.*

29 вересня (субота).

4. м. Одеса. Відкрито центральний поштamt. *Правда України. – 1962. – 30 січня.*

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Конвенцію про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, яка зобов’язувала її учасників скасувати всі юридичні обмеження для отримання освіти, надавати іноземним громадянам, що проживають на їх території, такого ж доступу до освіти, як і своїм громадянам, не надавати переваг жодній категорії населення тощо. *Українська РСР у міжнародних відносинах. – К., 1966. – С.406.*

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Конвенцію про обмін офіційними виданнями і урядовими документами між державами та Конвенцію про міжнародний обмін виданнями, прийняті ООН з питань освіти, науки і культури 3 грудня 1958 р. Згідно з ними довоєнні держави зобов’язувалися заохочувати і полегшувати обмін офіційними виданнями і документами між урядами, неурядовими освітніми, науково-технічними і культурними установами. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970. – К., 1977. – С.432.*

30 вересня (неділя).

3. м. Жданов (Донецька область). Видала першу плавку найбільша в Європі мартенівська піч металургійного заводі ім. Ілліча. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.546.

Вересень.

4. м. Київ. Відкрито літературно-меморіальний музей Лесі Українки. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.546.

7 жовтня (неділя).

6. Читачі отримали 10 тисячний номер “Вінницької правди”. Вона бере свій початок з газети “Набат”, перший номер якої з’явився 26 січня 1918 р. *Вінницька правда.* – 1962. – 7 жовтня.

11 жовтня (четвер) – 8 грудня (субота).

5. м. Рим (Італія). Відбулася перша сесія Другого Ватиканського собору, під час якої були оприлюднені факти переслідування греко-католиків в Україні. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* – К., 2000. – С.413-414.

12-14 жовтня (п’ятниця-неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбувся VIII конгрес Українського конгресового комітету Америки, на якому були присутні 341 делегат та американської державні діячі. Президент США Дж.Кеннеді надіслав конгресу привітання. Було обговорено діяльність комітету та намічені плани. Відзначалося зниження активності та жертвенності української громади у США та трактування України американськими офіційними колами як “традиційну частину російського імперіального комплексу”. Головою УККА переобрano Л.Добрянського. *Сучасність.* – 1962. – №12. – С.121-122.

13 жовтня (субота).

4. Запорізька область. Відбулося відкриття нового корпусу Мелітопольського педагогічного інституту, розрахованого на тисячу студентів.
Запорізька правда. – 1962. – 18 жовтня.

18 жовтня (четвер).

4. Повідомлялося, що Рада міністрів СРСР прийняла рішення про утворення Всесоюзного ювілейного комітету для відзначення 150-річчя з дня народження Т.Шевченка на чолі з письменником М.Тихоновим. *Вечірній Київ. – 1962. – 18 жовтня.*

19 жовтня (п'ятниця).

3. м. Черкаси. Введено в дію першу чергу заводу штучного волокна. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.546.*

20 жовтня (субота).

4. Повідомлялося, що у Чернігові здано в експлуатацію нове приміщення міської музичної школи. *Радянська Україна. – 1962. – 20 жовтня.*

25 жовтня (четвер).

6. Президія Верховної Ради УРСР перейменувала м. Хрущов Кіровоградської області на м. Кремгес і віднесла його до міст обласного підпорядкування. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – №43. – С.771.*

26 жовтня (п'ятниця).

8. Виконавчий орган Української національної ради зробив заяву у зв'язку з подіями на Кубі. Він нагадував світові про “провокативно-агресивну акцію Москви, що загрожує викликати катастрофу атомної війни”. Виконавчий орган заявляв, що загроза війни існуватиме доти, доки влада в Москві перебуватиме в руках “злочинного імперіалістичного совєтського уряду” і поневолені народи не відновлять свою свободу

і незалежність. Український народ, вказувалося у заяві, готовий разом з іншими країнами боротися проти СРСР за умови визнання міжнародною спільнотою права України на відновлення суверенної республіки і підтримки її прагнення до волі. *Українське слово. – Париж. – 1962. – 18 листопада.*

29 жовтня (понеділок).

3. Стала до ладу лінія електропередачі Волгоград-Донбас довжиною 473 км. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.546.*

Жовтень.

3. Завершено спорудження магістрального газопроводу Шебелинка – Київ. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.546.*

4. У кінотеатрах Києва почав демонструватися художній фільм “Повість полум’яних літ”, поставлений Ю.Солнцевою за сценарієм О.Довженка. За перші шість днів показу фільм переглянули понад 12 тис. глядачів. *Радянська Україна. – 1962. – 11 листопада.*

4 листопада (неділя).

7. Помер визначний діяч українського театрального мистецтва, народний артист Харківського державного академічного театру ім.Т.Шевченка І.Мар’яненко. *Робітнича газета. – 1962. – 6 листопада.*

9 листопада (п’ятниця).

2. Президія Верховної Ради УРСР, “беручи до уваги побажання колективів промислових підприємств, колгоспів, радгоспів, учебних закладів та клопотання громадських організацій Станіславської області” перейменувала м. Станіслав на м. Івано-Франківськ, а Станіславську область – на Івано-Франківську. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – №45. – С.812.*

11 листопада (неділя).

1. У ЦК КПУ відбулася нарада з питань підвищення якості фарбування та оздоблення тканин і трикотажних виробів. На ній відзначалося, що в Україні збільшився випуск, розширився асортимент і поліпшилась якість бавовняних, шовкових і шерстяних тканин, а також трикотажних виробів. Однак відзначалося, що деякі підприємства трикотажної і текстильної промисловості випускають тканини і вироби обмеженої гами кольорів, тъмяного забарвлення, не досить якісного оздоблення. На нараді вказувалося, що підприємства хімічної промисловості не повністю освоїли технологію оздоблення капрону і віскозного шовку. Учасники наради намітили шляхи до покращення справ у цій сфері та сформулювали цінні пропозиції для виробничників. *Радянська Україна. – 1962. – 11 листопада.*

8. ФРН. Помер Ф.Пігідо – інженер, публіцист, член УНР. Похований 15 листопада у Мюнхені. *Українське слово. – Париж. – 1962. – 25 листопада.*

13 листопада (вівторок).

1. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 26 вересня 1962 р. “Про перетворення Міністерства будівництва електростанцій СРСР в союзно-республіканське Міністерство енергетики і електрифікації СРСР”, президія Верховної Ради УРСР створила союзно-республіканське міністерство енергетики і електрифікації УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – №46. – С.838.*

3. м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область). На металургійному заводі ім. Леніна задуто домну-гігант ім. 45-річчя Жовтня. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.546.*

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила К.Побігайла міністром енергетики і електрифікації УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – №46. – С.838.*

14 листопада (середа).

3. З нагоди 50-річчя з дня заснування Вінницького хімічного заводу

відбулися урочисті збори. *Вінницька правда.* – 1962. – 14 листопада.

7. Президія Верховної Ради СРСР нагородила А.Малишку орденом Леніна у зв'язку з 50-річчям та за видатні заслуги в розвитку літератури. *Радянська Україна.* – 1962. – 15 листопада.

16 листопада – 9 грудня (п'ятниця – неділя).

4. м. Москва Відбулися гастролі Київського державного академічного театру опери та балету ім. Т.Шевченка, під час яких було показано 5 опер, 3 балетні і 2 концертні програми, які переглянули 150 тисяч глядачів. *Молодь України.* – 1962. – 18 листопада, 11 грудня.

21 листопада (середа).

3. Завершено спорудження радіорелейної лінії Кривий Ріг – Миколаїв, що дозволяло Одеському, Миколаївському та Херсонському телекентрам регулярно приймати передачі центрального телебачення. *Робітнича газета.* – 1962. – 21 листопада

22 листопада (четвер).

4. м. Київ. Відбулося засідання урядового республіканського ювілейного Шевченківського комітету, на якому обговорено хід підготовки до відзначення 150-річчя з дня народження Т.Шевченка. Голова комітету М.Бажан поінформував членів про прийняття рішення про спорудження у Москві пам'ятника українському поету. Передбачалося, що в дні шевченківських свят у 1964 році шевченківські вечори пройдуть на багатьох заводах і підприємствах, у колгоспах. *Радянська Україна.* – 1962. – 24 листопада.

23 листопада (п'ятниця).

8. УРСР вступила до Міжурядової океанографічної комісії, мета якої полягала у сприянні проведення наукових досліджень океанів для пізнання їх природи та освоєння їх ресурсів. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970.* – К., 1977. – С.9.

24 листопада (субота).

7. На 80 році життя помер Б.Маньківський – дійсний член Академії медичних наук СРСР, заслужений діяч науки УРСР, доктор медичних наук, професор. *Радянська Україна.* – 1962. – 24 листопада.

25 листопада (неділя).

3. м. Кіровоград. Відкрито новий аеропорт. *Радянська Україна.* – 1962. – 25 листопада.

4. м. Сімферополь. Відкрито широкоеекранний кінотеатр “Ракета”. Загалом на півострові нарахувалося 50 кінотеатрів. *Правда України.* – 1962. – 25 листопада.

8. м. Париж (Франція). Відбувся вечір, присвячений 150-річчю з дня народження Т.Шевченка, організований делегацією УРСР разом з секретаріатом ЮНЕСКО. Перед присутніми виступила міністр освіти УРСР А.Бондар, яка ознайомила присутніх з життєвим і творчим шляхом письменника. Учасники переглянули кольоровий фільм-балет “Лілея” та документальний фільм “Наша Україна”. *Радянська Україна.* – 1962. – 25 листопада.

8. Глава делегації УРСР А.Бондар виступила на XII сесії генеральної конференції ЮНЕСКО. Вказавши на актуальність питання ліквідації неписьменності, доповідач зазначила, що найважливіше місце в діяльності комісії з освіти має належати питанням освіти. Вона ознайомила присутніх з досвідом лікнепу в УРСР, вказала на готовність УРСР поділити цим досвідом з усіма державами. У заключній частині свого виступу доповідач підкреслила, що ЮНЕСКО повинна пов’язувати свою роботу із завданням боротьби за мир і мирне співіснування, за загальне і повне роззброєння. *Радянська Україна.* – 1962. – 25 листопада.

28 листопада (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала статут Міжнародної організації праці, яка мала слідкувати за встановленням нормальних умов праці, відповідної заробітної платні, рівних можливостей надання та отримання роботи. *Українська РСР у міжнародних відносинах.* – К., 1966. – С. 372.

4 грудня (вівторок).

1. Відбулося засідання Ради міністрів УРСР, на якому було заслухано доповідь заступника голови Ради міністрів П.Розенка про проект розвитку народного господарства на 1963 рік і доповідь міністра фінансів УРСР А.Барановського про проект державного бюджету УРСР на 1963 р. Рада міністрів схвалила план розвитку народного господарства і бюджет на 1963 рік і винесла їх на розгляд Верховної Ради УРСР. Рада міністрів зобов'язала відповідні міністерства і відомства республіки, раднаргоспи і облвиконкоми максимально використовувати внутрішні резерви у промисловості і будівництві, звернути особливу увагу на розвиток хімічної промисловості, в першу чергу на збільшення виробництва синтетичних смол, пласти мас і полімерних матеріалів. *Радянська Україна. – 1962. – 7 грудня.*

3. Донецький пивоварний завод випустив першу продукцію. Щодоби він здатен виготовляти 500 тис. пляшок пива семи сортів. *Радянська Україна. – 1962. – 4 грудня.*

6 грудня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР ліквідувала Комісію державного контролю Ради міністрів УРСР. *Радянська Україна. – 1962. – 15 грудня.*

1. Постановою ЦК КПУ, Президії Верховної Ради і Ради міністрів УРСР утворено Комітет партійно-державного контролю ЦК КПУ і Ради міністрів УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1962. – №50. – С.903.*

8 грудня (субота).

5. м. Запоріжжя. Відбулася конференція читачів журналу “Войовничий атеїст”. Учасники обговорили роботу журналу та заслухали кілька доповідей на атеїстичні теми. *Запорізька правда. – 1962. – 8 грудня.*

12 грудня (середа).

8. Делегація УРСР на 12-й сесії генеральної конференції ЮНЕСКО подарувала товариству “Франція-СРСР” дві пересувні фотовиставки

про життя і творчість Т.Шевченка. *Правда України.* – 1962. – 14 листопада.

8. Представник УРСР в ООН Л.Кизя виступив з ангольського питання на пленарному засіданні XVII сесії генеральної асамблеї ООН. Він засудив дії Португалії в Анголі, спрямовані на недопущення незалежності цієї країни. Делегація України, заявив Л.Кизя, вважає, що ООН повинна бути послідовною у всіх своїх діях і рекомендаціях по виконанню історичної декларації про надання незалежності історичним народам і країнам. *Радянська Україна.* – 1962. – 12 грудня.

13 грудня (четвер).

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила М.Скачка головою Державного комітету Ради міністрів УРСР по радіомовленню і телебаченню. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №1. – С.18.

17 грудня (понеділок).

7. Указом президії Верховної Ради УРСР І.Грушецький призначений заступником голови Ради міністрів УРСР. *Радянська Україна.* – 1962. – 18 грудня.

18 грудня (вівторок).

4. Повідомлялося, що громадськість Сімферополя відзначила 150-річчя середньої школи №1 ім. К.Ушинського. Свого часу у цій школі працював Д.Менделеєв, членом піклувальної ради школи був хірург М.Пирогов, тут вчився художник І.Айвазовський, академік І.Курчатов. З нагоди ювілею учні заклали новий сад. *Радянська Україна.* – 1962. – 18 грудня.

19 грудня (середа).

3. Повідомлялося, що поблизу Херсона введено в дію перше в Україні підприємство по виробництву целюлози з тростини. *Робітнича газета.* – 1962. – 19 грудня.

4. м. Київ. На вул.Леніна, 68 відбулося відкриття меморіальної дошки з барельєфом українського письменника І.Микитенка, який жив в

цьому будинку в 1934 -1937 рр. *Радянська Україна. – 1962. – 20 грудня.*

5. Товариство для поширення політичних і наукових знань УРСР повело в республіці 10-денні міжобласні семінари лекторів-атеїстів. Учасники заслухали доповіді “Релігія – ворог дружби і пролетарського інтернаціоналізму”, “Критика ідеології сучасного православ’я”, переглянули науково-документальні фільми. *Радянська Україна. – 1962. – 19 грудня.*

19-20 грудня (середа-четвер).

8. У Києві перебував президент СФРЮ Йосип Броз Тіто. Разом з М.Хрущовим він зустрівся з керівництвом республіки, переглянув спектакль в Київському театрі опери та балету ім. Т.Шевченка, ознайомився з культурними і архітектурним пам’ятками столиці, побував на деяких підприємствах міста. *Радянська Україна. – 1962. – 20-21 грудня.*

22 грудня (субота).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР звання народного артиста СРСР присвоєно головному балетмейстеру Київського державного академічного театру опери та балету В.Надірадзе-Вронському та головному диригенту того ж театру К.Сімонову. *Радянська Україна. – 1962. – 23 грудня.*

24 грудня (понеділок).

7. На 58 році життя помер Д.Райзер – визначний інженер, колишній міністр будівництва підприємств металургійної і хімічної промисловості СРСР, уродженець м.Каховки. *Радянська Україна. – 1962. – 26 грудня.*

25-26 грудня (вівторок-середа).

1. м. Київ. Відбулася восьма сесія Верховної Ради УРСР п’ятого скликання. З доповідю про державний план розвитку народного господарства УРСР на 1963 р. виступив голова держплану УРСР, заступник голови Ради міністрів П.Розенко, який відзначив успішне виконання народногосподарського плану 1962 року та значний потенціал республіки, особливо у

промисловості, до подальшого зростання виробництва. Водночас він вказав на хиби у організації капітальних робіт, відставанні кольорової металургії, цементної, легкої та рибної промисловостей тощо. На 1963 рік встановлювались плани збільшення виробництва 5,5 – 15 % для промисловості, продажу державі 700-800 млн. пудів хліба для сільського господарства, подальший розвиток транспорту і зв’язку, підвищення продуктивності праці та зменшення собівартості робіт, підвищення життєвого рівня народу. З доповіддю про державний бюджет УРСР на 1963 рік і виконання за 1961 виступав міністр фінансів А.Барановський.

Радянська Україна. – 1962. – 26, 27 грудня.

26 грудня (середа).

1. Верховна Рада УРСР внесла зміни до статей 18, 45, 48 і 49 Конституції УРСР. Так, у зв’язку з перейменуванням м.Станіслава і Станіславської області, у статті 18, яка визначала склад областей УРСР, Станіславська область була замінена на Івано-Франківську. Склад Ради міністрів УРСР доповнювався головою Комітету партійно-державного контролю ЦК КП України і Ради міністрів Української РСР, також замість голови Комітету по радіомовленню і телебаченню при Раді міністрів УРСР в Раду міністрів включався голова Державного комітету Ради міністрів УРСР по радіомовленню і телебаченню (стаття 45). Склад союзно-республіканських міністерств УРСР (стаття 48) доповнено міністерством енергетики і електрифікації. У зв’язку з перетворенням Міністерства внутрішніх справ УРСР у міністерство охорони громадського порядку УРСР відповідні зміни вносилися у статтю 49. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №1. – С.13-14.*

3. Верховна Рада УРСР схвалила державний план розвитку народного господарства на 1963 рік. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №1. – С.9.*

3. Верховна Рада УРСР затвердила Державний бюджет УРСР на 1963 рік, згідно з яким прибутки визначалися в розмірі 7 958 711,5 тис. рублів, а видатки – 7 958 711,5 тис. рублів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №1. – С.10-12.*

3. Верховна Рада УРСР затвердила звіт про виконання Державного бюджету УРСР за 1961 рік, по доходах в сумі 7 915 061 тис. рублів, видатки – 7 825 220 тис. рублів, з перевищеннем доходів над видатками в сумі 89 841 тис. рублів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – №1. – С.12.*

3. Повідомлялося, що на Миколаївському заводі ім. Носенка здано в експлуатацію морський траулер “Малахіт”. *Південна правда. – 1962. – 26 грудня.*

3. Луганська область. Стала до ладу найбільша в Україні Суходольська центральна збагачувальна фабрика. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.546.*

4. Постановою Верховної Ради УРСР замість 14 утворено 7 економічних районів у складі Донецького (Донецька і Луганська області), Київського (Київська, Житомирська, Черкаська і Чернігівська області), Львівського (Львівська, Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська і Рівненська області), Подільського (Вінницька, Хмельницька, Тернопільська і Чернівецька області; центр – м. Вінниця), Придніпровського (Дніпропетровська, Запорізька і Кіровоградська області; центр – м. Дніпропетровськ), Харківського (Харківська, Полтавська і Херсонська області), Чорноморського (Одеська, Кримська, Миколаївська і Херсонська області; центр – м. Одеса). *Відомості Верховної Ради УРСР. – №1. – С.18-19.*

30 грудня (неділя).

1. “З метою дальнього вдосконалення керівництва народним господарством, поліпшенням обслуговування міського і сільського населення”, Верховна Рада УРСР постановила реорганізувати радянські органи в областях УРСР “за виробничим принципом”. Утворювалися відповідні обласні (промислові) і обласні (сільські) Ради депутатів трудящих та їх виконавчі комітети у 19 областях України. Єдині обласні ради депутатів трудящих та їх виконавчі комітети зберігалися у Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській, Рівненській, Тернопільській і Чернівецькій областях. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №2. – С.24.*

3. м. Комунарськ (Луганська область). На повну потужність введено в дію коксохімічний завод. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.546.

3. Завершено об'єднання Кримської енергосистеми в єдину енергетичну систему Європейської частини СРСР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.546.

3. Постановою президії Верховної Ради УРСР укрупнено сільські райони УРСР до розмірів територій виробничих колгоспно-радгоспних управлінь. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №2. – С.32-53.

Грудень.

3. м. Дніпропетровськ. На заводі ім. Лібкнехта завершено будівництво найбільшого в Європі цеху шарикопідшипникових труб. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.546.

3. м. Чернігів. Завершено будівництво ТЕЦ – 2. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.546.

3. м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область). Введено в дію другу чергу Центрального гірничу-збагачувального комбінату. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.546.

1962.

3. Підвищення в країні цін на м'ясо, м'ясні продукти, молоко, масло. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.547.

8. УРСР стала постійним членом Постійної палати Третейського суду. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.547.

ВІКТОР КРУПИНА

ХРОНІКА 1963

3 січня (четвер).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР міністерство будівництва УРСР перейменовано в міністерство монтажних і спеціальних будівельних робіт УРСР. Одночасно утворено нове міністерство будівництва УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №.2 – С.54.

4. На Кримській астрономічній станції Московського університету введено в дію один з найбільших телескопів Європи діаметром дзеркала 125 см. *Радянська Україна.* – 1963. – 3 січня.

4. м. Миколаїв. Здано в експлуатацію приміщення, в якому розташувалися широкоформатний кінотеатр на 1200 місць, концертний зал і обласна бібліотека. *Радянська Україна.* – 1963. – 3 січня.

4. м. Харків. Відкрито палац одруження. *Радянська Україна.* – 1963. – 3 січня.

8. м. Штутгарт (ФРН). Українська громада відзначила проголошення актів від 22 січня 1918 і 1919 рр. академією, на якій були присутні близько 200 осіб. Учасники обговорили державницькі традиції українського народу. Відбувся концерт. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 3 березня.

4 січня (п'ятниця).

4. У Луганському державному педагогічному інституті ім. Т.Шевченка створено кабінет шевченкознавства, в якому зібрано багато цікавих документів про поета. *Радянська Україна.* – 1963. – 4 січня.

4. м. Київ. Громадськість міста відзначила 25-річчя з дня заснування музичної школи №3, в організації якої брав участь український композитор В.Косенко. Його ім'я присвоєно цій школі. *Радянська Україна.* – 1963. – 4 січня.

7. Громадськість столиці УРСР відзначила 50-річчя з дня народження та 30 років творчої діяльності письменника Натана Рибака. На

урочистостях ювіляра вітали Ю.Збанацький, О.Левада та ін. *Радянська Україна. – 1963. – 5 січня.*

5 січня (субота).

3. “Дніпробуд” розпочав роботи по спорудженню Канівської ГЕС. *Радянська Україна. – 1963. – 5 січня.*

6 січня (неділя).

3. м. Львів. Виготовлено перші мотовелосипеди нового зразку “Львів’янка”, здатні розвивати швидкість до 40 км/год. *Вільна Україна. – 1963. – 6 січня.*

7 січня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР призначила вибори до Верховної Ради УРСР шостого скликання і до обласних, районних, міських, сільських і селищних рад депутатів трудящих дев’ятого скликання на 3 березня 1963 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №2. – С.54.*

8 січня (вівторок).

3. м. Чернігів. Почалося спорудження заводу для виробництва синтетичного волокна – аніду. *Радянська Україна. – 1963. – 8 січня.*

6. м. Запоріжжя. Відкрито нову тролейбусну лінію довжиною 11,5 км., яка з’єднувала трансформаторний завод з Радянською площею. *Запорізька правда. – 1963. – 9 січня.*

10 січня (четвер).

3. На Київському комбінаті азбесто-цементних виробів вперше в Україні проводилося випробування нової автоматичної лінії для виробництва шиферу. *Радянська Україна. – 1963. – 10 січня.*

11 січня (п’ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР внесла зміни і доповнення до “Положення про вибори до Верховної Ради Української РСР” і “Положення

про вибори до обласних, районних, міських, сільських і селищних Рад депутатів трудящих Української РСР”. Вони стосувалися кількості виборців, необхідної для утворення виборчої дільниці. Передбачалася кримінальна відповідальність за перешкоджання громадянам у вільному волевиявленні. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – №3. – С.68-69.

4. Монетний двір випустив пам’ятну бронзову медаль, присвячену обороні Севастополя в роки Великої Вітчизняної війни. На лицевій стороні медалі – фігура матроса з автоматом в руці, він веде бійців в атаку. На зворотному боці – зображення пам’ятника загиблим кораблям і силует крейсера, що виходить з севастопольської бухти. Знизу слова “Севастополь – місто-герой”. *Радянська Україна.* – 1963. – 11 січня.

4. 25-річний ювілей відзначили обласні газети “Днепропетровская правда” та харківська “Красное знамя”. *Радянська Україна.* – 1963. – 13 січня.

7. Верховна Рада УРСР призначила Г.Лубенця міністром будівництва УРСР. *Радянська Україна.* – 1962. – 12 січня.

12 січня (субота).

1. Верховна Рада УРСР прийняла указ “Про виборчі округи по виборах до Верховної Ради Української РСР”, яким утворювала 467 виборчих округів. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №4. – С.75-116.

7. Верховна Рада УРСР призначила В.Терентьєва міністром монтажних і спеціальних будівельних робіт УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №3. – С.71.

17 січня (четвер).

8. Спілка українських журналістів у ФРН провела прес-конференцію, на якій були присутні близько 70 кореспондентів різних видань. З.Пеленський ознайомив присутніх з державницьким змаганнями українського народу. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 3 березня.

21 січня (понеділок).

3. м. Жданов (Донецька область). На металургійному заводі ім. Ілліча стала до ладу найбільша в Донбасі доменна піч ім. XIV з'їзду ВЛКСМ. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.547. – С.547.

22 січня (вівторок).

8. Союз українців Австрії провів свято державності з нагоди історичних актів від 22 січня 1918 і 1919 рр. Під час урочистостей виступали В.Залозецький та Д.Андрієвський, які розповіли про історичне значення IV Універсалу Директорії УНР та боротьбу українців за свою державність. Свято закінчилося співом “Ще не вмерла Україна”. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 24 лютого.

8. Мер м.Гамільтон Вік Капс проголосив цей день Днем роковин державності й соборності УНР. Голова відділу Конгресу українців Канади І.Наливайко передав йому український національний прапор, який мер підняв на міській ратуші. Було відкрито виставку мистецтва у приміщенні міської управи. *Українське слово.* – Париж. – 1963.– 3 березня.

23 січня (середа).

8. США. У штатах Нью-Джерсі, Пенсільванія, Іллінойс, Коннектикут, Огайо та інших відзначався “День України”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти рр. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.414.

24 січня (четвер).

4. м. Москва. Відбулося засідання Всесоюзного ювілейного комітету з проведення 150-річчя від дня народження Т.Шевченка. Голова комітету М.Тихонов повідомив, що XII сесія генеральної конференції ЮНЕСКО вирішила відзначити ювілей Т.Шевченка у всесвітньому масштабі. *Радянська Україна.* – 1963. – 24 січня.

7. Президія Верховної Ради СРСР нагородила письменника Н.Рибака

орденом Трудового червоного прапора за заслуги в розвитку літератури та у зв'язку з 50-річчям з дня народження. *Радянська Україна.* – 1963. – 24 січня.

25 січня (п'ятниця).

7. Відбувся пленум Чернівецького обкуму партії, який розглянув організаційне питання. Пленум звільнив з посади першого секретаря обкуму О.Ботвинова і обрав О.Григоренка. *Радянська Буковина.* – 1963. – 26 січня.

27 січня (неділя).

8. м. Едмонтон (Канада). Українська громадськість відзначила свято самостійності і соборності на честь 22 січня 1918 і 1919 рр. Під час урочистостей громадські діячі, науковці і церковні ієрархи розповіли присутнім про історичне значення цих подій та звернули увагу присутніх на сучасне становище України. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 17 лютого.

Січень.

3. м. Херсон. Завершено будівництво целюлозного заводу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.547. – С.547.

2 лютого (субота).

3. Відбулося відкриття першої черги найбільшого в Європі Рівненського льонокомбінату, потужність якого складала 23 млн. метрів тканини на рік. *Радянська Україна.* – 1963. – 3 лютого.

3 лютого (неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Українські молодіжні організації відзначили 45-річчя битви під Крутами. В.Будяк та П.Дорожинський ознайомили молодь з подробицями героїчного вчинку української молоді. Відбувся концерт, який закінчився співом “Ще не вмерла Україна”. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 24 лютого.

5 лютого (вівторок).

5. Робітники Львівського арматурного заводу створили на підприємстві клуб атеїстів. В його приміщені проводяться лекції і бесіди, працює бібліотека. *Радянська Україна.* – 1963. – 5 лютого.

8. Прем'єр-міністр Канади Д.Діфенбейкер назвав чотирьох нових членів Сенату, серед них – українця П.Юзика. У Сенаті Канади стало двоє українців – І.Гнатишин та П.Юзик. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 24 лютого.

6 лютого (середа).

7. Громадськість Харкова відзначила 60-річчя з дня народження письменника Ю.Шовкопляса. Відбувся вечір, на якому присутні ознайомилися з життєвим і творчим шляхом письменника. *Радянська Україна.* – 1963. – 8 лютого.

7 лютого (четвер).

3. З конвеєра Харківського тракторного заводу зійшов 100-тисячний колісний трактор ДТ-20. *Красное знамя.* – 1963. – 9 февраля.

9 лютого (субота).

8. Після 18 років ув'язнення в СРСР до Риму прибув архієпископ Львівської митрополії Йосип Сліпий. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 17 лютого.

10 лютого (неділя).

3. м. Запоріжжя. Сталевари мартенівської печі №5 ім. ХХІІ з'їзду КПРС заводу “Запоріжсталь” встановили світовий рекорд виплавки сталі. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.547. – С.547.

8. Римський Папа Іван ХІІІ прийняв Йосипа Сліпого. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 17 лютого.

12 лютого (вівторок).

4. У Київському державному університеті ім. Т.Шевченка відбулася науково-практична конференція з питань культури української мови, в якій взяло участь близько 800 учених, культурних діячів, викладачів вузів. У виступі В.Лобка критичному аналізу було піддано стан української мови. Він вказав, що сприятливі умови для розвитку української мови зникли в 1940-х роках зі встановленням культу особи Й.Сталіна. Після ХХ з'їзду КПРС, зазначив В.Лобко, через протидію “сталіно-кагановичих послідовників” український народ не зміг відмінити репресивних законів Й.Сталіна. Доповідач піддав гострій критиці позицію держави в мовному питанні й прибічників подальшої русифікації України. Він закликав “широко запроваджувати нашу рідну українську мову в усі сфери життя, починаючи з дитячих ясел, через школи, училища, технікуми, інститути до виробництва...”. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали).* – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.567-571.

13 лютого (середа).

4. На Євпаторійському грязекурорті відкрито перший в СРСР санаторій для лікування дітей, хворих на хронічний інфекційний поліартрит. *Молодь України.* – 1963. – 13 лютого.

15 лютого (п'ятниця).

7. Президія Верховної Ради СРСР звільнила Ф.Глуха з посади голови Верховного суду УРСР, призначивши на цю посаду В.Зайчука. *Радянська Україна.* – 1963. – 15 лютого.

7. Повідомлялося, що Генеральний прокурор СРСР звільнив з посади прокурора УРСР Д.Панасюка, призначивши на цю посаду Ф.Глуха. *Радянська Україна.* – 1963. – 15 лютого.

8. м. Філадельфія (США). На 65 році життя помер Ю.Григоренко – режисер, колишній керівник театру ім. Саксаганського та музично-драматичного театру в Києві. *Свобода.* – Джері ситі, Нью Йорк. – 1963. – 24 квітня.

16 лютого (субота).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР першому секретарю ЦК КПУ М.Підгорному присвоєно звання Героя соціалістичної праці за заслуги перед державою та у зв'язку з 60-річчям. *Радянська Україна.* – 1963. – 17 лютого.

17 лютого (неділя).

3. Донецька область. На Артемівському заводі “Перемога праці” введено в дію найбільший в Україні цех з виробництва деталей з металокераміки. Його проектна продуктивність – 1000 т виробів на рік. *Радянська Україна.* – 1963. – 17 лютого.

20 лютого (середа).

3. Луганська область. На Рубіжанському хімічному комбінаті перший в країні комплекс промислового виробництва барвників для синтетичного волокна випустив першу продукцію. *Правда України.* – 1963. – 20 февраля.

21 лютого (четвер).

4. Вийшов 5-ти тисячний номер газети “Радянська Донеччина”. *Радянська Донеччина.* – 1963. – 21 лютого.

25-27 лютого (понеділок-середа).

8. У Києві з офіційним візитом перебував прем'єр-міністр Фінляндії Ахті Кар'ялайнен. Він зустрічався з високими посадовими особами республіки, ознайомився з визначними пам'ятками столиці, відвідав Державний літературно-художній музей ім. Т.Шевченка, деякі підприємства та колгоспи столиці та області. *Радянська Україна.* – 1963. – 28 лютого.

28 лютого (четвер).

3. м. Черкаси. Введено в дію новий автовокзал. *Радянська Україна.* – 1963. – 28 лютого.

4. м. Київ. Відбулися загальні збори вчених АН УРСР, присвячені підсумкам наукової діяльності за 1962 рік. Збори затвердили звіт про діяльність АН УРСР і намітили конкретні заходи по дальншому піднесення теоретичної і практичної роботи вчених республіки. *Радянська Україна.* – 1963. – 28 лютого.

1 березня (п'ятниця).

4. В Донецькому педагогічному інституті відкрився новий факультет для підготовки викладачів музики та співів для шкіл, педагогічних училищ та інститутів. *Радянська Донеччина.* – 1963. – 1 березня.

2 березня (субота).

4. Повідомляється, що з нагоди 100-річчя з дня народження першого президента АН УРСР академіка В.І.Вернадського відбулася сесія Відділення хімічних і геологічних наук АН УРСР. Є.Бурксер, О.Поварених та ін. науковці обговорили внесок В.Вернадського в науку та ознайомилися з новими досягненнями галузі. *Радянська Україна.* – 1963. – 2 березня.

3 березня (неділя).

1. В Україні відбулися вибори до Верховної Ради УРСР. У виборах взяло участь 99,97% виборців. За кандидатів від “блоку комуністів і безпартійних” проголосувало 99,86 % всіх виборців, проти – 40 964 особи. Визнано недійсними 10 бюллетенів. До Верховної Ради УРСР обрано 469 депутатів, в тому числі 160 жінок, 150 безпартійних, 241 робітник і колгоспник з виробництва. Одночасно відбулися вибори до обласних, районних, міських, селищних і сільських Рад депутатів трудящих УРСР. У виборах взяло участь майже 100% виборців. Було обрано депутатів до 19 обласних (промислових), 19 обласних (сільських), 6 обласних, 253 районних, 355 міських, 74 районних у містах, 720 селищних і 8581 сільських рад депутатів трудящих. Всього обрано 412 514 депутатів, в т.ч. 169 229 жінок, 220 547 безпартійних, 273 980 робітників і колгоспників з виробництва. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №10. – С.289, 345-346.

4 березня (понеділок).

4. м. Київ. Постанова секретаріату ЦК КПУ про видання українською мовою “Загальної декларації прав людини”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.547-548.

9 березня (субота).

4. Повідомлялося, що Урядовий республіканський комітет по преміях імені Т.Г.Шевченка постановив присудити премії імені Т.Г.Шевченка за видатні досягнення в галузі літератури В.Сосюрі за книги лірики “Ластівки на сонці” та Г.Тютюннику за роман “Вир”. Премію імені Т.Г.Шевченка за видатні досягнення в галузі музики отримав Г.Майборода за оперу “Арсенал”. *Радянська Україна.* – 1963. – 9 березня.

7. Президія Верховної Ради УРСР звільнила А.Кузьмича з посади голови Української ради народного господарства у зв’язку з переходом на іншу роботу. Іншим указом на цю посаду призначено заступника голови Ради міністрів УРСР П.Розенка. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №11. – С.337.

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила А.Кочубея заступником голови Ради міністрів УРСР, головою Державної планової комісії Ради міністрів УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №11. – С.337.

10 березня (неділя).

8. м. Париж (Франція). Літературно-мистецький клуб при українському академічному товаристві провів урочистості з нагоди 150-річчя з дня народження співака й композитора С.Гулака-Артемовського та сторіччя виходу в світ його опери “Запорожець за Дунаєм”. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 14-21 квітня.

12 березня (вівторок).

8. м. Аугсбург (Німеччина). На 62 році життя помер поет і літературознавець Михайло Зеров (Михайло Орест), брат Миколи Зерова. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 24 березня.

13 березня (середа).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР за заслуги в розвитку літератури та у зв'язку з шестидесятиріччям письменниця Н.Забіла нагороджена орденом Трудового червоного прапора. *Радянська Україна.* – 1963. – 14 березня.

14 березня (четвер).

4. м. Житомир. Розпочалося будівництво музично-драматичного театру. *Правда України.* – 1963. – 14 марта.

17 березня (неділя).

8. м. Сан-Франциско (США). Українська громада міста відзначила річницю проголошення Карпатської України. Під час урочистостей присутні прослухали доповідь Т.Лукача про боротьбу Карпатської України. Відбулася мистецька програма. *Свобода.* – Джері сіті, Нью Йорк. – 1963. – 18 червня.

20 березня (середа).

5. м. Звенигородка (Черкаська область). Відбувся семінар лекторів-атеїстів. *Правда України.* – 1963. – 20 марта.

21 березня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР ліквідувала міністерство юстиції УРСР, поклавши здійснення функцій судового управління і керівництво органами державного нотаріату на Верховний суд УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №13. – С.372.

22 березня (п'ятниця).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР за заслуги в розвитку ставкового виробництва та 60-річчям з дня народження член-кореспондент Все-союзної академії сільськогосподарських наук, професор Київського державного університету ім. Т.Шевченка В.Мовчан нагороджений орденом Трудового червоного прапора. *Радянська Україна.* – 1963. – 23 березня.

22-23 березня (п'ятниця-субота).

2. м. Київ. Відбувся IX з'їзд Товариства Червоного Хреста УРСР. Учасники обговорили звіт про діяльність центрального комітету товариства та ревізійної комісії. Головою ЦК ТЧХ обрана В.Зубко. *Радянська Україна.* – 1963. – 23-24 березня.

23 березня (субота).

4. В актовому залі Київського медичного інституту ім.О.Богомольця відбувся поетичний вечір за участю В.Симоненка, І.Жиленко, М.Сингайвського, В.Коротича, М.Вінграновського. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* – К.,2000. – С.415.

8. Міністерство закордонних справ УРСР отримало лист Африканського національного конгресу Південної Африки, в якому висловлювалась подяка уряду і народу України за підтримку в ООН боротьби поневолених народів Південної Африки проти колонізаторсько-расистської політики Південно-Африканської Республіки. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970.* – К.,1977. – С.412.

24 березня (неділя).

6. м. Новоград-Волинський (Житомирська область). Почав працювати телевізійний ретранслятор. *Радянська Україна.* – 1963. – 24 березня.

8. м. Лондон (Великобританія). З ініціативи ділової управи об'єднання українців у Великобританії та товариства сприяння Українській національній раді відбулося свято на честь Т.Шевченка. А.Костюк та А.Когут ознайомили присутніх з духовним життям українського народу та величчю творчості Т.Шевченка. Відбулося декламування творів поета. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 7 квітня.

25 березня (понеділок).

1. У ЦК КПУ відбулася нарада перших секретарів промислових обкомів партій і голів виконкомів обласних (промислових) рад депутатів

трудячих. Учасники наради обмінялись досвідом керівництва промисловістю і будівництвом після перебудови партійних органів за виробничим принципом. Відзначаючи певні успіхи в роботі промисловості та будов республіки, промовці вказували на певні недоліки в справі вирішення корінних питань виробництва, використання наявних резервів.

Радянська Україна. – 1963. – 26 березня.

26 березня (вівторок).

9. Повідомлялося, що на змаганнях у Києві донецька гімнастка П.Астахова завоювала Кубок СРСР зі спортивної гімнастики серед жінок.

Радянська Україна. – 1963. – 26 березня.

26-28 березня (вівторок-четвер).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ. На порядку денному стояли такі питання: про хід виконання Вінницьким і Полтавським сільськими обкомами КПУ рішень листопадового пленуму ЦК КПРС та заходи по дальному розвитку сільського господарства у цих областях; про передбудову роботи та завдання комсомольських організацій України по виконанню рішень листопадового пленуму ЦК КПРС і грудневого пленуму ЦК КПУ 1962 р. З доповіддю про виконання рішень листопадового пленуму у Вінницькій області виступив перший секретар обкому П.Козир. Доповідач вказав, що особливу увагу Вінницький обком звертає на поєднання моральних і матеріальних стимулів праці та інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Перший секретар Полтавського сільського обкуму партії О.Мужицький відзначив необхідність підвищення врожайності цукрових буряків, приділення більшої уваги тваринництву, вказав на невиконання планів по продажу державі молока і яєць.

У прийнятій постанові пленум ЦК зобов'язав Вінницький і Полтавський сільські обкоми партії широко впроваджувати передовий досвід організаторської роботи передових партійних організацій; постановив найголовнішим завданням сільськогосподарських органів республіки вважати отримання валового збору зерна не менше 2,5 млрд. пудів.

Пленум поставив завданням перед відповідними відомствами вжити заходів по виконанню планів виготовлення і поставки трудящим сільськогосподарських машин, створити міцну кормову базу для тваринництва, наполегливо і цілеспрямовано вирішувати питання забезпечення продуктами міста і села тощо.

З доповіддю про перебудову роботи і завдання комсомольських організацій республіки виступив перший секретар ЦК ЛКСМУ Ю.Єльченко. Пленум зобов'язав обкоми, міськкоми та райкоми КПУ, всі партійні осередки покращити рівень керівництва комсомольськими організаціями, піднести їх роль і активність у повсякденному житті, вдосконалити стиль, методи і форми організаторської роботи, мобілізувати комсомол на виконання сільськогосподарських показників розвитку республіки, покращити виховання учнів і студентської молоді, ширше впроваджувати громадські начала тощо. *Радянська Україна. – 1963. – 27-31 березня.*

30-31 березня (субота-неділя).

8. м. Лондон (Великобританія). Відбулися XVI річні загальні збори Об'єднання українців у Великобританії, на яких заслухано звіти ділової управи та ради об'єднання. Новим головою Об'єднання обрано М.Тарнавського. У прийнятій резолюції українці Великобританії висловили радість з приводу повернення на волю митрополита Йосипа Сліпого, закликали всі українські суспільно-громадські організації активно діяти в напрямку створення координаційного центру для розвитку українства на чужині. *Українське слово. – Париж. – 1963. – 14-21 квітня.*

Березень.

4. м. Керч (Кримська область). Відкрито діораму, присвячену подвигу радянських воїнів у бою на Ельтигені (автори А.Скляренко і Р.Сердюк). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.547. – С.548.*

4. Колегія міністерства освіти УРСР прийняла рішення про включення до атестату про середню освіту оцінки з фізичного виховання. *Деснянська правда. – 1963. – 16 квітня*

5 квітня (п'ятниця).

7. Помер народний артист СРСР, головний режисер Київського театру опери та балету ім. Т.Шевченка, лауреат державних премій М.Крушельницький. *Радянська культура.* – 1963. – 7 квітня.

6 квітня (субота).

4. м. Київ. На вул. Заньковецької, 4 відбулося відкриття меморіальної дошки на честь громадського діяча і педагога, діяча мистецтв І.Паторжинського, який прожив у цьому будинку останні 10 років життя. *Радянська Україна.* – 1963. – 7 квітня.

7 квітня (неділя).

8. м. Брюссель (Бельгія). Відбувся крайовий з'їзд Спілки української молоді у Бельгії. На ньому були заслушані звіти крайової управи і делегатів від осередків про роботу СУМу. Прийнято рішення про відзначення переходним прапором відзнаки осередок, який найкраще проводить роботу з молоддю. Встановлено, що члени СУМу під час проповідей повинні бути в одностроях та повинні сплачувати членські внески. Головою крайової управи обрано Г.Ощипка. *Свобода.* – Джері ситі, Нью Йорк. – 1963. – 20 червня.

9 квітня (вівторок).

9. м. Москва. У змаганнях на приз газети “Комсомольская правда” київська школярка І.Пшеницина встановила рекорд республіки , подолавши 100 м. батерфляєм за 1 хв. 13,6 сек. Новий рекорд республіки на дистанції 100 м. вільним стилем встановив дніпропетровець Л.Клименко, подолавши цю дистанцію за 57,9 сек. *Радянська Україна.* – 1963. – 9 квітня.

11 квітня (четвер).

7. Головою Верховної Ради УРСР обрано О.Є.Корнійчука. *Відомости Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №16. – С.413.

11-12 квітня (четвер-п'ятниця).

1. м. Київ. Проходила перша сесія Верховної Ради УРСР шостого скликання. З доповіддю про стан і заходи по покращенню торгівлі і громадського харчування виступив міністр торгівлі УРСР Г.Сахновський. Він відзначив збільшення національного доходу УРСР, зростання продажу населенню продовольчих і промислових товарів, зростання товарообігу на селі, збільшення виробництва легкої і харчової промисловості. Водночас він вказав на недоліки, які полягали у недостатній кількості завезення овочів у міста, їх обмеженому асортименті та низькій якості, незадовільному виконанні планів будівництва торгівельних об'єктів. У прийнятій постанові вказувалося на недоліки, які полягали у відставанні розвитку галузі від потреб населення, недостатньому використанні наявних можливостей і резервів для покращення торгівельного обслуговування населення, недостатньому розгортанні мережі магазинів, буфетів, їдалень у деяких районах, недостатню роботу окремих відомств з вивчення потреб населення, вказувалося на серйозні недоліки у виробництві товарів народного споживання широкого асортименту тощо. *Радянська Україна. – 1963. – 12-14 квітня.*

12 квітня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР обрала президію Верховної Ради на чолі з Д.Коротченком. *Радянська Україна. – 1963. – 13 квітня.*

1.7. Постановою Верховної Ради обрано Раду міністрів УРСР у такому складі: голова Ради міністрів – В.Щербицький; перший заступник голови – І.Сенін; перший заступник голови, міністр виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів – Н.Кальченко; заступник голови Ради – Г.Бутенко; заступник голови Ради, голова комітету партійно-державного контролю ЦК КПУ і Ради міністрів УРСР – І.Грушецький; заступник голови, голова Держплану УРСР – А.Кочубей; заступник голови, голова Української ради народного господарства – П.Розенко; заступник голови – П.Тронько; заступник голови, голова державного комітету Ради міністрів УРСР з координації науково-дослідних робіт – О.Щербань; міністр вищої і середньої спеціальної освіти – Ю.Даденков;

міністр енергетики і електрифікації – К.Побігайло; міністр закордонних справ – Л.Паламарчук; міністр зв’язку – Г.Сінченко; міністр культури – Р.Бабійчук; міністр охорони здоров’я – П.Шупик; міністр сільського господарства – М.Співак; міністр фінансів – А.Барановський; міністр автомобільного транспорту і шосейних шляхів – І.Братченко; міністр будівництва – Г.Лубенець; міністр комунального господарства – О.Селіванов; міністр монтажних і спеціальних будівельних робіт В.Терентьев; міністр освіти – А.Бондар; міністр охорони громадського порядку – І.Головченко; міністр соціального забезпечення – О.Федоров; міністр торгівлі – Г.Сахновський; голова Державного комітету УРСР у справах будівництва – С.Андріанов; голова Державного комітету з водного господарства – Є.Алексеєвський; голова Державного комітету з радіомовлення і телебачення – М.Скачко; голова Комітету державної безпеки В.Нікітченко; голова Українського республіканського об’єднання “Укрсільгосптехніка” – В.Гарбузов; начальник центрального статистичного управління – М.Маркін. *Радянська Україна. – 1963. – 13 квітня.*

1. Прийнято закон УРСР “Про внесення змін до статті 28 Конституції Української РСР”. Відповідно до закону, стаття 28 Конституції УРСР передбачала, що Верховна Рада УРСР обирала президію Верховної Ради у складі голови президії, двох заступників голови, секретаря президії та 19 членів президії Верховної Ради УРСР. *Радянська Україна. – 1963. – 13 квітня.*

14-21 квітня (неділя-неділя).

8. Президент США Д.Кеннеді привітав НТШ з 90-річчям з дня заснування. *Українське слово. – Париз. – 1963. – 14-21 квітня.*

16 квітня (вівторок).

3. Чернігівська область. Здано в експлуатацію перший в області нафтопровід Гнідинці-Прилуки. До нафтотраси підключено 26 свердловин. *Деснянська правда. – 1963. – 17 квітня.*

8. Рішенням Економічної і соціальної ради ООН УРСР обрана до

складу комісії в справах народонаселення, яка вивчала і давала рекомендації з питань, що стосуються чисельності і складу населення, взаємодії демографічних факторів з економічними і соціальними тощо. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970. – К., 1977. – С.10.*

8. Рішенням Економічної і соціальної ради ООН УРСР обрана до складу статистичної комісії ООН, функції якої полягали у підготовці висновків загального характеру щодо збору, розробки і розповсюдження статистичної інформації, сприяння удосконаленню статистичної роботи і статистичних методів тощо. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970. – К., 1977. – С.10.*

16-18 квітня (вівторок-четвер).

8. У столиці України перебував Генеральний директор Міжнародного агентства по атомній енергії (МАГАТЕ) Сігвард Еклунд з дружиною. Він обговорив з міністром закордонних справ УРСР Л.Паламарчуком питання про участь України в діяльності МАГАТЕ, відвідав інститут фізики АН УРСР. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970. – К., 1977. – С.413; Радянська Україна. – 1963. – 17-19 квітня.*

17 квітня (середа).

8. Відбулося засідання урядової мистецької комісії США, на якій було схвалено проект пам'ятника Т.Шевченку скульптора Л.Молодожанина та оформлення архітектором Р.Жуком площі, на якій відбудеться його встановлення. Цим актом завершувалися процедури, пов'язані зі встановленням пам'ятника Т.Шевченку у Вашингтоні. *Українське слово. – Париж. – 1963. – 19 травня.*

18 квітня (четвер).

8. Римський Папа Іван ХХІІІ призначив апостольським екзархом для українців Великобританії Кир Августина Горняка. *Українське слово. – Париж. – 1963. – 5 травня.*

19 квітня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР перетворила Державну планову комісію Ради міністрів УРСР з республіканського в союзно-республіканський орган і постановила надалі іменувати її Державна планова комісія УРСР (Держплан УРСР). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №17. – С.446.

1. Президія Верховної Ради УРСР перетворила Державний комітет Ради міністрів УРСР у справах будівництва з республіканського в союзно-республіканський орган і постановила надалі іменувати його Державний комітет у справах будівництва УРСР (Держбуд УРСР). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №17. – С.457.

3. Президія Верховної Ради УРСР перетворила Українську раду народного господарства з республіканського в союзно-республіканський орган. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №17. – С.456-457.

19 квітня (п'ятниця).

8. Повідомлялося, що з ініціативи Об'єднання українських письменників “Слово” та УВАН в Америці створено комітет увічнення пам'яті Т.Осьмачки на чолі з Г.Костюком. Комітет ставив за мету побудувати пам'ятник поету, зібрати у ВУАН в Америці та опрацювати літературну спадщину поета, підготувати і видати повне видання творів Т.Осьмачки, видати збірник пам'яті поета. *Свобода. – Джері сіті, Нью Йорк.* – 1963. – 19 квітня.

19-21 квітня (п'ятниця-неділя).

8. м. Париж (Франція). Відбувся установчий з'їзд-конгрес Союзу українських студентів у Європі, метою якого було консолідувати українське студентство і створити європейську організацію українського студентства для координації праці окремих громад. Після обговорення становища української молоді в Європі делегати створили Союз українських студентів в Європі на чолі з Ф.Татарчуком. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 23 червня.

20 квітня (субота).

3. З головного конвеєра Кременчуцького автозаводу зійшов ювілейний 25-тисячний автомобіль. *Радянська Україна. – 1963. – 21 квітня.*

21 квітня (неділя).

7. Повідомлялося, що Ленінські премії за найвидатніші роботи і галузі техніки присуджено заступнику директора Інституту електрозварювання ім.Є.О.Патона АН УРСР Д.Дудку, завідуочому Інституту електрозварювання ім.О.Є.Патона Б.Медовару, старшому науковому співробітнику того ж інституту А.Потап'євському, головному зварнику Херсонського суднобудівного заводу А.Вичегжаніну, директору Херсонського суднобудівного заводу В.Заботіну за розроблення і впровадження у промисловість нового процесу автоматичного і напівавтоматичного зварювання у вуглевисокому газі плавким електродом; науковим співробітникам Інституту електрозварювання ім.О.Є.Патона Ю.Латашу та Б.Максимовичу, професору Запорізького машинобудівного інституту Ю.Шульте, директору заводу “Дніпропротестал” О.Трегубенку за розроблення і впровадження у промисловість нового високоефективного способу підвищення якості спеціальних сталей і сплавів – електрошлакового переплаву витрачувальних електродів у металевій водоохолоджувальній виливниці; начальнику сектора Інституту електрозварювання ім.О.Є.Патона В.Дубовицькому за комплексне розв’язання проблеми буріння і експлуатації газових та газоконденсатних родовищ; заступнику директора Миронівської селекційно-дослідної станції ім. В.Старченка В.Ремеслу за виведення високоворожайних сортів озимої і ярої пшениці, озимого і ярого ячменю; завідуочому лабораторією Українського науково-дослідного інституту рослинництва, селекції і генетики ім.В.Юр’єва В.Козубенку за створення високоворожайних гібридів та сортів кукурудзи і переведення їх насінництва на стерильну основу. *Радянська Україна. – 1963. – 21 квітня.*

Квітень.

4. м. Київ. Відбувся республіканський актив творчої інтелігенції та

ідеологічних працівників, на якому в доповідях першого секретаря ЦК КПУ М.Підгорного та секретаря ЦК КПУ А.Скаби різко критикувалися прояви формалізму і абстракціонізму в літературі та мистецтві. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.415.*

2 травня (четвер).

8. м. Нью-Йорк (США). На 78 році життя помер М.Терлецький – педагог і історик. *Свобода. – Джері суті, Нью Йорк. – 1963. – 4 травня.*

4 травня (субота).

8. м. Нью-Йорк (США). За ініціативою Я.Стецька відбулася нарада з приводу скликання світового конгресу проти “російського імперіалізму і комунізму” та визволення всіх уярмлених народів. Прийнято рішення активізувати реалізацію цієї ідеї для утворення постійно діючого “світового центру для координації дій проти російського імперіалізму та комунізму”. *Свобода. – Джері суті, Нью Йорк. – 1963. – 14 червня.*

5 травня (неділя).

4. Повідомлялося, що у Вінниці на площі 8 га закладено міський ботанічний сад. *Вінницька правда. – 1963. – 5 травня.*

8. Аргентина. У передмісті м. Буенос-Айрес відбулося відкриття вулиці ім.І.Франка. *Свобода. – Джері суті, Нью Йорк. – 1963. – 4 червня.*

6 травня (понеділок).

8. Я.Стецько подав офіційну скаргу до спеціальної комісії ООН на уряд СРСР за його “колоніально-імперіальне поневолення України”. Він вимагав від комісії проти колоніалізму провести обстеження “колоніальних умов”, в яких знаходиться України, та розслідування вбивств С.Бандери та Л.Ребета. *Свобода. – Джері суті, Нью Йорк. – 1963. – 14 червня.*

7 травня (вівторок).

4. При Чернігівській меблево-музичній фабриці створено музей

музичних інструментів, в якому нараховувалися сотні старовинних і сучасних скрипок, гітар, домр, мандолін, бандур та інших інструментів.
Радянська Україна. – 1963. – 7 травня.

4. Волинська область. У Новгород-Волинській середній школі, в будинку, в якому жила Леся Українка, відкрито кімнату-музей поетеси.
Радянська Україна. – 1963. – 7 травня.

10 травня (п'ятниця).

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила голову Державного комітету в справах будівництва УРСР С.Андріанова заступником голови Ради міністрів УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №20. – С.537.*

12 травня (неділя).

8. м. Рим (Італія). Йосип Сліпий відслужив у старовинній базиліці св.Климентія урочисту службу Божу з нагоди тисячоліття початку апостольської діяльності Кирила і Мефодія серед слов'янських народів. Після служби митрополит виголосив промову, в якій високо оцінив значення праці просвітників для слов'янського світу. *Українське слово. – Париж. – 1963.– 2 червня.*

15-21 травня (середа-вівторок).

4. В Україні проходив тиждень литовської літератури. Гості з Литви відвідали Київ, Запоріжжя, Каховку, Херсон, Львів, Ужгород, де давали концерти та знайомили зі своїми творами. Гості відвідали могилу Т.Шевченка у Каневі. *Радянська культура. – 1963. – 16, 19 травня.*

16 травня (четвер).

3. Указ президії Верховної Ради УРСР “Про посилення відповідальності за згодовування худобі і птиці хліба та хлібопродуктів, скуплених у державний і кооперативних магазинах”. У зв’язку з встановленими численними фактами, коли “спекулятивні елементи – власники худоби, які не займаються суспільно-корисною працею” використовували дешеві державні хлібопродукти для годівлі худоби і отримували від цього

“нетрудові доходи”, чим порушували нормальне постачання хліба населенню, що викликало обурення. Постановою заборонялося згодовувати худобі і птиці хліб та інші хлібопродукти, скуплені у державних і кооперативних магазинах. Скуповування хліба або хлібопродуктів для годівлі, так само як і годівля ними худоби, вчинені вперше, каралися штрафом від 10 до 50 рублів. До кримінального кодексу введено статтю 154¹, якою встановлено покарання у вигляді ув’язнення на строк до одного року або виправними роботами чи штрафом у розмірі до 200 рублів. Повторне покарання за вчинені проступки каралося у вигляді позбавлення волі від 1 до 3-х років. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №21. – С.544-545.*

3. Указ президії Верховної Ради УРСР “Про норми утримання худоби в особистій власності громадян, які не є членами колгоспів”. Оскільки, як вказувалося у постанові, колгоспи і радгоспи відіграють вирішальну роль у виробництві продуктів тваринництва і задоволенні в них потреб населення, худоба в особистій власності призначена для задоволення особистих потреб громадян. Зважаючи на наявність у окремих громадян худоби, яка значно перевищує особисті потреби, і становить джерело їх “нетрудових доходів”, президія Верховної Ради УРСР постановила, що громадяни (не члени колгоспу) могли мати в особистій власності на одну сім’ю не більше: 1 корови і теляти до 8 місяців або 1 кози з приплодом не старше 1 року; однієї свині для відгодівлі або трьох овець з приплодом не старше 1 року. Приховування від обліку худоби каралося штрафом у розмірі до 50 рублів. Указ вводився в дію з 1 липня 1963 року. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №21. – С.546.*

3. Указ президії Верховної Ради УРСР “Про грошовий податок з громадян – власників худоби, які не займаються суспільно корисно працею, та з громадян, що утримують худобу з метою особистого збагачення”. До сплати цього податку притягалися: 1) громадяни, які не були членами колгоспів, що мали в своїй власності худобу понад норму (встановлену указом 16 травня 1963 р.); 2) господарства колгоспників, працездатні члени сім’ї яких не виробили без поважних причин кількості трудоднів. Для цих громадян ставка податку на рік становила: за

корову – 150 рублів, за свиню старше 2-х місяців – 55 рублів, за козу або вівцю старше року – 15 рублів, з кожного робочого коня – 200 рублів, за іншу робочу худобу – 100 рублів. Працездатні громадяни – власники худоби, які не займаються суспільно-корисною працею, сплачували податок за кожну голову худоби, що була в їх господарстві, за вказаними ставками, збільшеними на 100 %. Податок вносився рівними частками до 15 березня і 15 серпня кожного року. Забій або продаж худоби не звільняв від сплати податку, тоді як за продаж худоби заготівельним організаціям, колгоспам або радгоспам встановлювались пільги. Набирає сили 1 липня 1963 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – №21. – С.547-548.

8. м. Мюнхен (ФРН). Відбулися загальні збори Спілки українських журналістів у ФРН, під час яких обговорювалося питання взаємодії СУЖ у Німеччині з міжнародною федерацією вільних журналістів. Новим головою спілки обраний З.Пеленський. *Свобода. – Джері суті, Нью Йорк.* – 1963. – 1 червня.

19 травня (неділя).

3. На Херсонському комбайнобудівному заводі ім. Г.Петровського виготовлено перший кукурудзозбиральний комбайн “Херсонець-6”. До кінця року передбачалося випустити 500 комбайнів. *Наддніпрянська правда.* – 1963. – 19 травня.

3. Поблизу Охтирки (Сумська область) відкрито нове Рибальське газонафттове родовище. *Робітнича газета.* – 1963. – 19 травня.

8. м. Лондон (Великобританія). У кінотеатрах міста почалася демонстрація фільму режисера Лі Томпсона за твором М.Гоголя “Тарас Бульба”. Фільм був критично сприйнятий українською громадськістю, оскільки мало відповідав українським реаліям. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 19 травня.

20 травня (понеділок).

8. У Києві перебував прем'єр-міністр Республіки Куба Фідель Кастро Рус. Він зустрівся з високими посадовими особами республіки,

відвідав колгосп у с.Устинівка, поклав вінок на могилу Невідомого солдата, ознайомився з визначними пам'ятками міста. *Радянська Україна.* – 1963. – 21,22 травня.

23 травня (четвер).

8. Провід українських націоналістів видав “Звернення” з нагоди 25-річчя з дня смерті полковника Є.Коновалця. Провід відзначав його важливу роль під час державницьких змагань початку ХХ ст., вказував на хоробрість і безкомпромісність полковника у боротьбі за українську державність. *Українське слово.* – Париж. – 1963.– 2 червня.

24 травня (п'ятниця).

8. м. Мюнхен (ФРН). Відбулося освячення та відкриття Дому української науки, в якому розташовуватимуться УВУ, НТШ і Технічно-гospодарський інститут. *Свобода.* – Джерi сiтi, Нью Йорк. – 1963. – 7 червня.

25-26 травня (субота-неділя).

8. Відбувся VII з'їзд Об'єднання українських жінок у Німеччині. Учасники з'їзду заслухали звіти управи та делегаток від осередків, прослухали доповідь Н.Полонської-Василенко “Українська жінка в минулому і сучасному”. Новим головою об'єднання обрано О.Сулиму-Бойко. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 16 червня.

26 травня (неділя).

8. м. Чикаго (США). Відбулася академія пам'яті провідника ОУН Є.Коновалця. У виступах Л.Добрянського, О.Грановського та сенатора Брея йшлося про значення Є.Коновалця в українській історії та визвольну боротьбу українського народу. *Свобода.* – Джерi сiтi, Нью Йорк. – 1963. – 29 травня.

26-27 травня (неділя-понеділок).

8. У Києві перебував заступник голови Генерального секретаря ООН, виконавчий голова бюро технічної допомоги ООН Девід Оуен. Він

обговорив питання, пов'язані з участю України в наданні технічної допомоги слаборозвиненим країнам. Оуен відвідав Виставку передового досвіду в народному господарстві УРСР, був присутній на спектаклів Київському театрі опери і балету ім. Т.Шевченка. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970.* – К., 1977. – С.414.

29 травня (середа).

5. м. Херсон. Відбувся дводенний семінар лекторів-атеїстів, присвячений питанням індивідуальної роботи з сектантами і активом віруючих православної церкви. *Наддніпрянська правда.* – 1963. – 29 травня.

5. м. Херсон. У заводському клубі комбайнового будівництва відбувся атеїстичний вечір, під час якого присутні прослухали лекцію “Ідеологія і мораль сучасної секти євангельських християн-баптистів”. *Наддніпрянська правда.* – 1963. – 29 травня.

30 травня (четвер).

8. м. Мюнхен (ФРН). У Домі української науки відбувся перший науковий виклад, який зробив Ф.Корчмарик на тему “Києво-Могилянська академія та організація московського шкільництва в добу гетьманської України”. *Свобода.* – Джері ситі, Нью Йорк. – 1963. – 7 червня.

31 травня (п'ятниця).

5. м. Київ. Завершив роботу міжреспубліканський кущовий творчий семінар журналістів України, Білорусі та Молдови з питань науково-атеїстичної пропаганди. Протягом 3-х днів працівники радіо, преси та телебачення обговорювали можливість покращення пропаганди атеїзму, заслухали низку наукових доповідей, відвідали Києво-Печерський державний історико-культурний заповідник. *Радянська Україна.* – 1963. – 31 травня.

Травень.

3. На Ждановському металургійному заводі ім. Ілліча, Новомосковському

металургійному заводі та Харцизькому трубному заводі введено в дію великі потужності для виробництва і зварювання стальних труб діаметром 1020 мм. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 548.

1 червня (субота).

4. м. Луганськ. Відкриття нового будинку Художнього музею ім. Артема. Його фонди поповнилися картинами Третьяковської галереї, Ермітажу, Російського музею, музеїв Києва, від музеїв дирекції художніх виставок і панорам. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 549.

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася зустріч українських наукових кіл з головою Європейського НТШ й головним редактором Енциклопедії українознавства В.Кубійовичем. Промовці відзначали велике значення підготовки Енциклопедії українознавства та важливу особисту роль у її підготовці В.Кубійовича. *Свобода. – Джері ситі, Нью Йорк.* – 1963. – 4 червня.

2 червня (неділя).

4. Повідомлялося, що завершено суцільну радіофікацію населених пунктів Херсонської області. *Наддніпрянська правда.* – 1963. – 2 червня.

5. м. Чернігів. Відбувся 2-х денний обласний семінар лекторів-атеїстів, присвячений критиці ідеології сучасного сектантства. Учасники семінару прослухали лекції, обмінялись досвідом ведення роботи з віруючими. *Деснянська правда.* – 1963. – 2 червня.

8. м. Роттердам (Голландія). Близько 700 осіб взяло участь у траурних церемоніях, пов'язаних з відзначенням 25-х роковин смерті Є.Коновалець. Була відправлена панахида, проведено богослужіння, відбулася академія пам'яті. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 9 червня.

8 червня (субота).

8. м. Вашингтон (США). Було створено столичний діловий комітет

пам'ятника Шевченку на чолі з В.Сім'янцевим. Комітет мав завдання сприяти Крайовому комітету пам'ятника Шевченку в організації і встановленні пам'ятника українському поету. *Свобода. – Джері суті, Нью Йорк. – 1963. – 25 червня.*

9 червня (неділя).

7. м. Львів. На 75 році життя помер композитор, піаніст, музикознавець В.Барвінський. *Новий шлях. – Вінніпег, Торонто. – 1963. – 6 грудня.*

8. В осередку Української православної церкви у США в Бавнд-Бруці відбулися жалобні урочистості, приурочені вшануванню мучеників і жертв голоду 1932-1933 років. На церемоніях були присутні близько 4000 осіб. *Свобода. – Джері суті, Нью Йорк. – 13 червня.*

12 червня (середа).

4. м. Київ. Відкриття Республіканської художньої виставки. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.549.*

13 червня (четвер).

1. Указ президії Верховної Ради УРСР “Про внесення змін і доповнень до Указу Президії Верховної Ради УРСР від 18 січня 1957 р. “Про відповіальність за дрібне хуліганство”. Згідно указу, дрібне хуліганство могло каратися не лише арештом від 3 до 15 діб, але й штрафом у розмірі від 10 до 30 руб. Також встановлювалося, що матеріали на винних у скoenні дрібного хуліганства могли бути направлені громадській організації, колективу трудящих або товариському суду для “застосування заходів громадського впливу”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №25. – С.601.*

4. Львівський виконком обласної (промислової) ради депутатів трудящих надіслав доповідну записку міністру культури УРСР, в якій вказував на загрозливо-аварійний і пожежно-небезпечний стан Львівського театру опери та балету ім. І.Франка та Львівського українського драматичного театру ім. М.Заньковецької. Виконкомом обласної ради просив

виділити необхідні кошти для ліквідації аварійності та пожежної безпеки. У разі відмови, попереджалося у записці, після закінчення театрального сезону 1962-1963 рр. ці театри будуть закриті. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали). – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.580-581.*

7. На 57 році життя помер майстер українського образотворчого мистецтва, народний художник УРСР, член-кореспондент Академії художеств СРСР, ректор Київського художнього інституту О.Пашенко. *Радянська культура. – 1963. – 16 червня.*

16 червня (неділя).

8. м. Париж (Франція). Проведена жалобна академія для вшанування 37-ї річниці смерті С.Петлюри та 25-ї річниці вбивства Є.Коновальця. В центрі програми був виступ В.Яніва про значення обох постатей в українській історії. Виступили В.Косик та О.Репетило. Відбувся концерт. *Українське слово. – Париж. – 1963. – 30 червня.*

21 червня (п'ятниця).

7. На пленумі ЦК КПРС першого секретаря ЦК КПУ М.Підгорного обрано секретарем ЦК КПРС. *Радянська Україна. – 1963. – 22 червня.*

7. На 54 році життя помер заслужений майстер народної творчості УРСР О.Железняк. *Радянська культура. – 1963. – 27 червня.*

28 червня (п'ятниця).

7. Президія Верховної Ради УРСР звільнила В.Щербицького з посади голови Ради міністрів УРСР “у зв’язку з переходом на іншу роботу”. Іншим указом головою Ради міністрів УРСР призначений І.Казанець. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №25. – С.621.*

1-2 липня (понеділок-вівторок).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ. На порядку денному перебувало питання “Завдання Комуністичної партії України по виконанню рішень червневого Пленуму ЦК КПРС про дальнє піднесення ідеологічної

роботи". З доповіддю по даному питанню виступив секретар ЦК КПУ А.Скаба. Він вказав на зростаючу роль ідеологічної роботи в сучасному житті, широке застосування трудящих до ідеологічної роботи, збільшення кількості агітаційних матеріалів тощо. Водночас він вказав на недоліки у цій сфері, які полягали у застарілих методах роботи, наявності формалізму. У прийнятій пленумом постанові констатувалося зростання ролі ідеологічної роботи, культури та освіти у сучасному житті, вказувалося на першочерговість проведення ідеологічної роботи через ЗМІ. Водночас, пленум вказав на недоліки при проведенні ідеологічної роботи, які полягали у недостатньому висвітленні корінних питань розвитку економіки і суспільства, слабкості атеїстичної пропаганди, недостатньому розповсюдження літератури серед громадян республіки. Пленум вимагав від керівництва республіки встановлення зв'язку агітаційно-масової роботи з конкретними завданнями підприємств і трудящих колективів, покінчити з недооцінкою методу самоосвіти в політичному вихованні і "перенести центр ваги на самостійне вивчення теорії". Найважливішим завданням постанова визнавала "виховання радянського патріотизму і соціалістичного інтернаціоналізму", боротьбу проти "проявів націоналізму і місництва, проповіді національної винятковості і відособленості, ідеалізації минулого, вихвалювання реакційних традицій і звичаїв". У постанові закликалося розгорнути боротьбу проти бюрократизму, марнотратства, дармоїдства та інших антигромадських явищ, звернути увагу на створення художніх образів, присвячений "радянській дійсності", подолати відрив навчання від виховання, покращити атеїстичне виховання на роботу на селі тощо. *Радянська Україна. – 1963. – 2,3 липня.*

2 липня (вівторок).

7. Відбувся пленум ЦК КПУ. Першим секретарем ЦК КПУ обрано П.Шелеста. *Радянська Україна. – 1963. – 3 липня.*

5 липня (п'ятниця).

7. На 72 році життя помер академік АН УРСР, доктор технічних та

доктор сільськогосподарських наук, лауреат Державної премії А.Василенко. *Радянська Україна.* – 1963. – 7 липня.

6 липня (субота).

4. м. Софія (Болгарія). На другому міжнародному конкурсі молодих оперних співаків солістка Київської опери Л.Чонія та соліст Львівської опери О.Врабель завоювали бронзові медалі. *Радянська Україна.* – 1963. – 6 липня.

12 липня (п'ятниця).

8. м. Буенос-Айрес (Аргентина). Відбулися загальні збори організації “Визволення Європи”, що об’єднує представників 17 народів. Учасник закликали до об’єднання і консолідації всі “поневолені” народи. Загальні збори висловили подяку всім державам, які підтримують їх організацію. Вони поставили завдання боротися за самовизначення та національну самостійність Албанії, Вірменії, Білорусії, Хорватії, України та інших, вимагати розчленування “штучних держав” як СРСР, СФРЮ, ЧССР та ін., висловлювали солідарність з антикомуністичним рухом ОУН, Білоруською національною армією, Азейбарджанським визвольним рухом тощо. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 6 жовтня.

14 липня (неділя).

8. м. Пасейк (США). Відбулося свято, присвячене 100-річчю гімну “Ще не вмерла Україна”, організоване організацією оборони Лемківщини. На зборах витутили М.Глинський та Я.Падох, які розповіли про творців гімну та сучасне становище Лемківщини. Відбувся концерт. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 10 серпня.

16 липня (вівторок).

9. м. Суми. Закінчилися всесоюзні змагання з планерного спорту, на яких команда УРСР зайняла друге місце в командному заліку. Срібну медаль завоював дніпропетровець М.Веретенников. *Радянська Україна.* – 1963. – 17 липня.

17-18 липня (середа-четвер).

1. м. Київ. Відбулася друга сесія Верховної Ради УРСР шостого скликання. Порядок денний передбачав розгляд питань про стан і заходи по дальшому покращенню використання та збереження житлового фонду в УРСР; про цивільний і процесуальний кодекси УРСР; про затвердження указів президії Верховної Ради УРСР.

З доповіддю про стан і заходи по дальшому покращенню використання та збереження житлового фонду в УРСР виступав міністр комунального господарства УРСР О. Селіванов. Він вказав на значну увагу, яку керівництво республіки приділяє питанням житлового будівництва, підтвердженням якої навів факт, що за останні 4 роки в республіці було збудовано 56 млн. кв. метрів житла. Доповідач відзначив успішну роботу комунального господарства, створення нових житлових масивів та їх інфраструктури, освоєння нових конструкцій і технологій будівництва жител. Водночас доповідач вказав на недостатнє освоєння державних капіталовкладень, невиконанні планів по введенню в експлуатації житла, низької продуктивності праці. *Радянська Україна. – 1963. – 18-19 липня.*

18 липня (четвер).

1. Верховна Рада прийняла постанову “Про стан і заходи по дальшому поліпшенню використання та збереження житлового фонду в Українській РСР”. У ній відзначалося проведення міністерством значної роботи по покращенню становища у сфері будівництва житла та благоустрою населених пунктів тощо. Водночас Верховна Рада вказувала на слабкий рівень управління житлово-комунальним господарством, неповне використання наявних можливостей і резервів для його подальшого розвитку, невиконання в окремих областях темпів капітального ремонту житла, недостатню увагу до розвитку виробничої бази ремонтно-будівельних організацій, недостатній контроль за технічним станом і збереженням житлових будинків. Верховна Рада зобов’язувала усунути вказані недоліки, відповідним міністерствам і відомствам покращити роботу по використанню і збереженню житлового фонду, підвищити якість робіт тощо. *Радянська Україна. – 1963. – 19 липня.*

1. Верховна Рада УРСР затвердила Цивільний процесуальний кодекс УРСР і постановила ввести його в дію 1 січня 1964 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №30. – С.655.*

7. Верховна Рада УРСР обрала депутата від Харківсько-Червонозаводського виборчого округу П.Ю.Шелеста членом президії Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №30. – С.659.*

22 липня (вівторок).

9. м. Черкаси. Закінчилися всесоюзні змагання з волейболу, перші місця на яких здобули юнацькі жіночі і чоловічі команди УРСР. *Радянська Україна. – 1963. – 22 липня.*

26-27 липня (п'ятниця-субота).

8. В Києві перебував заступник Генерального секретаря ООН, директор бюро персоналу ООН А.Макфаркуар, який обговорив питання участі України в ООН та набору персоналу до секретаріату ООН. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970. – К.,1977. – С.414-415.*

29 липня (понеділок).

3. м. Балаклія (Харківська область). Завершено будівництво першої черги цементного заводу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К.,1995. – С.549.*

31 липня (середа).

4. м. Київ. У Першотравневому парку відбувся несанкціонований вечір, присвячений 150-річчю з дня смерті Лесі Українки, в якому взяли участь І.Дзюба, Т.Цимбал, М.Коцюбинська, І.Драч, С.Тельнюк, М.Вінграновський, Ю.Назаренко, І.Жиленко. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К.,2000. – С.416.*

5. Уповноважений Ради в справах російської православної церкви при раді міністрів СРСР по Волинській області А.Федулов надіслав

уповноваженому Ради у Львівській області доповідну записку, в якій повідомляв про трьох осіб, які подали заяву про вступ в духовну семінарію в Луцьку. Він просив “через відповідні органи провести роботу і не допустити їх вступу в духовну семінарію”. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали). – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996.– С.583-584.*

1 серпня (четвер).

4. м. Москва. Відбувся літературний вечір, приурочений 50-річчю з дня смерті Лесі Українки. З промовами про українську поетесу виступали М.Прилєжаєва, Г.Абашідзе, Л.Забашта та інші, які ознайомили присутніх з життєвим і творчим шляхом письменниці та декламували її вірші. Відбувся концерт. *Радянська культура. – 1963. – 4 серпня.*

7. м. Київ. Відбулися урочисті збори громадськості, присвячені 50-річчю з дня смерті Лесі Українки. Учасники прослухали доповіді О.Гончара, М.Рильського, В.Цулукідзе, Д.Павличка і В.Ткаченко, які ознайомили присутніх з внеском поетеси в українську літературу та продекламували власні вірші на пошану Лесі Українки. Відбувся концерт. *Радянська Україна. – 1963. – 2 серпня.*

2 серпня (п'ятниця).

9. На Спартакіаді народів СРСР український важкоатлет Л.Жаботинський встановив світовий рекорд, піднявши у ривку 165 кг. *Радянська Україна. – 1963. – 2 серпня.*

3 серпня (субота).

4. Студія “Мосфільм” знімає на Чернігівщині художній фільм “Зачарована Десна” за однойменним твором О.Довженка. *Радянська Україна. – 1963. – 3 серпня.*

7. У м. Сурамі (Грузія), в якому Леся Українка провела свої останні дні, відбувся мітинг діячів науки, літератури і мистецтва Грузії та України. Учасники обговорили творчість поетеси, поклали вінок до

підніжжя її пам'ятника. *Радянська Україна*. – 1963. – 3 серпня.

7. У Баку пройшов літературно-художній вечір, приурочений 50-річчю з дня смерті Лесі Українки, на якому бакинські поети прочитали нові переклади творів поетеси та присвячені їй вірші. *Радянська Україна*. – 1963. – 3 серпня.

6 серпня (вівторок).

4. На філологічному факультеті Ужгородського державного університету відкрито угорське відділення. З наступного навчального року воно почне готувати учителів угорської мови і літератури та інших предметів. *Радянська Україна*. – 1963. – 6 серпня.

8 серпня (четвер).

3. Донецька область. Здано в експлуатацію шахту “Україна”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С.549.

9 серпня (п'ятниця).

3. На Миколаївському суднобудівному заводі імені Носенка здано в експлуатацію вантажний турбохід “Красное знамя”, водотонажністю 15 тисяч тон. *Радянська Україна*. – 1963. – 10 серпня.

4. м. Харків. Споруджено кіноконцертний зал “Україна” на 2000 місць, пристосований також для демонстрації фільмів та проведення концертів. *Соціалістична Харківщина*. – 1963. – 9 серпня.

13 серпня (вівторок).

4. м. Харків. Відкрито двозальний кінотеатр “Піонер”, який буде центром масової роботи серед юнацтва. *Соціалістична Харківщина*. – 1963. – 13 серпня

14 серпня (середа).

3. На Львівському автобусному заводі відбувся урочистий мітинг, присвячений випуску 15-тисячного автобуса марки “ЛАЗ”. *Радянська*

Україна. – 1963. – 14 серпня.

4. м. Харків. На основі консерваторії і театрального інституту створено Інститут мистецтва у складі фортепіанного, вокального, диригентсько-хорового, акторського та інших факультетів. *Радянська Україна. – 1963. – 14 серпня.*

6. м. Чернівці. Введено в дію новий автобусний вокзал. *Радянська Україна. – 1963. – 15 серпня.*

15 серпня (четвер).

7. Помер генерал-лейтенант у відставці, колишній міністр внутрішніх справ УРСР Т.Строкач. *Радянська Україна. – 1963. – 16 серпня.*

9. Повідомлялося, що харківський студент Г.Близнеців встановив рекорд СРСР у стрибках з жердиною, подолавши висоту 4 м. 70 см. *Радянська Україна. – 1963. – 15 серпня.*

17 серпня (субота).

9. м. Москва. Закінчилася III Спартакіада народів СРСР, на якій команда України зайняла командне друге місце, поступившись команді м.Москви. *Радянська Україна. – 1963. – 18 серпня.*

19 серпня (понеділок).

8. м. Сан-Ремо (Італія). Відбулася урочиста церемонія відзначення 50-річчя з дня смерті й 60-річчя перебування в Італії Лесі Українки. Під час святкування Я.Рудницький за дорученням УВАН у Канаді передав портрет поетеси у виконанні К.Антоновичевої в дар бібліотеки й музею Сан-Ремо. Окремий портрет було передано в пансіон “Андріана” для вивішення в кімнаті, в якій жила українська письменниця. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 28 серпня.*

21 серпня (середа).

4. с. Сеньківка (Чернігівська область). Поблизу кордону України з Білоруссю та Росією створено музей дружби народів, в якому зібрані

експонати з усіх кінців СРСР. *Радянська Україна.* – 1963. – 21 серпня.

22 серпня (четвер).

6. Повідомлялося, що у Полтаві споруджено готель “Київ”, розрахований на 300 місць. Першими жильцями готелю стали київські артисти, які прибули на гастролі. *Робітнича газета.* – 1963. – 22 серпня.

25 серпня (неділя).

3. Повідомлялося, що Опішнянська фабрика “Художній керамік” Полтавської області на замовлення з Чикаго відправила туди понад три тисячі виробів – ваз і глечиків, ковшів і блюд, горщиків для квітів і старовинний посуд для вина тощо. *Радянська Україна.* – 1963. – 25 серпня.

4. Громадськість Києва відзначила сторіччя з дня народження академіка В.І.Вернадського. Відбувся мітинг, під час якого на будинку АН УРСР відкрито меморіальну дошку. *Радянська Україна.* – 1963. – 25 серпня.

7. м. Новий Ульм (ФРН). На 57 році життя помер Іван Багряний – український письменник і політичний діяч, віце-президент УНР в екзилі, голова Української національної ради. *Український письменник і політичний діяч Іван Багряний (1906-1963). Бібліографічний покажчик.* – Х., 1996.

8. м. Філадельфія (США). На 84 році життя помер Володимир Дорoshenko – український бібліограф та літературознавець, член НТШ, УВАН та УВУ. Похований 29 серпня на цвинтарі у Бавнд Бруці. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 8-15 вересня.

26 серпня (понеділок).

8. м. Нью-Йорк (США). Помер А.Зубенко – хорунжий армії УНР, громадський діяч, головний редактор журналу “Тризуб”. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 4 вересня.

26-31 серпня (понеділок-субота).

8. м. Амстердам (Голандія). Проходив восьмий міжнародний конгрес ономастики, в якому взяли участь українські науковці Я.Рудницький,

О.Старчук, Я.Славутич, І.Павлс, Г.Наконечна, В.Жила. Вони виступали з доповідями про українські прізвища та їх русифікацію, українську топоніміку Буковини та Полісся. *Свобода. – Джерси Сті, Нью-Йорк. – 1963. – 5 вересня.*

26-28 серпня (понеділок-середа).

8. У Києві проходила XV сесія ради Інтербачення, на якій було затверджено програму Інтербачення на четвертий квартал 1963 р. та порядок висвітлення зимових олімпійських ігор в Інсбруку. Передбачалося, що глядачі переглянуть 120 передач з соціалістичних країн. *Радянська Україна. – 1963. – 27-29 серпня.*

27 серпня (вівторок).

1. м. Київ. Відбулася республіканська нарада начальників виробничих колгоспно-радгоспних управлінь, секретарів парткомів, інспекторів-організаторів і інспекторів-парторганізаторів. З доповіддю виступив міністр виробництва і заготівель сільськогосподарської продукції УРСР Н.Кальченко. Він вказав на позитивні наслідки перебудови керівництва сільським господарством, охарактеризував становище в галузі, вказав кращі господарства та назвав невстигаючих. Доповідач закликав краще організувати роботу по заготівлі молока, посилити вимогливість до виконання планів перед державою, зміцнити дисципліну, підвищити продуктивність праці. *Радянська Україна. – 1963. – 28-29 серпня.*

30 серпня (п'ятниця).

1. На зустрічі з членами колегії КДБ при Раді міністрів УРСР і начальниками обласних управлінь КДБ перший секретар ЦК КПУ П.Шелест зазначив, що в республіці спостерігається “пожвавлення націоналістичних елементів, мають місце прояви антирадянщини, розповсюдження листівок”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.416.*

Серпень.

4. Вінницька область. У с.Дяківці відкрито школу-одинадцятичку, на спорудження якої письменник М.Стельмах передав землякам грошу винагороду Ленінської премії. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.549.*

1 вересня (неділя).

4. В залах Миколаївського обласного художнього музею ім. В.Верещагіна відкрито виставку західноєвропейської гравюри та літографії XV-XIX століть з фондів Державного Ермітажу. Представлено роботи А.Дюрера, Ф.Гойї, П.Гаварні – загалом близько 200 робіт. *Радянська Україна. – 1963. – 3 вересня.*

3 вересня (вівторок).

4. У Київському державному цирку розпочала свої гастролі циркова трупа зі США. *Радянська Україна. – 1963. – 3 вересня.*

4. На запрошення ФіДЕЛЯ Кастро на Кубу виїхала велика група артистів Київського державного театру опери та балету ім. Т.Шевченка. *Радянська Україна. – 1963. – 4 вересня.*

6 вересня (п'ятниця).

4. Повідомлялося про спорудження нового корпусу Харківського державного університету ім. М.Горького. В університеті нарахувалося 2,5 тисяч аудиторій, лабораторій, кабінетів, обчислювальний центр, бібліотека на 2 млн. книг. *Радянська Україна. – 1963. – 6 вересня.*

4. м. Гребінка (Полтавська область). Створено краєзнавчий музей. *Радянська Україна. – 1963. – 6 вересня.*

12 вересня (четвер).

6. Повідомлялося, що у Одесі відкрито новий кінотеатр “Одеса” на 1200 місць, в якому вперше встановлено стереоекран. *Радянська Україна. – 1963. – 12 вересня.*

14 вересня (субота).

3. Введено в дію Миколаївський шиноремонтний завод. *Південна правда.* – 1963. – 14 вересня.

4. м. Балаклія (Харківська область). Відкрито новий кінотеатр на 850 місць. *Соціалістична Харківщина.* – 1963. – 14 вересня.

15 вересня (неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Український тижневик “Свобода” відзначив свій 70-річний ювілей. З цієї нагоди колектив видання привітали президент США Д.Кеннеді і губернатор Н.Рокфеллер. *Українське слово.* – Париж. – 1963. – 20 жовтня.

16 вересня (понеділок).

4. В Україні розпочався радіотиждень, присвячений Білорусії. *Радянська Україна.* – 1963. – 17 вересня.

17 вересня (вівторок).

1. З метою поліпшення керівництва розвитком української кінематографії указом президії Верховної Ради УРСР утворено Державний комітет Ради міністрів Української РСР по кінематографії. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №39. – С.768.

8. У Білорусії розпочався тиждень українського радіо і телебачення. *Радянська Україна.* – 1963. – 17 вересня.

18 вересня (середа).

4. Вийшов п'ятитисячний номер херсонської обласної газети “Наддніпрянська правда”. *Радянська Україна.* – 1963. – 18 вересня.

19 вересня (четвер).

8. До Києва прибула делегація активістів Товариства об'єднаних українців Канади, які відвідали виставку передового досвіду в народному господарстві УРСР, оглянули пам'ятні місця столиці. Передбачалося, що протягом трьох тижнів гості ознайомляться з життям українців,

відвідають промислові підприємства, колгоспи, культурні установи. *Радянська Україна. – 1963. – 19 вересня.*

21 вересня (субота).

8. м. Вашингтон (США). Відбулося урочисте освячення площі під будівництво пам'ятника Т.Шевченку. На церемонії були присутні багато українських громадських діячів, американських політиків, гостей з-за кордону, священнослужителі; озвучено привітання від президента США Д.Кеннеді. Відбувся концерт. *Новий шлях. – Вінніпег, Торонто. – 1963. – 5 жовтня.*

23 вересня (понеділок).

4. Громадськість Одеси відзначала 50-річчя консерваторії ім. А.Нежданової. Проведено урочисті збори, після яких відбувся концерт. *Радянська Україна. – 1963. – 25 вересня.*

24 вересня (вівторок).

4. с. Кормань (Чернівецька область). Знайдено крем'яний наконечник дерев'яної мотики, який, на думку науковців, пролежав у землі близько 5 тисячоліть. Знахідку передано Чернівецькому краєзнавчому музею. *Радянська Україна. – 1963. – 24 вересня.*

28 вересня (субота).

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила С.Іванова головою Державного комітету Ради міністрів УРСР по кінематографії. *Відомости Верховної Ради УРСР. – 1963. – №40. – С.778.*

28 вересня – 3 жовтня (субота – четвер).

4. м. Ужгород. Х всесоюзна конференція з питань фінно-угорського мовознавства. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.549.*

Вересень.

8. На філософському факультеті при Інституті слов'янської філології Римського університеті відкрито курси української мови, на яких також викладається етнографія та історія України. Керівником та викладачем курсів був Роман Саба. *Українське слово.* – Париж. – 1964. – 9 лютого.

2 жовтня (середа).

3. Введено в дію другу чергу Чернігівського заводу синтетичного волокна. *Деснянська правда.* – 1963. – 2 жовтня.

3 жовтня (четвер).

1. З метою поліпшення керівництва видавництвами, поліграфією і книжковою торгівлею указом президії Верховної Ради УРСР утворено союзно-республіканський Державний комітет Ради міністрів Української РСР по пресі. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №41. – С.790.

4 жовтня (п'ятниця).

3. м. Миколаїв. Відбувся стихійний мітинг робітників оборонного заводу п/с №46, в ході якого звучала гостра критика економічної політики КПРС. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000.– С.416.

7 листопада (понеділок).

3. Нафтопроводом “Дружба” нафта пішла до ПНР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.549.

8 жовтня (вівторок).

8. м. Москва. За уповноваженням уряду України заступник міністра закордонних справ УРСР С.Сліпченко підписав договір про заборону ядерних випробувань в атмосфері, в космічному просторі і під водою. *Радянська Україна.* – 1963. – 9 жовтня.

9 жовтня (середа).

1. Видано постанову президії Верховної Ради УРСР “Про роботу виконкомів місцевих рад Вінницької області по виконанню Указу “Про посилення відповідальності за самогоноваріння і пияцтво в Українській РСР”. У ній констатувалося послаблення роботи Вінницького сільського облвиконкуму по організації боротьби з самогоноварінням і пияцтвом, відсутність систематичного контролю з його боку за виконанням указу, відзначались факти байдужої позиції, а іноді й потурання, голів та членів виконкомів деяких сільських рад щодо самогоноваріння і пияцтва. Постановою також відзначалась незадовільна робота органів міліції, суду та прокуратури області. Тому президія Верховної Ради УРСР визнала незадовільною роботу виконкуму Вінницького обласної (сільської) ради депутатів трудящих по виконанню указу президії Верховної Ради від 27 червня 1961 р. “Про посилення відповідальності за самогоноваріння і пияцтво в Українській РСР” і зобов’язувала виконкоми рішуче підвищити вимогливість до виконкомів районних, міських, сільських і селищних рад в роботі по організації боротьби з самогоноварінням і пияцтвом, осудження кожного виявленого випадку їх проявів громадськістю на сільських сходах, зборах виробничих колективів підприємств, організацій. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №42. – С.805-808.

10 жовтня (четвер).

6. Повідомлялося, що у Карлівці на Полтавщині відкрито восьмий в області широкоеекранний кінотеатр “Мир” на 440 місць. *Радянська Україна.* – 1963. – 10 жовтня.

10-12 жовтня (четвер-субота).

1. м. Київ. Відбувся IX з’їзд професійних спілок УРСР. Порядок денний передбачав розгляд звітів Української ради професійних спілок України та ревізійної комісії. З’їзд схвалив діяльність професійних організацій республіки щодо поліпшення житлово- побутових умов трудящих, благоустрою населених пунктів, однак звернув увагу на недостатній

контроль профспілок за побутовим обслуговуванням населення. З'їзд закликав профспілки УРСР ширше розгорнати соціалістичне змагання, наголосив на потребі сприяти подальшому розвитку культури. З'їзд схвалив звіти ради та ревізійної комісії. Головою Української республіканської ради професійних спілок обрано В.Клименка. *Радянська Україна. – 1963. – 11-13 жовтня.*

11 жовтня (п'ятниця).

8. Першоєарх української католицької церкви, митрополит Йосип Сліпий на Вселенському соборі Католицької церкви у Ватикані запропонував створити патріархат Української Католицької Церкви. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 16 жовтня.*

13 жовтня (неділя).

4. Київська студія імені О.Довженка почала знімати на Черкащині кінофільм “Сон” за однайменним твором Т.Шевченка. *Радянська Україна. – 1963. – 13 жовтня.*

6. м. Чернівці. Відбулася пробна трансляція з використанням радіорелейної лінії, яка через Могилів-Подільський сполучала Чернівці з союзним і республіканським телебаченням. *Радянська Україна. – 1963. – 18 жовтня.*

8. м. Куритиба (Бразилія). В Українській Православній Церкві відправлено панаходу по І.Багряному. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 16 листопада.*

14 жовтня (понеділок).

8. м. Рим. (Італія). Митрополит Йосип Сліпий виступив на італійському телебаченні з промовою, в якій розповів про значення православної церкви та її стосунки з католиками. Промовець торкнувся історичних аспектів роз'єднання християнської церкви, сучасних протиріч обох обрядів і закликав до об'єднання “Христової церкви”. *Новий шлях. – Вінніпег, Торонто. – 1963. – 19 жовтня.*

15 жовтня (вівторок).

7. На 75 році життя помер видатний металург, академік АН УРСР М.Доброхотов. *Радянська Україна.* – 1963. – 17 жовтня.

16 жовтня (середа).

8. м. Мюнхен (ФРН). У видавництві “Сучасність” видано працю В.Барки “Жовтий князь” – документальну повість про голодомор 1932-1933 років, написану протягом 1958-1961 рр. на основі власних спостережень автора. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 16 жовтня.

17 жовтня (четвер).

3. Відбулося відкриття Північно-кримського каналу, який сполучив півострів Крим з Дніпром. *Радянська Україна.* – 1963. – 18 жовтня.

7. м. Київ. На 53 році життя помер український письменник І.Нехо́да. *Радянська Україна.* – 1963. – 18 жовтня.

8. м. Женева (Швейцарія). На 78 році життя помер Олександр Коваленко – командир корабля “Князь Потемкін Тавріческий” у 1905 році, професор математики Української господарської академії, уродженець м.Ромни. *Українське слово.* – Париж. – 29 грудня 1963 – 5 січня 1964

18 жовтня (п'ятниця).

8. Під час нарад Вселенського собору католицької церкви у Римі відбулася спеціальна аудієнція у Римського Папи Павла VI митрополитів Йосипа Сліпого, Амвросія Сенишина і Максима Германюка. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 29 жовтня.

19 жовтня (субота).

3. Указом президії Верховної Ради СРСР запорізький автомобільний завод “Комунар” нагороджений орденом Трудового червоного прапора за заслуги в створенні нових машин і оснащенні народного господарства транспортною і сільськогосподарською збиральною технікою та у зв’язку з 100-річчям з дня заснування. *Радянська Україна.* – 1963. – 20 жовтня.

20 жовтня (неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). В УВАН відбулася пленарна конференція, приурочена 50-річчю з дня смерті Лесі Українки. З доповідями про політичні погляди поетеси та дослідження її творчості виступили Ю.Дивнич-Лавриненко, П.Одарченко, Г.Костюк. Молодша сестра поетеси Ісидора Косач-Борисова поділилася з присутніми спогадами про сестру. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 22 жовтня.*

8. м. Торонто (Канада). Комітет українців Канади провів маніфестації у зв'язку з 30-річчям великого голоду в Україні 1933 року. В них взяла участь понад 10 тисяч осіб. У промовах Мисика, мера Торонто Саммервілля, С.Підгайного та інших звучала скорбота за загиблими від голоду. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 26 жовтня.*

9. Одеська команда “СКА” стала чемпіоном України з футболу, перемігши за сумою двох матчів вінницький “Локомотив” з рахунком 3:0. *Радянська Україна. – 1963. – 22 жовтня.*

21 жовтня (понеділок).

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила І.Педанюка головою Державного комітету Ради міністрів УРСР по пресі. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №43. – С.822.*

23 жовтня (середа).

8. Міністр закордонних справ УРСР Л.Паламарчук виступав в Першому політичному комітеті ООН. Його виступ був присвячений підписанню московських домовленостей про заборону ядерних випробувань в атмосфері, у космосі та під водою. Він вказав на послідовне відстоювання Радянським Союзом цієї заборони, висловив необхідність поширити дію договору і на випробування під землею. Л.Паламарчук запевнив, що уряд УРСР сприятиме розв’язанню проблеми роззброєння та справи зміцнення миру і міжнародної безпеки. *Радянська Україна. – 1963. – 27 жовтня.*

24 жовтня (четвер).

4. м. Острог (Рівненська область). Відбулося відкриття пам'ятника

Т.Шевченку. *Радянська Україна*. – 1963. – 24 жовтня.

4. м. Біла Церква (Київська область). Знайдено скарб з 25 срібних монет давньоримської чеканки. *Радянська Україна*. – 1963. – 24 жовтня.

4. Після півторамісячних гастролей на Кубі до Києва повернулася група артистів Київського Державної академічного театру опери та балету ім. Т.Шевченка. Артисти дали концерти у найбільших містах Куби. *Радянська Україна*. – 1963. – 25 жовтня.

27 жовтня (неділя).

8. м. Буенос-Айрес (Аргентина). Проходив фестиваль українських танців, організований українською центральною репрезентацією в Аргентині на чолі з В.Іваницьким. На ньому виступило майже 80 танцюристів, які відтворили у танцях життя і звичаї українських козаків, народні танці та коломийки. *Свобода*. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 22 листопада.

28 жовтня (понеділок).

8. м. Техас (США). На 88 році життя помер Андрій Макаренко – державний діяч України доби визвольних змагань, член Директорії УНР. *Свобода*. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 13 грудня.

29 жовтня (вівторок).

3. Повідомлялося, що Харківський завод “Електроважмаш” ім. Леніна освоїв виробництво електричних радіаторів для обігрівання квартир. Радіатор обладнаний термореле, яке автоматично підтримувало задану температуру. *Радянська Україна*. – 1963. – 28 жовтня.

30 жовтня (середа).

3. Повідомлялося, що суднобудівники Миколаєва здали в експлуатацію великий морозильний рибалський траулер “Яшма” водотоннажністю близько 4 тисяч тон. *Радянська Україна*. – 1963. – 30 жовтня.

4 листопада (понеділок).

2. Президія Верховної Ради УРСР доповнила статтю 14 “Положення

про комісії у справах неповнолітніх” частиною, яка передбачала часткове відшкодування батьками витрат по утриманню їх дітей у спеціальних виховних колоніях для неповнолітніх. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №45. – С.850.

3. Донецька область. На Краматорському металургійному заводі залучено нову доменну піч. *Радянська Україна.* – 1963. – 5 листопада.

4. В Одесі відкрито планетарій. *Радянська Україна.* – 1963. – 6 листопада.

8. м. Мадрид (Іспанія). Помер Дмитро Бучинський – літературознавець і літературний критик, громадський діяч, член-кореспондент УВАН та член НТШ. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 13 листопада.

5 листопада (вівторок).

3. м. Черкаси. Введено в дію новий залізничний вокзал. *Черкаська правда.* – 1963. – 7 листопада.

7-9 листопада (четвер-субота).

1. В УРСР мали місце 14 випадків розповсюдження антирадянських листівок. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.416.

10 листопада (неділя).

8. м. Вінніпег (Канада). Відбулася ювілейна наукова сесія УВАН у Канаді, присвячена 90-річчю НТШ. Промовці – Я.Рудницький, Є.Вертипорож, Т.Томашевський, М.Марунчак – відзначали важливу роль НТШ у розвитку української науки за кордоном. Було вшановано найвизначніших діячів НТШ. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1963. – 13 грудня.

13 листопада (середа).

8. Повідомлялося про виступ міністра закордонних справ УРСР Л.Паламарчука у Політичному комітеті Генеральної асамблей ООН. У

своєму виступі він вказав на миролюбні наміри Радянського Союзу і звинуватив “воєнно-промислові комплекси у західних країнах”, США і НАТО у перешкоджанні процесу роззброєння. Л.Паламарчук висловив впевненість у тому, що людство зрозуміє нагальність проблеми роззброєння і необхідності виключення війни зі способів розв’язання суперечок між державами. *Радянська Україна.* – 1963. – 13 листопада.

14 листопада (четвер).

8. На виборах у м.Ланшин (передмістя Монреалю, Канада) радником міста перший раз в історії провінції Квебек обрано українця В.Михалюка. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк.* – 1963. – 14 листопада.

15 листопада (п’ятниця).

3. Введено в експлуатацію першу на Південно-Західній магістралі стокілометрову електролінію змінного струму Миронівка-Фастів. Це майже вдвічі збільшило пропускну здатність лінії. *Радянська Україна.* – 1963. – 16 листопада.

16 листопада (субота).

6. м. Немирів (Вінницька область). Відкрито автобусний вокзал. *Радянська Україна.* – 1963. – 16 листопада.

18 листопада (понеділок).

2. Президія Верховної Ради УРСР доповнила Кримінальний кодекс УРСР статтею 217¹, яка визначала, що самовільна, без потреби зупинка потягу стоп-краном, якщо це спричинило порушення нормального руху поїздів, каралося позбавленням волі на строк до 2-х років, або виправними роботами на строк до 1 року. Ті ж дії, які спричинили нещасні випадки або тяжкі наслідки – каралися позбавленням волі на строк до 8 років. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №48. – С.895.

2. Президія Верховної Ради УРСР доповнила свій указ від 29 серпня 1962 р. “Про безоплатне вилучення будинків, дач та інших будівель, споруджений або придбаних громадянами на нетрудові доходи”. Нова

стаття 6 передбачала, що разом з будинками, дачами або іншими будівлями, “споруджених або придбаних на нетрудові доходи”, за наявності вилучається й автомашина у доход держави. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №48. – С.896.*

20 листопада (середа).

7. м. Львів. На 79 році життя померла внучка Т.Шевченка по лінії його старшого брата Микити – Олена Петрівна Шевченко. *Вільна Україна. – 1963. – 22 листопада.*

21 листопада (четвер).

4. Керівництво КПУ та уряду України оглянули проект пам'ятника Т.Шевченку, який буде встановлений у Москві. Він створювався групою українських скульпторів у складі М.Грицюка, Ю.Сінкевича, А.Фуженка та архітекторів А.Сніцарева та Ю.Чеканюка. Керівництво республіки схвально оцінило проект і висловило творцям низку зауважень. *Радянська Україна. – 1963. – 22 листопада.*

22 листопада (п'ятниця).

6. м. Донецьк. Відкрито нову тролейбусну лінію довжиною 4 км., яка зв'язувала центр міста з мікрорайоном Черемушки і селищем Шахтобудівник. *Радянська Україна. – 1963. – 22 листопада.*

22 листопада (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР реорганізувала Державний комітет Ради міністрів УРСР по водному господарству в союзно-республіканський Державний виробничий комітет по зрошуваному землеробству і водному господарству УРСР (Держземводгосп УРСР). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №48. – С.896.*

24 листопада (неділя).

8. м. Лондон (Великобританія). Відділ Організації українців у Великобританії на урочистому зібранні відзначив роковини листопадового

повстання у Львові та трагедії Базару. Учасники обговорили події української революції та значення дат 1 листопада 1918 р. та 21 листопада 1921 рр. *Українське слово. – Париж. – 29 грудня 1963 – 5 січня 1964.*

25 листопада (понеділок).

7. Президія Верховної Ради УРСР звільнила Є.Алексеєвського з посади голови Державного комітету Ради міністрів УРСР по водному господарству. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №49. – С.912.*

26 листопада (вівторок).

1. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, в космічному просторі і під водою. Він передбачав, що кожен з учасників договору зобов'язувався забороняти, відвертати і не провадити будь-які випробовні вибухи ядерної зброї та будь-які інші ядерні вибухи в будь-якому місці, що перебуває під його юрисдикцією або контролем. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №49. – С.912-913.*

7. У Київській державній консерваторії ім.П.Чайковського відбувся урочистий вечір, присвячений 100-річчю з дня народження О.Кобилянської. З доповідями про письменницю виступили В.Земляк та Д.Павличко. *Радянська Україна. – 1963. – 27 листопада.*

27 листопада (середа).

7. м. Чернівці. Відбувся урочистий вечір громадськості міста, присвячений 100-річчю з дня народження О.Кобилянської. *Радянська Україна. – 1963. – 28 листопада.*

28 листопада – 1 грудня (четвер-неділя).

4. м. Чернівці. Відбулася республіканська наукова конференція, присвячена сторічному ювілею О.Кобилянської. На пленарних і секційних засіданнях було заслушано близько 50 доповідей. Учасники конференції відвідали с. Димка, де на будинку, в якому жила і творила письменниця, встановлено меморіальну дошку. *Радянська Україна. – 1963. – 29 листопада – 2 грудня.*

30 листопада (субота).

3. Донецька область. Стала до ладу перша черга Авдіївського коксохімічного заводу – потужна коксова батарея з комплексом хімічних та допоміжних цехів. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.550.

3. Повідомлялося, що на Львівському автобусному заводі створено новий міський пасажирський автобус “Львів-2”, розрахований на 90 місць. Новий автобус вже проходив випробування на вулицях міста. *Радянська Україна.* – 1963. – 30 листопада.

4. Повідомлялося, що у Карпатах, поблизу селища Ворохта закладено новий ботанічний сад, який передбачалося засадити рослинами з гір Кавказу і Криму. *Радянська Україна.* – 1963. – 30 листопада.

7. Президія Верховної Ради СРСР нагородила композитора Г.І.Майданчука “за заслуги в розвитку радянського музичного мистецтва і в зв’язку п’ятидесятиріччям” орденом Трудового червоного прапора. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №49. – С.910.

7. Президія Верховної Ради СРСР нагородила письменника П.Воронька “за заслуги в розвитку радянської літератури і в зв’язку з п’ятидесятиріччям” орденом Трудового червоного прапора. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №49. – С.911.

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила М.Гаркушу головою Державного виробничого комітету по зрошувальному землеробству і водному господарству УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1963. – №49. – С.913.

7. Громадськість Києва відзначила 50-річчя з дня народження П.Воронька. Ювіляра вітали В.Сосюра, М.Стельмах, Н.Рибак, М.Рильський та ін. Відбувся концерт. *Радянська Україна.* – 1963. – 1 грудня.

4 грудня (середа).

3. Введено в дію першу чергу Чернігівського камвольно-суконного комбінату. *Деснянська правда.* – 1963. – 5 грудня.

7 грудня (субота).

3. Повідомлялося, що на Чернігівському заводі синтетичного волокна введено в дію потужності другої черги підприємства (корд і шовк). *Деснянська правда.* – 1963. – 7 грудня.

7. У Київському будинку вчителя відбувся урочистий вечір, присвячений 125-річчю з дня народження І.Нечуя-Левицького. *Радянська Україна.* – 1963. – 8 грудня.

10 грудня (вівторок).

3. Дніпропетровська область. Дала струм перша гідротурбіна Дніпродзержинської ГЕС. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.550.

11 грудня (середа).

7. м. Київ. Відбувся літературний вечір, присвячений 100-річчю з дня народження Б.Грінченка. *Радянська Україна.* – 1963. – 12 грудня.

12 грудня (четвер).

4. м. Москва. Відбулося засідання Всесоюзного ювілейного комітету по відзначенню 150-річчя з дня народження Т.Шевченка. Учасники обговорили хід підготовки публікацій про ювіляра. Передбачався вихід шести томів повного зібрання творів Т.Шевченка, кілька дослідних робіт про нього, готувався цикл радіопередач тощо. *Радянська Україна.* – 1963. – 14 грудня.

13 грудня (п'ятниця).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР за заслуги перед державою та у зв'язку з 50-річчям перший секретар Вінницького сільського обкому П.Козир нагороджений орденом Леніна. *Радянська Україна.* – 1963. – 14 грудня.

14 грудня (субота).

8. м. Ейдховен (Нідерланди). Відбулися річні загальні збори Об'єднання

українців у Нідерландах. Учасники заслухали звіти про діяльність керівних органів організації та пошанували пам'ять жертв голодомору 1932-1933 рр. Головою Об'єднання переобрано М.Скрипника. Збори постановили видати у 1964 р. підручник української мови для “мішаних голландсько-українських подруж” (автор – Я.Славутич) та зробити пересувною бібліотеку об'єднання. *Українське слово.* – Париж. – 1964. – 9 лютого.

15 грудня (неділя).

8. м. Сарсель (Франція). Відбулися IV загальні збори НТШ у Європі. Збори заслухали звіти керівництва за чотири роки діяльності. Головою НТШ у Європі переобрано В.Кубійовича. У прийнятій резолюції збори висловилися за скликання Світового конгресу вільних українців. *Українське слово.* – Париж. – 29 грудня 1963 – 5 січня 1964.

21 грудня (субота).

8. Український тижневик “Новий шлях” повідомляв, що американська газета “The Washington Post” налаштована проти встановлення пам'ятника Т.Шевченку у Вашингтоні. На підтримку своєї позиції вона взяла інтерв'ю у голови делегації УРСР в ООН Л.Кизі. Він зазначив, що будівництво пам'ятника Т.Шевченку за кордоном “щиро радує радянських людей, як вияв любові до поета і визнання його заслуг не лише в галузі поетичної творчості, але і як борця за високі ідеали людства ...”. Однак Л.Кизя вказав, що “вороги Радянського Союзу” намагаються використати спорудження пам'ятника для розпалювання ворожечі до радянської України, засіб роздування холодної війни. Він відмітив, що, судячи з опублікованих фотографій, проект пам'ятника Т.Шевченку у Вашингтоні не має нічого спільног зі справжнім образом поета – борця, революціонера і демократа. Тому, підсумував Л.Кизя, “до таких спроб, що ставлять собі ворожі, політичні цілі, український народ ставиться різко негативно”. *Новий шлях.* – Вінніпег, Торонто. – 1963. – 21 грудня; *Радянська культура.* – 1963. – 5 грудня.

23 грудня (понеділок).

4. У актовому залі Київського медичного інституту ім.О.Богомольця відбувся вечір пам'яті поета В.Симоненка. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – с.417.*

24-25 грудня (вівторок-середа).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ з порядком денним “Про підсумки грудневого Пленуму ЦК КПРС і завдання Комуністичної партії України по прискореному розвитку хімічної промисловості – найважливішої умови піднесення сільськогосподарського виробництва і зростання добробуту народу”. З доповідю по цьому питанню виступив перший секретар ЦК КПУ П.Шелест. У прийнятій постанові констатувалося збільшення випуску товарів народного споживання та покращення добробуту населення, покращення показників розвитку сільського господарства, нарощування потужностей машинобудівної галузі тощо. Водночас у постанові вказувалося на недоліки у господарстві УРСР, які полягали у недостатній увазі до нарощування нових потужностей, обмежений кількості продукції хімічної галузі, низькій якості продукції та невиконанні строків виконання завдань тощо. Пленум зобов’язував відповідні міністерства і відомства активніше залучати здобутки хімічної науки до виробництва, підвищити врожайність зернових, збільшити виробництво добрив, посилити увагу до підготовки фахівців для народного господарства України. *Радянська Україна. – 1963. – 25-27 грудня.*

25 грудня (середа).

3. Донецька область. Здано в експлуатацію першу чергу шахти “Горлівська – Глибока” проектною потужністю 5 тис. т. високоякісного коксівного вугілля на добу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.550.*

7. Президія Верховної Ради СРСР нагородила першого заступника

голови Ради міністрів УРСР І. Сеніна орденом Леніна у зв'язку з шести-десятиріччям і за заслуги перед державою. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №1. – С.10.*

26 грудня (четвер).

3. Івано-Франківська область. Став до ладу перший в Україні газобензиновий завод. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.550.*

27 грудня (п'ятниця).

3. На Нікопольському південнотрубному заводі здано в експлуатацію першу чергу найбільшого в країні цеху по виробництву сталевих труб із захисним металевим покриттям. *Радянська Україна. – 1963. – 28 грудня.*

27-28 грудня (п'ятниця-субота).

1. У Києві проходила третя сесія Верховної Ради УРСР шостого скликання. Порядок денний передбачав розгляд питань про державний план розвитку народного господарства УРСР і держбюджет УРСР на 1964-1965 рр., про виконання держбюджету на за 1962 рік, про затвердження указів президії Верховної Ради УРСР. З доповіддю про державний план розвитку народного господарства на 1964-1965 рр. виступив голова держплану УРСР А. Кочубей. Він вказав, що найважливішими напрямкам у плані визнано: забезпечення пріоритету хімічної промисловості, особливо виробництво мінеральних добрив, пластмас, хімічних волокон і пов'язаних з хімією галузей хімічного машинобудування; нафтової і газової промисловостей; прискорений розвиток сільського господарства, дальнє зміщення його матеріально-технічної бази, широке впровадження в народне господарство досягнень науки і техніки, зростання продуктивності праці; підвищення матеріального і культурного рівня життя населення. *Радянська Україна. – 1963. – 28-29 грудня.*

28 грудня (субота).

3. Верховна Рада УРСР затвердила Державний бюджет УРСР на 1964 рік, за яким доходи встановлювалися на рівні 8325188,3 тис. рублів, а видатки у сумі 8325188,3 тис. рублів, крім того, оборотну касову готівку у сумі 153975 тис. рублів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №1. – С.14-17.*

3. Верховна Рада УРСР затвердила звіт про виконання Державного бюджету УРСР за 1962 рік по доходах в сумі 8424847 тис. рублів і видатках в сумі 8293267 тис. рублів, з перевищенням доходів над видатками в сумі 131580 тис. рублів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №1. – С.17.*

7. м. Київ. На 63 році життя помер О.Сорока – видатний діяч хорової культури, художній керівник Державної засłużеної академічної хорової капели УРСР “Думка”, народний артист УРСР. *Радянська Україна. – 1963. – 29 грудня.*

8. м. Париж (Франція). Українська молодь відзначила 50-річчя з дня смерті Лесі Українки. Учасники зборів ознайомилися з життєвим і творчим шляхом поетеси та прослухали її вірші. Відбулася музична програма. Свято закінчилося співом “Ще не вмерла Україна”. *Українське слово. – Париж. – 1964. – 26 січня.*

30 грудня (понеділок).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР за заслуги в розвитку літератури і в зв’язку з 50-річчям письменник Г.Збанацький нагороджений орденом Трудового червоного прапора. *Радянська Україна. – 1963. – 31 грудня.*

31 грудня (вівторок).

3. На Єнакіївському металургійному заводі (Донецька область) задуто нову доменну піч. *Радянська Україна. – 1964. – 1 січня.*

3. На Придніпровській ДРЕС введено в дію перший в СРСР найпотужніший, економічний турбоагрегат на 300 тисяч кВт у блоці з котлом паропродуктивністю на 950 тон на годину. *Радянська Україна. – 1964. – 1 січня.*

Грудень.

3. Дніпропетровська область. Здано в експлуатацію другу чергу найбільшої в Європі шахти “Гігант – Глибока” потужністю 2 млн. т. руди на рік. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.550.

3. Донецька область. Здано в експлуатацію цех холодного прокатування тонкого листа та потужний трубозварювальний стан 1020 на Ждановському металургійному заводі ім. Ілліча. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.550.

1963.

1. м. Херсон. Виникла нелегальна організація “Вісник свободи України”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.550.

3. Країна зазнавала суттєвих продовольчих труднощів: зростають черги за молоком і хлібом. Збільшуються обсяги зерна, що імпортуються з-за кордону. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.550.

ВІКТОР КРУПІНА

ХРОНІКА 1964

1 січня (середа).

9. м. Кіровоград. Відкрито Палац спорту. *Радянська Україна.* – 1964.
– 1 січня.

3 січня (п'ятниця).

7. На 63 році життя помер академік АН УРСР, доктор біологічних наук, професор М.Гришко. *Радянська Україна.* – 1964. – 5 січня.

5 січня (неділя).

3. Повідомлялося, що здано в експлуатацію Донецький завод холодильників. Проектна потужність підприємства – 75 тис. холодильників “Донецьк” на рік. *Радянська Україна.* – 1964. – 5 січня.

8 січня (середа).

3. м. Марганець (Дніпропетровська область). На Грушівській збагачувальній фабриці тресту “Нікопольмарганець” введено в дію першу в СРСР установку по збагаченню марганцевої руди методом флотації, що дозволить значно підвищити відокремлення марганцю з сирої руди. *Дніпровська правда.* – 1964. – 8 січня.

6. м. Володимир-Волинський (Волинська область). Відкрито новий автовокзал. *Радянська Україна.* – 1964. – 8 січня.

7. м. Сімферополь. Громадськість відзначила 130-річчя з дня народження українського письменника С.Руданського. *Радянська Україна.* – 1964. – 8 січня.

9 січня (четвер).

8. На закиди газети “The Washington Post” та одного з членів Комісії планування Вашингтону про недоцільність встановлення пам’ятника Т.Шевченку у Вашингтоні Комісія підтвердила рішення про встановлення

пам'ятника українському митцю на площі столиці США. *Свобода.* – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 11 січня.

10 січня (п'ятниця).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Єдину конвенцію про наркотичні засоби 1961 р. *Радянська Україна.* – 1964. – 11 січня.

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Конвенцію про при-
вілеї Дунайської комісії. *Радянська Україна.* – 1964. – 11 січня.

11 січня (субота).

3. На Прилуцькому м'ятному заводі (Чернігівська область) введено в
дію перший в СРСР цех по виробництву кристалічного ментолу з м'ят-
ного масла для медицини і фармацевтичної промисловості. *Деснянська
правда.* – 1964. – 11 січня.

3. На Львівському хіміко-фармацевтичному заводі став до ладу пер-
ший в Україні апарат для очищення води. За одну годину установка пе-
реробляла 10 тис. літрів води, необхідної для виготовлення медикамен-
тів. *Вільна Україна.* – 1964. – 11 січня.

12 січня (неділя).

8. Повідомлялося, що Римський Папа Павло VI призначив митропо-
лита Йосипа Сліпого членом конгрегації для Східної церкви. *Україн-
ське слово.* – Париз. – 1964. – 12 січня.

14 січня (вівторок).

7. м. Київ. Громадськість міста відзначила 70-річчя з дня народжен-
ня письменника, журналіста і громадського діяча В.Еллана-Блакитного.
Учасники вечора заслухали доповіді про його життєвий шлях та гро-
мадсько-політичну діяльність. Відбувся концерт. *Радянська Україна.* –
1964. – 15 січня.

16 січня (четвер).

4. Завершено реконструкцію Харківської кінокопіювальної фабрики,

став до ладу виробничий корпус масового друку нових кінофільмів. Його продуктивність – 5560 копій картин на рік. *Радянська Україна. – 1964. – 16 січня.*

5. Повідомлялося, що при середній школі с. Великий Кочуров на Буковині діє клуб атеїстів, в якому регулярно читаються лекції на антирелігійну тематику. *Радянська Україна. – 1964. – 16 січня.*

9. Львів'янин Л. Штейн став чемпіоном СРСР з шахів. *Радянська Україна. – 1964. – 17 січня.*

18 січня (субота).

3. Повідомлялося, що закінчилося заповнення водою водоймища Дніпродзержинської ГЕС, місткість якого – 3 млрд. кубометрів води. *Радянська Україна. – 1964. – 18 січня.*

21 січня (вівторок).

8. США. Губернатор штату Нью Джерсі Ричард Гюз проголосив 22 січня “Днем української незалежності” і закликав всіх громадян гідно відзначити цю дату. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 23 січня.*

22 січня (середа).

3. Рада міністрів УРСР відновила Харківському велосипедному заводу його колишнє ім’я – Харківський велосипедний завод ім. Г.І. Петровського. *Радянська Україна. – 1964. – 22 січня.*

8. На ратушах багатьох американських міст та капітоліях штатів поруч з американськими майоріли жовто-сині українські прапори. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 23 січня.*

8. США. Губернатор штату Масачусетс Е. Пібоді та мер Бостону Дж. Колінс в присутності української делегації підписали прокламацію про день “Української незалежності”. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 5 лютого.*

26 січня (неділя).

8. м. Нью Джерсі (США). Українська громада відзначила роковини

української державності урочистою академією, яка відбулася в залі Українського народного дому. Після молитви виступали українські громадські діячі та американські політики, які високо оцінили боротьбу українського народу за незалежність. Відбулася мистецька програма. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 28 січня.*

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася урочиста академія, присвячена роковинам подій 22 січня 1919 р., під час якої присутні ознайомилися з розповідями про боротьбу українського народу за державність на початку ХХ ст. Відбувся концерт. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 28 січня.*

8. м. Пітсбург (США). Українська громада відзначила свято української державності. Відбулася урочиста академія, під час якої В.Мазур, Д. Старостяк, Р. Процик Ю. Григорів ознайомили присутніх зі значенням боротьби за державність українського народу. Відбувся концерт. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 29 січня.*

8. м. Бостон (США). Відбулася урочиста академія, присвячена відзначенню роковин 22 січня 1918 і 1919 рр. Учасники заслухали доповіді про історичне значення проголошення IV Універсалу та боротьбу українського народу за державність. Відбувся концерт. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 5 лютого.*

28 січня (вівторок).

4. Повідомлялося, що на Українській студії хронікально-документальних фільмів випущено діафільми “Т.Г.Шевченко”, “Шевченко й російська література”, “Шевченківські місця на Україні”. *Радянська Україна. – 1964. – 28 січня.*

29 січня (середа).

4. Президія Верховної Ради УРСР присвоїла почесне звання заслуженого оркестру УРСР Державному симфонічному оркестрові УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №6. – С.89.*

8. Генеральний секретар УГВР М.Лебедь направив меморандум у справі продовольчого становища в УРСР генеральному секретарю

ООН У Тану, в якому звертав увагу на продовольччу кризу в УРСР і просив ООН допомогти у справі організації допомоги. М.Лебедь пропонував виділити кошти і створити спеціальну комісію ООН для вивчення ситуації й контролю за розподілом продукції, змусити радянський уряд зменшити або відмінити мито за пересилку продуктів з-за кордону, звернутися до “всіх людей доброї волі в світі” з проханням надсилати в УРСР і СРСР посили з продовольством. *Український самостійник.* – 1964. – Березень. – С.17-18.

1 лютого (субота).

8. м. Нью Йорк (США). НТШ та Світова федерація українських жіночих організацій вшанували 50-річчя з дня смерті Лесі Українки науковою конференцією. Учасники заслухали доповіді про драматичну творчість Лесі Українки (доповідач – С.Рабій-Карпинська), прометеїзм у творах поетеси (І.Пеленська) та проблеми виховання (Л.Храплива). *Свобода.* – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 4 лютого.

5 лютого (середа).

3. Введено в дію першу чергу Чернівецької бавовнопрядильної фабрики. *Радянська Буковина.* – 1964. – 5 лютого.

6 лютого (четвер).

6. м. Донецьк. Завершено будівництво нового п'ятиповерхового готелю, розрахованого на 252 місця. В готелі – ресторан, перукарня, поштова філія. *Радянська Україна.* – 1964. – 6 лютого.

8 лютого (субота).

2. Указ президії Верховної Ради УРСР “Про посилення відповідальності водіїв автомототранспорту і міського електротранспорту за керування транспортними засобами у нетверезому стані та інші порушення правил безпеки руху транспорту”. Встановлено, що за керування транспортними засобами у нетверезому стані водії позбавлялись права керувати транспортними засобами на строк до двох років. При повторно-

му, протягом п'яти років, затриманні за керування транспортним засобом у нетверезому стані або керування автотранспортним засобом особою, позбавленою цього права, винних позбавляли посвідчення водія на строк від двох до п'яти років, причому транспортні засоби могли бути вилучені і реалізовані з поверненням власнику виручених коштів (без витрат по реалізації). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1964. – №7. – С. 102-103.

8. м. Вінніпег (Канада). “Товариство об'єднаних українців Канади” провело урочисті збори з нагоди 150-річчя з дня народження Т.Шевченка, під час яких заслухано доповідь радянського посла І.Шпедька “Великий син великого народу”. Відбувся концерт. *Радянська Буковина.* – 1964. – 10 лютого.

10-15 лютого (понеділок-п'ятниця).

1. м. Москва. Відбувався пленум ЦК КПРС. Порядок денний передбачав розгляд питання “Про інтенсифікацію сільськогосподарського виробництва на основі широкого застосування добрив, розвитку зрошення, комплексної механізації та впровадження досягнень науки і передового досвіду для найшвидшого збільшення виробництва сільськогосподарської продукції”. З доповіддю виступив міністр сільського господарства СРСР І.Воловченко, який проаналізував стан сільського господарства, зупинився на здобутках і недоліках у виробництві продукції тощо. У прийнятій постанові визначено шляхи і методи збільшення виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку галузі, головними з яких визначено інтенсифікацію виробництва, хімізацію та розвиток зрошувального землеробства, широке впровадження досягнень науки у сільське господарство. *Радянська Україна.* – 1964. – 11-16 лютого.

20 лютого (четвер).

6. м. Вінниця. Введено в дію першу тролейбусну лінію, яка пролягла від вул. Островського до товариства “Ризбут”. *Вінницька правда.* – 1964. – 20 лютого.

23 лютого (неділя).

5. м. Москва. Створено правозахисну організацію “Рада родичів в'язнів євангельських християн-баптистів”, яку очолила киянка Л. Вінс. Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 417.

7. У Київській філармонії відбувся авторський концерт українського композитора Л. Ревуцького з нагоди його 75-річчя. *Радянська Україна.* – 1964. – 25 лютого.

24 лютого (понеділок).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР Республіканське об’єднання Ради міністрів УРСР по продажу сільськогосподарської техніки, запасних частин, мінеральних добрив та інших матеріально-технічних засобів, організації ремонту і використання машин у колгоспах і радгоспах перетворено з республіканського в союзно-республіканський орган і встановлено надалі іменувати його Українське об’єднання Ради міністрів УРСР по продажу сільськогосподарської техніки, запасних частин, мінеральних добрив та інших матеріально-технічних засобів, організації ремонту і використання машин у колгоспах і радгоспах – “Укрсільгосптехніка”. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1964. – №9. – С. 130.

1. Президія Верховної Ради УРСР своїм указом перетворила Державний комітет Ради міністрів УРСР по координації науково-дослідних робіт з республіканського в союзно-республіканський орган. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1964. – №9. – С. 130.

25 лютого (вівторок).

4. Повідомлялося, що в Палаці працівників мистецтв ім. К. Станіславського у Ленінграді відбувся літературний вечір, присвячений 150-річчю з дня народження Т. Шевченка. З читанням творів поета перед учасниками виступив лауреат Всеукраїнського конкурсу читців С. Бондаренко. *Радянська Україна.* – 1964. – 25 лютого.

8. м. Нью-Йорк (США). На 77 році життя помер український

скульптор Олександр Архипенко. *Свобода.* – Джерзі Ситі, Нью-Йорк. – 1964. – 27 лютого.

29 лютого (субота).

4. Відбулося засідання Всесоюзного комітету по святкуванню 150-річчя з дня народження Т.Шевченка. Учасники обговорили хід підготовки по відзначенню ювілею письменника в республіках СРСР, ознайомилися з виданнями творів Т.Шевченка та працями про нього. *Радянська Україна.* – 1 березня.

2 березня (понеділок).

3. Верховна Рада прийняла постанову “Про хід виконання Указу Президії Верховної Ради СРСР від 29 грудня 1961 р. “Про кримінальну відповідальність за злочинно-недбале використання або зберігання сільськогосподарської техніки” в Черкаській області”. Заслухавши доповідь голови виконкому Черкаської (сільської) області ради депутатів трудящих С.Стеценка, президія відзначала проведення в області певної роботи, спрямованої на поліпшення догляду і використання тракторів, комбайнів, автомобілів та інших машин. У той же час, констатувалося недбале ставлення до техніки в окремих колгоспах і радгоспах, відсутність перевірок виконання згаданого указу, слабкий контроль за технічним станом машин, нездовільне збереження сільськогосподарської техніки в осінньо-зимовий період, низьку кваліфікацію трактористів, комбайнєрів та механіків та порушення ними трудової дисципліни. Президія Верховної Ради зобов’язувала Черкаський сільський облвиконком вжити дієвих заходів для усунення вказаних недоліків, забезпечити докорінне поліпшення використання та зберігання сільськогосподарської техніки в усіх господарствах області, спрямувати зусилля інженерно-технічних працівників, механізаторів та працівників сільського господарства на інтенсифікацію сільського господарства і домогтися високопродуктивного використання техніки в кожному господарстві, поліпшити виховну роботу з працівниками галузі та зміцнити серед них трудову дисципліну. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1964. – №11. – С.153-155.

4. Відбулося засідання Урядового республіканського шевченківського комітету, на якому обговорено заходи по відзначенню 150-річчя з дня народження Т.Шевченка. Передбачалося, що у столиці УРСР відбудеться покладання вінків біля пам'ятника поету, пройде мітинг трудящих, відкриється художня виставка та кінофестиваль. *Радянська Україна.* – 1964. – 3 березня.

3-4 березня (вівторок-середа).

1. м. Київ. Відбулися збори республіканського партійного активу республіки для обговорення лютневого пленуму (1964 р.) ЦК КПРС і завдань по інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. З доповідю по цьому питанню виступили міністр виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів Н.Кальченко та перший секретар ЦК КПУ П.Шелест. Вони детально охарактеризували становище сільського господарства республіки, відзначаючи великий потенціал народного господарства УРСР. Доповідачі докладно спинилися на недоліках у роботі галузі та завданнях сільського господарства УРСР, які полягали у інтенсифікації виробництва продукції, підвищенні культури землеробства та посиленні уваги до тваринництва, покращенні керівництва господарством УРСР. *Радянська Україна.* – 1964. – 5 березня.

4 березня (середа).

4. Відбулася сесія Відділу суспільних наук, присвячена 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. Доповідачі М.Бельчиков, А.Смирнов, І.Білодід розповіли присутнім про внесок Т.Шевченка у світову культуру, його суспільно-політичну діяльність та майстерність художнього стилю поета. *Радянська Україна.* – 1964. – 5 березня.

6 березня (п'ятниця).

3. Донецька область. Колектив Ждановського судноремонтного заводу збудував нове судно – морський бункеровщик, призначений для постачання суднам вугілля та води в портах і у відкритому морі. *Радян-*

ська Україна. – 1964. – 6 березня.

5. Повідомлялося, що у Могилів-Подільському міському товаристві знання (Вінницька область) діяла атеїстична секція, яка проводила активну антирелігійну пропаганду. *Радянська Україна. – 1964. – 6 березня.*

7. На 69 році життя помер А.Петрицький – народний художник СРСР, лауреат державний премій, професор Київського та Харківського художніх інститутів. *Радянська Україна. – 1964. – 7 березня.*

7 березня (субота).

3. Одеський металообробний завод ім. Г.Петровського першим з промислових підприємств міста перейшов на використання природного газу. *Радянська Україна. – 1964. – 7 березня.*

7. Президія Верховної Ради СРСР нагородила голову виконкому Львівської обласної (сільської) ради депутатів трудящих С.Степанника орденом Трудового червоного прапора у зв'язку з шестидесятиріччям і за заслуги перед державою. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №11. – С.152.*

8. Польська редакція радіостанції “Вільна Європа” відзначила 150-річчя з дня народження Т.Шевченка вокально-музичною програмою, під час якої звучали пісні на твори українського поета та їх польський переклад. Слухачі ознайомилися з розповіддю П.Зайцева про значення Т.Шевченка в українській історії. *Сучасність. – 1964. – №5. – С.120.*

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулося засідання управи краївого комітету пам'ятника Т.Шевченку, під час якої заслухано звіти про хід підготовки до встановлення пам'ятника та обговорено план заходів по відзначенню цього свята. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 10 березня.*

8. США. З нагоди 150-річчя з дня народження Т.Шевченка НТШ провело наукову конференцію, в якій взяло участь 118 осіб. Учасники заслухали доповіді “Шевченко в глибинній психології” (доповідач О.Кульчицький), “Остракізм у шевченкознавчій бібліографії” (Б.Кравченко), “Шевченко – лірик” (К.Кисилевський) та ін. *Свобода. – Джерзі Сіті,*

Нью-Йорк. – 1964. – 10 березня.

8 березня (неділя).

4. м. Київ. Відкрилась республіканська художня виставка, присвячена 150-річчю з дня народження Т.Шевченка, на якій було представлено понад 1600 картин, скульптур, робіт графіків, плакатистів, майстрів прикладного мистецтва та народних умільців. *Радянська Україна. – 1964. – 8 березня.*

4. В Україні відкрився шевченківський кінофестиваль. У програмі – фільми “Розповіді про Шевченка”, “Наймичка”, “Тарас Шевченко”, “Назар Стодоля”, “Думи Кобзаря” та ін. *Радянська Україна. – 1964. – 8 березня.*

8. З нагоди 150-річчя з дня народження Т.Шевченка у Відні відбулася урочиста академія, організована українським громадським комітетом у Австрії. Відбулася урочиста програма, під час якої виступили О.Тишовський, О.Суптельна, Д.Рахліцький. Під час концерту звучали музичні композиції на твори Т.Шевченка. *Українське слово. – Париж. – 1964. – 12 квітня.*

9 березня (понеділок).

4. м. Київ. Відбулося урочисте засідання громадськості та керівництва країни, присвячене 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. П.Шелест, М.Рильський, О.Гончар та представники урядів союзних республік ознайомили присутніх з творчістю поета та оцінили внесок Т.Шевченка в українську культуру. Відбувся концерт, під час якого звучали твори на слова Т.Шевченка. *Радянська Україна. – 1964. – 10 березня.*

4. м. Москва. Відбулося урочисте засідання громадськості та керівництва країни, присвячене 150-річчю з дня народження Т.Шевченка, під час якого присутні заслухали доповіді про творчість і внесок українського поета в народну культуру. *Радянська Україна. – 1964. – 10 березня.*

4. м. Чернігів. У приміщенні музично-драматичного театру ім. Т.Шевченка відбулося урочисте засідання громадськості міста, присвяте

чене 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. Учасники обговорили внесок поета в українську культуру. *Деснянська правда.* – 1964. – 10 березня.

4. Урядовий республіканський Комітет по преміях ім. Т.Шевченка присудив шевченківські премії за видатні досягнення в галузі літератури й мистецтва М.Тихонову за популяризацію творчості Т.Шевченка і переклади творів української поезії на російську мову та А.Малишку за книгу лірики “Далекі орбіти”. В галузі образотворчого мистецтва премію отримав В.Касіян за багаторічну мистецьку творчість на шевченківську тематику. В галузі музики шевченківським лауреатом став С.Людкевич за твори на слова Т.Шевченка. *Радянська Україна.* – 1964. – 9 березня.

8. В Академії наук Вірменії проведено ювілейну наукову сесію. З доповідями виступили вчені-філологи, мистецтвознавці, історики, які оцінили внесок Т.Шевченка у розвиток культур країн СРСР. *Радянська Україна.* – 1964. – 10 березня.

10 березня (вівторок).

4. м. Канів (Черкаська область). На могилі Т.Шевченка відбувся мітинг, під час якого до могили поета покладено вінки. На відзначення 150-річчю з дня народження Т.Шевченка представники делегацій союзних республік посадили на Тарасовій горі молоді дубки. *Радянська Україна.* – 1964. – 11 березня.

7. Урядовий республіканський комітет УРСР по преміях імені Т.Г.Шевченка ухвалив присудити премію імені Т.Г.Шевченка за 1964 р. М.Хрущову за видатну громадсько-політичну діяльність в УРСР, за великий вклад у розвиток і зміцнення української культури. *Радянська Україна.* – 1964. – 10 березня.

8. Повідомлялося, що у Єревані, Ленінакані, Кіровакані та інших містах Вірменії відбулися урочисті вечори, присвячені 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. *Радянська Україна.* – 1964. – 10 березня.

8. Повідомлялося, що у Грузії проведено низку заходів по відзначеню 150-річчя з дня народження Т.Шевченка. Відбулася об'єднана

наукова сесія Спілки письменників Грузії, Тбіліського університету та Інституту історії грузинської літератури, під час якої обговорено внесок українського поета в світову культуру. *Радянська Україна.* – 1964. – 10 березня.

11 березня (середа).

4. Повідомлялося, що на центральному корпусі Кременецького педагогічного інституту (Тернопільська область) встановлено меморіальну дошку. На ній написано, що у цьому будинку в 1846 р. побував Т.Шевченко. *Радянська Україна.* – 1964. – 11 березня.

4. Відбулася ювілейна сесія загальних зборів АН УРСР, присвячена 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. Б.Патон, І.Білодід, В.Касіян, Л.Новиченко та інші учасники обговорили творчість поета та його внесок в українську культуру. Учасники переглянули фільми “Розповіді про Шевченка” та “Наймичка”. *Радянська Україна.* – 1964. – 12 березня.

8. м. Ленінград. У старовинному будинку Академії художеств відкрито меморіальну майстерню-музей, в якій працював Т.Шевченко. *Радянська Україна.* – 1964. – 12 березня.

13 березня (п'ятниця).

3. Повідомлялося, що виноградарі м. Берегове (Закарпатська область) освоїли виробництво “Радянського шампанського”, виготовленого з кращих місцевих сортів винограду. *Колгоспне село.* – 1964. – 13 березня.

3. На Запорізькому електровозоремонтному заводі виготовлено перший локомотив, який міг працювати як на постійному, так і на змінному струмі. *Радянська Україна.* – 1964. – 13 березня.

14 березня (субота).

4. Головній магістралі нового житлового масиву в Одесі – Новоаркадійській вулиці – присвоєно ім’я проспект Т.Шевченка. *Правда України.* – 1964. – 14 марта.

6. Повідомлялося, що у Вінниці здано в експлуатацію новий 4-х

поверховий готель “Новий Буг” на 120 номерів. *Правда України.* – 1964. – 14 марта.

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася наукова конференція УВАН у США, під час якої присутні заслухали доповідь М.Антоновича “Олександр Кониський як біограф Т.Шевченка”. *Свобода. – Джерзі Ситі, Нью-Йорк.* – 1964. – 17 березня.

15 березня (неділя).

3. Повідомлялося, що за допомогу, надану в будівництві заводу азотних добрив, уряд Республіки Болгарії нагородив Сумський машинобудівний завод ім.Фрунзе орденом Червоного прапора праці. *Радянська Україна.* – 1964. – 15 березня.

3. Рада міністрів СРСР знизила державні роздрібні ціни в середньому на 15 % на радіоприймачі та радіоли. *Радянська Україна.* – 1964. – 15 березня.

8. м. Нью-Йорк (США). Українська громада відзначила 150-річчя з дня народження Т.Шевченка урочистим концертом. Концерт розпочався співом “Заповіту”, виконувались інші твори українського поета та українська класика. *Свобода. – Джерзі Ситі, Нью-Йорк.* – 1964. – 17 березня.

8. м. Джерсі Ситі (США). Відбулася святкова академія, присвячена 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. В.Білик розповів про значення Т.Шевченка в українській історії. Відбувся концерт, під час якого виконувались твори на слова Т.Шевченка. *Свобода. – Джерзі Ситі, Нью-Йорк.* – 1964. – 17 березня.

8. м. Вашингтон (США). Відбулася урочиста Академія з нагоди 25-річчя проголошення незалежності Карпатської України в м.Хусті. Відправлена літургія, після якої відбулася урочиста частина, на якій учасники пригадали події 25-річної давнини. Відбувся концерт. *Свобода. – Джерзі Ситі, Нью-Йорк.* – 1964. – 6 травня.

16 березня (понеділок).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР міністерство торгівлі УРСР

перетворено з республіканського в союзно-республіканське міністерство торгівлі УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – №12. – С.171.

17 березня (вівторок).

5. м. Луганськ. Відкрито лекторій для віруючих, в якому відбуваються лекції про природні явища, наукові відкриття тощо. *Радянська Україна.* – 1964. – 17 березня.

20 березня (п'ятниця).

4. м. Київ. У будинку, в якому жив і працював український композитор В.Косенко, відкрито меморіальний музей-кабінет. *Київська правда.* – 1964. – 22 березня.

21 березня (субота).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Віденську конвенцію про дипломатичні зносини із застереженням, що в разі виникнення розбіжностей про чисельність персоналу дипломатичного представництва це питання повинно вирішуватися за домовленістю між державами. Інша поправка стосувалася “дискримінаційного” характеру статей 48 і 50, згідно з якими ряд держав був позбавлений можливості стати учасниками цієї Конвенції. УРСР наполягала на відкритості Конвенції для участі всіх держав. *Українська РСР у міжнародних відносинах.* – К., 1966. – С.177. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1964. – №13. – С.185.

22 березня (неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася урочиста наукова конференція, організована УВАН у США, присвячена 70-річчю з дня народження історика і філософа Д.Чижевського. Учасники обговорили творчість ювіляра. *Свобода.* – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 24 березня.

24 березня (вівторок).

9. Повідомлялося, що запорізький важкоатлет Л.Жаботинський на

змаганнях у Москві встановив світовий рекорд у ривку (показавши результат 168,5 кг) та поштовху (213 кг). Він встановив рекорд світу у класичному триборстві, показавши результат 560 кг. *Радянська Україна.* – 1964. – 24 березня.

25 березня (середа).

3. Повідомлялося, що на Харківському тракторному заводі виготовлено перший колісний трактор-тягач потужністю 130 кінських сил з автоматичним керуванням. *Колгоспне село.* – 1964. – 25 березня.

26 березня (четвер).

8. м. Белград (СФРЮ). У культурному центрі міста відбувся вечір, присвячений 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. З доповіддю про життя і творчість поета виступив професор російської літератури Белградського університету Р.Лалич. Учасники переглянули фільм “Безсмертя Кобзаря” та оглянули виставку. *Вільна Україна.* – 1964. – 27 березня.

29 березня (неділя).

8. Комітет українських ветеранських організацій під патронатом Комітету українців Канади влаштував концерт з нагоди 25-річчя проголошення самостійності Карпатської України і 90-річчя з дня народження Августина Волошина. *Українське слово.* – Париж. – 1964. – 12 квітня.

31 березня (вівторок).

3. м. Чернігів. На заводі синтетичного волокна введено в дію перший цех регенерації капролактуму. *Деснянська правда.* – 1964. – 31 березня

Березень.

4. м. Київ. За особистим розпорядженням секретаря Київського обкому КПУ В.Бойченка знищено вітраж із зображенням Т.Шевченка в Київському університеті ім.Т.Шевченка, виконаний П.Заливахою, А.Горською, Л.Семикіною, Г.Зубченко. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* – К.,2000. – С.417.

4. Члени клубу творчої молоді “Пролісок” М.Зваричевська, М.Горинь, М.Косів провели вечір, присвячений 150-річчю з дня народження Т.Шевченка, який було піддано критиці за його ідеологічну спрямованість. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.417-418.*

5 квітня (неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбувся вечір, присвячений 150-річчю з дня народження Т.Шевченка, в якому взяли участь американці українського походження та інші громадяни США. Учасники заслухали доповіді про життя і творчість українського митця. Відбувся концерт. *Радянська культура. – 1964. – 9 квітня.*

10 квітня (п'ятниця).

8. Делегація Української РСР надіслала голові І сесії конференції ООН з питань торгівлі і розвитку лист, у якому виступала проти висунення на керівну посаду заступника голови конференції представника ФРН (не члена ООН) і рішуче наполягала на запрошенні НДР для участі у роботі цієї конференції. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970. – К., 1977. – С.177-178.*

8. На бельгійському радіо “Гено” транслювалася 20 хвилинна передача про Т.Шевченка, під час якої слухачі ознайомилися з життєвим і творчим шляхом поета та прослухали кілька його творів. *Українське слово. – Париж. – 1964. – 10 травня.*

11 квітня (субота).

3. Повідомлялося, що у м. Балта (Одеська область) споруджено районний телецентр, який дозволить жителям району дивитися телепередачі. *Радянська Україна. – 1964. – 11 квітня.*

17 квітня (п'ятниця).

3. м. Чернігів. На музичній фабриці став до ладу цех піаніно. Річна потужність – 25 тис. піаніно “Україна”. *Радянська Україна. – 1964. – 17 квітня.*

19 квітня (неділя).

8. м. Чикаго (США). Українська громада відзначила 25-річчя проголошення державної самостійності Карпатської України святковою академією. *Українське слово.* – Париж. – 1964. – 10 травня.

8. УВАН і Світова федерація українських жіночих організацій відзначили 100-річчя з дня народження О.Кобилянської. Під час урочистостей присутні заслухали доповідь Н.Пазуняк “Психічне формування Ольги Кобилянської” та декламації творів письменниці. *Свобода.* – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 22 квітня.

21 квітня (вівторок).

4. м. Запоріжжя. Відкрито перший в області широкоформатний кінотеатр ім. О.Довженка. Першим фільмом, який переглянули глядачі, став “Повість полум’яних літ”. *Запорізька правда.* – 1964. – 21 квітня.

22 квітня (середа).

7. Комітет по Ленінських преміях в галузі літератури й мистецтва присудив премію в галузі літератури, журналістики й публіцистики О.Гончару за роман “Тронка”. *Радянська Україна.* – 1964. – 22 квітня.

7. Повідомлялося, що комітет по Ленінських преміях в галузі науки й техніки присудив премію в галузі науки директору Інституту кібернетики АН УРСР, академіку АН УРСР В.Глушкову за цикл робіт з теорії цифрових автоматів; завідуючому сектором Інституту літератури ім. Т.Шевченка АН УРСР, члену-кореспонденту АН УРСР Є.Кирилюку, старшому науковому співробітнику інституту літератури ім. Т.Шевченка АН УРСР, члену-кореспонденту АН УРСР Є.Шабліовському, директору Інституту історії партії при ЦК КПУ І.Назаренку за цикл теоретичних досліджень літературної, історичної і філософської спадщини Т.Шевченка. В галузі техніки премії отримали шахтарі, інженери та начальники шахтоуправлінь Г.Агєєв, М.Бибко, М.Бойко, І.Зінченко, П.Буйденко, М.Москаленко, І.Чалий, І.Григор’єв, Ю.Сморчков, О.Деменков, І.Давидов, В.Бобирєв; перший секретар Кіровського промислово-виробничого комітету КПУ М.Кашкарьов за удосконалення методів

і організацію швидкісного проходження гірничих виробок на шахтах Луганської області і передових шахтах Донецької області; конструктори, управлінці С.Арутюнян, О.Башков, К.Дьяченко, Г.Литвинов, В.Распопов, О.Сукач, О.Бочкарьов, П.Гуржій, С.Михеєв, Г.Ковтун, В.Лякін, М.Мамай, С.Александров за створення і впровадження комбайнів для механізації виймання вугілля на крутих шахтах Донбасу; головний конструктор Харківського моторобудівного заводу “Серп і молот” І.Коваль за створення конструкції зернозбирального комбайну СК-4 і організацію масового виробництва. *Радянська Україна.* – 1964. – 5 квітня.

23 квітня (четвер).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР академік АН УРСР К.Хреннов нагороджений орденом Трудового червоного прапора у зв’язку з 70-річчям та за заслуги в розвитку електрозварювання. *Радянська Україна.* – 1964. – 25 квітня.

25 квітня (субота).

6. м. Київ. Відкрито багатоповерховий готель “Дніпро” на 200 номерів. *Радянська Україна.* – 1964. – 26 квітня.

2 травня (субота).

7. На 39 році життя помер головний режисер Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Шевченка, заслужений діяч мистецтв УРСР В.Крайніченко. *Радянська культура.* – 1964. – 5 травня

9. На змаганнях у Грузії киянин В.Ліпсніс з результатом 19 м. 4 см. встановив новий рекорд СРСР зі штовхання ядра. *Радянська Україна.* – 1964. – 5, 19 травня.

4-7 травня (четвер).

5. м. Донецьк. Відбулася республіканська науково-методична конференція з питань критики сучасного релігійного сектантства, в якій взяли участь голови бюро секцій пропаганди наукового атеїзму при обласних,

міських та районних відділень товариства “Знання”. Учасники обговорили дієві форми і методи атеїстичної пропаганди, виробили рекомендації по дальшому посиленні антирелігійної пропаганди в республіці.
Радянська Україна. – 1964. – 10 травня.

5 травня (вівторок).

3. Рада міністрів СРСР знишила державні роздрібні ціни на годинники в середньому на 19%, на баяни і акордеони в середньому на 24 %. *Радянська Україна. – 1964. – 5 травня.*

7 травня (четвер).

3. Почався монтаж першого енергоблоку Бурштинської ДРЕС – найбільшої в Західній Україні електростанції. *Прикарпатська правда. – 1964. – 8 травня.*

8. Опубліковано заклик комітету пам'ятника Т.Шевченку, в якій президія комітету нагадувала українцям про відкриття пам'ятника 27 червня 1964 р. у Вашингтоні і закликала прибути на відкриття. “Використаймо неповторну нагоду цього справжнього українського культурного маршруту Вашингтон з усіма його неоціненими наслідками для підвищення і закріплення поваги та значення вільної української громади в цьому краю та в усіх країнах ... ” – говорилось у заклику. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 7 травня.*

10 травня (неділя).

8. Повідомлялося, що у Оттаві в Національному музеї відбувся громадський перегляд радянського художнього фільму “Тарас Шевченко”, організований посольством СРСР у Канаді та Канадською національною комісією в справах ЮНЕСКО. Перед присутніми виступили секретар цієї комісії Л.Перінбем та представник радянського посольства, які розповіли про значення творчості українського поета. *Радянська Україна. – 1964. – 10 травня.*

12 травня (вівторок).

3. Повідомлялося, що здано в експлуатацію Ладижинську ГЕС –

одну з найбільших споруд у Буському каскаді гідроелектростанцій. Її потужність становила 27 млн. кіловат годин за рік. *Вінницька правда.* – 1964. – 12 травня.

3. Повідомлялося, що у м. Острог (Рівненська область) відкрито родовище мінеральної води. Дебіт свердловини складав 24 м³ на годину. *Червоний прапор.* – 1964. – 12 травня.

14 травня (четвер).

3. Повідомлялося, що у Харківській області відкрито Кегичівське родовище, у якому за приблизними підрахунками містилося до 100 млрд. кубометрів природного газу. *Радянська Україна.* – 1964. – 14 травня.

5. Секретаріат ЦК КПУ схвалив постанову “Про факти грубого адміністрування деяких місцевих органів влади по відношенню до віруючих”. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* – К., 2000. – С.418.

8. м. Тулуз (Франція). Українці міста святково відзначили 150-річчя з дня народження Т.Шевченка. Після служби Божої відбулася урочиста програма. *Українське слово.* – Париж. – 1964. – 31 травня.

8. Слов'янський інститут Паризького університету вшанував 150-річчя з дня народження Т.Шевченка доповіддю викладачки української мови у Високій школі живих східних мов у Парижі М.Шерер на тему “Шевченко – національний поет України”. Вона переповіла біографію поета, даючи оцінку його творчості. *Українське слово.* – Париж. – 1964. – 31 травня.

15 травня (п'ятниця).

8. м. Бухарест (Румунія). Відбувся вечір, присвячений 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. Учасники заслухали доповідь румунського письменника Е.Камілара та уривки з творів українського поета. *Радянська Україна.* – 1964. – 17 травня.

19 травня (вівторок).

9. Повідомлялося, що на змаганнях у Грузії киянин В.Ліпсніс

встановив рекорд СРСР зі штовхання ядра, показавши результат 19 м. 23 см. *Радянська Україна. – 1964. – 19 травня.*

20 травня (середа).

8. У Палаці ЮНЕСКО відкрилася виставка, присвячена 150 роковинам з дня народження поета і художника Т.Шевченка. Від імені Українського урядового шевченківського комітету офіційний представник УРСР при ЮНЕСКО А.Кисіль вручив ювілейні медалі із зображенням Кобзаря Генеральному директору ЮНЕСКО Рено Майо та представнику товариства “Франція-СРСР” П.Портано в знак вдячності за великий внесок, зроблений цими організаціями для популяризації творчості Т.Шевченка. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970. – К., 1977. – С.416.*

21 травня (четвер).

4. Миколаївський педагогічний інститут ім. В.Бєлінського відзначив своє 50-річчя. *Радянська Україна. – 1964. – 215 травня.*

22 травня (п'ятниця).

3. Повідомлялося, що на Васильківському млинозаводі №10 (Київська область) вперше в СРСР здано в експлуатацію автоматичну лінію з виробництва готового комбікорму з ваговими дозаторами. *Київська правда. – 1964. – 22 травня.*

23 травня (субота).

5. с. Ганичі (Закарпатська область). Відбувся “День атеїста”, під час якої учасники зборів заслухали лекції “Реакційна суть сект і еговістів” та ін. Відбувся концерт на антирелігійну тематику. *Радянська Україна. – 1964. – 23 травня.*

24 травня (неділя).

10. м. Київ. У Державній публічній бібліотеці трапилася пожежа, причиною якої став навмисний підпал книгосховища співробітником

бібліотеки В.Погружальським. Втрачено 388 тис. одиниць зберігання, серед яких вітчизняні та зарубіжні періодичні видання, українські та зарубіжні книги радянського й дореволюційного періодів, частина книг фонду “Україніка”. Загальні збитки від пожежі становили 883 тис. рублів. *Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Історія Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. 1941-1964. – К., 2003. – С.305-320.*

25 травня (понеділок).

4. м. Київ. У Державному академічному театрі опери та балету УРСР ім. Т.Шевченка відбулася прем'єра опери Г.Майбороди “Тарас Шевченко” (режисер В.Скляренко). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.550-551.*

27-28 травня (середа-четвер).

4. м. Київ. Відбувся об'єднаний пленум Спілок письменників СРСР і УРСР, присвячений 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. Промовці відзначали великий внесок українського поета в літературу народів СРСР та високо оцінили його творчість. *Радянська Україна. – 1964. – 28-29 травня.*

28 травня (четвер).

4. м. Київ. Відбувся вечір дружби літератур народів СРСР. Учасники заслухали нові поезії авторів союзних республік, присвячені Т.Шевченку. *Радянська Україна. – 1964. – 29 травня.*

29 травня (п'ятниця).

4. м. Київ. Відкрито один з найбільших у країні Центральний республіканський ботанічний сад АН УРСР (площа 180 га). *Колгоспне село. – 1964. – 30 травня.*

29-30 травня (п'ятниця-субота).

4. У Києві проходив Міжнародний форум діячів культури, присвячений

150-річчю з дня народження Т.Шевченка, на якому були присутні представники 43 країн. Учасники обговорили творчість Т.Шевченка та його внесок у скарбницю світової літератури. *Радянська Україна. – 1964. – 30-31 травня.*

30 травня (субота).

4. с. Клюси (Чернігівська область). На кордоні Росії, Білорусії і України відкрито кімнату-музей дружби народів та миру. *Радянська Україна. – 1964. – 31 травня.*

31 травня (неділя).

3. На ознаменування 150-річчя з дня народження Т.Шевченка на будівництві Канівської ГЕС закладено перший бетон у котлован. *Радянська Україна. – 1964. – 1 червня.*

4. м. Канів (Черкаська область). На могилі Т.Шевченка відбувся багатолюдний мітинг, присвячений 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. Почесні гості та керівництво республіки посадили у Шевченківському гаю 150 пам'ятних дубків. *Радянська Україна. – 1964. – 1 червня.*

Травень.

1. с. Серпневе (Одеська область). Органами КДБ викрита підпільна організація “Демократичний союз соціалістів”, очолювана директором вечірньої школи М.Драгошем. Першопричною всіх негараздів, які мали місце в СРСР, члени організації вважали диктатуру КПРС. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.128, 418.*

2 червня (вівторок).

3. м. Полтава. На околиці міста розпочато будівництво первого в республіці і одного з найбільших у країні заводу алмазних інструментів. *Робітнича газета. – 1964. – 3 червня.*

4. м. Херсон. В дубовому гаю, посадженному на честь 150-річчя з дня

народження Т.Шевченка, відбувся мітинг, під час якого відкрито пам'ятник українському поету. *Робітнича газета.* – 1964. – 4 червня.

3 червня (середа).

8. м. Вашингтон (США). Встановлено пам'ятник Т.Шевченку, відкриття якого передбачалося 27 червня. *Свобода.* – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 9 червня.

5 червня (п'ятниця).

1. ЦК КПУ прийняв постанову “Про пожежу, що мала місце в Державній публічній бібліотеці Академії наук УРСР”. Підпал визнано зловмисним. Винесено суворі догани керівникам бібліотеки. *Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Історія Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. 1941-1964.* – К., 2003. – C.311.

6 червня (субота).

2. Указ президії Верховної Ради УРСР “Про внесення доповнень до Закону про судоустройство Української РСР”. Указом закон про судоустройство доповнювався статтями 39¹ і 39², якими визначалося, що для розгляду питань судового управління і керівництва органами державного нотаріату утворювалася президія Верховного суду УРСР. Вона мала розглядати матеріали перевірок роботи судів і судової практики, питання роботи органів державного нотаріату, роботи з кадрами, про роботу судових колегій та відділів Верховного суду УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1964. – №25. – C.353.

10 червня (середа).

4. Повідомлялося, що у дендропарку “Тростянець” Ічнянського району на Чернігівщині відкрито пам'ятник Т.Шевченку. *Радянська Україна.* – 1964. – 10 червня.

7. На Загальних зборах АН УРСР обрано академіків та членів-кореспондентів Академії. Академіками обрані: О.Парасюк (математична фізика), Г.Писаренко (механіка, міцність у машинобудуванні), В.Кононенко

(механіка, теорія коливань), О.Івченко (двигунобудування), О.Ахієзер, О.Давидов (теоретична фізика), А.Прихотько (фізика твердого тіла), О.Усиков (радіофізика і електроніка), В.Толубинський (технічна теплофізика, теплоенергетика), К.Яцимирський (неорганічна хімія), В.Васильєв (ентомологія). Членами-кореспондентами стали: Ю.Березанський, П.Фільчаков (зі спеціальності математика), О.Кухтенко (автоматика), В.Будник (механіка), О.Антонов (літакобудування), Я.Файнберг (фізики), О.Мілях (електродинаміка), А.Бабинець (гідрогеологія), А.Колесников (фізики моря), Г.Доленко (геологія горючих копалин), Б.Мовчан (фізико-хімія металів), В.Лебедев (електротермія), В.Єременко (фізична хімія металокермічних матеріалів), В.Атрощенко (неорганічна хімія), П.Костюк (фізіологія), О.Богомолець (патофізіологія), П.Дмитренко (агрохімія), А.Чеканюк (історія КПРС). *Радянська Україна.* – 1964. – 11 червня.

8. м. Москва. Відкрито пам'ятник Т.Шевченку (скульптори Ю.Синявич, М.Грицюк, А.Фуженко). З нагоди 150-річчя українського поета керівництво країни та письменники посадили у сквері, розташованому поблизу, 8 молодих дубків. *Радянська Україна.* – 1964. – 11 червня.

11 червня (четвер).

8. м. Москва. У Большому театрі відбувся великий концерт, присвячений 150-річчю з дня народження Т.Шевченка, під час якого звучали композиції на його твори. *Радянська Україна.* – 1964. – 12 червня.

12 червня (п'ятниця).

7. В.Дончака звільнено з посади директора Державної публічної бібліотеки УРСР. Виконуючим обов'язки директора призначений М.Рудь. *Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Історія Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. 1941-1964. – К., 2003. – С.311.*

14 червня (неділя).

3. Повідомлялося, що Львівський телевізорний завод розпочав випуск телевізорів УНТ-47 “Вогник”, який мав 12 каналів та кінескоп діагоналлю 47 см. *Радянська Україна.* – 1964. – 14 червня.

17 червня (середа).

4. У науковій бібліотеці Львівського державного університету ім.І.Франка зареєстровано надходження мільйонної книги. Її отримали з Відня по міжнародному книжковому обміну. *Радянська Україна. – 1964. – 18 червня.*

18 червня (четвер).

3. м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область). Стала до ладу перша черга Північного гірничозбагачувального комбінату. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.551.*

19 червня (п'ятниця).

4. м. Київ. В Жовтневому палаці культури проведено урочисті збори з нагоди 200-річчя київського заводу “Арсенал”. Учасники заслухали доповіді, присвячені історії заводу та його внеску в економіку республіки. Відбувся концерт. *Радянська Україна. – 1964. – 20 червня.*

24 червня (середа).

2. м. Івано-Франківськ. Обласна рада депутатів трудящих прийняла рішення “Про заходи боротьби з колорадським жуком”. У зв’язку з масовим розповсюдженням колорадського жука, “що створює загрозу втрати врожаю картоплі”, виконком обласної ради постановив боротьбу з цим шкідником “вважати найважливішим державним заходом”. З жуком належало боротися за допомогою хімічної обробки картоплі, технічних засобів, літаків і вертолітів цивільної авіації. Господарства, де виявлено вогнища жука, оголошувалися на карантині. До осіб, винних у порушенні правил боротьби, застосовувалися попередження, громадська догана або штраф (до 50 рублів). *Прикарпатська правда. – 1964. – 26 червня.*

24-25 червня (середа-четвер).

1. м. Київ. Відбулася четверта сесія Верховної Ради УРСР шостого

скликання. Порядок денний передбачав розгляд питань про стан і заходи по дальншому поліпшенню побутового обслуговування населення УРСР, про внесення змін і доповнень в закон про охорону природи УРСР та про затвердження указів президії Верховної Ради УРСР. З доповіддю по першому питанню виступив перший заступник голови Ради міністрів І. Сенін, який вказав на збільшення об'єму та розширення спектру послуг, доступних населенню республіки. Він відзначив позитивні зміни в обслуговуванні сільського населення, розширення мережі “пунктів прокату різних речей домашнього вжитку”. Водночас доповідач вказав на недоліки у цій сфері, які полягали у несвоєчасному виконанні завдань та низькій якості продукції, недостатній увазі місцевих органів влади до проблем побутового обслуговування. З доповіддю про зміни і доповнення до закону про охорону природи виступив голова Комісії законодавчих передбачень Верховної Ради Я. Пашко, який відзначив велику роботу природоохоронних органів і вказав на необхідність доповнити існуючий закон. Пропоновані зміни стосуються визначення мети і завдань охорони природи, доповнення переліку об'єктів, які підлягають охороні, більшої регламентації охорони надр, земель лісів тощо. *Радянська Україна. – 1964. – 25-26 червня.*

25 червня (четвер).

2. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про стан і заходи по дальншому поліпшенню побутового обслуговування населення в Українській РСР”. У ній констатувалося підвищення матеріального і культурного рівня народу, зростання обсягів житлового будівництва, збільшення виробництва товарів народного споживання, поліпшення побутового обслуговування населення, приділення уваги розвитку комунального і газового господарства, транспорту тощо. Разом з тим, Верховна Рада вказувала на наявність істотних недоліків у роботі побутових, житлових комунальних підприємств і установ, підприємств торгівлі та громадського харчування. Так, зростання мережі водопроводів і каналізації відставало від масштабів житлового і промислового будівництва; констатувалась недостатня боротьба заощадне і раціональне використання палива,

електроенергії, природного і зріджено газу; проведення недостатніх робіт по електрифікації сіл і селищ міського типу; недостатнє задоволення потреб населення міським транспортом; наявність недоліків у виробництві товарів широкого вжитку. Верховна Рада зобов'язала відповідні міністерства усунути вказані недоліки, підвищити якість роботи відповідних міністерств і відомств по обслуговуванню населення, приділяти більше уваги поліпшенню благоустрою, озелененню і зовнішньому оформленню населених пунктів тощо. *Радянська Україна.* – 1964. – 26 червня.

2. Верховна Рада УРСР прийняла закон “Про внесення змін і доповнень до Закону про охорону природи Української РСР”. Верховна Рада вносила зміни до закону про охорону природи УРСР від 30 червня 1960 р., які стосувалися обліку природних ресурсів, посилені охорони і дбайливому використанні земель сільськогосподарського призначення. Встановлено заборону на вирубку лісів понад визначену щорічну розрахункову лісосіку; лісів, які мали рунтозахисне, полезахисне, водоохоронне і водорегулююче призначення; заборонено самовільну вирубку лісу. Законом заборонялося введення в експлуатацію підприємств, цехів і агрегатів, що скидали стічні води до встановлення і введення в дію споруд для очищення вод і без дозволу органів, які здійснюють державний нагляд. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1964. – №27. – С.392-393.

26 червня (п'ятниця).

8. м. Москва. У Центральному виставковому залі відкрилася художня виставка, присвячена 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. На ній представлені твори Шевченка-художника та сучасних митців. *Радянська Україна.* – 1964. – 27 червня.

27 червня (субота).

4. Повідомлялося, що у Сімферополі відкрито широкоформатний кінотеатр “Мир” на тисячу місць. *Радянська Україна.* – 1964. – 27 червня.

8. м. Вашингтон (США). В присутності близько 100 тисяч осіб

відбулося відкриття пам'ятника Т.Шевченку. Право його відкрити було надано екс-президенту США Д.Ейзенхауеру, який у 1960 р. підписав закон про встановлення пам'ятника. У промові він подякував за надане йому право, вказав на велику роль творчості Т.Шевченка у боротьбі за свободу і незалежність українського народу. Встановлення цього пам'ятника, зазначив він, має “увічнити віру людини в кінцеву перемогу волі”. На церемонії виступала Р.Смаль-Стоцький, Л.Добрянський, митрополит Української католицької церкви у США високопреосвящений Амвросій Сенишин, конгресмени США. *Українське слово.* – Париж. – 1964. – 12 липня. *Свобода.* – 1964. – 30 червня.

1 липня (середа).

4. Указом президії Верховної Ради Казахської РСР м.Актау Західно-Казахстанського краю перейменовано на м.Шевченко у зв'язку з 150-річчям з дня народження українського поета і враховуючи його багаторічне перебування в Казахстані на півострові Мангишлак. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1964. – №32. – С.487.

4. м. Луцьк. У місті відкрито планетарій. Перша лекція, прочитана в ньому, мала називу “Наука про будову всесвіту”. *Радянська Волинь.* – 1964. – 3 липня.

2 липня (четвер).

3. Повідомлялося, що державна комісія Ради міністрів УРСР прийняла гідротехнічні споруди на північному схилі Кримських гір. Через се-микілометровий тунель під пасмом гір до Ялти почали надходити сотні тисяч кубометрів води з нових водоймищ. *Робітнича газета.* – 1964. – 2 липня.

3 липня (п'ятниця).

3. м. Херсон. На комбайновому заводі ім. Г.Петровського почалося складання нових серійних кукурудзозбиральних комбайнів “Херсонець-6”. *Робітнича газета.* – 1964. – 4 липня..

8. Повідомлялося, що у м.Палермо, поблизу Торонто, відбувся 8-ми

тисячний мітинг з нагоди 150-річчя з дня народження Т.Шевченка. Учасники мітингу виконали “Заповіт” та поклали квіти до пам’ятника поету, відзначили великий внесок Т.Шевченка в українську культуру. Відбувся концерт. *Радянська Україна. – 1964. – 3, 4 липня..*

5 липня (неділя).

8. До Києва з офіційним візитом прибув перший заступник генерального директора ЮНЕСКО Малcolm Адісешіа та директор департаменту прикладних наук ЮНЕСКО Шоеб. Міністр культури УРСР, голова комісії УРСР в справах ЮНЕСКО Р.Бабійчук, відзначаючи участь ЮНЕСКО у проведенні 150-річчя з дня народження Т.Шевченка, від імені Урядового республіканського ювілейного шевченківського комітету вручив Адісешіа ювілейну шевченківську медаль та пам’ятні сувеніри. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970. – К., 1977. – С.417.*

6 липня (понеділок).

3. На Херсонському суднобудівному заводі здано в експлуатацію суховантажний корабель “Академік Шиманський”. *Радянська Україна. – 1964. – 7 липня.*

9 липня (четвер).

2. Указ президії Верховної Ради УРСР “Про кримінальну відповідальність за посів південних маньчжурських і південних чуйських конопель”. У зв’язку з цим, Верховна Рада доповнила статтю 230 Кримінального кодексу, яка передбачала покарання у вигляді виправних робіт на строк до одного року з конфіскацією посівів за вирощування опіумного маку або індійських конопель без відповідного дозволу, а також посівів південних маньчжурських або південних чуйських конопель. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №29. – С.425.*

10 липня (п’ятниця).

3. Повідомлялося, що став до ладу Полтавський фарфоровий завод. *Зоря Полтавщини. – 1964. – 10 липня.*

12 липня (неділя).

4. м. Керч (Кримська область). Відкрито пам'ятник піонеру-герою В.Дубініну на вулиці, що носить його ім'я (скульптор Л.Смерчинський). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.551.

15 липня (середа).

1.7. м. Москва. Четверта сесія Верховної Ради СРСР шостого скликання звільнила Л.Брежнєва від обов'язків голови президії Верховної Ради СРСР у зв'язку із завантаженістю роботою в апараті ЦК КПРС. Сесія обрала головою президії ВР СРСР А.Мікояна. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.552.

3. Верховна Рада СРСР прийняла закон “Про пенсії і допомогу членам колгоспів”. У зв'язку з “підвищеннем добробуту” населення і з метою дедалі повнішого задоволення його потреб держава запроваджувала у колгоспах пенсії “по старості, по інвалідності, в зв'язку з втратою годувальника і допомоги для жінок-членів колгоспів по вагітності і родах”, розміри якої залежали від продуктивності праці колгоспників. Обумовлювалося, що розміри пенсій, встановлені цим законом, “в міру зростання національного доходу, зокрема, доходів колгоспів, поступово підвищуватимуться до рівня державних пенсій, які призначаються робітникам і службовцям”. Пенсії по старості призначалися членам колгоспів (чоловікам при досягненні 65 років, стаж роботи – не менше 25 років; жінкам при досягненні 60 років, стаж роботи – не менше 20 років) у розмірі 50% із заробітку до 50 рублів на місяць і, понад це, 25% з решти заробітку. Мінімальний розмір пенсії встановлювався у розмірі 12 рублів, а максимальний – 102 рублі. Право на пенсії по інвалідності надавалося у разі настання інвалідності I або II групи незалежно від стажу роботи. У випадку інвалідності або втрати годувальника, трудового каліцтва або професійного захворювання пенсія збільшувалася на 20%. Право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника мали члени сім'ї померлого колгоспника, які були на його утриманні. Законом

встановлено допомогу жінкам членам колгоспів на час відпустки по вагітності і родах, яка визначалася за нормами розрахунків, аналогічними для жінок робітниць і жінок-службовців. Вона надавалася на 56 календарних днів до родів і 56 календарних днів після родів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №30. – С.441-445.*

3. Верховна Рада СРСР прийняла закон “Про підвищення заробітної плати працівникам освіти, охорони здоров’я, житлово-комунального господарства, торгівлі та громадського харчування та інших галузей народного господарства, які безпосередньо обслуговують населення”. Законом передбачалося у 1964-1965 рр. підвищити заробітну плату працівникам вказаних професій у середньому на 21%, в тому числі працівникам освіти у середньому на 25%, охорони здоров’я – на 23%, торгівлі і громадського харчування – на 18%, житлово-комунального господарства – на 15%. Підвищувався мінімальний розмір заробітної плати для робітників і службовців до 40-45 рублів на місяць. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №30. – С.445-446.*

6. Указом президії Верховної Ради УРСР м. Чистякове (Донецька область) перейменовано у м. Торез. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №30. – С.462.*

18 липня (субота).

3. Указом президії Верховної Ради СРСР “за великі досягнення в оснащенні металургійної промисловості високопродуктивним устаткуванням і в зв’язку з 50-річчям з дня заснування” Дніпропетровський завод металургійного устаткування нагороджений орденом Трудового червоного прапора. *Радянська Україна. – 1964. – 19 липня.*

19-25 липня (неділя субота).

8. В одному із західноєвропейських міст відбувся великий збір українських націоналістів. Головою Проводу українських націоналістів переобрано А.Мельника. Створено Сенат українського націоналістичного руху під керівництвом ген. М.Капустянського, який виконуватиме функції малого зібрання націоналістів та адміністративного трибуналу. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк. – 1964. – 5 серпня.*

19 липня (неділя).

9. Повідомлялося, що у Вінниці закінчилися всесоюзні змагання весларів товариства “Динамо”, на яких перше командне місце завоювали українські спортсмени. *Радянська Україна. – 1964. – 19 липня.*

9. Повідомлялося, що у Києві на чемпіонаті СРСР з важкої атлетики киянин В.Шишов став чемпіоном у середній вазі, показавши результат 450 кг. *Радянська Україна. – 1964. – 19 липня.*

24 липня (п'ятниця).

7. На 69 році життя помер М.Рильський – визначний поет, вчений і громадський діяч, член правління Спілки письменників СРСР, член правління Спілки письменників УРСР, лауреат Ленінської і державної премій, директор інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії, академік. *Радянська Україна. – 1964. – 26 липня.*

8. Офіційне видання Ватикану “Оссерватore Романo” надрукував статтю В.Федорончука “Тарас Шевченко – людина віруюча і свободолюбець”, присвячену 150-річчю з дня народження поета. Автор розглянув біографію поета та його творчість. *Українське слово. – Париж. – 1964. – 23 серпня.*

26 липня (неділя).

3. м. Єнакієво (Донецька область). На металургійному заводі введено в дію безперервно заготівельний стан. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.552.*

4. м. Суми. Відкрито будинок художника. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.552.*

8. Канада. Уряд провінції Манітоба визнав українську православну церкву св.Михаїла в Гордентоні історичною пам'яткою. Це – перша українська православна церква у Канаді, збудована у 1898-1901 рр., в якій збереглися ікони, привезені переселенцями з Буковини. *Українське слово. – Париж. – 1964. – 16 серпня.*

6. м. Луганськ. Відкрито широкоекранний кінотеатр “Космос”, розрахований на 800 місць. *Радянська Україна*. – 1964. – 26 липня.

29 липня (середа).

4. м. Очаків (Миколаївська область). Встановлено пам’ятник П.Шмідту – керівнику севастопольського повстання моряків у листопаді 1905 року. *Радянська Україна*. – 1964. – 29 липня.

7. м. Київ. На 59 році життя померла письменниця і громадський діяч Ванда Василевська. *Радянська Україна*. – 1964. – 31 липня.

30 липня (четвер).

3. м. Миколаїв. На суднобудівному заводі здано в експлуатацію риболовний траулер “Бриллант” і траулер “Куба”. *Робітнича газета*. – 1964. – 31 липня.

6. Президія Верховної Ради УРСР задовольнила прохання населення с. Клітища Вінницької області проувічнення пам’яті колишнього командира партизанського загону на півночі Франції В.Порика, який народився в цьому селі, шляхом присвоєння його імені селу. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1964. – №32. – С.488.

2 серпня (неділя).

4. Повідомлялося, що Рада міністрів УРСР дозволила АН УРСР встановити чотири премії видатних українських учених, які присуджуватимуться раз на три роки. Премія ім. Є.Патона присуджуватиметься за праці в галузі розроблення нових металургійних процесів, створення нових сплавів і матеріалів, унікального устаткування для металургійних процесів. Премія ім. М.Крилова присуджуватиметься за фундаментальні дослідження і розроблення нових методів в галузі математики, механіки і теоретичної кібернетики. Премію ім. Л.Писаржевського отримуватимуть дослідники за видатні праці про механізми хімічних реакцій. Лауреатами премії ім. В.Юр’єва будуть учені, що злагатили науку в галузі генетики та створення нових методів акліматизації, селекції та гібридизації рослин і тварин, виведення нових сортів сільськогосподарських

культур і високопродуктивних порід тварин. Лауреати винагороджуватимуться грошовою премією у розмірі 1 тисячу рублів. *Радянська Україна. – 1964. – 2 серпня.*

3 серпня (понеділок).

4. Повідомлялося, що на честь 100-річчя з дня народження П.Грабовського, президія Верховної Ради УРСР перейменувала с. Пушкарне Сумського району, де народився письменник, на с. Грабовське. *Правда України. – 1964. – 3 augusta.*

5 серпня (середа).

3. На Львівському автобусному заводі виготовлено 20-ти тисячний автобус марки “Львів”. *Вільна Україна. – 1964. – 7 серпня.*

3. м. Дніпродзержинськ (Дніпропетровська область). На азотно-туковому заводі введено в експлуатацію новий комплекс виробництва фторреагентів. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.552.*

12 серпня (середа).

6. м. Луцьк. Відкрито готель “Україна”, розрахований на 150 номерів. *Радянська Україна. – 1964. – 12 серпня.*

13 серпня (четвер).

3. Повідомлялося, що у Чернівцях збудовано новий м'ясокомбінат потужністю близько 40 тисяч тон продукції на рік. *Радянська Україна. – 1964. – 13 серпня.*

20-21 серпня (четвер-п'ятниця).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, який розглянув питання “Про хід виконання рішень ХХII з’їзду КПРС про прискорення технічного прогресу і завдання партійних та господарських організацій України по дальньому поліпшенню техніко-економічних показників у промисловості

та будівництві". З доповіддю по цьому питанню виступив перший секретар ЦК КПУ П.Шелест, який відзначив високі показники виконання семирічки, вказав на необхідність подальшого технічного прогресу та впровадження наукових досягнень у виробництво, закликав підвищувати продуктивність праці, вдосконалювати стиль і методи керівництва промисловістю і будівництвом, підвищити контроль і вимогливість до керівників. У прийнятій постанові головним завданням трудящих визначено здійснення програми по прискоренню технічного прогресу в народному господарстві, підвищення продуктивності праці, збільшення випуску продукції та покращення її якості, зниження собівартості. ЦК КПУ закликав партійні і виробничі організації усунути недоліки, які полягали у слабкому впровадженні передового досвіду на окремих підприємствах, недостатній роботі по підвищенню рентабельності та покращенні економічних показників. *Радянська Україна.* – 1964. – 21, 27 серпня.

21 серпня (п'ятниця).

4. Повідомлялося, що у Харківській державній науковій бібліотеці ім. В.Короленка відкрито велику виставку, присвячену 100-річчю з дня народження українського письменника М.Коцюбинського. На стендах представлені його твори, які виходили в різні часи, та дослідження його творчості. *Радянська Україна.* – 1964. – 21 серпня.

8. м. Монреаль (Канада). На 79 році життя помер Нестор Городовенко – видатний український хоровий диригент, художній керівник капели “Думка” 1920 – 1930-х рр. *Свобода. – Джерзі Сіті, Нью-Йорк.* – 1964. – 25 серпня.

23 серпня (неділя).

3. Повідомлялося, що Мукачівський верстатобудівельний завод ім.Кірова (Закарпатська область) першим в СРСР освоїв випуск універсальних напівавтоматів для алмазного заточування різців. *Правда України.* – 1964. – 23 augusta.

27 серпня (четвер).

4. Повідомлялося, що у Кривому Розі (Дніпропетровська область) відкрито перший широкоформатний кінотеатр. Першим фільмом, який переглянули глядачі, стала “Кріосна актриса”. *Радянська культура.* – 1964. – 27 серпня.

8. м. Белград (СФРЮ). У Будинку радянської культури відбувся заключний концерт групи провідних солістів Київського академічного театру опери та балету ім. Т.Шевченка. За майже місяць гастролей в Югославії група дала близько 30 концертів. *Радянська Україна.* – 1964. – 29 серпня.

28 серпня (п'ятниця).

4. Миколаєву виповнилося 175 років. З нагоди свята у місті відбувся мітинг. *Радянська Україна.* – 1964. – 30 серпня.

29 серпня (субота).

4. м. Київ. У Державному музеї ім. Т.Шевченка відбулося заключне засідання Урядового республіканського комітету, під час якого його голова М.Бажан розповів про заходи, які відбулися в рамках відзначення 150-річчя з дня народження Т.Шевченка. *Радянська культура.* – 1964. – 3 вересня.

Серпень.

4. Відбувся суд над Погружальським, винним у вчиненні підпалу в Державній публічній бібліотеці. Його засудили на 10 років ув'язнення. *Свобода.* – Джерсі Ситі, Нью-Йорк. – 1965. – 21 січня.

1 вересня (вівторок).

4. Повідомлялося, що у Києві відкрився широкоформатний кінотеатр “Україна”, який мав два зали – на 700 і 220 місць. *Радянська Україна.* – 1964. – 1 вересня.

4-5 вересня (п'ятниця-субота).

8. м. Вінніпег (Канада). Відбулася VII сесія Пан-Американської української конференції, присвячена питанням підготовки і проведення Світового конгресу українців у вільному світі, в якій взяли участь представники Українського конгресового комітету Америки, Комітету українців Канади, представники Венесуели. Учасники заслухали звіти програмової і організаційної комісії СКУ. Присутні окреслили коло учасників СКУ та ухвалили теми доповідей і проблеми для обговорення. Учасники прийняли рішення про створення Секретаріату СКУ як координуючого центру для всіх українців у діаспорі, одним із завдань якого буде презентація українців перед міжнародними організаціями. Вирішено, що СКУ відбудеться восени 1965 р. у Нью-Йорку. *Українське слово.* – 1963. – 27 вересня.

9 вересня (середа).

3. Відкрито пряме повітряне сполучення між Києвом і Скадовськом (Херсонська область), відстань між якими “АН-24” долав за 1 год. 10 хв. *Наддніпрянська правда.* – 1964. – 12 вересня.

10 вересня (четвер).

3. Відбулося відкриття судноплавного шлюзу Київської ГЕС. *Радянська Україна.* – 1964. – 10 вересня.

11 вересня (п'ятниця).

4. м. Київ. На кіностудії ім. О. Довженка відбувся мітинг з нагоди 70-річчя О. Довженка, під час якого на території кіностудії відкрито скульптурне погруддя і меморіал музею митця. *Радянська культура.* – 1964. – 13 вересня.

12 вересня (субота).

4. м. Київ. Відбувся урочистий вечір, присвячений 70-річчю з дня народження О. Довженка, під час якого присутні обговорили внесок митця в літературу та кіно. По закінченні відбувся концерт. *Радянська Україна.* – 1964. – 13 вересня.

13 вересня (неділя).

8. м. Гренобль (Франція). Відбулося урочисте зібрання, присвячене 45-й річниці здобуттю 31 серпня 1919 р. об'єднаними українськими збройними силами Києва. Присутні заслухали спогади учасників тих подій та обговорили визвольну боротьбу українського народу. *Українське слово.* – Париж. – 1964. – 27 вересня.

14 вересня (понеділок).

3. У вибоях Криворізької шахти ім. Фрунзе (Дніпропетровська область) почав працювати перший у гірничорудній промисловості країни гідрравлічний підземний екскаватор. *Дніпровская правда.* – 1964. – 15 січня.

16 вересня (середа).

2. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ “Про внесення змін і доповнень до Положення про комісії у справах неповнолітніх Української РСР”. Указом визначено порядок утворення комісій при органах виконавчої влади та встановлено їх склад. Інша зміна стосувалася порядку виключення учня із загальноосвітньої школи, що могло відбутися лише за погодження з комісією в справах неповнолітніх і за участі представників органів народної освіти. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1964. – №39. – С.616-617.

4. Повідомлялося, що Спілка журналістів України встановила щорічні премії ім. Я.О. Галана, якими відзначатимуть авторів високоідейних творів з різних жанрів журналістики і публіцистики, які здобули широке громадське визнання. *Радянська Україна.* – 1964. – 16 вересня.

4. м. Київ. У зв'язку з 170-річчям з дня смерті Г.Сковороди на вул. Набережно-Микільській, №2 встановлено меморіальну дошку з барельєфом митця, на якій написано: “Тут, у будинку колишньої Київської Академії, в 1744-1750 рр. навчався видатний український філософ і поет Григорій Савич Сковорода”. *Радянська культура.* – 1964. – 20 вересня.

17 вересня (четвер).

3. Повідомлялося, що у Миколаївській області введено в дію

Засільський цукровий завод – найбільший на півдні України, продуктивність якого складала 800 тон цукру на добу. *Південна правда.* – 1964. – 17 вересня.

4. м. Київ. Відбувся урочистий вечір, присвячений 100-річчю з дня народження М.Коцюбинського. П.Тичина, М.Стельмах та інші промовці відзначили гуманізм та високу художню цінність творів українського письменника. Відбувся концерт. *Радянська Україна.* – 1964. – 18 вересня.

8. м. Мехіко (Мексика). Повідомлялося, що у виставковому залі Національного інституту красних мистецтв відкрито виставку, присвячену життю і творчості Т.Шевченка. Експонувалися репродукції відомих картин Т.Шевченка, художні твори поета, фотографії місць, пов'язаних з перебуванням митця. *Радянська культура.* – 1964. – 17 вересня.

18 вересня (п'ятниця).

4. м. Москва. Відбулися урочисті збори, присвячені 100-річчю з дня народження М.Коцюбинського. П.Загребельний, М.Нагнібіда та інші промовці високо оцінили внесок письменника в літературу. *Радянська Україна.* – 1964. – 19 вересня.

19 вересня (субота).

4. м. Київ. На вулиці Комінтерну, 8, в якому в 1905-1909 роках мешкав А.Тесленко, відбувся мітинг, під час якого відкрито меморіальну дошку на його честь. *Радянська Україна.* – 1964. – 20 вересня.

20 вересня (неділя).

4. м. Київ. Фестиваль “Дніпрові зорі”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.552.

21 вересня (понеділок).

4. м. Чернігів. На Болдиній горі, де похований М.Коцюбинський, відбувся мітинг з нагоди 100-річчя з дня народження письменника, під час

якого до підніжжя його пам'ятника покладено вінки. Увечері в театрі ім. Т.Шевченка пройшов урочистий вечір з нагоди свята, в ході якого учасники обговорили життя і творчість М.Коцюбинського. Відбувся концерт. *Радянська Україна.* – 1964. – 22 вересня.

22 вересня (вівторок).

3. На Харківському тракторному заводі виготовлено 100 тисячний трактор “Т-74”. *Красное знамя.* – 1964. – 24 січня.

23 вересня (середа).

4. Громадськість Івано-Франківська відзначила 25-річчя обласної газети “Прикарпатська правда”. *Прикарпатська правда.* – 1964. – 25 вересня..

25 вересня (п'ятниця).

3. Повідомлялося, що на Вінницькому хімічному комбінаті почалося будівництво першого в країні дослідного цеху по виробництву потрійного суперфосфату. *Радянська Україна.* – 1964. – 25 вересня.

4. Повідомлялося, що у Миколаєві відкрито нову обласну бібліотеку. До послуг відвідувачів 400 тис. книг, 4 журнали, відділи іноземних видань і музичної літератури. *Правда України.* – 1964. – 25 січня.

8. м. Прага (ЧССР). На одному з будинків відбулося відкриття меморіальної таблиці з написом “У цьому будинку містилася друкарня, де в 1871 р. було видано книгу віршів Т.Шевченка під назвою “Кобзар”. *Свобода.* – Джерзі Ситі, Нью-Йорк. – 1964. – 3 жовтня.

27 вересня (неділя).

3. м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область). На металургійному заводі ім.Леніна отримано першу продукцію на автоматизованому блюмінгу “1300” з безперервним заготівельним станом. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.552.

9. м. Москва. Футбольний клуб “Динамо” (Київ) завоював Кубок

СРСР з футболу, перемігши у фіналі “Крилья Советов” (Куйбишев) з рахунком 1:0. *Радянська Україна.* – 1964. – 29 вересня.

28 вересня (понеділок).

4. В Івано-Франківській області відзначено 90-річчя з дня народження письменника М.Черемшини. У Снятині (де він похований) та в с. Ко-баки Косівського району відбулася наукова сесія Івано-Франківського університету, обласного літературного об'єднання та управління культури. *Правда України.* – 1964. – 29 сентября.

29 вересня (вівторок).

3. м. Миколаїв. На суднобудівному заводі ім.Носенка здано в експлуатацію плавучу лабораторію – науково-промислове судно “Академік Книпович”, водотоннажністю близько 4 тис.тон з необмеженим районом плавання. Судно призначено для комплексного дослідження вод і ґрунтів океану, розробки методики розвідки скупчення риби та її промислового лову. *Радянська Україна.* – 1964. – 30 вересня.

30 вересня (середа).

3. Повідомлялося, що у Жовтневому районі Дніпропетровська відкрито перший у місті критий ринок. *Дніпровская правда.* – 1964. – 30 сентября.

Вересень.

4. У системі АН УРСР створено Інститут теоретичної фізики. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.552.

2-12 жовтня (п'ятниця-понеділок).

8. У Грузії проходила декада української літератури, під час якої українські митці знайомили грузинів зі здобутками української культури. Українські письменники передали в дарунок грузинським письменникам ювілейне видання “Кобзаря”. Одночасно проходила декада українського

кіно, під час якої демонструвалися “Тіні забутих предків”, “Сон” та ін. *Радянська культура. – 1964. – 11, 15 жовтня.*

4 жовтня (неділя).

6. Повідомлялося, що у м. Кролевець (Сумська область) збудовано новий двоповерховий готель на 50 місць. *Ленінська правда. – 1964. – 4 жовтня.*

5 жовтня (понеділок).

3. м. Рівне. Здано в експлуатацію міську автоматичну телефонну станцію на 10 тис. абонентів. *Червоний прапор. – 1964. – 6 жовтня.*

7 жовтня (середа).

3. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ “Про внесення часткових змін до Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 16 травня 1963 року “Про грошовий податок з громадян – власників худоби, які не займаються суспільно корисною працею, та з громадян, що утримують худобу з метою особистого збагачення”. Указ передбачав, що облік худоби і обчислення податку мали здійснюватися в містах фінансовими відділами, а в селищах і селах – виконкомом відповідної ради за даними про наявність худоби на 1 січня. Скарги на неправильне оподаткування приймалися у місячний строк з дня вручення платіжного повідомлення. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №42. – С.649-650.*

8 жовтня (четвер).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР за заслуги в розвитку літератури та в зв’язку з 60-ти річчям М.Бажан нагороджений орденом Леніна. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №42. – С.647.*

9 жовтня (п’ятниця).

3. м. Івано-Франківськ. На околицях міста став до ладу Ямницький цементний завод, потужність якого – 160 тис. тон портланд-цементу марки “400-500” на рік. *Радянська Україна. – 1964. – 10 жовтня.*

3. Повідомлялося, що абонентів телефонної мережі Сум переведено на обслуговування АТС. *Ленінська правда.* – 1964. – 9 жовтня.

12 жовтня (понеділок).

9. м. Токіо (Японія). На олімпійських змаганнях шолярка з Севастополя Г.Прозуменщикова завоювала золоту медаль з плавання на дистанції 200 м. брасом. *Радянська Україна.* – 1964. – 13 жовтня.

14 жовтня (середа).

1.7. Відбувся пленум ЦК КПРС, який задовольнив прохання М.Хрущова про звільнення його з посади першого секретаря ЦК КПРС, члена президії ЦК КПРС і голови Ради міністрів СРСР “у зв’язку з похилим віком і погіршенням стану здоров’я”. Першим секретарем ЦК КПРС обрано Л.Брежнєва. *Радянська Україна.* – 1964. – 16 жовтня.

15 жовтня (четвер).

1.7. Президія Верховної Ради СРСР задовольнила прохання М.Хрущова про звільнення його з посади голови Ради міністрів СРСР. Головою Ради міністрів СРСР призначено О.Косигіна. *Радянська Україна.* – 1964. – 16 жовтня.

4. м. Київ. Відбувся урочистий вечір представників громадськості столиці, присвячений 150-річчю з дня народження М.Лермонтова. Учасники заслухали доповіді про внесок поета в російську літературу. Відбувся концерт. *Радянська Україна.* – 1964. – 16 жовтня.

16 жовтня (п’ятниця).

4.8. м. Париж (Франція). У Палаці спорту відбувся перший виступ державного танцювального ансамблю УРСР під керівництвом П.Вірського, який викликав велике захоплення французів. *Радянська Україна.* – 1964. – 17 жовтня.

17 жовтня (субота).

8. На сесії Вселенського Ватиканського собору виступив митрополит

Йосип Сліпий, який рішуче виступив проти “латинізації” православної церкви. *Українське слово*. – Париж. – 1964. – 1 листопада.

20 жовтня (вівторок).

9. м. Токіо (Японія). На олімпійських змаганнях Л.Жаботинський із Запоріжжя завоював золоту медаль серед важкоатлетів з результатом 572,5 кг. Він встановив новий світовий рекорд у поштовху штанги, показавши результат 217,5 кг. *Радянська Україна*. – 1964. – 20 жовтня.

21 жовтня (середа).

4. м. Луцьк. Відкрито народний музей Лесі Українки, в двох кімнатах якого зібрано матеріали про життя поетеси та її книги. *Радянська Україна*. – 1964. – 22 жовтня.

7. На 69 році життя помер Г.Вер'овка – видатний діяч музичної культури, художній керівник та головний диригент Державного українського народного хору, народний артист УРСР, лауреат Державної премії, професор, композитор. *Радянська Україна*. – 1964. – 22 жовтня.

22 жовтня (четвер).

5. м. Івано-Франківськ. У медичному інституті відкрито кабінет атеїзму, покликаний “сприяти поліпшенню атеїстичного виховання молоді”. В ньому зібрані праці класиків марксизму-ленінізму, організована виставка атеїстичної літератури. *Радянська Україна*. – 1964. – 23 жовтня.

23-25 жовтня (п'ятниця-неділя).

8. м. Честер (США). Відбувся п'ятий собор Української православної церкви у США. Присутні заслухали звіти контрольної комісії та консисторії. Головою консисторії обрано вл.архієпископа Мстислава. *Українське слово*. – Париж. – 1964. – 15 листопада.

23 жовтня (п'ятниця).

9. На олімпійських змаганнях у Токіо киянка Л.Латиніна завоювала золоту медаль у змаганнях гімнасток. *Радянська Україна.* – 1964. – 24 жовтня.

27 жовтня (вівторок).

3. м. Житомир. На заводі залізобетонних виробів введено в дію установку по виготовленню пінобетону, який використовується для виробництва деталей зовнішніх стін великопанельних будинків. *Радянська Україна.* – 1964. – 28 жовтня.

7. Указом президії Верховної Ради УРСР В.Кривошеєв призначений головою Українського об'єднання Ради міністрів УРСР “Укрсільгосптехніка”. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1964. – №45. – С.703.

28 жовтня (середа).

4.5. Чернівецький обком КПУ та обласна рада надіслали раді міністрів УРСР листа, в якому вказували, що за останні роки у Чернівцях закрито і переобладнано під різні приміщення 7 церков та інших будівель релігійного призначення. Вказуючи на закритий Кафедральний собор, розташований у центрі міста, обласні органи влади просили виділити 320 тис. рублів для переобладнання його під обласний історико-краєзнавчий музей. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали).* – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.619-620.

31 жовтня (субота).

3. На Миколаївському суднобудівному заводі ім. Носенка здано в експлуатацію суховантажне судно “Бабушкин”. *Південна правда.* – 1964. – 1 листопада.

4. На площі перед Львівським університетом відкрито пам'ятник І.Франку, створений скульпторами В.Борисенком, Д.Кривавичем, Е.Миськом, В.Одрехівським, Я.Чайкою і архітектором А.Шуляром. *Радянська Україна.* – 1964. – 1 листопада.

1 листопада (неділя).

8. ФРН. На 74 році життя помер Андрій Мельник – голова проводу українських націоналістів. Похований 7 листопада на цвинтарі Боннервегер Фрідгоф (Люксембург). *Українське слово. – Париж. – 1964. – 8 листопада.*

2 листопада (понеділок).

2. На всесоюзному радіо проводився радіодень УРСР, під час якого слухачі ознайомилися з інформацією про розвиток економіки республіки, культури і науки. Завершився день трансляцією концерту заслуженої капели бандуристів УРСР. *Радянська Україна. – 1964. – 3 листопада.*

3 листопада (вівторок).

4. м. Київ. На екрані вийшов новий широкоформатний фільм “Сон”, присвячений Т.Шевченку (сценарій Д.Павличка, режисер В.Денисенко, у гол. ролі І.Миколайчук). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.553.*

4 листопада (середа).

3. м. Одеса. Здано в експлуатацію новий автовокзал. *Радянська Україна. – 1964. – 5 листопада.*

6 листопада (п'ятниця).

3. м. Тернопіль. Здано в експлуатацію фарфоровий завод. *Вільне життя. – 1964. – 10 листопада.*

11 листопада (середа).

3.4. м. Чернігів. Громадськість міста відзначила 30-річчя музичної фабрики, з конвеєра якої зійшов 150-тисячний інструмент. *Радянська Україна. – 1964. – 13 листопада.*

12 листопада (четвер).

4. м. Богодухів (Харківська область). В районному будинку культури відкрито музей образотворчого мистецтва, в якому експонуються десятки творів художників Києва, Харкова, Львова, Ужгорода. *Радянська Україна. – 1964. – 13 листопада.*

14 листопада (субота).

4. Режисер К.Лундишев, сценаристи В.Кузнецов та О.Прихні, оператор Г.Христич Київської студії науково-популярних фільмів нагороджені Ломоносовською премією за науково-популярний фільм “Таємниця алмазу”. *Радянська Україна. – 1964. – 14 листопада.*

4. Постановою Ради міністрів УРСР Харківський державний бібліотечний інститут реорганізовано у Харківський державний інститут культури. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.553.*

16 листопада (понеділок).

1. Пленум ЦК КПРС прийняв постанову “Про об’єднання промислових і сільських обласних, краївих партійних організацій”, якою об’єднувалися розділені в 1962 р. на промислові і сільські обласні партійні комітети. *Радянська Україна. – 1964. – 17 листопада.*

20 листопада (п’ятниця).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР скликання п’ятої сесії Верховної Ради УРСР шостого скликання призначено на 22 грудня 1964 р. у м.Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №4. – С.763.*

1. Пленум ЦК КПУ прийняв постанову “Про об’єднання промислових і сільських обласних партійних організацій”, якою відновлював в 19 областях республіки розділені в 1962 р. єдині обласні партійні організації. *Радянська Україна. – 1964. – 21 листопада.*

4. КДБ при Раді міністрів УРСР звернув увагу вищого політичного керівництва республіки на “ідейну невитриманість” творчості письменників Є.Гуцала, В.Дрозда, В.Шевчука, яка високо оцінювалась зарубіжною

літературною критикою. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.418-419.*

23 листопада (понеділок).

3. Дніпропетровська область. Здано в експлуатацію останній, восьмий агрегат Дніпродзержинської ГЕС. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.553.*

25 листопада (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ “Про внесення змін і доповнень до статті 89 Кримінального кодексу Української РСР”. Указом посилювалося покарання за пошкодження державного чи громадського майна. Так, умисне знищення або пошкодження державного чи громадського майна каралося виправними роботами на строк до одного року або штрафом у розмірі до 100 рублів. Те саме діяння, вчинене шляхом підпалу, так само як умисний підпал лісових насаджень каралися позбавленням волі на строк до десяти років. Ті ж самі діяння, що привели до людських жертв або спричинили особливо велику, шкоду каралися позбавленням волі на строк від 8 до 15 років. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №49. – С.775.*

26 листопада (четвер).

3.4. Повідомлялося, що цех фільмокопії Шосткінського хімзаводу (Сумська область) випустив першу продукцію. Вийшов друком короткометражний кінофільм “Співає заслужена артистка РРФСР Людмила Зикіна”. *Радянська культура. – 1964. – 26 листопада.*

27 листопада (п'ятниця).

4. Указом президії Верховної Ради СРСР республіканська газета “Молодь України” нагороджена орденом Трудового червоного прапора. *Радянська Україна. – 1964. – 28 листопада.*

27-29 листопада (п'ятниця-неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулися загальні збори НТШ в Америці. Учасники заслухали звіти секцій та обговорили стан справ, закрили “Шевченківський рік”. Головою НТШ переобрano Р.Смаль-Стоцького. У прийнятій резолюції учасники констатували великий вклад українських вчених на планеті в освоєння космічного простору, повільний розвиток досліджень ученими-гуманітаріями історичних та культурних процесів окремих народів. Присутні з приємністю відзначали появу англомовної Енциклопедії українознавства, звинувачували “псевдонаукову теорію марксизму-ленінізму” у занепаді науки, вказували на русифікацію України. Учасники відзначили зусилля окремих українських науковців в СРСР, “які у найскладніших умовах терору все ж таки збагачують українську і світову науку новими духовними вартостями”. *Свобода. – Джерзі Сити, Нью-Йорк. – 1964. – I, 10 грудня.*

28 листопада (субота).

6. м. Львів. Завершено будівництво восьмиповерхового готелю “Турист”, розрахованого на 682 місця. *Вільна Україна. – 1964. – 29 листопада.*

7. Указом президії Верховної Ради СРСР голові президії Верховної Ради УРСР Д.Коротченку присвоєно звання Героя соціалістичної праці з врученням йому ордена Леніна і золотої медалі “Серп і Молот”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №49. – С.774.*

29 листопада (неділя).

5. м. Київ. Відбулася нарада, скликана керівництвом опозиційної течії в союзі Євангельських християн-баптистів, в якій взяло участь більше 200 представників релігійних громад. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К.,2000. – С.419.*

1 грудня (вівторок).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ “Про об’єднання

обласних промислових і обласних сільських Рад депутатів трудящих Української РСР". Замість існуючих обласних промислових і обласних сільських рад "з метою більш успішного керівництва господарським і культурним будівництвом" відновлені єдині обласні ради депутатів трудящих у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Київській, Кіровоградській, Кримській, Луганській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Сумській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській і Чернігівській областях. Виконкоми об'єднаних рад утворювалися шляхом обрання на спільніх засіданнях промислових і сільських рад. Втім, указ президії Верховної Ради УРСР від 30 грудня 1962 року "Про утворення обласних (промислових) і обласних (сільських) Рад депутатів трудящих Української РСР". *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – №50. – С.781.*

10 грудня (четвер).

4.8. Повідомлялося, що жюрі Другого міжнародного фестивалю танцю, який проходив у Парижі, присудило Велику премію Парижу артистам Київського театру опери та балету ім. Т.Шевченка І.Лукашовій та В.Парсегову за виконання па-де-де з балету "Есмеральда". Найкращою групою на фестивалі визнано артистів Київського театру, який нагороджено премією "Золота зірка". *Радянська культура. – 1964. – 5, 10 грудня.*

11 грудня (п'ятниця).

6. м. Харків. На проспекті Леніна став до ладу новий готель "Інтурист", розрахований на 250 місць. *Радянська Україна. – 1964. – 12 грудня.*

12 грудня (субота).

3. Дніпропетровська область. Закінчено будівництво першого в Криворізькому районі і одного з найбільших у республіці цеху очищення сірки. *Радянська Україна. – 1964. – 13 грудня.*

14 грудня (понеділок).

5. м. Рівне. Закінчився триденний семінар голів науково-атеїстичних

секцій районних і первинних організацій товариства “Знання”, під час якого учасники прослухали лекції з історії і теорії атеїзму. *Радянське Поділля. – 1964. – 16 грудня.*

15 грудня (вівторок).

3. м. Чернівці. Дав першу продукцію плодоконсервний завод. Передбачалося, що в наступному році завод даватиме близько 100 найменувань різної продукції. *Радянська Україна. – 1964. – 16 грудня.*

3. м. Миколаїв. На суднобудівному заводі ім. Носенка здано в експлуатацію океанське суховантажне судно “Миколаїв” водотоннажністю 18 тис. тон. *Радянська Україна. – 1964. – 16 грудня.*

4. “Літературна газета” повідомила про рішення письменників України придбати на особисті кошти 544 бібліотеки і подарувати їх школам-інтернатам республіки. Перший внесок зробив Олесь Гончар, який передав у бібліотечний фонд грошову винагороду Ленінської премії, приєдженій йому за роман “Тронка”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.553.*

17 – 20 грудня (четвер-неділя).

5. м. Житомир. Відбувся семінар агітаторів-атеїстів, які проводять індивідуальну роботу з віруючими. Учасники заслухали лекції “Критика сучасних спроб примирити науку і релігію”, “Релігійне сектантство та його ідеологія” та інші, обмінялися досвідом роботи та переглянули кінофільми. *Радянська Україна. – 1964. – 22 грудня.*

18 грудня (п'ятниця).

1. Відбувся IX пленум ЦК ЛКСМУ, на якому обговорено доповідь Ю.Єльченка про об’єднання промислових і сільських обласних комсомольських організацій. Пленум схвалив постанови пленумів ЦК КПРС і ЦК КПУ про об’єднання промислових і сільських обкомів і постановив відносити єдині комсомольські організації. *Радянська Україна. – 1964. – 19 грудня.*

21 грудня (понеділок).

4. м. Київ. У кінотеатрі “Україна” відбулася прем’єра фільму “Зачарована Десна” (режисер Ю.Солнцева), який був схвально оцінений глядачами. *Радянська Україна.* – 1964. – 22 грудня.

22 – 23 грудня (вівторок-середа).

1. м. Київ. Проходила п’ята сесія Верховної Ради УРСР шостого скликання. Порядок денний передбачав розгляд питань про Державний план розвитку народного господарства УРСР на 1965 р.; про державний бюджет УРСР на 1965 рік і виконання бюджету за 1963 р.; про затвердження указів президії Верховної Ради УРСР: про утворення нових постійних комісій Верховної Ради УРСР по машинобудуванню, харчовій промисловості та про розширення існуючих комісій. *Радянська Україна.* – 1964. – 23, 24 грудня.

23 грудня (середа).

3. Верховна Рада УРСР схвалила закон “Про Державний план розвитку народного господарства Української РСР на 1965 рік”, яким передбачалося збільшення національного доходу на 7,5% порівняно з 1964 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №1. – С.16-17.

3. Верховна Рада УРСР затвердила звіт про виконання Державного бюджету УРСР за 1963 рік по доходах в сумі 8742020 тис. рублів і видатах в сумі 8636963 тис. рублів, з перевищеннем доходів над видатками на 105057 тис. рублів. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №1. – С.20.

3. Верховна Рада УРСР затвердила Державний бюджет УРСР на 1965 рік з доходами в сумі 9315725,0 тис. рублів і видатах в сумі 9315725,0 тис. рублів і, крім того, оборотну касову готівку в сумі 167480,0 тис. рублів. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №1. – С.17-20.

24 грудня (четвер).

7. Постановою Верховної Ради УРСР Г.Яремчука звільнено з посади

заступника голови Верховної Ради УРСР. Іншою постановою заступником голови Верховної Ради УРСР обрано О.Ботвина. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №1. – С.16.

25 грудня (п'ятниця).

3. м. Донецьк. Завершено будівництво Донецького молочного комбінату №2 – одного з найбільших в Україні. Передбачалося, що за рік підприємство даватиме 100 тис. тон продукції 70 найменувань. *Радянська Україна.* – 1964. – 26 грудня.

6. м. Кременчук (Полтавська область). У сім'ї будівельників Власових народилася трійня. Міськрада виділила сім'ї трикімнатну квартиру, управління “Промбуд” придбали гарнітур меблів. *Радянська Україна.* – 1964. – 26 грудня.

26 грудня (субота).

4. Підбито підсумки республіканського конкурсу на кращу організацію побуту, режиму праці та відпочинку серед студентів у 1964 р. Переможцем визнано Київський державний університет ім. Т.Шевченка. *Вільна Україна.* – 1964. – 26 грудня.

4. м. Дніпропетровськ. Закінчилася республіканська міжвузівська наукова конференція з питань творчості Олеся Гончара, організована Дніпропетровським університетом та обласним відділенням спілки письменників. Учасники заслухали й обговорили 60 доповідей. *Радянська Україна.* – 1964. – 27 грудня.

27 грудня (неділя).

3. Повідомлялося, що на Уманському вітамінному заводі (Черкаська область) вперше в СРСР освоєно виробництво пантотенату кальцію – вітаміну групи В₃, який застосовується в тваринництві як стимулятор росту худоби. *Черкаська правда.* – 1964. – 27 грудня.

28 грудня (понеділок).

8. м. Анкара (Туреччина). У приміщенні виставкового центру

Анкарського університету відкрито виставку, присвячену 150-річчю з дня народження Т.Шевченка. *Радянська Україна. – 1964. – 29 грудня.*

29 грудня (вівторок).

3. Київська область. Поставлено під промислове навантаження перший турбогенератор Київської ГЕС. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.553.*

3. Повідомлялося, що на Понінківському целюлозно-паперовому комбінаті (Хмельницька область) введено в дію найбільший в СРСР цех по виробництву учнівських зошитів продуктивністю 1 млрд. штук на рік. *Радянське Поділля. – 1964. – 29 грудня.*

Грудень.

1. Слухач Херсонського мореходного училища Д.Кулиняк зробив спробу створити підпільну організацію “Вісник свободи України”, яка домагалася виходу України зі складу СРСР. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.419.*

3. Донецька область. Стала до ладу потужна вуглезбагачувальна фабрика шахти “Горлівська-глибока” потужністю 1,5 млн. т. концентрату на рік. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.553-554.*

3. м. Суми. На суперфосфатному заводі введено в дію нові потужності для виробництва мінеральних добрив. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.554.*

3. Донецька область. Здано в експлуатацію Сніжненський завод хімічного машинобудування. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.554.*

1964.

1. Київ, Одеса, Харків та інші міста. Поширювалися листівки від імені підпільної організації “Демократичний союз соціалістів”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.554.

8. УРСР стала членом Конференції Об'єднаних націй з торгівлі і розвитку. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.554.

ВІКТОР КРУПИНА

ХРОНІКА 1965

1 січня (п'ятниця).

1. Наказ начальника Львівського облліту А.Савчука про вилучення творів окремих діячів науки і культури. У списку перебували такі автори як Д.Донцов, Д.Дорошенко, О.Думин, К.Левицький, Ісаак Мазепа, С.Сірополко, В.Старосольський, Ю.Тютюнник та ін. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали). – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.633-634.*

4 січня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР призначила вибори до обласних, районних, міських, сільських і селищних рад депутатів трудящих десятого скликання на 14 березня 1965 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – №2. – С.42.*

1. Указ президії Верховної Ради УРСР “Про внесення змін в адміністративне районування Української РСР”, яким внесено зміни в межі районів республіки. Замість 250 створено 394 райони в областях УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – №3. – С.51-109.*

3. Львівська область. Державна комісія прийняла в експлуатацію другу чергу Роздольського гірничо-хімічного комбінату. *Радянська Україна. – 1965. – 5 січня.*

5 січня (вівторок).

3. Полтавська область. З конвеєра Кременчуцького автомобільного заводу зійшла перша партія вантажних автомобілів “КрАЗ-257”, призначених для установки на них кранів. *Робітнича газета. – 1965. – 6 січня.*

6 січня (середа).

7. Президія Верховної Ради СРСР нагородила письменника

М.Тарновського орденом Трудового червоного прапора у зв'язку з се-
мидесятиріччям та за заслуги в розвитку літератури. *Радянська Україна*. – 1965. – 7 січня.

7 січня (четвер).

3. Прийнято в експлуатацію газопровід Полтава-Кременчук. *Радянська Україна*. – 1965. – 8 січня.

4. Вінницька область. У Немирівському педагогічному училищі створено літературно-меморіальний музей Марка Вовчка, в якому зібрано матеріали про немирівський період життя і творчості письменниці. *Радянська Україна*. – 1965. – 8 січня.

8. Папа Павло VI прийняв Йосипа Сліпого та прибулих з ним отців студитів. Він висловив побажання, щоб праця отців студитів і надалі “могла процвітати у братній згоді з усіма іншими вірними українського католицького обряду”. *Свобода*. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 21 січня.

8 січня (п'ятниця).

1. Пленум ЦК КПУ ухвалив постанову про завдання партійних організацій республіки у зв'язку зі збільшенням територій районів та майбутніми виборами до місцевих рад депутатів трудящих. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С.547.

3. Повідомлялося, що на Дніпропетровському цементному заводі уперше в країні випущено новий швидкотвердіючий цемент з гранульованого доменного шлаку. *Радянська Україна*. – 1965. – 8 січня.

7. На 67 році життя помер В.Сосюра – визначний поет, громадський діяч, лауреат Державної та Шевченківської премій. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР постановили: встановити меморіальну дошку на будинку №2 по вул. Коцюбинського, де жив і працював В.Сосюра; присвоїти його ім’я Будинку культури склозаводу м. Лисичанська та одній з вулиць Києва. *Радянська Україна*. – 1965. – 10 січня.

9 січня (субота).

7. Указом президії Верховної Ради УРСР за заслуги в розвитку музичного мистецтва та у зв'язку з семидесятиріччям заслужений діяч мистецтв УРСР Б.Лятошинський нагороджений Почесною грамотою президії Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №4. – С.124.

8. м. Йонкерс (США). Мер міста Е.Сміт проголосив 22 січня “Українським днем” та обіцяв передати виконання обов'язків мера в цей день місцевому українському католицькому священику Василю Клосу. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 14 січня.

12 січня (вівторок).

8. м. Торонто (США). Мер міста підписав прокламацію про проголошення 22 січня “Днем української незалежності”. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 19 січня.

13 січня (середа).

8. Губернатор штату Мінесота (США) Карл Ролваг та мер Міннеаполісу Артур Нафтальін підписали прокламації про проголошення 22 січня “Днем української незалежності”. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 16 січня.

14 січня (четвер).

8. Губернатор штату Нью Джерсі (США) Річард Гюз підписав прокламацію, якою проголосив 22 січня “Днем української незалежності” для відзначення 47 річниці проголошення державної незалежності УНР 22 січня 1918 р. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 16 січня.

8. Губернатор штату Північна Дакота Віліям Л.Гай оприлюднив прокламацію, якою визначив 22 січня “Українським днем в Північній Дакоті”. Він закликав всіх громадян штату відзначити 47 річницю проголошення незалежності УНР. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 20 січня.

15 січня (п'ятниця)

3. Донецька область. У Часовому Яру закінчено спорудження першого в республіці заводу по виготовленню залізобетонних напірних труб.
Соціалістичний Донбас. – 1965. – 16 січня.

7. Помер депутат Верховної Ради УРСР, міністр монтажних і спеціальних будівельних робіт УРСР В.Терентьев. *Радянська Україна.* – 1965. – 17 січня.

16 січня (субота).

3. Повідомлялося, що поблизу Дніпродзержинська (Дніпропетровська область) здано в експлуатацію першу чергу великої птахофабрики.
Соціалістична Харківщина. – 1965. – 16 січня.

6. У Харкові здано в експлуатацію широкоекранний кінотеатр “Київ” із залом на 800 місць. Першим фільмом став “Державний злочинець”.
Соціалістична Харківщина. – 1965. – 16 січня.

17 січня (неділя).

4. Повідомлялося, що у Харкові відкрито театр ім. Т.Шевченка. *Соціалістична Харківщина.* – 1965. – 17 січня.

8. м. Торонто (Канада). Відбулися загальні збори Канадського наукового товариства ім. Т.Шевченка, на яких головою товариства переобрано Є.Вертипороха. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 23 січня.

18 січня (понеділок).

8. м. Ньюарк (США). Мер міста А.Гюз проголосив 22 січня Днем Української незалежності. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 21 січня.

8. Губернатор штату Масачусетс Джон А.Волпі і мер Бостону Джон Ф.Колінс проголосили 22 січня “Українським днем” у штаті. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 21 січня.

19 січня (вівторок).

4. м. Київ. На вул. Володимирській, 14 відбулося відкриття меморіальної дошки на будинку, в якому жив і працював актор українського

театру і кіно Ю.Шумський. *Радянська Україна.* – 1965. – 20 січня

8. Опубліковано заяву уряду УРСР “Воєнні злочинці повинні бути покарані”. У зв’язку з рішенням уряду ФРН припинити з травня 1965 р. переслідування “нацистських воєнних злочинців, винних у вчиненні найтяжчих злочинів проти всього людства” під час Другої світової війни, уряд УРСР висловлював протест проти цього рішення і вимагав покарання воєнних нацистських злочинців, що перебувають на території ФРН. Одночасно український уряд вимагав покарання “українських націоналістів”, які співпрацювали з німцями в роки війни. В результаті значної пропагандистської кампанії СРСР у Європі уряд ФРН продовжив термін переслідування на 4 роки. *Радянська Україна.* – 1965. – 19 січня

8. Мер м. Картерет (США) Андрій Панек проголосив 22 січня “Днем української незалежності”. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк.* – 1965. – 23 січня.

21 січня (четвер).

4. м. Київ. На вул. Карла Лібкнекта, 10 відбувся мітинг з нагоди 60-річчя з дня народження В.Василевської. На будинку, в якому вона жила, встановлено меморіальну дошку в її честь. *Радянська Україна.* – 1965. – 22 січня

8. Губернатор штату Нью-Йорк Нельсон Рокфеллер проголосив 22 січня “Днем української незалежності” і закликав американців виявити симпатії до американців українського походження. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк.* – 1965. – 23 січня.

8. Мер Нью-Йорку (США) Роберт Ф.Вагнер оголосив 22 січня “Днем української незалежності”. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк.* – 1965. – 23 січня.

22 січня (п’ятниця).

8. м. Вашингтон (США). Сенатор штату Іллінойс Еверет Дірксен запропонував у сенаті резолюцію, якою закликав відкликати радянські війська з “країн СРСР” та інших європейських країн, звільнити всіх за- суджених із Сибіру. Він закликав ООН провести від власним наглядом

вільні вибори у “поневолених країнах”, “учинити суд над комуністичними двійниками нацистських воєнних злочинців, засуджених в Нью-йорзькому процесі”. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 27 січня.*

8. У Сенаті і Конгресі США 12 сенаторів і 64 конгресмени виступили з проукраїнськими заявами з нагоди “Дня української незалежності”. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 30 січня.*

23 січня (субота).

3. Повідомлялося, що у Чернігові створено перший в СРСР всесоюзний науково-дослідний інститут машин по виробництву синтетичних волокон. *Радянська Україна. – 1965. – 23 січня*

6. Повідомлялося, що на Луцькому машинобудівному заводі освоєно випуск пересувних майстерень “Побутові послуги”, які встановлюються на шасі причепу до автомашин “Газ-51А”. Майстерні обладнані всім необхідним для надання широкого спектру послуг. *Радянська Україна. – 1965. – 23 січня*

24 січня (неділя).

4. м. Луганськ. Споруджено нове приміщення концертного залу обласної філармонії на 600 місць. *Пропор перемоги. – 1965. – 27 січня.*

8. м. Джерсі Сіті (США). Відбулася урочиста академія з нагоди 47 річниці УНР. Учасники заслухали доповіді про визвольну боротьбу українського народу. Відбувся концерт. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 28 січня.*

8. м. Бруклін (США). Відбулася урочиста академія з нагоди 47 річниці української державності. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 28 січня.*

8. м. Торонто (Канада). Місцева українська громада за участі канадських урядовців відзначила 47 річницю української державності та 46 річницю соборності українських земель. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 30 січня.*

8. Форт Вілліям (Онтаріо, Канада). Вперше в історії США і Канади

телестанція СКПР транслювала українську концертну програму з нагоди річниці української державності і соборності. *Свобода. – Джерсі Ситі, Нью-Йорк. – 1965. – II лютого.*

25 січня (понеділок).

8. Римський Папа Павло VI висвятив 27 нових кардиналів, серед яких Верховний архієпископ Української католицької церкви Йосип Сліпий. *Свобода. – Джерсі Ситі, Нью-Йорк. – 1965. – 26 січня.*

8. м. Мюнхен (ФРН). На 62 році життя помер Ю.Студинський – науковець в галузі права і політичної науки, професор Українського вільного університету. *Свобода. – Джерсі Ситі, Нью-Йорк. – 1965. – 27 лютого.*

26 січня (вівторок).

4. Перший секретар ЦК КПУ П.Шелест звернувся з листом до ЦК КПРС, в якому негативно оцінював поетичні твори Є.Євтушенка “Бабин Яр” та “Братська ГЕС”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.419-420.*

10. м. Чикаго (США). У приміщенні Свято троїцької православної парафії спалахнула пожежа, в результаті якої знищено фонди бібліотеки та українознавчої школи. *Свобода. – Джерсі Ситі, Нью-Йорк. – 1965. – 2 лютого.*

28 січня (четвер).

7. м. Львів. На 92 році життя помер український письменник, вчений і педагог, сучасник І.Франка Д.Лук'янович. *Радянська Україна. – 1965. – 29 січня.*

29 січня (п'ятниця).

3. м. Одеса. Видав першу продукцію новий шиноремонтний завод, розрахований на реставрацію 100 тис. шин на рік. *Правда України. – 1965. – 30 января.*

31 січня (неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Українська громада влаштувала урочисту

академію для відзначення 47-х роковин української державності і 46 роковин соборності українських земель. Учасники обговорили визвольну боротьбу українського народу в 1917 – 1921 рр. *Свобода. – Джерсі Ситі, Нью-Йорк. – 1965. – 2 лютого.*

8. м. Відень (Австрія). Українська громадськість відзначила річницю злуки українських земель урочистим засіданням, під час якого обговорили державницьку боротьбу українського народу. Свято закінчилося співом національного гімну. *Українське слово. – Париж. – 1965. – 14 березня.*

5 лютого (п'ятниця).

5. м. Харків. У паротурбінному цеху Харківського турбінного заводу відбувся “День атеїста”, під час якого робітники прослухали лекції “Марксизм-ленінізм про релігію”, “Релігійне сектантство і його ідеологія”, “Наукові передбачення та релігійні марновірства”. *Радянська Україна. – 1965. – 6 лютого.*

6 лютого (субота).

3. Відновлено пряме повітряне сполучення Полтава – Москва, відстань між якими “АН-24” долав майже за 2 години. *Зоря Полтавщини. – 1965. – 7 лютого.*

9 лютого (вівторок).

4. м. Київ. Постанова ЦК КПУ і Ради міністрів УРСР про ліквідацію Ради з питань науки при Раді міністрів УРСР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.554.*

11 лютого (четвер).

3. Повідомлялося, що на Мелітопольському заводі ім.30-річчя ВЛКСМ (Запорізька область) виготовлено перший зразок холодильника-малятка для автомашин “Волга” та “Москвич”. *Радянська Україна. – 1965. – 11 лютого.*

12 лютого (п'ятниця).

3.4. Повідомлялося, що у Яготині (Київська область) стала до ладу перша черга первого у світі Всесоюзного науково-дослідного інституту цукрової промисловості. Тут вперше у світовій практиці цукроваріння встановлено дві паралельні технологічні лінії. *Робітнича газета.* – 1965. – 12 лютого.

13 лютого (субота).

3. Повідомлялося, що почалося прокладання газопроводу від Рудківського газопромислу (Львівська область) в ПНР. *Робітнича газета.* – 1965. – 13 лютого.

8. Опубліковано заяву Українського республіканського комітету захисту миру “Ганьба агресорам”, в якій рішуче засуджували “воєнний напад американського імперіалізму на ДРВ”. Керуючись прагненням до збереження миру і безпеки, комітет вимагав виведення всіх американських військ з Південного В’єтнаму. *Радянська Україна.* – 1965. – 13 лютого.

14 лютого (неділя).

3. Повідомлялося про відкриття прямої авіалінії Кіровоград – Москва, яку “АН-24” долав за 3 години. Рейси відбувалися тричі на тиждень. *Кіровоградська правда.* – 1965. – 14 лютого.

4. У Донецькому театрі опери та балету вперше здійснено постановку опери С.Рахманінова “Алеко”. *Соціалістичний Донбас.* – 1965. – 14 лютого.

15 лютого (понеділок).

3. м. Кіровоград. Завершено спорудження телекентру з висотою вишкі 191 м. *Правда України.* – 1965. – 16 февраля.

4. м. Одеса. Відбулися урочистості з нагоди 60-річчя Українського науково-дослідного інституту виноградарства і виноробства ім. Таїрова. *Правда України.* – 1965. – 16 февраля.

16 лютого (вівторок).

4. м. Полтава. Широкоекранний кінотеатр “Колос”, відкритий 4 роки тому, відвідав 5-ти мільйонний глядач. *Зоря Полтавщини.* – 1965. – 18 лютого.

17 лютого (середа).

3. Повідомлялося, що другий агрегат Київської Комсомольської ГЕС дав промисловий струм. *Радянська Україна.* – 1965. – 17 лютого.

18 лютого (четвер).

1. З метою удосконалення організаційної структури геологічної служби УРСР президія Верховної Ради утворила на базі головного управління геології і охорони надр при Раді міністрів УРСР союзно-республіканський Державний виробничий геологічний комітет УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №10. – С.218.

3. м. Запоріжжя. На автозаводі “Комунар” почалась підготовка до виробництва малолітражного автомобіля “Запорожець” нової моделі “ЗАЗ-966”. *Радянська Україна.* – 1965. – 19 лютого.

3. Полтавська область. Першу промислову продукцію видала перша технологічна лінія Кременчуцького сажового заводу. *Робітнича газета.* – 1965. – 19 лютого.

4. Повідомлялося, що на екранах Ленінграда почалася демонстрація художнього фільму “Сон” (сценарій Д.Павличка, режисер-постановник – В.Денисенко). *Радянська Україна.* – 1965. – 18 лютого.

19 лютого (п'ятниця).

3. Повідомлялося, що у Новоград-Волинському (Житомирська область) стала до ладу нова швейна фабрика. *Радянська Україна.* – 1965. – 19 лютого.

5. Повідомлялося, що у м. Кіровську (Луганська область) відбувся семінар лекторів-атеїстів. Учасники заслухали доповіді про форми і методи індивідуальної роботи з віруючими, способи відлучення від “тенет релігії” тощо. *Прапор перемоги.* – 1965. – 19 лютого.

23 лютого (вівторок).

3. Донецька область. На Горлівському коксохімічному заводі введено в дію першу в країні промислову установку для одержання чистого антрацену – вихідної сировини, необхідної для виробництва високоякісних барвників. *Соціалістичний Донбас.* – 1965. – 24 лютого.

3. Спеціалісти Полтавського турбомеханічного заводу і Луганського тепловозобудівного заводу створили першу в країні газотурбінну установку для перекачування нафти потужністю 3700 к. с. *Робітнича газета.* – 1965. – 24 лютого.

24 лютого (середа).

1. Прийнято постанову Верховної Ради УРСР “Про хід підготовки до виборів у місцеві Ради депутатів трудящих в Житомирській і Тернопільській областях”. Заслухавши інформації голів виконавчих комітетів обласних Рад депутатів трудящих Житомирської (О.Ботвинова) і Тернопільської (В.Лисенка) областей президія констатувала організовану підготовку до виборів, високу активність відповідальних працівників, проведення передвиборчих зборів на підприємствах, в установах, організаціях тощо. Президія вказувала на недоліки, які полягали у відсутності уваги окремих керівників до обладнання виборчих дільниць і агітпунктів, подекуди недостатньому розгортанні масової і культурно-виховної роботи серед населення. Президія Верховної Ради зобов’язувала виконкоми Житомирської та Тернопільської областей забезпечити всебічну підготовку до виборів у місцеві ради, ширше розгорнути масово-політичну роботу серед виборців, у ході підготовки до виборів звернути особливу увагу на забезпечення своєчасного і уважного вирішення заяв та скарг громадян в усіх державних і господарських органах. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №11. – С.231-232.

1. Прийнято постанову президії Верховної Ради “Про хід виконання постанови Верховної Ради Української РСР “Про стан і заходи по дальнішому поліпшенню торгівлі та громадського харчування в Українській РСР” по Кримській області”. Президія відзначала проведення практичних заходів у області по розширенню мережі підприємств торгівлі й

громадського харчування та поліпшення обслуговування населення, констатувала збільшення кількості магазинів та підвищення уваги до обслуговування населення. Проте, вказувалося у постанові, виконкоми різних рівнів області не повністю використовують наявні можливості й резерв для дальнього розгортання мережі підприємств торгівлі та громадського харчування, підвищення культури їх роботи. Органи влади півострова не вивчали попит населення, мало дбали про розширення асортименту товарів, не приділяли достатньої уваги підготовці та вихованню торгівельних кадрів. Президія Верховної Ради зобов'язала виконкоми Кримської області усунути вказані недоліки, посилити вимогливість до підприємств легкої і харчової промисловості, розширити мережу підприємств громадського харчування на промислових підприємствах, в радгоспах, колгоспах, курортах, учебних закладах та збільшити випуск продукції власного виробництва, розширити асортимент страв і підвищити їх якість. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – №35. – С.233-235.*

5. Повідомлялося, що на Кременчуцькому автомобільному заводі (Полтавська область) створено науково-атеїстичний лекторій. Загалом, у області нарахувалося 200 науково-атеїстичних лекторіїв, переважна більшість яких знаходилася у сільській місцевості. *Радянська Україна. – 1965. – 24 лютого.*

24-25 лютого (середа-четвер).

4. м. Київ. Відбулися річні загальні збори АН УРСР, під час яких учасники обговорили результати наукових досліджень, заслухали доповіді про стан і перспективи розвитку галузей науки, визначили її перспективні плани розвитку. *Радянська Україна. – 1965. – 25,26 лютого.*

25 лютого (четвер).

3. м. Одеса. В районі порту розпочалося будівництво нового пасажирського морського вокзалу. *Радянська Україна. – 1965. – 26 лютого.*

8. м. Рим (Італія). Відбулася зустріч Римського Папи Павла VI та кардинала Йосипа Сліпого з групою українських владик. Папа високо оцінив

державотворчу боротьбу українського народу. Він зазначив, що наданням кардинальського звання Йосипу Сліпому “ми бажали засвідчити перед всією Церквою і усім світом, що його терпіння, його непохитність у визнаванні Христової віри, його геройзм є неоціненим скарбом цілої Вселенської Церкви і належать до історії всіх віків”. Павло VI закликав українців єднатися навколо церкви у відстоюванні власних національних прав. У відповідь Йосип Сліпий подякував Папі за прихильне ставлення до української церкви і народу. *Свобода. – Джерси Ситі, Нью-Йорк. – 1965. – 3 березня.*

27 лютого (субота).

4. Голова Державного комітету Ради міністрів УРСР по пресі І.Педанюк та голова Державного комітету Ради міністрів УРСР з радіо і телебачення М.Скачко інформували ЦК КПУ про позицію Держкомпреси СРСР та Держтелерадіо СРСР, які категорично вимагали збільшення видань літератури і шкільних підручників російською мовою, відмовлялися від пропаганди кращих зразків української літератури та мистецтва у всесоюзних програмах радіо і телебачення. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.420.*

1 березня (понеділок).

3. Донецька область. Став до ладу Сніжнянський завод хімічного машинобудування, який вироблятиме теплообмінники, мішалки, субліматори, випарну апаратуру й інші види хімічного устаткування. *Радянська Україна. – 1965. – 2 березня.*

4 березня (четвер).

8. На 79 році життя помер інженер В.Рижевський – член-засновник і перший голова Українського технічного товариства у Львові, почесний голова Товариства українських інженерів у США, сотник УГА. *Свобода. – Джерси Ситі, Нью-Йорк. – 1965. – 6 березня.*

5 березня (п'ятниця).

3. З конвеєра Харківського трактороскладального заводу зійшов 100-тисячний трактор Т-16. *Соціалістична Харківщина.* – 1965. – 7 березня.

6 березня (субота).

4. Повідомлялося, що у Львові в Палаці культури залізничників відкрито планетарій. Перша лекція мала назву “Наука і релігія про будову всесвіту”. *Радянська Україна.* – 1965. – 6 березня.

7 березня (неділя)

7. м. Нью-Йорк (США). На 77 році життя помер Левко Чикаленко – доктор філософії, археолог, дійсний член НТШ і УВАН, політичний і громадський діяч. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 9 березня.

9 березня (вівторок).

8. м. Вашингтон (США). Біля пам'ятника Т.Шевченку відбулося зібрання американо-української громади з метою відзначення 151 річниці з дня народження Т.Шевченка. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 19 березня.

10 березня (середа)

4. м. Полтава. Закінчилася наукова Шевченківська конференція, організована Інститутом літератури ім. Т.Шевченка АН УРСР та Полтавським педагогічним інститутом ім. В.Г.Короленка. *Радянська Україна.* – 1965. – 11 березня.

4. За заслуги в розвитку хореографічного мистецтва і в зв'язку з шестидесятиріччям художній керівник Державного засłużеного ансамблю танцю УРСР П.Вірський нагороджений орденом Трудового червоного прапора. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №13. – С.278.

11 березня (четвер).

5. Повідомлялося, що у Донецьку створено школу атеїстів, розраховану на півроку, в якій навчалося 150 пропагандистів атеїзму. *Радянська Україна.* – 1965. – 11 березня.

8. м. Варшава (Польща). У приміщенні Будинку радянської культури відбувся літературний вечір, присвячений пам'яті українського поета М.Рильського. *Радянська Україна.* – 1965. – 12 березня.

12 березня (п'ятниця).

3. м. Кременчук (Полтавська область). На автомобілебудівному заводі закінчено складання перших зразків самоскида “КРАЗ-251-Б”, вантажопідйомністю 12 тон. *Радянська Україна.* – 1965. – 13 березня.

3. м. Коростень (Житомирська область). Стала до ладу перша черга бавовнопрядильної фабрики на 20 тис. веретен. *Радянська Україна.* – 1965. – 13 березня.

13 березня (субота).

3. м. Черкаси. Завод азотних добрив видав першу продукцію – синтетичний аміак. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.554.

14 березня (неділя).

1. В УРСР відбулися вибори до обласних, районних, міських, селищних і сільських рад депутатів трудящих десятого скликання. У голосуванні взяло участь 99,98% виборців. Обрано 419 594 депутати, серед яких 174 126 жінок, 279 406 робітників і колгоспників. *Радянська Україна.* – 1965. – 20 березня.

8. м. Нью-Йорк (США). Відбувся культурно-мистецький фестиваль “В поклоні Шевченкові”. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 16 березня.

8. м. Чикаго (США). Українська громада міста вшанувала роковини з дня смерті Т.Шевченка концертом-академією, під час якої виконувалися твори на слова поета. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 17 березня.

8. м. Честер (США). Українська громадськість відзначила роковини смерті Т.Шевченка декламацією його творів та концертом. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 1 квітня.

16 березня (вівторок).

1. Постановою президії Верховної Ради УРСР міністерство сільського господарства УРСР і міністерство виробництва і заготівель сільсько-господарських продуктів УРСР об'єднані в союзно-республіканське міністерство сільського господарства УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – №14. – С.293.

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила П.Дорошенка міністром сільського господарства УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №14. – С.293.

18 березня (четвер).

3. Колектив Харківського тракторного заводу склав потужний колісний трактор “Т-125” на честь польоту космічного корабля “Восход-2”. *Соціалістична Харківщина.* – 1965. – 21 березня.

3. м. Москва. Указ президії Верховної Ради СРСР про нагородження тресту “Донецькшахтпроект” комбінату “Донецькшахтбуд” міністерства будівництва УРСР орденом Леніна. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.554.

3. Повідомлялося, що у м.Корсунь-Шевченківський (Черкаська область) став до ладу новий автовокзал. *Черкаська правда.* – 1965. – 18 березня.

19 березня (п'ятниця).

3. м. Москва. Постанова ЦК КПРС і Ради міністрів про зниження державних роздрібних цін на окремі види промислових товарів народного споживання. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.554.

7. м. Львів. На 61 році життя помер П.Козланюк – український письменник і громадський діяч, голова Львівської філії спілки письменників України. *Радянська Україна.* – 1965. – 21 березня.

20 березня (субота).

1.7. Відбувся пленум Кіровоградського обкуму КПУ, який розглянув організаційне питання. Замість П.Дорошенка першим секретарем обкуму обрано М.Кириченка. *Радянська Україна.* – 1965. – 21 березня.

21 березня (неділя).

8. м. Маямі (США). Відбулася академія пам'яті Т.Шевченка, під час якої учасники заслухали доповіді про життя і творчість поета та переглянули концерт. *Свобода.* – Джерси Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 1 квітня.

24 березня (середа).

3. Повідомлялося, що дав першу продукцію Сумський фарфоровий завод, проектна потужність якого 3 млн. фарфорових виробів на рік. *Правда України.* – 1965. – 24 марта.

8. Рішенням Економічної і соціальної ради ООН УРСР обрана членом комісії з прав людини. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. 1962-1970.* – К., 1977. – C.14.

26 березня (п'ятниця).

4. У Київській консерваторії відбувся урочистий вечір, присвячений 70-річчю з дня народження письменника І.Ле. Присутні обговорили його творчість. *Радянська Україна.* – 1965. – 27 березня.

27 березня (субота).

6. Президія Верховної Ради СРСР встановила для солдатів, матросів, сержантів і старшин, які мають вищу освіту, строк дійсної військової служби один рік. З 1965 р. відстрочка від призову на дійсну військову службу надавалася студентам вищих навчальних закладів. *Радянська Україна.* – 1965. – 1 квітня.

28 березня (неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася урочиста академія, приурочена 15-ій річниці смерті командира УПА Р.Шухевича. Учасники заслухали

спогади сучасників про видатного командира. Відбувся концерт. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 30 березня.

8. м. Ліон (Франція). Українська громадськість відзначила річницю дня народження Т.Шевченка, під час якої учасники обговорили його творчість. Відбувся концерт. *Українське слово.* – Париж. – 1965. – 18-25 квітня.

29 березня (понеділок).

4. м. Черкаси. Відкрито перший широкоформатний кінотеатр “Дніпро”. Першим фільмом став “Закон Антарктиди”. *Черкаська правда.* – 1965. – 31 березня.

30 березня (вівторок).

7. За заслуги в розвитку літератури і в зв’язку з семидесятиріччям з дня народження письменник І.Ле (Мойся) нагороджений орденом “Знак Пошани”. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №16. – С.327.

31 березня (середа).

4. Повідомлялося, що у смт. Іршава (Закарпатська область) відкрито двоповерховий широкоекранний кінотеатр. *Радянська Україна.* – 1965. – 31 березня.

1 квітня (четвер).

7. Президія Верховної Ради УРСР звільнила І.Сеніна з посади первого заступника голови Ради міністрів УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №16. – С.334.

3 квітня (субота).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено Державний комітет Ради міністрів УРСР по хлібопродуктах і комбікормовій промисловості. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №16. – С.334.

5 квітня (понеділок).

3. Львівська область. Перший енергоблок Бурштинської ДРЕС потужністю 200 тис. кВт. дав перший промисловий струм. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.554.*

3. Почалась пробна експлуатація високовольтної лінії електропередачі напругою 220 кВт на дільниці Житомир – Рівне, яка сполучить Південну об'єднану енергосистему із західноукраїнською. *Робітнича газета. – 1965. – 6 квітня.*

6 квітня (вівторок).

4. м. Москва. Літературна громадськість столиці відзначила 70-річчя з дня народження М.Рильського. Учасники обговорили творчість українського письменника. Відбувся концерт. *Радянська Україна. – 1965. – 6 квітня.*

4. м. Київ. У Палаці спорту відбувся концерт-звіт художньої самодіяльності УРСР, в якому взяло участь 1500 співаків і танцюристів, музикантів. *Правда України. – 1965. – 7 апеля.*

8. Повідомлялося, що на кінофестивалі у Мар-дель-Плата (Аргентина) картині “Тіні забутих предків” Київської студії художніх фільмів ім. О.Довженка (режисер С.Параджанов, головні ролі С.Миколайчука і Л.Кадочнікової) присуджено другу премію “Південний хрест”. *Радянська Україна. – 1965. – 7 квітня.*

8 квітня (четвер).

3. На Херсонському суднобудівному заводі спущено на воду теплоід “Бакуріані” водотонажністю 22100 т. *Робітнича газета. – 1965. – 9 квітня.*

10 квітня (субота).

3. Указ президії Верховної Ради СРСР “Про прибутковий податок з колгоспів”. Прибутковий податок з колгоспів мали сплачувати сільськогосподарські та риболовецькі артілі, які мали прибутки від

сільського господарства, підсобних підприємств та надання послуг. Оподаткуванню підлягав чистий доход колгоспу за відрахуванням частини доходу, яка відповідає рентабельності 15%, та частина фонду оплати праці колгоспників, яка перевищує середньомісячний заробіток у розрахунку на одного працюючого в господарстві. Податок обчислювався у розмірі 12% з оподатковуваного чистого доходу колгоспу та визначеного Радою міністрів розміру оподаткування частини фонду оплати праці. Пільги надавалися колгоспам, організованим з господарств переселенців або таким, що прийняли до свого складу переселенців. Колгоспам, які потерпіли від стихійного лиха, надавалися відсторочки сплати податку. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №17. – С.348-350.

15 квітня (четвер).

3. Донецька область. На Макіївському заводі ім.Куйбишева введено в дію першу чергу найбільшого в країні цеху по відливці чавунних труб діаметром 150 мм. *Правда України.* – 1965. – 16 апраля

17 квітня (субота).

8. м. Нью-Йорк (США). Історико-філософська секція НТШ і Український військово-історичний інститут вшанували 50-річчя виступу українських січових стрільців науковою конференцією, під час якої учасники ознайомилися з історією боротьби січових стрільців за державність. *Свобода.* – Джерси Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 22 квітня.

20 квітня (вівторок).

1. На засіданні гуртка української літератури Київського державного університету ім. Т.Шевченка обрано самоврядний орган по скликанню диспутів з національних питань. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.421.

21 квітня (середа).

7. На 63 році життя померла З.Гайдай – українська співачка, народна артистка СРСР, лауреат Державної премії, професор Київської консерваторії ім. П.Чайковського. *Радянська Україна.* – 1965. – 23 квітня.

22 квітня (четвер).

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила П.Сьомика головою Державного комітету Ради міністрів УРСР по хлібопродуктах і комбікормовій промисловості. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №19. – С.377.

24 квітня (субота).

3. Повідомлялося, що на Керченському заводі будівельних матеріалів (Кримська область) став до ладу перший в країні цех-автомат по випуску керамзитового гравію потужністю 200 м³ продукції на добу. *Кримська правда.* – 1965. – 24 апраля.

25 квітня (неділя).

3. ЦК КПРС і Рада міністрів СРСР знизили державні роздрібні ціни на шерстяні і напівшерстяні тканини (на 8%), тканини з штучного і натурального шовку (на 11%), на одяг і білизну з вказаних тканин (на 9-18%), фотоапарати (на 21%) та деякі продукти харчування (на 15-45%). *Радянська Україна.* – 1965. – 25 квітня.

26 квітня (понеділок).

6. Постановою президії Верховної Ради СРСР день 9 травня оголошено неробочим днем. *Радянська Україна.* – 1965. – 28 квітня.

27 квітня (вівторок).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, який розглянув питання про плани закупівель сільськогосподарських продуктів на 1965-1970 рр. та заходи по дальншому розвитку сільськогосподарського виробництва в УРСР. У прийнятій постанові ЦК схвалив державні плани закупівлі

сільськогосподарської продукції зобов'язав органи влади сприяти всіма засобами підвищенню врожайності зернових культур, економії та раціональному використанню ресурсів, підвищенню продуктивності праці та зниженню собівартості продукції. *Радянська Україна.* – 1965. – 28, 29 квітня.

28 квітня (середа).

3.4. Постановою ЦК КПРС і Ради міністрів СРСР на озnamенування перемоги над Німеччиною в обіг випущено ювілейну монету номіналом один рубль. *Радянська Україна.* – 1965. – 28 квітня.

4. м. Прилуки (Чернігівська область). На вул. Леніна, 255 встановлено меморіальну дошку з написом “Тут народився і жив керівник комсомольської підпільної організації «Молода гвардія» Олег Кошовий. 1926-1932”. *Радянська Україна.* – 1965. – 29 квітня.

29 квітня (четвер).

3. м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область). Видав першу продукцію – залізний концентрат – Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат. *Правда України.* – 1965. – 30 июня.

30 квітня (п'ятниця).

4. м. Сімферополь. Відкрито широкоехранний кінотеатр “Червоні вітрила”. *Кримская правда.* – 1965. – 5 мая.

Квітень.

1. Голова КДБ при Раді міністрів УРСР В.Нікітченко інформував ЦК КПУ про розповсюдження серед молоді неопублікованих творів поета В.Симоненка. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.421.

5 травня (середа).

7. Повідомлялося, що президія Спілки журналістів України присудила премію ім.Я.Галана за кращі твори з журналістики і публіцистики

журналісту, письменнику Ю.Мельничуку (посмертно). *Радянська Україна.* – 1965. – 5 травня.

6 травня (четвер).

4. За заслуги в розвитку та пропаганді музичного мистецтва симфонічному оркестру Державного комітету Ради міністрів УРСР з радіомовлення і телебачення присвоєно звання заслуженого оркестру УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №21. – С.416.

7 травня (п'ятниця).

8. м. Торонто (Канада). Український письменник Улас Самчук отримав встановлену Українською науковою радою в Канаді Шевченківську срібну медаль за заслуги в галузі української літератури. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 19 травня.

8. м. Ванкувер (Канада). На славістичному факультеті університету Ванкувер введено предмет “українська мова та література”. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 20 травня.

8 травня (субота).

4. Указ президії Верховної Ради СРСР про заснування положення про вищий ступінь відзнаки – звання “Місто-герой”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.555.

4. На відзначення видатних заслуг жінок “в захисті Батьківщини в роки Великої Вітчизняної війни, їх героїзму й самовідданості на фронти і в тилу, а також відзначаючи великий вклад жінок у зміцнення дружби між народами та боротьби за мир” президія Верховної Ради СРСР оголосила 8 березня неробочим днем в СРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №21. – С.403.

4. Указом президії Верховної Ради СРСР за видатні заслуги перед Батьківщиною, мужність і героїзм, виявлені громадянами міста Києва під час Великої Вітчизняної війни, на озnamенування 20-річчя перемоги у війні Києву вручено медаль “Золота Зірка”. *Відомості Верховної*

Ради УРСР. – 1965. – Додаток до №21 від 14 травня. – С.16.

4. Указом президії Верховної Ради СРСР за видатні заслуги перед Батьківщиною, мужність і героїзм, виявлені громадянами міста Севастополя під час Великої Вітчизняної війни, на озnamенування 20-річчя перемоги у війні Севастopolю вручено медаль “Золота Зірка”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – Додаток до №21 від 14 травня. – С.17.*

4. Указом президії Верховної Ради СРСР за видатні заслуги перед Батьківщиною, мужність і героїзм, виявлені громадянами міста Одеси під час Великої Вітчизняної війни, на озnamенування 20-річчя перемоги у війні Одесі вручено медаль “Золота Зірка”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – Додаток до №21 від 14 травня. – С.17.*

14 травня (п'ятниця).

3. м. Кременчук (Полтавська область). На автомобілебудівному заводі випущено самоскид “КРАЗ-256-Б” вантажопідйомністю 12 тон. *Радянська Україна. – 1965. – 15 травня.*

4. Бюро Львівського обкуму КПУ заслухало питання, пов’язане з діяльністю редколегії журналу “Жовтень”, під час якої керівництво часопису звинувачувалося в публікації “ідейно невитриманих творів”, “ствердженні тенденцій несумісних з ленінськими принципами партійності та народності мистецтва”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.421.*

15 травня (субота).

8. м. Нью-Йорк (США). В Українському народному домі відбулося урочисте засідання, присвячене 50-річчю українських січових стрільців. Учасники обговорили роль січових стрільців у визвольних змаганнях початку ХХ ст. *Свобода. – Джерси Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 18 травня.*

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася наукова конференція з нагоди 100-річчя М. Коцюбинського. Учасники заслухали доповіді “Михайло Коцюбинський і Альфред Єнсен” (М.Лоза), “Політичний реалізм Михайла Коцюбинського” (П.Савчук) та ін. *Свобода. – Джерси Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 20 травня.*

17 травня (понеділок).

3. м. Житомир. Відкрито новий двоповерховий автовокзал, щодоби з якого виїждали більше 150 автобусів. *Радянська Україна.* – 1965. – 18 травня.

3. м. Краснoperекопськ (Кримська область). Здано в експлуатацію насипну дамбу Північно-Кримського каналу, що дозволило водам Дніпра просунутись на південь на 20 км. *Правда України.* – 1965. – 18 травня.

19 травня (середа).

3. Київська область. Відкрито Бориспільський аеропорт. Його пропускна спроможність – 1600 осіб за годину, корисна площа приміщення – 18 тис. км². *Радянська Україна.* – 1965. – 20 травня.

4. Бюро Львівського об'єднання партії надіслало доповідну записку ЦК КПУ про роботу журналу “Жовтень”, в якій вказувало на серйозні недоліки в його роботі: тенденції “до відходу від ленінських принципів партійності і народності літератури і мистецтва”, появу “слабких, неповноцінних в ідейно-художньому відношенні творів”, надмірну увагу до творчості “авторів минулого” та перебільшення їх значення в українській літературі. Вказувалося на велику кількість цензорських втручань (понад 40) за останній рік, на політичну помилковість низки положень, опублікованих в журналі. Бюро просило замінити головного редактора журналу Р.Братуня на директора видавництва “Каменяр” П.Інгультського. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали).* – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.639-640.

4. Указом президії Верховної Ради УРСР Український науково-дослідний інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф.Іванова («Асканія-Нова») нагороджений Почесною грамотою за успіхи у виведенні нових і вдосконалених існуючих порід сільськогосподарських тварин та роботу по акліматизації і гібридизації. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №23. – С.443.

22 травня (субота).

3. Луганська область. При Кабано-Рубежанському відділенні

“Сільгосптехніки” створено першу в Україні агротехнічну машинну станцію, завдання якої – внесення в ґрунт мінеральних добрив. *Радянська Україна. – 1965. – 23 травня.*

5. Київська область. У с. Борова Фастівського району керівники опозиційної течії в Союзі євангельських баптистів-християн Г.Крючков та Г.Вінс провели нелегальну нараду своїх прибічників, в якій взяли участь представники всіх областей України та інших союзних республік. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.421-422.*

8. Вашингтон. Відбулося вмурування в постамент пам'ятника Т.Шевченку пам'ятної грамоти, вітального листа президента США Л.Джонсона, списку осіб, які пожертвували на відкриття пам'ятника гроші та землі з могили Т.Шевченка у Каневі. З нагоди цієї події президент США Л.Джонсон надіслав вітання учасникам процесії. “Нехай Шевченків дух допомагає нам і заоочочує нас завжди, коли ми намагаємося розширити сферу людської волі”, – зазначалося у привітанні. *Свобода. – Джерси Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 25 травня.*

25 травня (вівторок).

5. м. Сімферополь. Закінчився 2-денний семінар лекторів-атеїстів, під час якого присутні прослухали лекції та переглянули фільми на антирелігійну тематику. *Кримская правда. – 1965. – 25 мая.*

26 травня (середа).

4. Повідомлялося, що у с. Асканія-Нова (Херсонська область) урочисто відзначено 80-річний ювілей зоопарку – одного з найважливіших відділів Українського науково-дослідного інституту тваринництва степових регіонів ім.М.Іванова («Асканія-Нова»). *Наддніпрянська правда. – 1965. – 26 травня.*

27 травня (четвер).

4. Повідомлялося, що у лісових заповідниках Волинської області з'явилися зубри, яких доставлено з Біловезької пущі. *Правда України. – 1965. – 27 мая.*

8. м. Брюссель (Бельгія). Відбувся з'їзд Об'єднання українок Бельгії, в якому взяло участь близько 30 делегатів та представників українських організацій. Основним гаслом з'їзду і темою для доповідей, дискусії було “збереження для української нації виростаючого на чужині молодого покоління”. Головою об'єднання обрана З.Витязь. *Свобода. – Джерси Ситі, Нью-Йорк. – 1965. – 10 серпня.*

28 травня (п'ятниця).

3.8. Відкрито пряме повітряне сполучення Київ – Прага. *Радянська Україна. – 1965. – 29 травня.*

29 травня (субота).

4. м. Київ. Відкрито Палац піонерів та школярів. *Радянська Україна. – 1965. – 30 травня.*

4. м. Москва. Відбувся урочистий вечір, присвячений 125-річчю з дня народження українського драматурга, актора і режисера М.Кропивницького. *Радянська Україна. – 1965. – 30 травня.*

31 травня (понеділок).

3. З конвеєра Львівського телевізорного заводу зійшов 1.000.000 телевізор. *Радянська Україна. – 1965. – 1 червня.*

1 червня (вівторок).

3. Сумська область. Шосткінський хімічний завод випустив першу партію стрічки для відеомагнітофонів. *Правда України. – 1965. – 2 июня.*

3. Знижено державні роздрібні ціни на овочеві консерви (на 50%) та на деякі сорти оселедців (від 17 до 29 %). *Кримская правда. – 1965. – 4 июня.*

3-10 червня (четвер-четвер).

4. м. Київ. Декада латвійської літератури. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.556.*

6 червня (неділя).

3. Харківська область. Завершено будівництво першої черги Зміївської ДРЕС. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.556.

9 червня (середа).

3. Поставлено під навантаження перший енергоблок Криворізької теплоелектростанції №2. *Радянська Україна.* – 1965. – 10 червня.

10 червня (четвер).

3. Дніпропетровська область. Досяг проектної потужності Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.556.

11 червня (п'ятниця).

4. Постанова Ради міністрів УРСР про створення Донецького державного університету. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.556.

12 червня (субота).

9. Повідомлялося, що на чемпіонаті Європи з важкої атлетики у Софії киянин В.Беляєв встановив рекорд світу у напівсередній вазі, показавши у ривку результат 141 кг. *Радянська Україна.* – 1965. – 12 червня.

13 червня (неділя).

9. Повідомлялося, що на чемпіонаті Європи з важкої атлетики у Софії луганчанин О.Кидяєв став чемпіоном Європи у середній вазі, показавши у триборстві результат 467,5 кг. *Радянська Україна.* – 1965. – 13 червня.

17 червня (четвер).

4. м. Одеса. Відкрито музей Морського флоту СРСР. *Правда України.* – 1965. – 18 іюня.

19 червня (субота).

3. Повідомлялося, що на Полтавському заводі люмінісцентних ламп стала до ладу найбільша у світі скловарна піч з шістьма автоматичними лініями. *Робітнича газета.* – 1965. – 19 червня.

9. Повідомлялося, що українська спортсменка П.Астахова завоювала кубок СРСР з гімнастики. *Радянська Україна.* – 1965. – 19 червня.

20 червня (неділя).

3. Повідомлялося, що Львівська ювелірна фабрика освоїла виробництво золотих обручок для молодят. *Радянська Україна.* – 1965. – 20 червня.

23 червня (середа).

4. Повідомлялося, що на Львівському заводі автонавантажувачів створено першу в країні заводську лабораторію психології та фізіології праці. *Робітнича газета.* – 1965. – 23 червня.

4. м. Київ. Розпорядження Ради міністрів УРСР про охорону історичних пам'яток, пов'язаних з партизанським рухом в Україні у період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.556.

26 червня (субота).

4. Колектив заводу “Львівсільмаш” урочисто відзначив 20-річчя підприємства. *Правда України.* – 1965. – 27 іюня.

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила Г.Багратуні міністром монтажних і спеціальних будівельних робіт УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №27. – С.497.

27 червня (неділя).

4. м. Одеса. На площі ім. Карла Маркса відкрито пам'ятник-монумент на честь повстання на броненосці “Потьомкін” у 1905 р. *Радянська Україна. – 1965. – 29 червня.*

28 червня (понеділок).

1. Указ президії Верховної Ради УРСР “Про порядок найменування і перейменування областей, районів, міст та інших населених пунктів і вирішення деяких питань адміністративно-територіального поділу в Українській РСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – №28. – С.525-527.*

4. м. Харків. Відкрився перший з’їзд ендокринологів України. *Соціалістична Харківщина. – 1965. – 29 червня.*

29 червня (вівторок).

3. Повідомлялося, що Донецький велосипедний завод перший у республіці освоїв виробництво нових моделей велосипедів для дітей від 2-х років – “Малютко” і “Лайка”. *Радянська Україна. – 1965. – 29 червня.*

4. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про дальнє поліпшення роботи шкіл, професійно-технічних училищ, середніх спеціальних навчальних закладів, дошкільних та позашкільних установ Української РСР”. У постанові констатувалося досягнення значних успіхів у розвитку науки, культури, народної освіти, збільшення кількості освітньо-навчальних закладів, цілеспрямоване естетичне і фізичне виховання дітей і підлітків, зміцнення зв’язків школи з громадськістю. Разом з тим, у постанові вказувалося на наявність недоліків. Зокрема, органи влади не повністю використовували наявні можливості для всебічного покращення роботи освітніх закладів. Залишала бажати кращого матеріальної бази багатьох шкіл, профтехучилищ, середніх навчальних закладів, дошкільних та позашкільних установ, наявна недостатня кількість навчальних кабінетів, лабораторій і майстерень, потрібного обладнання, приладів, інструментів. Верховна Рада зобов’язала відповідні міністерства і відомства усунути вказані недоліки, посилити організаторську

роботу з населенням для повсюдного охоплення дітей навчанням. Головним завданням усіх навчально-виховних закладів належало вважати “прищеплення дітям і молоді любові до знань і праці, виховання в них поваги до старших, учителів, батьків”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – №28. – С. 508-515.*

9. Повідомлялося, що федерація футболу СРСР прийняла рішення брати участь у розіграшу Кубка володарів кубків європейських країн. Першою радянською командою, яка взяла участь у цьому турнірі, стала команда “Динамо” (Київ). *Радянська Україна. – 1965. – 29 червня.*

29-30 червня (вівторок-середа).

1. м. Київ. Проходила шоста сесія Верховної Ради УРСР шостого скликання. Порядок денний передбачав розгляд питань про покращення роботи шкіл, професійно-технічних училищ, середніх спеціальних навчальних закладів, дошкільних і позашкільних установ УРСР та про заходи по кращому обслуговуванню населення республіки споживчою кооперацією УРСР. З доповіддю по першому питанню виступив заступник голови Ради міністрів УРСР П.Тронько. Він відзначив значні здобутки республіки в розвитку освіти, збільшення кількості навчально-виховних закладів. Водночас доповідач вказав на недоліки, які полягали у неврахуванні індивідуальних особливостей учнів, невисокій успішності учнів вечірніх шкіл, недостатньому рівні працевлаштування випускників. З доповіддю про стан обслуговування населення України споживчою кооперацією УРСР виступив голова правління Укоопспілки Ф.Колесник, який відзначив багатогранну діяльність споживчої кооперації України по задоволенню потреб населення, зростання обсягів продажу населенню товарів, розширення торгівельної мережі. Водночас він вказав на недоліки у організації громадського харчування, незадовільному стані виготовлення хліба на сели. Верховна Рада прийняла відповідні постанови та затвердила укази президії Верховної Ради. *Радянська Україна. – 1965. – 30 червня, 1 липня.*

30 червня (середа).

3. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про стан і заходи по

дальншому поліпшенню обслуговування населення споживчою кооперацією Української РСР". Верховна Рада відзначала важливу роль споживчої кооперації України у розвитку економіки республіки та покращення добробуту населення. У постанові вказувалося на недостатній рівень торгівельного і побутового обслуговування населення споживчою кооперацією, недостатню боротьбу за асортимент і якість товарів, незадовільне обслуговування сільського населення, подекуди надмірне використання матеріальних і грошових ресурсів та відсутність належної уваги до збереження матеріально-технічних цінностей. Верховна Рада зобов'язала правління Укоопспілки, обласних і районних споживспілок усунути вказані недоліки, покращити керівництво всіма галузями діяльності споживчої кооперації, дбати про розширення мережі кооперативних підприємств, покращити торгівлю паливом, цеглою, склом, цементом, розширити і покращити асортимент товарів народного споживання, поліпшити заготівельну діяльність споживчої кооперації. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – №28. – С.516-521.*

1. Верховна Рада УРСР внесла зміни до статей 45 і 49 Конституції УРСР, які визначали склад Ради міністрів та перелік республіканських міністерств. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – №28. – С.522-523.*

Червень-липень.

4. м. Одеса. Урочисто відзначено 100-річчя Одеського університету ім. І.І.Мечникова. За великі успіхи у підготовці спеціалістів для народного господарства указом президії Верховної Ради СРСР університет нагороджено орденом Трудового червоного прапора. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.556.*

1 липня (четвер).

4. Колектив Єнакіївського металургійного заводу урочисто відзначив 70-річчя з дня заснування заводу. *Робітнича газета. – 1965. – 3 липня.*

2 липня (п'ятниця).

3. На Чернігівській музичній фабриці випущено нову модель піаніно марки “Україна”. *Радянська Україна.* – 1965. – 3 липня.

6. Повідомлялося, що на площі 700-річчя міста у Львові споруджено восьмиповерховий готель на 682 місця. *Радянська Україна.* – 1965. – 2 липня.

3 липня (субота).

3. м. Тернопіль. Розпочалося будівництво авторемонтного заводу, пуск якого заплановано на 1967 р. *Радянська Україна.* – 1965. – 6 липня.

9. м. Больцано (Італія). Київський гросмейстер І.Куперман переміг на першому розіграшу кубка Європи з міжнародних шашок. *Радянська Україна.* – 1965. – 4 липня.

3-6 липня (субота-вівторок).

9. м. Київ. Проходила спартакіада школярів України, в якій взяло участь 3300 осіб. *Радянська Україна.* – 1965. – 4-7 липня.

5 липня (понеділок).

3. м. Калуш (Івано-Франківська область). Став до ладу хімічно-металургійний комбінат. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.556.

8 липня (четвер).

3. Повідомлялося, що у Закарпатській області став до ладу Рокосовський каменедробильний завод потужністю 400 тис.м³ на рік. *Робітнича газета.* – 1965. – 8 липня.

4. Указом президії Верховної Ради СРСР Рубіжанський хімічний комбінат нагороджено орденом Леніна за досягнуті успіхи в розвитку анілінофарбової промисловості та у зв’язку 50-річчям з дня заснування. *Радянська Україна.* – 1965. – 9 липня.

9 липня (п'ятниця).

3. Повідомлялося, що введено в дію першу чергу Інгулецького гірни-
чозбагачувального комбінату. *Радянська Україна.* – 1965. – 9 липня.

12 липня (понеділок).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР заступник голови Ради мі-
ністрів УРСР П.Тронько нагороджений орденом Леніна за заслуги пе-
ред державою та у зв'язку з п'ятидесятиріччям. *Відомості Верховної
Ради УРСР.* – 1965. – №30. – С.562.

8. м.Сарсель (Франція). Новими дійсними членами НТШ обрано
Б.Винара, Б.Казимира, І.Кедрин-Рудницького, І.Сохоцького, польського
науковця Оскара Галецького. *Свобода.* – Джерси Сіті, Нью-Йорк. – 1965.
– 11 серпня.

13 липня (вівторок).

7. На 60 році життя помер заступник директора по науковій робо-
ті Фізико-технічного інституту АН УРСР, академік АН УРСР, заслу-
жений діяч науки УРСР А.Вальтер. *Радянська Україна.* – 1965. –
16 липня.

8. м. Іспер (Австрія). Помер В.Залозецький – учений, політик і гро-
мадський діяч. *Українське слово.* – Париж. – 1965. – 1 серпня.

14 липня (середа).

3. м. Запоріжжя. На заводі “Дніпропрєсталь” розпочато будівниц-
тво найбільшого в країні цеху електрошлакового переплавлення та ва-
куумних печей. *Радянська Україна.* – 1965. – 15 липня.

20 липня (вівторок).

3. З конвеєра Запорізького заводу “Комунар” зійшов 100-тисячний
автомобіль “Запорожець”. *Запорізька правда.* – 1965. – 23 липня.

21 липня (середа).

4. м. Київ. Рада міністрів УРСР затвердила список пам'яток мистецтва,

історії та археології УРСР і доручила міністерству культури й Академії наук республіки продовжити роботу по виявленню пам'яток історії, археології та мистецтва. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.556.

23 липня (п'ятниця).

4. Повідомлялося, що Севастопольську діораму “Штурм Сапун-гори 7 травня 1944 року” відвідав трьохмільйонний відвідувач. Ним виявився учасник боїв за Севастополь полковник запасу О.Кубасов. *Радянська Україна.* – 1965. – 23 липня.

24 липня (субота).

3. Повідомлялося, що Зміївський машинобудівний завод (Харківська область) виготовив першу в країні машинку “Українка” для хімічної очистки одягу. *Правда України.* – 1965. – 24 липня.

26 липня (понеділок).

3. Житомирська область. На Малинській паперовій фабриці встановлено нову папероробну машину, яка дозволить випускати 4-х мікронний папір. *Радянська Україна.* – 1965. – 27 липня.

31 липня (субота).

3. Повідомлялося, що Миколаївському парфюмерно-скляному комбінату присвоєно називу Миколаївський парфюмерно-скляний комбінат “Червоні вітрила”. *Робітнича газета.* – 1965. – 31 липня.

31 липня – 1 серпня (субота – неділя).

8. м. Мюнхен (ФРН). Відбувся з'їзд українців ФРН, на якому були присутні близько 1500 осіб. Під час урочистої частини учасники ознайомилися з виставкою україномовної преси в ФРН за 1945-1965 рр., переглянули фільми про українців у ФНР, заслухали кілька промов. Вони поклали вінок на могилу Невідомого бійця у Мюнхені. У

прийнятій резолюції учасники з'їзду виступали за консолідації українських сил в еміграції, найшвидше скликання Світового конгресу вільних українців, рішуче виступали проти “політичного, релігійного, культурного поневолення українського народу” в СРСР і закликали увесь “свободолюбивий світ” боротися за демократію в СРСР. *Українське слово. – Париж. – 1965. – 15 серпня.*

Липень.

1. м. Москва. Побачило світ перше число незалежного бюллетеня “Інформації”, що містив звіти про діяльність окремих ініціативних груп кримськотатарського народу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.556.*

1 серпня (неділя).

8. м. Рим (Італія). Італійський часопис “La Fiera Leterarile” (“Літературний ярмарок”) опублікував у перекладі на італійську мову “Щоденник” В.Симоненка. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 6 серпня.*

2 серпня (понеділок).

4. Вінницька область. На батьківщині У.Кармалюка у с. Кармалюкове відкрито перший у країні пам'ятник народному ватажку (автор – Я.Красножон). *Радянська Україна. – 1965. – 3 серпня.*

4 серпня (середа).

1. м. Москва. Відбулася зустріч представників кримськотатарського народу з головою президії Верховної Ради СРСР А.Мікояном, іншими відповідальними працівниками апарату президії Верховної Ради СРСР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.556.*

4. Повідомлялося, що у Києві у приміщенні Спілки письменників

України відбулися звітно-виборчі збори Українського громадського відділення Агентства преси новини. Головою правління відділення переобрано А.Малишка. *Радянська Україна. – 1965. – 4 серпня.*

5 серпня (четвер).

4. м. Донецьк. Розпочалося будівництво Донецького ботанічного саду – частини наукового центру АН УРСР. Його площа – бл. 300 га. *Радянська Україна. – 1965. – 6 серпня.*

7 серпня (субота).

3.4. Повідомлялося, що у Києві розпочато будівництво 12-ти поверхового приміщення Інституту науково-технічної інформації. *Радянська Україна. – 1965. – 7 серпня.*

8 серпня (неділя).

1. с. Шешори (Львівська область). Відбувся несанкціонований мітинг, присвячений відкриттю пам'ятника Т.Шевченку (скульптор І.Гончар), в якому взяли участь син І.Франка – Т.Франко, письменник Ю.Назаренко, журналісти В.Чорновіл, Л.Кореневич, артистка Укрконцерту Т.Цимбал, хор “Гомін”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.422.*

9 серпня (понеділок).

3. На Дніпропетровському радіозаводі виготовлено ювілейну 1.000.000 радіолу “Промінь-М”. *Радянська Україна. – 1965. – 10 серпня.*

10 серпня (вівторок).

4. м. Київ. На Червоній площі Подолу відкрито меморіальну дошку на честь моряків-дніпровців, які обороняли Київ від німецький військ в липні-вересні 1941 р. *Радянська Україна. – 1965. – 11 серпня.*

7. На 56 році життя помер директор Київського державного російсько-

го драматичного театру ім. Лесі Українки Л.Куропатенко. *Радянська Україна.* – 1965. – 11 серпня.

13 серпня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про хід виконання постанови Верховної Ради Української РСР “Про стан і заходи по дальншому поліпшенню культурно-освітньої роботи серед трудящих Української РСР” в Закарпатській області”. Відзначено, що органи влади Закарпаття стали більше уваги приділяти роботі культосвітніх закладів, зміцненню їх матеріально-технічної бази. Президія вказала на недоліки у роботі місцевих рад Закарпатської області, які полягали у відсутності належного керівництва сільськими клубами у деяких районах, недоліках культурно-освітньої роботі на полонинах та лісорозробках, в гірських районах, відсутності врахування вікових, національних особливостей населення Закарпаття, слабкій роботі з підвищення ідейно-теоретичного рівня та ділової кваліфікації працівників цієї сфери. Президія зобов’язала виконкомом Закарпатської обласної ради усунути вказані недоліки, посилити увагу до виконання завдань, поставлених перед клубами, бібліотеками та іншими культурно-освітніми закладами, вжити заходів до дальншого розширення мережі, зміцнення матеріально-технічної бази культурно-освітніх закладів республіки. Місцевим радам депутатів трудящих належало докорінно покращити діяльність клубів, палаців культури, бібліотек, музеїв, краще організовувати читання лекцій на науково-природничі та атеїстичні теми, розширити діяльність гуртків художньої самодіяльності, покращити бібліотечну роботу в області, більше уваги приділяти роботі по вихованню трудящих області в дусі непорушної дружби з народами СРСР та соціалістичних країн, вжити заходів до розширення кіномережі. Відповідним міністерствам і відомствам УРСР належало покращити торгівлю книгами, забезпечити виконання плану приросту радіоточок та поліпшення місцевого радіомовлення, підвищити кваліфікацію кадрів культурно-освітньої сфери. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №35. – С.651-654.

3. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про безоплатний проїзд школярів, які проживають у сільській місцевості”, якою з 1 вересня і до 30 червня щорічно вводився безкоштовний проїзд в школу і зі школи до місця проживання учнів початкових, восьмирічних і середніх загальноосвітніх шкіл, які проживають у сільській місцевості.

Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – №35. – С.651.

14 серпня (субота).

8. м. Мюнхен (ФРН). На надзвичайних зборах УВУ вирішено відновити навчання студентів в університеті. *Свобода. – Джерси Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 4 вересня.*

17 серпня (вівторок).

4. Запорізький обком КПУ і облвиконком надіслали першому секретарю ЦК КПУ П.Шелесту та голові Ради міністрів УРСР І.Казанцю листа просили створити на острові Хортиця Державний заповідник історії запорізького козацтва. *Збережемо твою славу. Громадський рух заувічення історії українського козацтва в другій половині 50-х – 80-х років ХХ ст. Збірник документів і матеріалів. – К., 1997. – С.32-34.*

19 серпня (четвер).

4. м. Харків. Відкрито перший в Україні Палац новонароджених, в якому відбувалися процедури, пов’язані з реєстрацією народження дитини. *Радянська Україна. – 1965. – 20 серпня.*

4. Секретар ЦК КПУ А.Скаба і заступник голови Ради міністрів УРСР П.Тронько надіслали доповідну записку ЦК КПУ про необхідність увічнення сторінок історії українського козацтва, в якому вказували на незадовільний стан збереження пам’яток, пов’язаних з ним. А.Скаба і П.Тронько пропонували утворити в м. Запоріжжя на о.Хортиця Державний історико-культурний заповідник загальною площею кілька гектарів, який включав би також тематичний садово-декоративний парк і музей панорamu історії Запорізького козацтва. *Збережемо твою славу. Громадський рух заувічення історії українського козацтва*

в другій половині 50-х – 80-х років ХХ ст. Збірник документів і матеріалів. – К., 1997. – С.38-43.

22 серпня (неділя).

4. Повідомлялося, що у Києві створено Добровільне товариство охорони пам'ятників історії і культури УРСР, мета якого полягала у організації шефства організацій, підприємств, установ, учебових закладів, громадськості над історичними і культурними пам'ятками. *Радянська Україна. – 1965. – 22 серпня.*

27 серпня (п'ятниця).

8. м. Ялта (Кримська область). Відкрито пам'ятник діячу італійсько-го комуністичного руху Пальміро Тольятті. *Радянська Україна. – 1965. – 28 серпня.*

28 серпня (субота).

4. Виконкомом Львівської обласної ради зобов'язав виконкомами міських, районних, селищних і сільських рад депутатів трудящих взяти під контроль за забезпечити охорону всіх пам'ятників історії, археології та мистецтва, посилити контроль за належною охороною і збереженням зазначених пам'ятників. Виконком зобов'язав обласне управління культури та Львівське відділення Спілки художників УРСР створити комісію для дальншого вивчення пам'ятників історії, археології та мистецтва, визначення тих, які виконані на низькому художньому рівні та їх поступовій заміні у встановленому порядку. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали). – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.644.*

29 серпня (понеділок).

5. м. Львів. Відбулися збори євангельських християн-баптистів – прибічників опозиційної течії, в яких взяло участь 400 віруючих. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.423.*

31 серпня (вівторок).

3. Повідомлялося про завершення спорудження радіорелейної лінії Дніпропетровськ – Донецьк. Відбулося сполучення Донецька з Києвом, що дозволило транслювати на область передачі Київського телецентру. *Радянська Україна. – 1965. – 31 серпня.*

4. Постановою президії ЦК КПУ територію острова Велика Хортиця в м. Запоріжжя оголошено Державним історико-культурним заповідником. *Збережемо твою славу. Громадський рух заувічнення історії українського козацтва в другій половині 50-х – 80-х років ХХ ст. Збірник документів і матеріалів. – К., 1997. – С.43.*

Літо.

4. м. Чернівці. Розпочато роботу зі спорудження пам'ятника на місці поховання 830 євреїв, страчених в роки фашистської окупації, що викликало рішучу протидію Чернівецького обкуму КПУ. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.423.*

Серпень-вересень.

1. У Києві та деяких областях західної України органами КДБ заарештовано 24 активних учасників українського національного руху. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.423.*

1 вересня (середа).

3. Знижено державні роздрібні ціни на шкільну форму з бавовняних тканин у середньому на 25%. *Радянська Україна. – 1965. – 1 вересня.*

3. м. Іршанськ (Житомирська область). Стала до ладу нова гірничо-збагачувальна фабрика, виробничі процеси якої повністю автоматизовано й механізовано. *Правда України. – 1965. – 2 січня.*

4. Почалися заняття у Донецькому державному університеті. *Робітнича газета. – 1965. – 2 вересня.*

2 вересня (четвер).

1. м. Москва. На засіданні президії ЦК КПРС при обговоренні питань, пов'язаних із “Зовнішторгом” стихійно виникла дискусія, в якій взяли участь М.Суслов, П.Демічев, О.Шелепін, О.Косигін. В їх виступах зазначалося, що в Україні погано ведеться боротьба з проявами буржуазного націоналізму, послабла ідеологічна робота, створюється культ Т.Шевченка серед населення. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.423.*

3. Повідомлялося, що райцентр Білгород-Дністровський (Одеська область) та навколоишні села підключено до автоматичної телефонної станції на 1200 номерів. *Радянська Україна. – 1965. – 2 вересня.*

9. м. Колрейн (Північна Ірландія). Відбувся дебют радянських футбольних команд у офіційних міжнародних змаганнях на рівні клубних команд. “Динамо” (Київ) перемогло місцевий “Колрейн” з рахунком 6:1. *Радянська Україна. – 1965. – 4 вересня.*

3 вересня (п'ятниця).

8. м. Мюнхен (ФРН). На 80 році життя помер П.Зайцев – дійсний член НТШ, віце-президент філологічної секції НТШ, літературознавець. *Українське слово. – Париж. – 1965. – 12 вересня.*

4 вересня (субота).

1. Під час прем'єри художнього фільму “Тіні забутих предків” С.Параджанова в кінотеатрі “Україна” відбувся мітинг протесту проти нової хвилі політичних репресій щодо української інтелігенції, в якому взяли участь І.Дзюба, В.Чорновіл, Ю.Бадзьо, В.Стус, М.Коцюбинська, М.Роженко та інші. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.423-424.*

3. м. Черкаси. Відкрито фабрику гігрокопічної вати. *Радянська Україна. – 1965. – 5 вересня.*

4-6 вересня (субота-понеділок).

8. м. Лігайтон (США). Відбувся 27 з'їзд Організації державного

відродження України, в якому взяло участь 72 делегати. Головою центральної управи обрано Б.Гнатюка. Учасники заслухали звіти комісій і схвалили роботу управи. У прийнятій резолюції учасники вітали скликання Світового конгресу вільних українців, висловлювались за об'єднання української католицької та православної церков, за консолідацію всіх державницьких сил в Державному центрі Української Національної Ради. Вони закликали керівні органи ОДВУ присвятити якомога більше уваги “вихованню молодого покоління в любові до своєї Церкви і народу”, прищепити “любов до плекання українських традицій та почутия гордості своєї національної приналежності”. *Українське слово.* – Париж. – 1965. – 29 вересня, 3 жовтня, 10 жовтня.

5 вересня (неділя).

5. м. Київ. У Дарницькому лісі відбулося зібрання баптистів – прібічників Оргкомітету Союзу євангельських християн-баптистів, в якому взяло участь близько 700 віруючих з усіх областей УРСР та інших регіонів країни. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.424.

7 вересня (вівторок).

3. Львівська область. Ходорівський завод пральних машин випустив першу партію машин “Дністер”. *Радянська Україна.* – 1965. – 8 вересня.

10 вересня (п'ятниця).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР за заслуги в розвитку радянської науки і в зв'язку з 80-ти річчям академік О.Палладін нагороджений орденом Леніна. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №38. – С.706.

7. м. Київ. Громадськість столиці відзначила 80-річчя з дня народження і 60-річчя наукової, педагогічної і громадської діяльності О.Палладіна. *Радянська Україна.* – 1965. – 11 вересня.

15 вересня (середа).

1.4. 13 студентів Молдавського відділення факультету іноземних мов Чернівецького державного університету з ініціативи І.Цибуляка відмовилися слухати лекцію з курсу “Вступ до літературознавства”, мотивуючи свій вчинок бажанням навчатися рідною мовою. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.424.*

17 вересня (п'ятниця).

3. Кіровоградська область. Став до ладу Долинський цукровий завод – один з найпотужніших в Україні, розрахований на переробку 50 тис. ц буряків щодоби. *Кіровоградська правда. – 1965. – 18 вересня.*

18 вересня (субота).

4. м. Київ. Постанова Ради міністрів УРСР про увічнення пам'ятних місць, пов'язаних з історією українського козацтва. Острів Велика Хортиця в м. Запоріжжя оголошено Державним історико-культурним заповідником, на якому належало розгорнути тематичний садово-декоративний парк історії запорізького козацтва. Постановою передбачено спорудження 45 гранітних обелісків, 25 скульптурних зображень визначних державних і військових діячів України, 25 стел, 21 пам'ятного каменю, 14 мармурових дошок. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.557.*

20 вересня (понеділок).

4. м. Київ. Рада міністрів затвердила список державних музеїв системи Міністерства культури України. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.557.*

22 вересня (середа).

3. Повідомлялося, що у кар'єрі Південного гірничо-збагачувального

комбінату вперше в країні застосовано освітлення потужними лампами з використанням дирижабля. *Робітнича газета.* – 1965. – 22 вересня.

24 вересня (п'ятниця).

3. Сумська область. Став до ладу нафтопровід Охтирка – село Рибальське. *Радянська Україна.* – 1965. – 25 вересня.

25-28 вересня (субота-вівторок).

8. У Києві перебувала партійно-урядова делегація НДР на чолі з Вальтером Ульбріхтом. Гості провели низку ділових зустрічей з керівництвом республіки, відвідали Київський академічний театр опери та балету ім. Т.Шевченка. *Радянська Україна.* – 1965. – 26, 29 вересня.

26 вересня (неділя).

3. Повідомлялося, що у Дніпродзержинську (Дніпропетровська область) збудовано нове приміщення залізничного вокзалу. *Правда України.* – 1965. – 26 січня.

27-29 вересня (понеділок-середа).

1. м. Москва. Пленум ЦК КПРС ухвалив постанову про поліпшення управління промисловістю, вдосконалення планування і посилення економічного стимулювання промислового виробництва. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.557.

29 вересня (середа).

3. м. Харків. Турбінний завод виготовив для Назаровської ДРЕС парову турбіну потужністю 500 кВт. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.557.

Вересень.

1. Івано-Франківська область. У Рожнятинському районі робітник

будівельного управління П.Угринов розповсюджував листівки від імені “Українського національно-демократичного об’єднання визволення”, в яких закликав місцеве населення до боротьби проти радянської влади шляхом здійснення диверсій на підприємствах, в колгоспах, а також терористичних актів щодо партійно-радянських працівників. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.117, 425.*

1 жовтня (п’ятниця).

4. Виконком Запорізької обласної ради депутатів трудящих прийняли рішення про увічнення пам’ятних місць, пов’язаних з історією запорізького козацтва, якою визначено перелік заходів для розгортання на острові Велика Хортиця заповідника. *Збережемо тую славу. Громадський рух за увічнення історії українського козацтва в другій половині 50-х – 80-х років ХХ ст. Збірник документів і матеріалів. – К., 1997. – С.48-49.*

3 жовтня (неділя).

8. м. Новий Ульм (ФРН). На могилі письменника, громадського і державного діяча І.Багряного освячено пам’ятник. *Українське слово. – Париж. – 1965. – 17 жовтня.*

8. м. Міннеаполіс (США). Відбулося відкриття Українського народного дому. *Свобода. – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 7 жовтня.*

4 жовтня (понеділок).

3. м. Москва. Постанова ЦК КПРС і Ради міністрів СРСР про вдосконалення планування і посилення економічного стимулювання промислового виробництва, якою скасовано раднаргоспи. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.557.*

6. м. Донецьк. Розпочато будівництво Палацу молоді. У ньому – зал для глядачів, кафе, басейн, спортзал. *Радянська Україна. – 1965. – 5 жовтня.*

5 жовтня (вівторок).

3. Донецька область. На Артемівському заводі шампанських вин випущено першу дослідну партію шампанського “Донецьке червоне”. *Радянська Україна. – 1965. – 6 жовтня.*

6 жовтня (середа).

3. м. Дніпропетровськ. На підприємства і в будинки жителів міста по 60-км. газопроводу надійшов природний газ з нового Перещепинського родовища. *Зоря. – 1965. – 8 жовтня.*

8-11 жовтня (п'ятниця-понеділок).

8. м. Вінніпег (Канада). Відбувся восьмий Конгрес українців Канади, на якому були присутні 547 делегатів. На пленарних засіданнях учасники обговорили кілька доповідей. Прийнято резолюцію, в якій схвалено скликання Світового конгресу вільних українців у 1966 р. у Канаді. *Українське слово. – Париж. – 1965. – 24 жовтня.*

9 жовтня (субота).

6. Повідомлялося, що у харківські магазини чоловічої галантереї надійшла у продаж перша партія батарейних електробритв “Ехо” місцевого виробництва. *Зоря. – 1965. – 9 жовтня.*

13 жовтня (середа).

4. м. Київ. На вул. Велика Житомирська відкрито меморіальну дошку з написом: “У цьому будинку в 1919-1920 рр. жив видатний український композитор Кирило Григорович Стеценко (1882 – 1922)”. *Радянська Україна. – 1965. – 14 жовтня.*

15 жовтня (п'ятниця).

4. м. Овруч (Житомирська область). Відкрито музей поліської природи. *Правда України. – 1965. – 15 жовтня.*

4. Указом президії Верховної Ради УРСР встановлено почесне звання “Заслужений працівник культури Української РСР” для відзначення

країнських працівників і активістів культурно-освітніх установ, художньої самодіяльності, видавництв, поліграфії, книжкової торгівлі, кінопрокату, радіомовлення і телебачення. Звання присвоювалося президією Верховної Ради УРСР за поданням відповідних міністерств і відомств особам, які пропрацювали не менше 10 років на культурно-освітній роботі та мали вищу або середню освіту, мали великі заслуги в розвитку культури і вихованні трудящих. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №43. – С.767-768.

7. Указом президії Верховної Ради УРСР І.Казанець звільнений з посади голови Ради міністрів УРСР. Іншим указом на цю посаду призначено В.Щербицького. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №43. – С.768-769.

15-16 жовтня (п'ятниця-субота).

5. Віруючі с. Пійло Калуського району Івано-Франківської області самочинно збудували церкву. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.425.

18 жовтня (понеділок).

3. м. Харків. Розпочато промислове виробництво телевізора “Берізка” діагоналлю екрану 47 см. *Правда України.* – 1965. – 19 октября.

8. Чорноморське пароплавство організувало нову міжнародну пасажирську лінію Одеса–Гавана–Одеса. *Правда України.* – 1965. – 19 октября.

19 жовтня (вівторок).

8. м. Нью-Йорк (США). На 82 році життя помер президент УНР в ексилі, колишній державний секретар закордонних справ ЗУНР, державний і громадський діяч С.Вітвицький. Похований на кладовищі у Бавнд Бруці. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 20 жовтня.

21 жовтня (четвер).

3. Запорізька область. Став до ладу Передточнянський завод напірних труб і опор ліній електропередач. *Робітнича газета.* – 1965. – 22 жовтня.

3. Одеська область. Стала до ладу перша черга Ізмаїльського целюлозного заводу. *Робітнича газета.* – 1965. – 22 жовтня.

22-23 жовтня (п'ятниця-субота).

1. м. Київ. Відбулася сьома сесія Верховної Ради УРСР шостого скликання, яка розглядала питання про поліпшення управління промисловістю УРСР та затвердження указів президії Верховної Ради УРСР. З доповіддю по першому питанню виступив заступник голови Ради міністрів, голова держплану УРСР А.Кочубей, який зупинився на здобутках і прорахунках у розвитку управління промисловістю. Він вказав на необхідність поліпшити систему планового керівництва і методів господарювання, підвищити економічне стимулювання, закликав підтримати ініціативи ЦК КПРС і Ради міністрів СРСР по створенню нових союзно-республіканських підприємств. Верховна рада затвердила звільнення з посади голови Ради міністрів УРСР І.Казанця і призначення на цю посаду В.Щербицького. *Радянська Україна.* – 1965. – 23, 24 жовтня.

23 жовтня (субота).

1.3. Президія Верховної Ради УРСР прийняла закон “Про зміну системи органів управління промисловістю і перетворення деяких інших органів державного управління Української РСР”. З метою покращення управління промисловістю УРСР Верховна Рада утворила такі союзно-республіканські міністерства УРСР: чорної металургії; вугільної промисловості, хімічної промисловості; лісової, целюлозно-паперової і деревообробної промисловості; промисловості будівельних матеріалів; сільського будівництва, легкої промисловості, харчової промисловості, м'ясної і молочної промисловості. Державний виробничий геологічний комітет УРСР перетворено в союзно-республіканське міністерство геології УРСР, державний виробничий комітет по зрошуvalному землеробству і водному господарству УРСР перетворено в союзно-республіканське міністерство меліорації і водного господарства УРСР, утворено республіканське міністерство місцевої промисловості, державну планову

комісію перетворено в союзно-республіканський Державний плановий комітет Ради міністрів УРСР. Державний комітету справах будівництва перетворено в союзно-республіканський Державний комітет Ради міністрів УРСР у справах будівництва. Утворено союзно-республіканське головне управління Ради міністрів УРСР з матеріально-технічного постачання та ліквідовано державний комітет ради міністрів УРСР по координації науково-дослідних робіт. У зв'язку з цими змінами ліквідовано Українську Раду народного господарства і ради економічних районів республіки. Відповідно до змін, викликаних прийняттям цього закону, внесено зміни до статей 45, 48, 49 Конституції УРСР, які визначали склад Ради міністрів УРСР та перелік союзно-республіканських і республіканських міністерств УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №44. – С.780-783.

7. Верховна Рада УРСР призначила міністрами: чорної металургії – Я.Куликова; вугільної промисловості – М.Худосовцева; хімічної промисловості – Г.Вілесова; лісової, целюлозно-паперової і деревообробної промисловості – І.Грунянського; промисловості будівельних матеріалів – Г.Бакланова; легкої промисловості – М.Іванова; харчової промисловості – І.Степаненка; м'ясної і молочної промисловості – Л.Риженка; геології – М.Котикова; місцевої промисловості – А.Єременка; начальником головного управління Ради міністрів УРСР з матеріально-технічного постачання – В.Тичиніна. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – № 44. – С.783.

26 жовтня (вівторок).

8. м. Сарсель (Франція). Повідомлялося, що головою Історично-філософської секції НТШ переобрano В.Кубійовича. *Свобода. – Джерси Сіті, Нью-Йорк.* – 1965. – 26 жовтня.

27 жовтня (середа).

3. На Вінницькій меблевій фабриці розпочато виробництво наборів меблів для однокімнатної квартири. До набору входять шість предметів. *Радянська Україна.* – 1965. – 28 жовтня.

9. Повідомлялося, що у Дніпродзержинську відкрито зимовий дитячий

плавальний басейн „Дельфін” розміром 6*12 м., переобладнаний з лазні. *Зоря.* – 1965. – 27 листопада.

28 жовтня (четвер).

3. Донецька область. У робітничому селищі Об’єднане став до ладу найбільший у Донбасі холодильник, у морозильних камерах якого можна одночасно зберігати 4 тис. т. м’ясопродуктів. *Радянська Україна.* – 1965. – 29 жовтня.

3. З конвеєра Львівського електровакуумного заводу зійшла мільярдна лампочка. *Вільна Україна.* – 1965. – 29 жовтня.

28-30 жовтня (четвер-субота).

8. Західна Європа. Відбувся шостий великий збір українських націоналістів, на якому головою проводу обрано О.Штуля-Ждановича. У прийнятій резолюції вони заявляли про негативне ставлення до політики “мирного співіснування”, яка продовжує “поневолення України союзією Росією”, критично оцінювали становище в УРСР та закликали організувати протидію радянській національній політиці в Україні. Українські націоналісти висловлювалися за скликання Світового конгресу вільних українців, ставили завданням прорвати “залізну завісу” з метою посилення свого впливу на “українські маси в поневоленій Батьківщині” та закликали активізувати пропагандистську роботу серед молоді. *Українське слово.* – Париж. – 1965. – 21 листопада.

31 жовтня (неділя).

8. Люксембург. На кладовищі Боннвуда відкрито і освячено пам’ятник на могилі А.Мельника. *Українське слово.* – Париж. – 1965. – 7 листопада.

3 листопада (середа).

3. На будівництві Канівської ГЕС у котловані гідростанції закладено перші кубометри бетону. *Правда України.* – 1965. – 4 ноября.

4. Виконкомом Запорізької обласної ради депутатів трудящих оголосив

конкурс на розробку проекту тематичного садово-декоративного парку історії запорізького козацтва. *Збережемо твою славу. Громадський рух за увічнення історії українського козацтва в другій половині 50-х – 80-х років ХХ ст. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1997. – С.50.

5. Повідомлялося, що відбулося засідання Львівської обласної ради з питань атеїстичного виховання. З доповідю виступив завідуючий відділом пропаганди і агітації Львівського обкому КПУ Т.Подоляк, який зазначив, що до навчання у районних масових школах атеїстів залучено майже 8 тис. осіб, вказав на недоліки у проведенні атеїстичної пропаганди. Обласна рада вирішила провести перевірку стану атеїстично-го виховання. *Вільна Україна.* – 1965. – 3 листопада.

6 листопада (субота).

8. м. Нью-Йорк (США). НТШ провело наукову конференцію, присвячену стану і розвитку української мови в УРСР. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 9 листопада.

7-8 листопада (неділя-понеділок).

1. м. Київ. Розповсюджено листівки з протестом проти політики русифікації України. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.425.

10 листопада (середа).

1. Письменник, голова Спілки письменників України О.Гончар в разомі з першим секретарем ЦК КПУ П.Шелестом виступив на захист І.Дзюби та І.Світличного, просив створити можливості для їх нормальної творчої праці. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С.425-426.

11 листопада (четвер).

3. Рівне. Здано в експлуатацію новий хлібзавод потужністю 60 тис. хлібобулочних виробів на добу. *Радянська Україна.* – 1965. – 12 листопада.

17 листопада (середа).

3. м. Москва. Указ президії Верховної Ради СРСР про нагородження Харківського електромеханічного заводу орденом Леніна за заслуги в розвитку вітчизняного електромашинобудування. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.558.

18 листопада (четвер).

3. Повідомлялося, що на Сімферопольському ефіромаслійному заводі виготовлено першу партію кримських парфумів. *Кримская правда.* – 1965. – 18 ноября.

19 листопада (п'ятниця).

4. м. Полтава. В художньому музеї відкрилась виставка творів Третьяковської картинної галереї. В експозиції представлено близько 200 творів ікоонопису, живопису, графіки, скульптури. *Радянська Україна.* – 1965. – 20 листопада.

20 листопада (субота).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила скликати восьму сесію Верховної Ради УРСР шостого скликання 21 грудня 1965 р. у м. Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №48. – С.827.

3. На Львівському заводі газової апаратури з конвеєра зійшла мільйонна газова плита. *Вільна Україна.* – 1965. – 21 листопада.

4. м. Сімферополь. Створено Всесоюзний науково-дослідний інститут ефіроолійних культур. *Радянська Україна.* – 1965. – 21 листопада.

4. Указом Верховної Ради УРСР Державному українському народному хору присвоєно звання Заслуженого хору УРСР. *Радянська Україна.* – 1965. – 21 листопада.

21 листопада (неділя).

8. м. Чикаго (США). Відбулася хіротонія архімандрита Олександра Новицького на єпископа Української православної церкви у США. *Свобода.* – Джерсі Сіті, Нью-Йорк. – 1965. – 23 листопада.

22 листопада (понеділок).

7. Президія Верховної Ради УРСР призначила М.Михайлова міністром сільського будівництва УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – №48. – С.827.

24 листопада (середа).

3. Повідомлялося, що у Вінниці створено виробниче швейне об'єднання, до складу якого увійшли 12 фабрик області. Підприємство випускатиме 90 видів чоловічого, жіночого, дитячого одягу. *Робітнича газета.* – 1965. – 24 листопада.

26 листопада (п'ятниця).

3. Повідомлялося, що на Здолбунівському цементно-шиферному комбінаті (Хмельницька область) випущено першу дослідну партію портланд-цементу марки “900”, який застосовується для виготовлення складних просторових конструкцій, що витримують велике навантаження. *Радянська Україна.* – 1965. – 26 листопада.

4. “Советская культура” повідомила, що в Донецькому театрі опери та балету вперше в СРСР поставлено “Циганське капричіо” С.Рахманінова (балетмейстер Л.Криєв). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.558.

27 листопада (субота).

4. м. Луганськ. Громадськість відзначила 170-річчя з дня заснування міста. *Радянська Україна.* – 1965. – 28 листопада.

29 листопада (понеділок).

7. Указом президії Верховної Ради СРСР за заслуги в розвитку геологічної науки і в зв’язку з шестидесятиріччям академік АН УРСР М.Семененко нагороджений орденом Трудового червоного прапора. *Радянська Україна.* – 1965. – 30 листопада.

30 листопада (вівторок).

9. Повідомлялося, що у Москві на особисто-командній першості СРСР з гімнастики жіноча команда УРСР завоювала золоті медалі. В особистому заліку киянка П.Астахова посіла друге місце. *Радянська Україна. – 1965. – 30 листопада.*

Листопад.

1. Відомі діячі науки і культури (С.Параджанов, О.Антонов, В.Кирейко, П.Майборода, Л.Костенко, І.Драч, Л.Серпилін) звернулися з листом до ЦК КПУ, в якому висловлювали занепокоєння хвилюю арештів серед української інтелігенції. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.426.*

2 грудня (четвер).

4. Повідомлялося, що президія АН УРСР присудила премії діячам науки України. За досягнення в розроблення нових металургійних процесів премією ім. Є.О.Патона нагороджено керівника відділу Інституту електрозварювання С.Фруміна, за фундаментальні дослідження і розроблення нових методів у галузі математики, механіки та теоретичної кібернетики премію ім. М.Крилова присуджено академіку М.Боголюбову, лауреатами премії ім. Л.Писаржевського за видатні роботи в галузі механізмів хімічних реакцій стали академіки О.Бродський та Є.Шилов, премії ім. В.Юр'єва за успіхи у галузі генетики і створення нових методів акліматизації, селекції та гібридизації рослин, виведення високоврожайних сортів сільськогосподарських культур присуджено члену–кореспонденту АН УРСР В.Зосимовичу і кандидату біологічних наук В.Паніну. *Радянська Україна. – 1965. – 2 грудня.*

4 грудня (субота).

4. Повідомлялося, що у Києві створено першу в СРСР фабрику по виробництву телевізійних фільмів. На двох знімальних павільйонах (300 і 200 м²) щороку передбачалося випускати 30 повнометражних

фільмів. *Радянська Україна*. – 1965. – 4 грудня.

5 грудня (неділя).

1. У розмові з першим секретарем ЦК КПУ П.Шелестом начальник Управління КДБ по Тернопільській області Л.Ступак зазначив, що в полі зору органів держбезпеки перебуває близько 30 тисяч членів ОУН-УПА та їх прибічників. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.426.*

3. Повідомлялося, що у с.Садки Бердичівського району (Житомирська область) стала до ладу автоматична телефонна станція. *Радянська Житомирщина. – 1965. – 5 грудня.*

4. Газета “Радянська Донеччина” відзначила своє 20-річчя. *Радянська Україна*. – 1965. – 5 грудня.

6 грудня (понеділок).

7. м. Москва. Відбувся пленум ЦК КПРС, який обговорив фінансові та господарсько-економічні питання життя країни. Пленум обрав В.Щербицького кандидатом у члени президії ЦК КПРС. *Радянська Україна*. – 1965. – 7 грудня.

7. Указом президії Верховної Ради СРСР головному художнику Київського державного академічного театру опери та балету ім.Т.Шевченка Ф.Ніроду присвоєно звання народного художника СРСР. *Радянська Україна*. – 1965. – 7 грудня.

8 грудня (середа).

3. Повідомлялося, що Львівський завод газової апаратури запустив у серійне виробництво двоконфорну газову плиту “Львів-29” і чотириконфорну “Львів-30”. Їх пальники забезпечують повне згорання газу. Обидві плити мають шафи для сушіння посуду. Передбачалося, що до кінця року підприємство випустить понад 2 тис. плит. *Вільна Україна*. – 1965. – 8 грудня.

11 грудня (субота).

4. Повідомлялося, що у Антрациті (Луганська область) здано в

експлуатацію широкоекранний кінотеатр на 600 місць. *Правда України.* – 1965. – 11 грудня.

12 грудня (неділя).

3.6. Повідомлялося, що Подільський механічний завод ім. М.Калініна почав випускати нову модель побутової швейної машини “Зигзаг” класу 115-1 “Чайка”, призначену для шиття бавовняних, лляних, синтетичних та шовкових тканин. *Радянська Україна.* – 1965. – 12 грудня.

13 грудня (понеділок).

1. Закарпатська область. На залізничній станції Чоп при митному огляді у наукового працівника Пряшівського університету, аспіранта-зочника Київського державного університету ім. Т.Шевченка М.Мушинки виявлені матеріали “самвидаву”, які він намагався вивезти за межі СРСР. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К.,2000. – С.426.

14 грудня (вівторок).

3. м. Вінниця. Відкрито критий ринок “Урожай”, обладнаний 500 торговельними місцями. *Радянська Україна.* – 1965. – 14 грудня.

15 грудня (середа).

5. Повідомлялося, що у сс. Молочок, Коваленки, Житенці (Житомирська область) відбулися антирелігійні вечори, під час яких учасники прослухали лекції на антирелігійну тематику. *Радянська Житомирщина.* – 1965. – 15 грудня.

5. Повідомлялося, що Яворівський район КПУ (Львівська область) провів семінар для 33 керівників масових шкіл атеїзму. Учасники прослухали лекції “Непримиренність науки і релігії”, “Наука і релігія про походження життя на землі”, “Наука і релігія про походження людини” та обмінялися досвідом роботи. *Вільна Україна.* – 1965. – 15 грудня.

16 грудня (четвер).

1. Московська “Правда” опублікувала без погодження з ЦК КПУ статтю секретаря Львівського обкому КПУ В.Маланчука “Сила великої дружби”, в якій говорилося про “рецидиви” українського буржуазного націоналізму в республіці. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.426-427.*

17 грудня (п'ятниця).

3.6. Повідомлялося, що у м. Жовті Води (Дніпропетровська область) здано в експлуатацію міську телефонну станцію виробництва НДР і Чехословаччини на 2500 абонентів. *Зоря. – 1965. – 17 грудня.*

4. Прилуцьке педагогічне училище (Чернігівська область) відзначило 50-річчя з дня заснування. *Радянська Україна. – 1965. – 18 грудня.*

4. Відбулася сесія загальних зборів АН УРСР, присвячена обранню академіків та членів-кореспондентів для роботи в Донецькому науковому центрі. Академіками АН УРСР обрано: В.Архарова, О.Галкіна, Л.Литвиненка, Я.Лопатинського. Членами-кореспондентами АН УРСР обрано: О.Алімова, С.Баранова, Й.Гіхмана, І.Данилюка, О.Космодаміанського, Р.Кучера, Г.Суварова, К.Толпиго, П.Харламов, Ф.Щепотьєв. *Радянська Україна. – 1965. – 18 грудня.*

18 грудня (субота).

1. Інституту історії партії при ЦК КПУ доручено зробити аналіз самвидаву, поширеного в республіці. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.427.*

21 грудня (вівторок).

1. м. Здолбунів (Рівненська область). Від імені організації “патріоти України” розповсюджувалися листівки-звернення до українського народу із закликом об’єднати сили для боротьби за свободу і незалежність України. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.427.*

21-22 грудня (вівторок-середа).

1. м. Київ. Проходила восьма сесія Верховної Ради УРСР шостого скликання, яка обговорила питання державного бюджету та державного плану розвитку народного господарства УРСР на 1966 р. *Радянська Україна.* – 1965. – 22, 23 грудня.

22 грудня (середа).

3. Верховна Рада УРСР прийняла закон “Про Державний бюджет Української Радянської Соціалістичної Республіки на 1966 рік”, яким передбачався прибуток держбюджету у розмірі 9912061,9 тис. рублів і видатках у розмірі 9912061,9 тис. рублів, крім того, оборотної касової готівки в сумі 176750,0 тис. рублів. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – № 53. – С.864-867.

3. Верховна Рада УРСР затвердила звіт про виконання державного бюджету УРСР за 1964 рік з прибутками у сумі 9217381 тис. рублів і видатках в розмірі 9102100 тис. рублів з перевищення доходів над видатками в розмірі 115281 тис. рублів. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – № 53. – С.867.

3. Верховна Рада УРСР прийняла закон “Про Державний план розвитку народного господарства Української РСР на 1966 рік”, яким передбачалося збільшення національного доходу, порівняно з 1965 роком, на 6,4 %. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1965. – № 53. – С.863-864.

23 грудня (четвер).

5. м. Чернівці. Закінчилась республіканська науково-теоретична конференція лекторів-атеїстів, під час якої лектори-пропагандисти обмінялися досвідом атеїстичної пропаганди. *Радянська Україна.* – 1965. – 24 грудня.

6. м. Львів. Відкрито широкоформатний кінотеатр “Мир”, розрахований на 1200 глядачів. *Робітнича газета.* – 1965. – 24 грудня.

24 грудня (п'ятниця).

4. м. Донецьк. Відбулися урочисті збори вчених області, присвячені

відкриттю Донецького наукового центру АН УРСР. *Радянська Україна.* – 1965. – 25 грудня.

7. Указом президії Верховної Ради УРСР композитор К.Данькевич нагороджений почесною грамотою президії Верховної Ради за заслуги в розвитку музичної культури та шестидесятиріччям з дня народження. *Радянська Україна.* – 1965. – 25 грудня.

27 грудня (понеділок)

3. м. Червоноград (Львівська область). Стала до ладу панчішно-шкарпеткова фабрика, проектна потужність якої 30 млн. пар виробів на рік. *Робітнича газета.* – 1965. – 28 грудня.

3. Луганська область. Здано в експлуатацію птахофабрику потужністю 40 млн. яєць на рік. *Правда України.* – 1965. – 28 листопада.

3. м. Кремгес (Кіровоградська область). Державна комісія прийняла в експлуатацію дослідний завод по виробництву вапняно-кремнеземистих виробів для термоізоляції котлів теплових електростанцій. *Радянська Україна.* – 1965. – 28 грудня.

28 грудня (вівторок).

9. Повідомлялося, що у Дніпродзержинську (Дніпропетровська область) здано в експлуатацію новий корпус дитячої спортивної школи із 2 залами. *Зоря.* – 1965. – 28 грудня.

29 грудня (середа).

3. м. Чернігів. Державна комісія прийняла в експлуатацію перші 250 ткацьких верстатів на камвольно-суконному комбінаті. *Радянська Україна.* – 1965. – 30 грудня.

3. м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область). Державна комісія прийняла в експлуатацію другу чергу шахти “Гвардійська”. *Радянська Україна.* – 1965. – 30 грудня.

4. м. Київ. Відкрито пам'ятник основоположнику української класичної музики М.Лисенку (скульптор О.Ковалев). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення.*

Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.558.

7. Указом президії Верховної Ради СРСР секретар ЦК КПУ О.Ляшко нагороджений орденом Леніна. *Радянська Україна. – 1965. – 30 грудня.*

30 грудня (четвер).

3. с. Яреськи (Полтавська область). Став до ладу десятий в області цукровий завод, здатний переробляти за добу 25 тис. ц сировини. *Радянська Україна. – 1965. – 31 грудня.*

Грудень.

1.4. І.Дзюба надіслав лист ЦК КПУ, Раді міністрів УРСР з приводу масових арештів інтелігенції. Вказуючи на численні арешти, обшуки й допити серед української молоді та наводячи низку фактів про заборону організовувати культурні вечори, покарання за святкування національних свят, він висловлював тривогу з цього приводу і вимагав публічності й гласності, офіційних пояснень з приводу арештів української інтелігенції. І.Дзюба висловлював впевненість, що “ця тривога, якою переймається дедалі ширше коло української молоді, є неминучим наслідком серйозних порушень національної політики, точніше – цілковитої ревізії ленінської політики партії, ревізії, що її здійснив у тридцяті роки Сталін і продовжував Хрущов в останнє десятиліття”. До листа було додано його матеріали на тему “Інтернаціоналізм чи русифікація?”. *Культурне життя в Україні. Західні землі. (Документи і матеріали). – Т.2. 1953-1966. – Л., 1996. – С.652-658.*

1. У Києві в “самвидаві” побачила світ праця І.Дзюби “Інтернаціоналізм чи русифікація ?”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С.427.*

1965.

8. Україна стала членом ООН з промислового розвитку. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.558.*

ОЛЕГ БАЖАН

ХРОНІКА 1966

3 січня (понеділок).

3. м. Луганськ. Стала до ладу одна з найбільших в Україні птахофабрика. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On. 1. — Спр. 484. — Арк. 2.

4 січня (вівторок).

3. Харківський турбінний завод ім. Кірова першим з підприємств машинобудівної промисловості УРСР перейшов на нову систему планування та економічного стимулювання. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On. 1. — Спр. 484. — Арк. 19.

9. м. Донецьк. Відкрито перший зимовий плавальний басейн. *Радянська Україна.* — 1966. — 5 січня.

5 січня (середа).

3. Дніпропетровська область. Завершено будівництво першої черги найбільшої у світі марганцевої шахти на Грушівському руднику, розрахованої на видобуток півмільйона тонн руди щороку. *Молодь України.* — 1966. — 5 січня.

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанови “Про створення Інституту теоретичної фізики Академії наук УРСР” та “Про будівництво в м. Києві Будинку актора Українського театрального товариства”. *ЦДАВО України.* — Ф. 2. — On. 13. — Спр. 1097. — Арк. 7, 11.

7 січня (п'ятниця).

3. Закінчено будівництво Чернігівського експериментального люпинового заводу. *Деснянська правда.* — 1966. — 7 січня.

Херсонська область. Став до ладу Сірогозький завод по виробництву масла й сухого молока. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С. 168.

11 січня (вівторок).

4. м. Одеса. Відкрито відділення Всесоюзного науково-дослідного інституту морського рибного господарства та океанографії. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр. 484. — Арк. 125.

12 січня (середа).

3. м. Павлоград (Дніпропетровська область). Став до ладу птахокомбінат. *Правда України*. — 1966. — 12 січня.

13 січня (четвер).

1. м. Київ. У ЦК Компартії України відбулася нарада за участю ряду українських письменників, викладачів вузів, керівників науково-дослідних установ, працівників апаратів ЦК КПРС та ЦК КПУ, яка затвердила представницьку комісію для спростування положень праці І. Дзюби “Інтернаціоналізм чи русифікація?” *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти рр. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.429.

3. Став до ладу магістральний газопровід на дільниці Перещепино-Дніпропетровськ довжиною 60 км. *Правда України*.—1966.— 14 січня.

м. Снігурівка (Миколаївська область). Споруджено завод залізобетонних виробів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К.,1986.— С.169.

с. Мала Виска (Кіровоградська область). Став до ладу новий молоко- завод. *Сільські вісті.* — 1966. — 13 січня.

14 січня (п'ятниця).

3. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про ліквідацію рад народного господарства економічних районів УРСР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду УРСР.* — К., 1966. — С. 24.

7. Помер український вчений – винахідник, конструктор ракетно-космічних систем, академік АН СРСР Сергій Корольов. *Довідник з історії України. Том 2.За ред. І. Підкови та Р. Шуста.* — К.,1995. — С. 91.

16 січня (неділя).

4. с. Будичани (Житомирська область). Споруджено палац культури.
Сільські вісті. — 1966. — 16 січня.

17 січня (понеділок).

3. м. Червоноград (Львівська область). Стало до ладу одне з найбільших підприємств легкої промисловості України панчішно-шкарпеткова фабрика. *Радянська Україна. — 1966. — 18 січня.*

18 січня (вівторок).

1. Президія Верховної Ради УРСР своїм указом встановила почесне звання “Заслужений юрист Української РСР”. *Відомості Верховної Ради Української РСР. — 1966. — № 4. — С.24.*

3. На Нікопольському Південнотрубному заводі змонтовано першу в СРСР піч вакуумного хромування труб. *Правда України. — 1966. — 18 января.*

В Одеській області здано в експлуатацію найбільший в СРСР Котовський лакофарбовий завод. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.559.*

6. м. Кривий Ріг. Став до ладу новий автовокзал. *Правда України. — 1966. — 18 января.*

7. Помер один з фундаторів українського театру, народний артист СРСР Гнат Юра. *Мистецтво України. Біографічний довідник. — К., 1997. — С.689.*

22 січня (субота).

3. Харківський тракторний завод ім. Орджонікідзе відправив до Індії першу партію колісних тракторів. *Правда України. — 1966. — 22 января.*

м. Полтава. Здано першу чергу заводу по виготовленню синтетичних алмазів та інструментів з них. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр.484. — Арк. 274.*

25 січня (вівторок).

3. м. Полтава. Здано в експлуатацію першу чергу заводу по виробництву алмазних інструментів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.170.

6. Відкрито електричний рух поїздів на трасі Запоріжжя-Москва. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.170.

26 січня (середа).

3. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР ухвалили спільну постанову “Про будівництво метрополітену в м. Харкові”. *ЦДАГО України. — Карточка постанов.*

27 січня (четвер).

3. На Запорізькому феросплавному заводі завершено будівництво найбільшого в Європі цеху для виплавлення феросиліцію. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.559.

Не пізніше 28 січня (п'ятниця).

3. м. Київ. В силу причин економічного характеру відмовились приступти до роботи 150 робітників складального цеху заводу “Реле-автоматика”. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.430.

30 січня (неділя).

1. Голова КДБ при Раді міністрів СРСР В. Семичастний звернувся з доповідною запискою до ЦК КПРС, в якій акцентував увагу на розгортання великої організаційної та агітаційної роботи серед кримських татар. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.430.

31 січня (понеділок).

3. У Львівській області здано в експлуатацію першу чергу Новостебницького калійного комбінату. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.559.

4. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про створення Київського торговельно-економічного інституту. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.559.

6 лютого (неділя).

4. м. Амвросіївка (Донецька область). При клубі ім. Кірова розпочав роботу університет культури. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.172.

8 лютого (вівторок).

3. м. Київ. На заводі електротранспорту ім. Ф. Е. Дзержинського налагоджено виробництво тролейбусів “Київ-4”. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.173.

9 лютого (середа).

4. м. Олександрія (Кіровоградська область). Відкрито відділення Дніпропетровського ордена Трудового червоного прапора гірничого інституту ім. Артема. *Кіровоградська правда.* — 1966. — 9 лютого.

11 лютого (п'ятниця).

3. З конвеєра Запорізького заводу “Комунар” зійшов 125-тисячний автомобіль марки “Запорожець”. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.173.

6. У районі м. Канева відкрито новий міст через Дніпро. *Радянська Україна.* — 1966. — 12 лютого.

12 лютого (субота).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК Компартії України, який розглянув питання: 1. Про звіт Центрального Комітету КПУ ХХІІІ з'їзду КПУ; 2. Про внесення доповнень у порядок денний ХХІІІ з'їзду КПУ. *Радянська Україна*. — 1966 . — 13 березня.

18 лютого (п'ятниця).

1. м. Київ. Завершив роботу ХХІІІ з'їзд Комуністичної партії України, на якому було розглянуто питання : 1. Звіт ЦК КПУ. 2. Звіт Ревізійної комісії КПУ. 3. Доповідь про проект Директив ХХІІІ з'їзду КПРС по п'ятирічному плану розвитку народного господарства СРСР на 1966-1970 роки. 4. Вибори: а) Центрального Комітету КПУ; б) Ревізійної комісії КПУ. *Радянська Україна*. — 1966 . — 16 -19 березня.

19 лютого (субота).

3. Чернігівський хімічний завод видав першу продукцію анід-нейлонової нитки для термостійких автопокришок. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К.,1986. — С.175.

4. Завершено видання 17-томної Української Радянської Енциклопедії загальним тиражем 1 млн. 360 тис. примірників. *Радянська Україна*. — 1966 . — 19 лютого.

25 лютого (п'ятниця).

3. м. Запоріжжя. В цеху жерсті “Запоріжсталь” вперше у вітчизняній металургії почалось освоєння виробництва чорної лакованої консервної жерсті. *Запорізька правда*. — 1966 . — 25 лютого.

26 лютого (субота).

3. Запорізький електроапаратний завод одним з перших у СРСР налагодив виробництво напівпровідникових керованих випрямлячів струму. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К.,1986. — С.175.

Лютий.

2. Відомі діячі науки і культури (всього 78 осіб) звернулися з листом до Прокурора УРСР Ф. Глуха та голови КДБ при Раді міністрів УРСР В. Нікітченка, в якому висловили занепокоєння ходом розслідування справ В. Мороза, Д. Іващенка, М. Озерного, І. Світличного, П. Заливахи, Б. Гориня, І. Геля та інших правозахисників. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.430.*

4 березня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про організацію Київського торгово-економічного інституту” на базі Київського філіалу Донецького інституту радянської торгівлі Міністерства торгівлі УРСР. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду УРСР. — К., 1966. — №3. — С. 16.*

5 березня (п'ятниця).

3. На Запорізькому алюмінієвому заводі вперше в СРСР налагоджено безперервний випуск алюмінієвої катанки з рідкого металу. *Запорізька правда. — 1966. — 5 березня.*

6 березня (неділя).

3.Став до ладу Нікопольський феросплавний завод. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.177.*

8. Радою міністрів УРСР ухвалено постанову “Про підписання Українською РСР Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації”. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 pp.. — К., 1977. — С. 439-440.*

12-19 березня.

1. У зв’язку з “Тижнем солідарності з в’єтнамським народом” в установах та на підприємствах міст Києва, Львова, Донецька, Одеси, Харкова відбулись багатолюдні мітинги. *ЦДАГО України. — Карточка постанов.*

15-18 березня.

1. м. Київ. Відбувся ХХII з'їзд Компартії України, на якому було розглянуто звіти ЦК КПУ, Ревізійної комісії, проект Директив ХХII з'їзу КПРС, п'ятирічного плану розвитку народного господарства СРСР на 1966-1970 роки. На організаційному пленумі новообраний ЦК КПУ обрав такий склад президії: члени - П. Шелест (перший секретар ЦК Компартії України), О. Ватченко (перший секретар Дніпропетровського обкому партії), В. Дрозденко (секретар ЦК Компартії України), Н. Кальченко, В. Комяхов, Д. Коротченко, О. Ляшко (другий секретар ЦК), М. Соболь (перший заступник Голови Ради міністрів УРСР), О. Титаренко (секретар ЦК), В. Щербицький (Голова Ради міністрів УРСР), І. Якубовський (командуючий військами Київського військового округу); кандидати у члени – Г. Ващенко (перший секретар Харківського обкому партії), І. Грушецький (голова Парткомісії при ЦК Компартії України), В. Клименко, А. Скаба. *Лозицький В.С. Політбюро ЦК Компартії України: історія, особи, стосунки (1918-1991). — К., 2005. — С. 306.*

16 березня (середа).

8. Указом президії Верховної Ради Української РСР Дмитра Білоколоса призначено міністром закордонних справ УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. — 1966. — №11. — С. 107.*

17 березня (четвер).

3. На Полтавському заводі алмазного інструменту здійснено випуск першої партії синтетичних алмазів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.178.*

23 березня (середа).

3. Дніпропетровський завод залізобетонних труб дав першу промислову продукцію. *Зоря. — 1966. — 23 березня.*

24 березня (четвер).

3. Житомирська область. Новоград-Волинський машинобудівний завод розпочав випуск нового теплогенератора для потреб сільського господарства. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.179.

5. Президія ЦК КПУ ухвалила постанову “Про впорядкування законодавства про релігійні культури”, якою були затверджені проекти указу Президії Верховної Ради УРСР “Про адміністративну відповіальність за порушення законодавства про релігійні культури”, “Про внесення додаткових поправок до статті 138 Кримінального кодексу УРСР” і постанови президії Верховної Ради Української РСР “Про застосування статті 138 Кримінального кодексу Української РСР”. *ЦДАГО України. — Карточка постанов.*

6. Указом президії Верховної Ради УРСР селище Першотравневе перетворене в місто Першотравенськ. *Кіровоградська правда*. — 1966. — 24 березня.

м. Знам'янка (Кіровоградська область). Здано в експлуатацію новий корпус районної лікарні. *Кіровоградська правда*. — 1966. — 24 березня.

8. м. Київ. До столиці з офіційним візитом прибув заступник Генерального директора Міжнародної організації праці К. В. Дженкс. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 pp.* — К., 1977. — С. 420.

25 березня (п'ятниця).

3. На Нікопольському заводі феросплавів уведено в дію першу чергу комплексу флюсоплавильного цеху. *Зоря*. — 1966. — 26 березня.

26 березня (субота).

1. У Львові завершився судовий процес над учасниками дисидентського руху М. Масютком, І. Гелем, Я. Менкуш, які відповідно були засуджені до 6, 3 та 2,5 років позбавлення волі. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.188.

4. м. Львів. Здано в експлуатацію новий учебовий корпус Львівського політехнічного інституту. *Молодь України*. — 1966. — 26 березня.

5. Президія Верховної Ради УРСР ухвалила указ "Про адміністративну відповідальність за порушення законодавства про релігійні культури". *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1966. — № 13. — С.119.

Не пізніше 29 березня (вівторок).

1. Узбекистан. Напередодні відкриття ХХIII з'їзду КПРС активістами кримськотатарського національного руху зібрано 100 тисяч підписів під петицією з вимогою надати кримським татарам можливість повернутися на історичну батьківщину — в Крим. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.)*. — К., 2000. — С.431.

Березень.

1. В Івано-Франківській області від імені "Центрального штабу Українського національного фронту" поширювався "Меморандум ХХIII з'їзду КПРС", в якому висувалися вимоги повернути в Україну депортовані родини, створити умови для розвитку української мови та літератури, покласти край політичним репресіям. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.)*. — К., 2000. — С.429.

3 квітня (неділя).

7. Померла одна з фундаторів Харківського українського театру опери та балету, актриса М. Литвиненко-Вольгемут. *Українська Радянська Енциклопедія*. — К., 1983. — Т.6. — С.148.

15 квітня (п'ятниця).

3. Житомирська область. Машинобудівники Коростенського заводу "Жовтнева кузня" виготовили перший зразок велетенського землевоза Д-600, який одночасно може перевозити 30 т вантажу. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.183.

17 квітня (неділя).

3. Тернопільська область. У Бережанському районі відкрито Підгайцьку фабрику металевих виробів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С. 183.

18 квітня (понеділок).

1. м. Львів. Завершився судовий процес над учасниками дисидентського руху братами Горинями, М. Зваричевською та М. Осадчим. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С. 188.

20 квітня (середа).

3. Херсонська область. Новокаховський електромашинобудівний завод випустив мільйонний електродвигун. *Правда України.* — 1966. — 20 апраля.

23 квітня (субота).

4. У Києві відкрито театр-студію Київського інституту театрального мистецтва імені Карпенка-Карого. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 507. — Арк. 191.

27 квітня (середа).

1. м. Київ. Завершив роботу ХХ з'їзд ЛКСМ України, на якому було розглянуто питання: 1. Звіт ЦК ЛКСМ України. 2. Звіт Ревізійної комісії ЛКСМУ. 3. Вибори: а) Центрального Комітету ЛКСМУ; б) Ревізійної комісії ЛКСМУ. Першим секретарем ЦК ЛКСМУ обрано Ю. Єльченка. *Молодь України.* — 1966. — 26, 28 квітня.

28 квітня (четвер).

10. м. Горлівка (Донецька область). Внаслідок вибуху газу метана на шахті імені Румянцева треста “Калінінвугілля” загинуло 26 шахтарів. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр. 6172. — Арк. 87.

29 квітня (п'ятниця).

3. Львівська область. Здано в експлуатацію нове Ходовицьке родовище природного газу. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С. 184.

4. м. Київ. Президія ЦК КПУ ухвалила постанови “Про створення Інституту проблем міцності Академії наук УРСР”, “Про створення в м. Києві Державного літературного літературно-меморіального музею М. Т. Рильського” та “Про створення Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва Української РСР”. *ЦДАГО України. — Карточка постанов.*

4 травня (середа).

3. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено союзно-республіканське Міністерство лісового господарства. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1966. — № 18. — С. 219.

4. м. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанови “Про створення Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва Української РСР” та “Про створення в м. Києві Державного літературно-меморіального музею Максима Тадейовича Рильського”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР*. — К., 1966. — № 5. — С. 19-20.

м. Дніпропетровськ. Відкрито Будинок преси. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С. 560.

5 травня (четвер).

3. Кримська область. Завершено прокладання магістрального газопроводу Глібівка-Сімферополь довжиною понад 100 км. *Радянська Україна*. — 1966. — 5 травня.

7 травня (субота).

1. м. Київ. Секретаріат ЦК Компартії України прийняв постанову “Про пропагандистські заходи на підтримку боротьби в'єтнамського

народу проти агресії США". ЦДАГО України. — Картотека постанов.

10 травня (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову "Про створення Українського науково-дослідного інституту науково-технічної інформації і технічно-економічних досліджень Держплану УРСР". Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР. — К., 1966. — №5. — С. 23.

11 травня (середа).

1. Президія ЦК КПУ на основі інформації Верховного суду УРСР, Прокуратури УРСР та Комітету держбезпеки при Раді міністрів УРСР схвалила постанову, яка констатувала "пожвавлення націоналістичних елементів в республіці". Данилюк Ю., Бажан О. *Опозиція в Україні* (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.432.

16 травня (понеділок).

10. м. Комунарськ (Луганська область). Внаслідок пожежі на шахті №10-10 біс ім. Артема треста "Комунарськвугілля" загинуло 14 шахтарів. ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр.6171. — Арк. 19 — 23.

17 травня (вівторок).

4. Президія ЦК КПУ ухвалила постанови "Про створення Івано-Франківського інституту нафти і газу", "Про створення в м. Києві Об'єднаного республіканського музею Академії наук УРСР". ЦДАГО України. — Картотека постанов.

7. Помер український письменник – романіст, драматург і публіцист Юрій Дольд-Михайлик. *Мистецтво України. Біографічний довідник.* — К., 1997. — С.215.

21 травня (субота).

3. Рівненська область. Став до ладу новий ливарний цех заводу високовольтної апаратури. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.186.

Створено будівельно-монтажний трест “Укрбуд”, діяльність якого полягала у наданні допомоги при відбудові зруйнованої від землетрусу столиці Узбекистану. *Радянська Україна*. — 1966. — 13 серпня.

22 травня (неділя).

2. м. Київ. Біля пам’ятника Т. Шевченку відбувся несанкціонований мітинг, в якому взяли участь близько 150 представників творчої інтелігенції та студентства. *ЦДАГО України*. — Ф.І. — On.24. — Спр.6160. — Арк.104.

26 травня (четвер).

3. Дніпропетровська область. Поблизу с. Голубівка Новомосковського району розвідано нафтове родовище. *Радянська Україна*. — 1966. — 27 травня.

28 травня (субота).

4. м. Київ. Завершився III Всесоюзний кінофестиваль, на якому фільм Київської кіностудії художніх фільмів ім. О. П. Довженка “Тіні забутих предків” удостоєно спеціального призу (режисер С. Параджанов, оператор Ю. Іллєнко). *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.560.

31 травня (вівторок).

6. Відкрито рух літаків міжнародної авіалінії Прага-Київ. *Правда України*. — 1966. — 1 июня.

1 червня (середа).

3. Олевський район Житомирської області. На Корминському торф’яному родовищі розпочато спорудження Озеренського торфобрикетного заводу. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.187.

6. м. Запоріжжя. Відкрився новий аеровокзал. *Літопис комуністичного*

будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С. 187.

У Криму відбулось відкриття найдовшої в СРСР міжміської гірської тролейбусної траси протяжністю 96 км, що зв'язала Сімферопольський аеропорт з містами-курортами Алуштою і Ялтою. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 493. — Арк. 20.

2 червня (четвер).

2. м. Київ. У відповідності з постановою Всесоюзної центральної ради професійних спілок президія Української республіканської ради професійних спілок прийняла постанову про утворення республіканських комітетів профспілок робітників вугільної промисловості, робітників металургійної промисловості, робітників нафтової і хімічної промисловості, робітників електростанцій і електротехнічної промисловості, робітників харчової промисловості. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 493. — Арк. 33.

м. Луцьк. З ініціативи партійних та радянських органів відбувся багатолюдний мітинг протесту проти війни США у В'єтнамі. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 493. — Арк. 34.

3 червня (п'ятниця).

4. Закарпатська область. У архіві міста Рахова віднайдено перший рукописний збірник закарпатських народних пісень XVII ст. “Песенник Йосифа Сабова”, що вміщує 109 історичних, бунтарських, ліричних та побутових пісень. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 493. — Арк. 46.

5 червня (неділя).

3. м. Дніпропетровськ. Розпочалося будівництво однієї з найбільших в Україні трикотажних фабрик. Радянська Україна. — 1966. — 5 червня.

6 червня (понеділок).

4. м. Львів. За участі 200 вчених з СРСР, Польщі та ЧССР відкрився

1-й радянсько-польський симпозіум, присвячений проблемам комплексного вивчення розвитку науки. *Грановский Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.). — К., 1998. — Т.2. — С. 742.*

7 червня (вівторок).

3. м. Краматорськ (Донецька область). Стала до ладу швейна фабрика. *Правда України. — 1966. — 8 июня.*

4. м. Київ. Відбулась конференція Педагогічного товариства УРСР. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.561.*

8 червня (середа).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про створення Центрального науково-природничого музею Академії наук УРСР”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР. — К., 1966. — № 6. — С. 56.*

10 червня (п'ятниця).

10. Донецька область. На шахті №5-6 ім. Димитрова треста “Красноармійськвугілля” стався вибух терикона, внаслідок чого загинуло 18 осіб, зруйновано 11 житлових будинків в шахтарському селищі Димитров. *ЦДАГО України. — Ф. 1. — On. 24. — Спр. 6173. — Арк. 6-7.*

12 червня (неділя).

1. В Українській РСР відбулися вибори до Верховної Ради СРСР. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр.508. — Арк. 159.*

14 червня (вівторок).

4. Президія ЦК КПУ ухвалила постанови “Про будівництво в м. Києві комплексу приміщень для науково-дослідного Інституту клінічної медицини імені академіка М. Стражеска” та “Про створення видавництва музичної літератури “Музична Україна”. *ЦДАГО України. — Картотека постанов.*

16 червня (четвер).

4. м. Київ. Відкрито торгово-економічний інститут. *Київська правда.*
— 1966. — 16 червня.

18 червня (субота).

4. м. Севастополь. В Інституті південних морів Академії наук УРСР
відкрито для загального огляду найбільший в СРСР акваріум. *ЦДАВО*
України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 494. — Арк. 84.

21 червня (вівторок).

3. Житомирська область. Розпочалось будівництво найбільшого в
Україні Житомирського заводу синтетичного волокна. *ЦДАВО України.*
— Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 525. — Арк. 113.

22 червня (середа).

1. м. Київ. Перший секретар ЦК КПУ П. Шелест звернувся з листом
до ЦК КПРС, в якому аргументував недоцільність повернення крим-
ських татар у Крим. *Волобуев О.В. Крымскотатарский вопрос по доку-
ментам ЦК КПСС (вторая половина 50-х – середина 80-х гг. XX в.). //*
Отечественная история. — 1994. — №1. — С. 161-163.

23 червня (четвер).

1. м. Київ. Завершив роботу пленум ЦК КПУ, на якому було розгля-
нуто питання про заходи по виконанню постанови травневого плену-
му ЦК КПРС “Про широкий розвиток меліорації земель для одержан-
ня високих і сталих врожаїв зернових та інших сільськогосподар-
ських культур”. Пленум ЦК КПУ прийняв постанову про переймену-
вання президії ЦК КПУ в політbüро ЦК КПУ. *Радянська Україна.* —
1966. — 23 — 24 червня.

25 червня – 27 липня.

1. З ініціативи вищого партійного керівництва УРСР на заводах та
фабриках Києва, Харкова, Донецька, Дніпропетровська, Луганська,

Полтави відбулись мітинги солідарності з боротьбою корейського народу за вивід американських військ з Південної Кореї та об'єднання Кореї. ЦДАГО України. — Картотека постанов.

28 червня (вівторок).

1. м. Київ. Розпочала роботу дев'ята сесія Верховної Ради Української РСР, яка розглянула питання про стан і заходи по дальншому поліпшенню благоустрою міст, селищ і сіл Української РСР. ЦДАГО України. — Картотека постанов.

8. м. Київ. У столиці України перебував Президент Франції Шарль де Голль, який прибув з офіційним візитом дружби до СРСР. Радянська Україна. — 1966. — 29 червня.

29 червня (середа).

6. м. Київ. Завершила роботу дев'ята сесія Верховної Ради УРСР шостого скликання, яка розглянула питання: “Про стан і заходи по дальншому поліпшенню благоустрою міст, селищ і сіл Української РСР”. Радянська Україна. — 1966. — 28-30 червня.

30 червня (четвер).

1. м. Київ. ЦК Компартії України схвалив постанову про серйозні недоліки в організації виробництва кінофільмів на Київській кіностудії ім. О. Довженка, в якій піддавалися критиці кінострічки “Криниця для спраглих” (автор сценарію І. Драч, режисер Ю. Ілленко), “Звірте свої годинники” (автор сценарію Л. Костенко, режисер-постановник В. Іляшенко), сценарій С. Параджанова до фільму “Київські фрески”. Бажан О. Проблеми взаємовідносин партійно-радянського керівництва і літературно-мистецької інтелігенції в 1960-80 pp. // Краєзнавство. — 2000. — №1-2. — С. 227.

2. США. У Вашингтоні та Нью-Йорку відбулись збори представників української діаспори, присвячені 25-річчю Акту про відновлення незалежної Української держави. ЦДАГО України. — Ф.1. — On. 24. — Спр.6222. — Арк.72.

1 липня (п'ятниця).

2. З ініціативи партійних та радянських органів у містах Львові, Запоріжжі, Одесі та Кривому Розі відбулися мітинги протесту проти агресії США у В'єтнамі. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 495. — Арк. 4-5, 7, 13.

4. м. Ужгород. У Закарпатському обласному краєзнавчому музеї відкрилась виставка угорського мистецтва. *Грановский Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.).* — К., 1998. — Т.2. — С. 776.

2 липня (субота).

3. м. Запоріжжя. На заводі “Дніпроспецсталь” видала першу плавку найпотужніша в СРСР піч електрошлакового переплаву. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 495. — Арк. 38.

6. м. Київ. На Воскресенській слобідці завершено спорудження первого в СРСР експериментального Будинку послуг. *Вечірній Київ.* — 1966. — 2 серпня.

8. м. Київ. Відбулась робоча зустріч Голови народної палати парламенту Індії п. Хуком Сінгх з Головою Верховної Ради УРСР О. Корнійчуком. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 495. — Арк. 29.

9. м. Одеса. На центральному стадіоні Чорноморського пароплавства відбулось відкриття меморіалу братів Знаменських. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 495. — Арк. 47.

6 липня (середа).

3. м. Донецьк. Введено в експлуатацію трикотажну фабрику. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 495. — Арк. 113.

7 липня (четвер).

1. Узбекистан. Комітет державної безпеки при Раді міністрів СРСР повідомляв вище політичне керівництво країни про проведення нарад

ініціативних груп в Ташкенті, Коканді, Андіжані, Ангрені, Бекабаді та інших містах, на яких обговорювались питання продовження петиційної кампанії, а також проведення демонстрації на Червоній площі. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). — К., 2000. — С.433.*

8 липня (п'ятниця).

3. Дніпропетровська область. Стала до ладу Дніпродзержинська ГЕС. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр.497. — Арк. 149.*

9 липня (субота).

10. У зв'язку зі значною кількістю крупних аварій при проведенні глибоких свердловин на нафту і газ (у січні – травні 1966 р. допущено 105 аварій) секретаріат ЦК КПУ ухвалив постанову “Про факти грубого порушення технології буріння глибоких свердловин”. *ЦДАГО України. — Картотека постанов.*

15 липня (п'ятниця).

2. м. Харків. На електромеханічному заводі відбувся багатотисячний мітинг солідарності з корейським народом, який бореться за виведення американських військ з Південної Кореї. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр.496. — Арк. 23.*

16 липня (субота).

3. м Прилуки (Чернігівська область). Став до ладу асфальтовий завод. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.195.*

18 липня (понеділок).

3. Полтавська область. Став до ладу гігант української нафтохімії Кременчуцький нафтопереробний завод. *Зоря Полтавщини. — 1966. — 23 липня.*

21 липня (п'ятниця).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про створення Державної республіканської бібліотеки для дітей”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР.* — К., 1966. — №6. — С. 57.

30 липня (субота).

4. м. Київ. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення Інституту проблем міцності Академії наук УРСР”. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On.13. — Спр.1098. — Арк. 87.

6 серпня (субота).

6. м. Євпаторія (Кримська область). Відкрився новий санаторій “Таврія”. *Правда України.* — 1966. — 6 augusta.

7 серпня (неділя).

3. Дніпропетровська область. Здано в експлуатацію чергову станцію Дніпровського каскаду Дніпродзержинської ГЕС. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.198.

12 серпня (п'ятниця).

1. м. Київ. Голова КДБ при Раді міністрів УРСР В. Нікітченко інформував політbüro ЦК Компартії України про “окремі прояви націоналізму в Україні, поширення антирадянської літератури”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.434.

9. м. Дніпропетровськ. Відбулося урочисте відкриття нового стадіону “Метеор”. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.199.

14 серпня (неділя).

3. Вінницька область. Став до ладу Козятинський молочний завод. *Радянська Україна.* — 1966.— 14 серпня.

15 серпня (понеділок).

4. м. Київ. Розпочав роботу 13-й Всесвітній конгрес з птахівництва за участі 2500 спеціалістів з 53 країн світу. *Грановский Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.). — К., 1998.— Т.2.— С. 784.*

25 серпня (четвер).

3. Полтавська область. На Кременчуцькому автомобільному заводі розпочато серійне виробництво автосамоскидів “КрАЗ-258”. *Зоря Полтавиціни.— 1966.—25 серпня.*

27 серпня (субота).

3. м. Маріуполь (Донецька область). Стала до ладу найбільша в Європі аглофабрика металургійного заводу ім. Ілліча. *Радянська Україна.— 1966.— 28 серпня.*

30 серпня (вівторок).

3. Політбюро ЦК КПУ ухвалило постанову “Про будівництво Дніпрогесу-II і другого судношляхового шлюзу”. *ЦДАГО України.— Карточка постанов.*

4. Тернопільська область. З нагоди 110-річчя з дня народження письменника І. Франка у с. Киданці встановлено пам'ятник. *Радянська Україна.— 1966.— 31 серпня.*

6. На південному узбережжі Криму поблизу Блакитної затоки споруджено один з найдосконаліших у світі радіотелескоп Кримської астрофізичної обсерваторії АН СРСР. *Молодь України.— 1966.—30 серпня.*

3 вересня (субота).

3. Дніпропетровська область. Здано в промислову експлуатацію Дніпродзержинську ГЕС на р. Дніпро. *ЦДАВО України. — Ф.2. — On.13. — Спр.1098. — Арк. 136.*

4. З м. Києва по маршруту Будапешт-Віденсь-Братислава-Лейпциг-

Варна-Москва стартувала, організована ВО “Станкоімпорт”, пересувна виставка Інституту надтвердих матеріалів Держплану УРСР “Інструменти. Синтетичні алмази”. Грановский Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.).— К., 1998.— Т.2.— С. 788.

4 вересня (неділя).

4. с. Городище (Черкаська область). На батьківщині відомих українських митців – поета Петра й композитора Семена Гулак-Артемовських відкрито музей їх імені. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр.499. — Арк. 91.

5 вересня (понеділок).

4. В УРСР розпочались Дні угорської культури, для участі в заходах по програмі яких до України прибула делегація діячів культури УНР. Радянська Україна. — 1966. — 6 вересня; *Известия*. — 1966.— 8 сен-тября.

6 вересня (вівторок).

3. м. Київ. ЦК КПУ прийняло постанову “Про поліпшення техніки безпеки та охорони праці на вугільних шахтах Донбасу”. ЦДАГО України. — Ф.1.— On. 25.— Спр.77.— Арк.9.

7 вересня (середа).

6. Відкрито нову міжнародну авіатрасу Берлін - Київ. Радянська Україна. — 1966. — 7вересня.

9 вересня (п'ятниця).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про відновлення в м. Кременчуці Полтавської області історико-краєзнавчого музею”. ЦДАВО України. — Ф.2 . — On.13. — Спр.1098. — Арк. 138.

10 вересня (субота).

4. Сумська область. У Спадщанському лісі, в якому розпочав бойовий шлях Путивльський партизанський загін, створено Монумент Партизанської слави. *Радянська Україна*. — 1966. — 13 вересня.

12 вересня (понеділок).

3. Донецька область. На Горлівському хімкомбінаті здано в експлуатацію перший в СРСР цех по виготовленню медичного закису азоту. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.204.

9. м Київ. Створено першу в Україні спеціалізовану школу-інтернат спортивного профілю. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.499. — Арк. 234.

13 вересня (вівторок).

4. В УРСР завершились Дні угорської культури. *Радянська Україна*. — 1966. — 6, 14 вересня.

14 вересня.

8. Болгарія. У м. Софії відбулась офіційна зустріч між першим секретарем ЦК БКП, Головою Ради міністрів Народної Республіки Болгарія Т. Живковим та членом політбюро ЦК КПРС, першим секретарем ЦК КПУ П. Шелестом. *Радянська Україна*. — 1966. — 15 вересня.

17 вересня (субота).

3. Черняхівський район (Житомирська область). Введено в дію льнопзавод учгоспу “Україна”. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.205.

18 вересня (неділя).

3. Вінницька область. Здано в експлуатацію нове підприємство Вінницького бурякоцукротресту — Кірнасівський цукровий завод. *Вінницька правда*. — 1966. — 18 вересня.

4. м. Київ. Створено Інститут проблем міцності Академії наук УРСР. *Радянська Україна*. — 1966. — 18 вересня.

19 вересня (понеділок).

2. м. Київ. Відбувся II з'їзд журналістів УРСР. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 520. — Арк. 116.

23 вересня.

4. м. Алма-Ата. У столиці Казахстану розпочалась декада української літератури і мистецтва. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 500. — Арк. 175; *Радянська Україна*. — 1966. — 4 жовтня.

24 вересня (субота).

1. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про утворення Головного управління по охороні державних таємниць у пресі при Раді міністрів УРСР”. *ЦДАВО України*. — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 1098. — Арк. 157.

6. Указом президії Верховної Ради УРСР створено Міністерство побутового обслуговування населення Української РСР. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1966. — № 37. — С. 407.

25 вересня (неділя).

9. Житомирська область. У м. Коростені споруджено нову дитячу спортивну школу. *Радянська Житомирщина*. — 1966. — 25 вересня.

26 вересня (понеділок).

10. У зв'язку з землетрусом у м. Ташкенті в Україні розгорнулась кампанія допомоги потерпілим від стихійного лиха. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сього-дення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С. 562.

27 вересня (вівторок).

3. Харківська область. У Лозівському районі став до ладу автоматизований Орільський цукровий завод. *Сільські вісті*. — 1966. — 27 вересня.

29 вересня (четвер).

2. м. Київ. У Бабиному Яру на місці розстрілу фашистськими окупантами киян відбувся несанкціонований мітинг, в якому взяли участь члени СПУ В. Некрасов, І. Дзюба, Б. Антоненко-Давидович. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000.* — С.434.

2 жовтня (неділя).

3. м. Запоріжжя. Здано в експлуатацію першу чергу заводу “Армаліт”. *Запорізька правда.* — 1966. — 2 жовтня.

Дніпропетровська область. Державна комісія прийняла в експлуатацію першу чергу Інгулецького гірничо-збагачувального комбінату. *Радянська Україна.* — 1966. — 2 жовтня.

4. Казахстан. Завершилась декада української літератури й мистецтва. *Радянська Україна.* — 1966. — 23 вересня-4 жовтня.

3 жовтня (понеділок).

8. На запрошення ЦК РКП з коротким візитом у Румунії перебував перший секретар ЦК КПУ П. Шелест. *Радянська Україна.* — 1966. — 4 жовтня.

4 жовтня (вівторок).

3. Дніпропетровська область. На руднику ім. Комінтерну стала до ладу одна з найбільших у Криворізькому басейні шахта “Зоря”. *Правда України.* — 1966. — 4 жовтня.

м. Дніпродзержинськ (Дніпропетровська область). Став до ладу спеціалізований авторемонтний завод. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.207.

6 жовтня (четвер).

3. Лебединський район (Сумська область). Поблизу с. Кам'яне відкрито нове газове родовище. *Правда України.* — 1966. — 6 жовтня.

7 жовтня (п'ятниця).

4. м. Львів. Відбулася ювілейна сесія Академії наук УРСР, присвячена 110-річчю з дня народження І. Франка. *Правда України.* — 1966. — 8 жовтня.

9 жовтня (неділя).

4. м. Дрогобич (Львівська область). У рамках святкування 110-річчя з дня народження І. Франка відкрито пам'ятник видатному письменнику. *Радянська Україна.* — 1966. — 11 жовтня.

6. В УРСР вперше урочисто відзначено Всесоюзний день працівників сільського господарства. *Радянська Україна.* — 1966. — 9 жовтня.

12 жовтня (середа).

3. м. Запоріжжя. З конвеера заводу “Комунар” зійшли перші “Запорожці” нової моделі “ЗАЗ-966”. *Запорізька правда.* — 1966. — 12 жовтня.

14 жовтня (п'ятниця).

4. В Одеському університеті відбувся творчий вечір поета В. Стуса, на якому обговорювалися проблеми розвитку української мови. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.434.

15 жовтня (субота).

4. м. Львів. Відкрилась декада польської книги, присвячена тисячоліттю Польської держави. *Радянська Україна.* — 1966. — 16 жовтня.

16 жовтня (неділя).

7. Помер визначний вчений у сфері ядерної фізики, основоположник вакуумної металургії, директор Фізико-технічного інституту АН УРСР, академік АН УРСР К. Синельников. *Українська Радянська Енциклопедія.* — К., 1983. — Т.10. — С. 164.

19 жовтня (середа).

3. Миколаївська область. На Первомайському цукровому заводі здано в експлуатацію перший в СРСР дифузійний апарат нової конструкції. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.211.

30 жовтня (неділя).

4. м. Житомир. Споруджено новий будинок для обласного музично-драматичного театру. *Робітнича газета.* — 1966.— 30 жовтня.

Політбюро ЦК КПУ ухвалила постанову “Про поліпшення випадку в республіці краєзнавчої і туристичної літератури”. *ЦДАГО України.* — *Картотека постанов.*

31 жовтня (понеділок).

3. Рада Міністрів УРСР прийняла постанову “Про переведення підприємств автомобільного транспорту на нову систему планування і економічного стимулювання”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР.* — К., 1966. — №10. — С. 146.

10. На 92 км Північно-Кримського каналу сталася аварія, внаслідок якої затоплено 1800 га поблизу селища Ставки Херсонської області. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр. 6180 .— Арк. 118.

1 листопада (вівторок).

3. м. Вінниця. На хімічному комбінаті введено в експлуатацію перший в СРСР цех потрійного суперфосфату. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.562.

2 листопада (середа).

3. Авіаційною промисловістю УРСР та РРФСР освоєно серійне виробництво найбільшого у світі літака “Антей” (АН-22). *Радянська Україна.* — 1966. — 2 листопада.

6. м. Ізюм (Харківська область). Відкрито новий будинок побуту та

автовокзал. *Соціалістична Харківщина.* — 1966. — 2 листопада.

4 листопада (п'ятниця).

3. Кримська область. На Сімферопольському телевізійному заводі виготовлено перші телевізори. *Кримська правда.* — 1966. — 4 листопада.

6. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР ухвалили спільну постанову "Про заходи по дальшому розвитку місцевої промисловості і художніх промислів УРСР", що мала на меті збільшення випуску найпростіших меблів, господарського і спортивного інвентарю, виробів з дерева і лози, продукції обозбудування, гончарного, керамічного і металевого посуду, садово-городнього інвентарю, товарів побутової хімії, іграшок та ігор для дітей. *ЦДАГО України.* — Карточка постанов.

9. м. Луганськ. Відкрито спортивний комплекс товариства "Динамо". *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On. 1. — Спр. 503. — Арк. 65.

5 листопада (субота).

6. м. Дніпропетровськ. Відкрито один з найбільших в Україні автовокзалів та залізобетонний автомобільний міст через Дніпро. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On. 1. — Спр. 503. — Арк. 77.

6 листопада (неділя).

10. На 51 км дільниці Козятин-Погребище Південно-західної залізниці внаслідок зламу рельса сталася аварія військового вантажного поїзду. Внаслідок аварії виведено з ладу 21 одиниця спеціальної техніки ракетних військ. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — On. 24. — Спр. 6177. — Арк. 73.

9 листопада (середа).

9. Футболісти київського "Динамо" уперше в історії свого клубу зробили "дубль", завоювавши за один сезон і чемпіонське "золото", і Кубок СРСР. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On. 1. — Спр. 503. — Арк. 109.

12 листопада (субота).

3. Полтавська область. На Кременчуцькому автомобільному заводі почався серійний випуск тягачів “КрАЗ-258”. *Зоря Полтавщини.* — 1966.— 12 листопада.

Івано-Франківська область. Здано в експлуатацію кайнітову шахту та дробильний комплекс, споруджувані на Калуському хіміко-металургійному комбінаті. *Правда України.* — 1966 .— 12 листопада.

4. Японія. В м. Іокогамі відкрилась виставка ”Одеса — південні морські ворота України”. *Советская культура.* — 1966. — 12 листопада.

16 листопада (середа).

1. м. Київ. ЦК ЛКСМ України, Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, президія Академії наук УРСР та Республіканський комітет профспілки працівників освіти, вищої школи і науково-виховання молодих науковців, спеціалістів і аспірантів вузів, науково-дослідних і проектно-конструкторських установ республіки та підвищення їхньої ролі в розвитку науково-технічного прогресу. *Молодь України.* — 1966.— 16 листопада.

4. м. Київ. Розпочав роботу V з'їзд письменників УРСР. *Правда України.* — 1966.— 17 листопада.

18 листопада (п'ятниця).

4. В УРСР розпочались Дні культури Франції. *Радянська Україна.*— 1966.— 19, 30 листопада.

19 листопада (субота).

10. м. Київ. На дільниці Дарниця-Київ-Московський сталося зіткнення поїздів пасажирського (Луганськ-Львів) з вантажним, внаслідок чого загинуло 2 машиністи та травмовано 58 пасажирів. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр.6177.— Арк. 73.

20 листопада (неділя).

3. Донецька область. У м. Краматорську став до ладу цегельний завод. *Радянська Україна*. — 1966. — 20 листопада.

22 листопада (вівторок).

3. м. Кам'янець-Подільський (Хмельницька область). Здано в експлуатацію новий завод залізобетонних виробів. *Молодь України*. — 1966. — 22 листопада.

10. м. Кадіївка (Луганська область). Внаслідок вибуху газу метану на шахті №8-8біс тресту “Кадіїввугілля” загинуло 3 шахтарі. *ЦДАГО України*. — Ф.1.— On.24.— Спр.6171. — Арк.72.

26 листопада (субота).

3. Дніпропетровська область. Введено в дію останній енергоблок Придніпровської ДРЕС. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.563.

29 листопада (вівторок).

8. м. Київ. У столиці України відкрилося Генеральне консульство Німецької Демократичної Республіки. *Радянська Україна*. — 1966. — 30 листопада.

2 грудня (п'ятниця).

4. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про організацію Івано-Франківського інституту нафти і газу та реорганізацію Одеського кредитно-економічного інституту в Одеський інститут народного господарства. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К., 1995. — С.563.

3 грудня (субота).

3. м. Черкаси. На заводі “Хімреактив” вперше в СРСР почато промисловий випуск цінного препарату декамін. *Літопис комуністичного*

будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.218.

5 грудня (понеділок).

6. м. Яготин (Київська область). Здано в експлуатацію нову районну лікарню та поліклініку. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.218.*

8 грудня (четвер).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено нові райони Української РСР: Літинський, Мурowanокурилівський, Піщанський, Теплицький, Томашпільський, Чечельницький Вінницької обл.; Іваничівський, Луцький, Старовижівський Волинської обл.; Добропільський, Першотравневий, Тельманівський Донецької обл.; Баранівський, Володарсько-Волинський, Лугинський, Народицький, Червоноармійський, Чуднівський Житомирської обл.; Великоберезнянський, Воловецький Закарпатської обл.; Новомиколаївський Запорізької обл.; Верховинський, Івано-Франківський Івано-Франківської обл.; Богуславський, Бородянський, Володарський, Обухівський, Рокитнянський Київської обл.; Вільшанський, Онуфріївський, Устинівський Кіровоградської обл.; Первомайський, Советський Кримської обл.; Міловський, Свердловський, Слов'яносербський Луганської обл.; Буський, Миколаївський, Мостиський, Сколівський Львівської обл.; Арбузинський, Березанський, Врадіївський Миколаївської обл.; Арцизький, Іванівський, Красноокиянський. Овідіопольський, Савронський Одеської обл.; Великобагачанський. Гребінківський, Козельщинський, Машівський, Чорнухинський, Шишацький Полтавської обл.; Зарічнянський, Корецький, Червоноармійський Рівненської обл.; Великописарівський, Ямпільський Сумської обл.; Монастириський, Тернопільський, Дворганський, Дергачівський, Зачепилівський, Кегичівський Тернопільської обл.; Верхньорогачицький, Високопільський, Каланчацький, Полонський, Старосинявський, Теофіпольський Хмельницької обл.; Городищенський,

Кам'янський, Катеринопільський, Монастирищенський Черкаської обл.; Варвинський, Корюківський, Куликівський, Талалаєвський Чернігівської області. *Радянська Україна*. — 1966 . — 9 грудня.

10 грудня (субота).

2. м. Київ. За сприяння Київського міському КП України, Українського товариства дружби і культурного зв'язку з зарубіжними країнами та Товариством “Знання” Української РСР у столиці України відбулися збори громадськості міста з нагоди Дня прав людини. *ЦДАГО України*. — *Картотека постанов.*

13 грудня (вівторок).

3. Івано-Франківська область. На Калузькому хімічно-металургійному комбінаті здано в експлуатацію найпотужнішу у Прикарпатті шахту. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.563.

20 грудня (вівторок).

4. м. Київ. У рамках ЮНЕСКО у столиці України відбулися загальні збори Академії наук УРСР, присвячені 100-річчю з дня народження видатного українського вченого-мікробіолога Д. К. Заболотного. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.228.

У Київському Будинку архітектора відбувся установчий з'їзд добровільного Товариства охорони пам'ятників історії та культури Української РСР, на якому голововою правління обрано директора Інституту історії АН УРСР, доктора історичних наук К. Дубину. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1 — Спр.506. — Арк. 106.

27 грудня (вівторок).

3. Тернопільська область. Завершено будівництво другої черги одного з найбільших в СРСР Кременецького цукрового заводу. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.506. — Арк. 216.

6. Вінницька область. У м. Хмільнику почала діяти нова лікарня “Радон”. *Вінницька правда*. — 1966. — 27 грудня.

28 грудня (середа).

3. м. Кіровоград. Став до ладу новий олійно-екстракційний завод. *Кіровоградська правда*. — 1966. — 28 грудня.

29 грудня (четвер).

4. м. Київ. У столиці України відбулося відкриття пам'ятника партійному та державному діячу Української РСР Д. З. Мануйльському. *Радянська Україна*. — 1966. — 30 грудня.

6. м. Київ. Відкрито найбільший в УРСР універмаг “Україна”. *Вечірній Київ*. — 1966. — 30 грудня.

ОЛЕГ БАЖАН

ХРОНІКА 1967

2 січня (понеділок).

3. м. Донецьк. Введено в експлуатацію заводобудівний комбінат. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.563.

5 січня (четвер).

3. Здано в експлуатацію Пирятинську (Полтавська область) та Яготинську (Київська область) птахофабрики. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On.13. — Спр.2028. — Арк. 1-2.

8 січня (неділя).

4. м. Нові Санжари (Полтавська область). Відкрито районний історико-краєзнавчий музей на громадських засадах. *Зоря Полтавщини.* — 1967. — 8 січня.

9 січня (понеділок).

6. м. Київ. На площі Дзержинського розпочалось будівництво першого в столиці України каркасно-панельного 16-поверхового приміщення для Інституту технічної інформації. *ЦДАВО.* — Ф. 5111.— On. I. — Спр.557.— Арк 133.

10 січня (вівторок).

3. м. Дніпропетровськ. На заводі металовиробів став до ладу перший в СРСР цех по випуску керамічних флюсів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.225.

11 січня (середа).

3. м. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про переведення

в порядку досвіду окремих підприємств і організацій житлово-комунального господарства на нову систему планування і економічного стимулювання". *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР.— К., 1967.* — №1. — С. 26.

13 січня (п'ятниця).

1. Кримська область. У зв'язку з активізацією кримськотатарського національного руху за повернення на історичну батьківщину Кримським обкомом КПУ проведено нараду партійних, радянських працівників, керівників правоохоронних органів з питань посилення паспортного режиму в районах області. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.436.*

19 січня (четвер).

4. Завершилось 3-х місячне турне по 28 містам США та Канади Державного заслуженого ансамблю танцю Української РСР під керівництвом народного артиста СРСР П. Вірського. *Правда. — 1967. — 19 января.*

20 січня (п'ятниця).

3. м. Харків. З конвеєра тракторного заводу зійшов мільйонний трактор. *Соціалістична Харківщина. — 1967.— 20, 21 січня.*

27 січня (п'ятниця).

4. м. Київ. У столиці України відбувся День Ленінграда. *Київська правда. — 1967.— 28 січня.*

28 січня (субота).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР за успіхи, досягнуті трудящими в господарському і культурному будівництві Луганську область Української РСР нагороджено орденом Леніна. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К.,1986. — С.228.*

4. с. Косів (Івано-Франківська область). Відкрито музей громадсько-му діячу, українському письменнику, публіцисту, подвижнику І.Франка Михайлу Павлику. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр.538.— Арк. 267.

29 січня (неділя).

10. Донецька область. На шахті № 4-9 треста “Шахтарськантрацит” комбінату “Артемвугілля” внаслідок обвалу породи загинуло 3 шахтарі. ЦДАГО України. — Ф. 5111. — On. 24. — Спр.6329 .— Арк. 2.

30 січня (понеділок).

10. Донецька область. На шахті Кочегарка тресту “Горлівськвугілля” комбінату “Артемвугілля” стався вибух газу метану, внаслідок чого 8 шахтарів загинуло, 2 — тяжко травмовані. ЦДАГО України.— Ф.1. — On. 24. — Спр. 6330. — Арк. 2.

2 лютого (четвер).

4. м. Київ. У столиці України відбувся День міста Волгограда. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К.,1986. — С.228.

3 лютого (п'ятниця).

4. Уряд УРСР прийняв рішення про передачу з національних фондів Міністерству культури та мистецтв ПНР 1512 цінних книг та журналів, виданих в Польщі в 1814-1939 років, в тому числі законодавчі, правові, філологічні та історичні видання. *Правда*. — 1967. — 3 февралля.

5 лютого (неділя).

4. Сумська область. У м. Путивлі побудовано новий театр. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)* .— К.,1986. — С.229.

10 лютого (п'ятниця).

2. З ініціативи партійних та радянських органів на заводах та фабриках Києва, Донецька, Дніпропетровська, Луганська відбулись мітинги протесту проти політики антирадянського спрямування керівника КНР Мао Цзедуна. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 539. — Арк. 219.

11 лютого (субота).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР за успіхи, досягнуті в господарському й культурному будівництві Херсонську область нагороджено орденом Леніна. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С. 230.

14 лютого (вівторок).

1. Центральний комітет КПУ і Рада міністрів УРСР розглянули питання про підсумки соціалістичного змагання областей і районів за збільшення виробництва і заготівель м'яса, молока та інших продуктів тваринництва у 1966 році. *Радянська Україна.* — 1967. — 14 лютого.

20 лютого (понеділок).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан та заходи по дальшому покращенню охорони та збереження пам'ятників архітектури, мистецтва, археології та історії в Українській РСР”, яка передбачала першочергові заходи по консервації та збереженню архітектурного ансамблю у м. Новгород-Сіверському, фортеці XIII-XVII ст. у м. Хотині, замку XIV-XV ст. у м. Луцьку. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР.* — К., 1967. — № 2. — С. 64.

28 лютого (вівторок).

4. Секретаріат ЦК Компартії України схвалив постанову про “ідейно-політичну помилку” редакції журналу “Вітчизна”, пов’язану з публікацією оповідання Я. Ступака “Гординя”. *Данилюк Ю., Бажсан О.*

Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000.
— С.436.

1 березня (середа).

3. Запорізький завод “Комунар” розпочав серійний випуск моделі малолітражного автомобіля “Запорожець – 966”. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.564.

3 березня (п'ятниця).

10. Луганська область. Внаслідок аварії на шахті № 25 тресту ”Свердловвугілля” комбінату “Донбасантрацит” загинуло 7 шахтарів. *ЦДАГО України.* — Ф.1. — On. 25. — Спр. 6330. — Арк. 9.

4 березня (субота).

10. Внаслідок весняного паводка затоплено 15 тис. га сільгоспугідь Берегівського, Виноградівського, Мукачівського, Ужгородського районів Закарпатської області. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — On. 24. — Спр. 6253.— Арк. 31-32.

7 березня (вівторок).

1. м. Москва. ЦК КПРС, Рада міністрів СРСР та ВЦРПС ухвалили спільну постанову про переведення робітників та службовців підприємств, установ та організацій на п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.564.

4. Урядовий республіканський комітет по преміях імені Т. Г. Шевченка постановив присудити премії імені Т. Г. Шевченка 1967 року за видатні досягнення в галузі літератури і мистецтва: 1. І. Ле – за роман в трьох книгах “Хмельницький”. 2. О. Кульчицькій – за серію графічних і живописних циклів, у яких відбито героїчну історію і мистецьку культуру українського народу. 3. В. Івченку – за художній фільм “Гадюка”.

Радянська Україна. — 1967. — 10 березня.

8 березня (середа).

7. Померла український живописець і графік, народний художник УРСР, лауреат Державної премії УРСР імені Т.Г. Шевченка Олена Кульчицька. *Мистецтво України. Біографічний довідник.* — К., 1997. — С. 345.

10 березня (п'ятниця).

1. м. Київ. Перший секретар ЦК КПУ П. Шелест інформував ЦК КПРС про факти прояву румунського націоналізму, розповсюдження листівок відповідного змісту у с. Красноільське Сторожинецького району Чернівецької області. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.436.

12 березня (неділя).

1. В Україні відбулися вибори до Верховної Ради УРСР та місцевих рад народних депутатів. *ЦДАВО України.* — Ф.5111.— On.1.— Спр.562.— Арк. 16.

14 березня (вівторок).

3. м. Єнакієве (Донецька область). Збудовано білизняну фабрику. *ЦДАВО України.* — Ф.5111.— On.1.— Спр.562.— Арк. 18.

6. м. Рівне. Побудовано новий автовокзал. *ЦДАВО України.* — Ф.5111.— On.1.— Спр.562.— Арк. 16.

18 березня (субота).

3. м. Кам'янець-Дніпровський (Запорізька область). Введено в дію новий консервний завод. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.235.

7. м. Львів. Помер один з найстаріших діячів українського театру, народний артист УРСР, голова Львівського відділення Українського

театрального товариства Доміан Козачковський. *Мистецтво України. Біографічний довідник.* — К., 1997. — С.306.

20 березня (понеділок).

10. Донецька область. На шахті “Юний комунар” тресту “Орджонікідзевугілля” внаслідок викиду газу метану загинуло 3 шахтарі. *ЦДАГО України.* — Ф. 1.— Оп. 25. — Спр. 6330. — Арк. 20.

23 березня (четвер).

4. м. Київ. Відбувся з’їзд Товариства Червоного Хреста Української РСР. *Робітнича газета.* — 1967.— 23 березня.

м. Рига. У столиці Латвії відкрився тиждень кінофільмів Української РСР. *Культура і життя.* — 1967. — 24 березня.

25 березня (субота).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено республіканський Державний комітет Ради міністрів Української РСР по охороні природи *Відомості Верховної Ради Української РСР.* — № 13. — С. 203.

27 березня (понеділок).

3. Центральний комітет КПУ, Рада Міністрів УРСР та Українська Республіканська Рада професійних спілок прийняли спільну постанову “Про переведення робітників і службовців підприємств, установ і організацій на 5-денний робочий тиждень з двома вихідними днями”. *Збірник постанов і розпоряджень уряду УРСР.* — К., 1967. — №3. — С. 3.

Березень.

1. На території Донецької, Івано-Франківської, Львівської, Кіровоградської області органами КДБ при Раді міністрів УРСР викрито осередки підпільної організації “Український національний фронт”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.437.

1 квітня (субота).

4. м. Краматорськ (Донецька область). Відкрито Будинок книги. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.236.

11 квітня (вівторок).

1. м. Київ. Відбулася перша сесія Верховної Ради Української РСР сьомого скликання, яка розглянула питання про обрання президії та постійних комісій Верховної Ради УРСР. Головою Верховної Ради УРСР сьомого скликання обрано Олександра Корнійчука. *Відомості Верховної Ради Української РСР.* — 1967. — № 15. — С.217.

4. м. Київ. У столиці України розпочався Тиждень французьких фільмів, для участі в заходах по програмі якої в УРСР прибула делегація кінематографістів Франції на чолі з генеральним директором Національного кіноцентру Франції. *Грановский Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.).* — К., 1998.— Т.2.— С. 836.

15 квітня (субота).

4. Фінляндія. У м. Гельсінкі почалися гастролі українського балету на льоду. *Культура і життя.* — 1967.— 16 квітня.

18 квітня (вівторок).

7. Помер Василь Кучер - український письменник, автор романів “Устим Кармелюк”, “Прощай море”, “Трудна любов”. *Радянська Україна.* — 1967. — 19 квітня.

19 квітня (середа).

4. м. Київ. Завершився тиждень французьких фільмів. *Культура і життя.* — 1967 . — 16, 20 квітня.

20 квітня (четвер).

4. Указом президії Верховної Ради СРСР Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона АН УРСР і Фізико-технічний інститут АН УРСР нагороджено орденами Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.564.

21 квітня (п'ятниця).

8. Завершився візит в УРСР делегації Компартії Канади на чолі з головою Т. Баком, яка мала на меті ознайомитись з досвідом Комуністичної партії та уряду України з національного питання. *На скріжаях історії: З історії взаємозв'язків урядових структур і громадських кіл України з українсько-канадською громадою в другій половині 1940-1980 – ті роки. Зб. док. та матеріалів. Кн. 1.* — К., 2003. — С.322.

25 квітня (вівторок).

10. м. Київ. На мосту ім. Патона зазнав аварії рейсовий автобус, що слідував по маршруту № 41 Бровари-Київ. З числа пасажирів автобусу, що впав з мосту в Дніпро, загинуло 27, врятовано 5 чоловік. *ЦДАГО України.* — Ф.1.— Оп.24. — Спр. 6346. — Арк. 16.

26 квітня (середа).

4. м. Івано-Франківськ. Відкрито Інститут нафти і газу, створений на базі Івано-Франківського філіалу Львівського політехнічного інституту. *Прикарпатська правда.* — 1967.— 26 квітня.

27 квітня (четвер).

4. На Буковині завершились Дні культури Російської Федерації. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.239.

29 квітня (субота).

6. У Луганську здано в експлуатацію новий аеровокзал. *Радянська Україна.* — 1967. — I травня.

29-30 квітня (субота — неділя).

2. У Києві, Дніпропетровську, Львові, Одесі, Полтаві, Черкасах відбулися багатолюдні мітинги протесту проти військового путчу в Греції. *ЦДАВО України.* — Ф.5111. — On. I. — Спр.566. — Арк. 160-161, 166, 173.

30 квітня (неділя).

5. м. Київ. Під час святкування релігійного свята “Пасха” поблизу Володимирського собору силами органів правопорядку розігнано збори представників невизнаної радянською владою “Ради Церков ЄХБ”. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On.13. — Спр.2530. — Арк.41.

Квітень.

1. м. Львів. Правозахисник В. Чорновіл завершив укладання збірника “Лихо з rozумu”, в якому висвітлювалась доля українських політв'язнів Богдана Гориня, Михайла Масютки, Ярослава Менкуш, Валентина Мороза. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К.,1995.— С.559.

1 травня (понеділок).

1. У с. Дебеславцях (Івано-Франківська область) трактористом місцевого колгоспу С. Ткачем розвішано жовто-блакитні знамена. *Державний архів СБУ, Івано-Франківськ.* — Спр. 8777-П, т. 2. — Арк. 198-199.

5 травня (п'ятниця).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено Державний комітет Ради міністрів Української РСР по використанню трудових ресурсів *Відомості Верховної ради Української РСР.* —1967. — № 18. — С. 282.

3. Рада міністрів УРСР надала дозвіл на будівництво Дніпропетровської книжкової друкарні. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — Оп.13. — Спр.2031. — Арк. 25.

7 травня (неділя).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про підготовку і видання енциклопедичної літератури та “Історії міст і сіл”. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — Оп.13. — Спр.2028. — Арк. 143.

8 травня (понеділок).

4. м. Красний Луч (Луганська область). Відкрито меморіальний комплекс на честь воїнів Радянської Армії та музею бойової і трудової слави гірників. *ЦДАВО України.* — Ф.5111.— Оп.1.— Спр. 567.— Арк. 115.

12 травня (п'ятниця).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про переведення Харківського медичного стоматологічного інституту в м. Полтаву”. *ЦДАВО України.* — Ф. 2. — Оп.13. — Спр.2028. — Арк. 147.

20-30 травня.

1. У відповідності з постановою секретаріату ЦК КПУ “Про заходи у зв’язку з декадою солідарності з народами Латинської Америки” (20.05. 1967) на ряді підприємств та установ Києва, Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Одеської областей відбулися мітинги на захист політв’язнів в країнах Латинської Америки. *ЦДАГО України.* — Картометка постанов.

22 травня (понеділок).

2. м. Київ. Відбулася демонстрація протесту біля будинку ЦК Компартії України з приводу арешту учасників несанкціонованого шевченківського вечора. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.438.

31 травня (середа).

4. м. Київ. У Державному академічному театрі опери та балету ім Т.Г. Шевченка відбулася прем'єра нової постановки опери Г. Майбороди “Милана”(режисер В.Скляренко, диригент-постановник С.Турчак). *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.564.

8. м. Нью-Йорк. На засіданні Економічної і Соціальної Ради ООН Українську РСР обрано до складу Комісії ООН в справах народонаселення та членом Статистичної комісії ООН. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 pp.* — К., 1977.— С. 15-16.

1 червня (четвер).

4. м. Київ. Вийшов з друку перший том 26-томної “Історії міст і сіл УРСР”, присвячений Харківської області. *ЦДАВО України.* — Ф.5111.— On.1.— Спр.569.— Арк. 1.

5 червня (понеділок).

1.Указом президії Верховної Ради СРСР за високі показники, досягнуті в господарському й культурному будівництві Тернопільську область нагороджено орденом Леніна. *Вільне Життя.* — 1967. — 6 червня.

6 червня (вівторок).

4. м. Одеса. На території місцевого науково-дослідного інституту очних хвороб і тканинної терапії відкрито бюст академіку АН УРСР В.Філатову. *ЦДАВО України.* — Ф.5111.— On.1.— Спр.569.— Арк. 65.

10 червня (субота).

1. На багатьох підприємствах республіки відбулися багатолюдні мітинги протесту проти агресії Ізраїлю щодо арабських країн. *Радянська Україна.* — 1967.— 11 червня.

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про проектування музею “Україна у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.” з панорамою оборони та визволення міста Києва. *Уряди України у ХХ ст. — К., 2001.* — С. 454.

11 червня (неділя).

4. На Буковині завершились Дні культури республік Середньої Азії. *Радянська Буковина. — 1967. — 13 червня.*

13 червня (вівторок).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР за активну участь у партизанському русі, мужність та стійкість, виявлені трудящими Чернігівської області в боротьбі з фашизмом в період Великої Вітчизняної війни та за успіхи, досягнуті в розвитку народного господарства Чернігівську області УРСР нагороджено орденом Леніна. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986.* — С.248.

3. Рада міністрів УРСР ухвалила розпорядження “Про будівництво першої черги Каховської зрошуvalної системи”. *ЦДАВО України. — Ф.2. — On.13. — Спр.2031. — Арк. 117.*

14 червня (середа).

2. В установах та організаціях міст Києва, Вінниці, Кіровограда, Кривого Рогу, Одеси, Хмельницького відбулися багатолюдні мітинги проти агресії військ Ізраїлю на арабські території. *ЦДАВО України. — Ф.5111. — On.1.— Спр.570.— Арк. 55.*

18 червня (неділя).

4. с. Березна (Чернігівська область). Відкрито пам'ятник українському композитору і диригенту, засновнику державного заслуженого українського народного хору Г. Вертьовці. *Культура і життя.— 1967.— 18 червня.*

20 червня (вівторок).

4. м. Вознесенськ (Миколаївська область). Відкрито історико-краєзнавчий музей. ЦДАВО України. — Ф.5111.— On.1.— Спр.570. — Арк. 176.

21 червня (середа).

4. м. Київ. У районі Дарниці в парку Перемоги відкрито "Курган Безсмертя". Робітнича газета. — 1967. — 22 червня.

с. Пляшова (Рівненська область). У старовинному українському селищі на місці битви часів Визвольної війни українського народу середини XVII ст. відкрито музей-заповідник "Козацькі могили". ЦДАВО України. — Ф.5111.— On.1.— Спр.571.— Арк. 4.

22 червня (четвер).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР Сумську область нагороджено орденом Леніна за активну участь у партизанському русі, мужність і стійкість, виявлені трудящими Сумської області в боротьбі з фашистами у період Великої Вітчизняної війни та за успіхи, досягнуті в розвитку народного господарства. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.250.

8. м. Нью-Йорк. На надзвичайній спеціальній сесії Генеральної В. Щербицький виступив з промовою, в якій засудив військові дії Ізраїлю проти ОАР, Сирії та Йорданії та висунув вимогу про беззастережне припинення агресії і ліквідації всіх її наслідків. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 pp.* — К., 1977.— С. 443.

29 червня (четвер).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КП України, який розглянув питання про роботу підприємств чорної металургії і заходи по дальншому розвитку технічного прогресу в металургійній промисловості УРСР. *Радянська Україна.* — 1967. — 30 червня.

3. Став до ладу радянсько-чехословацький газопровід “Братерство”. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.565.

Червень.

5. м. Львів. Органами КДБ при Раді міністрів УРСР виявлено підпільна фотолабораторія, в якій фотоспособом тиражувалася релігійна література та документи самвидаву. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.438.

6 липня (четвер).

3. м. Дніпропетровськ. Зі складального конвеєра заводу радіорелейних пристріїв зійшов мільйонний домашній холодильник марки “Днепр-3”. *ЦДАВО України.* — Ф.5111.— On.1.— Спр.572.— Арк. 125.

4. м. Каховка (Херсонська область). Відкрито пам'ятник полководцю часів громадянської війни В. Блюхеру. *ЦДАВО України.* — Ф.5111.— On.1.— Спр.572.— Арк. 116.

11 липня (вівторок).

4. Рада міністрів Української РСР ухвалила постанову “Про створення в м. Ялті музею народного декоративного мистецтва — філіалу Державного музею українського народного декоративного мистецтва УРСР та “Поляни казок” у м. Києві”. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On.13. — Спр.2029. — Арк. 25.

14 липня (п'ятниця).

4. с. Дальник (Одеська область). Відкрито пам'ятник захисникам Одеси — Монумент Слави. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.253.

18 липня (вівторок).

4. м. Москва. На Міжнародній виставці відбувся День української книги. *Літературна Україна. — 1967. — 21 липня.*

21 липня (п'ятниця).

1. Указом президії Верховної Ради за активну участь у партизансько-му русі, мужність і стійкість, виявлені трудящими Житомирської області в боротьбі з фашизмом в роки Великої Вітчизняної війни та успіхи, досягнуті в господарському і культурному будівництві Житомирську область нагороджено орденом Леніна. *Радянська Житомирщина. — 1967. — 22 липня.*

м. Москва. Відбулась зустріч активістів кримськотатарського національного руху з головою КДБ при Раді міністрів СРСР Ю. Андроповим, міністром внутрішніх справ СРСР М. Щолоковим, Генеральним прокурором Р. Руденком, на якій порушувались питання щодо припинення незаконних репресій проти кримських татар. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.439.*

27 липня (четвер).

4. м. Суми. Відкрито першу в області стоматологічну поліклініку. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.254.*

28 липня (п'ятниця).

2. м. Київ. Відбулася установча конференція Українського республіканського відділення Всесоюзного товариства філателістів. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр. 574. — Арк. 158.*

30 липня (неділя).

8. м. Москва. Відбулася зустріч міністра закордонних справ УРСР Д. Білоколоса з Генеральним секретарем ООН У Таном, який перебував в СРСР на запрошення радянського уряду. *Українська РСР на міжнародній*

арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 pp.— К., 1977.— С. 420.

31 липня (понеділок).

3. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про переведення підприємств річкового транспорту УРСР на нову систему планування і економічного стимулювання. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду УРСР.* — К., 1967.— С. 74.

1 серпня (вівторок).

2. У Києві, Дніпропетровську, Житомирі відбулися багатолюдні мітинги протесту проти утвердження військової диктатури в Греції. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 575. — Арк. 19-22.

9 серпня (середа).

4. Рада міністрів Української РСР ухвалила постанову “Про спорудження пам’ятних обелісків у місцях зв’язаних з початком і завершенням визволення Української РСР від німецько-фашистських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни”. *ЦДАВО України.* — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 2029. — Арк. 63.

12 серпня (субота).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР за активну участь у партизанському русі, мужність і стійкість, виявлені трудящими Волинської області в боротьбі з фашистами в період Великої Вітчизняної війни, та за успіхи, досягнуті в господарському і культурному будівництві Волинську область УРСР нагороджено орденом Леніна. *Радянська Волинь.* — 1967.— 13, 15 серпня.

13 серпня (неділя).

5. З нагоди 100-річчя баптизму в Росії в Одесі відбувся несанкціонований молебень прихильників невизнаної радянською владою “Ради Церков ЄХБ”. *ЦДАГО України.* — Ф. 1.— Оп. 24.— Спр. 6291.— Арк. 26.

17 серпня (четвер).

4. Російська Федерація. У м. Волгограді відзначено день Києва. *Робітнича газета.* — 1967. — 19 серпня.

21 серпня (понеділок).

4. м. Луцьк. В урочищі Лопатин Цуманського лісу, на місці, де розташовувався штаб партизанського з'єднання Д. Медведєва, відкрито меморіальний комплекс. *ЦДАВО України.* — Ф. 5ІІІ. — Оп. 1. — Спр.576. — Арк.192.

22 серпня (вівторок).

6. Полтавська область. У м. Кременчуці споруджено першу лінію тролейбуса. *ЦДАВО України.* — Ф. 5ІІІ. — Оп. 1. — Спр.577. — Арк.5.

8. м. Монреаль. На Все світній виставці “ЕКСПО-67” було проведено День Української РСР. *Робітнича газета.* — 1967. — 24 серпня.

24 серпня (четвер).

4. Завершились гастролі в Італії та Бельгіїбалетної групи Київського державного академічного театру опери та балету. *Радянська Україна.* — 1967. — 26 серпня.

25 серпня (п'ятниця).

6. м. Суми. В обласному центрі почався регулярний рух тролейбусів. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.259.

29 серпня (вівторок).

1. Указом Президії Верховної Ради СРСР за успіхи, досягнуті в господарському і культурному будівництві Івано-Франківську область нагороджено орденом Леніна. *Прикарпатська правда.* — 1967. — 30 серпня.

7. Помер видатний діяч оперного мистецтва, соліст Київського державного академічного театру опери та балету імені Т. Г. Шевченка,

народний артист СРСР Микола Ворвулєв. *Мистецтво України. Біографічний довідник.* — К., 1997. — С. 128.

31 серпня (четвер).

4. м. Полтава. У обласному центрі відкрито стоматологічний інститут. *Зоря Полтавщини.* — 1967. — 1 вересня.

Серпень.

5. США. Оприлюднений відкритий лист українського баптиста А. Ковал'чука до Генерального секретаря ЦК КПРС Л. Брежнєва, в якому він звинуватив владні структури в організації фізичної розправи над членами незареєстрованих громад ЄХБ. *Сучасність.* — 1968. — № 6. — С. 84.

1 вересня (п'ятниця).

4. Дніпропетровська область. У м. Дніпродзержинську відкрито Індустріальний інститут. *Радянська Україна.* — 1967. — 12 вересня.

4 вересня (понеділок).

3. Більшість підприємств столиці України перейшли на 5-денний робочий тиждень з двома вихідними днями. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Op. 1. — Спр. 578. — Арк. 46.

5 вересня (вівторок).

2. Ухвалено указ президії Верховної Ради СРСР “Про громадян татарської національності, які проживали в Криму”, який знімав огульні звинувачення кримських татар у зраді в роки Другої світової війни, проте не враховував їх сподівань та устремлінь щодо повернення на історичну батьківщину та створення автономної республіки. *Кримські татари 1944-1994 pp. Статті. Документи. Свідчення очевидців.* — К., 1995. — С. 106-107.

8 вересня (п'ятниця).

4. У Мексиці і Канаді завершились гастролі Державного українського

народного хору ім. Г. Верьовки. *Радянська Україна*. — 1967.— 6 серпня.

11 вересня (понеділок).

4. Завершились дні Української РСР в Азербайджані. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр.578. — Арк.213.

13 вересня (середа).

2. м. Сімферополь. Проведена обласна нарада з питань виконання Указу президії Верховної Ради СРСР “Про громадян татарської національності” за участю відповідальних працівників Кримського обкому партії, перших секретарів КПУ, голів міськ-райвиконкомів, співробітників управлінь МВС та КДБ, міських та районних прокурорів. *Кримські татари: шлях до повернення*. Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 190.

4. м. Київ. Помер український поет, державний і громадський діяч, академік АН УРСР Павло Тичина. *Мистецтво України. Біографічний довідник*. — К., 1997.— С.582.

19 вересня (вівторок).

4. м. Брюссель. Завершились гастролі балетної трупи Київського державного академічного театру опери та балету ім. Т. Шевченка. *Грановский Б. В. Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945 - май 1985 гг.)*. — К., 1998.— Т.3. — С. 866.

21 вересня (середа).

4. м. Одеса. В обласному центрі розпочалися Дні польського кіно. *Ізвестия*. — 1967 .— 21 септември.

22 вересня (п'ятниця).

7. Помер український історик, директор Інституту історії АН УРСР, доктор історичних наук Кузьма Дубина. *Вчені Інституту історії України. Біобібліографічний довідник. Серія “Українські історики”*. Вип. 1.

— К., 1998. — С. 91-93.

24 вересня (неділя).

2. Делегація кримських татар у кількості 48 осіб відвідала Кримський облвиконком з питань з'ясування причин відмови їм у прописці та будівництві житлових приміщень. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 190.

28 вересня (четвер).

4. Рада Міністрів УРСР прийняла постанову “Про відновлення в м. Києві музею “Косий капонір” - філіалу Державного історичного музею УРСР. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду УРСР.— К., 1967.— № 9.* — С. 85.

м. Москва. Завершились Дні України в Російській Федерації. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр. 579. — Арк. 186.*

3 жовтня (вівторок).

4. м. Херсон. При суднобудівному заводі відкрито філіал Миколаївського кораблебудівного інституту ім. адмірала С. О. Макарова. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).— К., 1986. — С. 264.*

5 жовтня (четвер).

2. с. Морське (Кримська область). Органами міліції насильно виселено родину кримського татарина Ф. Поски у складі 7 осіб. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 191.

3. м. Вінниця. Запущено першу чергу підшипникового заводу. *ЦДАВО України.— Ф. 5111.— On. 1.— Спр. 581. — Арк. 98.*

7 жовтня (субота).

1. Центральний комітет КПУ та Рада міністрів Української РСР прийняли спільну постанову “Про переведення на п'ятиденний робочий

тиждень працівників апарату міністерств і відомств УРСР, партійних, радянських і громадських організацій". Збірник постанов і розпоряджень Уряду УРСР. — К., 1967. — № 11. — С. 3.

11 жовтня (середа).

5. м. Київ. Бюро міському КПУ схвалило постанову "Про подальше посилення роботи по припиненню діяльності підпілля сектантів-рекольників та інших нелегальних формувань, діючих під прикриттям релігій". Данилюк Ю., Бажсан О. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.440.

12 жовтня (четвер).

2. м. Сімферополь. Відбувся стихійний мітинг кримських татар, що домагалися якнайшвидшого розв'язання питань реалізації своїх прав і свобод. *Кримські татари: шлях до повернення.* Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 191.

14 жовтня (субота).

4. м. Київ. Завершилась Декада російської літератури і мистецтва в Україні. ЦДАВО України.— Ф.5111. — On.1.— Спр. 581. — Арк.306.

15 жовтня (неділя).

9. м. Запоріжжя. Здано в експлуатацію Палац спорту. *Запорізька правда.* — 1967. — 15 жовтня.

20 жовтня (п'ятниця).

1. м. Київ. Перший секретар ЦК КПУ П. Шелест на нараді перших секретарів обкомів, голів облвиконкомів, керівників республіканських міністерств і відомств, відповідальних працівників ЦК КПУ і Ради міністрів УРСР заявив про "змикання українського буржуазного націоналізму і сіонізму", закликав належним чином підготуватися до протидії цьому "небезпечному союзу". Данилюк Ю., Бажсан О. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.441.

20-21 жовтня.

1. м. Київ. З ініціативи міському КПУ на ряді промислових підприємств столиці України відбулись багатолюдні мітинги, присвячені солідарності радянських людей з боротьбою народу В'єтнаму проти агресії США. *ЦДАГО України. — Карточка постанов.*

22 жовтня (неділя).

4. м. Диканська (Полтавська область). Відбулося відкриття картиної галереї, організованої з ініціативи Полтавського художнього музею. *Зоря Полтавщини. — 1967. — 25 жовтня.*

24 жовтня (вівторок).

9. м. Луганськ. Відкрито найбільший в Україні легкоатлетичний манеж спортивного товариства “Динамо”. *Спортивна газета. — 1967. — 24 жовтня.*

27 жовтня (п'ятниця).

4. Херсонська область. У степу під м. Каховкою відкрито пам'ятник “Легендарна тачанка” (скульптори Ю. Лоховнін, Л. Родіонов, Л. Михайльонок, архітектор Є.Полторацький). *Радянська Україна. — 1967. — 28 жовтня.*

м. Донецьк. Відкрито пам'ятник професійному революціонеру, партійному та державному діячу СРСР Ф.А. Сергеєву (Артему). *Радянська Україна. — 1967. — 28 жовтня.*

28 жовтня (субота).

3. м. Кривий Ріг. На металургійному заводі ім. Леніна введено в експлуатацію найбільшу в світі доменну піч. *ЦДАГО України.— Ф.5111.— On.1.— Спр. 582. — Арк.290.*

30 жовтня (понеділок).

6. м. Миколаїв. Стала до ладу перша черга тролейбусної лінії. *ЦДАГО України.— Ф.5111.— On.1.— Спр. 582. — Арк.321.*

31 жовтня (вівторок).

4. м. Дніпропетровськ. Відкрито Монумент Вічної Слави воїнам, партизанам і підпільникам Дніпропетровщини, які загинули в роки Другої світової війни. *Зоря. 1967.— 1 листопада.*

4 листопада (субота).

6. Став до ладу один з найбільших в СРСР Рівненський телевізійний ретранслятор, який покрив найвіддаленіші куточки Рівненської області, ряд районів Хмельницької, Волинської, Житомирської, Тернопільської та Львівської областей. *ЦДАВО України.— Ф.5111.— On.1.— Спр. 582. — Арк.48.*

6 листопада (понеділок).

6. Завершено електрифікацію залізничної лінії Фастів – Київ - Хутір Михайлівський. *Радянська Україна. — 1967. — 7 листопада.*

7 листопада (вівторок).

2. О 21 год. 45 хв. над Києвом прогриміли 50 артилерійських залпів на честь 70-річного ювілею Радянської держави. *ЦДАВО України.— Ф.5111.— On.1.— Спр. 583. — Арк.74.*

11 листопада (субота).

4. м. Мехіко. Вперше на латиноамериканському континенті розпочалися виступи Українського ансамблю на льоду. *Правда. — 1967. — 16 ноября.*

14 листопада (вівторок).

10. Донецька область. На шахті "Микитівка" треста "Горлівськвуглебуд" внаслідок викиду газу метану загинуло 3 шахтарі. *ЦДАГО України.— Ф.1.— On. 25. — Спр.6330.— Арк.53.*

15 листопада (середа).

1. Львівський обласний суд засудив українського правозахисника

В. Чорновола за ст. 187-1 КК УРСР до 3 років позбавлення волі у виправно-трудових таборах суворого режиму. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.441.*

19 листопада (неділя).

2. м. Нью-Йорк. Завершив роботу перший Конгрес СКВУ, який зібрав понад тисячу делегатів з Австралії, Аргентини, Бельгії, Канади, Люксембургу, Італії, Нідерландів, Німеччини, США, Франції, Чилі, Швейцарії. *На скріжналях історії: З історії взаємозв'язків урядових структур і громадських кіл України з українсько-канадською громадою в другій половині 1940-1980-ти роки. Зб. док. та матеріалів. Кн. 1. — К., 2003.— С. 335.*

26 листопада (неділя).

9. м. Харків. Відкрито Палац спорту товариства “Локомотив”. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С.253.*

28 листопада (вівторок).

3. Львівська область. На 322 кілометровій ділянці від м. Броди до радянсько-чехословацького кордону зварені перші кілометри труб 2-ї черги міжнародного нафтопроводу “Дружба”. *Правда. — 1967. — 29 ноября.*

9 грудня (субота).

2. Академія наук УРСР, Українське товариство дружби і культурного зв’язку з зарубіжними країнами, Товариство “Знання” УРСР провели збори представників громадськості столиці України, присвячені Міжнародному дню прав людини. *ЦДАВО України.— Ф.511.— On.1.— Спр. 590. — Арк.125.*

11 грудня (понеділок).

4. Помер український військовий і державний діяч, генерал-майор

Сидір Ковпак. *Довідник з історії України. Том 2.За ред. І. Підкови та Р. Шуста.* — К., 1995. — С. 53.

19 грудня (вівторок).

4. м. Київ. Відкрито пам'ятник чекістам часів громадянської та Великої Вітчизняної воєн. *Радянська Україна.* — 1967. — 20 грудня.

23 грудня (субота).

1. м. Київ. Відбулося урочисте засідання ЦК Компартії України і Верховної Ради УРСР, присвячене 50-річчю встановлення радянської влади в Україні та створення УРСР. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.567.

25 грудня (понеділок).

10. Луганська область. На шахті №12 “Михайлівська” треста “Первомайськувугілля” загинуло 3 шахтарі. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — On. 25.— Спр. 6330.— Арк. 55.

29 грудня (п'ятниця).

4. Рада Міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення Інституту колоїдної хімії і хімії води Академії наук УРСР”. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On.13. — Спр.2029. — Арк. 226.

ОЛЕГ БАЖАН

ХРОНІКА 1968

3 січня (середа).

3. м. Первомайськ (Луганська область). Стала до ладу взуттєва фабрика. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.278.

4 січня (четвер).

4. м. Гайсин (Вінницька область). Відкрито музей відомого українського фольклориста Г. Танцюри. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— On. 1.— Спр.635.— Арк. 36.

16 січня (вівторок).

3. м. Первомайськ (Луганська область). Стала до ладу шахта “Марія-Глибока”. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— On. 1.— Спр.636.— Арк. 43.

4. м. Київ. У журналі “Вітчизна” опубліковано роман Олеся Гончара “Собор”. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— On. 1.— Спр.636.— Арк. 38.

19 січня (п'ятниця).

4. м. Лисичанськ (Луганська область). Відкрито музей українського поета В. Сосюри. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970)*. — К., 1986. — С.280.

25 січня (четвер).

2. м. Київ. Відбувся X з’їзд профспілок УРСР. *Радянська Україна*.— 1968. — 25 січня.

4. м. Харків. Відкрито пам’ятник державному і громадському діячу УРСР М.О. Скрипнику. *Радянська Україна*. — 1968.— 26 січня.

29 січня (понеділок).

4. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про реорганізацію

Запорізького фармацевтичного інституту в медичний. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С. 567.

31 січня (середа).

3. м. Луганськ. Здано в експлуатацію комбікормовий завод. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On.13. — Спр.2928. — Арк.23.

8. Радою міністрів УРСР ухвалено постанову “Про підписання Українською РСР Пактів про права людини”. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 pp..* — К., 1977.— С. 443.

3 лютого (субота).

2. м. Фергана (Узбецька РСР). Відбулась нарада представників ініціативних груп, на якій висловлювались пропозиції щодо підготовки масового виїзду кримських татар до Криму. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 190.

4. м. Київ. У системі Академії наук УРСР створено Інститут колоїдної хімії та хімії води. *Ізвестія.* — 1968. — 3 февраля.

9 лютого (п'ятниця).

3. Рада міністрів УРСР ухвалила рішення про будівництво фабрики дитячих іграшок у м. Донецьку. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On.13. — Спр.2929. — Арк.51.

13 лютого (вівторок).

4. м. Київ. У столиці України відкрився Центральний державний архів-музей літератури й мистецтва УРСР. *Літературна Україна.* — 1968.— 13 лютого.

27 лютого (вівторок).

4. м. Київ. Створено Інститут колоїдної хімії і води АН УРСР. *Молодь України.* — 1968. — 27 лютого.

7 березня (четвер).

3. м. Черкаси. В силу причин економічного характеру відмовились приступити до роботи 400 робітників ткацького цеху Черкаського комбінату шовкових тканин. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.443.*

18 березня (понеділок).

1. Закарпатська область. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч віч-на-віч між першим секретарем Закарпатського обкому КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнословацького обкому КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювались поточні події в ЧССР. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. — К., 2001. — С. 429.*

27 березня (середа).

2. м. Київ. Поетом В. Рубаном в аудиторіях Київського державного університету ім. Т. Шевченка і поблизу будинків Української сільсько-гospодарської академії та Інституту кібернетики АН УРСР розповсюджене 600 листівок з протестом проти русифікації України. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.443.*

28 березня (четвер).

2. м. Київ. На заводі верстатів-автоматів ім. М. Горького відбувся несанкціонований вечір поезії, присвячений пам'яті Т. Шевченка. *ЦДАГО України.— Ф. 1. — On. 25. — Спр. 33. — Арк. 33.*

Березень.

1. Відомі діячі науки і культури, представники трудових колективів, студенти (серед яких кінорежисер С. Параджанов, літератори І. Світличний, Г. Кочур, В. Шевчук, Л. Костенко, М. Коцюбинська, Б. Харчук,

3. Франко, історик М. Брайчевський - всього 139 осіб) звернулись з листом до Генерального секретаря ЦК КПРС Л. Брежнєва, Голови Ради міністрів СРСР О. Косигіна, Голови президії Верховної Ради СРСР М. Підгорного, в якому вказали на тривожні симптоми реставрації сталінізму. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.445.*

15 квітня (понеділок).

4. Помер український композитор, педагог, народний артист УРСР Борис Лятошинський. *Мистецтво України. Біографічний довідник.* — К., 1997. — С.382.

21 квітня (неділя).

2. м. Чирчик (Узбецька РСР). З нагоди дня народження В. Ульянова-Леніна відбулися масові гуляння кримських татар, в яких взяли участь близько 1500 осіб, розігнані за допомогою пожежних машин і димових шашок органами КДБ та міліції. *Кримські татари : шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 194.

23 квітня (вівторок).

2. м. Київ. Відбувся IV з'їзд художників УРСР. *Радянська Україна.* — 1968 . — 24 квітня.

24 квітня (середа).

1. Івано-Франківська область. Відбулися збори партійного активу області, присвячені обговоренню закритого листа вищого політичного керівництва СРСР “Про події в Чехословаччині”. *Дмитрук В. Україна не мовчала.* — К., 2004. — С. 37.

25 квітня (четвер).

4. м. Київ. Завершив роботу IV з'їзд художників України. *ЦДАВО України.. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр.644.— Арк. 77.*

29 квітня (понеділок).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась неофіційна зустріч між першим секретарем Закарпатського обкуму КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнословачького обкуму КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювались питання ліквідації політичної цензури в ЧССР. Дмитрук В. *Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти.* — К., 2001. — С. 430.

6. м. Артемівськ (Донецька область). Відкрито першу тролейбусну лінію. *Правда України.* — 1968. — 30 апраля.

Квітень.

2. У відповідності з рішенням вищого партійно-державного керівництва СРСР та УРСР розпочалось організоване переселення родин кримських татар на територію Криму. *Кримські татари: шлях до повернення.* Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 194.

4 травня (субота).

2. м. Сімферополь. Делегація кримськотатарського народу передала Кримському обкуму КПУ та облвиконкому лист-протест з приводу невиправданого встановлення перепон у працевлаштуванні і прописці кримських татар, що поверталися на територію півострова. *Кримські татари: шлях до повернення.* Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 190.

6 травня (понеділок).

4. м. Москва. Голова КДБ при Раді міністрів СРСР Ю. Андропов звернувся до ЦК КПРС з листом, в якому охарактеризував роман Олеся Гончара “Собор” як “політично шкідливий”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.445.

9 травня (четвер).

2. У смт. Куликове (Львівська область) невідомими розвішано жовто-блакитні прапори. *Дмитрук В. Україна не мовчала.* — К., 2004. — С. 142.

12 травня (неділя).

2. Кримська область. Один з активістів кримськотатарського національного руху Енвер Аметов оголосив голодування, надіславши телеграму ЦК КПРС з вимогою забезпечення прав кримських татар в цілому та його особисто. *Кримські татари: шлях до повернення.* Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 195.

14 травня (вівторок).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч віч-навіч між першим секретарем Закарпатського обкуму КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнословачького обкуму КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювались наслідки політичних реформ в ЧССР. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти.* — К., 2001. — С. 431.

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанови “Про створення в м. Ялті Кримської області літературно-меморіального музею письменника М. Бірюкова – філіалу Ялтинського краєзнавчого музею” та “Про створення Чугуївського художнього-меморіального музею І. Ю. Репіна”. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On.13. — Спр.2928. — Арк. 120.

15 травня (середа).

8. Відбулася зустріч голови Ради міністрів УРСР В. Щербицького з Надзвичайним і Повноважним Послом ПНР в СРСР Яном Прасінським. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— On. 1. — Спр.646.— Арк. 25.

16 травня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанови “Про встановлення в

м. Києві монумента бойової слави радянських танкістів”, “Про організацію Донецького державного музично-педагогічного інституту” та “Про відновлення в м. Ніжині краєзнавчого музею – філіалу Чернігівського історичного музею”. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On.1. — Спр.736. — Арк. 5.

6. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про будівництво метрополітену в м. Харкові. ЦДАВО України. — Ф.2. — On.13. — Спр. 2925. — Арк. 125.

17 травня (п'ятниця).

2. м. Москва. Біля одного з адміністративних будинків ЦК КПРС відбулась демонстрація протесту кримських татар під час якої було затримано українського правозахисника, генерала Петра Григоренка. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 195.

Органами КДБ і міліції УРСР та Краснодарського краю затримані при в'їзді в Крим і повернені до місць проживання біля 800 кримських татар, що прибули на вшанування траурної дати в історії кримськотатарського народу – масової депортації їх співвітчизників. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 196.

4. Відкрито польські дні в Києві. Радянська Україна. — 1968.— 18 травня, 4 червня.

18 травня (субота).

1. м. Київ. На адресу різних підприємств, установ та навчальних закладів столиці України надіслано листівки-звернення “До всіх громадян Києва” антирадянського змісту. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.445.

2. м. Сімферополь. Кримські татари провели маніфестацію з вимогою прописки, працевлаштування та першочергового надання житла. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 196.

20 травня (понеділок).

4. м. Київ. До ЦК Компартії України звернулись нащадки видатних діячів української культури – П. Довженко, Л. Кропивницька, В. Нечуй-Левицька, О. Лисенко, Н. Тобілевич, Т. Франко, які висловили занепокоєння станом української мови в республіці. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.446.*

9. м. Луганськ. На змаганнях з важкої атлетики чемпіон світу Леонід Жаботинський встановив новий світовий рекорд у поштовху - 220 кг і став чемпіоном СРСР. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр.646. — Арк. 93.*

м. Київ. До столиці України прибула мотоестафета дружби й миру “Москва-Прага”. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр.646. — Арк. 102.*

22 травня (середа).

4. м. Київ. Біля пам'ятника Т. Шевченка відбувся несанкціонований мітинг, присвячений вшануванню творчості українського поета. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.446.*

25 травня (субота).

3. м. Коростень (Житомирська область). Став до ладу найбільший в області механізований молочний завод. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1.— Спр.647.— Арк.11.*

26 травня (неділя).

2. с. Мар'їно (Кримська область). Близько 100 представників кримськотатарського національного руху на знак протесту проти відмови місцевою владою в прописці кримських татар розбили наметове містечко. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат. — К.,2004. — Ч. II. — С. 196.*

27 травня (понеділок).

2. с. Мар'їно (Кримська область). Зусиллями працівників міліції, КДБ та дружинників зруйноване наметове містечко кримських татар. Близько 40 осіб, що брали участь в акції протесту, під охороною працівників силових відомств через Баку і Красноводськ були відправлені до Узбекистану. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 196.

29 травня (середа).

1. Завершився візит голови Ради міністрів Української РСР В. Щербицького до Чехословаччини з нагоди обміну естафетами миру і дружби, присвячених 13-ї річниці визволення ЧССР від нацистів. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 647.— Арк. 128.

31 травня (п'ятниця).

8. м. Нью-Йорк. На засіданні Економічної і Соціальної Ради ООН Українську РСР обрано до складу Комісії ООН з прав людини. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів (1962-1970 рр.)* - К., 1977.- С. 420.

1 червня (субота).

4. Чехословаччина. Вперше за кордоном в Празькому граді відкрилась виставка картин українського поета та художника Т. Шевченка. *Правда.* — 1968.— 1 июня.

3 червня (понеділок).

4. Завершились Дні Польщі в Києві. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 648.— Арк. 43.

У рамках Днів УРСР в Чехословаччині відбулась зустріч міністра закордонних справ ЧССР І. Гаєна з головою української делегації засупником Голови Ради міністрів УРСР П. Троньком. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 648.— Арк. 208.

6 червня (четвер).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась таємна зустріч між першим секретарем Закарпатського обкуму КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнословацького обкуму КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювались поточні події в ЧССР. Дмитрук В. *Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти.* — К., 2001.— С. 431.

10 червня (понеділок).

1. В рамках партійних контактів на радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч між першим секретарем Закарпатського обкуму КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнословацького обкуму КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювались поточні події в ЧССР. Дмитрук В. *Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти.* — К., 2001.— С. 429.

4. м. Київ. Розпочав роботу III республіканський з'їзд вчителів. ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 649.— Арк. 113.

Завершились Дні культури Української РСР в ЧССР. ЦДАВО України. — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 644.— Арк. 16; Спр. 649.— Арк. 243.

11 червня (вівторок).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась таємна зустріч між першим секретарем Закарпатського обкуму КП України Ю. Ільницьким та першим секретарем Східнословацького обкуму КПЧ Я. Косцеланським, на якій обговорювалась внутрішньополітична ситуація в ЧССР. Дмитрук В. *Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти.* — К., 2001.— С. 429.

5. м. Рим. Патріарх Української греко-католицької церкви, кардинал Й. Сліпий звернувся з листом до Голови Президії Верховної Ради УРСР Д. Коротченка з вимогою поновити в республіці права віруючих УГКЦ.

ЦДАВО України. — Ф. 4648.— On. 5.— Спр. 83.— Арк.3.

13 червня (четвер).

5. Уряд ЧССР легалізував у країні раніше заборонену греко-католицьку церкву і погодився з відкриттям Пряшівської єпархії. *Дмитрук В. Україна не мовчала. — К., 2004.— С. 182.*

27 червня (четвер).

2. м. Сімферополь. У сквері “Перемога” відбулась демонстрація кримських татар, які вимагали зустрічі з керівництвом області. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 197.*

29 червня (субота).

4. с. Кодня (Житомирська область). На честь 200-річчя повстання Коліївщина на місці поховання повсталих відкрито пам'ятник. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1.— Спр. 650.— Арк. 216.*

30 червня (неділя).

7. Помер видатний радянський конструктор авіаційних двигунів, академік АН УРСР, Герой соціалістичної праці О. Івченко. *Радянська Україна. — 1968. — 2 липня.*

1 липня (понеділок).

1. За особистим розпорядженням першого секретаря ЦК КПУ П. Шелеста робота по організованому переселенню кримських татар була припинена. *Кримські татари: шлях до повернення. Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 197.*

6. На карті повітряних сполучень України з'явилась нова міжнародна авіалінія Київ-Варшава. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1.— Спр. 670.— Арк. 1.*

2 липня (вівторок).

4. м. Донецьк. В обласному центрі відкрито музей історії міста.

Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970). — К., 1986. — С. 299.

5 липня (п'ятниця).

6. м. Київ. На правому березі Дніпра розпочато будівництво нового житлового масиву Оболонь. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр. 670.— Арк. 52.*

8 липня (понеділок).

2. У різних містах України відбулися збори трудящих, присвячені дружбі радянського і чехословацького народів. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр. 651.— Арк. 129.*

9 липня (вівторок).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч між секретарем Східнословацького обкуму КПЧ Я. Гетешом та другим секретарем Закарпатського обкуму КП України В. Дикусаровим на якій обговорювались плани прикордонного співробітництва між двома країнами. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. — К., 2001.— С. 431.*

4. Завершились гастролі в ЧССР Державного заслуженого українського народного хору імені Г. Верськовки. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр. 651.— Арк. 153.*

10 липня (середа).

4. м. Київ. Відкрито літературно-меморіальний музей Максима Рильського. *Літературна Україна. — 1968. — 12 липня.*

11 липня (четвер).

6. м. Київ. У столиці України розпочато трансляцію передач колядового телебачення. *Радянська Україна. — 1968. — 12 липня.*

12 липня (п'ятниця).

2. З території радгоспу “Більшовик” Кримської області насильно вислано до Узбекистану 12 родин кримських татар. *Кримські татари: шлях до повернення.* Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 197.

13 липня (субота).

2. Херсонська область. На залізничній станції Новоолексієвка активним учасником кримськотатарського національного руху Ф. Сейдалієвим розповсюджено листівки, в яких висловлювався протест проти порушення прав кримськотатарського народу. *Кримські татари: шлях до повернення.* Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

18 липня (четвер).

3. м. Запоріжжя. На заводі “Запоріжсталь” став до ладу унікальний мілкосортний прокатний стан. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С. 569.

19 липня (п'ятниця).

2. м. Сімферополь. У центральному сквері відбулася демонстрація кримських татар, ініційована активними учасниками кримськотатарського національного руху Гомером Баєвим та Рустемом Халіловим. *Кримські татари: шлях до повернення.* Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

5 серпня (понеділок).

4. м. Яремча (Івано-Франківська область). Відкрито народний історико-краєзнавчий музей партизанської слави. *ЦДАГО України.* — Ф. 5111.— On. 1. — Спр.653.— Арк. 75.

6 серпня (вівторок).

2. м. Нововолинськ (Волинська область). Розповсюджено листівки антирадянського змісту. *ЦДАГО України.* — Ф. 1.— On. 25. — Спр.64.— Арк. 55.

8 серпня (четвер).

4. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про організацію у Києві Державного інституту культури. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С. 559.

10. Кримська область. В результаті прориву правобережної дамби Північно-Кримського каналу підтоплені 12 житлових будинків в с. Чапаєво Джанкойського району, припинено рух залізниці на ділянці Джанкой-Херсон. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — Оп. 24. — Спр. 6354. — Арк. 67.

9 серпня (п'ятниця).

3. м. Єнакієве (Донецька область). На металургійному заводі здано в експлуатацію найбільший в СРСР киснево-конверторний цех. *ЦДАГО України.* — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 653. — Арк. 157.

6. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про будівництво в м. Києві кільцевого велосипедного шляху”. *ЦДАГО України.* — Ф. 2. — Оп. 13. — Спр. 2928. — Арк. 203.

21 серпня (середа).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР Харківську область нагороджено орденом Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С. 559.

2. м. Київ. У знак протесту проти вторгнення військ країн Варшавського договору на територію ЧССР група чехословацьких фахівців, що працювала в локомотивному депо станції Київ-пасажирський Київського відділення Південно-Західної залізниці, відмовились від роботи. *Дмитрук В. Україна не мовчала.* — К., 2004. — С. 122.

22 серпня (четвер).

2. м. Умань (Черкаська область). Біля входу до Уманського педагогічного інституту було виявлено листівки антирадянського змісту: “Ганьба

агресії в Чехословаччині!” *Дмитрук В. Україна не мовчала.* — К., 2004. — С. 139.

22-24 серпня (четвер — субота).

2. На заводах та фабриках Києва, Вінниці, Донецька, Кіровограду, Костянтинівки, Кривого Рогу, Львова, Одеси, Сум, Чернівців відбулись мітинги на підтримку заходів урядів 5 соціалістичних країн щодо надання допомоги трудящим Чехословаччини. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— On. 1. — Спр. 654. — Арк. 195; Спр. 655.— Арк. 10 -14, 41- 47.

25 серпня (неділя).

2. м. Черкаси. Заступником завідуючого відділом пропаганди і агітації Черкаського обкому КПУ М. Ліхцовим розповсюджені листівки із закликом до населення протестувати проти окупації радянськими військами Чехословаччини. *Бажан О. Зовнішньополітичні акції СРСР у 50-80-ти pp. та їх вплив на розвиток опозиційного руху в Україні // 3 архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ.* — 2000. — № 2/4. — С. 519.

26 серпня (понеділок).

2. м. Нововолинськ (Волинська область). Невідомими особами на приміщеннях ринку, управління шахти № 4 та ресторану “Шахтар” вугіллям були написані гасла: “Смерть кремлівським бюрократам! Руки геть від Чехословаччини!” та “Смерть радянським окупантам!”. *Дмитрук В. Україна не мовчала.* — К., 2004. — С. 139.

26-27 серпня (понеділок — вівторок).

2. В установах та на підприємствах міст Києва, Антрацита (Луганська область), Дніпродзержинська, Дніпропетровська, Миколаєва, Одеси, Рівного, Херсону відбулись багатолюдні мітинги на підтримку зовнішньополітичного курсу ЦК КПРС щодо Чехословаччини. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— On. 1. — Спр. 655.— Арк. 69-76, 88-92.

29 серпня (четвер).

2. м. Сімферополь. Заарештований один з активістів кримськотатарського національного руху Гомер Баєв, звинувачений на підставі ст. 62 КК УРСР в антирадянській пропаганді. *Кримські татари: шлях до повернення.* Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

29-30 серпня (четвер — п'ятниця).

1. У Києві та інших населених пунктах Української РСР розповсюджені листівки з критикою внутрішньої і зовнішньої політики КПРС, протестом проти вторгнення радянських військ у Чехословаччину. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.448.

Серпень.

2. У Кримській області оприлюднено “Звернення кримських татар, що повернулися на батьківщину - в Крим до громадськості України”, в якому виловлювалось бажання жити у злагоді та співпрацювати з усіма народами, що населяють Кримський півострів. *Кримські татари: шлях до повернення.* Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

4 вересня (середа).

4. На базі Київського філіалу Харківського інституту культури утворено Державний інститут культури. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— Оп. 1. — Спр. 656.— Арк. 70.

11 вересня (середа).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч між секретарем Східнословацького обкуму КПЧ Я. Гетешом та секретарем Закарпатського обкуму КП України Ю. Ільницьким, на якій обговорювались питання внутрішньополітичної ситуації в ЧССР. *Дмитрук В. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти.* — К., 2001.— С. 431-432.

12 вересня (четвер).

2. м. Чернівці. В обласному центрі розповсюджені листівки з протестом проти вторгнення радянських військ до Чехословаччини. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). — К., 2000. — С. 449.*

16-19 вересня (понеділок — четвер).

1. м Київ. Від імені організації “Голос народу” у Київському державному університеті ім. Т. Шевченка розповсюджені листівки з вимогою здійснення в СРСР демократичних перетворень. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). — К., 2000. — С. 449.*

25 вересня (середа).

1. Перший секретар ЦК Компартії України П. Шелест звернувся до ЦК КПРС з проханням про відкликання Генерального консула ЧССР у м. Києві Й. Горака, який відкрито засуджував військову акцію країн Варшавського договору проти Чехословаччини. *Дмитрук В. Україна не мовчала. — К., 2004. — С. 121.*

26 вересня (четвер).

10. Сумська область. На перегоні Ямпіль-Хутір Михайлівський Південно-Західної залізниці в купейному вагоні №9 поїзда №134 Луцьк-Москва сталася пожежа. З 26 пасажирів, що знаходились у вагоні 5 загинуло і 2 одержали опіки. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 653. — Арк. 157.*

29 вересня (неділя).

4. м. Київ. У Бабиному Яру відбувся несанкціонований мітинг, на якому було оприлюднено численні факти дискримінації євреїв. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). — К., 2000. — С. 450.*

9 жовтня (середа).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про організацію в смт. Стеблів літературно-меморіального музею І. С. Нечуя-Левицького – філіалу Черкаського краєзнавчого музею”. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On. 13. — Спр. 2928. — Арк. 260.

11 жовтня (п'ятниця).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про заходи по розвитку кольорового телебачення”, що передбачала збільшення упродовж півтора року ретрансляції кольорових передач Центрального телебачення до 20 годин на тиждень в містах Києві, Харкові, Львові, Донецьку, Дніпропетровську, Запоріжжі, Сімферополі, Севастополі, Миколаєві, Одесі та Луганську та нарощення обсягу випуску та продажу кольорових телевізорів. *ЦДАВО України.* — Ф. 2. — On. 13. — Спр. 2786. — Арк. 102-107.

29 жовтня (вівторок).

10. На Азовському морі в 77 км від порту Маріуполь затонув ліхтер “Рокша” разом з екіпажем у кількості 13 осіб. *ЦДАГО України.* — Ф.1. — On. 25.— Спр. 86. — Арк. 2.

2 листопада (субота).

9. м. Львів. Відбулося відкриття стадіону “Юність”. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— On. 1. — Спр. 662.— Арк. 38.

4 листопада (понеділок).

4. м. Київ. На розі вулиці імені Щербакова та Стеценка встановлено обеліск воїнам Першої чехословацької бригади під командуванням Л. Свободи, що брали участь у визволенні столиці України від гітлерівських окупантів. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111.— On. 1. — Спр. 671.— Арк. 97.

5 листопада (вівторок).

1. м. Київ. В знак протесту проти політики русифікації України на

Хрещатику здійснив самоспалення мешканець с. Карів Сокальського району Львівської області В. Макуха. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — C.450.*

7 листопада (четвер).

1. м. Ужгород. Відбулась неофіційна зустріч між членом президії ЦК КПЧ, першим секретарем Східнословачького обкому партії Я. Гетешем та першим секретарем Закарпатського обкому КПУ Ю. Ільницьким, під час якої обговорювались події в Чехословаччині. *Дмитрук В. Україна не мовчала. — К., 2004. — С. 89.*

м. Москва. Київський робітник П. Шпильовий, рухаючись в колоні демонстрантів по Червоній площі, підняв транспарант антирадянського змісту. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — C.450.*

12 листопада (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення літературно-меморіального музею О. Довженка – філіалу Чернігівського музею”. *ЦДАВО України. — Ф.2 . — On.13. — Спр.2928. — Арк.286.*

Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про організацію нових державних заповідників в Українській РСР”, яка передбачала створення Карпатського, Канівського, Поліського та Луганського державних заповідників. *ЦДАВО України. — Ф.2. — On. 13. — Спр.2787.— Арк. 155.*

8. м. Київ. Голова Ради міністрів УРСР В. Щербицький прийняв Надзвичайного і Повноважного посла Індії в СРСР Кевала Сінгха, який перевував в Україні. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр. 671.— Арк. 107.*

13 листопада (середа).

4. с. Чорний Острів (Хмельницька область). З нагоди 75-річчя з дня смерті українського байкаря Леоніда Глібова у подільському селі, де розпочав свою педагогічну діяльність поет-лірик, відкрито музей. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр.662.— Арк. 215.*

15 листопада (п'ятниця).

4. У м. Києві проходив Другий з'їзд кінематографістів УРСР. *Радянська Україна*. — 1970. — 15 листопада.

18 листопада (понеділок).

1. м. Охтирка (Сумська область). Художником В. Краснокутським зруйновано пам'ятник В. Леніну. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.451.

23 листопада (субота).

4. с. Осипенко (Запорізька область). На батьківщині однієї з перших у світі жінок-льотчиць, Героя Радянського Союзу Поліни Осипенко відбулось урочисте відкриття будинку-музею. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр.664. — Арк. 28.

26 листопада (вівторок).

10. м. Київ. Внаслідок пожежі в приміщенні Георгіївської церкви Видубицького монастиря завдано шкоди пам'ятнику архітектури та книжковому фонду Центральної наукової бібліотеки АН УРСР. *ЦДАГО України*. — Ф. 1. — On. 25. — Спр. 43. — Арк. 1.

30 листопада (субота).

4. м. Київ. Відкрито Республіканський Будинок композиторів. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.570.

9 грудня (понеділок).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР Міністерство охорони громадського порядку Української РСР перейменоване в союзно-республіканське Міністерство внутрішніх справ Української РСР. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1968. — № 51. — С. 607.

4. м. Київ. Завершив роботу V з'їзд композиторів УРСР. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр.665.— Арк. 158.

14 грудня (субота).

5. м. Миколаїв. Органами КДБ при Раді міністрів УРСР викрита підпільна синагога. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.451.*

17 грудня (вівторок).

5. Завершився візит екзарха України, митрополита Київського та Галицького Філарета до США та Канади. *ЦДАВО України. — Ф. 4648.— On. 5. — Спр.171.— Арк. 115.*

23 грудня (понеділок).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення в м. Миргороді літературно-меморіального музею Д. Гурамішвілі - філіалу Полтавського краєзнавчого музею” та “Про створення Інституту геохімії і фізики мінералів академії наук УРСР”. *ЦДАВО України. — Ф. 2.— On. 13. — Спр.2928.— Арк. 322,325.*

24 грудня (вівторок).

4. ЦК Компартії України та Рада міністрів УРСР ухвалили спільну постанову про проведення Декади української літератури і мистецтва в РРФСР. *Уряди України у ХХ ст. — К., 2001.— С.454.*

25 грудня (середа).

3. м. Горлівка (Донецька область). На Микитівському ртутному комбінаті здано в експлуатацію один з найбільших у світі металургійний завод. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр.667.— Арк. 143.*

26 грудня (четвер).

3. м. Кривий Ріг. Завершено будівництво взуттєвої фабрики з річною продуктивністю понад 5 млн. пар взуття. *ЦДАВО України. — Ф. 5111.— On. 1. — Спр.667.— Арк. 144.*

ОЛЕГ БАЖАН

ХРОНІКА 1969

4 січня (субота).

4. Франція. Завершились гастролі Державного заслуженого ансамблю танцю УРСР під керівництвом П. Вірського. *Советская культура.* — 1969. — 4 января.

4-7 січня (субота — вівторок) .

10. На території Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Кіровоградської, Кримської, Луганської, Миколаївської, Одеської, Херсонської областей пройшов потужний антициклон, що супроводжувався сніжно-пильними бурями. В результаті загинуло 30 осіб, зруйновано близько 10 тис. житлових будинків, близько 1600 виробничо-господарських приміщень радгоспів та колгоспів, понад 500 громадських будівель. *ЦДАГО України.* — *Ф.1. — On. 25. — Спр.242. — Арк.1,3.*

6 січня (понеділок).

3. м. Харків. На заводі авторучок запущено перший в СРСР автомат для складання авторучок. *ЦДАГО України.* — *Ф. 5111. — On.1. — Спр.722. — Арк. 82.*

8 січня (середа).

9. м. Запоріжжя. Відкрито палац спорту “Спартак”. *ЦДАГО України.* — *Ф. 5111. — On.1. — Спр.722. — Арк. 136.*

10 січня (п'ятниця).

8. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про підписання Українською РСР “Конвенції про незастосування строку давності до воєнних злочинів проти людства”. *ЦДАГО України.* — *Ф.2. — On.13. — Спр.3740. — Арк.9.*

15 січня (середа).

4. м. Харків. Біля входу до Парку культури і відпочинку ім. М. Горького відкрито пам'ятник педагогу А. Макаренку. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.722. — Арк. 230.

17 січня (п'ятниця).

1. м. Кіровоград. На території заводу “Червона Зірка” робітник О. Горошко розповсюдив листівки антирадянського змісту. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.453.

21-22 січня (вівторок — середа).

2. З нагоди успішного запуску та стикування космічних кораблів “Союз-4” і “Союз-5” на підприємствах машинобудівної галузі Києва, Донецька, Івано-Франківська, Житомира, Кіровограда, Кривого Рогу, Львова, Севастополя, Херсона відбулися урочисті мітинги. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.724. — Арк. 223; Спр. 758. — Арк. 36-44.

26 січня (неділя).

6. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про невідкладні заходи по захисту берегів Чорного моря від руйнування та раціональному використанню території курортів Чорноморського узбережжя. *Правда.* — 1969 .— 27 січня.

28 січня (вівторок).

1. На радянсько-чехословацькому кордоні відбулась зустріч між працівниками Управління КДБ по Закарпатській області зі співробітниками Управління держбезпеки Східнословацької області ЧССР з приводу ситуації в Чехословаччині. *Дмитрук В. Україна не мовчала.* — К., 2004. — С. 284.

31 січня (п'ятниця).

4. м. Житомир. При Українській дослідній станції хмеляrstва

відкрито музей хмелярства. *ЦДАВО України*. — Ф.2 . — On.13. — Спр.2928. — Арк.286.

2 лютого (неділя).

2. м. Київ. Школляркою І. Горинштейн розповсюджено листівки антирадянського змісту. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.453.

5 лютого (середа).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення в м. Києві Республіканського театру міміки та жесту глухих”. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — On.13. — Спр.3740. — Арк.48.

6 лютого (четвер).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про створення Державного музею народної архітектури та побуту Української РСР. *Уряди України у ХХ ст.* — К., 2001. — С. 454.

10 лютого (понеділок).

2. м. Київ. В знак протесту проти політики русифікації України біля Київського державного університету ім. Т. Шевченка здійснив спробу самоспалення вчитель с. Осипенко Бердянського району Запорізької області М. Бериславський. *ДА СБУ*. — Спр. 70131 - ФП, т.1. — Арк. 7,45.

20 лютого (четвер).

2. У м. Харкові розповсюджено листівки антирадянського змісту. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.)*. — К., 2000. — С.454.

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “про створення Київського науково-дослідного інституту медичних проблем фізичної культури Міністерства охорони здоров’я УРСР”. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — On.13. — Спр.3740. — Арк.69.

25 лютого (вівторок).

2. м. Київ. Відбувся V з'їзд Українського театрального товариства.
Радянська Україна.— 1969. — 25 лютого.

3 березня (понеділок).

4. ЦК КПУ схвалив постанову, якою вказав творчим спілкам на низький рівень мистецьких творів, ворожі випади окремих творчих працівників проти Комуністичної партії та радянської держави. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). — К., 2000. — С.455.*

4 березня (вівторок).

1. Указом президії Верховної Ради Української РСР утворено Міністерство радгоспів УРСР. *Відомості Верховної Ради Української РСР.— 1969.— № 11.— С. 102.*

7-8 березня (п'ятниця — субота).

1. На підприємствах та установах Києва, Донецька, Кіровограда, Львова, Одеси, Харкова, Хмельницького відбулися багатолюдні мітинги протесту з приводу вторгнення в межі СРСР китайського збройного загону. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On.1. — Спр.722. — Арк. 82.*

10-12 березня (вівторок — середа).

1. З ініціативи ЦК Компартії України у Києві, Дніпродзержинську, Кам'янець-Подільському, Луганську, Луцьку, Миколаєві відбулися акції протесту проти провокацій на радянсько-китайському кордоні. *ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On.1. — Спр.729. — Арк. 17-20, 26.*

13 березня (четвер).

4. Указом президії Верховної Ради СРСР Академію наук УРСР нагороджено орденом Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К.,1995. — С.570.*

16 березня (неділя).

1. В Українській РСР відбулися вибори до місцевих Рад депутатів трудящих. *Радянська Україна.* — 1969. — 16 березня.

17 березня (понеділок).

6. Указом президії Верховної Ради УРСР утворено Ренійський район Одеської області. *Відомості Верховної Ради Української РСР.* — 1969. — № 13. — С. 118.

18 березня (вівторок).

4. м. Київ. Вийшов з друку завершальний шостий том “Історії українського мистецтва”, видання якої здійснила Головна редакційно колегія УРЕ. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — Оп.1. — Спр. 759. — Арк. 47.

21 березня (п'ятниця).

3. м. Київ. В силу причин економічного характеру відмовились приступити до роботи робітники двох змін житло-будівельного комбінату № 3. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.455.

25 березня (вівторок).

8. Указом Президії Верховної Ради УРСР ратифіковано “Конвенцію про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства”. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 pp.* — К., 1977. — С. 448.

26 березня (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР ухвалила Указ “Про ратифікацію Міжнародної конвенції електрозв’язку”. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів (1962-1970 pp.).* — К., 1977.— С. 448.

29 березня (субота).

4. м. Париж. Відбулась святкова церемонія присвоєння скверу,

розташованого на розі бульвару Сен-Жермен та вулиці Сен-Пер, ім'я українського поета Т. Шевченка. ЦДАГО України. — Ф. 1. — On. 25. — Спр. 252. — Арк. 2.

2 квітня (середа).

4. Рада міністрів УРСР та ЦК КПУ ухвалили спільну постанову “Про заходи до поліпшення монументального та архітектурно-художнього оформлення міст і сіл Української РСР”. ЦДАГО України. — Ф.2. — On. 13. — Спр. 3740. — Арк. III.

4 квітня (п'ятниця).

1. Підписано Договір про дружбу та співробітництво між столицею України Києвом та столицею Словаччини Братиславою, який передбачав обмін новітніми технологіями, інформаційними матеріалами, набутим досвідом у сфері промислового виробництва, науки, освіти, культури, туризму. Дмитрук В. Україна не мовчала. — К., 2004. — С.55.

3. м. Красний Луч (Луганська область). Завершено будівництво однієї з найбільших в Європі Коменданської центральної збагачувальної фабрики. ЦДАГО України. — Ф. 5111. — On.1. — Спр.731. — Арк. 92.

7 квітня (понеділок).

7. Помер партійний та державний діяч УРСР, один з організаторів партизанського руху на території України в роки Другої світової війни, колишній голова Раднаркому УРСР Дем'ян Коротченко. Довідник з історії України. Том 2. За ред. І. Підкови та Р. Шуста. — К.,1995. — С. 92.

9 квітня (середа).

8. м. Київ. У столиці України відбулася друга сесія економічно-юридичної комісії Міжнародної організації радіомовлення і телебачення (ОІРТ), на якій делегації Болгарії, Угорщини, НДР, Польщі, Румунії, СРСР, УРСР, Фінляндії та Чехословаччини розглянули питання використання каналів при передачі Інтербачення. Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів (1962-1970 pp.). — К., 1977.— С. 420.

4 квітня (понеділок).

6. Президія Верховної Ради схвалила Указ “Про примусове лікування і трудове перевиховання хворих на наркоманію”. *Відомості Верховної Ради Української РСР.— 1969.— № 17. — С. 155 -156.*

16 квітня (середа).

8. м. Київ. У столиці України відкрито Генеральне Консульство Угорської Народної Республіки. *Летопись важнейших событий советско-венгерских отношений дружбы и сотрудничества (1945-1980 гг.).— К., 1981. — С. 89.*

17 квітня (четвер).

3. Рада міністрів УРСР ухвалила рішення про будівництво заводу запасних частин у м. Чернігові. *ЦДАВО України. — Ф.2. — On.13. — Спр. 3741. — Арк.154.*

Квітень.

4. м. Київ. За пропозицією голови КДБ при Раді міністрів УРСР В. Нікітченка у відділі культури ЦК Компартії України відбулася розмова з директорами республіканських видавництв про недоцільність публікації рукописів, далеких за своєю тематикою від актуальних проблем сучасного життя. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). — К., 2000. — С.456.*

8 травня (четвер).

1. ЦК Компартії України і Рада міністрів УРСР прийняли постанову про заснування Державних премій Української РСР в галузі науки і техніки. *Радянська Україна. — 1969. — 9 травня.*

9 травня (п'ятниця).

4. м. Київ. Відкрито пам'ятник воїнам, радянським громадянам, військовополоненим, солдатам і офіцерам, які загинули в 1941-1943 pp. у боротьбі з нацизмом. *Радянська Україна. — 1970. — 12 травня.*

12 травня (понеділок).

4. с. Нерубайське (Одеська область). У катакомбах, на місці базування партизанського загону Героя Радянського Союзу В. Молодцова відкрився меморіальний комплекс Музею партизанської слави. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.571.

16 травня (п'ятниця).

3. Дніпропетровська область. Першу продукцію з трикотажу та капрону випустила Криворізька трикотажна фабрика. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр. 722. — Арк. 82.

20 травня (вівторок).

2. м. Київ. На комбінаті хімічного волокна відбувся мітинг протесту проти судового процесу в Афінах над членом політбюро ЦК КП Греції Григорісом Фаракосом та його соратниками. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.735. — Арк. 239.

4. Завершилась Декада грузинської літератури в Україні. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.735. — Арк. 232.

21 травня (середа).

4. м. Тернопіль. Завершено будівництво широкоформатного кінотеатру з залом на 850 місць. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.736. — Арк. 5.

22 травня (четвер).

2. м.Харків. На підшипниковому заводі відбувся мітинг протесту проти судового процесу над грецьким комуністами в м. Афінах. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.736. — Арк. 36.

4. м. Київ. Поблизу пам'ятника Т. Шевченка відбувся стихійний несанкціонований культурницький захід за участі активістів дисидентського руху Є Сверстюка, І. Дзюби, В. Рубана. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — On. 25. — Спр. 180. — Арк. 202.

27 травня - 6 червня.

4. У Російській Федерації відбулась декада літератури і мистецтва України. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.571.

28 травня (середа).

1. м. Москва. Створено “Ініціативну групу захисту прав людини в СРСР”, до складу якої увійшли Л. Плющ (Київ), Г. Алтунян (Харків). *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.456.

2. м. Харків. У Будинку вчителя відбулися урочисті збори представників міста, присвячені Дню визволення Африки. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.736. — Арк. 5.

29 травня (четвер).

2. У Києві, Луганську відбулись мітинги на підтримку звернення комуністичних і робітничих партій у зв'язку з хвилею терору режиму диктатора Дюval'є проти активістів демократичного руху на о. Гаїті. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.736. — Арк. 5.

30 травня (п'ятниця).

2. м. Київ. Мітинг на підтримку народів арабських країн, що протистоять актам агресії з боку Ізраїлю, відбувся у Київському технологічному інституті легкої промисловості. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.736. — Арк. 5.

Травень.

3. м. Вишгород (Київська область). Відбувся стихійний мітинг будівельників Київської ГЕС, на якому висувались політичні та економічні вимоги. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.457.

12 червня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про створення Інституту держави і права Академії наук Української РСР”. ЦДАВО України. — Ф.2. — On.13. — Спр.3740. — Арк. 180.

14 червня (субота).

1. В Україні відбулись вибори до Верховної Ради СРСР. Радянська Україна.. — 1970. — 15 червня.

20 червня (п'ятниця).

1. м. Київ. П'ята сесія Верховної Ради Української РСР сьомого скликання обрала Головою Президії Верховної Ради УРСР О. Ляшка. Уряди України у ХХ ст. — К., 2001.— С. 393.

21 червня (субота).

4. м. Кіровоград. На хуторі Надія – колишній садибі видатного українського драматурга, актора і режисера І. К. Карпенка-Карого відбувся мітинг, присвячений відкриттю пам'ятника і музею корифею українського національного театру. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On.1. — Спр.739. — Арк. 25.

23 червня (понеділок).

8. м. Київ. У столиці України з офіційним візитом перебував Посол Угорської Народної Республіки в СРСР Дьюла Ранаї. Радянська Україна.. — 1970. — 24 червня.

24 червня (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про організацію Українського науково-дослідного інституту сільськогосподарської мікробіології. Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.570.

25-26 червня (середа — четвер).

2. м. Київ. Відбувся XI з'їзд споживчої кооперації України. *Радянська Україна*. — 26 червня.

27 червня (п'ятниця).

4. м. Ужгород. В обласному центрі відкрито архітектурно-етнографічний музей. *Радянська Україна*. — 1970. — 28 червня.

2 липня (середа).

4. м. Ровеньки (Луганська область). Відкрито пам'ятник українському письменнику Миколі Трублаїні. *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр. 739. — Арк. 192.

6 липня (неділя).

2. м. Ташкент. Відбулась демонстрація кримських татар з вимогою звільнити з ув'язнення відомого українського правозахисника, генерала Петра Григоренка. *Кримські татари : шлях до повернення*. Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С. 204.

8 липня (віторок).

1. м. Київ. Верховна Рада УРСР затвердила Земельний Кодекс Української РСР. *Радянська Україна*. — 1970. — 9 липня.

12 липня (субота).

4. м. Тульчин (Вінницька область). Відкрито пам'ятник українському композитору, громадському діячу і педагогу Миколі Леонтовичу (автори: народний художник УРСР, скульптор Г. Кальченко, архітектор А. Ігнащенко). *ЦДАВО України*. — Ф. 5111. — On. 1. — Спр. 736. — Арк. 5.

25 липня (п'ятниця).

2. м. Київ. У рамках Місячника радянсько-в'єтнамської дружби і со-лідарності з боротьбою в'єтнамського народу проти агресії США при-міщені Київського державної філармонії відбулися урочисті збори

представників громадськості столиці України. ЦДАВО України. — Ф. 5111. — On.1. — Спр.761. — Арк. 58.

3 серпня (неділя).

4. м. Чугуїв (Харківська область). На батьківщині видатного живописця І. Рєпіна відкрито художньо-меморіальний музей. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.572.

5 серпня (вівторок).

2. м. Ташкент. Відбулась масова демонстрація кримських татар на захист засуджених активних учасників кримськотатарського національного руху. *Кримські татари : шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

7 серпня (четвер).

4. Рада міністрів РСР ухвалила постанову про створення в м. Дніпропетровську українського театру юного глядача. ЦДАВО України. — Ф.2. — On.13. — Спр.3740. — Арк. 235.

10 серпня (неділя).

3. м. Чернігів. Став до ладу завод силікатних виробів. *Деснянська правда.* — 1969. — 11 серпня.

12 серпня (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про будівництво в м. Києві республіканського будинку дитячої книги. ЦДАВО України. — Ф.2. — On.13. — Спр.3740. — Арк. 238.

5. ЦК Компартії України схвалив постанову “Про посилення роботи партійних організацій по викриттю ворожої діяльності секти єговістів”. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.457.

20 серпня (середа).

9. м. Київ. На легкоатлетичному чемпіонаті новий рекорд України встановив Валерій Борзов, який пробіг 100-метрівку за 10 секунд. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К., 1986. — С.331.

30 серпня (субота).

4. м. Донецьк. В обласному центрі відкрито приміщення цирку “Космос”. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On. I. — Спр. 736. — Арк. 5.

Серпень.

4. м. Київ. У столиці України відкрито Музей української музики. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.570.

8 вересня (понеділок).

1. Рада Міністрів СРСР ухвалила постанову “Про заходи посилення паспортного режиму і обмеження прописки громадян в місті Севастополі”, якою встановлювались додаткові перешкоди у переселенні кримських татар на територію півострова. *Кримські татари : шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

11 вересня (четвер).

2. м. Гулістан (Узбецька РСР). Органами КДБ заарештований один з активістів кримськотатарського національного руху, учасник “Ініціативної групи по захисту прав людини в СРСР” Мустафа Джемілев. *Кримські татари : шлях до повернення. Зб. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 205.

14 вересня (неділя).

1. В знак протесту проти порядків, існуючих в армії, командир роти 5 окремого полку зв’язку Київського військового округу капітан Є. Ісаєнко спалив Пам’ятний прапор ЦК КПРС, Президії Верховної Ради та

Ради міністрів СРСР. Данилюк Ю., Бажан О. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.458.

18 вересня (четвер).

4. м. Київ. Секретаріат ЦК ЛКСМУ схвалив постанову, якою визнав публікацію у видавництві “Молодь” книги І. Чендея “Березневий сніг” як “серйозну політичну помилку”. ЦДАГО України. — Ф.1.— On. 25.— Спр. 183. — Арк.34 -36.

23 вересня (вівторок).

5. м. Львів. За розповсюдження “наклепницьких вигадок, спрямованих проти радянського державного та суспільного устрою”, засуджено священика УГКЦ, автора книги “Історія чудотворної ікони божої матері помочі” В. Величківського. ЦДАГО України.— Ф.1.— On. 25.— Спр. 205. — Арк. 94.

26 вересня (п'ятниця).

4. м. Київ. Секретаріат ЦК ЛКСМУ схвалив постанову, в якій вказав на серйозні недоліки в ідейно-художньому змісті журналу “Дніпро”. Данилюк Ю., Бажан О. *Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.458.

6 жовтня (понеділок).

4. У містах Києві та Харкові завершились Дні культури ЧССР, в заходах по програмі яких взяв участь художній колектив Словацького національного театру. Грановский Б. В. *Советский Союз и зарубежные страны. Торговля. Экономика. Наука. Техника. Культура. Летопись сотрудничества (май 1945-май 1985 гг.).* — К., 1998.— Т.3.— С. 1024.

10 жовтня (п'ятниця).

6. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову “Про будівництво Північного мостового переходу через р. Дніпро в м. Києві”. ЦДАВО України. — Ф.2. — On.13. — Спр.3740. — Арк. 287.

13 жовтня (понеділок).

4. м. Полтава. Відкрито меморіальний комплекс і пам'ятник Солдатської слави воїнам і партизанам, що загинули в роки Великої Вітчизняної війни (скульптор Е. Кунцевич). *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.572.

14 жовтня (вівторок).

5. На знак протесту проти судового процесу над керівником молодіжного крила невизнаної радянською владою “Ради Церков ЄХБ” В. Зінченком віруючі перекрили рух транспорту на одній з вулиць Харкова. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On.13. — Спр.3874. — Арк.52.

24 жовтня (п'ятниця).

4. м. Київ. В столиці України розпочалась Декада польської книги. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.736. — Арк. 5.

28 жовтня (вівторок).

4. м. Білопілля (Сумська область). На батьківщині відомого педагога Антона Макаренка, відкрито музей його імені. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.751. — Арк. 159.

3 листопада (понеділок).

1. м. Москва. Генеральний секретар ЦК КПРС Л. Брежнєв, прийнявши у Кремлі первого секретаря ЦК Компартії України П. Шелеста, висловив йому незадоволення “існуючими фактами націоналізму в республіці”. *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.453.

15 листопада (субота).

3. Житомирська область. Став до ладу Озерянський торфобрикетний завод. *ЦДАВО України.* — Ф. 5111. — On.1. — Спр.736. — Арк. 5.

21 листопада (п'ятниця).

3. м. Дніпропетровськ. Введено в дію фабрику верхнього трикотажу.
ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 754. — Арк. 19.

25 листопада (вівторок).

10. с. Лохово (Закарпатська область). Сталася катастрофа літака АН-№2 Ужгородської авіаскладрильї Львівського авіапідприємства, внаслідок якої загинуло 2 члени екіпажа та 3 пасажири. ЦДАГО України.— Ф. 1.— Оп. 25.— Спр. 241.— Арк. 49.

4 грудня (четвер).

4. У Швеції завершились Дні культури УРСР. *Советская культура.* — 1969. — 4 декабря.

24 грудня (середа).

2. Постановою президії Верховної Ради Української РСР утворено Республіканську комісію по вивченню і впровадженню в побут нових громадянських свят і обрядів. *Відомості Верховної Ради Української РСР.* — 1970. — № 3. — С. 37-39.

31 грудня (середа).

3. Івано-Франківська область. Введено в експлуатацію останній, 12 енергоблок Бурштинської ДРЕС. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С. 573.

ОЛЕГ БАЖАН

ХРОНІКА 1970

5 січня (понеділок).

6. Указом президії Верховної Ради УРСР місто Луганськ перейменоване на Ворошиловград, а Луганська область – на Ворошиловградську. *Відомості Верховної Ради Української РСР.* — 1970. — № 3. — С. 39.

9 січня (п'ятниця).

6. м. Харків. Відкрито перший у СРСР концертний зал кольорової музики. *Радянська Україна.* — 1970. — 9 січня.

19 січня (понеділок).

1. м. Ташкент. Відбувся судовий процес над активним діячем кримськотатарського національного руху М. Джемілевим. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.461.

27 січня (вівторок).

2. Рада міністрів УРСР та ЦК КПУ ухвалили спільну постанову “Про створення в Українській РСР Республіканського Товариства рятування на воді”. *ЦДАВО України.* — Ф.2. — On.13. — Спр.4611. — Арк. 23.

Січень.

3. Введено в дію потужну газову магістраль Єфремівка – Диканька – Київ – Красилів довжиною 765 км, що з’єднала найбільші нафтovі райони України в єдину газотранспортну систему. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.574.

4 лютого (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР прийняла Указ “Про ратифікацію

конвенцій Міжнародної організації праці". Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1962-1970 рр. — К., 1977.— С. 449.

10. м. Київ. У лабораторії прикладної нейтронної фізики Інституту фізики АН УРСР під час проведення експериментів на фізичному стені виникла самоланцюгова реакція з супроводжуючим її інтенсивним гаманейтронним випромінюванням, яка була зупинена засобами автоматичного аварійного захисту. В момент реакції різну дозу опромінення отримало 16 осіб обслуговуючого персоналу. Викидання радіоактивних речовин в зовнішнє середовище і забруднення приміщень не відбулося. ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 365.— Арк. 26.

11 лютого (середа).

10. м. Київ. У зв'язку з випадком опромінення співробітників лабораторії прикладної нейтронної фізики Інституту фізики АН УРСР ЦК КПУ та Рада міністрів прийняли спільну постанову "Про заходи по запобіганню забруднення повітряного і водного басейнів та ґрунтів м. Києва". ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 25. — Спр. 365.— Арк. 80.

17 лютого (вівторок).

7. Помер український поет-пісняр Андрій Малишко. Мистецтво України. Біографічний довідник. — К., 1997. — С. 390.

18 лютого (середа).

3. Рада міністрів та ЦК КПУ ухвалили спільну постанову "Про будівництво першої черги каналу Дніпро-Донбас". ЦДАВО України. — Ф. 5111. — Оп. 1. — Спр. 736. — Арк. 5.

Лютий.

3. м. Кривий Ріг. Завершено будівництво Південного гірничо-збагачувального комбінату. Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С. 574.

12 березня (четвер).

4. м. Київ. Здано в експлуатацію Палац “Україна”. ЦДАВО України.
— Ф. 2. — Оп.13. — Спр.4611. — Арк. 70.

18 березня (середа).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про створення Інституту ядерних досліджень Академії наук УРСР. ЦДАВО України. — Ф.2 . — Оп.13. — Спр.4611. — Арк. 77.

24-25 березня.

1. м. Київ. В учбових корпусах Київського політехнічного та Київського інженерно-будівельного інституту розповсюджені листівки, в яких висловлювалась підтримка переслідуванням в СРСР літераторам І. Дзюбі, О. Солженіцину. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* — К., 2000. — С.462.

27 березня (п'ятниця).

1. м. Київ. У Жовтневому палаці культури відбувся ХXI з'їзд ЛКСМУ. *Радянська Україна.* — 1970.— 26-28 березня.

9 квітня (четвер).

2. м. Мелітополь (Запорізька область). Активістами кримськотатарського національного руху проведена конспіративна нарада, на якій обговорювались питання направлення до Москви представників кримських татар. *Кримські татари : шлях до повернення .3б. док. та мат.* — К., 2004. — Ч. II. — С. 198.

10 квітня (п'ятниця).

4. м. Львів. Відкрито музей історії релігії та атеїзму. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970).* — К.,1986. — С.379.

11 квітня (субота).

2. м. Ташкент. Відбулась демонстрація протесту активістів кримсько-татарського національного руху проти перешкод з боку владних структур у поверненні кримських татар на територію Криму. *Кримські татари : шлях до повернення.* Зб. док. та мат. — К., 2004. — Ч. II. — С.208.

28 квітня (вівторок).

5. ЦК Компартії України схвалив постанову “Про недоліки в роботі партійних і радянських органів Львівської області по припиненню діяльності залишків уніатського духовенства”, яка передбачала ліквідацію нелегальних монастирів, посилення контролю за використанням культових приміщень. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти рр. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.453.

5 травня (вівторок).

1. м. Донецьк. Органами КДБ при Раді міністрів викритий асистент кафедри експериментальної фізики Донецького університету А. Демчинин, який займався розробкою програми “Партії народних комуністів”. *Державний архів Служби безпеки України, м. Донецьк.* — Спр. 32636 –ІФ, т. 1. — Арк. 37.

6 травня (середа).

4. м. Краснодон (Луганська область). Відкрито комплекс музею “Молода гвардія” (архітектор В. Смирнов). *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.574.

11 травня (понеділок).

6. У Маріуполі відкрито першу тролейбусну лінію. *Радянська Україна.* — 1970. — 9 травня.

22 травня (п'ятниця).

4. м. Київ. У день перепоховання поета Т. Шевченка біля пам'ятника

Великому Кобзарю відбулась несанкціонована маніфестація за участі учасників самодіяльного хору “Гомін”. *ЦДАГО України.* — Ф. 1. — On. 25. — Спр. 359. — Арк. 17.

Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про створення в м. Слов'янську Донецької області краєзнавчого музею. *ЦДАВО України.* — Ф. 2. — On. 13. — Спр. 4611. — Арк. 137.

11 червня (четвер).

8. Указом Верховної Ради УРСР Д. Білоколоса звільнено від обов'язків міністра закордонних справ Української РСР. *Радянська Україна.* — 12 червня.

14 червня (неділя).

1. В Україні відбулись вибори до Верховної Ради СРСР. *Радянська Україна.* — 1970. — 15 червня.

23 червня (вівторок).

4. м. Донецьк. Створено Інститут прикладної математики і механіки АН УРСР. *Радянська Україна.* — 1970. — 24 червня.

7 липн (вівторок).

4. У Київській консерваторії ім. П. Чайковського вперше в УРСР виступив танцювально-хоровий ансамбль ім. Т. Шевченка із Торонто (Канада). *Правда.* — 1970. — 7 липня.

8 липня (середа).

1. Верховна Рада Української РСР ухвалила “Земельний Кодекс Української РСР”. *Відомості Верховної Ради Української РСР.* — 1970. — № 29. — С. 290.

9 липня (четвер).

4. м. Феодосія. Відкрито Літературно-меморіальний музей О. Гріна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших*

часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.575.

16 липня (четвер).

1. Рішенням ЦК КПРС на посаду голови КДБ при РМ УРСР затверджено генерал-лейтенанта В. Федорчука. *Лисюк Ю., Чисніков В. Керівники органів державної безпеки Радянської України (1953-1991 pp.). // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. — 2001.— № 2. — С.433.*

22 липня (середа).

4. Рада міністрів СРСР ухвалила постанову про організацію Тернопільського фінансово-економічного інституту. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.575.*

1 серпня (субота).

4. м. Житомир. Відкрито Будинок – музей видатного конструктора ракетної техніки С. П. Корольова. *Радянська Україна. — 1970. — 2 серпня.*

7. Помер видатний український педагог, Герой Соціалістичної Праці Василь Сухомлинський. *Українська Радянська Енциклопедія. — К., 1983. — Т.11.— С. 84.*

5 серпня (середа).

8. Указом президії Верховної Ради УРСР на посаду міністра закордонних справ Української РСР призначено Г. Шевеля. *Радянська Україна. — 1970. — 7 серпня.*

8 серпня (субота).

2. м. Вінниця. Завершено будівництво заводу керамзитового гравію. *Радянська Україна. — 1970.— 9 серпня.*

13 серпня (четвер).

4. с. Харківці (Лохвицький район Полтавської області). На території колишньої садиби українського письменника Архипа Тесленка,

збудовано меморіальний музей. *Радянська Україна. — 1970. — 14 серпня.*

25 серпня (вівторок).

4. Завершились гастролі в містах та селах України танцювально-хорового ансамблю імені Т. Г. Шевченка Товариства об'єднаних українських канадців (ТОУК). *На скрижалах історії: з історії взаємозв'язків урядових структур і громадських кіл України з українсько-канадською громадою в другій половині 1940-1980-ти роки. Зб. док. та мат. Кн. I. — К., 2003. — С. 433.*

27 серпня (четвер).

6. м. Харків. Уперше в СРСР на Харківському електротехнічному заводі розроблено і виготовлено автоматичну пральну машину “Електра” з програмним управлінням. *Радянська Україна. — 1970. — 27 серпня.*

Серпень.

3. Миколаївська область. Став до ладу Новобузький сироробний завод – один з найбільших в СРСР. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.575.*

3 вересня (четвер).

4. Кримська область. На території Кримського заповідно-мисливського господарства відкрито Зоологічний музей. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.575.*

8 вересня (вівторок).

4. Рада міністрів СРСР ухвалила Статут середньої загальноосвітньої школи. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.575.*

22 вересня (вівторок).

9. м. Полтава. В обласному центрі відкрито мототрек. *Зоря Полтави*. — 1970. — 22 вересня.

24 вересня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила розпорядження про будівництво у м. Києві експериментального заводу фізичного приладобудування АН УРСР. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — On.13. — Спр.4615. — Арк .16.

29 вересня (вівторок).

4. м. Київ. Здано в експлуатацію комплекс споруд центральних державних архівів УРСР. *ЦДАВО України*. — Ф.2. — On.13. — Спр.4612. — Арк. 61.

8. м. Київ. З дружнім візитом в столиці України перебував Президент Індії В. В. Гірі. *Радянська Україна*. — 1970. — 30 вересня.

1 жовтня (четвер).

2. м. Київ. Завершив роботу V з'їзд архітекторів України. *Радянська Україна*. — 1970. — 2 жовтня.

3. м. Краматорськ (Донецька область). Створено найбільше в СРСР виробниче об'єднання “Крамважмаш”. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К.,1995. — С.575.

6 жовтня (вівторок).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР створено союзно-республіканське Міністерство юстиції Української РСР. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. — 1970. — № 42. — С. 45-46.

8 жовтня (четвер).

4. м. Київ. Відбувся установчий з'їзд республіканського Товариства рятування на водах. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. — К.,1995.— С.576.

21 жовтня (середа).

4. Завершився тиждень башкирської літератури в Україні. *Радянська Україна.* — 1970. — 22 жовтня.

3 листопада (вівторок).

4. У м. Хмельницькому відкрито театр ляльок. *Радянське Поділля* — 1970. — 3 листопада.

7 листопада (субота).

1. м. Київ. Під час святкової демонстрації викладач Ужгородського державного університету М. Бондар підняв перед урядовою трибуною гасло “Ганьба злочинному керівництву КПРС!” *Данилюк Ю., Бажсан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* — К., 2000. — С.464.

17 листопада (вівторок).

1. Івано-Франківська область. Розпочався судовий процес над активним учасником дисидентського руху В. Морозом, який спричинив хвилю протесту як в Україні, так і за кордоном. У петиційній кампанії на захист в. Мороза брали участь В. Романюк, В. Чорновіл, І. Дзюба, Б. Антоненко-Давидович, З. Франко, М. Коцюбинська. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.576.

19 листопада (четвер).

7. Помер визначний військовий діяч, Герой Радянського Союзу, маршал Радянського Союзу, уродженець с. Марківки Луганської області А. Єременко. *Радянська Україна.* — 1970. — 21 листопада.

20 листопада (п'ятниця).

6. Рада Міністрів Української РСР ухвалила розпорядження “Про будівництво Куренівсько-Червоноармійської лінії метрополітену в м. Києві на дільниці від пл. Калініна до Червоної площаці. *ЦДАВО України.*

— Ф 2. — On.13. — Спр.4615. — Арк.16.

23 листопада (понеділок).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР Донецьку область нагороджено орденом Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.575.

28 листопада (субота).

4. Київська область. При нез'ясованих обставинах загинула художник, лідер руху українських шістдесятників Алла Горська. *Мистецтво України. Біографічний довідник.* — К., 1997.— С. 170.

4 грудня (п'ятниця).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР місто Харків нагороджено орденом Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.576.

6. У м Херсоні відкрито перший у місті Будинок побуту. *Радянська Україна..* — 1970.— 5 грудня.

11 грудня (п'ятниця).

1. Указом президії Верховної Ради СРСР м. Запоріжжя нагороджено орденом Леніна. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* — К., 1995. — С.576.

26 грудня (субота).

6. У м. Хмельницькому стала до ладу перша тролейбусна лінія. *Літопис комуністичного будівництва. Хроніка найважливіших подій в Українській РСР (1963-1970) .* — К., 1986. — С.405.

29 грудня (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про створення в м. Макіївці Донецької області російського театру юного глядача. *ЦДАВО України. — Ф.2. — On.13. — Спр. 4612. — Арк.122.*

31 грудня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР ухвалила постанову про літературну премію імені Лесі України. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. — К., 1995. — С.576.*

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1971

6 січня (середа).

2. Група активістів Єврейського національного руху на чолі з Є.Діамантом звернулась до секретаря Київського міському КПУ А.Шевелєва з пропозицією створити в столиці України єврейський музично-драматичний самодіяльний колектив. Пропозиція не знайшла підтримки міському КПУ. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 466.*

6. Уряд УРСР прийняв постанову „Про заходи по поліпшенню забезпечення населення окулярами”, зобов’язавши міністерство охорони здоров’я УРСР протягом 1971-1975 pp. відкрити в усіх областях, у Києві та Сімферополі 125 спеціалізованих оптичних магазинів із майстернями з виготовлення й лагодження окулярів. *Радянська Україна. – 1971. – 6 січня.*

8. Постійне представництво УРСР при ООН надіслало місії США ноту, в якій заявило протест проти хуліганських нападів 24 грудня 1970 р. членів „Ліги захисту євреїв” на автомобіль з українськими дипломатами. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 435.*

11 січня (понеділок).

3. м. Кривий Ріг. Державна комісія прийняла в промислову експлуатацію третій автоматизований дротовий стан „250 - 3”, збудований на металургійному заводі ім. В.Леніна, який міг продукувати близько 40 м дроту щосекунди. *Радянська Україна. – 1971. – 12 січня.*

12 січня (вівторок).

7. Раптово помер директор Виставки передового досвіду в народному господарстві УРСР при Раді міністрів УРСР А.Світайло. *Радянська Україна. – 1971. – 13 січня.*

13 січня (середа).

3. На Шебелинському родовищі, одному з найбагатших в Україні, одержано перший мільярд кубометрів природного газу. *Радянська Україна. – 1971. – 14 січня.*

7. Помер заступник головного редактора УРЕ, український радянський історик, доктор історичних наук, професор О.Касименко. *Радянська Україна. – 1971. – 15 січня.*

15 січня (п'ятниця).

7. Наукова громадськість України відзначила 100-річчя з дня народження академіка АН УРСР А.Кримського – філолога-орієнталіста (сходознавця), україніста, славіста, письменника і перекладача. *Радянська Україна. – 1971. – 15 січня.*

16 січня (субота).

4. Видавництво „Наукова думка” видало перший том Словника української мови. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 579.*

17 січня (неділя).

7. Помер член Ревізійної комісії КПУ, директор РАТАУ при Раді міністрів УРСР М.Андрущенко. *Правда України. – 1971. – 19 января.*

20 січня (середа).

4. м. Київ. У Державному музеї українського образотворчого мистецтва УРСР уперше в післявоєнні роки відкрилася персональна виставка творів народного художника УРСР Катерини Білокур. *Радянська Україна. – 1971. – 21 січня.*

22 січня (п'ятниця).

3. м. Львів. У дослідному цеху телевізійного заводу розпочато випуск телевізорів нової моделі – „Електрон - 205”, у яких застосовано кінескоп з діагоналлю 61 см. *Радянська Україна. – 1971. – 23 січня.*

25 січня (понеділок).

9. Завершився чемпіонат України з фігурного катання. У жінок-одиночниць перемогла Н.Масалітіна, серед чоловіків-одиночників – Ю.Орлов, серед спортивних пар – С.Сигалова та О.Ясько, серед танцювальних пар – Н.Воробйова і В.Максаєв. *Радянська Україна.* – 1971. – 26 січня.

27 січня (середа).

4. м. Київ. Відбувся пленум правління Спілки письменників України, на якому вирішено скликати черговий VI з'їзд літераторів республіки 18 травня 1971 р. в столиці України. *Правда України.* – 1972. – 28 января.

29 січня (п'ятниця).

3. Колектив Дніпропетровського заводу пресів завершив виготовлення першого в країні унікального агрегату, призначеного для гарячого пресування фанери. Довжина пресу – 25 м, висота близько 13 м і вага 514 тонн. *Радянська Україна.* – 1971. – 30 січня.

30 січня (субота).

8. м. Оттава (Канада). Комітет за визволення В.Мороза з українських студентів Монреалю, Торонто й Оттави влаштував у роковини бою під Крутами велику маніфестацію перед радянською амбасадою. *Українське слово (Паризь).* – 1971. – 14 лютого.

Січень.

1. Херсонська область. Органами КДБ профілактовані активні учасники кримськотатарського національного руху Е.Уметов, брати Воєнні, Е.Аметов, Г.Мустаф'єва. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.

1. Побачило світ четверте число „Українського вісника” під редакцією В.Чорновола. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 466.*

2. Виповнилось 10 років товариству „Україна”, яке підтримувало зв’язки з українськими організаціями за кордоном (США, Канада, Бельгія, Голландія, ФРН, Австрія, Аргентина) та видавало газету „Вісті з України” і газету „News from Ukraine” англійською мовою, пропагуючи радянський спосіб життя. *Радянська Україна. – 1971. – 9 січня.*

3. Новому виробу Сумського машинобудівного заводу ім. Фрунзе – центрифузі, що застосовувався у хімічній та харчовій промисловості, – присвоєно державний Знак якості. *Радянська Україна. – 1971. – 6 січня.*

3. Серійне виробництво колісних тракторів нової моделі „ЮМЗ – 6Л” розпочав колектив Дніпропетровського Південного машинобудівного заводу. Вони були оснащені двигунами потужністю 60 кінських сил і розвивали швидкість до 26 км/год. *Радянська Україна. – 1971. – 7 січня.*

3. м. Кам’янець-Подільський. Закінчено будівництво і введено в дію першу чергу цементного заводу потужністю 600 тис. тонн цементу на рік. *Радянська Україна. – 1971. – 9 січня.*

3. м. Івано-Франківськ. Уперше в СРСР на приладобудівному заводі освоєно випуск консистометрів – приладів, які допомагали буровикам визначати час тужавіння тампонажних розчинів та сприяли отриманню таких температури і тиску, при яких буровики закачували у свердловину цементний розчин. *Радянська Україна. – 1971. – 9 січня.*

3. м. Черкаси. Завершено будівництво і введено в дію потужний комплекс з виробництва мінеральних добрив на хімічному комбінаті. *Радянська Україна. – 1971. – 30 січня.*

3. Експертна рада Всесоюзного постійного павільйону кращих зразків товарів народного вжитку Міністерства торгівлі СРСР затвердила до випуску нові холодильники „Донбас-3” і „Донбас-4”. *Радянська Україна. – 1971. – 26 січня.*

3. м. Миколаїв. На суднобудівному заводі ім. Носенка завершено будівництво науково-дослідного корабля „Академік Сергій Корольов”.

Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 577.

3. Донецька область. На Константинівському хімзаводі прийняли в експлуатацію перший у країні комплекс з виробництва сірчаної кислоти за короткою схемою. Новий метод виробництва на 25% скоротив тривалість технологічного циклу та на стільки ж відсотків дозволив зменшити фінансові витрати. *Правда України. – 1971. – 29 січня.*

4. м. Київ. Закінчено наукову розробку першого тому тритомного національного атласу України, який близько 10 років створював великий колектив учених 70-ти організацій. Подібний атлас створено вперше у світовій практиці. *Радянська Україна. – 1971. – 14 січня.*

4. Вийшов з друку 2 том 4-ри томної „Радянської енциклопедії історії України”, у якому вміщено 1990 статей, 454 ілюстрації та 70 географічних карт. *Радянська Україна. – 1971. – 22 січня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову „Про заходи по подальшому поліпшенню технічного обслуговування, ремонту і прокату побутової радіотелевізійної апаратури” з метою підвищення рівня обслуговування потреб населення, особливо на селі. *Радянська Україна. – 1971. – 30 січня.*

8. Центральний союз українського студентства (ЦЕСУС) закликав усі українські еміграційні студентські громади, союзи та всіх студентів світу, без огляду на їхнє національне походження та релігійну принадливість, стати в обороні українського історика В.Мороза. *Українське слово (Париж). – 1971. – 31 січня.*

9. Кияни В.Чайкін та Т.Саркісова стали першими чемпіонами СРСР у новому виді змагань – стрибках з 5 м вишкі. *Радянська Україна. – 1971. – 30, 31 січня.*

3 лютого (середа).

4. м. Новоград-Волинський. На батьківщині Лесі Українки відкрито Державний літературно-меморіальний музей поетеси. *Правда України. – 1971. – 4 февраля.*

22 лютого (понеділок).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому розглядалися питання про завдання партійних організацій, радянських і сільськогосподарських органів республіки з подальшого збільшення виробництва і заготівель продуктів тваринництва в 1971 р. та питання чергового ХХIV з'їзду КПУ. *Радянська Україна.* – 1971. – 23 лютого.

25 лютого (четвер).

7. На відзнаку 100-річчя з дня народження Лесі Українки ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР прийняли постанову про заснування щорічної літературної премії ім. Лесі Українки за кращий твір для дітей (у розмірі 1 тис. руб.). *Радянська Україна.* – 1971. – 25 лютого.

7. м. Київ. У приміщенні Державного академічного театру опери та балету УРСР ім. Тараса Шевченка відбувся урочистий вечір, присвячений 100-річчю з дня народження Лесі Українки. *Радянська Україна.* – 1971. – 26 лютого.

26 лютого (п'ятниця).

8. Президія секретаріату СКВУ надіслала на адресу Принцеси Пагляві, голови комісії з прав людини при ООН, відповідні матеріали щодо засудження В.Мороза на тривале ув'язнення. Разом із цим президія порушила справу протестного листа Івана Кандиби, засудженого в 1961 р. на 15 років ув'язнення. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 14 березня.

Лютий.

3. м. Київ. На заводі „Арсенал” закінчились натурні випробування першої партії нових фотоапаратів „Київ 6с” з широкоформатною камерою і розміром кадру 6Х6 см. Камера подібної конструкції в СРСР була випущена вперше. *Правда України.* – 1971. – 5 февраля.

3. м. Шостка. Спеціальним конструкторським бюро хіміко-фотографічної промисловості вперше в країні розроблено проект установки для ультразвукового миття магнітної стрічки від найдрібніших частинок пилу. *Радянська Україна.* – 1971. – 25 лютого.

3. На заводі „Запоріжкабель” розроблено конструкцію нового побутового трансформатора „АРБ – 400” для регулювання напруги струму живлення як чорно-білих, так і кольорових телевізорів потужністю 400 Вт. *Радянська Україна. – 1971. – 25 лютого.*

8. м. Париж (Франція). Товариство допомоги політичним в'язням отримало перший список в'язнів у тaborах Мордовії, який опублікував журнал “Ранконтр ентернаціональ” (ч. 16–17, за січень-лютий 1971 р.). Список обіймав 76 прізвищ, поділених на групи. Майже всі були засуджені за ст. 70 КК. окрему групу складали засуджені за принадлежність до УНФ: Зиновій Красовський (писменник), Дмитро Квецко (учитель), Григорій Прокопович (учитель), Іван Губка (економіст), Ярослав Мєлинь (педагог), Ярослав Лесів (учитель), Василь Кулинин (токар), Михайло Дяк (міліціонер). *Українське слово (Париж). – 1971. – 7 березня.*

1 березня (понеділок).

8. Рада міністрів УРСР постановила прийняти пропозицію Міністерства закордонних справ УРСР про підписання УРСР у Москві Договору про заборону розміщення на дні морів та океанів і в його надрах ядерної зброї та інших видів зброї масового знищенння. Договір було підписано від імені УРСР у Москві 3 березня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 456, 499.*

4 березня (четвер).

1. Указом президії Верховної Ради УРСР на підставі ст. 21 Конституції УРСР встановлено виборчі округи з виборів до сільських і селищних рад депутатів трудящих за такими нормами: один виборчий округ на кожні 75 чол. населення, однак не менше 35 і не більше 120 виборчих округів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 11. – Ст. 72.*

5 березня (п'ятниця).

8. Комітет оборони ув'язнених писменників при Міжнародному ПЕН Клубі відіслав листа до Верховного суду УРСР, домагаючись

ревізії процесу В.Мороза, який підписали: Роземонд Леман – голова комітету та Давід Карвер – генеральний секретар ПЕН Клубу. *Українське слово (Париж). – 1971. – 14 березня.*

9 березня (вівторок).

4. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР постановили присудити Державні премії ім. Тараса Шевченка 1971 р. в галузі літератури: В.Козаченку – за цикл повістей про партизанське підпілля; в галузі оперно-театрального мистецтва: О.Корнійчуку – драматургу, Д.Алексідзе – режисеру-постановнику, Ю.Ткаченко, Є.Пономаренку, П.Куманченко, М.Задніпровському, В.Дальському – виконавцям головних ролей – за виставу „Пам’ять серця” в Київському академічному українському драмтеатрі ім. І.Франка; Б.Лятошинському – композитору, Ю.Луціву – диригенту-постановнику, Д.Смоличу – режисеру-постановнику, Є.Лисику – художнику-постановнику – за оперу „Золотий обруч” у Львівському академічному театрі опери і балету ім. І.Франка; в галузі кінематографії: О.Леваді – сценаристу, Т.Левчуку – режисеру-постановнику і О.Гаю – виконавцю ролі М.Коцюбинського – за кінофільм „Родина Коцюбинських”; в галузі архітектури: Є.Мариченко та П.Жільницькому – за створення проекту Палацу культури „Україна” у Києві. *Радянська Україна. – 1971. – 10 березня.*

8. Представником Української РСР на XXVI сесії Комісії з прав людини був внесений переглянутий проект резолюції щодо виконання рішень ООН, що стосувалися права на самовизначення народів, які перебували під колоніальним та іноземним пануванням. Цей проект був схвалений резолюцією Генеральної Асамблей ООН від 11 березня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 100-102, 482.*

10 березня (середа).

8. Помер діяч Українського націоналістичного руху, головний контрольний ОУН М.Іванович. *Українське слово (Париж). – 1971. – 21 березня.*

11 березня (четвер).

1. У зв'язку з із закінченням 12 березня 1971 р. строку повноважень Верховної Ради УРСР VII скликання і 16 березня 1971 р. – повноважень обласних, районних, міських, сільських і селищних рад депутатів трудящих УРСР XII скликання на підставі ст. 35 Конституції УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила призначити вибори до Верховної Ради УРСР VIII скликання і до обласних, районних, міських, сільських і селищних рад трудящих XIII скликання на неділю, 13 червня 1971 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 11. – Ст. 73.*

12 березня (п'ятниця).

1. На підставі ст. 21 Конституції УРСР і статей 25 та 26 “Положення про вибори до Верховної Ради Української РСР” президія Верховної Ради УРСР постановила утворити 484 виборчі округи з виборів до Верховної Ради УРСР VIII скликання. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 11. – Ст. 78.*

15 березня (понеділок).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ, який розглянув та затвердив звіт ЦК КПУ ХХІV з’їзду КПУ. *Радянська Україна. – 1971. – 16 березня.*

16 березня (вівторок).

1. ЦК КПУ прийняв постанову „Про заходи по викриттю антирадянської і антикомуністичної діяльності міжнародного сіонізму” з метою протидії посилення ворожої СРСР і країнам соціалістичної співдружності діяльності сіоністських організацій. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2 ч. – К. – 1997. – Ч.2. – С. 472-474.*

17 березня (середа).

1. м. Київ. Оприлюднене „Звернення харківських євреїв-відмовників до делегатів ХХІV з’їзду КПРС і ХХІV з’їзду КПУ”, в якому ставились питання щодо необхідності додержання прав і свобод громадян у СРСР.

Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 466.

17 березня (середа) – 20 березня (субота).

*1. м. Київ. Відбувся ХХІV з'їзд КПУ, на якому були заслухані звіти ЦК КПУ, ревізійної комісії КПУ, доповідь щодо проекту директив ХХІV з'їзду КПРС з п'ятирічного плану розвитку народного господарства СРСР на 1971-1975 pp., відбулись вибори ЦК КПУ та ревізійної комісії ЦК КПУ. *Правда України.* – 1971. – 18-21 марта.*

20 березня (субота).

*1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ вибраного ХХІV з'їздом КПУ, який обрав членів і кандидатів у члени політбюро ЦК КПУ та секретаріат ЦК КПУ. *Правда України.* – 1971. – 21 марта.*

26 березня (п'ятниця).

*1. На підставі статей 36 і 37 “Положення про вибори до Верховної Ради УРСР” президія Верховної Ради УРСР постановила затвердити Центральну виборчу комісію з виборів до Верховної Ради УРСР у складі 15 чол. (голова – І.Радзієвський, заступник голови – Г.Леончук, секретар – А.Уланов). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1971. – № 13. – Ст. 85.*

30 березня (вівторок).

*8. Делегаціями УРСР, СРСР, БРСР у співавторстві з делегаціями 6 країн був внесений у Комітеті з роззброєння ООН проект Конвенції про заборону розробки, виробництва і нагромадження запасів бактеріологічної (біологічної) зброї і токсинів та про їх знищенння. Основні положення цього проекту знайшли своє відображення в однойменній Конвенції, схваленій Генеральною Асамблеєю ООН резолюцією від 16 грудня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 104-109, 482.*

31 березня (середа).

1. У зв'язку з прийняттям Законів УРСР від 2 липня 1968 р. про сільську і селищну ради депутатів трудящих УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни і доповнення до законодавчих актів УРСР, що передбачали адміністративну відповіальність: 1) указу президії Верховної Ради УРСР від 15 грудня 1961 р. “Про дальнє обмеження застосування штрафів, що накладаються в адміністративному порядку”; 2) положення про адміністративні комісії при виконавчих комітетах районних, міських рад депутатів трудящих УРСР від 15 грудня 1961 р.; 3) статті 6 указу президії Верховної Ради УРСР від 27 червня 1961 р. “Про посилення відповіальності за самогоноваріння і пияцтво в УРСР”; 4) статті 10 указу президії Верховної Ради УРСР від 26 квітня 1962 р. “Про посилення боротьби з бур’янами”; 5) статті 5 указу президії Верховної Ради УРСР від 16 травня 1963 р. “Про посилення відповіальності за згодовування худобі і птиці хліба та хлібопродуктів, скуплених у державних і кооперативних магазинах”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 14. – Ст. 90.*

Березень.

1. Узбецька РСР. 233 кримських татар підписали лист-протест проти випуску книги З.Сагінбаєва «300 днів в тилу ворога», в якій відверто фальсифікується історія кримськотатарського народу. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.*

1. Кримська область. Органами УКДБ та УМВС профілактовані активісти кримськотатарського руху Бекіров, Сеітметов, М.Муджабалаєв, Аметов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.*

1. м. Запоріжжя. Органами УКДБ профілактований активіст

кримськотатарського національного руху Османов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.*

3. Поблизу Чорнобиля розпочато спорудження однієї з найбільших атомних електростанцій країни. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 577.*

6. З метою кращого обслуговування народного господарства і населення республіки поштовим зв'язком, уряд прийняв постанову „Про заходи по зміцненню матеріально-технічної бази поштового зв'язку в УРСР”, у якій було намічено до 1975 р. відкрити в республіці 1500 нових відділень зв'язку. *Радянська Україна. – 1971. – 28 березня.*

8. м. Нью-Йорк (США). З метою координації відзначення 100-річчя з дня народження Лесі Українки у країнах поселення українців з ініціативи та під патронатом секретаріату СКВУ та Світової федерації українських жіночих організацій – створено загальноукраїнський світовий комітет, до якого увійшли представники українських центральних громадських репрезентацій в окремих країнах та наукових і літературно-мистецьких установ. Комітет очолила Ісидора Борисова, сестра Лесі Українки. *Українське слово (Париж). – 1971. – 7 березня.*

17 квітня (субота).

9. м. Львів. Студентка КПІ ім. М.Горького, майстер спорту Л.Семенова стала чемпіонкою України з шахів. *Радянська Україна. – 1971. – 19 квітня.*

24 квітня (субота) – 2 травня (неділя).

8. м. Льєж (Бельгія). Відбулась декада радянського мистецтва, яке поряд з посланцями Естонії та Вірменії представляли делегати від УРСР. *Радянська Україна. – 1971. – 9 травня.*

29 квітня (четвер).

4. м. Житомир. На батьківщині академіка С.Корольова відкрито пам'ятник ученому (скульптор О.Олійник, архітектор А.Корнєєв) *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 577.

7. Помер радянський учений-астроном, академік АН УРСР, професор Харківського університету ім. М.Горького, засновник планетознавства в СРСР М.Барабашов. *Радянська Україна.* – 1971. – 30 квітня.

Квітень.

8. Українські професори і викладачі вищих навчальних закладів США і Канади (101 чол.) надіслали генсекретареві ООН У Тану протестного листа у справі засудження В.Мороза. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 25 квітня.

1 травня (субота).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася демонстрація на захист В.Мороза, яку організували українські молодіжні і студентські організації країни. У демонстрації взяли участь понад 1,5 тис. осіб. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 16 травня.

3 травня (понеділок).

8. Помер митрополит Іоан Теодорович, голова Собору єпископів УПЦ в США. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 16 травня.

10 травня (понеділок).

4. м. Київ. У кінотеатрі ім. О.Довженка розпочався фестиваль чехословацьких фільмів. На кіноогляд прибула делегація кінематографістів ЧССР. *Радянська Україна.* – 1971. – 12 травня.

14 травня (п'ятниця).

6. Президія Верховної Ради УРСР доповнила ст. 112 Кодексу про шлюб та сім'ю УРСР частиною другою. Відповідно до неї для забезпечення

таємниці усиновлення на прохання усиновителя стала можлива зміна місця народження усиновленої дитини, а також у виняткових випадках дата її народження, але строком не більше, як на 6 місяців із зазначенням у рішенні про усиновлення. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 20. – Ст. 141.*

7. м. Київ. У приміщенні Державного академічного українського драматичного театру ім. І.Франка відбувся урочистий вечір, присвячений 100-річчю з дня народження В.Степаніка. *Радянська Україна. – 1971. – 16 травня.*

18 травня (вівторок).

9. м. Дніпропетровськ. На стадіоні „Метеор” був розіграш Кубок України з легкої атлетики. *Радянська Україна. – 1971. – 19 травня.*

20 травня (четвер).

1. м. Ташкент. Заарештований один з учасників кримськотатарського національного руху вчитель Л.Ібрагімов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.*

8. Економічна і соціальна рада ООН на 1770-му засіданні строком на 4 роки (з 1972 по 1975 рр.) обрала Українську РСР у Комісію в справах народонаселення, Комісію соціального розвитку та Статистичну комісію. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 5-6.*

20 – 22 травня (четвер – субота).

8. м. Київ. У місті перебував прем'єр-міністр Канади П'єр Елліот Трюдо. *Радянська Україна. – 1971. – 23 травня.*

22 травня (субота).

1. м. Київ. На стихійній маніфестації біля пам'ятника Тарасу

Шевченку із читанням антишовіністичного вірша виступив Анатолій Лупиніс. Через декілька днів він був заарештований. *Український вісник. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 147.*

24 травня (понеділок).

1. Відповідно до ст. 42 Закону про судоустрій УРСР президія Верховної Ради УРСР своєю постановою затвердила нову структуру Верховного суду УРСР, відмінивши структуру діючу з 28 квітня 1963 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 22. – Ст. 169.*

26 травня (середа).

2. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР прийняли постанову „Про створення наукових центрів Академії наук УРСР в окремих економічних районах УРСР”, якою було передбачено створити Харківський, Донецький, Дніпропетровський, Південний і Західний наукові центри АН УРСР. *Радянська Україна. – 1971. – 26 травня.*

3. м. Гамбург (Німеччина). Відкрилася виставка „Сучасне мистецтво України”, на якій було представлено понад 100 скульптурних, живописних, графічних робіт 12 майстрів УРСР. *Радянська Україна. – 1971. – 27 травня.*

31 травня (понеділок) – 6 червня (неділя).

4. м. Київ. Тривав “Тиждень Флоренції”. *Радянська Україна. – 1971. – 1 червня.*

Травень.

1. З надрукованого і зброшурованого часопису „Дніпро” вилучено рецензію І.Дзюби „Уважність до життя” на збірку оповідань А.Дімарова. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 467.*

3. м. Дніпропетровськ. На заводі будівельних машин освоєно випуск унікального крана – невеликого механізму вантажопідйомністю в тонну

змонтованого на пересувному шасі, який легко встановлювався на будь-якому поверсі висотного будинку і давав можливість механізувати процеси внутрішнього оздоблення кімнат. *Радянська Україна. – 1971. – 14 травня.*

3. м. Чортків (Тернопільська область). На м'ясокомбінаті налагоджено випуск ендокринної сировини, що йшла на виготовлення інсуліну. *Радянська Україна. – 1971. – 23 травня.*

3. м. Конотоп. Група інженерно-технічних працівників заводу “Червоний металіст” разом з науковцями інституту “Автоматвуглерудпром” сконструювала новий електробур, який було запатентовано промисловими підприємствами Англії, Франції, ФРН, Швеції. *Радянська Україна. – 1971. – 28 травня.*

4. м. Київ. Вийшла друком книга В.Земляка „Лебедина зграя”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 577.*

6. Рада міністрів УРСР розглянула питання про оздоровлення дітей і підлітків влітку 1971 р. Затверджено план, за яким понад 4,5 млн. дітей і підлітків мали відпочивати і оздоровлюватись та визначено джерела фінансування на даний захід. *Радянська Україна. – 1971. – 25 травня.*

1 червня (вівторок).

8. В Україні закінчився двотижневий міжнародний семінар з питань містобудування, який було організовано на пропозицію ООН. У ньому взяли участь будівельники та відповідальні працівники з Іраку, Йорданії, Лівану, Сирії та Йемену. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 435-436.*

2 червня (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР в основному схвалила і внесла на розгляд Верховної Ради УРСР проекти Закону УРСР про районну раду депутатів трудящих УРСР та Закону УРСР про міську, районну в місті раду депутатів трудящих УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 24. – Ст.173-174.*

5. м. Загорськ (Московська область). Вперше після 1945 р. відбувся Синод єпископів РПЦ, який доручив проводові РПЦ привести під свою зверхність УАПЦ в екзилі та схвалив насильне анулювання у 1946 та 1949 рр. Берестейської унії (XVI ст.) та акту в Ужгороді (XVII ст.), що розпочав підлеглість Римові українських греко-католиків Закарпаття й Буковини. *Українське слово (Париж). – 1971. – 13 червня.*

6. Президія Верховної Ради УРСР своєю постановою зобов'язала звернути увагу міністрів місцевої промисловості, комунального господарства, культури та сільського будівництва УРСР на незадовільне виконання указу президії Верховної Ради СРСР від 12 квітня 1968 р. “Про порядок розгляду пропозицій, заяв і скарг громадян”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 24. – Ст. 175.*

10 червня (четвер).

1. Політбюро ЦК КПРС затвердило за пропозицією першого секретаря ЦК КПУ П.Шелеста розпорядження Ради міністрів СРСР, яким відмінявся довгостроковий викуп облігацій державних зайнів у громадян, що від'їжджали на постійне місце проживання за кордон, обумовлений інструкцією Міністерства фінансів СРСР від 30 травня 1958 р. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти рр. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 467.*

8. м. С.Баунд Брук (США). Владика Мстислав, митрополит УАПЦ висловив гострий протест проти постанови Московського Собору про намір підпорядкувати УАПЦ під зверхність Московської єпархії. *Українське слово (Париж). – 1971. – 20 червня.*

14 – 19 червня (понеділок – субота).

8. м. Київ. Проходила VI Конференція придунайських країн з гідрологічних прогнозів за участі вчених і спеціалістів Австрії, НРБ, УНР, НДР, ФРН, СРР, ЧССР, СФРЮ, а також представників ЮНЕСКО і Дунайської комісії. *Радянська Україна. – 1971. – 20 червня.*

15 – 18 червня (вівторок – п'ятниця).

8. м. Донецьк. Проходила XIV міжнародна конференція з безпеки робіт у гірничій промисловості за участі делегацій з 18 країн. *Радянська Україна*. – 1971. – 17 червня.

16 червня (середа).

1. У концентраційному таборі в Мордовії загинув політв'язень, борець за Українську незалежну державу М.Сорока, який тричі був засуджений і провів у неволі 38 років. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 25 липня.

1. Центральна виборча комісія з виборів до Верховної Ради УРСР повідомила про підсумки виборів до Верховної Ради УРСР VIII скликання, відповідно до яких у списки виборців по республіці було внесено 32.729.395 чол., з яких взяло участь у виборах 99,9%. За кандидатів блоку комуністів і беспартійних голосувало 99,96%, проти – 0,04% (12.578 чол.); з 484 депутатів робітники і колгоспники становили 243 чол. (50,2%), жінки – 168 (34,7%), члени і кандидати КПРС – 69,2%, молодь, віком до 30 р. – 12,8%, не були депутатами минулого скликання 217 чол. (44,8%). *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1971. – № 25.

17 червня (четвер).

2. м. Київ. Пройшла республіканська конференція Українського відділення товариства “СРСР – Франція”, на якій відбулись вибори нового правління. *Радянська Україна*. – 1971. – 18 червня.

18 червня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР на підставі ст. 37 Конституції УРСР постановила скликати 1 сесію Верховної Ради УРСР VIII скликання 14 липня 1971 р. в м. Київ. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1971. – № 25. – Ст. 184.

8. м. Нью-Йорк (США). Президія секретаріату СКВУ виступила із заявою протесту проти втручання РПЦ у внутрішні справи національних українських церков, що діяли за межами України, чи нелегально на

українських землях і де офіційно була дозволена лише РПЦ, а всі спроби організувати церковно-релігійне життя поза її рамками переслідувались радянською владою. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 4 липня.

20 червня (неділя).

1. м. Ташкент. Заарештована одна з активних учасниць кримськотатарського національного руху, історик, викладач Самаркандського університету А.Сейтмуратова. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.

21 червня (понеділок).

3. На всесоюзних випробуваннях мотоциклів, моторолерів і мопедів мопеди Львівського мотозаводу завоювали призи і перехідний кубок за серійні і експериментальні зразки, а мопед “Верховина-3” розпочали відправляти на експорт в УНР та Англію. *Радянська Україна.* – 1971. – 22 червня.

22 – 23 червня (вівторок – середа).

8. В Україні проходив Перший фестиваль дружби молоді СРСР і НРБ, у якому взяли участь 300 делегатів з НРБ і стільки ж з СРСР. *Радянська Україна.* – 1971. – 22 червня.

25 червня (п'ятниця).

1. Відповідно до матеріалів, одержаних президією Верховної Ради УРСР від виконкомів рад трудящих УРСР вибори до місцевих рад депутатів трудящих УРСР проводились до 10346 рад, у т.ч. до 25 обласніх, 476 районних, 387 міських, 90 районних у містах, 776 селищних і 8592 сільських рад депутатів трудящих. Вибори відбулися у 513904 виборчих округах, всього обрано 513899 депутатів. Серед обраних депутатів місцевих рад – 72,0% робітників і колгоспників, 43,3% жінок,

47,0% членів і кандидатів КПРС, 26,0% молоді до 30 р., 46,6% не були депутатами місцевих рад минулого скликання. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 25.*

30 червня (середа).

1. Відповідно до закону УРСР від 23 грудня 1970 р. “Про затвердження Виправно-трудового кодексу УРСР” президія Верховної Ради УРСР постановила визнати такими, що втратили чинність з 1 червня 1971 р., постанову 2 сесії ВУЦВК IX скликання від 23 жовтня 1925 р. “Про надання чинності Поправно-трудового кодексу УСРР” і Поправно-трудовий кодекс УРСР із змінами та доповненнями, внесеними до цього кодексу законодавчими актами. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 27. – Ст. 194.*

Червень.

1. За розповсюдження праці І.Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?” у Луцьку „профілактовані” лікарі Б.Рудик, А.Стецик, П.Стрільчук. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 468.*

4. За нові результати в галузі диференціальних рівнянь 20-річному математику П.Панкову присвоєно ступінь кандидата наук. *Радянська Україна. – 1971. – 29 червня.*

9. Гандболістки Київського “Спартака” втретє стали чемпіонками СРСР. *Радянська Україна. – 1971. – 23 червня.*

2 – 3 липня (п’ятниця – субота).

9. м. Берклі (США). На X легкоатлетичному матчі збірних команд СРСР і США 7 представників України здобули золоті нагороди (В.Борзов (біг на 100 м), В.Пантелей (біг на 1,5 км), Т.Пангалова (біг на 1,5 км), Н.Маракіна (метання списа), А.Бондарчук (метання молота), Є.Аржанов (біг на 800 м), Л.Аксюонова (естафета 4x100 м)). *Спортивна газета. – 1971. – 6 липня.*

7 липня (середа).

9. м. Віденський (Австрія). Золоту медаль з фехтування на рапірах на чемпіонаті світу здобув львів'янин В.Станкович. *Спортивна газета.* – 1971. – 8 липня.

8 липня (четвер).

3. На Новокриворізькому гірничо-збагачувальному комбінаті завершено будівництво першого в залізорудній промисловості країни конвеєрного комплексу, призначеного для видачі руди з кар'єру. *Радянська Україна.* – 1971. – 9 липня.

8. м. Лондон (Великобританія). М.Тарнавський виголосив доповідь у Міжнародній амністії про радянську імперію, докладно зупинившись на проблемі масового винищення українського народу, на закритих судах й арештах цілого ряду українського провідного активу, подав обширну інформацію про С.Караванського, Л.Лук'яненка, В.Чорновола, І.Дзюбу, А.Горську, В.Мороза. *Українське слово (Париж).* – 1971. – 12 вересня.

9 липня (п'ятниця).

1. м. Одеса. Лікаря Олексу Притику заарештовано та звинувачено в “антирадянській пропаганді й агітації з метою підриву та ослаблення радянської влади”. *Український вісник.* – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 152.

14 липня (середа).

1. Верховна Рада УРСР VIII скликання обрала головою Верховної Ради УРСР О.Корнійчука, заступниками голови – М.Білого, М.Вахулу, Н.Пучковську, І.Соколова й утворила 16 постійних комісій Верховної Ради УРСР та обрала їх склад. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1971. – № 29. – Ст. 207 – 209, 212, 213 – 228.

1. Верховна Рада УРСР призначила головою Ради міністрів УРСР В.Щербицького *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1971. – № 29. – Ст. 229.

15 липня (четвер).

1. Верховна Рада УРСР VIII скликання прийняла Закон УРСР про затвердження указу президії Верховної Ради УРСР “Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів УРСР, що передбачають адміністративну відповідальність” та Закон УРСР про затвердження указу президії Верховної Ради УРСР “Про доповнення ст. 112 Кодексу про шлюб та сім’ю УРСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 29. – Ст. 230 – 231.*

1. Верховна Рада УРСР VIII скликання обрала президію Верховної Ради УРСР у складі 23 чол. (Голова – О.Ляшко, перший заступник – С.Степченко, заступник – С.Бойко, секретар – Я.Колотуха) та утворила уряд УРСР – Раду міністрів УРСР у складі голови, двох перших заступників, 7 заступників, 34 міністрів, 9 голів комітетів й голови Українського об’єднання Ради міністрів УРСР “Укрсільгосптехніка” та 2 начальників управлінь (56 чол.). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 29. – Ст. 234 – 235.*

1. Верховна Рада УРСР своєю постановою ввела в дію Закон про районну раду депутатів трудящих УРСР та Закон про міську, районну в місті раду депутатів трудящих УРСР з дня їх опублікування 23 липня 1971 р. та доручила президії Верховної Ради УРСР привести законодавство УРСР у відповідність із цими законами. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – Додаток до № 29. – Ст. 244.*

1. Верховна Рада УРСР у зв’язку з прийняттям Закону УРСР про охорону здоров’я постановила ввести в дію даний Закон з 1 жовтня 1971 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – Додаток до № 29. – Ст. 246.*

22 липня (четвер).

1. м. Київ. Відбулася демонстрація євреїв-відмовників у приймальний президії Верховної Ради УРСР. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 468.*

29 липня (четвер).

8. Міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель направив листа

генеральному секретареві ООН У Тану щодо питання про зміцнення міжнародної безпеки. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 15-20.*

Липень.

1. м. Ташкент. Міський суд засудив активних учасників кримськотатарського національного руху: історика, викладача Самаркандського університету А.Сейтмуратову до 3-х років позбавлення волі, вчителя Л.Ібрагімова – до 2-х років позбавлення волі у виправно-трудових таборах за виготовлення і розповсюдження матеріалів, що «зводили наклеп на радянський суспільний і державний устрій». *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 210.*

3. м. Коростень. Конструктори заводу “Жовтнева кузня” у співдружності із Всесоюзним науково-дослідним інститутом по землерийних і меліоративних машинах розробили новий грейдер-елеватор “ДЗ-506”, що широко застосовувався при будівництві шосейних шляхів і залізниць та зрошувальних систем. *Радянська Україна. – 1971. – 6 липня.*

4. м. Вільнюс. На Всесоюзному конкурсі вокалістів ім. М.Глінки першу премію, звання лауреата, а також премію Литви за найбільші успіхи наймолодшого учасника завоював українець Анатолій Кочерга. *Радянська Україна. – 1971. – 21 липня.*

9 серпня (понеділок).

1. м. Київ. Слідчим відділом КДБ при Раді міністрів УРСР порушена кримінальна справа за фактом виготовлення та розповсюдження збірника „Український вісник”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 578.*

13 серпня (п'ятниця).

9. м. Хельсинки (Фінляндія). На європейському чемпіонаті легкоатлетів золоту медаль з бігу на 800 м здобув киянин Є.Аржанов. *Радянська Україна.* – 1971. – 14 серпня.

14 серпня (субота).

9. Киянин В.Борзов став чемпіоном Європи в бігу на 200 м. *Радянська Україна.* – 1971. – 15 серпня.

17 серпня (вівторок).

8. Президія Верховної Ради УРСР за рекомендацією Комісії в за-кордонних справах Верховної Ради УРСР ратифікувала Договір про заборону розміщення на дні морів та океанів і в його надрах ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 456-457.

26 серпня (четвер).

3. м. Суми. Завод електронних мікроскопів виготовив першу серійну партію мікроскопів “ЕММА”, які могли провадити аналіз усіх хімічних елементів таблиці Менделєєва від магнію (№ 12) до урану (№ 92). *Радянська Україна.* – 1971. – 27 серпня.

30 серпня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила внести до Кримінально-процесуального Кодексу УРСР доповнення і зміни, що стосувались питань застосування звукозапису при провадженні попереднього і судового слідства, порядку тимчасового залишення засудженого в слідчому ізоляторі чи в тюрмі і переведення з виправно-трудової установи в слідчий ізолятор чи в тюрму, провадження в справах неповнолітніх, порядку застосування умовно-дострокового звільнення від покарання і заміни покарання більш м'яким тощо. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1971. – № 36. – Ст. 278.

30 – 31 серпня (понеділок – вівторок).

8. м. Київ. Представники 8 японських промислових компаній, які входили до групи “Міцубісі корпорейшн”, ознайомлювалися з промисловими підприємствами і науково-дослідними інститутами міста. *Радянська Україна.* – 1971. – 1 вересня.

31 серпня (вівторок).

3. м. Харків. На заводі “Електро-важмаш” завершено виготовлення останнього шостого гідрогенератора для першої в країні Київської гідроакумулюючої електростанції. *Радянська Україна.* – 1971. – 1 вересня.

9. м. Софія (Болгарія). На чемпіонаті світу з вільної боротьби чемпіоном світу став киянин Ю.Гусов (вага до 74 кг). *Радянська Україна.* – 1971. – 1 вересня.

Серпень.

3. Продукція Здолбунівського цементно-шиферного комбінату – портландцемент марки “600” – першою в Україні серед будівельних матеріалів удостоєна державного Знака якості. *Радянська Україна.* – 1971. – 3 серпня.

4. м. Москва. Золотий приз VII Міжнародного кінофестивалю здобув фільм кіностудії ім. О.Довженка “Білий птах з чорною ознакою” (режисер Ю.Ільєнко). Приз за найкраще виконання жіночої ролі у фільмі “Салют, Маріє!” присуджено актрисі Аді Роговцевій. *Радянська Україна.* – 1971. – 5 серпня.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан будівництва і заходи щодо забезпечення введення в дію потужностей по виробництву товарів народного споживання в 1971 р.” з метою докорінного поліпшення будівництва підприємств, що випускали такі товари. *Радянська Україна.* – 1971. – 12 серпня.

6. Уряд УРСР прийняв постанову “Про деякі заходи по зміцненню навчально-матеріальної бази загальноосвітніх шкіл у сільській місцевості”, зобов’язавши обласні виконкоми у 1971-1975 рр. зміцнити в кожному сільському районі навчально-матеріальну базу шкіл, організувати

підвезення учнів з віддалених населених пунктів. *Радянська Україна.* – 1971. – 12 серпня.

9. м. Хельсинки (Фінляндія). На засіданні ради Європейської атлетичної асоціації був затверджений рекорд Європи в бігу на 200 м, показаний киянином В.Борзовим на V Спартакіаді народів СРСР (результат 20,2 сек.). *Радянська Україна.* – 1971. – 15 серпня.

5 вересня (неділя).

8. м. Тулуза (Франція). Урочисто відкрито перший у Західній Європі пам'ятник Т.Шевченку. *Українське слово (Паризь).* – 1971. – 26 вересня.

6 – 7 вересня (понеділок – вівторок).

1. м. Львів. Обласний суд розглядав справу Семена Корольчака та Остапа Пастуха, які були заарештовані (Пастух у січні, Корольчак у квітні 1971 р.). *Український вісник.* – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 153.

14 – 18 вересня (вівторок – субота).

8. м. Київ. Тривала міжнародна конференція з застосування синтетичних алмазів у промисловості за участі близько 700 учених і спеціалістів із 18 країн. *Радянська Україна.* – 1971. – 15 вересня.

15 вересня (середа).

8. Рада міністрів Української РСР затвердила делегацію УРСР у складі 15 чоловік на XXVI сесію Генеральної Асамблеї ООН, що відкрилася 21 вересня 1971 р. у Нью-Йорку. Головою делегації був міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 452.

20 вересня (понеділок).

1. м. Київ. На зборах палацу культури “Харчовик” було розпущено

етнографічний ансамбль “Гомін”. *Український вісник.* – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 134.

21 вересня (вівторок).

8. м. Київ. Відкрився другий міжрегіональний симпозіум з міндобрив, що проводився комісією ООН з промислового розвитку (ЮНІДО). У ньому взяли участь представники 50 країн, а також продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 436.

22 – 23 вересня (середа – четвер).

8. м. Київ. Перебуvala делегація провідних діячок Жіночого міжнародного руху з Англії, Франції, Бельгії, Фінляндії й Нідерландів, які взяли участь у регіональному семінарі жінок країн Європи та делегація профспілки держслужбовців Швеції. *Радянська Україна.* – 1971. – 24 вересня.

23 вересня (четвер).

8. м. Монреаль (Канада). Від імені УРСР і 30 країн підписано Конвенцію про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 457.

24 вересня (п'ятниця).

7. Помер директор Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.Заболотного АН УРСР, голова Українського мікробіологічного товариства, член-кореспондент АН УРСР, доктор сільськогосподарських наук, професор С.Московець. *Радянська Україна.* – 1971. – 27 вересня.

28 вересня (вівторок).

2. м. Київ. На засіданні президії Спілки композиторів України колиш-

нього керівника хору “Гомін” композитора Л.Ященка виключено із Спілки композиторів України. *Український вісник. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 135.*

9. Київське „Динамо” дестроково стало чемпіоном СРСР XXXIII першості країни з футболу. *Радянська Україна. – 1971. – 29 вересня.*

29 вересня (середа).

1. Б.Антоненко-Давидович, І.Дзюба, В.Чорновол надіслали листа до ЦК КПУ з приводу пасквільної статті Я.Рудченка “Апостол” і його штандарти” у газеті “Радянська освіта” за 14 серпня 1971 р., що була відповіддю на голоси західної преси щодо судової справи історика і публіциста В.Мороза. *Український вісник. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передruk самвидавничого журналу з України. – С. 100-106.*

30 вересня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР відповідно до Закону УРСР від 8 липня 1970 р. „Про затвердження Земельного кодексу УРСР” постановила визнати такими, що втратили чинність резолюцію 3 сесії ВУЦВК VI скликання „По доповіді Наркомзему про Кодекс законів про землю” прийняту 16 жовтня 1922 р. та затверджену президією ВУЦВК 25 жовтня 1922 р. і Земельний кодекс УСРР, прийнятий 3-ю сесією ВУЦВК VI скликання 16 жовтня 1922 р. та затверджений президією ВУЦВК 29 листопада 1922 р. із змінами і доповненнями, внесеними до цього кодексу, та інші законодавчі акти в галузі земельного права. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 40. – Ст. 300.*

Бересень.

1. м. Ташкент. Заарештований один з активних учасників кримсько-татарського національного руху Д.Акімов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 211.*

1. м. Київ. У річницю знищення фашистами євреїв у Бабиному Яру група київських євреїв, зокрема тих, хто хотів виїхати до Ізраїлю, влаштували біля обеліска в Бабиному Яру сидячу демонстрацію. 10 осіб зарештовано і засуджено на 15 діб, одну особу оштрафовано. *Український вісник*. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 164.

3. м. Шостка. На хімкомбінаті освоєно виготовлення негативного фотопаперу комплекту “Момент”, призначеного для швидкісної обробки знімків. *Радянська Україна*. – 1971. – 22 вересня.

4. м. Київ. На Міжнародному кінофестивалі науково-популярних фільмів, що проходив одночасно з роботою XXV конгресу МАНК перемогла стрічка київського режисера Ф.Соболєва „Чи думають тварини”. *Радянська Україна*. – 1971. – 27 вересня.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по прискоренню створення мережі підприємств по технічному обслуговуванню легкових автомобілів та інших транспортних засобів, що належать громадянам” з метою будівництва великих станцій технічного обслуговування в УРСР. *Радянська Україна*. – 1971. – 22 вересня.

9. м. Львів. На відкритому чемпіонаті Збройних сил СРСР киянка Н.Столярова поновила свій світовий рекорд у стрільбі з пневматичного пістолета, вибивши 381 очко з 400 можливих. *Радянська Україна*. – 1971. – 20 вересня.

9. м. Київ. На міжнародному матчі легкоатлетів СРСР і ФРН львів'янин Й.Гамський встановив рекорд СРСР у метанні молота (75 м 68 см). *Радянська Україна*. – 1971. – 21 вересня.

9. м. Ліма (Перу). На світовому чемпіонаті важкоатлетів володарем великої золотої медалі став донеччанин Б.Павлов, піднявши у сумі 3-х вправ 495 кг. *Радянська Україна*. – 1971. – 25 вересня.

2 жовтня (субота).

8. м. Люмен (Бельгія). Відбулася II Європейська конференція мирян Української католицької церкви, на якій обговорювалось питання становища УКЦ у діаспорі і в Україні. *Українське слово (Париж)*. – 1971. – 24 жовтня.

7 жовтня (четвер).

1. ЦК КПРС прийняв постанову „Про політичну роботу серед населення Львівської області” з метою покращення ідейно-політичного виховання населення регіону та подолання негативних для радянської влади явищ, пов’язаних з впливом „буржуазної пропаганди і націоналістичних пережитків”. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник.* У 2 ч. – К. – 1997. – Ч.2. – С. 474-479.

8 жовтня (п’ятниця).

8. м. Лінц (Австрія). Урочисто відкрито Тиждень української культури в Австрії, на якому проводились концерти артистів, демонструвались твори українського народного декоративно-прикладного мистецтва, графічні роботи, фотовиставки тощо. *Радянська Україна.* – 1971. – 8 жовтня.

8. м. Нью-Йорк (США). Глава делегації УРСР міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель виступив в загальній дискусії на пленарному засіданні XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН. У своєму виступі він торкався питань розрядки міжнародної напруженості на основі мирного співіснування держав з різним соціальним ладом. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 21-30.

9 жовтня (субота).

8. Прем’єр-міністр Канади П’єр Еліот Трюдо під час Х Конгресу українців Канади зустрівся з 12 українськими студентами із комітету для звільнення українських в’язнів в СРСР, які організували 85-годинну добровільну голодівку з метою загострення уваги канадського уряду навколо проблеми масових нелегальних арештів українських патріотів в УРСР. *Українське слово. (Париж) – 1971. – 7 листопада.*

10 жовтня (неділя).

8. Делегаціями УРСР, СРСР, БРСР у співавторстві з делегаціями 6

країн був поданий на Міжурядовій конференції з питання створення ЮНІСІСТ проект резолюції про створення Всесвітньої системи наукової і технічної інформації (ЮНІСІСТ), що був використаний редакційним комітетом при підготовці остаточного варіанту схваленої Конференцією резолюції з даного питання. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 110-112, 482.*

15 – 25 жовтня (п'ятниця – понеділок).

4. м. Київ. Тривали Дні Krakova. *Радянська Україна. – 1971. – 16 жовтня.*

17 жовтня (неділя).

9. м. Ленінград. Майстер міжнародного класу харків'янин В.Савон став переможцем 39-ї шахової першості СРСР, що проходила у місті. *Радянська Україна. – 1971. – 18 жовтня.*

18 жовтня (понеділок).

8. м. С.Баунд Брук (США). Єпископи УАПЦ і УПЦ в США постановили створити один спільний Собор єпископів УАПЦ. *Українське слово (Париж). – 1971. – 7 листопада.*

19 жовтня (вівторок).

1. Л.Ященко направив листа до голови ревізійної комісії Спілки композиторів України, у якому йшлося про значення народних традицій і користь таких колективів, яким був хор “Гомін”, а також про безпідставні переслідування автора листа та учасників колективу, яких навесні 1971 р. нараховувалося понад 50 чоловік. *Український вісник. – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 136.*

21 жовтня (четвер).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 35 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблей ООН був внесений проект резолюції щодо

політики апартеїду уряду Південної Африки, спрямованої на засудження і ліквідацію апартеїду і расової дискримінації. З деякими поправками проект був схвалений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 9 листопада 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 113-114, 482.*

23 жовтня (субота).

8. Французька поліція провела арешт політичних і культурних діячів зі Східної й Центральної Європи, серед яких найбільше було українських діячів (О.Бойко, Форсік, Білогоцький, Кульчинський та ін.). Ці заходи відбулись у зв'язку з приїздом Л.Брежнєва до Франції. *Українське слово (Париж). – 1971. – 7 листопада.*

8. Верховний архієпископ УКЦ кардинал Й.Сліпий під час нарад Ватиканського Синоду єпископів Католицької церкви і в присутності папи Павла VI виступив із промовою в обороні переслідуваної Української церкви, заявивши, що вона понесла величезні жертви, про які у Ватикані ніхто не згадував, оскільки для Ватиканської дипломатії греко-католики УРСР і Польщі стояли на перешкоді. *Українське слово (Париж). – 1971. – 7 листопада.*

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася демонстрація на захист В.Мороза, українських політв'язнів в СРСР та на знак протесту проти замордування Алли Горської, М.Сороки та інших українських діячів. У демонстрації взяли участь близько 1,5 тис. чол. Демонстрація розпочалася біля будинку ООН, а згодом усі демонстранти вулицями міста перейшли до будинку місії СРСР і УРСР в ООН. *Українське слово (Париж). – 1971. – 14 листопада.*

23 – 24 жовтня (субота – неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулася наукова конференція з нагоди 50-ліття УВУ. *Український історик. – 1971. – 3-4 (31-32) Рік VIII (Нью-Йорк - Мюнхен). – С. 147.*

25 жовтня (понеділок).

8. м. Торонто (Канада). Відбулася демонстрація проти прем'єра-міністра

СРСР О.Косигіна, що перебував у країні з офіційним візитом. У масовій демонстрації, до якої закликав місцевий відділ КУК, взяло участь близько 15 тис. осіб з усіх етнічних груп Торонто й околиць (найбільшою групою учасників – біля 70% – були українці). *Українське слово (Париж). – 1971. – 14 листопада.*

31 жовтня (неділя).

7. Помер український радянський історик, заступник директора Інституту АН УРСР, член-кореспондент АН УРСР, доктор історичних наук, професор І.Гуржій. *Радянська Україна. – 1971. – 2 листопада.*

Жовтень.

1. м. Київ. Органи КДБ при Раді міністрів УРСР здійснювали комплекс оперативних заходів щодо сина партійного і державного діяча В.Затонського – члена-кореспондента АН УРСР Д.Затонського. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 469.*

3. м. Житомир. Завод „Електровимірник” першим в СРСР почав серійне виробництво електронного баяна „Естрадин-8Б”. *Радянська Україна. – 1971. – 19 жовтня.*

6. Рада міністрів УРСР і Українська республіканська рада професійних спілок затвердили положення про умови сплати роботи працівників, зайнятих побутовим обслуговуванням населення, у відсотках від виручки з метою посилення матеріальної зацікавленості зазначених працівників у збільшенні обсягу послуг, підвищенні своєї кваліфікації, поліпшенні якості виконання замовлень. *Радянська Україна. – 1971. – 8 жовтня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову „Про стан і заходи по підвищенню технічного рівня житлово-комунального господарства республіки на 1971-1975 pp.” з метою покращення задоволення зростаючих вимог населення щодо утримання в належному стані житлового фонду, комунальних підприємств та елементів зовнішнього благоустрою. *Радянська Україна. – 1971. – 20 жовтня.*

8. У зв'язку з приїздом Л.Брежнєва до Франції українські організації у Франції: Український громадський центральний комітет, Українська національна єдність, Українська організація об'єднаної Європи, Українське академічне товариство, НТШ та ін. звернулися з проханням до президента Франції – Ж.Помпіду, щоб він при зустрічі з радянською делегацією порушив справу переслідування українських патріотів (В.Мороза, С.Караванського, В.Горбового, Л.Лук'яненка, І.Кандибу, К.Зарицьку та ін.). *Українське слово (Париж). – 1971. – 31 жовтня.*

9. На змаганнях, присвячених 350-річчю Гетеборга, львівський штангіст А.Гнатів (найменша вага) на 1/2 кг поліпшив власний світовий рекорд, підійнявши у жимі 116 кг. *Радянська Україна. – 1971. – 13 жовтня.*

9. м. Нью-Йорк (США). Киянин Б.Онищенко переміг на чемпіонаті світу з п'ятиборства. *Радянська Україна. – 1971. – 15 жовтня.*

2 листопада (вівторок).

1. Прокурор УРСР Ф.Глух, голова КДБ при Раді міністрів УРСР В.Федорчук, голова Верховного суду А.Якименко інформували ЦК КПУ про роботу „по попередженню злочинів і вихованню громадян в дусі високої політичної пильності і неухильного виконання радянських законів”, проведену в другій половині 60-х рр. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 469.*

5 листопада (п'ятниця).

3. м. Київ. Стала до ладу п'ята дільниця першої черги метрополітену (станції „Жовтнева”, „Нивки”, „Святошин”). *Радянська Україна. – 1971. – 6 листопада.*

6 листопада (субота).

1. Президія Верховної Ради постановила скликати 2 сесію Верховної Ради УРСР VIII скликання 9 грудня 1971 р. в м. Київ. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 45. – Ст. 327.*

7 листопада (неділя).

1. с. Роздол (Миколаївський район, Львівська область). Лікар Хирівської лікарні Г.Романов встановив на околиці селища жовто-блакитний прапор. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 470.*

9 листопада (вівторок).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 35 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений проект резолюції про ембарго на постачання зброї Південній Африці. Він був схвалений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 115-116, 483.*

10 листопада (середа).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 34 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений проект резолюції про бантустани, що засудив створення урядом Південної Африки хоумлендів Банту (бантустанів) та примусове переміщення африканського населення Південної Африки і Намібії у ці райони. Проект був схвалений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1971р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 119 – 120, 483.*

3. м. Запоріжжя. Успішно пройшов комплекс складних випробувань на трансформаторному заводі перший у країні трансформатор-велетень потужністю 1млн. кВт /А, що мав працювати на Слов'янській ДРЕС у Донбасі. *Радянська Україна. – 1971. – 11 листопада.*

16 листопада (вівторок).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 34 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений переглянутий проект резолюції щодо Конвенції про заборону розробки, виробництва і нагромадження запасів бактеріологічної (біологічної) зброї і токсинів та про

їх знищення. З деякими змінами він був схвалений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1971р. Згадана конвенція – документ, який став першим в історії міжнародних відносин заходом реального роззброєння, оскільки в ньому передбачалася повна ліквідація одного з видів зброї масового знищенння. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 121-122, 483.*

17 листопада (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила затвердити зразки гербових печаток районної, міської (міст республіканського, обласного і районного підпорядкування), районної в місті рад депутатів трудящих УРСР та їх виконавчих комітетів і зобов'язала виконкоми обласних, Київської і Севастопольської міських рад забезпечити їх виготовлення до 1 квітня 1972 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Ст. 369.*

1. У зв'язку з введенням в дію 15 липня 1971 р. Закону УРСР про районну раду депутатів трудящих та Закону УРСР про міську, районну в місті раду депутатів трудящих УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила визнати такими, що втратили чинність, положення про районну раду депутатів трудящих УРСР, схвалені постановою президії Верховної Ради УРСР 31 травня 1957 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 52. – Ст. 397.*

2. Президія Верховної Ради УРСР постановила затвердити положення про раду громадськості з організації шефської роботи у виховно-трудовій колонії. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 52. – Ст. 396.*

6. Відповідно до указу президії Верховної Ради УРСР від 1 жовтня 1971 р. „Про посилення відповідальності за поширення венеричних захворювань” президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни і доповнення до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів УРСР, що стосувались питань умов покарання за зараження венеричною хворобою та ухилення від лікування венеричної хвороби. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 52. – Ст. 399.*

24 листопада (середа).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 7 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблеї ООН був внесений проект резолюції “Про роль Міжнародного суду”, яка була направлена на прискорення перегляду Міжнародного суду з метою підвищення ефективності його діяльності. Основні його положення були відображені в новому проекті схваленому резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 15 грудня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 123-124, 483.*

Листопад.

1. м. Київ. Лікар-психіатр С.Глузман завершив незалежну заочну судово-психіатричну експертизу відомого правозахисника П.Григоренка, якою спростував висновки провідних фахівців Інституту судової психіатрії ім. В.Сербського. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 470.*

3. м. Київ. До Сімферополя вирушив у перший рейс швидкий фірмовий поїзд „Україна”, час руху якого в обидва кінці було скорочено на 10 год. *Радянська Україна. – 1971. – 16 листопада.*

9. м. Єреван. На Всесоюзному змаганні штангістів товариства „Локомотив” львів’янин А.Гнатів (найлегша вага) покращив свій же світовий рекорд у жимі, піднявши 116,5 кг. *Радянська Україна. – 1971. – 13 листопада.*

9. За опитуванням газети „Комсомольское знамя” 61 спортивного журналіста найкращим футболістом УРСР визнано воротаря Київського „Динамо” Є.Рудакова. *Радянська Україна. – 1971. – 30 листопада.*

Листопад – грудень.

1. м. Ташкент. Відбулося засідання міського суду, який засудив одного з активних учасників кримськотатарського національного руху Д.Акімова до 3-х років позбавлення волі у виправно-трудових таборах. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський*

національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 211.

2 грудня (четвер).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегатами 25 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблей ООН був внесений проект резолюції з питань про хімічну і бактеріологічну (біологічну) зброю з метою скорішого досягнення угоди про ефективні заходи щодо заборони розробки, виробництва і нагромадження цієї зброї та її вилучення з арсеналу всіх країн. Основні його положення були відображені в новому проекті резолюції схваленому резолюцією Генеральної Асамблей ООН від 16 грудня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 125-126, 483.*

4. ЦК КПУ та Рада міністрів УРСР видали постанову про спорудження архітектурно-меморіального комплексу „Меморіал Слави” у Києві. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 578.*

5 грудня (неділя).

7. Помер директор Всесоюзного науково-дослідного інституту кукурудзи, дійсний член-академік ВАСГНІЛ, заслужений діяч науки УРСР, член-кореспондент АН УРСР, лауреат Державної премії А.Задонцев. *Радянська Україна. – 1971. – 7 грудня.*

8. м. Буенос-Айрес (Аргентина). Відкрито пам'ятник Тарасу Шевченку. *Українське слово (Париж). – 1971. – 19 грудня.*

9. м. Єреван. На змаганнях штангістів на кубок СРСР А.Гнатів встановив новий світовий рекорд у жимі, піднявши 117,5 кг та у поштовху, піднявши 131 кг. *Спортивна газета. – 1971 – 7 грудня.*

6 грудня (понеділок).

8. Делегаціями УРСР, СРСР, БРСР у співавторстві з делегатами 9 країн на XXVI сесії Генеральної Асамблей ООН був внесений переглянутий

проект резолюції щодо охорони представництв, акредитованих при ООН та безпеки їх персоналу. З деякими поправками і уточненнями його було схвалено резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 15 грудня 1971 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 128-130, 484.

8 грудня (середа).

1. м. Київ. Відбувся черговий пленум ЦК КПУ, на якому обговорювались питання державного планування розвитку народного господарства УРСР на 1971-1975 pp. і на 1972 р. *Радянська Україна.* – 1971. – 9 грудня.

1. Працівниками Одеського КДБ по дорозі з Нальчика до Одеси заарештовано Н.Строкату. Їй було пред'явлено звинувачення за ст. 62 КК УРСР (“антирадянська пропаганда і агітація”). *Український вісник.* – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 146.

9 грудня (четвер).

1. м. Одеса. За показами О.Притики був заарештований літератор Олекса Різників. *Український вісник.* – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передruk самвидавничого журналу з України. – С. 146.

10 грудня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР прийняла Закон УРСР „Про державний п'ятирічний план розвитку народного господарства УРСР на 1971-1975 pp.” та Закон УРСР Про Державний план розвитку народного господарства УРСР на 1972 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1971. – № 50. – Ст. 371-372.

1. Верховна Рада УРСР прийняла Закон УРСР „Про затвердження Кодексу законів про працю УРСР”, постановивши надати йому чинності з 1 червня 1972 р. та Закон УРСР Про затвердження указу президії Верховної Ради УРСР “Про внесення доповнень і змін до Кримінально-процесуального кодексу УРСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1971. – № 50. – Ст. 375, 377.

14 грудня (вівторок).

9. За підсумками конкурсу, що проводився журналом „Легкая атлетика”, киянин В.Борзов завоював титул найкращого легкоатлета СРСР 1971 р. *Спортивна газета.* – 1971. – 14 грудня.

20 грудня (понеділок).

8. Економічна і соціальна рада ООН на своєму 1770-му засіданні строком на 4 роки (з 1972 по 1975 рр.) обрала Українську РСР до Комітету з природних ресурсів. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 6.

21 грудня (вівторок).

2. Петро Якір, Ірина Стасів, Василь Стус, Леонід Тимчук, В'ячеслав Чорновол заявили про створення громадського комітету захисту Ніни Строкатої. *Український вісник.* – 1972. – Березень. – Випуск VI, Документи VIII. – Передрук самвидавничого журналу з України. – С. 140-142.

3. м. Київ. Введено в дію ТЕЦ-5 – одну з найбільших у країні. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М, Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 579.

21 – 22 грудня (вівторок – середа).

8. м. Москва. За участі делегації УРСР відбулася нарада представників соціалістичних країн, яка розглянула питання, пов’язані з дальшим співробітництвом соцкрайн у Міжнародній організації праці (МОП). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 437.

27 грудня (понеділок).

8. Президією Верховної Ради УРСР із зауваженням, зробленим при підписанні, ратифіковано Конвенцію про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден. Конвенція набрала чинності 14 жовтня 1971 р., а для Української РСР – 23 березня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 457, 500.

28 – 30 грудня (вівторок – четвер).

8. м. Нью-Йорк (США). Відбулась 86 конвенція Американської історичної асоціації. В науковій програмі з'їзду вперше офіційно було представлено українське наукове товариство (в особі Українського Історичного товариства). *Український історик.* – 1971. – 3-4 (31-32). *Рік VIII (Нью-Йорк - Мюнхен).* – С. 147.

30 грудня (четвер).

8. м. Нью-Йорк (США). У штаб-квартирі ООН від імені УРСР із відповідними застереженнями і заявами була підписана Конвенція про психотропні речовини. Головні завдання конвенції – обмежити виробництво і використання психотропних речовин лише медичними і науковими потребами. (Конвенція була ратифікована УРСР у жовтні 1978 р. і набула чинності для УРСР 18 лютого 1979 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 458, 500.

3. Донецька область. Поставлено під робоче навантаження перший у країні одновальний енергоблок потужністю 800 тис. кВт Слов'янської ДРЕС. Станція досягла проектної потужності у 2 млн. 100 тис. кВт. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 579.

Грудень.

3. м. Запоріжжя. На суднобудремзаводі вперше в УРСР споруджено баржу для озерного плавання вантажопідйомністю 1500 тонн, довжиною понад 80 м, ширину 15 м і з власною вагою 350 тонн. *Радянська Україна.* – 1971. – 3 грудня.

3. м. Харків. На заводі пральних машин вперше в УРСР почалося масове виробництво побутових електрокалориферів, конструкцію яких розробили спеціалісти підприємства. *Радянська Україна.* – 1971. – 7 грудня.

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1972

1 січня (субота).

3 Китаю почали передавати радіопередачі українською мовою призначені для українського населення Зеленого Клину та для українських солдатів у Червоній армії. Заходи пов'язані з активізацією антирадянської політичної кампанії Китаю. *Українське слово (Париж).* – 1972. – 16 квітня.

5 січня (середа).

1. м. Чоп. За спробу нелегального вивезення українського самвидаву затриманий підданий Бельгії, студент Лювенського католицького університету, секретар Головної управи “Українського допомогового комітету” Я. Добош. *Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* – К.: Рідний край, 2000. – С. 471.

7 січня (п'ятниця).

8. Економічна і соціальна рада ООН на своєму 1813-му засіданні обрала УРСР членом сесійних комітетів Економічної і соціальної ради. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.–К, 1981.* – С.7.

10 січня (понеділок).

3 Полтавська область. На Крюківському вагонобудівному заводі освоєно серійне виробництво перших у країні критих 63-тонних вагонів, виготовлених з гнутих металевих профілів. *Радянська Україна.* – 1972. – 11 січня.

12 січня (середа).

1. По Україні пройшла хвиля масових арештів та обшуків. У Києві було заарештовано 13 чол. (серед них Леонід Плющ, Василь Стус, Іван Світличний, Євген Сверстюк, Микола Холодний), у Львові – 5 чол. (у т. ч. В'ячеслав Чорновол, Михайло Осадчий). *Український вісник.* – Березень 1972, Випуск VI, Документи VIII. – С. 7-10.

13 січня (четвер).

3. Кіровоградська область. Через усю територію області на дільниці Хирівка – Помічна проліг новий маршрут електропоїздів довжиною 110 км. *Радянська Україна.* – 1972. – 14 січня.

18 січня (вівторок).

1. Перебуваючи у слідчому ізоляторі УКДБ В.Стус написав листа першому секретареві ЦК КПУ П.Шелесту, у якому пояснював мотиви своїх вчинків, дій і громадську позицію. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Док. і матеріали. Довідник.* У 2 ч. – К., 1997. – Ч.2. – С. 479-481.

1. Дніпропетровська область. Обком КПУ визнав незадовільною роботу органів місцевого управління КДБ з вивчення процесів, що “відбуваються в середовищі українських і єврейських буржуазних націоналістів, церковників і сектантів”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 472.

3. Вінницька область. Урочисто відкрито Лалижинську ДРЕС потужністю 1,8 млн. кВт. *Радянська Україна.* – 1972. – 19 січня.

19 січня (середа).

8. м. Нью-Йорк (США). 20 українських жінок разом із своїми дітьми перервали засідання комісії Ради економічних і суспільних справ ООН, закликавши до протесту проти переслідування радянською владою діячів української культури. *Українське слово (Париж).* – 1972. – 13 лютого.

20 січня (четвер).

1. Івано-Франківська область. КДБ заарештовано священника В.Романюка, якого згодом засуджено Івано-Франківським обласним судом „за антирадянську пропаганду та агітацію” до 7 років тaborів і 3 років заслання. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 580.

8. м. Київ. Відбулася звітно-виборна конференція Українського відділення товариства “СРСР – Італія”, на якій головою правління було обрано академіка АН УРСР, поета М.Бажана. *Радянська Україна.* – 1972. – 21 січня.

21 січня (п'ятниця).

3. На залізничні магістралі країни вийшов перший серійний тепловоз “2ТЕ-116”, потужністю 6 тис. кінських сил у двох секціях, виготовлений на Ворошиловградському заводі ім. Жовтневої революції. *Радянська Україна.* – 1972. – 22 січня.

25 січня (вівторок).

6. Голландія. Закінчилися виступи артистів з України, які перебували в країні на запрошення товариства “Нідерланди - СССР”. За 10 днів пе-ребування група співаків, яка представляла кілька творчих колективів УРСР, дала багато концертів у різних містах. *Радянська Україна.* – 1972. – 26 січня.

3. м. Шостка. На хімкомбінаті розпочався серійний випуск нової мікрострічки для звукозапису на портативних магнітофонах. Її товщина – 18 мікронів, ширина – 3,81 мм. *Радянська Україна.* – 1972. – 26 січня.

8. Канада. Комітет українців Канади (КУК) надіслав телеграми до Генерального секретаря ООН та міністра закордонних справ Канади, гостро протестуючи проти безпідставного арешту одинадцяти українських правозахисників у Києві й у Львові. *Українське слово (Париж).* – 1972. – 27 лютого.

27 січня (четвер).

1. Відбувся VI пленум ЦК ЛКСМУ, присвячений питанням дальшого поліпшення ідейно-виховної роботи комсомольських організацій УРСР у світлі рішень ХХІV з'їзду КПРС і ХХІV з'їзду КПУ. У зв'язку з переходом на партійну роботу пленум звільнив О.Капта від обов'язків першого секретаря ЦК ЛКСМУ і обрав на цю посаду А.Гіренка. *Радянська Україна.* – 1972. – 28 січня.

8. Відбувся пленум Товариства культурних зв'язків із українцями за кордоном, який визначив конкретні заходи з поліпшення роботи товариства та обрав А.Киселя його новим головою правління. *Радянська Україна.* – 1972. – 28 січня.

28 – 30 січня (п'ятниця – неділя).

8. м. Нью-Йорк (США). Проходила V сесія секретаріату СКВУ, на якій у зв'язку із закінченням у 1971 р. терміну повноважень президії секретаріату СКВУ у США на 1972-1973 рр. була обрана нова президія з членів секретаріату у Європі. *Українське слово (Париж)*. – 1972. – 2-9 квітня.

Січень.

1. село Ароматне (Білогірський район, Кримська область). Дружина за- судженого за порушення паспортного режиму А.Тахлу-Саріє, мати 11 дітей, звернулася до Генерального секретаря ООН К.Вальдхайма із заявою про спроби владних структур виселити її родину з території Кримської області. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років)* очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 211.

3. Завершено будівництво нафтопроводу Кременчук – Херсон довжиною близько 400 км. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998.* – К., 2000. – С. 483.

3. Кримська область. Завершено ходові випробування найпотужнішого в країні плавучого крану „Велетень”. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998.* – К., 2000. – С. 483.

6. Рада міністрів УРСР видала постанову “Про збільшення виробництва, заготівель і поставок у 1972-1975 рр. для потреб здоров’я сировини з лікарських рослин” з метою збільшення заготівлі і поставок споживачами сировини з дикорослих лікарських рослин. *Радянська Україна. – 1972. – 25 січня.*

6. Уряд УРСР затвердив положення про порядок видачі і заміни інвалідам автомобілів “Запорожець” з ручним керуванням. Згідно з положенням і відповідно до постанови Ради міністрів СРСР, мікролітражний автомобіль видавався інвалідам Вітчизняної війни та іншим з числа

військовослужбовців, а також інвалідам, на яких поширювалася дія постанови Ради міністрів СРСР від 29 грудня 1963 р. № 1277 при наявності у них встановлених медичних показань через кожні 7 років (замість 10) безплатно, без права продажу й передачі. *Радянська Україна.* – 1972. – 25 січня.

6. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР прийняли постанову про розвиток матеріально-технічної бази радіомовлення і телебачення в УРСР в IX п'ятирічці з тим, щоб до кінця 1975 р. забезпечити приймання на всій території республіки союзної, 1-ї, 2-ї республіканських радіопрограм на довгих і середніх хвілях, впевнене приймання однієї телевізійної програми на території, де проживало не менше 90% населення, і двох програм – на території, де проживало 40-45% населення республіки. *Радянська Україна.* – 1972. – 6 січня.

6. м. Київ. На заводі порційних автоматів ім. Дзержинського вперше в країні створено напівавтоматичний апарат “ВАГА-ЦІНА”, який з високою точністю зважував продукти й одразу показував ціну. *Радянська Україна.* – 1972. – 7 січня.

1 лютого (вівторок).

6. м. Дніпропетровськ. На радіозаводі розпочато серійний випуск нового переносного приймача “Геолог”, що приймав радіопередачі у чотирьох діапазонах коротких, середніх і довгих радіохвиль. *Радянська Україна.* – 1972. – 2 лютого.

2 лютого (середа).

3. Розпочав діяльність координаційний центр з розробки основ селекції і насінництва сільськогосподарських культур, створений країнами – членами РЕВ, базою якого було затверджено Всесоюзний селекційно-генетичний інститут в Одесі. *Радянська Україна.* – 1972. – 3 лютого.

7 лютого (понеділок).

8. Ізраїль. Дводенник російською мовою “Наша страна” (Тель-Авів) опублікував скаргу 20 євреїв Закарпаття звернену до голови президії

Верховної Ради СРСР з приводу заборони на виїзд до Ізраїлю. *Українське слово (Париж). – 1972. – 5 березня.*

1. ЦК КПУ своєю постановою доручив комісії у складі А.Скаби (голова), В.Євдокименка, Ю.Збанацького, В.Козаченко, Л.Нагорної, П.Недбайла, В.Чирка, М.Шамоти та П.Ящука розглянути листа І.Дзюби, адресованого першому секретареві ЦК КПУ П.Шелесту та голові Ради міністрів УРСР В.Щербицькому та доданий до цього листа матеріал “Інтернаціоналізм чи русифікація?” надіслані до ЦК КПУ і Ради міністрів УРСР у 1966 р. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Док. і матеріали. Довідник. У 2ч. – К., 1997. – Ч.2. – С. 482.*

9 лютого (середа).

3. м. Одеса. На заводі “Поліграфмаш” сконструйовано першу в республіці автоматичну лінію “ФОК-110”, що виготовляла кліше для офсетного друку і дозволила скоротити час на основні технологічні процеси в десятки разів. *Радянська Україна. – 1972. – 10 лютого.*

10 лютого (четвер).

3. м. Ворошиловград. В основному цеху заводу залізобетонних виробів №1 змонтовано найбільший у республіці двоярусний конвеєр з виробництва зовнішніх сторін панелей. *Радянська Україна. – 1972. – 11 лютого.*

11 лютого (п'ятниця).

4. В ЦК КПУ відбулася нарада керівників і секретарів парторганізацій творчих спілок, міністерств і відомств, науково-дослідних установ та мистецьких ВНЗ, редакторів республіканських газет, журналів та директорів видавництв, на якій обговорювалися завдання літературно-художньої критики в світлі постановки ЦК КПРС “Про літературно-художню критику”. *Радянська Україна. – 1972. – 12 лютого.*

4. Організовано Інститут кріобіології і кріомедицини АН УРСР.

Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998. – К. 2000. – С. 483.

13 лютого (неділя).

8. м. Вашингтон (США). Відбулася чергова студентська демонстрація в обороні заарештованих в Україні культурних діячів – В.Чорновола, М.Осадчого, І.Світличного, Є.Сверстюка, та ін., яку влаштували українські студентські громади Балтимору й Вашингтону біля музею Коркоран, у якому з 12 січня проходила радянська мистецька виставка. *Українське слово (Париж).* – 1972. – 27 лютого.

15 лютого (вівторок).

1. Комісія ЦК КПУ, яка розглядала лист І.Дзюби та доданий до нього матеріал “Інтернаціоналізм чи русифікація?” надіслані до ЦК КПУ підготовила висновок, що вони були викладом “поглядів сформованого українського буржуазного націоналіста, ...злісним наклепом на ленінську національну політику...” і носили “відверто антирадянський характер”. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Док. і матеріали. Довідник.* У 2 ч. – К., 1997. – Ч.2. – С. 492.

16 лютого (середа).

1. У зв’язку з прийняттям Верховною Радою УРСР 23 грудня 1970 р. Виправно-трудового кодексу УРСР і 15 липня 1971 р. законів про районну та про міську, районну в місті ради депутатів трудящих УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни і доповнення до положення про спостережні комісії при виконавчих комітетах районних, міських і обласних рад депутатів трудящих УРСР, затвердженого указом президії Верховної Ради УРСР від 28 лютого 1967 р. та до положення про комісії в справах неповнолітніх УРСР, затвердженого указом президії Верховної Ради УРСР від 26 серпня 1967 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 8. – Ст. 43.

6. Заслухавши доповіді міністра внутрішніх справ УРСР А.Зелінського президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про хід виконання Указу Президії Верховної Ради УРСР від 17 серпня 1966 р. ”Про примусове лікування п’яниць”. Відмічалось, що в діяльності державних органів і установ з виконанням указу від 17 серпня 1966 р. мали місце серйозні недоліки, які істотно послабляли ефективність здійснюваних заходів із примусового лікування і трудовому перевихованню злісих п’яниць. Протягом 1971 р. понад 26% осіб, які знаходились в профілакторіях, вчинили грубі порушення режиму. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 9. – Ст. 55.*

19 лютого (субота).

4. Газета “Радянська Україна” опублікувала статтю М.Винокурова “Шляхом безпринципності” з приводу фільму “Довгі проводи”. Завважувалося, що К.Муратова потребувала “принципої і партійної” суворої критики, оскільки підходячи до питань радянської моралі з “позакласових, аполітичних позицій”, поставила фільм, визнаний “художнім і ідейним браком”. *Радянська Україна. – 1972. – 19 лютого.*

20 лютого (неділя).

9. м. Москва. На міжнародних легкоатлетичних змаганнях під дахом манежу братів Знаменських легкоатлетка з Макіївки Н.Ткаченко встановила світовий рекорд у бігу на 100 м з бар'єрами, показавши час 13,7 сек. *Радянська Україна. – 1972. – 22 лютого.*

25 лютого (п’ятниця).

1. м. Київ. Рада Міністрів УРСР ухвалила постанову «Про усунення недоліків у розселенні громадян, що прибувають в неорганізованому порядку для постійного проживання в Українську РСР». Встановлено нові перешкоди на шляху повернення кримських татар у Крим. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 211.*

26 лютого (субота).

6. В Україну здійснив перший рейс радянський повітряний лайнер ТУ-154, який доставив з Москви у Крим 144 пасажира. *Радянська Україна. – 1972. – 27 лютого.*

27 лютого (неділя) – 4 березня (субота).

4. м. Київ. Проходив Тиждень драматургії народів СРСР. *Радянська Україна. – 1972. – 24 лютого.*

28 лютого (понеділок).

8. м. Оттава (Канада). З ініціативи Українського студентського клубу у співдії і під патронатом КУК відбувся протестний похід під парламент Канади. У стінах парламенту міністру закордонних справ Канади М.Шарпу було вручено меморандум – протест проти арештів в Україні. *Українське слово (Париж). – 1972. – 19 березня.*

Лютий.

3. Рада міністрів УРСР обговорила питання про підвищення ефективності використання річкового транспорту в УРСР. *Радянська Україна. – 1972. – 16 лютого.*

4. м. Київ. Відбулося розширене засідання президії правління Спілки письменників України. Підкresлювалося, що на сторінках друкованих органів Спілки мало вміщувалось статей, рецензій, оглядів присвячених “актуальним проблемам соціалістичного реалізму” та слабко викривалася “антинародність буржуазної культури”. *Радянська Україна. – 1972. – 13 лютого.*

4. Колегія Комітету з преси при Раді міністрів УРСР і президія правління Спілки письменників України присудили літературну премію ім. Лесі Українки 1972 р. письменниці Наталі Забілі – за драматичну поему “Троянові діти”, п’єсу-фантазію “Перший крок” і поетичні твори. *Радянська Україна. – 1972. – 25 лютого.*

4. м. Київ. Відбулося виїзне засідання секретаріату Спілки кінематографістів СРСР. Відмічалося, що на шляху освоєння українськими

студіями тем про радянську сучасність траплялися “серйозні художні прорахунки”, оскільки митці не завжди виявляли високу партійну вимогливість до підвищення ідейного і художнього рівня фільмів. *Радянська Україна. – 1972. – 10 лютого.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про головні напрями розвитку аеропортів місцевих повітряних ліній УРСР до 1975 р.”, зобов’язавши Українське управління цивільної авіації забезпечити зростання перевезень пасажирів порівняно з 1970 р. на 75-80% за рахунок відкриття додаткових повітряних ліній, введення в експлуатацію літаків нових типів, поліпшення організації роботи авіапідприємств. *Радянська Україна. – 1972. – 16 лютого.*

8. м. Денвер (США). Створено Українське академічне видавництво, відділ видавництва довідкової літератури Libraries Unlimited. УАВ мало видавати праці з різних ділянок українознавства англійською мовою та наукові видання присвячені Східній Європі. *Український історик. – 1972. – № 1-2 (33-34). – (Нью-Йорк-Мюнхен). – С. 154.*

9. У чемпіонаті України з фігурного катання в одиночному розряді перемогли Г.Таїрова та Г.Старков, у парному катанні – С.Жигалова і О.Ясько, у спортивних танцях – Н.Воробйова і В.Максаєв. *Радянська Україна. – 1972. – 16 лютого.*

9. м. Київ. Розіграш Кубок України з художньої гімнастики. У багатоборстві, а також у вправах з обручем і скакалкою перемогла Н.Овчинникова (Київ), у вправах з м’ячом – Ж.Васюра (Київ). *Радянська Україна. – 1972. – 24 лютого.*

2 березня (четвер).

1. Комітет державної безпеки при Раді міністрів УРСР у доповідній записці ЦК КПУ охарактеризував письменника С.Плачинду як націоналістично настроєну особу. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 474.*

1. Газета “Радянська Україна” надрукувала “Відкритий лист” Зіновії Франко, у якому вона зізнавалася у поширенні наклепницьких та антирадянських матеріалів. Онука І.Франка, визнала свою провину, що

“рунтувалася на неправильному і викривленому сприйманні та інтерпретації окремих недоліків і труднощів” у радянському житті. *Радянська Україна. – 1972. – 2 березня.*

4. Пезидія Спілки письменників України виключила І. Дзюбу з членів СПУ. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С.474.*

9 березня (четвер).

1. Прокурор УРСР Ф.Глух, міністр внутрішніх справ І.Головченко, голова КДБ при Раді міністрів УРСР В.Федорчук звернулися до ЦК КПУ з листом, в якому запропонували ширше притягати до кримінальної відповідальності активістів єврейського національного руху – організаторів петиційних кампаній, мітингів і демонстрацій. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 474.*

9 – 11 березня (четвер – субота).

1. Проходив XI з’їзд профспілок УРСР. Учасники з’їзду констатували, що деякі профспілкові організації республіки глибоко не вникали у зміст соціалістичного змагання; недостатньо заличували трудящих до розробки зобов’язань колективів, перевірки і підведення підсумків їх виконання; слабко спрямовували зусилля робітників, інженерно-технічних працівників на більш повне використання наявних можливостей зростання виробництва, розробку і здійснення планів технічного переозброєння підприємств; окрім виробничі колективи не виконували соціалістичні зобов’язання, планові завдання. З’їзд зобов’язав Укрпрофраду, комітети, ради профспілок поліпшувати всю діяльність профспілкових організацій, підносити їх роль у розвитку народного господарства, постійно вдосконювати стиль, форми і методи діяльності, виховувати профспілкові кадри в дусі високої ідейності, принциповості і діловитості. *Радянська Україна. – 1972. – 12 березня.*

10 березня (п’ятниця).

4. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР ухвалили присудити Державні пре-

мії 1972 р. в галузі літератури – П.Вороњку (за збірку поезій “Повінь”); в галузі образотворчого мистецтва – М.Глущенку (за роботи “По ленінських місцях за кордоном”, “Пейзажі України” (1969-1971 pp.)), К.Філатову (за картини “В.І.Ленін”, “Красна площа”), Д.Крваничу, Е.Миську, Я.Мотиці – скульпторам, М.Вендзиловичу – архітектору, О.Пиріжкову – художнику (за монумент Бойової слави радянських Збройних сил у Львові); в галузі концертно – виконавської діяльності – Є.Мірошниченко (за виконавську діяльність 1970-1971 pp.), М.Кондратюку, Д.Петриненко (за концертні програми 1969-1971 pp.). *Радянська Україна. – 1972. – 10 березня.*

14 березня (вівторок).

4. м. Львів. На честь означення 100-річчя від дня народження українського художника Олекси Новаківського відкрито його меморіальний музей. *Радянська Україна. – 1972. – 15 березня.*

18 березня (субота).

8. Рада міністрів УРСР постановила прийняти пропозицію Міністерства закордонних справ УРСР про підписання УРСР у Москві Конвенції про заборону розробки, виробництва та налагодження запасів бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї та про їх знищенння. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 459.*

21 березня (вівторок).

4. Президія Верховної Ради УРСР видала Указ “Про внесення доповнень до Указу Президії Верховної Ради УРСР від 10 жовтня 1969 р. “Про почесні звання УРСР”, яким передбачалось введення нового звання “Заслужений художник Української РСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 13. – Ст. 85.*

22 березня (середа).

6. Під головуванням депутата П.Федченка відбулося спільне засідання Комісії у справах молоді та Комісії з освіти і науки Верховної Ради

УРСР, на якому було розглянуто ряд питань, що стосувалися поліпшення виховної роботи з молоддю та підлітками й обговорювався проект Типових правил для учнів загальноосвітніх шкіл республіки. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 13.*

23 березня (четвер).

8. Рада міністрів УРСР постановила прийняти пропозицію Міністерства закордонних справ УРСР про підписання УРСР у Москві Конвенції про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами. Конвенція набрала чинності для УРСР 16 жовтня 1973 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 459, 500.*

28 березня (вівторок).

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР у співавторстві з делегаціями 6-ти соцкрайн внесено проект Конвенції про заборону розробки, виробництва і нагромадження запасів хімічної зброї та про її знищення у Комітеті по роззброєнню. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 131-136.*

29 березня (середа).

8. м. Вінніпег (Канада). Помер митрополит Іларіон (Іван Огієнко) – першоієрарх Української греко-православної церкви у Канаді. *Українське слово (Париж). – 1972. – 23 квітня.*

4. м. Київ. Розпочався Тиждень французького фільму. *Радянська Україна. – 1972. – 31 березня.*

30 березня (четвер).

6. Відбулося спільне засідання Комісії з легкої і харчової промисловості та Комісії з торгівлі Верховної Ради УРСР. Розглянуто питання про заходи щодо збільшення продажу товарів у дрібній розфасовці і поліпшенню оформленні, а також відмічалося, що ряд міністерств і відомств не приділяли належної уваги забезпечення виробництва і

продажу продуктів дитячого харчування у дрібній фабричній розфасовці. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 15.

31 березня (п'ятниця).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, який обговорив питання про організаторську і політичну роботу Ворошиловградського і Черкаського обкомів партії з виконання рішень ХХІV з'їзду КПРС і ХХІV з'їзду КПУ. *Радянська Україна.* – 1972. – 1 квітня.

Березень.

1. м. Київ. Побачило світ шосте число нелегального видання „Український вісник” під редакцією В.Лісового та Є.Пронюка. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 581.

3. м. Дніпропетровськ. На електровозобудівному заводі збудовано новий електропоїзд “ПЕ-5М”, призначений для гірських кар’єрів та майже втричі потужніший від своїх попередників. *Радянська Україна.* – 1972. – 19 березня.

3. м. Старокраматорськ. На машинобудівному заводі ім. Орджонікідзе здано в експлуатацію дослідний стан “800”, зроблений на замовлення Новосибірського металургійного заводу – єдиний у країні агрегат, який сполучав дві технологічні операції: холодну прокатку сталевої стрічки шириноро до 800 мм і волочіння дроту. *Радянська Україна.* – 1972. – 25 березня.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову, якою затвердила зразки нової форми одягу для хлопців-учнів загальноосвітніх шкіл, що мала впроваджуватися впродовж 1972-1974 рр. *Радянська Україна.* – 1972. – 14 квітня.

7. Помер видатний діяч сцени УРСР – актор, режисер та історик театру народний артист СРСР В.Василько (Міляєв). *Радянська Україна.* – 1972. – 22 березня.

9. м. Ленінград. На міжнародних змаганнях плавців на призи “Комсомольской правды” В.Партика (Донецьк) встановив рекорд СРСР на

дистанції 400 м комплексного плавання, показавши час 4 хв. 36,8 сек.
Радянська Україна. – 1972. – 30 березня.

9. м. Ульм (ФРН). На міжнародному турнірі штангістів львів'янин А.Гнатів (найлегша вага) поліпшив власний світовий рекорд у жимі, піднявши 117,5 кг, а згодом – 120 кг. У напівлегкій вазі у поштовху володарем світового рекорду став донеччанин Ю.Голубцов, який підняв 155 кг. *Радянська Україна. – 1972. – 10 березня.*

9. м. Хальмстад (Швеція). Штангіст із Донецька Б.Павлов (середня вага) встановив світовий рекорд у триборстві, набравши 512,5 кг. Ще один світовий рекорд він встановив у поштовху, піднявши 198 кг. *Радянська Україна. – 1972. – 14 березня.*

9. На зимовому чемпіонаті Європи з легкої атлетики у Греноблі Т.Пангалова встановила світовий рекорд у бігу на 150 м, показавши час 4 хв. 14,6 сек. *Радянська Україна. – 1972. – 14 березня.*

3 квітня (понеділок).

6. У продаж надійшли пилососи нової моделі “Дніпро”, випуск яких освоїв Дніпропетровський агрегатний завод. *Радянська Україна. – 1972. – 4 квітня.*

4 квітня (вівторок).

6. м. Ялта. Відкрилася перша в Україні сейсмометрична станція. *Радянська Україна. – 1972. – 5 квітня.*

6 квітня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР видала постанову “Про застосування законодавства у питанні порядку притягнення депутата місцевої ради депутатів трудящих до кримінальної відповідальності чи його арешту”. У зв’язку з питанням виконкомів місцевих рад і органів прокуратури на підставі пункту “в” ст. 30 Конституції УРСР роз’яснювалось, що статті законів УРСР, які передбачали необхідність згоди ради депутатів трудящих чи її виконкому на притягнення депутата до кримінальної відповідальності чи його арешту, мали застосовуватись лише у

випадку вчинення ним злочину чи адміністративного порушення на території ради, депутатом якої він був. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 15. – Ст. 100.*

11 квітня (вівторок).

1. м. Київ. У Бабиному Яру відбувся несанкціонований мітинг пам'яті євреїв, розстріляних у Варшавському гетто. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 476.*

12 квітня (середа).

1. м. Москва. Від імені «Комітету прав людини» радянські правоахисники А.Сахаров, А.Твердохлєбов, В.Чалідзе, І.Шафаревич подали заяву президії Верховної Ради СРСР із закликом сприяти відновленню прав кримськотатарського та інших депортованих народів. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 211.*

19 квітня (середа).

8. м. Київ. У зв'язку з відкриттям у місті виставки “Зроблено у Польщі” прибула польська делегація, очолювана заступником голови Ради міністрів ПНР К.Ольшевським. *Радянська Україна. – 1972. – 20 квітня.*

21 квітня (п'ятниця).

8. м. Лондон (Великобританія). Відбувся судовий процес над українськими студентами – Б.Цямриною, Б.Левицьким, В.Гуменюком й І.Осичко, яких обвинувачували у спробі підпалу радянського посольства у Лондоні в річницю смерті Алли Горської. Трьох студентів було засуджено до кари 12 місяців в'язниці з умовним припиненням

на три роки, студентку І.Осичко, як неповнолітню, засуджено до кари 6 місяців за таких же умов. *Українське слово (Париж).* – 1972. – 7 травня.

22 квітня (субота).

8. м. Нью-Йорк (США). В Українському інституті Америки відбулася прес-конференція, яку влаштувала Українська інформаційна служба “Смолоскип” для українського політичного втікача з СРСР капітана радянського флоту В.Заварацького. *Українське слово (Париж).* – 1972. – 7 травня.

24 квітня (понеділок).

9. м. Львів. На всесоюзних змаганнях зі стрілецького спорту жіноча команда УРСР у складі Л.Мінько, Н.Столярової, З.Бірюкової, виконуючи вправу з пневматичного пістолета (40 пострілів) встановила світовий рекорд, вибивши 1136 очок. *Радянська Україна.* – 1972. – 25 квітня.

25 квітня (вівторок).

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР у співавторстві з делегаціями 5 соціалістичних країн на III сесії Конференції ООН з питань торгівлі внесено проект резолюції про економічне співробітництво в галузі морського торгівельного судноплавства, який з деякими поправками було схвалено Конференцією і покладено в основу резолюції 71 (III) “Економічне співробітництво в галузі морського торгівельного судноплавства” від 19 травня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 138, 484.

26 квітня (середа).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала постанову “Про роботу місцевих Рад депутатів трудящих Кіровоградської області по виконанню рішень ХХІV з’їзду КПРС і ХХІV з’їзду КПУ”. Відмічалося, що у 1971 р. 11 промислових підприємств не виконали завдань і недодали

державі майже на 2,5 млн. руб. продукції; житлові будинки, об'єкти виробничого і культурно-побутового призначення нерідко здавалися в експлуатацію із значними недоробками, деякі місцеві ради не виявляли наполегливості у поліпшенні соціально-побутового обслуговування населення. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 18.

27 квітня (четвер).

6. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 1 жовтня 1971 р. “Про скасування збору з власників худоби і державного податку на коней одноосібних господарств”, президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни до законів про районну та міську, районну в місті ради депутатів трудящих УРСР (від 15 липня 1971 р.), що передбачали скасування податку з худоби. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 18. – Ст.125.

28 квітня (п'ятниця).

4. м. Харків. Створено Інститут проблем машинобудування АН УРСР. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998.* – К., 2000. – С. 482-483.

4. селище Павлиш (Кіровоградська область). Відкрито пам'ятник В.Сухомлинському (автори – О.Скобліков, А.Ігнащенко). *Радянська Україна.* – 1972. – 29 квітня.

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР у співавторстві з делегаціями 13 країн на XXVIII сесії Європейської економічної комісії внесено проект резолюції щодо науково-технічного співробітництва, який було схвалено цією сесією без голосування резолюцією від 28 квітня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 146, 483.

30 квітня (неділя).

9. м. Братислава (ЧССР). Гандболістки київського “Спартака” вигравши у гандболісток “СК Лейпциг” з рахунком 12:8 стали володарками

Кубку європейських чемпіонок. *Радянська Україна.* – 1972. – 2 травня.

Квітень.

3. м. Новокраматорськ. На машинобудівному заводі ім. В.Леніна почалося виготовлення найбільшого в Європі безперервного широкосмужного стана гарячої прокатки, призначеного для Череповецького металургійного заводу. *Радянська Україна.* – 1972. – 6 квітня.

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про заснування щорічної премії імені М.Рильського за кращий художній переклад українською мовою творів письменників. *Радянська Україна.* – 1972. – 6 квітня.

4. м. Севастополь. Вперше на теренах Кримської області організовано Українським театральним товариством республіканський семінар з питань театрознавства і театральної критики. *Радянська Україна.* – 1972. – 12 квітня.

6. м. Ніжин. Лакофарбовий завод освоїв виробництво шпалер для облицюування внутрішніх стін житлових будинків, які можна було мити водою. *Радянська Україна.* – 1972. – 5 квітня.

6. Відбулося засідання Комісії з охорони здоров'я і соціального забезпечення Верховної Ради УРСР. Розглядалось питання про виконання завдань з підготовки і підвищення кваліфікації медичних кадрів в УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 17.

6. Відбулися засідання постійних комісій Верховної Ради УРСР з важкої та місцевої промисловості. Відмічався поганий технічний стан сільськогосподарських електроліній, чимало з яких потребували реконструкції, а то й повної заміни, оскільки існуючий стан призводив до частих відключень електроенергії; гостро критикувались конструкторсько-технологічні і наукові установи, що не справлялися з покладеними на них обов'язками з розробки і освоєння нових виробів товарів масового вжитку. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 18.

8. ЧССР. Правоохоронними органами заарештована студентка Київського державного університету ім. Тараса Шевченка, громадянка

ЧССР Г.Коцурова, яка тривалий час вивозила з СРСР матеріали українського самвидаву. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 477.*

9. м. Таллін. На чемпіонаті СРСР з важкої атлетики львів'янин П.Король (легка вага) встановив світовий рекорд у поштовху, піднявши 175 кг. Володарем світового рекорду серед спортсменів середньої ваги у триборстві став донеччанин Б.Павлов, який набрав у сумі 515 кг. *Радянська Україна. – 1972. – 14,15 квітня.*

9. Закарпатська область. На Кубку СРСР з марафонського бігу харків'янин І.Щербак став рекордсменом СРСР (дистанція 42,195 км) із часом 2 год. 13 хв. 16,2 сек. *Радянська Україна. – 1972. – 30 квітня.*

2 травня (вівторок).

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР, БНР, ПНР, УНР, ЧССР на III сесії Конференції ООН з питань торгівлі і розвитку внесено проект резолюції щодо розширення торгівлі між країнами з різними соціально-економічними системами. Його положення стали складовою частиною резолюції 53 (ІІІ) “Торгівельні зв’язки між країнами з різними соціально-економічними системами”, що була схвалена Конференцією ЮНКТАД 19 травня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 147-156, 484.*

4 травня (четвер).

1. м. Москва. Представники кримськотатарського народу звернулися до приймальної президії Верховної Ради СРСР з питання увічнення пам’яті двічі Героя Радянського Союзу Амет-хана Султана. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 212.*

9 травня (вівторок).

1. м. Алупка (Кримська область). Відбулася демонстрація кримських

татар біля пам'ятника двічі Герою Радянського Союзу Амет-хану Султану, в якій взяли участь біля 50 осіб з числа молоді. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 212.

14 травня (неділя).

7. Помер український радянський драматург, член ЦК КПРС і КПУ, голова Верховної Ради УРСР, лауреат державних премій СРСР і Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка, Герой соціалістичної праці академік О.Корнійчук. *Радянська Україна.* – 1972. – 16 травня.

17 травня (середа) та 2 червня (п'ятниця).

8. Економічна і соціальна рада ООН на своїх 1815-му та 1818-му засіданнях обрала УРСР членом Комітету з питань огляду й оцінки. *Українська РСР на міжнародній арені:* Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 7.

18 травня (четвер).

1. м. Бекабад (Узбецька РСР). Розвішані чорні траурні прапори з текстом: «18 травня – день виселення кримських татар з батьківщини». *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 212.

19 травня (п'ятниця).

9. За два тури до фінішу гандбольної першості СРСР серед жінок київські гандболістки “Спартака”, перемігши бакинських одноклубниць з рахунком 13:10, вчетверте поспіль стали чемпіонками СРСР. *Радянська Україна.* – 1972. – 20 травня.

20 травня (субота).

8. м. Сантьяго (Чилі). В ході третьої сесії Конференція ООН з питань торгівлі і розвитку обрала УРСР членом Ради з питань торгівлі і розвитку. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 8.*

21 травня (неділя).

7. Помер український радянський вчений у галузі механіки матеріалів та інженерних конструкцій, академік АН УРСР, доктор технічних наук, заслужений діяч науки і техніки УРСР, завідувач відділу Інституту механіки АН УРСР Ф.Белянкін. *Радянська Україна. – 1972. – 24 травня.*

25 травня (четвер).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ. П.Шелестаувільнено від посади першого секретаря. Приводом послужило звинувачення у “націоналізмі” його книги “Україна наша Радянська”. *Крушинський В., Левенець Ю. Історія України. Події. Факти. Дати. Довідник. – К., 1993. – С. 162.*

1. Пленум ЦК КПУ прийняв постанову “Про завдання партійних організацій республіки по виконанню постанови травневого (1972 р.) Пленуму ЦК КПРС “Про обмін партійних документів” з метою зростання керівної ролі Компартії, поліпшення діяльності парторганізацій та їх впливу на всі сфери суспільного життя. *Радянська Україна. – 1972. – 26 травня.*

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила скликати третю сесію Верховної Ради УРСР восьмого скликання 8 червня 1972 р. в м. Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 22. – Ст. 166.*

26 травня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила увільнити В.Щербицького від обов’язків голови Ради міністрів УРСР у зв’язку з обранням його першим секретарем ЦК КПУ. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 22. – Ст. 167.*

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про організацію прийому громадян, розгляду їх заяв і скарг в органах соціального забезпечення УРСР”. Відмічались істотні недоліки в роботі міністерства, обласних, районних та міських відділів соцзабезпечення, що несвоєчасно вирішували заяви і скарги громадян; порушували встановлені дні та години прийому відвідувачів; допускали тяганину при підготовці матеріалів для призначення пенсій і допомоги; допускали помилки у призначенні пенсій; не завжди глибоко вивчали зміст і характер скарг; мало перевіряли заяви на місцях; не усували недоліки в утриманні будинків-інтернатів, більше половини з яких розміщувались у малопридатних приміщеннях.

Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 24. – Ст. 194.

29 – 30 травня (понеділок — вівторок).

1. м. Київ. У місті перебував президент США Р.Діксон з дружиною.
Радянська Україна. – 1972. – 31 травня.

30 травня (вівторок).

1. Президія Верховної Ради УРСР видала Указ “Про порядок введення у дію Кодексу законів про працю УРСР” затвердженого 10 грудня 1971 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 23. – Ст. 187.*

Травень.

1. На території СРСР розповсюджувалась «Інформація № 25» про зустріч представників кримськотатарського народу з різних регіонів СРСР в Маргілані (Узбецька РСР). *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 212.*

7. Помер український радянський скульптор, народний художник СРСР, дійсний член Академії мистецтв СРСР професор Кривського державного художнього інституту М.Лисенко. *Радянська Україна. – 1972. – 11 травня.*

8. Рада міністрів УРСР призначила І.Грищенка постійним представником УРСР при ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві.
Радянська Україна. – 1972. – 19 травня.

2 червня (п'ятниця)

1. м. Київ. Відбулася інспірована спецслужбами прес-конференція заарештованого КДБ УРСР на початку січня 1972 р. підданого Бельгії Я.Добоша, на якій він зазначив, що в ході слідства глибоко усвідомив свою провину перед Радянською державою і картав себе за те, що взявся за виконання злочинної місії проти країни, про яку майже нічого не знати. Враховуючи “визнання, покаяння та запевнення” Я.Добоша про відмову надалі займатися антирадянською діяльністю, його було звільнено від кримінальної відповідальності і видворено за межі СРСР. *Радянська Україна. – 1972. – 3 червня.*

5 червня (понеділок).

1. Відповідно до Закону УРСР від 10 грудня 1971 р. “Про затвердження Кодексу законів про працю УРСР” президія Верховної Ради УРСР постановила визнати такими, що втратили чинність з 1 червня 1972 р. резолюцію 3 сесії ВУЦВК VI скликання “По доповіді Уповнаркомпраці про Кодекс законів про працю”, прийняту 16 жовтня 1922 р. і затверджену в остаточній редакції президією ВУЦВК 25 жовтня 1922 р.; постанову ВУЦВК від 2 грудня 1922 р. “Про надання чинності Кодексові законів про працю” та додаток до цієї постанови “Кодекс законів про працю 1922 р.” із змінами і доповненнями до цього кодексу й інші законодавчі акти про працю. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 24. – Ст. 195.*

7 червня (середа).

8. м. Київ. Член політбюро КПУ, голова президії Верховної Ради УРСР О.Ляшко прийняв групу представників комуністичних і робітничих партій (від Компартії США – Ф.Барта, від УСРР – Л.Надя, від Компартії Іраку – А.Хачадора), що прибула до СРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 24.*

8 червня (четвер).

1. Верховна Рада УРСР обрала М.Білого головою Верховної Ради УРСР, В.Ремесла – заступником голови Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 24. – Ст. 196, 197.

4. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про стан і заходи до дальнього поліпшення навчально-виховної роботи в загальноосвітніх школах УРСР”. Передбачалося виховувати молоде покоління в дусі радянського патріотизму, непримиренності до будь-яких проявів “буржуазної ідеології, а також ніглізму й міщенства”, вчити “оцінювати події і явища життя з класових позицій”, сприяти завершенню переходу до загальної середньої освіти молоді, забезпечити дальнє уドосконалення навчально-виховного процесу в школах. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 24. – Ст. 198.

9 червня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР призначила головою Ради міністрів О.Ляшка, першим заступником голови Ради міністрів УРСР – Г.Ващенка. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 24. – Ст. 203, 204.

1. Верховна Рада УРСР звільнила П.Шелеста від обов’язків члена президії Верховної Ради УРСР у зв’язку з призначенням його заступником голови Ради міністрів СРСР та обрала В.Щербицького членом президії Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 24. – Ст. 205, 206.

1. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про роботу Рад депутатів трудящих Харківської області по підготовці до 50-річчя утворення СРСР”. Поряд із здобутками відмічалось, що за 4 місяці 1972 р. майже 15% підприємств області не виконали планів із зростанням продуктивності праці, 37 підприємств – з реалізації продукції; було не додано більш як на 5 млн. крб. промтоварів; не використовувались можливості для збільшення випуску і поліпшення якості товарів народного споживання. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 24. – Ст. 199.

9 – 10 червня (п'ятниця – субота).

8. м. Київ. У місті перебував посол Італії в СРСР Ф.Сенсі, який

здійснив візити міністру закордонних справ УРСР Г.Шевелю і голові Київського міськвиконкуму В.Гусєву. *Радянська Україна. – 1972. – 11 червня.*

16 червня (п'ятниця).

8. На 57-ї сесії Генеральної конференції МОП Українську РСР було обрано до Адміністративної ради Міжнародної організації праці на період 1972-1975 рр. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр. – К., 1981. – С. 8.*

20 червня (вівторок).

4. м. Вашингтон (США). На одному з найбільших сценічних майданчиків міста “Вулф треп” відкрив свої виступи у країні Державний заслужений академічний ансамбль танцю УРСР під керівництвом П.Вірського. Виступи тривали два місяці. *Радянська Україна. – 1972. – 21 червня.*

22 червня (четвер).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про заходи по посиленню боротьби проти пияцтва й алкоголізму”. Регламентувалась відповідальність за розпиття спиртних напоїв у громадських місцях і появу в п’яному вигляді; за виготовлення, збут, зберігання і придбання спиртних напоїв домашнього вироблення; за керування транспортними засобами у стані сп’яніння. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 26. – Ст. 221.*

26 червня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила скликати четверту сесію Верховної Ради УРСР восьмого скликання 28 липня 1972 р. в м. Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 27. – Ст. 228.*

28 червня (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала із зауваженням Конвенцію про транзитну торгівлю внутрішньо-континентальних держав,

підписану від імені УРСР у Нью-Йорку 31 грудня 1965 р. Для УРСР вона набрала чинності 20 серпня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 459, 501.*

29 червня (четвер) – 3 липня (понеділок).

6. м. Одеса. У піонерському таборі ЦК ЛКСМУ “Молода гвардія” відбувся VI республіканський зліт піонерів УРСР, у якому взяли участь 1200 представників правофлангових дружин і загонів з усіх областей республіки. *Радянська Україна. – 1972. – 4 липня.*

Червень.

6. З метою дальнього розвитку мережі автозаправних станцій загального користування та поліпшення їх роботи уряд УРСР прийняв спеціальну постанову, зобов’язавши Головнафтостачбут УРСР у 1972 – 1975 рр. ввести у дію 185 автозаправних станцій загального користування. *Радянська Україна. – 1972. – 13 червня.*

6. Уряд УРСР прийняв постанову “Про заходи по розвитку телефонного зв’язку у сільській місцевості” з метою забезпечення потреб сільського господарства в телефонному зв’язку і поліпшення цим видом зв’язку потреб сільського населення. Встановлені завдання з будівництва до кінця п’ятирічки в сільській місцевості телефонних станцій загального користування і мережі внутрішньовиробничого телефонного зв’язку в колгоспах і радгоспах загальною ємністю 163 тис. номерів. *Радянська Україна. – 1972. – 30 червня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про створення зимових запасів картоплі, свіжих і перероблених овочів і фруктів для державної і кооперативної торгівлі в зимовий і весняний періоди 1972/1973 року”. Затверджено плани переробки овочів і фруктів та плани закладання на довгострокове зберігання картоплі, свіжих і перероблених овочів і фруктів. *Радянська Україна. – 1972. – 30 червня.*

9. м. Таллін. На міжнародних змаганнях із стрільби з лука львів’янка В.Ковпан встановила світовий рекорд вибивши на п’ятдесятиметровій дистанції 308 очок. *Радянська Україна. – 1972. – 3 червня.*

4 липня (вівторок).

4. м. Київ. Після реконструкції й оновлення відкрито Державний музей українського образотворчого мистецтва. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 582.

7 липня (п'ятниця).

8. м. Київ. Завершив роботу IX Міжнародний конгрес геронтологів, на якому обговорювались актуальні проблеми науки про старість та довголіття і було заслушано близько 700 доповідей. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 237-439.

11 – 12 липня (вівторок – середа).

4. м. Львів. Проходила науково-практична конференція музейних працівників України, скликана Міністерством культури УРСР з метою вдосконалення форм і методів науково-освітньої роботи музеїв і підвищення їх ролі в комуністичному вихованні трудящих. *Радянська Україна.* – 1972. – 13 липня.

12 липня (середа).

4. Танцювальний колектив Державного академічного театру опери та балету імені Т.Шевченка виїхав на 40-а денні гастролі до Японії. *Радянська Україна.* – 1972. – 13 липня.

1. м. Київ. Відбувся пленум Української республіканської ради профспілок, на якому обговорювалися питання поліпшення керівництва первинними профспілковими організаціями та підвищення їх ролі у виконанні завдань дев'ятої п'ятирічки. *Радянська Україна.* – 1972. – 13 липня.

13 липня (четвер).

3. м. Харків. На турбінному заводі ім. С.Кірова освоєно серійне виробництво нових турбін потужністю 500 тис. кВт., призначених для атомних електростанцій. *Радянська Україна.* – 1972. – 14 липня.

14 – 15 липня (п'ятниця – субота).

6. м. Житомир. Тривало розширене засідання Республіканської комісії при президії Верховної Ради УРСР з вивчення і впровадження у побут нових громадянських свят і обрядів (“Одруження”, “Народження” та ін.). *Радянська Україна.* – 1972. – 16 липня.

21 липня (п'ятниця).

1. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 18 травня 1972 р. “Про внесення доповнень і змін до Основ кримінального законодавства СРСР і союзних республік” президія Верховної Ради УРСР постановила внести до Кримінального кодексу УРСР ряд доповнень і змін (введено ст. 7¹. Поняття тяжкого злочину та ін.). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 31. – Ст. 260.

22 липня (субота).

3. Здано в експлуатацію судноплавний шлюз Канівської ГЕС. *Радянська Україна.* – 1972. – 23 липня.

1. м. Київ. Відбувся VII пленум ЦК ЛКСМУ, який був присвячений завданням комсомольських організацій республіки з поліпшення виховної роботи серед молоді на ударних комсомольських будовах. *Радянська Україна.* – 1972. – 23 липня.

24 липня (понеділок).

4. Почав курсувати перший дизельпоїзд між станціями Івано-Франківськ – Коломия, Івано-Франківськ – Болехів. *Радянська Україна.* – 1972. – 25 липня.

25 липня (віторок).

1. м. Київ. Перший секретар Кримського обкуму КПУ М.Кириченко інформував ЦК КПРС про численні звернення кримських татар з вимогами надання автономії, відкриття шкіл, мечетей. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.*

Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 212.

26 липня (середа).

6. Відбулося спільне засідання Планово-бюджетної комісії та Комісії з транспорту і зв'язку при Верховній Раді УРСР. Відмічалось, що впродовж 1971 р. у Вінницькій, Волинській, Запорізькій, Хмельницькій, Черкаській областях не було виконано завдання з залучення до шляхового будівництва ресурсів господарських організацій; через розпорощеність коштів на численних об'єктах збільшилися обсяги незавершених будівництв; внаслідок недоліків у роботі проектних організацій проекти часто випускалися із значними дефектами; в ряді випадків шляхове будівництво здійснювалось без технічної документації. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 31.*

27 липня (четвер).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому обговорювалося питання про роботу партійних організацій республіки з виконання постанови ЦК КПРС “Про підготовку до 50-річчя утворення СРСР”. *Радянська Україна. – 1972. – 28 липня.*

1. Перший заступник міністра вищої та середньої освіти УРСР В.Маланчук звернувся до першого секретаря ЦК КПУ з листом, в якому підкреслював власні заслуги в боротьбі з українським буржуазним націоналізмом, вказував на суттєві “політичні помилки” в книзі Р.Іванової “Михайло Драгоманов у суспільно-політичному русі Росії та України”, статтях Ю.Пінчука про історика М.Костомарова, П.Арсенича про одного з засновників Компартії Східної Галичини К.Саврича (Максимовича), наводив компрометуючі матеріали на письменника Р.Братуня та кандидата економічних наук С.Злупка. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 479.*

28 липня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР обрала головою президії Верховної Ради

СРСР І.Грушецького. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 31. – Ст. 261.

1. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про стан використання земель і додержання земельного законодавства в УРСР” з метою правильного обліку і раціонального використання земельних ресурсів, дальншого збільшення виробництва всіх видів сільськогосподарської продукції та забезпечення суворого дотримання земельного законодавства землекористувачами. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 31. – Ст. 262.

1. Верховна Рада УРСР прийняла Закон УРСР про затвердження указу президії Верховної Ради СРСР “Про заходи по посиленню боротьби проти алкоголізму” від 22 червня 1972 р. та закон УРСР про затвердження указу президії Верховної Ради УРСР “Про внесення доповнень і змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів УРСР” від 21 липня 1972 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 31. – Ст. 263, 264.

Липень.

1. м. Київ. ЗА „антирадянську діяльність” заарештовано співробітників Інституту філософії АН УРСР Є.Пронюка і В.Лісового. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 582.

3. м. Хмельницький. На єдиному в країні заводі з випуску апаратів для виготовлення виробів з термічних та реактивних мас випущено першу партію реактопластавтоматів з об’ємом пресформи 125 кубічних сантиметрів. *Радянська Україна.* – 1972. – 2 липня.

6. На засіданні постійної Комісії з важкої промисловості при Верховній Раді УРСР було заслушано повідомлення заступника голови виконкому Харківської облради депутатів трудящих С.Журавльова про хід виконання завдань з виробництва товарів культурно-побутового призначення і господарського вжитку машинобудівними і приладо-будівними підприємствами області. Відмічалось, що на 11 заводах питома вага товарів народного споживання в загальних обсягах виробництва становила

менше 1%, на трьох заводах виробництво таких товарів взагалі не було налагоджено, окрім підприємства не виконували завдань з випуску товарів для населення. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 29.*

9. На “Кубку Балтики” львів’янин А.Гнатів встановив два світові рекорди, піднявши у жимі 120,5 кг та у поштовху 132 кг. *Радянська Україна. – 1972. – 13 липня.*

11 серпня (п’ятниця).

3. м. Запоріжжя. Прийнято в експлуатацію першу чергу найбільшого у чорній металургії країни ковальсько-пресового цеху заводу “Дніпроспецсталь”. Його було оснащено найдосконалішим устаткуванням для виробництва широкого асортименту високоякісної продукції із сталі і сплавів. *Радянська Україна. – 1972. – 12 серпня.*

15 серпня (вівторок).

5. м. Київ. У Києво-Печерському державному історично-культурному заповіднику відкрито першу в УРСР постійно діючу виставку “Християнство і атеїзм на Україні”, з метою розкриття радянською владою “реакційної суті” християнської релігії. *Радянська Україна. – 1972. – 16 серпня.*

23 серпня (середа).

3. Президія Верховної Ради УРСР постановила утворити союзно-республіканське Головне управління Ради міністрів УРСР з садівництва, виноградарства і виноробної промисловості – Головплодвинпром УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 35. – Ст. 302.*

25 серпня (п’ятниця).

4. Президія Верховної Ради УРСР постановила перетворити Комітет з преси при Раді міністрів УРСР у Союзно-республіканський Держкомітет Ради міністрів УРСР у справах видавництв, поліграфії і книжкової торгівлі. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 35. – Ст. 304.*

28 серпня (понеділок).

4. Президія Верховної Ради УРСР постановила перетворити Комітет з кінематографії при Раді міністрів УРСР у Союзно-республіканський державний комітет Ради міністрів УРСР з кінематографії (Держкіно УРСР). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 36. – Ст. 313.

30 серпня (середа).

1. Відповідно до указів президії Верховної Ради СРСР від 31 серпня 1970 р. “Про внесення змін і доповнень до статей 22 і 36 Основ кримінального судочинства СРСР і союзних республік” та від 3 лютого 1972 р. “Про внесення змін до ст. 22 Основ кримінального судочинства СРСР і союзних республік”, а також враховуючи практику застосування кримінально-процесуального законодавства, президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни і доповнення до Кримінально-процесуального кодексу УРСР (до ст. 44, 45 і 48 стосовно участі, обов’язків і прав захисника у кримінальному судочинстві). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 36.

31 серпня (четвер).

9. м. Мюнхен (ФРН). На ХХ літніх олімпійських іграх киянин Б.Онищенко та львів’янин П.Ледньов стали олімпійськими чемпіонами у командному турнірі п’ятиборців. В особистому заліку Б.Онищенко здобув срібну нагороду, П.Ледньов – бронзову. Сумчанин В.Голубничий став срібним призером у спортивній ходьбі. *Радянська Україна.* – 1972. – 2 вересня.

Серпень.

3. Вінницька область. На Глухівському каоліновому комбінаті вперше в країні одержано найтонший каолін, необхідний для випуску високоякісних сортів паперу. *Радянська Україна.* – 1972. – 25 серпня.

5. м. Київ. Міськком КПУ скликав нараду, присвячену питанням вдосконалення форм і методів науково-атеїстичного виховання та

підвищення його ефективності. У нараді взяли участь перші секретарі і секретарі райкомів КПУ, які займалися ідеологічною роботою, голови і заступники голів виконкомів районних рад депутатів, секретарі райкомів ЛКСМУ, керівники ідеологічних установ. *Радянська Україна.* – 1972. – 18 серпня.

9. м. Москва. На чемпіонаті СРСР з плавання І.Устименко (Донецьк) у запливі на 100 м батерфляєм встановила всесоюзний рекорд, показавши час 1 хв. 6,6 сек. *Радянська Україна.* – 1972. – 17 серпня.

6 вересня (середа).

7. Помер народний артист УРСР, кінорежисер В.Івченко. *Украинская Советская Энциклопедия. Т. 4. – К., 1980. – С. 204.*

7 вересня (четвер).

4. Президія Верховної Ради УРСР постановила перетворити управління з преси виконкомів обласних рад депутатів трудящих в управління у справах видавництв, поліграфії і книжкової торгівлі виконкомів облрад депутатів трудящих УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 37. – Ст. 327.

12 вересня (вівторок).

8. Рада міністрів УРСР затвердила делегацію УРСР у складі 15 чоловік на XXVII сесію Генеральної Асамблеї ООН, яка мала відкритися 19 вересня 1972 р. у Нью-Йорку. Глава делегації – міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 452.

13 вересня (середа).

3. м. Шостка. На заводі хімічних реактивів з допомогою учених-хіміків Москви вперше освоєно випуск нової кислоти для парфумерної промисловості, що дала можливість покращити якість продукції даної галузі. *Радянська Україна.* – 1972. – 14 вересня.

15 вересня (п'ятниця).

4. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Питання комісії Верховної Ради УРСР по культурі”, якою зобов’язала Держплан УРСР, Мінфін УРСР і Міністерство культури УРСР розглянути і вирішити питання про збільшення виробництва бібліотечного обладнання, поліпшити забезпечення ним бібліотек, розширити пересилку літератури по міжбібліотечному абонементу тощо. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 38. – Ст. 336.

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову «Про наслідки перевірки стану додержання Положення про Державний прапор УРСР у Житомирській, Київській і Чернігівській областях». Міністерство торгівлі УРСР та правління Укоопспілки зобов’язано вжити заходів до того, щоб у торгівельній мережі республіки була достатня кількість державних прапорів СРСР та УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 38. – Ст. 337.

20 вересня (середа).

3. Президія Верховної Ради УРСР постановила внести доповнення до указу президії Верховної Ради УРСР “Про почесні звання УРСР” від 10 жовтня 1969 р. Перелік почесних звань доповнило звання “Заслужений економіст УРСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 39. – Ст. 348.

21 вересня (четвер).

4. м. Київ. Розпочалися гастролі трупи „Нью-Йорк-сіті балет” (США). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 583.

8. Делегаціями УРСР, БРСР та СРСР на XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО внесено проект резолюції про рівноправний географічний розподіл посад у секретаріаті, який з деякими поправками було схвалено резолюцією XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО від 20 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 рр.* – К., 1981. – С. 169, 485.

8. Делегаціями УРСР, БРСР та СРСР на XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО внесено проект резолюції про заходи зі збереження, охорони та розвитку національних культур як реальної основи культурного прогресу людства та зміцнення міжнародних культурних зв'язків. З деякими поправками його було схвалено резолюцією XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО від 16 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 171, 485.*

26 вересня (вівторок).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 23 країн-членів ООН на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції про незастосування сили у міжнародних відносинах і навічну заборону застосування ядерної зброї. Його було схвалено більшістю голосів резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 174, 486.*

27 вересня (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР видала постанову “Про доповнення ст. 12 указу президії Верховної Ради УРСР від 15 грудня 1961 р. “Про дальнє обмеження застосування штрафів, що накладаються в адміністративному порядку”. Доповнення стосувалось порядку накладання штрафів за порушення правил на придбання, установлення, будівництва і експлуатації радіоелектронних засобів, правил використання радіочастот, норм радіовимірювання і допустимих індустріальних завад радіо прийманню. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 40. – Ст. 353.*

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила визнати такою, що втратила чинність, постанову президії Верховної Ради УРСР “Про застосування законодавства у питанні порядку притягнення депутата місцевої ради депутатів трудящих до кримінальної відповідальності чи його арешту” від 6 квітня 1972 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 40. – Ст. 354.*

Вересень.

9. м. Мюнхен (ФРН). На ХХ олімпійських іграх киянин В.Борзов здобув золоту медаль у бігу на 100 м (10,14 сек.). У стрільбі по мішенні “кабан, який біжить” олімпійським чемпіоном став одесит Я.Железняк, встановивши світовий рекорд – 569 очок. *Радянська Україна. – 1972. – 3 вересня.*

9. На ХХ олімпійських іграх киянин Є.Аржанов вперше серед радянських бігунів здобув срібну медаль на 800-метрівці. *Радянська Україна. – 1972. – 5 вересня.*

9. В.Борзов з новим рекордом Європи (20,0 сек.) став олімпійським чемпіоном у бігу на 200 м. Золоту олімпійську медаль здобули на мюнхенському треку киянин В.Семенець і харків'янин І.Целовальников у зайді тандемів. *Радянська Україна. – 1972. – 6 вересня.*

9. А.Бондарчук (Рівне) став олімпійським чемпіоном у метанні молота. *Радянська Україна. – 1972. – 9 вересня.*

9. Киянин В.Манкін здобув олімпійське золото у змаганні яхт класу “Темпест”. Одесит М.Авілов став олімпійським чемпіоном і рекордсменом світу – 8.454 очка – у десятиборстві, срібну медаль у цьому виді змагань здобув киянин Л.Литвиненко. *Радянська Україна. – 1972. – 10 вересня.*

9. Сумчанин О.Шапоренко став олімпійським чемпіоном у запливі байдарок-одиночок, серед жінок у цьому виді байдарок перемогла одеситка Ю.Рябчинська. *Радянська Україна. – 1972. – 12 вересня.*

6 жовтня (п'ятниця).

8. Глава делегації Української РСР міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель виступив у загальній дискусії на пленарному засіданні ХХVII сесії Генеральної Асамблеї ООН з питання розрядки напруженості та зміцнення регіональної безпеки у світі. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 31-40.*

10 жовтня (вівторок).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ. Обговорювалися питання щодо завдань партійних організацій, радянських і господарських органів республіки із завершення осінніх польових робіт та підготовки до нового сільськогосподарського року. Пленум звільнив від обов'язків кандидата в члени політбюро ЦК КПУ і секретаря ЦК КПУ Ф.Овчаренка у зв'язку з переходом на наукову роботу. Кандидатом в члени політбюро і секретарем ЦК КПУ обрано В.Маланчука. *Правда України.* – 1972. – 11 октября.

11 жовтня (середа).

1. На засіданні політбюро ЦК КПУ була заслухана інформація голови КДБ при Раді міністрів про хід слідства зі справ на осіб, притягнутих до карної відповідальності за “ворожу антирадянську націоналістичну діяльність” і роботу із запобігання поширення “політично шкідливої” самвидавної літератури. В.Маланчуку і В.Федорчуку доручено розробити і внести на розгляд політбюро ЦК КПУ практичні заходи з питань посилення боротьби проти націоналістичної діяльності та пропаганди на теренах УРСР. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Док. і матеріали. Довідник.* У 2ч. – К. – 1997. – Ч.2. – С. 494.

12 жовтня (четвер).

1. м. Ташкент. Органами МВС та КДБ проведено 17 обшуків в помешканнях активних учасників кримськотатарського національного руху. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький.* – К., 2004. – С. 213.

16 – 25 жовтня (понеділок – середа).

8. м. Київ. Тривав міжрегіональний семінар ООН з питань організації керівництва установами, що займалися плануванням розвитку, у якому взяли участь 27 країн Європи, Азії, Африки і Латинської Америки.

Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 439.

19 жовтня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила продовжити термін повноважень Верховного суду УРСР, обраного Верховною Радою УРСР 20 жовтня 1967 р. до 5 сесії Верховної Ради УРСР VIII скликання. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 43. – Ст. 391.*

20 жовтня (п'ятниця).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 54 країн на XXVII сесії Генеральної Асамблей ООН внесено проект резолюції щодо здійснення Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам, який був схвалений резолюцією від 2 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 182, 486.*

21 жовтня (субота).

1. Відбувся VIII пленум ЦК ЛКСМУ, присвячений становищу і засобам з подальшого покращення внутрішньо-союзної роботи в комсомольських оорганізаціях республіки. Поряд із здобутками на пленумі відмічалось, що в деяких комсомольських організаціях слабко здійснювався контроль за суворим дотриманням уставу ВЛКСМ, за виконанням прийнятих рішень, не приділялась належна увага зростанню лав ВЛКСМ. Велику увагу пленум надав питанням підвищення ідейно-виховної роботи серед молоді, підбору, призначення й виховання комсомольських кадрів і активу. *Правда України. – 1972. – 22 октября.*

27 жовтня (п'ятниця).

3. Відбулось засідання Комісії з місцевої промисловості Верховної Ради УРСР. Відмічалося незадовільне виконання планових завдань з нарощування виробничих потужностей із випуску меблів та неефективне використання техніки на підприємствах Міністерства лісової і

деревообробної промисловості УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 44.

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 42 країн на ХХVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про становище в Південній Африці, яке було наслідком політики апартеїду. Проект підтримано значною більшістю голосів і схвалено резолюцією від 15 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 182, 486.

30 жовтня (понеділок).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 31 країни на ХХVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції щодо програми роботи Спеціального комітету з апартеїду. Проект схвалено з незначними змінами на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН резолюцією від 15 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 185, 486.

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 47 країн на ХХVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції щодо поширення інформації про апартеїд. З незначними змінами після обговорення у Спеціальному політичному комітеті його було схвалено резолюцією від 15 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 186, 486.

31 жовтня (вівторок).

4. м. Київ. Відкрито перший в Україні книжковий магазин-клуб “Сучасник”, де крім продажу книг організовувались зустрічі з письменниками. *Правда України.* – 1972. – I ноября.

Жовтень.

9. Ворошиловградська команда “Зоря” стала чемпіоном СРСР 1972 р. з футболу. *Правда України.* – 1972. – 31 октября.

3 листопада (п'ятниця).

1. м. Москва. Президія Верховної Ради СРСР ухвалила указ «Про зняття обмежень у виборі місця проживання передбаченого в минулому для окремих категорій громадян». *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 213.

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 19 країн на XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО внесено проект резолюції щодо посилення ролі ЮНЕСКО в боротьбі з расизмом і расовою дискримінацією. Основні його положення було включено до резолюції 10 (розділ I) “Внесок ЮНЕСКО в справу миру і її завдання в справі ліквідації колоніалізму і расизму”, схваленої XVII сесією Генеральної конференції ЮНЕСКО 18 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 188, 486.

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 17 країн на XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО внесено проект резолюції про виконання резолюції XVI сесії Генеральної конференції щодо внеску ЮНЕСКО в справу миру та її завдань у справі ліквідації колоніалізму. З деякими поправками його було схвалено на XVII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО як резолюція 10 (розділ II) від 18 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 190, 486.

4 листопада (субота).

1. У зв'язку із закінченням у листопаді-грудні 1972 р. строку повноважень народних засідателів районних (міських) народних судів УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила виконкомам обласних, Київської і Севастопольської міських рад провести вибори народних засідателів районних (міських) народних судів УРСР у січні-лютому 1973 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1972. – № 45. – Ст. 407.

9 листопада (четвер).

8. м. Лондон (Великобританія). Делегаціями УРСР, СРСР, Італії, ФРН та Франції на Міжурядовій конференції внесені поправки до ст. IX проекту Конвенції із запобігання забруднення морів скиданням відходів та інших матеріалів. Із змінами редакційного характеру проект було схвалено на цій конференції. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 195, 487.*

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 50 країн на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції “Питання про території, що перебувають під керуванням Португалії”. Переважною більшістю голосів проект було схвалено у Четвертому комітеті і на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН резолюцією від 14 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 196, 487.*

14 листопада (вівторок).

1. м. Київ. Ухвалена постанова ЦК КПУ «Про постанову ЦК КПРС «Про окремі категорії громадян, переселених в минулому з місць їх проживання в інші райони СРСР». Звернута увага обкомів партії та облвиконкомів на те, що питання переселення громадян до колишніх місць проживання повинні вирішуватись, як правило, через органи органабору, при наявності житла, можливості працевлаштування в суворому додержанні діючого законодавства та паспортного режиму. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 213.*

15 листопада (середа).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 20 країн на XXVII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції “Доповідь Спеціального комітету з питання про визначення агресії”, який було схвалено з поправками, внесеними делегацією Канади (резолюція від

14 грудня 1972 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 202, 487.*

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегацією Польщі та інших країн на XXVII сесії Генеральної Асамблей ООН внесено проект резолюції “Хімічна і бактеріологічна (біологічна) зброя”, з метою досягнення ефективної заборони хімічної зброї. Проект схвалено резолюцією від 29 листопада 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 205, 487.*

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про порядок накладення штрафів за порушення правил полювання”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 47. – Ст. 429.*

18 листопада (субота).

3. Харківська область. Найбільша в Україні піч, що обертається, на Балаклавському цементно-шиферному комбінаті дала першу тонну клінкера – первинного матеріалу для отримання цементу. Проектна потужність комбінату – 1 млн. тонн у рік. *Правда України. – 1972. – 19 листопада.*

20 листопада (понеділок).

6. На Південно-Західній залізниці завершено роботи з електрифікації нової дільниці двоколійної лінії Дарниця – Баришівка довжиною 50 км. *Правда України. – 1972. – 23 листопада.*

24 листопада (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила скликати 5 сесію Верховної Ради УРСР VIII скликання 26 грудня 1972 р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1972. – № 48. – Ст. 439.*

30 листопада (четвер).

1. с. Партизани (Генічеський район, Херсонська область). Відбулася стихійна демонстрація протесту проти дискримінації кримськотатарського народу, в якій взяло участь близько 200 кримських татар. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух*

(друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажсан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 213.

1. с. Донське (Сімферопольський район); с. Спокійне (Білогірський район, Кримська область). Насильно виселені кримськотатарські родини Д.Куртейтова (з дружиною і двома дітьми), Е.Мазінова (з дружиною і трьома дітьми), Ф.Губанової (з чотирма дітьми). *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажсан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 213.*

8. Українською РСР підписано Протокол про зміну Конвенції про міжнародні виставки, підписаної в Парижі 22 листопада 1928 р., зміненої і доповненої 10 травня 1948 р. та 16 листопада 1966 р. Основна мета протоколу полягала у внесенні ряду змін до правил і процедур проведення міжнародних виставок та зміни деяких положень, які стосувалися діяльності Міжнародного бюро виставок. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 460, 501.*

Листопад.

1. м. Ташкент. Більше як 500 членів КПРС – кримських татар звернулися з листом до першого секретаря ЦК КП Узбекистану Ш.Рашидова з проханням надати сприяння в поверненні їх народу на батьківщину. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажсан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.*

3. Введено в дію перший енергоблок Запорізької ДРЕС потужністю 300 тис. кВт. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 583.*

1 грудня (п'ятниця).

4. м. Київ. У Державному академічному театрі опери і балету УРСР

ім. Тараса Шевченка відбувся святковий вечір, присвячений 250-річчю з дня народження Г.Сковороди. *Правда України.* – 1972. – 3 листопада.

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 28 країн на XXVII сесії Генеральної Асамблей ООН внесено проект резолюції щодо здійснення Декларації про надання незалежності колоніальним країнам та народам спеціалізованими установами і міжнародними організаціями, що зв'язані з ООН, який було схвалено більшістю голосів резолюцією від 15 грудня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені:* Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 210, 487.

5 грудня (вівторок).

7. Помер український радянський письменник А.Головко. *Правда України.* – 1972. – 7 листопада.

6 грудня (середа).

7. Помер учений-біохімік, академік О.Палладін. *Правда України.* – 1972. – 8 листопада.

8 грудня (п'ятниця).

8. Делегаціями УРСР та Іраку на XXVII сесії Генеральної Асамблей ООН внесено переглянутий проект резолюції “Доповідь Комітету по зносиах з країною перебування”, у якому містився заклик до уряду країни перебування щодо вжиття ефективних заходів проти організації демонстрацій та пікетування приміщень представництв, акредитованих при ООН. Проект резолюції схвалено резолюцією від 18 грудня 1972 р. *Українська РСР на міжнародній арені:* Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 214, 487.

11 грудня (понеділок).

1. Комісія ЦК КПУ у складі В.Маланчука, О.Іващенка, С.Безклубенка інформувала вище компартійне керівництво республіки про “ідейно-організаційні та ідейно-політичні прорахунки” в діяльності музею народної ахітектури та побуту України. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 484.

12 грудня (вівторок).

1. Узбецька РСР. Заарештований один з активних учасників кримськотатарського національного руху, інженер Р.Джемілєв. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.

22 грудня (п'ятниця).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ, який заслухав і обговорив доповіді голови Ради міністрів УРСР, голови Держплану УРСР П.Розенка про Державний план розвитку народного господарства УРСР на 1973 р. і міністра фінансів УРСР А.Барановського про Держбюджет УРСР на 1973 р. Пленум постановив ухвалити проекти Держплану й Держбюджету УРСР на 1973 р. та доручив Раді міністрів внести їх на розгляд Верховної Ради УРСР. *Правда України.* – 1972. – 26 листопада.

29 грудня (п'ятниця).

8. Рада міністрів УРСР постановила прийняти пропозицію Управління гідрометеорологічної служби УРСР Міністерства меліорації і водного господарства УРСР і МЗС УРСР про підписання УРСР Конвенції із запобігання забруднення морів скиданнями відходів та інших матеріалів. Конвенція набрала чинності для УРСР 6 березня 1976 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 461, 501.

Грудень

1. м. Львів. Вилучено з продажу книгу “Леся Українка. Бібліографічний покажчик”, підготовлений Львівською науковою бібліотекою АН УРСР ім. М.Степанника (упорядники: М.Булавицька і М.Мороз), оскільки серед авторів праць про поетесу були названі І.Дзюба, І.Світличний, Є.Сверстюк, М.Осадчий, В.Стус. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 485.

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1973

4 січня (четвер).

3. ЦК КПУ і Рада Міністрів УРСР привітали учасників будівництва “велета хімії” – Ровенського заводу азотних добрив ім. 50-річчя СРСР із уведенням у дію потужностей з виробництва 765 тис. тонн мінеральних добрив і сотень тис. тонн слабкої азотної кислоти на рік. *Радянська Україна. – 1973. – 4 січня.*

8 січня (понеділок).

8. На своєму 1847-му засіданні Економічна і Соціальна Рада ООН в числі 27 країн обрала Українську РСР членом розширених сесійних комітетів Ради на 1973 р., розпочинаючи з дня обрання. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 9.*

11 січня (четвер).

3. ЦК КПУ і Рада Міністрів УРСР привітали учасників реконструкції колесопрокатного цеху на Нижньодніпровському трубо-прокатному заводі ім. К.Лібкнехта. Введена в дію додаткова потужність з виробництва 420 тис. штук цільнокатаних коліс на рік, дала можливість значно поліпшити забезпечення ними потреб залізничного транспорту. *Радянська Україна. – 1973. – 11 січня.*

3. м. Дніпропетровськ. Із складального цеху електровозобудівного заводу вийшов перший промисловий локомотив нової серії “ОПЕ-2”, призначений для вивезення залізної руди з глибоких кар’єрів. Новий локомотив міг водити поїзди вагою до 2,2 тис. тонн. *Радянська Україна. – 1973. – 12 січня.*

14 січня (неділя).

8. Секретаріат Світового конгресу вільних українців проголосив неділю, 25 березня 1973 р., Світовим українським днем відзначення 40-ї

річниці голodomору в Україні. *Українське слово (Париж). – 1973. – 14 січня.*

16 січня (вівторок).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Конвенцію про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації, підписану від імені УРСР у Монреалі 23 вересня 1971 р. з таким застереженням, зробленим при підписанні: “Уряд УРСР не вважає себе зв’язаним положенням пункту 1 ст. 14, який передбачає, що спори про тлумачення чи застосування Конвенції передаються до арбітражу або в Міжнародний суд на вимогу однієї з сторін у спорі”. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 461.*

21 січня (неділя).

1. м. Чортків (Тернопільська область). Напередодні річниці УНР розповсюдженні листівки антирадянського змісту, піднято 4 жовто-блакитні прапори. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 486.*

25 січня (четвер).

8. Рада міністрів УРСР постановила схвалити заключні акти Всесвітньої радіоконференції з космічного зв’язку, підписані від імені Української РСР у Женеві 17 липня 1971 р. У зазначених актах регламентувалися питання міжнародного співробітництва з космічного радіозв’язку. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 462, 501.*

26 січня (п’ятниця).

3. Став до ладу нафтопровід Талалаївка (Чернігівська область) – Великі Бубни (Сумська область). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 584.*

29 січня (понеділок).

1 м. Київ. За вироком обласного суду правозахисника Л.Плюща направлено на примусове лікування в психіатричну лікарню спеціалізованого типу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 484.

Січень.

1. м. Москва. Центральному комітету КПРС, президії Верховної Ради СРСР направлений запит представників кримськотатарського народу з питань розв'язання порушених ними національних проблем. *Кримські татари: шляхи до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.

1. Городоцький район (Львівська область). У Вишнянському технікумі плodoовочівництва органами КДБ викрита націоналістична організація, створена з ініціативи учня першого курсу І.Михайліва. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* – К., 2000. – С. 486.

3. Машинобудівники Сумського заводу важкого компресоробудування у співдружності з конструкторами Всесоюзного науково-дослідного інституту компресорного машинобудування і науковцями інших установ країни виготовили перший вітчизняний етиленовий компресор тиском 2,5 тис. атмосфер, призначений для технологічної лінії полімерів. *Радянська Україна.* – 1973. – 13 січня.

3. м. Херсон. Працівниками заводу “Паллада” споруджений унікальний док-велетень, який міг підіймати судна тоннажністю до 23 тис. тонн. *Радянська Україна.* – 1973. – 5 січня.

3. Дніпропетровська область. Введено в дію високо механізовану шахту “Західнодонбаська” № 20/23 потужністю 1,8 млн. тонн вугілля на добу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 484.

6. В Інституті проблем міцності АН УРСР створений випробний компресор “Нейтрон-2” для дослідження механічних властивостей металів в умовах ядерного опромінення. У ньому вперше у світовій практиці застосовано гіdraulічний метод для дистанційної передачі навантаження на випробуваний метал. *Радянська Україна.* – 1973. – 30 січня.

6. Групою спеціалістів Міністерства зв’язку УРСР створено першу в країні пересувну сільську телефонну станцію “Киянка”, розраховану на 50, 100, 150 або 200 номерів. Станція призначалася для встановлення оперативного зв’язку у колгоспах, радгоспах і на будівельних майданчиках. *Радянська Україна.* – 1973. – 4 січня.

6. м. Київ. З Бориспільського аеропорту почав курсувати на Цюрих повітряний лайнер “ТУ-104”. Ця міжнародна траса стала десятою для київських авіаторів. Крім Швейцарії повітряне сполучення існувало з ЧССР, Польщею, Угорщиною, Болгарією, НДР, Англією, Італією, Австрією, ФРН. *Радянська Україна.* – 1973. – 10 січня.

3 лютого (субота).

8. м. Лондон (Великобританія). На сторінках газети “Таймс” в обороні ув’язнених українців виступили англійські учени – проф. М.Кренстон (Лондонська школа економії), акторка Д.Ашкрофт (директор Королівського Шекспірівського театру), проф. А.Аер (Оксфордський університет), історик Р.Бірлей (президент Центральної ради коледжів Селі Оук), проф. Д.Броган (Кембріджський університет), проф. С.Гемпшир (ректор Вагам коледжу в Оксфорді), проф. Ф.Кермовд (Лондонський університет), лорд Роббінс (канцлер Стірлінг університету), проф. Р.Волгайм (Лондонський університет), скрипаль Є.Менухін і письменник Й.Прістлі. *Українське слово (Париж).* – 1973. – 14 березня.

13 лютого (вівторок).

4. Президія Верховної Ради Української РСР видала указ “Про підвищення матеріальної відповідальності читачів, які користуються книжковими фондами бібліотек”. Згідно з цим указом особи, які одержали книги в користування з державних або громадських бібліотек і не повернули

їх чи зіпсували, несли матеріальну відповіальність у розмірі п'ятикратної вартості неповернутих чи зіпсованих книг. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №9. – Ст. 68.*

19 лютого (понеділок).

1. м. Чортків (Тернопільська область). Органами КДБ викрита підпільна організація на чолі з В.Мармусом та С.Сапеляком. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 487.*

20 лютого (віторок).

1. Політбюро ЦК КПУ схвалило постанову “Про книгу П.Шелеста “Україно наша радянська”, в якій констатувалась наявність у праці “серйозних методологічних, ідейних помилок і суттєвих недоліків”. Визнано за доцільне вилучення книги з бібліотечних фондів республіки. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 487.*

1. Заслухавши інформацію голови КДБ при Раді міністрів СРСР В.Федорчука, політбюро ЦК КПУ схвалило постанову “Про роботу КДБ при Раді міністрів УРСР по припиненню ворожої націоналістичної антирадянської діяльності і ході слідства у справах осіб, заарештованих за ці прояви”. Силовим міністерствам і відомствам доручалось активніше відслідковувати процеси, що проходили в середовищі колишніх членів ОУН і УПА. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 487.*

24 лютого (субота).

1. с. Донське (Сімферопольський район, Кримська область). Відбулася нарада, в якій взяли участь 16 активних учасників кримськотатарського національного руху. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажсан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.*

26 лютого (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР видала постанову “Про підсумки організаційно-масової роботи місцевих Рад депутатів трудящих Української РСР за 1972 р.” Виконкомам рад запропоновано вжити необхідних заходів до поліпшення організаційно-масової роботи рад, підвищення її ролі в розв’язанні господарських і соціально-культурних завдань; створити необхідні умови для розвитку ініціативи й активності депутатів у здійсненні наданих їм повноважень, узагальнення і поширення кращого досвіду їх роботи. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1973. – №12. – Ст. 86.

6. Президія Верховної Ради УРСР видала постанову “Про адміністративну відповідальність за дрібне розкрадання державного або громадського майна”. Встановлено, що дрібне розкрадання державного або громадського майна, якщо подібні дії не каралися у кримінальному порядку, тягло адміністративну відповідальність у вигляді штрафу у розмірі від 10 до 50 руб. або застосування заходів громадського впливу. До адміністративної відповідальності за даний проступок притягувалися особи, яким до вчинення цих дій минуло 16 років. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1973. – №11. – Ст. 78.

7. Помер народний артист УРСР і заслужений артист РРФСР С.Шкурат, який працював з такими режисерами як О.Довженко, І.Кавалерідзе, брати Васильєви, І.Савченко, О.Долідзе, М.Донской. *Радянська Україна.* – 1973. – 1 березня.

8. Представниками УРСР, Нової Зеландії та Ямайки на ХХІІІ сесії Комісії соціального розвитку ООН був внесений проект резолюції з питання про престарілих і соціальне забезпечення. У проекті рекомендувалося здійснити необхідні заходи щодо соціального забезпечення в рамках загального планування, отримання виплат, приділення належної уваги трудящим з особливими потребами, зокрема жінкам, забезпечення фахової підготовки, працевлаштування. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 217-218.

Лютий.

1. ЦК КПУ схвалив постанову “Про заходи по посиленню інформаційно-пропагандистської роботи на закордон і протидії ідеологічним диверсіям буржуазних та буржуазно-націоналістичних зарубіжних центрів”. Передбачалося залучення до цього напряму роботи широкого кола науково-дослідних установ, громадських організацій, засобів масової інформації. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 488.*

1. м. Львів. Закінчився суд над В.Чорноволом. За статтею 62-1 Карного кодексу УРСР (“антирадянська агітація й пропаганда”) його засуджено до 7 років таборів сурового режиму і 5 років заслання. *Українське слово (Париж). – 1973. – 25 березня.*

3. м. Дніпропетровськ. На трубопрокатному заводі ім. Леніна запущено стан холодного прокатування труб ХПТ-2-40. Вперше у світовій практиці створено агрегат, що міг одночасно прокатувати дві сталеві труби. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 484.*

6. м. Львів. З конвеєра виробничо-технічного об’єднання “Електрон” почали сходити телеприймачі “Електрон-205” і “Електрон-205Д” із Знаком якості. *Радянська Україна. – 1973. – 8 лютого.*

8. США. Крайова управа Товариства української студентської молоді проголосила дні 18-25 лютого 1973 р. Тижнем оборони засуджених, з метою інтенсифікації кампанії інформування впливових американських кіл (академіків, державних діячів, студентів, засоби масової інформації) про політичні переслідування в Україні. *Українське слово (Париж). – 1973. – 11 лютого.*

4 березня (неділя).

1. м. Мелітополь. Відбулася нарада представників кримськотатарської молоді, ініційована Р.Рамазановим, Е.Куртумеровим, Е.Халіковим та А.Халіловим. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. /*

Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.

10 березня (субота).

4. ЦК КПУ і Рада Міністрів УРСР постановили присудити Державні премії УРСР ім. Тараса Шевченка в галузі літератури: К.Гордієнку – за роман-трилогію “Чужу ниву жала”, “Дівчина під яблунею”, “Буймир”; М.Ушакову – за збірки поезій “Мої глаза”, “Я рифмы не боюсь глагольної” і багаторічну плідну діяльність в галузі перекладів з української літератури; в галузі образотворчого мистецтва: В.Мухіну, В.Федченку, І.Овчаренку, І.Чумаку, Р.Головченку, А.Єгорову, І.Міньку (архітекторам) – за монумент “Україна – визволителям” у Міловому Ворошиловоградської області; в галузі концертно-виконавської діяльності: Д.Гнатюку – за виконавську діяльність 1971-1972 рр.; в галузі кінематографії: М.Ткачу (авторові сценарію), О.Косинову (режисерові), І.Писанку (операторові) – за повнометражний документальний фільм “Радянська Україна”. *Радянська Україна. – 1973. – 10 березня.*

14 березня (середа).

1. м. Коломия (Івано-Франківська область). Викрита нелегальна організація “Спілка української молоді Галичини”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 489.*

19 березня (понеділок).

1. Відбулося засідання Планово-бюджетної комісії Верховної Ради УРСР. Відзначалися непоодинокі випадки, коли підприємства і організації республіки, внаслідок недостатнього контролю з боку міністерств, відомств, виконавчих комітетів місцевих рад, порушували встановлений порядок ціноутворення. Особливо це стосувалося підприємств міністерств лісової і деревообробної промисловості УРСР, місцевої промисловості УРСР, побутового обслуговування населення УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – № 14.*

22 березня (четвер).

8. м. Париж (Франція). Відбулася прес-конференція Рейзи Палатник (єврейки з Одеси), ім'я якої стало відоме завдяки її листам, що їх поширив “Самвидав”. У листах вона протестувала проти свого ув’язнення у таборі звичайного режиму біля Дніпродзержинська. *Українське слово (Париж). – 1973. – 8 квітня.*

23 березня (п’ятниця).

1. м. Львів. Розповсюджено листівки “антирадянського націоналістичного змісту”. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 489.*

4. м. Київ. Відбувся IV пленум правління Спілки письменників України, присвячений питанням ідейної переконаності радянських письменників, їх “активної і конкретної участі у комуністичному будівництві”. Замість посад голови і чотирьох заступників голови правління введено посади першого секретаря і чотирьох секретарів правління СПУ, якими було обрано В.Козаченка (перший секретар) і П.Загребельного, Ю.Збанацького, О.Леваду, І.Солдатенка (секретарями). *Радянська Україна. – 1973. – 24 березня.*

23 – 25 березня (п’ятниця – неділя).

8. м. Київ. Перебувала делегація ідеологічних працівників НДР на чолі із завідувачем відділом агітації ЦК СЄПН Г.Модровом. Делегація була ознайомлена з формами і методами ідеологічної роботи парторганізацій республіки, партійним керівництвом в Україні засобами масової інформації (пресою, телебаченням, радіо). *Радянська Україна. – 1973. – 27 березня.*

24 березня (субота).

8. м. Денвер (США). Зусиллями відділень Українського історичного товариства і відділу УВАН відбулась конференція, на якій з доповіддю на тему “Десятиліття “Українського історика” виступив проф. Б.Винар. *Український історик. – 1-2 (37-38). Рік X. – 1973. – Нью-Йорк – Мюнхен. – С. 160.*

29 березня (четвер).

1. м. Львів. Органами КДБ при Раді міністрів УРСР викрита підпільна молодіжна організація “Український національно-визвольний фронт”, очолювана З.Попадюком. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 489.*

7. Помер письменник І.Муратов. *Радянська Україна. – 1973. – 31 березня.*

8. м. Лондон (Великобританія). Газета “Таймс” помістила нотатку П.Реддавея, одного з кращих радянологів Великобританії, у якій йшла мова про засудження В.Чорновола на 12 років ув’язнення й заслання. *Українське слово (Париж). – 1973. – 15 квітня.*

30 березня (п’ятниця).

8. м. Монреаль (Канада). На 90-му році життя помер Дмитро Донцов. *Українське слово (Париж). – 1973. – 15 квітня.*

Березень.

1. м. Київ. Відбувся суд над українськими літературними критиками і публіцистами І.Світличним та Є.Сверстюком, яких звинуватили у “антинародній пропаганді й агітації”. І.Світличного засудили на 7 років ув’язнення і 5 років заслання, Є.Сверстюка – на 5 років ув’язнення. *Українське слово (Париж). – 1973. – 13 травня.*

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан та заходи по дальшому поліпшенню кінообслуговування сільського населення”. Відмічались істотні недоліки у даній сфері. Перед Державним комітетом Ради міністрів УРСР з кінематографії ставилось завдання їх усунути, посилити організаторську роботу й підвищити вимогливість до підпорядкованих органів кінофікації й кінопрокату. В постанові підкреслено необхідність врахувати культурний рівень сільських жителів, поставлено завдання щодо технічної переоснащеності сільської кіномережі, а також до ідейно-художнього змісту і якості фільмів, що їх випускали кіностудії республіки. *Радянська Україна. – 1973. – 20 березня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про роботу будівельних

міністерств УРСР і Головкийвмісьбуду по прискоренню темпів технічного прогресу в будівництві". Відмічався недостатній вплив науково-технічних заходів на підвищення ефективності будівельного виробництва. Рада міністрів УРСР визнала необхідним встановити постійний контроль за ходом експериментального будівництва і прискорити впровадження експериментів у масове будівництво, посилити роботу з наукової організації праці, прискорити розробку і впровадження на будовах карт трудових процесів на масові види будівельно-монтажних робіт з урахуванням передового досвіду, забезпечити роботу за ними у 1975 р. до 30% усіх працюючих. *Радянська Україна.* – 1973. – 20 березня.

8. Українська інформаційна служба "Смолоскип" вислава памфлет "Суди в Україні – 1972" й інші інформаційні матеріали про арешти, суди й репресії в Україні усім конгресменам і сенаторам у США, членам парламенту в Канаді та інших країнах. *Українське слово (Паризь).* – 1973. – 8 квітня.

1 квітня (неділя).

9. м. Братислава (ЧССР). Гандболісти київського "Спартака" вчетверте поспіль виграли Кубок чемпіонок Європи, вигравши зустріч з румунською командою "Університет" з рахунком 17:8. *Радянська Україна.* – 1973. – 3 квітня.

3 квітня (вівторок).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ "Про внесення змін до статті 48 "Положення про вибори до обласних, районних, міських, сільських і селищних Рад депутатів трудящих УРСР", відповідно до якого виборчі округи на підставі ст. 121 Конституції УРСР утворювалися за наступними нормами: один виборчий округ на кожні 75 чол. населення, однак не менше 35 і не більше 120 виборчих округів. На території сільських і селищних рад з населенням до 500 чол. з дозволу президії Верховної Ради УРСР могло бути утворено і менше 35 виборчих округів. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1973. – №16. – Ст. 115.

4. Рада міністрів УРСР заснувала щорічну премію ім. П. Тичини –

“Чуття єдиної родини” за літературно-художні твори, спрямовані на виховання трудящих у дусі соціалістичного інтернаціоналізму. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 485.

4 – 6 квітня (середа – п'ятниця).

5. м. Вінниця. Відбулася республіканська науково-методична конференція, присвячена проблемам атеїстичного виховання в свіtlі рішень XXIV з'їзду КПРС, організована товариством “Знання” УРСР, Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, Інститутом філософії АН УРСР та ЦК ЛКСМУ. Учасники конференції обговорювали шляхи дальнього підвищення атеїстичної пропаганди, вдосконалення її форм і методів. *Радянська Україна.* – 1973. – 7 квітня.

6 квітня (п'ятниця).

8. Президія Верховної Ради УРСР постановила ратифікувати поправку до ст. 61 Статуту ООН щодо збільшення членського складу Економічної і Соціальної Ради ООН, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН на її XXVI сесії. Згідно з поправкою склад зазначеної Ради збільшився з 27 до 54 членів. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 463, 502.

9 квітня (понеділок).

1. У зв'язку із закінченням 13 червня 1973 р. строку повноважень обласних, районних, міських, сільських і селищних рад депутатів трудящих 13-го скликання президія Верховної Ради УРСР постановила призначити чергові вибори до вказаних рад на неділю, 17 червня 1973 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1973. – №17. – Ст. 122.

11 квітня (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про часткову зміну виборчої норми до обласних Рад депутатів трудящих Української РСР”, постановивши, що виборчі округи з виборів до облрад утворюються за 500

нормою один виборчий округ на кожні 10 тис. чол. населення, однак не менше 120 і більше 300 виборчих округів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – № 17. – Ст. 125.*

12 квітня (четвер).

1. м. Ташкент. Обласний суд засудив до 3-х років позбавлення волі у виправно-трудових таборах одного з активних учасників кримськотарського національного руху Р.Джемілєва. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.*

14 квітня (субота).

1. с. Чорнопілля (Білогірський район, Кримська область). Відбулася нарада за участю делегатів з України та Краснодарського краю. Обговорювалися питання організації святкування «Дервізи» (свята врожаю) та відкриття в Ленінському районі Кримської області пам'ятника партізанці А.Абденановій. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 214.*

17 квітня (вівторок).

4. м. Київ. У Республіканському будинку актора Українського театрального товариства відбувся вечір, приурочений до 100-річчя з дня смерті С.Гулака-Артемовського, яке на заклик ЮНЕСКО відзначалось у всьому світі. *Радянська Україна. – 1973. – 18 квітня.*

17 – 18 квітня (вівторок – середа).

1. м. Київ. Проходив пленум ЦК КПУ, який обговорював питання “Про завдання партійних організацій республіки по дальшому поліпшенню

роботи з кадрами у світлі рішень ХХІV з'їзду КПРС". Пленум прийняв постанову, у якій перед обкомами, міськкомами, райкомами КПУ, міністерствами і відомствами, виконкомами, профспілками, ЦК ЛКСМУ ставилось завдання поліпшувати роботу з кадрами, неухильно дотримуватись ленінських принципів добору, розстановки й виховання кадрів, глибоко вивчати політичні й ідеологічні якості працівників у процесі їх роботи, поліпшувати якість підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах і технікумах, зміцнювати трудову дисципліну, формувати в кадрів "глибоку комуністичну переконаність, класовий підхід до оцінки подій і явищ суспільного життя". *Радянська Україна.* – 1973. – 20 квітня.

18 квітня (середа).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ, у якому постановила утворити управління виконавчих комітетів обласних, Київської і Севастопольської міських рад з заготівлі і постачання палива населенню, комунально- побутовим підприємствам і установам. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1973. – №18. – Ст. 134.

24 квітня (вівторок).

8. В резолюції від 18 грудня 1972 р. Генеральна Асамблея ООН постановила заснувати Спеціальний комітет з питань міжнародного тероризму в складі 35 членів. Після проведення консультацій з усіма регіональними групами голова Генеральної Асамблей ООН призначив членом Спеціального комітету Українську РСР. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 9.

29 квітня (неділя).

8. м. Париж (Франція). Газета "Українське слово" повідомила, що президія СКВУ і Комісія з прав людини при СКВУ внесли меморандум в обороні засуджених українців В.Чорновола й І.Дзюби до Комісії з прав людини при ООН та до інших міжнародних правничих інституцій. *Українське слово (Париж).* – 1973. – 22-29 квітня.

Квітень.

3. Дніпропетровська область. Уведено в експлуатацію найбільший у країні Баловський елеватор, розрахований на зберігання 147 тис. тонн зерна. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 485.

6. Відбулося засідання Комісії з торгівлі Верховної Ради УРСР, на якому депутати піддали гострій критиці Міністерство торгівлі УРСР і правління Укоопспілки за нездовільне виконання заходів, визначених постановою Ради міністрів УРСР від 3 квітня 1970 р. щодо дальшого розвитку торгівлі на колгоспних ринках. Комісія встановила, що на багатьох колгоспних ринках, яких в УРСР налічувалося понад 2 тис., було відсутнє водопостачання, бракувало холодильних камер і торгівельних столів, не вистачало місць у камерах схову, споживча кооперація не використовувала наявних можливостей для розширення комісійної торгівлі сільсько-гospодарськими продуктами. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1973. – № 18.

6. м. Лейпциг (Німеччина). Верстатобудівному заводу ім. Косіора вручено золоту медаль весняного ярмарку. Нагороду вручено за експонавтій на виставці верстат-автомат для шліфування деталей типу валіків. *Радянська Україна.* – 1973. – 6 квітня.

8. м. Нью-Йорк (США). Біля будинку ООН пройшли мітинги, демонстрації кримських татар та радянських емігрантів інших національностей з вимогою надання свободи Р.Джемілєву та П.Григоренку. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажсан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 215.

8. США. Американський конгресмен М.Біяджі, довідавшись про масові арешти й репресії в Україні, звернувся до Генерального секретаря ООН К.Вальдгайма з вимогою, щоб ООН розглянула питання постійного порушення людських прав в Україні, арешти й закриті суди над українськими письменниками й інтелігенцією. *Українське слово (Париж).* – 1973. – 8 квітня.

9. м. Донецьк. На чемпіонаті СРСР з важкої атлетики ворошиловградець В.Михайлов (напівсередня вага) встановив світовий рекорд у двоборстві, набравши у сумі 327,5 кг ($142,5 + 185$). Радянська Україна. – 1973. – I травня.

3 травня (четвер).

8. США. Американський конгресмен Г.Гельстоскі порушив у Конгресі США справу В.Чорновола і репресій в Україні під кличкою “Ні! – відродженню сталінізму в Україні”. *Українське слово* (Париж). – 1973. – 27 травня.

7 травня (понеділок).

4. м. Київ. У Республіканському будинку літераторів відбувся вечір, присвячений 100-річчю з дня смерті поета-сатирика С.Руданського, яке відзначалось у світі за рішенням ЮНЕСКО. *Радянська Україна*. – 1973. – 8 травня.

11 травня (п'ятниця).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про внесення змін і доповнень до Кодексу про шлюб та сім’ю Української РСР”, яким передбачалося частину другу статті 62 даного Кодексу викласти у новій редакції. Зазначалося, що розірвання шлюбу або визнання шлюбу недійсним не тягне за собою зміни прізвища дітей. Якщо той з батьків, у якого дитина залишилася після припинення шлюбу або визнання його недійсним, бажав присвоїти їй своє прізвище, органи опіки і піклування могли дозволити зміну прізвища неповнолітньої дитини при наявності згоди обох батьків. У виняткових випадках, коли цього вимагали інтереси неповнолітнього, органи опіки і піклування були вправі дозволити зміну прізвища дитини і без згоди другого з батьків. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №21. – Ст. 181.*

12 травня (субота).

9. м. Мадрид (Іспанія). Кияни С.Мельников та С.Новиков стали чем-

піонами Європи з дзюдо. *Радянська Україна. – 1973. – 15 травня.*

17 травня (четвер).

1. м. Запоріжжя. Заарештований один з активних учасників кримськотатарського національного руху Е.Куртумеров. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 215.*

17 – 28 травня (четвер – понеділок).

8. м. Київ. Проходила іноземна спеціалізована виставка “Служба побуту - 73” за участі більш як 80 фірм і об’єднань з НДР, УНР, ЧССР, СФРЮ, Австрії, Англії, Італії, США, ФРН, Швейцарії й Франції. На виставці, організованій за сприяння торгівельно-промислових палат СРСР і УРСР, демонструвались машини для пралень самообслуговування, обладнання хімчисток, технологічні лінії з ремонту взуття та шиття одягу, апаратура для фотоательє, перукарень, косметичних салонів. *Радянська Україна. – 1973. – 18 травня.*

18 травня (п’ятниця).

8. м. Київ. При Академії наук УРСР створено Комітет з реалізації проекту ЮНЕСКО “Вивчення слов’янських культур”. На нього покладено обов’язки організовувати і координувати роботу установ науки і культури, навчальних закладів республіки із здійснення зазначеного проекту. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 441.*

19 травня (субота).

8. Представництво УРСР при ООН у відповідь на запит Генерально-го секретаря ООН надіслало йому лист щодо питання із здійснення Декларації про зміцнення міжнародної безпеки, прийнятої в 1970 р. на XXV сесії Генеральної Асамблеї ООН з ініціативи соціалістичних кра-

їн. У листі відмічалося, що Українська РСР підтримала резолюцію ООН, яка доручила Раді Безпеки вжити заходів для повного здійснення заяви Генеральної Асамблеї ООН про застосування сили в міжнародних відносинах і про заборону навічно застосування ядерної зброї. Відповідно до вимог Декларації ООН УРСР виступила за повну ліквідацію системи колоніалізму. Українська РСР підтримала пропозиції про санкції відповідно до Статуту ООН проти ПАР, Португалії і Південної Родезії, які ігнорували рішення ООН щодо деколонізації, апартеїду і расизму. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 41-42.*

25 травня (п'ятниця).

3. ЦК КПРС і КПУ, Рада міністрів СРСР і УРСР привітали учасників створення Запорізької ДРЕС з уведенням у дію першої черги електростанції на проектну потужність 1200 тис. кВт. *Радянська Україна. – 1973. – 25 травня.*

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про затвердження Положення про комісії по боротьбі з пияцтвом Української РСР”, у якому регламентувалися завдання комісій, порядок організації і проведення роботи, їх обов’язки і права. Зазначалося, що комісії утворюються при виконкомах районних, міських, обласних рад і при Раді міністрів УРСР. У питаннях, віднесених до їх компетенції, вони приймали постанови, обов’язкові для установ, організацій, службових осіб та громадян. Комісії розробляли і здійснювали заходи із запобігання пияцтва, алкоголізму і правопорушень, які вчинялися під впливом алкоголю; контролювали діяльність медичних витверезників; перевіряли в установах і організаціях стан роботи із боротьби з пияцтвом; перевіряли додержання підприємствами торгівлі і громадського харчування встановлених правил торгівлі спиртними напоями. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №24. – Ст. 197.*

27 травня (неділя).

8. м. Париж (Франція). Газета “Українське слово” повідомила, що до Секретаріату ООН надійшла петиція в справі Ніни Строкатої-Караванської,

яку 1972 р. було заслано на 4 роки до концтабору суворого режиму. Пе-тицію підписали 279 науковців США, Канади, Франції, Бельгії, Німеччини, Ізраїлю, Індії, Пакистану, Португалії та Швеції. *Українське слово (Париж). – 1973. – 27 травня.*

30 травня (середа).

7. Помер радянський хірург, заслужений діяч науки УРСР, почесний член Всесоюзного і голова Республіканського наукових товариств хірургів, завідувач кафедрою Київського медичного інституту, професор М.Коломійченко. *Радянська Україна. – 1973. – 1 червня.*

31 травня (четвер).

1. Начальник управління КДБ при Раді міністрів УРСР А.Цвєтков надав у розпорядження ЦК КПУ “компрометуючі матеріали” на письменника Б.Антоновича-Давиденка, який “залишився на колишніх позиціях і продовжував займатися націоналістичною обробкою творчої інтелігенції та інших осіб з числа своїх зв’язків”. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 491.*

Травень.

3. Відбулося засідання Комісії з будівництва при Верховній Раді УРСР, на якому розглядалося питання про забезпечення капітального будівництва в республіці проектно-кошторисною документацією та про поліпшення її якості. Відмічалося, що чимало проектних організацій випускали проекти з помилками у визначенні обсягів робіт, неправильно застосовували кошторисні нормативи. Зокрема, “Укрпівденніпро-комунбуд” збільшив кошторисну вартість водогону Дніпро-Кіровоград майже на 9 млн. руб., у 1972 р. із 300 проектів, розглянутих державною експертизою проектів Держбуду УРСР, 40 було повернуто на доробку. Комісія рекомендувала Держбуду УРСР разом із міністерствами і відомствами здійснити додаткові заходи з поліпшення проектно-кошторисної справи. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – № 22.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по поліпшенню офтальмологічної допомоги населенню, профілактики порушень зору і очного травматизму в Українській РСР”. Міністерство охорони здоров’я УРСР, обласні виконкоми, Київський і Севастопольський міськвиконкоми зобов’язано створити в 1973-1975 рр. у складі обласних та міських лікарень спеціалізовані очні стаціонари; організувати дитячі очні стаціонари в кожному обласному центрі та міжрайонні очні відділи у великих центральних районних лікарнях; оснастити очні відділи лікарень і кабінети поліклінік необхідною діагностичною й лікувальною апаратурою та інструментарієм; провести поглиблений огляд школярів з метою виявлення дітей з порушенням зору; розширити контингент підготовки та підвищення кваліфікації лікарів офтальмологів. *Радянська Україна. – 1973. – 18 травня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про розвиток наукових досліджень по охороні водного басейну від забруднення і комплексному використанню водних ресурсів республіки”. Рада міністрів УРСР зобов’язала Держплан УРСР, Академію наук УРСР, міністерства і відомства УРСР вжити необхідних заходів щодо економного витрачання води, широкого впровадження зворотного водопостачання; намітила найважливіші науково-дослідні й конструкторські роботи з охорони водного басейну та комплексного використання водних ресурсів. *Радянська Україна. – 1973. – 18 травня.*

6. Рада міністрів УРСР розглянула питання про організаторську роботу Держбуду УРСР з поліпшення проектування нових будинків, мікрорайонів і забудови міст Української РСР й прийняла відповідну постанову. Рада міністрів УРСР відмітила недоліки у цій справі, звернула увагу Держбуду УРСР на те, що він не досить вживав заходів щодо до-корінного поліпшення розробки проектів забудови житлових масивів, окремих будинків та об’єктів культурно- побутового призначення. Держбуду УРСР, Держплану УРСР, міністерствам і відомствам поставлено завдання забезпечити суворе додержання містозабудовної дисципліни, розширення виробництва високоякісних опоряджувальних матеріалів та їх застосування, створювати протягом 4-5 років завершенні архітектурні

ансамблі, що формували б зовнішній вигляд мікрорайонів і міст у цілому. *Радянська Україна. – 1973. – 18 травня.*

6. Вперше встановлено прямий повітряний зв'язок за маршрутом Москва – Київ – Париж – Монреаль завдовжки близько 6 тис. км. *Радянська Україна. – 1973. – 20 травня.*

1 червня (п'ятниця).

4. с. Гриньки (Полтавська область). На батьківщині класика української музики М.Лисенка відкрито музей композитора. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 485.*

3 червня (неділя).

7. Помер оперний співак, народний артист СРСР, лауреат Державної премії СРСР М.Гришко. *Радянська Україна. – 1973. – 6 червня.*

8 червня (п'ятниця).

8. На 90-му році життя померла Н.Полонська-Василенко – член-засновник Українського історичного товариства, професор і декан Українського вільного університету. *Український історик. – 3-4 (39-40). Рік X. – 1973. – Нью-Йорк – Мюнхен. – С. 162.*

9 червня (субота).

9. Вперше в історії українського боксу чемпіонами Європи стали В.Засипко з Донецька (перша найлегша вага) і А.Климанов з Жданова (перша середня вага). *Радянська Україна. – 1973. – 12 червня.*

29 червня (п'ятниця).

1. м. Київ. Розпочала роботу 6 сесія Верховної Ради УРСР VIII скликання. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №24. – Ст. 198.*

30 червня (субота).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про внесення зміни

до статті 59 Закону Української РСР про охорону здоров'я”, постановивши, що хворі на хронічний алкоголізм чи наркоманію особи, які ухиляються від лікування і порушують трудову дисципліну, громадянський порядок і правила соціалістичного співжиття, направляються на примусове лікування в порядку, встановленому законодавством СРСР і УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – №29. – Ст. 248.

Червень.

3. м. Жданов. На металургійному заводі “Азовсталь” завершено перший етап спорудження товстолистового стана “3600”. Унікальний агрегат призначено для вироблення великої довжини і ширини листів та сталевих плит товщиною від 5 до 200 мм, з яких виготовлялись магістральні газопровідні труби. Вони призначались для суднобудівної, машинобудівної та інших галузей промисловості. *Радянська Україна.* – 1973. – 26 червня.

3. м. Суми. Науковці філії Державного науково-дослідного інституту “Хімфотопроект” провели розробку нової негативної кольорової кіноплівки з світлоочутливістю 100-130 одиниць, у якій застосовано “захисні” компоненти, що розчинялися не у воді, а у важколетючому органічному розчині. *Радянська Україна.* – 1973. – 7 червня.

3. За співробітництва колективів ряду науково-дослідних інститутів – “Дніпрохоксу”, Українського та Східного вуглехімічних, горючих копалин, а також Харківського коксохімічного заводу розроблено принципово новий спосіб одержання коксу з недефіцитного вугілля, яке до того вважалося не коксівним. *Радянська Україна.* – 1973. – 13 червня.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про додаткові заходи по збільшенню виробництва і поліпшенню якості меблів підприємствами Міністерства лісової і деревообробної промисловості УРСР у 1973-1976 рр.” Вказане міністерство зобов’язано забезпечити приріст виробництва меблів майже на 182 млн. руб. Визнано за необхідне посилити роботу з концентрації меблевого виробництва, прискорити технічне перевоснащення підприємств, забезпечити систематичне підвищення кваліфікації робітників та інженерно-технічних працівників. Рада міністрів

УРСР перед науково-дослідними інститутами і проектно-конструкторськими інститутами поставила завдання забезпечити створення нових видів економічних меблів високої якості й поліпшеної фурнітури. Міністерство торгівлі УРСР зобов'язано поліпшити торгівлю меблями.
Радянська Україна. – 1973. – 14 червня.

14 липня (п'ятниця).

1. м. Київ. Завідувач відділом адміністративних органів ЦК Компартії України Д.Опанасюк повідомляв першого секретаря ЦК КПУ В.Щербицького, що з числа проживаючих у республіці кримських татар «виявлено» понад 300 осіб, які раніше входили до «автономістського руху». *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 215.

23 липня (понеділок).

6. Указом “Про внесення доповнень і змін до Кримінального Кодексу і Кримінально-процесуальних кодексів Української РСР” президія Верховної Ради УРСР постановила доповнити Кримінальний кодекс УРСР статтею 217² (Угон повітряного судна). Передбачалося за угон повітряного судна, що перебувало на землі або в польоті позбавлення волі від 3 до 10 р.; ці ж дії, які були вчинені із застосуванням насильства чи погроз або спричинили аварію повітряного судна, каралися позбавленням волі від 5 до 15 р.; ці ж дії, якщо вони призвели до загибелі людей або заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, каралися позбавленням волі від 8 до 15 р. з конфіскацією майна або смертною карою з конфіскацією майна. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №32. – Ст. 260.*

29 липня (субота).

1. м. Генічеськ (Херсонська область). Проведений обшук у помешканні одного з активістів кримськотатарського національного руху

Е.Сефарова. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажсан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 215.

Липень.

1. м. Ташкент. Ініціативна група кримських татар оприлюднила лист-протест проти засудження активного учасника кримськотатарського національного руху Р.Джемілєва. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажсан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.

9. м. Гренобль (Франція). Чемпіоном світу зі стрільби з лука став киїнин В.Сидорук. *Спортивна газета.* – 1973. – 31 липня.

9. м. Тампере (Фінляндія). Чемпіонами світу і Європи на байдарках і каное стало п'ятеро спортсменів з України: П.Грешта, О.Шапаренко, В.Юрченко, А.Кобрисєв, С.Нікольський. *Спортивна газета.* – 1973. – 31 липня.

3 серпня (п'ятниця).

8. м. Київ. Розпочав роботу 4-місячний міжнародний семінар з питань електрозварювання, який було організовано при Інституті електрозварювання імені Є.Патона АН УРСР у співробітництві з ООН у промисловому розвитку (ЮНІДО). В роботі семінару брали участь представники Болгарії, Угорщини, Румунії, Югославії, Індії, Пакистану, АРЄ та інших країн. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 442.

4 серпня (субота).

1. м. Сімферополь. Відбулася зустріч активістів кримськотатарського національного руху Р.Годженова, Р.Емінова, Е.Халілова, Я.Касимова

з заступником голови Кримського облвиконкому Барановським. Обговорювались питання планового переселення кримських татар у Крим, створення необхідних умов для прописки і укладення договорів купівлі-продажу приватних будинків. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.*

7 – 8 серпня (вівторок – середа).

1. м. Київ. За дорученням секретаря ЦК Компартії України І.Лутака відбулася зустріч представників кримськотатарського народу Р.Годженова, Р.Емінова, Е.Халілова, Я.Касимова, А.Рашидова з працівниками відділу адміністративних органів ЦК. Передано листа на ім'я першого секретаря ЦК КПУ В.Щербицького з проханням розглянути питання щодо організованого повернення кримських татар на територію Криму. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.*

14 серпня (вівторок).

1. м. Москва. В приймальню ЦК КПРС передано текст звернення на ім'я Генерального секретаря ЦК КПРС Л.Брежнєва в зв'язку з 50-річчям утворення СРСР, скріплене підписами 8 тис. кримських татар. До ЦК КПРС, Верховної Ради СРСР та громадських організацій переданий лист-протесту проти репресій щодо кримських татар, підписаний 4 тис. громадянами. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.*

15 серпня (середа).

1. Секретар ЦК КПУ В.Маланчук та завідувач відділом пропаганди і агітації ЦК КПУ А.Мяловицький звернулися з доповідною запискою до ЦК КПУ, в якій пропонували використати можливості силових структур для викриття і ліквідації незареєстрованих ралігійних сект. У іншій доповідній записці – “Про емігрантські настрої серед частини населення Чернівецької області” В.Маланчук та А.Мяловицький запропонували вищому політичному керівництву республіки посилити роботу з викриття і притягнення до кримінальної відповідальності активних пропагандистів “руху” за виїзд євреїв з СРСР, “емісарів зарубіжних сіоністських центрів”. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 492.*

17 серпня (п'ятниця).

1. Тернопільська область. Викрита підпільна організація під умовою назвою “Армія”, очолювана В.Тришем. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 493.*

22 серпня (середа).

8. На своєму засіданні Рада з питань торгівлі і розвитку ООН обрала представника УРСР як одного із заступників голови Ради на період від початку її 13-ї сесії до початку 14-ї. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 10.*

29 серпня (середа).

1. м. Ташкент. Перший секретар ЦК Компартії Узбекистану Ш.Рашидов звернувся до ЦК КПРС з листом, в якому просив продовжити переселення кримських татар у Кримську область на основі оргнабору, оскільки припинення роботи в даному напрямку дестабілізувало ситуацію в Узбецькій РСР. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримсько-татарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х*

років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 217.

Серпень.

1. ЦК КПУ прийняв постанову “Про роботу партійних організацій м. Жданова Донецької області по вихованню молоді в дусі комуністичної моралі”. Наголошувалось, що міський комітет, райкоми партії, комсомольські й профспілкові організації міста слабко спрямовували діяльність на формування в усіх юнаків і дівчат глибоких ідейних переконань, виховання у них почуття високого громадського обов’язку перед суспільством, комуністичного ставлення до праці, а в деяких виробничих колективах не давалась гостра оцінка проявам недисциплінованості, пияцтва, хуліганства. ЦК КПУ зобов’язав відповідні органи усунути відмічені постановою недоліки й посилити роботу з формування у молоді марксистсько-ленінського світогляду й класового підходу до подій і явищ суспільного життя. *Радянська Україна. – 1973. – 29 серпня.*

4. м. Київ. За рішенням бюро обласного комітету КПУ заборонено для демонстрування кінострічку “Соната про художника”, присвячену відомому українському скульптору і музейнику І.Гончару (режисер В.Шкурін). *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 493.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про додаткові заходи по розвитку громадського харчування на виробничих підприємствах”, зобов’язавши обласні виконкоми, Київський і Севастопольський міськвиконкоми, міністерства й відомства поліпшити дієтичне харчування, покращити культуру обслуговування, забезпечити належні санітарні умови, виконати завдання з приросту мережі їдалень, організувати безперебійне постачання їм продуктів. *Радянська Україна. – 1973. – 29 серпня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про організаторську роботу міністерств і відомств УРСР по дальшому підвищенню ефективності науково-дослідних робіт і впровадженню досягнень науки і техніки в народне господарство”. Міністерства й відомства УРСР,

Академію наук УРСР, Держплан і Держбуд УРСР зобов'язано прискорити темпи науково-технічного прогресу, більше уваги приділяти питанням ефективності науково-дослідних робіт, зосередити зусилля наукових організацій на розробці принципово нових знарядь праці, комплексів та систем машин, безперервних технологічних процесів з високим ступенем механізації й автоматизації. *Радянська Україна.* – 1973. – 29 серпня.

9. Одесит Я.Железняк здобув звання чемпіона Європи у стрільбі з малокаліберної гвинтівки по мішені “Кабан, що біжить”, набравши 573 очка з 600 можливих й встановивши новий світовий рекорд. *Спортивна газета* – 1973. – 14 серпня.

5 вересня (середа).

1. м. Запоріжжя. Обласною прокуратурою заарештований і притягнутий до кримінальної відповідальності один з активістів кримськотатарського національного руху Р.Рамазанов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.

14 вересня (п'ятниця).

1. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому обговорювалися питання про хід збирання врожаю, виконання соціалістичних зобов'язань 1973 р. з продажу державі продукції рослинництва і тваринництва, заходи з подальшого збільшення виробництва і заготівель зерна та інших продуктів сільського господарства у 1974 р.; про хід обміну партдокументів у партійних організаціях республіки. Пленум ЦК КПУ розглянув організаційне питання й перевів з кандидатів у члени політбюро ЦК КПУ М.Борисенка і В.Сологуба. Кандидатами в члени ПБ ЦК КПУ обрані І.Соколов і В.Федорчук. *Правда України.* – 1973. – 15 січня.

17 вересня (понеділок).

1. На території СРСР розповсюджувалось «Звернення представників

кримськотатарського народу до комуністичних і робітничих партій світу» з проханням надати кримським татарам підтримку в поверненні на батьківщину, розв'язанні інших національно-культурних питань. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажсан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.*

18 вересня (вівторок).

6. Президія Верховної Ради УРСР видала указ “Про адміністративну відповіальність за виготовлення або зберігання самогону та апаратів для його вироблення”. Встановлено, що виготовлення або зберігання без мети збути самогону чи інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення, а також виготовлення без мети збути або зберігання апаратів для вироблення самогону, якщо ці дії не каралися в кримінальному порядку, тягли адміністративну відповіальність у вигляді штрафу від 10 до 50 руб. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №40. – Ст. 340.*

6. Президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни до ст. 149 (Виготовлення, зберігання і збут самогону та інших спиртних напоїв домашнього вироблення) Кримінального кодексу УРСР. Передбачено, що виготовлення або зберігання без мети збути спиртних напоїв домашнього приготування, а також апаратів для їх вироблення, якщо за такі дії протягом року були вже застосовані заходи адміністративного стягнення, каралися позбавленням волі на строк до двох років, або виправними роботами до 1 року, або штрафом до 300 руб.; такі ж дії з метою збути – каралися позбавленням волі від 3 до 5 років. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №40. – Ст. 342.*

8. Делегацією УРСР та делегаціями 74 країн на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції про прийом НДР і ФРН до членів ООН. Проект був схвалений без голосування (резолюція від 18 вересня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 222,488.*

19 вересня (середа).

7. Помер учений-механік, лауреат Державної премії УРСР, академік АН УРСР, Заслужений діяч науки і техніки УРСР, доктор технічних наук, професор, засновник наукової школи в галузі термомеханіки А.Коваленко. *Радянська Україна.* – 1973. – 21 вересня.

20 вересня (четвер).

1. м. Київ. Відбувся IV пленум Української республіканської ради профспілок. Обговорені питання та накреслені конкретні заходи з дальшого поліпшення роботи з кадрами, підвищення їх відповідальності за виконання соціалістичних зобов'язань і планів IX п'ятирічки. Учасники пленуму вказували на недоліки й упущення, які мали місце в роботі з профкадрами. Були висловлені критичні зауваження на адресу ряду рад і комітетів профспілок Сумської, Одеської, Черкаської областей, які слабко займалися добором і вихованням профспілкових кадрів, повільно вдосконалювали стиль і методи роботи, багато часу витрачали на проведення нарад і мало надавали практичної допомоги на місцях. *Радянська Україна.* – 1973. – 21 вересня.

24 вересня (понеділок).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 34 країн-членів ООН на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції з Корейського питання. Передбачалося розпустити “Комісію ООН по об'єднанню і відновленню Кореї”; ліквідувати право на використання прапору ООН іноземними військами, розміщеними у Південній Кореї і розпустити “Командування ООН”; пропонувалося вивести всі іноземні війська, розміщені у Південній Кореї з метою незалежного мирного возз'єднання Кореї. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 223-224.

4. м. Київ. Відбувся урочистий вечір, присвячений 100-річчю від дня народження української співачки С.Крушельницької. За рішенням ЮНЕСКО ювілей відзначався у усьому світі. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 486.

26 вересня (середа).

3. Миколаївська область. На Жовтневому суднобудівному заводі “Океан” спущено на воду найбільший в СРСР рудовоз “Зоя Космодемянська”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 486.

28 вересня (п'ятниця).

8. Президія Верховної Ради УРСР постановила ратифікувати Конвенцію про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами, підписану від імені Української РСР у Москві 29 березня 1972 р. Мета Конвенції – забезпечити відшкодування збитків, заподіяних державі, юридичним і фізичним особам та їх майну космічними об'єктами, які використовують для дослідження космічного простору. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 464, 500.

Вересень.

1. Секретар ЦК КПУ В.Маланчук направив першому секретарю ЦК КПУ В.Щербицькому компрометуючі матеріали на завідувача відділом культури ЦК КПУ П.Федченка, якого звинуватив у потуренні “націоналістичним ідейно незрілим елементам”. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 494.

1. Секретар ЦК КПУ В.Маланчук звернувся з листом до політbüro Компартії України “Про деякі питання роботи з творчою інтелігенцією республіки”, в якому пропонував провести суттєві кадрові зміни у керівництві творчих спілок, громадських організацій, висунути на головні посади “ідейно зрілих” літераторів і митців, налагодити чітку систему марксистсько-ленінського навчання творчих працівників. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 486.

9. м. Тегеран (Іран). Львів'янин М.Юнак (вагова категорія до 57 кг) став чемпіоном світу з самбо. *Радянська Україна.* – 1973. – 14 вересня.

9. м. Лондон (Великобританія). Львів'янин П.Ледніов став чемпіоном світу із сучасного п'ятиборства. *Спортивна газета.* – 1973. – 11 вересня.

9. м. Неаполь (Італія). Яхтсмени В.Манкін і В.Акименко з Києва здобули перемогу на першості світу у класі “Темпест”. *Спортивна газета.* 1973. – 4 вересня.

3 жовтня (середа).

8. м. Київ. Завершив роботу двадцятирічний радянсько-італійський симпозіум, присвячений проблемам целюлозно-паперової промисловості. Учасники симпозіуму обговорили питання отримання високоякісних напівфабрикатів з листяних порід деревини, подальшої автоматизації целюлозного виробництва. *Правда України.* – 1973. – 4 жовтня.

8 жовтня (понеділок).

8. м. Нью-Йорк (США). Міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель виступив у загальній дискусії на пленарному засіданні XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН. У його виступі йшлося про перехід у світі від тривалої напруженості та “холодної війни” до розрядки; утвердження мирного співіснування держав з протилежним соціальним ладом, з протилежною ідеологією; про подання допомоги країнам, що розвивалися; прискорення повної ліквідації колоніалізму. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 43-55.

10 жовтня. (середа).

1. Політбюро ЦК КПУ ухвалило таємну постанову про посилення боротьби з незареєстрованими релігійними сектами, в якій передбачався ряд репресивних заходів. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 487.

12 жовтня (п'ятниця).

8. Постійними представниками при ООН Української РСР і 57 країн

надіслано лист голові XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН про включення до порядку денного цієї сесії додаткового питання “Незаконна окупація збройними силами Португалії деяких районів Республіки Гвінея-Бісау і акти агресії, що чиняться проти населення Республіки”. Пропонувалося добитися негайного припинення репресивної війни, яку уряд Португалії вів проти Республіки Гвінея-Бісау і відновити територіальну цілісність цієї країни. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 224-225.*

15 жовтня (понеділок).

8. Делегаціями УРСР, СРСР, Болгарії і Румунії на Міжнародній конференції із запобігання забруднення моря були внесені пропозиції про визнання Чорного моря особливим районом. У пропозиціях було зазначено, що Чорне море є майже повністю закритим басейном, обсяг щорічного водного обміну у якому оцінюється лише як 0,001 всього обсягу води, тому повний обмін цієї води може відбуватися протягом тисяч років. З огляду на це у пропозиціях регламентувалися заходи із запобігання забруднення нафтою з суден Чорного моря як особливого району і з скидання в море шкідливих речовин. З незначними змінами та деякими поправками ці пропозиції були включені до відповідних частин Міжнародної конвенції із запобігання забруднення моря 1973 р., яка була схвалена на конвенції. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 225, 488.*

17 жовтня (середа).

8. Згідно з пунктом 3 Правил процедури Міжнародної конференції з запобігання забруднення моря представника делегації Української РСР призначено членом Комітету з перевірки повноважень. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 10.*

22 жовтня (понеділок).

8. У центральних установах ООН від імені УРСР була підписана із

застереженнями Митна конвенція 1972 р., що стосувалася контейнерів. Конвенцією передбачалась уніфікація процедури пропуску контейнерів через державні кордони та встановлювались умови й процедури їх огляду митними властями. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 465, 502.*

25 жовтня (четвер).

8. Повноважні представники Української РСР в Малазі-Торремоліносі підписали Міжнародну конвенцію електрозв'язку. Конвенцією регламентувалося широке коло питань міжнародного співробітництва щодо використання різних засобів зв'язку, яке здійснювалося в рамках Міжнародного союзу електрозв'язку. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 465, 502.*

26 жовтня (п'ятниця).

8. Делегацією УРСР разом з делегаціями 47 країн-членів ООН на ХХVІІІ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції з питання про діяльність профспілок з боротьби проти апартеїду. У проекті пропонувалося Групі з апартеїду та Управлінню громадської інформації докласти особливих зусиль у співробітництві з Міжнародною організацією праці з тим, щоб ознайомити профспілки в усьому світі із становищем у Південній Африці і пропагувати діяльність профспілкового руху, спрямовану на ліквідацію апартеїду в Південній Африці. Проект був схвалений переважною більшістю голосів у результаті поіменного голосування (резолюція від 14 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 321, 488.*

Жовтень.

1. ЦК КПУ розглянув питання про серйозні недоліки у справі запровадження науково-дослідних і конструкторських розробок на підприємствах Міністерства промисловості будівельних матеріалів УРСР. У прийнятій постанові відмічено, що колегія міністерства, міністр Г.Бакланов не надавали належної уваги прискоренню науково-технічного

прогресу в галузі, некритично оцінювали стан справ і погано керували запровадженням результатів наукових досліджень у виробництво. Перевірка 270 наукових досліджень, виконаних у 1968-1971 рр., встановила, що 170 з них, на які було витрачено більше 5 млн. крб., у виробництво запроваджені не були. За недоліки у цій справі ЦК КПУ наклав суворі партствягнення на міністра Г.Бакланова і його замісника П.Адріанова. *Правда України.* – 1973. – 13 октября.

4. м. Кишинів. Оперний співак І.Пономаренко (Україна) разом з Ю.Статником (Молдавія) стали переможцями VI Всесоюзного конкурсу ім. М.Глінки. В конкурсі вокалісток перша премія присуджена не була. Друге місце зайняла студентка Київської консерваторії Н.Чміхало. *Правда України.* – 1973. – 19 октября.

8. Ватикан. Митрополит Й.Сліпий виступив на II Ватиканському соборі із схваленою папою Павлом VI пропозицією щодо створення Київсько-Галицького патріархату. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 487.

9. м. Харків. Штангіст з Рівного В.Устюжин (перша важка вага) на чемпіонаті України у поштовху встановив світовий рекорд, піднявши 224 кг. *Правда України.* – 1973. – 16 октября.

9. м. Турин (Франція). Киянка Ю.Клекова завоювала золоту медаль на чемпіонаті Європи із стрільби на траншейному стенді. Її результат – 139 мішеней з 150 можливих. *Правда України.* – 1973. – 3 октября.

1 листопада (четвер).

8. Делегацією УРСР на XVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесені поправки до статей проекту Декларації про ліквідацію всіх форм релігійної нетерпимості. У них зазначалося, що з метою повного забезпечення свободи совісті церква відокремлюється від держави, а школа від церкви; всі церкви, релігійні вірування і течії рівні перед законом; жодна церква чи віра не може мати будь-яких привілеїв або обмежень у своїй діяльності; всім особам забезпечується рівноправність у всіх галузях господарського, державного, культурного і суспільно-політичного

життя, незалежно від релігії та інших переконань; особливі зусилля мають бути докладені до боротьби з дискримінацією за ознакою релігії або інших переконань. Остаточно ці поправки не розглядалися, оскільки Генеральна Асамблея ООН не закінчила підготовки проекту Декларації. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 232, 488.*

4 листопада (неділя).

1. м. Москва. В приймальню ЦК КПРС переданий лист кримськотарської інтелігенції, в якому вимагалось негайно звільнити Д.Акімова. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 216.*

9 листопада (п'ятниця).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 63 країн на XXVI-II сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції з питання про території, що перебували під управлінням Португалії. У проекті перед урядом Португалії ставилась вимога негайно припинити колоніальні війни і репресивні акти проти народів Анголи і Мозамбіку. Всі держави закликались до утримання від усякого співробітництва з Португалією, пов'язаного з використанням у воєнних цілях будь-якої території, що перебувала під її пануванням. Переглянутий проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН шляхом поіменного голосування (резолюція від 12 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 237, 489.*

12 листопада (понеділок).

8. Делегаціями УРСР і Бурунді на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про літніх і престарілих осіб. У проекті рекомендувалося урядам здійснювати, наскільки дозволяли національні умови, особливо в розвинутих країнах, необхідні заходи соціального

забезпечення в рамках загального планування. Проект резолюції був схвалений одноголосно (резолюція від 14 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 238, 489.*

14 листопада (середа).

8. Делегацією УРСР і делегаціями 37 країн на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про становище у Південній Африці, що було наслідком апартеїду. У проекті засуджувався південноафриканський режим та діяльність країн і компаній, які продовжували поставляти йому військове обладнання і спорядження. Раду Безпеки ООН проходилося терміново розглянути становище у Південній Африці та агресивні дії її режиму з тим, щоб вжити ефективних заходів для урегулювання становища у цьому регіоні. Проект був схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 14 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 242, 489.*

16 листопада (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила скликати сьому сесію Верховної Ради УРСР VIII скликання 20 грудня 1973 р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – №48. – Ст. 426.*

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 33 країн на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про доповідь Спеціального комітету з питання про визначення агресії. У проекті зазначалося, що Спеціальний комітет з питання про визначення агресії мав відновити свою роботу на початку 1974 р. у Нью-Йорку з метою виконання свого завдання й подання Генеральній Асамблеї ООН на XXIX сесії проекту визначення агресії. З деякими змінами проект був схвалений на пленарному засіданні Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 12 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 245, 489.*

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 49 країн на XXVIII

сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про Південну Родезію. У проекті прохалося усі уряди вжити ефективних заходів для забезпечення суворого виконання санкцій, накладених Радою Безпеки ООН і забезпечити повне припинення ними будь-якої форми співробітництва з незаконним режимом у Південній Родезії (Зімбабве). Проект був схвалений переважною більшістю голосів (резолюція від 12 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 250, 489.*

23 листопада (п'ятниця).

1. Відбулося чергове засідання президії Верховної Ради УРСР. Розглянуто питання про роботу рад Херсонської області із забезпечення додержання соціалістичної законності і охорони громадського порядку, за результатами чого була прийнята відповідна постанова. Відмічалося, що багато рад області не здійснювали належного контролю за додержанням законодавства; рішення, які ними приймалися, належним чином не виконувалися; деякі ради та їх виконкоми іноді самі приймали незаконні рішення. В області неефективно працювали в ряді районів комісії у справах неповнолітніх і з боротьби з пияцтвом; відмічався високий рівень злочинності, в той же час виконкоми Рад не виявляли потрібної вимогливості до підпорядкованих їм органів внутрішніх справ; не забезпечувалося швидке і повне розкриття кожного злочину. Перед Херсонським облвиконкомом, місцевими радами, міністерствами та відомствами була поставлена вимога доповісти президії Верховної Ради УРСР про усунення недоліків та результати виконання цієї постанови до 1 вересня 1974 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1973. – № 50. – Ст. 445.*

28 листопада (середа).

1. м. Запоріжжя. Обласний суд засудив до різних термінів ув'язнення у виправно-трудових таборах загального режиму активних учасників кримськотатарського національного руху Е.Куртумерова, Е.Халілова, Р.Рамазанова. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х*

років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 217.

29 листопада (четвер).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 46 країн на ХХVI-ІІ сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції з питання здійснення Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам спеціалізованими установами і міжнародними організаціями, що були зв'язані з ООН. У проекті настійно закликались установи й організації, що зв'язані з ООН та держави у терміновому порядку надати всю можливу допомогу колоніальним народам у Африці, які боролися за своє визволення від колоніального панування. Пропонувалося вжити всіх необхідних заходів із тим, щоб припинити подання урядам Португалії, Південної Африки і Південної Родезії усякої допомоги до тих пір, поки вони не відмовилися б від своєї політики расової дискримінації і колоніального гноблення. Проект був схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 12 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 254, 489.*

Листопад.

1. м. Москва. В приймальню ЦК КПРС переданий лист-протест представників кримськотатарського народу проти невідповідної зміни назви кримських татар на «татари» в офіційних документах, оскільки у казанських татар Поволжя, татар Астрахані та Сибіру зовсім інша мова та культура. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 217.*

6. м. Донецьк. Почалося промислове виробництво холодильників “Донбас-4” ємністю 180 л на заводі холодильників. *Правда України. – 1973. – 20 листопада.*

1 грудня (субота).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 18 країн на XXVI-II сесії Генеральної Асамблей ООН внесено проект резолюції про основні принципи правового режиму комбатантів, які боролися проти колоніального й іноземного панування та расистських режимів. У проекті зазначалося, що боротьба колоніальних народів за здійснення свого права на самовизначення і незалежність була законною і повністю відповідала принципам міжнародного права. Будь-які спроби придушити цю боротьбу проголошувалися несумісними зі Статутом ООН, Декларацією про принципи міжнародного права, Загальною декларацією прав людини, Декларацією про надання незалежності колоніальним країнам і народам та являли собою загрозу міжнародному миру й безпеці. З деякими поправками поіменним голосуванням проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 12 грудня 1973 р.). Проти голосували західні держави, зокрема США, Англія, ФРН, Ізраїль, ПАР. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 260, 489.*

5 грудня (середа).

8. Делегацією УРСР у співавторстві з делегаціями 9 країн на XXVIII сесії Генеральної Асамблей ООН внесено проект резолюції з питання про стан Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. У проекті Генеральна Асамблея прохала Генерального секретаря ООН на виконання резолюцій Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. і від 6 грудня 1971 р. підготувати на основі повідомлень урядів та подати Генеральній Асамблеї ООН на її наступній сесії доповідь про вжиті, або такі, що передбачалися державами-членами заходи в цілях прискорення ратифікації вищезгаданих пактів. З незначними поправками проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 14 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 262, 489.*

8. Делегацією УРСР, Кіпру і Гайани на XXVIII сесії Генеральної Асамблеї ООН внесений проект резолюції з питання про доповідь Комітету із зносин з країною перебування. У проекті виражалась стурбованість у зв'язку з нападами на приміщення представників, акредитованих при ООН, а також у зв'язку з погрозами, хуліганськими вихватками і ворожими діями у ставленні до персоналу цих представництв. Країна перебування закликалась ефективно використовувати законодавство проти зазначених дій. Проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 12 грудня 1973 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 265, 490.*

9 грудня (неділя).

7. Помер український радянський письменник, лауреат Державної премії СРСР Л.Первомайський. *Правда України. – 1973. – 12 декабря.*

24 грудня (понеділок).

3. Донецька область. Завершено будівництво першої черги Вуглегірської ДРЕС. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 487.*

Грудень.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про деякі заходи по подальшому збільшенню виробництва, розширення асортименту й покращенню якості виробів спортивного і туристського призначення”. Відмічалося, що потреби населення, спортивних і туристських організацій республіки у цих виробах задовольнялися не повністю. Уряд встановив міністерствам і відомствам УРСР завдання з виробництва й доставки населенню в 1974-1975 pp. виробів спортивного й туристського призначення й одночасно зобов’язав покращити якість цих виробів та їх зовнішній вигляд. *Правда України. – 1973. – 29 декабря.*

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1974

2 січня (середа).

4. м. Львів. Проведене урочисте засідання присвячене 400-річчю книгодрукування в Україні. *Радянська Україна.* – 1974. – 4 січня.

4 січня (п'ятниця).

1. Міжнародні інформаційні агентства передали повідомлення, що 30 парафіян церкви Єспіфанія у Житомирі виступили з протестом проти закриття церкви і звернулись з відкритим листом на ім'я генерального секретаря ЦК КПРС Л.Брежнєва, голови Верховної Ради СРСР М.Підгорного, Московської патріархії. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 496.

10 січня (четвер).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому розглядалося питання про підсумки грудневого (1973 р.) пленуму ЦК КПРС і завдання партійних організацій республіки. З обговореного питання було прийнято постанову, у якій перед обкомами, міськкомами, райкомами партії, профспілковими і комсомольськими організаціями республіки ставилося завдання забезпечити безумовне виконання і перевиконання народно-господарських планів та соціалістичних зобов'язань 1974 р.; парткомам, радянським і господарським органам – наполегливо проводити роботу з подальшої інтенсифікації промислового виробництва, підвищення ефективності управління і планування, усунення недоліків у господарюванні. Пленум перевів з кандидатів у члени ЦК КПУ першого секретаря Ворошиловградського обкуму партії Б.Гончаренка. *Правда України.* – 1974. – 11 января.

8. м. Оттава (Канада). Біля посольства СРСР відбулася демонстрація в обороні Ігоря Калинця, засудженого радянською владою на 9 років ув'язнення і 3 роки заслання. *Українське слово (Париж).* – 1974. – 3 лютого.

12 січня (субота).

1. В.Чорновол звернувся з заявою до голови президії Верховної Ради УРСР. У ній повідомлялося, що, починаючи з 12 січня 1972 р. (дня його арешту і початку широких репресій проти течії шістдесятників в українському літературно-громадському житті), він щорічно, як в ув'язненні так і після, відзначатиме одноденною голодівкою аж до справедливого перегляду його та інших аналогічних справ. *Погром в Україні. 1972 – 1979. Зоріти українського самвидаву. Випуск 1. – Сучасність, 1980. – С. 78.*

16 січня (середа).

4. м. Ла-Шо-де-Фон (Швейцарія). Відкрилася виставка графіки художників України, де експонувалося близько 130 робіт. Виставку організувало товариство “Швейцарія – СРСР”. На її відкритті були присутні Президент Великої ради кантону, представники міських властей. *Радянська Україна. – 1974. – 17 січня.*

6. м. Черкаси. На заводі хімічного волокна освоєна нова продукція – кольоровий целофан (жовтого, зеленого, червоного кольорів). *Радянська Україна. – 1974. – 17 січня.*

24 січня (четвер).

3. ЦК КПРС і ЦК КПУ, Рада міністрів СРСР і Рада міністрів УРСР привітали будівельників, монтажників і експлуатаційників із завершенням будівництва останнього, 10-го енергоблоку і виходом на проектну потужність (3 млн. кВт) однієї з найбільших у світі теплових електростанцій – Криворізької ДРЕС-2. *Радянська Україна. – 1974. – 24 січня.*

1. Перший секретар ЦК КПУ В.Щербицький інформував ЦК КПРС про реакцію населення України на “наклепницькі, антирадянські дії” письменника О.Солженіцина, визнавши наявність полярних думок. Водночас він пропонував вилучити з бібліотек країни повість О.Солженіцина “Один день Івана Денисовича” та інші твори письменника. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 496.*

28 – 30 січня (понеділок – середа).

4. м. Київ. Проходив VI з'їзд Спілки композиторів України. Обговорювалися проблеми дальнього розвитку музичної культури, що мала слугувати справі „комуністичного виховання трудящих”. На з'їзді зазначалось, що Спілка композиторів УРСР недостатньо використовувала форми активного впливу на ідейно-художню спрямованість музичної творчості, для “збагачення духовного життя” радянських людей. *Радянська Україна. – 1974. – 31 січня.*

30 – 31 січня (середа – четвер).

1. Радянський та Білогірський райони. Кримська область. Активним учасником кримськотатарського національного руху Е.Шабановим організовано збір підписів серед кримських татар під документами, адресованими ООН, «Комітету захисту прав людини», академіку Сахарову, в яких наводились приклади переслідування кримськотатарського народу. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажсан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 218.*

Січень.

3. Донецька область. Стала до ладу найглибша в країні (1320 м) шахта “Червона зірка” з проектною потужністю 1,8 тис. тонн антрациту на рік. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.588.*

4. Лауреатом премії імені Павла Тичини “Чуття єдиної родини” став український поет Б.Степанюк (за поему “Діалог Сеспеля з Україною”, збірки “Уклін тобі, Киргизіє”, “Синьоокий мій липень”, у яких „оспівувалася братерська дружба народів СРСР”). *Радянська Україна. – 1974. – 27 січня.*

4. Вийшов у світ “Словник українських художників” – перше довідкове видання про майстрів українського мистецтва, підготовлене головною редакцією УРЕ. У довіднику вміщені короткі відомості про 2500

художників з найдавніших часів до наших днів й надруковано близько 600 ілюстрацій. *Радянська Україна. – 1974. – 11 січня.*

6. м. Житомир. На фабриці музичних інструментів освоєно випуск баянів “Старт”, з ширшим діапазоном звучання, ніж у його попередників. Одного з творців “Старту” – конструктора М.Новицького – відзначено бронзовою медаллю і дипломом Виставки досягнень народного господарства СРСР. *Радянська Україна. – 1974. – 19 січня.*

13 лютого (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про роботу сільських і селищних Рад депутатів трудящих республіки по дальшому поліпшенню використання сільськогосподарських угідь”. У постанові рекомендувалося обласним, районним, сільським і селищним радам накреслити конкретні заходи, спрямовані на додаткове залучення у сільськогосподарське виробництво і високопродуктивне використання кожної сотки землі за рахунок освоєння необроблюваних угідь, придорожніх смуг та ділянок вздовж зрошувальних каналів і залізничних колій, розкорчування малопродуктивних садів, чагарників. Вимагалося домагатися забезпечення в усіх господарствах належної густоти посівів, особливо зернових, в тому числі кукурудзи, а також цукрових буряків та інших сільськогосподарських культур, посилити боротьбу з потравами посівів та бур’янами. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 9. – Ст. 76.*

15 лютого (п'ятниця).

8. Рада міністрів УРСР погодилась з пропозицією Міністерства закордонних справ УРСР та Міністерства юстиції УРСР про підписання УРСР Міжнародної конвенції щодо припинення злочину апартеїду та покарань за нього, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 30 листопада 1973 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 466.*

18 лютого (понеділок).

8. м. Куритіба (Бразилія). Помер архієпископ Іов (Скакальський),

правлячий єпископ Української православної церкви в Південній Америці. *Українське слово (Париж).* – 1974. – 3 березня.

21 лютого (четвер).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 28 країн на першій сесії Дипломатичної конференції з гуманітарного права внесла проект резолюції щодо участі у цій конференції тимчасового революційного уряду Республіки Південний В'єтнам. Поіменним голосуванням на пленарному засіданні конференції проект резолюції відхилений (за – 37, проти – 38, утрималось – 33 делегації). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 274, 490.

22 лютого (пятниця).

1. м. Сімферополь. Бюро Кримського обкуму КПУ ухвалило постанову «Про додаткові заходи по зміщенню паспортного режиму в області». *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 218.

Лютий.

3. м. Жданов. Конструктори заводу важкого машинобудування закінчили розробку першого вітчизняного козлового крану вантажопідйомністю 480 тонн. *Радянська Україна.* – 1974. – 27 лютого.

6. Постановою Ради міністрів УРСР затверджено положення про Міжвідомчу науково-технічну раду з комплексних проблем охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів при Держкомітеті Ради міністрів УРСР з охорони природи. У положенні зазначено, що рада була створена для поліпшення організації, контролю і координації робіт міністерств, відомств, підприємств і науково-дослідних організацій з комплексного вирішення найважливіших проблем охорони природи. Уряд зобов'язав Держплан УРСР, АН УРСР, Держкомітет Ради міністрів УРСР з охорони природи, міністерства і

відомства УРСР, облвиконкоми, Київський і Севастопольський міськви-
конкоми посилити організаторську роботу з метою запобігання забруд-
ненню водного басейну й раціональному використанню промислових
викидів. *Радянська Україна. – 1974. – 8 лютого.*

6. Рада міністрів УРСР розглянула питання дальнього поліпшення
обслуговування трудящих на курортах Криму. У прийнятій постанові з
метою розвитку курортів – Ялти, Євпаторії, Алушти, Феодосії, Саків і
створення найсприятливіших умов лікування та відпочинку встановле-
но завдання і визначено конкретні строки з будівництва і реконструкції
споруд водопостачання і каналізації, об'єктів комунального господарс-
тва, закладів освіти, культури та охорони здоров'я, підприємств торгівлі,
громадського харчування, служби побуту, готелів, санаторіїв. *Радянська Україна. – 1974. – 8 лютого.*

9. м. Москва. На відкритому чемпіонаті Збройних сил СРСР з важкої
атлетики олімпійський чемпіон Л.Жаботинський (Запоріжжя) встано-
вив світовий рекорд у ривку для атлетів другої важкої ваги, підійнявши
185,5 кг. *Радянська Україна. – 1974. – 23 лютого.*

9. Голландія. Киянка Н.Столярова завоювала звання чемпіонки Європи і встановила світовий рекорд на першості континенту з стрільби із пневматичної зброї, вибивши 387 очок з 400 можливих. *Радянська Україна. – 1974. – 28 лютого.*

5 – 6 березня (вівторок – середа).

1. м. Київ. Комітет державної безпеки при Раді міністрів УРСР про-
вів нараду керівників і оперативних працівників УКДБ Кримської, Хер-
сонської та Запорізької областей. Обговорювались оперативні заходи
щодо протидії акціям протесту кримськотатарського національного ру-
ху. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 497.*

5 – 7 березня (вівторок – четвер).

1. м. Київ. Відбувся ХХII з'їзд ЛКСМУ, який заслухав та затвердив
звіти ЦК та ревізійної комісії ЛКСМУ й обрав центральний комітет і

ревізійну комісію ЛКСМ України. На з'їзді обговорювалися проблеми виховання у підростаючого покоління комуністичної свідомості; формування стійких ідейних переконань; посилення трудового виховання; організації боротьби із втратами робочого часу; підвищення ролі комсомольських організацій у навчально-виховному процесі; формуванні кваліфікованих спеціалістів народного господарства; дальншого посилення організаторської і масово-політичної роботи комсомольських комітетів з мобілізації молодих робітників, колгоспників, спеціалістів на підвищення ефективності суспільного виробництва. *Радянська Україна*. – 1974. – 7 березня.

7 березня (четвер).

1. Відбувся пленум ЦК ЛКСМУ, обраного XII з'їздом ЛКСМ України. Пленум розглянув організаційні питання й обрав першим секретарем ЦК ЛКСМУ А.Гіренка, другим секретарем – А.Корнієнка. *Радянська Україна*. – 1974. – 8 березня.

10 березня (неділя).

4. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР присудили Державну премію УРСР імені Тараса Шевченка 1974 р.: в галузі літератури П.Загребельному – за романи “Первоміст”, “Смерть у Києві”; в галузі образотворчого мистецтва М.Божкю – за картини “В.І.Ленін”, “ХХ вік”, “Новий час”; Г.Кальченко та І.Федоровичу – за пам'ятник Лесі Українці; в галузі музики А.Штогаренку – за симфонію №3 (Київську); в галузі оперно-театрального мистецтва Б.Романицькому – за виконання ролі Граса у п'єсі “Маклена Граса” М.Куліша у Львівському державному академічному українському драмтеатрі імені М.Заньковецької та за видатний вклад у розвиток українського театрального мистецтва. *Радянська Україна*. – 1974. – 10 березня.

12 березня (вівторок).

1. м. Київ. Письменник В.Некрасов дав інтерв'ю кореспонденту газети “Нью-Йорк таймс”, в якому заявив, що йому відмовлятимуть у

публікації робіт, доки він не візьме участі у засудженні О.Солженіцина. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 497.*

7. Помер український живописець, народний художник СРСР, дійсний член Академії мистецтв СРСР, лауреат Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка професор О.Шовкуненко. *Радянська Україна. – 1974. – 14 березня.*

21 березня (четвер).

6. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 19 вересня 1973 р. “Про посилення відповідальності за незаконний провіз повітряним транспортом вибухових або легкозаймистих речовин, інших вантажів і предметів” президія Верховної Ради УРСР постановила доповнити Кримінальний кодекс УРСР статтею 221¹ (Незаконний провіз на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин). За вказані дії передбачалася кара позбавленням волі на строк до трьох років, або виправними роботами на строк до одного року, або штрафом у розмірі до 100 руб. Ті самі дії, що спричинили тяжкі наслідки, – каралися позбавленням волі на строк від трьох до десяти років. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 14. – Ст. 106.*

22 березня (п'ятниця).

4. м. Київ. У державному академічному театрі опери та балету ім. Тараса Шевченка відбулася прем’єра балету О.Глазунова “Раймонда” (дирігент – О.Рябов, балетмейстер – А.Шекера, художник – Є.Лисенко). *Радянська Україна. – 1974. – 23 березня.*

8. м. Нью-Йорк (США). Постійне представництво УРСР при ООН організувало у приміщенні Генеральної Асамблеї ООН фотовиставку – “Київ – столиця Української РСР”. *Радянська Україна. – 1974. – 23 березня.*

26 березня (вівторок).

1. м. Сімферополь. Кримський обком КПУ провів нараду перших секретарів райкомів партії, голів районних виконкомів, начальників районів

внутрішніх справ, керівників підрозділів УКДБ, працівників обласної та районних прокуратур з питань поліпшення ідеологічної роботи серед кримських татар, а також нейтралізації діяльності активістів кримськотатарського національного руху. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лопшицький. – К., 2004. – С. 219.*

Березень.

3. м. Бар (Вінницька область). На території консервного заводу став до ладу перший у республіці завод з виробництва пектину – речовини для кондитерської промисловості. Сировиною для його виготовлення стали висушені вижимки від використаних на соки яблук. *Радянська Україна. – 1974. – 12 березня.*

6. м. Харків. Вперше у вітчизняній кабельній промисловості на заводі “Південкабель” почала діяти нова автоматична лінія покриття синтетичною ізоляцією дротів і кабелю. Її було виготовлено і змонтовано у співдружності підприємств СРСР, ЧССР і НДР. *Радянська Україна. – 1974. – 20 березня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан і заходи по забезпеченню виконання плану будівництва дитячих дошкільних закладів в Українській РСР”. У постанові, з метою забезпечення виконання планів будівництва вказаних закладів і своєчасного введення їх у дію, уряд зобов’язав виконкоми обласних, Київської і Севастопольської міськрад, міністерства і відомства, які здійснювали будівництво дитячих дошкільних закладів, вжити заходів щодо своєчасного відведення будівельних майданчиків; поліпшення організації робіт і підвищення якості будівництва; забезпечення будов технічною документацією, фінансуванням, обладнанням, робочою силою, будівельними матеріалами, конструкціями і механізмами. *Радянська Україна. – 1974. – 22 березня.*

6. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з комунального і побутового обслуговування, на якому відмічалося, що в республіці

повільно розвивалася мережа підприємств з ремонту складної техніки; на багатьох підприємствах застосовувалося малопродуктивне устаткування і недосконалі контрольно-вимірювальні прилади; не повністю задовільнялася потреба в запасних частинах для проведення післягарантійних і особливо гарантійних ремонтів. Комісія рекомендувала Міністерству побутового обслуговування населення УРСР більш наполегливо вести роботу щодо створення в усіх областях виробничих об'єднань з ремонту побутової техніки з широкою сіткою філій та ательє в райцентрах і приймальних пунктів у великих селах і селищах міського типу; підвищити культуру обслуговування та якість ремонтних робіт; розширити підготовку необхідних кадрів для цієї справи. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 11.*

6. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з охорони здоров'я і соціального забезпечення. Розглянуто питання про виконання постанови Верховної Ради УРСР “Про стан медичного обслуговування населення та заходи до поліпшення охорони здоров'я в Українській РСР” у справі поліпшення торгівлі медикаментами і медичними виробами. Комісія відмітила, що органи охорони здоров'я республіки не використовували усіх наявних можливостей щодо збільшення виробництва і розширення асортименту лікарських препаратів на фармацевтичних фабриках обласних аптекоуправлінь, особливо ліків за найбільш поширеними рецептами лікарів; в обмеженому обсязі здійснювали заготовівлю лікарсько-рослинної сировини; науково-дослідні заклади, відповідні кафедри ВНЗ недостатньо займалися вивченням рослин з метою розширення сфери їх застосування. Комісія рекомендувала Міністерству охорони здоров'я УРСР забезпечити глибоке вивчення потреб у медикаментах і медичних виробах та здійснити заходи до найбільш повного і рівномірного постачання їх аптекам та спеціалізованим магазинам. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 15.*

1 квітня (понеділок).

8. Рада міністрів УРСР призначила делегацію УРСР у складі 10 чоловік на VI спеціальну сесію Генеральної Асамблеї ООН, яка мала

ропочати свою роботу у Нью-Йорку 9 квітня 1974 р. Головою делегації призначений міністр закордонних справ УРСР Г.Шевель. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 454.*

9 квітня (вівторок).

3. м. Керч. Спущене на воду перший радянський супертанкер “Крим” тоннажністю 182 тис. тонн. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 588.*

23 квітня (вівторок).

4. Постановою ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР Ленінську премію 1974 р. в галузі науки і техніки в числі інших присуджено О.Кірсанову, академікові АН УРСР, директорові Інституту органічної хімії АН УРСР – за дослідження фосфазореакції окислюваного імінування фосфор- і сірковмісних сполук. *Радянська Україна. – 1974. – 23 квітня.*

25 квітня (четвер).

6. У зв’язку з утворенням Комісії з вивчення і впровадження нових громадянських свят і обрядів Української РСР президія Верховної Ради УРСР постановила визнати такою, що втратила чинність, постанову президії Верховної Ради УРСР від 24 грудня 1969 р. “Про утворення Республіканської комісії по вивченню і впровадженню в побут нових громадянських свят і обрядів”. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 19. – Ст. 152.*

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про додержання встановленого порядку пропозицій, заяв і скарг громадян в системі Міністерства торгівлі УРСР”. Президія звернула увагу колегії Міністерства торгівлі УРСР на істотні недоліки в роботі органів торгівлі і громадського харчування з розгляду пропозицій, заяв і скарг громадян, організації їх особистого прийому та зобов’язала вжити додаткових заходів щодо дальнього поліпшення торгівельного обслуговування

населення, суворого додержання всіма підпорядкованими міністерству організаціями порядку розгляду листів. Виконкомам Дніпропетровської, Запорізької, Кіровоградської та Миколаївської обласних рад доручено звернути увагу на великі нестачі, розтрати матеріальних цінностей в торгівельних організаціях та вжити заходів у справі боротьби з розкрадачами держмайна; прокуратуру Української РСР та Комітету народного контролю УРСР – посилити нагляд і контроль за станом розгляду заяв і скарг та дотриманням законодавства в торгівельних організаціях республіки. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 20. – Ст. 168.*

8. Президія Верховної Ради УРСР видала указ про ратифікацію схваленої Радою міністрів УРСР і поданої на ратифікацію Конвенції про шляховий рух, підписаної із застереженнями від імені УРСР у Відні 8 листопада 1968 р. Згаданою конвенцією були встановлені правила руху різних транспортних засобів, умови допуску цих засобів до міжнародного руху та регламентовано інші питання технічного характеру. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 467, 503.*

8. Президія Верховної Ради УРСР видала указ про ратифікацію Конвенції про дорожні знаки і сигнали схваленої Радою міністрів УРСР і підписаної із застереженнями від імені Української РСР у Відні 8 листопада 1968 р. Згідно з положеннями конвенції держави-учасниці зобов'язувались прийняти єдину систему дорожніх знаків та сигналів, а також розмітку шляхів. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 467, 503.*

30 квітня (вівторок).

6. Президія Верховної Ради УРСР на підставі пункту “в” ст. 50 Конституції УРСР постановила роз’яснити, що під кримінально-караним дрібним розкраданням державного або громадського майна, передбаченим частиною 1 ст. 85 Кримінального кодексу УРСР, розумілось дрібне розкрадання державного або громадського майна шляхом крадіжок, шахрайства, привласнення, розтрати чи зловживання службовим

станом, вчинене особою, до якої раніше за такі ж дії протягом року двічі були застосовані зазначені в цій нормі заходи впливу і з моменту накладення останнього адміністративного стягнення не минув річний строк. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 20. – Ст. 169.

Квітень.

1. м. Маргілан (Узбецька РСР). Органами КДБ Узбекистану за розповсюдження листівок заарештовані неповнолітні Б.Умеров та Е.Сулейманов. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 219.*

6. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з місцевої промисловості. Обговорені питання про виконання завдань щодо поліпшення асортименту і якості продукції, що випускалася підприємствами місцевої промисловості. Комісія відмітила, що Вінницький, Івано-Франківський, Кіровоградський, Львівський, Миколаївський, Рівненський, Сумський облмісцевпромі не виконали завдання з розробки і освоєння нових зразків алюмінієвого литого і металевого емальованого посуду, пічного і господарського літва, залізних виробів, наборів кухонних меблів, виробів із лози, галантерейних виробів та деяких інших. Зазначалося, що в системі Міністерства місцевої промисловості УРСР існувало чимало підприємств, які випускали неякісні вироби застарілих конструкцій. Комісія схвалила розроблені рекомендації, спрямовані на поліпшення асортименту та якості товарів масового вжитку. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – № 18.

1 – 2 травня (середа – четвер).

8. м. Торонто (Канада). На передових сторінках щоденних газет “Glob and mail”, “Star”, “Sun” надруковано заклик до радянської влади звільнити В.Мороза, підписаний за ініціативи Комітету оборони В.Мороза 200-ми визначними канадцями (в т.ч. п’ятьма президентами канадських університетів, п’ятьма найбільшими видавцями Канади, письменниками,

редакторами і професорами різних факультетів із 16 університетів країни). У заклику звернено увагу на погіршення стану здоров'я В.Мороза у Володимирській в'язниці. Ті, що підписалися, вимагали звільнити В.Мороза згідно з вимогами міжнародних декларацій прав людини. *Українське слово (Париж).* – 1974. – 19 травня.

16 травня (четвер).

8. Економічна і соціальна рада ООН на своєму 1897-му засіданні обрала Українську РСР у числі 25 країн-членів до Комітету з природних ресурсів ООН (на строк до 31 грудня 1978 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С.10.

8. Постійним представництвом УРСР при ООН на ім'я Генерального секретаря ООН направлено лист про скликання Все світньої конференції з роззброєння. У листі представництво УРСР доводило до відома Генерального секретаря ООН міркування УРСР з питань, які стосувалися підготовки і проведення згаданої конференції. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 64.

16 – 17 травня (четвер – п'ятниця).

1. м. Київ. Проходив пленум ЦК КПУ, який обговорив питання про завдання парторганізацій республіки з дальшого поліпшення ідеологічної роботи в світлі рішень ХХІV з'їзду КПРС. Була заслухана інформація про хід виконання постанови квітневого (1973 р.) пленуму ЦК КПУ щодо роботи з кадрами. З приводу першого питання пленум прийняв постанову, у якій відмічалося, що вчені суспільствознавці недостатньо досліджували ряд теоретичних і практичних питань комуністичного будівництва. Обласні комітети, міськкоми, райкоми партії, президія Академії наук УРСР, Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, парторганізації, керівники науково-дослідних установ і ВНЗ повинні були посилити ідейне загартування наукових працівників, виховувати в них класовий підхід до аналізу суспільних процесів. Одним з головних завдань пленум ЦК КПУ вважав посилення ідейного, класового загартування молоді, поліпшення ідейно-виховної роботи серед

художньої інтелігенції, піднесення ролі літературно-художньої критики; забезпечення виконання соціально-економічної програми партії. Пленум ЦК КПУ доручив політбюро і секретаріату ЦК КПУ, парткомам, міністерствам і відомствам республіки надалі проводити роботу з вдосконалення добору, розстановки і виховання кадрів. Пленум перевів з кандидатів у члени ЦК КПУ завідувача відділом оргпартроботи ЦК КПУ Г.Крючкова. *Правда України.* – 1974. – 18 мая.

17 травня (п'ятниця).

8. Рада міністрів УРСР постановила прийняти пропозицію Міністерства закордонних справ УРСР про підписання із застереженням від імені УРСР Конвенції про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користувалися міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентств. Мета конвенції полягала у тому, щоб не допустити вчинення злочинів проти глав держав і урядів, дипломатів та інших осіб, які користувалися міжнародним захистом. *Українська РСР на міжнародній арені:* Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 468, 503.

20 травня (понеділок).

1. Іван Дзюба надіслав листа голові Верховного суду УРСР Л.Якименку стосовно засудженого в 1972 р. Київським обласним судом О.Сергієнка. У листі він підтримав клопотання О.Мешко (матері засудженого), до якого приєднався депутат Верховної Ради СРСР М.Стельмах, про перегляд справи О.Сергієнка – насамперед у частині, що стосувалася непричетності останнього до написання праці “Інтернаціоналізм чи русифікація?” *Погром в Україні. 1972 – 1979. Защити українського самвидаву. Випуск 1.* – Сучасність, 1980. – С. 148-150.

21 – 31 травня (вівторок – п'ятниця).

4. м. Київ. Відбувся Всесоюзний фестиваль мистецтв “Київська весна-74”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 589.

24 травня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила розпочати 8 сесію Верховної Ради УРСР VIII скликання 27 червня 1974 р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 23. – Ст. 188.*

Травень.

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан виконання завдань дев’ятої п’ятирічки по розвитку громадського харчування у сільській місцевості”. Уряд республіки доручив міністерствам радгоспів, меліорації і водного господарства, харчової промисловості УРСР, Укоопспілці, Головплодвинпрому УРСР, Укрсільгосптехніці та облвиконкомам здійснити заходи з докорінного поліпшення організації громадського харчування в райцентрах, селях, радгоспах, школах та підприємствах у сільській місцевості. Передбачалося привести в належний стан всі підприємства громадського харчування, дооснастити їх інвентарем, посудом, укомплектувати кваліфікованими працівниками; забезпечити в період польових робіт гарячим харчуванням усі польові бригади; організувати в радгоспних їдачинах продаж кулінарії, напівфабрикатів, кондитерських виробів та безалкогольних напоїв; забезпечити організацію гарячого харчування учнів в усіх середніх та восьмирічних школах. *Радянська Україна. – 1974. – 8 травня.*

6. Рада міністрів УРСР і Українська республіканська рада профспілок схвалили ініціативу міст Києва і Дніпропетровська щодо проведення огляду технічного стану житлового фонду, спрямованого на поліпшення експлуатації житлових будинків та обслуговування мешканців, приведення садиб і прилеглих територій у зразковий стан. У прийнятій постанові Рада міністрів і Укрпрофрада зобов’язали облвиконкоми, Севастопольський міськвиконком і облпрофради до жовтня 1974 р. провести за прикладом міст Києва і Дніпропетровська огляд стану житлового фонду, залучити для цього необхідні матеріальні і трудові ресурси. *Радянська Україна. – 1974. – 8 травня.*

6. Рада міністрів затвердила план оздоровлення дітей і підлітків влітку 1974 р. Передбачалося оздоровлення майже 5 млн. дітей і підлітків у

дитячих садках, дитячих будинках, школах-інтернатах усіх типів, школах і групах з продовженим днем, у піонерських і профільних таборах, екскурсійно-туристських базах, установах Мінохорони здоров'я УРСР, Міністерства соціального забезпечення УРСР, а також в оздоровчих закладах міністерств і відомств УРСР. Виконавчі комітети обласних, Київської і Севастопольської міськрад, міністерства і відомства УРСР мали вжити необхідні заходи щодо належної організації оздоровлення й відпочинку дітей і підлітків влітку. *Радянська Україна. – 1974. – 8 травня.*

9. м. Лондон (Великобританія). На європейському чемпіонаті борців дзюдо золоті нагороди вибороли кияни С.Мельниченко (легка вага) і С.Новиков (абсолютна першість). *Радянська Україна. – 1974. – 7 травня.*

6 червня (четвер).

9. м. Верона (Італія). Чемпіоном Європи з важкої атлетики та рекордсменом світу став рівненчанин В.Устюжин (перша важка вага), який набрав у двоборстві 390 кг і встановив світовий рекорд у поштовху, піднявши 227,5 кг. *Радянська Україна. – 1974. – 7 червня.*

14 червня (п'ятниця).

8. м. Нью-Йорк (США). Українська РСР підписала Конвенцію про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів. Конвенцією детально регламентовано питання, пов'язані з позовою давністю у міжнародній купівлі-продажу товарів (її строк і початок, перерва і відновлення, зміни і обмеження, закінчення строку тощо). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 469, 503.*

17 червня (понеділок).

6. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 25 квітня 1974 р. “Про посилення боротьби з наркоманією” президія Верховної Ради УРСР постановила доповнити Кримінальний кодекс УРСР статтями 229¹ (Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, перевезення,

пересилка або збут наркотичних речовин), 229² (Розкрадання наркотичних речовин), 229³ (Посів або вирощування заборонених до вирощування культур, що містять наркотичні речовини), 229⁴ (Організація або держання домів для вживання наркотичних речовин), 229⁵ (Схиляння до вживання наркотичних речовин), 229⁶ (Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, перевезення або пересилка наркотичних речовин без мети збути), 229⁷ (Порушення правил виробництва, придбання, зберігання, обліку, відпуску, перевозки або пересилки наркотичних речовин); доповнити Закон УРСР про охорону здоров'я статтею 59¹ ((Лікування хворих на наркоманію). Статтею передбачалося примусове лікування хворих на наркоманію, якщо хворі ухилялися від такого лікування). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 27. – Ст. 222.*

19 червня (середа).

8. На 14 засіданні XVII конгресу Всесвітнього поштового союзу членами Виконавчої ради від країн Східної Європи та Північної Азії обрані представники чотирьох країн, у тому числі – Української РСР. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 11.*

28 червня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про стан сільського будівництва в республіці та заходи по виконанню завдань п'ятирічного плану”. У постанові відмічалося, що багато виробничих об'єктів, жилих будинків і громадських будівель, які споруджувалися в сільській місцевості, вводилися в дію з перевищенням нормативних строків будівництва; якість будівництва в ряді випадків була низькою, нерідко допускалися брак і недоробки; Міністерство будівництва підприємств важкої індустрії УРСР, Міністерство промислового будівництва УРСР рік у рік не виконували встановлених для них планів будівництва на селі. Верховна Рада УРСР зобов'язала виконкоми обласних, районних, сільських і селищних рад, усі відомства і організації, які здійснювали будівництво на селі вжити заходів до усунення наявних недоліків у цій

справі, більше дбати про підвищення якості, скорочення строків і зниження собівартості; поліпшити якість проектування об'єктів сільського будівництва; посилити контроль за роботою будівельних організацій та додержанням ними державної дисципліни. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 28. – Ст. 232.*

4. У зв'язку з прийняттям Закону УРСР про народну освіту Верховна Рада УРСР постановила ввести в дію цей Закон з 1 жовтня 1974 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 28. – Ст. 234.*

Червень.

3. м. Запоріжжя. На заводі “Дніпроспецсталь” стала до ладу найбільша в СРСР електросталеплавильна піч з трансформатором потужністю 25 тис. кВт. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 589.*

6. м. Шостка. Працівники філії науково-дослідного інституту “Хімфотопроект” (Суми) розробили технологію виготовлення нової магнітофонної стрічки на високоміцній лавсановій основі для любительського звукозапису. *Радянська Україна. – 1974. – 9 червня.*

6. м. Дніпропетровськ. На заводі пресів уперше в СРСР сконструйовано і виготовлено гіdraulічну установку для гарячого пресування великогабаритних деталей із склопластику. Агрегат призначався для виготовлення крил для легкових автомобілів, корпусів електричних світильників, сидінь для пасажирських автобусів. *Радянська Україна. – 1974. – 21 червня.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про створення і впровадження автоматизованої системи збирання й обробки інформації для обліку, планування і управління народним господарством Української РСР”. У постанові визнано за потрібне розгорнути роботи зі створення і впровадження цієї системи як відповідної складової частини загальноодержавної автоматизованої системи. Замовником і керівником робіт з розробки та впровадження системи було визначено Держплан УРСР. *Радянська Україна. – 1974. – 6 червня.*

8. Представником УРСР разом із представниками 7 країн на 59-й сесії Генеральної конференції Міжнародної організації праці (МОП) внесено проект резолюції щодо систематичного порушення прав людини і профспілкових свобод у Чилі. Проект був схвалений 59-ю сесією цієї конференції 24 червня 1974 р., після чого в Чилі було направлено спеціальну комісію МОП для розслідування фактичного становища профспілок у країні. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 280, 490.*

3 липня (середа).

6. На орбіту штучного супутника Землі виведено космічний корабель “Союз-14”, пілотований екіпажем у складі командира корабля Героя Радянського Союзу, льотчика-космонавта СРСР, полковника П.Поповича (народився у селищі Узин Київської області) та бортінженера підполковника-інженера Ю.Артюхіна. *Правда України. – 1974. – 5 липня.*

5 липня (п'ятниця).

8. м. Лозанна (Швейцарія). Українська РСР підписала Всесвітню поштову конвенцію (регламентує питання міжнародного співробітництва щодо загальних правил, які застосовуються до міжнародної поштової служби та положень щодо обміну письмовою кореспонденцією); Угоду про листи з оголошеною цінністю (регламентує міжнародний обмін листами зазначеної категорії, умови їх прийому і видачі, тарифи, відповідальність тощо); Угоду про поштові посилки (регламентує міжнародний обмін поштовими посилками, категорії посилок, їх вагу, тарифи, умови прийому і видачі, відповідальність тощо). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 471-473, 504-505.*

11 липня (четвер).

3. м. Одеса. На метизному заводі вперше у вітчизняній практиці застосовано прогресивний метод холодної висадки при виготовленні установчих гвинтів, що використовувалися у меблевій промисловості. Новий метод дозволив зменшити кількість операцій при виготовленні

деталі вагою 3-4 грами з десяти до двох. *Радянська Україна. – 1974. – 12 липня.*

12 липня (п'ятниця).

1. О.Мешко надіслала листа М.Стельмаху, у якому висловила розчарування відносно зречення ним обіцянного клопотання перед Верховною Радою УРСР щодо звільнення її сина О.Сергієнка. У листі О.Мешко наголошила на важких умовах ув'язнення О.Сергієнка та його хворобі (туберкульоз) і черговий раз звернулася з проханням до М.Стельмаха про сприяння звільненню її сина. *Погром в Україні. 1972 – 1979. Зошити українського самвидаву. Випуск 1. – Сучасність, 1980. – С. 150-154.*

14 липня (неділя).

4. Танцювальний колектив Київського академічного театру опери та балету імені Т.Г.Шевченка виїхав на сорокаденні гастролі до Японії. *Радянська Україна. – 1974. – 16 липня.*

15 липня (понеділок).

1. Перший секретар ЦК КПУ В.Щербицький інформував ЦК КПРС про „антирадянську діяльність” письменника В.Некрасова та його дружини Г.Базій. *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 498.*

16 – 29 липня (вівторок – понеділок).

8. м. Вінніпег (Канада). Біля пам'ятника Тарасу Шевченку тривала голодівка в обороні В.Мороза студентів Р.Зайцева, Р.Пендюка, І.Глуща-ка, М.Прокоренко, І.Підгірного, С.Вельгаша, Т.Вовк, В.Длugoша. Голодівка була припинена після того, як прем'єр Канади П.Трюдо вислав протест у справі В.Мороза до уряду СРСР. *Українське слово (Паризь). – 1974. – 1 вересня.*

Липень.

3. м. Малин (Житомирська область). Колектив паперової фабрики

першим в СРСР і Європі освоїв випуск надтонкого паперу завтовшки 4 мікрони, для використання в електричній промисловості. *Радянська Україна. – 1974. – 4 липня.*

3. Колектив комбінату “Миколаївпромбуд” спорудив новий Матвіївський завод з виробництва стінових будматеріалів. Завод став першим підприємством республіки, де в одному головному корпусі поєдналося виготовлення цегли і будівельних конструкцій з пористого газобетону. *Радянська Україна. – 1974. – 22 липня.*

9. м. Улан-Батор (Монголія). На чемпіонаті світу з самбо золоту нагороду здобув киянин В.Сауні (важка вага). *Спортивна газета. – 1974. – 30 липня.*

2 серпня (п'ятниця).

8. Правозахисник А.Сахаров звернувся до Міжнародного конгресу математиків у Ванкувері з проханням вжити заходів для врятування Л.Плюща. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 498.*

8 – 20 серпня (четвер – вівторок).

8. м. Київ. Тривав третій міжнародний семінар-практикум ООН з виробничої перепідготовки інженерів-електrozварників із країн, що розвиваються. Його слухачами стали 20 стипендіатів ООН з Аргентини, АРЕ, Бангладеш, Венесуели, Йорданії, Іраку, Ірану, Нігерії, Пакистану, Сінгапур, Сирії, Таїланду, Еквадору, а також спеціалісти з соціалістичних країн – Болгарії, Польщі і Югославії. Семінар проводився Організацією ООН з промислового розвитку (ЮНІДО) за сприяння Держкомітету Ради міністрів СРСР із зовнішніх економічних зв’язків на базі Інституту електrozварювання імені Є.Патона Академії наук УРСР. *Українська PCP на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 346, 497.*

12 серпня (понеділок).

1. с. Новоолексіївка (Генічеський район, Херсонська область).

Відбулася демонстрація протесту кримських татар проти виселення з Криму багатодітної родини Сеїтджалілових. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 219.

15 серпня (четвер).

8. Міністерство закордонних справ УРСР направило ноту Генеральному секретареві ООН про допомогу пригнобленому народові Південної Африки, у якій в черговий раз від імені УРСР було засуджено політику апартеїду і расової дискримінації південноафриканського расистського режиму. *Українська РСР на міжнародній арені:* Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 66.

16 серпня (п'ятниця).

8. Представник УРСР разом із представниками 32 країн направив лист на ім'я Генерального секретаря ООН про включення додаткового пункту “Виведення всіх іноземних військ, що перебувають під пропором ООН у Південній Кореї” до порядку денного XXIX сесії Генеральної Асамблей ООН. За рекомендацією генерального комітету Генеральної Асамблеї ООН включила це питання до порядку денного XXIX сесії. *Українська РСР на міжнародній арені:* Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 292, 491.

22 серпня (четвер).

6. м. Умань. На вітамінному заводі вперше у країні освоєно виробництво оптично-активного пантотенату кальцію (вітамін В₃). *Радянська Україна.* – 1974. – 23 серпня.

8. США. Американський сенатор Р.Тафт подав на розгляд Сенату резолюцію з вимогою до Президента США “висловити стурбованість” перед урядом СРСР долею В.Мороза. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 498.

24 серпня (субота).

4. Кіровоградська область. У Павліській середній школі відкрито меморіально-педагогічний музей В.Сухомлинського. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 589.

28 серпня (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про додержання принципів соціалістичного демократизму в діяльності Рад депутатів трудящих Житомирської області”. У постанові відмічалося, що в роботі рад області не завжди забезпечувалася колективність в обговоренні та вирішенні питань на сесіях рад, засіданнях виконкомів, постійних комісій; в деяких районах і містах мало приділялося уваги гласності в роботі рад; майже не практикувалося попереднє обговорення перед населенням важливих питань, що вносилися на розгляд рад; значна частина депутатів не залучалася до підготовки сесій, організаторської роботи із здійснення заходів, що намічалися радами, слабо працювала у виборчих округах. Наголошено, що ради депутатів і їх виконкоми у вирішенні питань місцевого життя недостатньо спиралися на громадськість; виконкоми багатьох рад мало дбали про організацію дієвого контролю за виконанням прийнятих рішень; потребувала значного поліпшення робота із зміцненням законності, демократичних основ управління справами в колгоспах, організації споживчої кооперації. Президія Верховної Ради УРСР зобов’язала обласну, районні, міські, сільські та селищні ради і їх виконкоми усунути зазначені недоліки, а виконкому Житомирської облради щодо виконання цієї постанови доповісти президії Верховної Ради УРСР до 1 вересня 1975 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1974. – № 37. – Ст. 354.

Серпень.

6. З метою найбільш повного задоволення потреб населення в технічному обслуговуванні, своєчасному та високоякісному ремонті побутових машин і приладів, на виконання відповідної постанови уряду

СРСР, Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по поліпшенню організації ремонту побутових машин і приладів, що належать громадянам”. У схвалених урядом заходах передбачалося, зокрема, розширення і поліпшення послуг з ремонту побутових машин і приладів, надання населенню послуг з технічного обслуговування і ремонту побутової техніки за абонементами, скорочення строків виконання замовлень, підвищення відповідальності підприємств і лінійних майстрів за якість ремонтних робіт. *Радянська Україна.* – 1974. – 9 серпня.

8. м. Вашингтон (США). Створено “Комітет оборони Валентина Мороза” на чолі з Є. Ясевич. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 499.

9. м. Москва. Команда “Динамо” (Київ) у фінальному матчі з командою “Зоря” (Ворошиловград) на стадіоні “Лужники” здобула Кубок СРСР з футболу, вигравши з рахунком 3:0. *Спортивна газета.* – 1974. – 13 серпня.

4 вересня (середа).

9. м. Москва. На чемпіонаті світу з сучасного п'ятиборства золоту медаль завоював львів'янин П. Леднів. *Спортивна газета.* – 1974. – 5 вересня.

5 вересня (четвер).

8. Рада міністрів УРСР затвердила делегацію УРСР у складі 15 чоловік на XXIX сесію Генеральної Асамблеї ООН, яка мала відкритися 17 вересня 1974 р. у Нью-Йорку. Головою делегації призначено міністра закордонних справ УРСР Г. Шевеля. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 453.

1. м. Житомир. Перший секретар обласного комітету Компартії України В. Острожинський інформував ЦК КПУ про “націоналістичні зображення” старшого викладача кафедри філософії сільськогосподарського інституту В. Муляви. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 499.

6 вересня (п'ятниця).

8. Делегація УРСР разом із представниками соціалістичних країн Східної Європи на XIV сесії ради ЮНКТАД внесла проект резолюції щодо впливу інфляційних процесів на міжнародні торгівельно-економічні відносини. Рада з торгівлі і розвитку доручила генсекові ЮНКТАД підготувати аналітичну доповідь про вплив інфляції на світову торгівлю та економічні відносини, враховуючи при цьому специфічні проблеми країн, що розвиваються, і підготувати цю доповідь на розгляд XIV сесії ради ЮНКТАД. Проект резолюції з незначними змінами був схвалений в Раді з торгівлі і розвитку (резолюція від 13 вересня 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 294, 491.*

8. Постійне представництво Української РСР при ООН надіслало верbalну ноту на ім'я Генерального секретаря ООН щодо здійснення Декларації про зміцнення міжнародної безпеки. У ноті зазначалося, що, на думку УРСР, завдання ООН вбачалося у сприянні зміцненню процесу розрядки міжнародної напруженості та розповсюдженії її на весь світ, намаганні ліквідувати джерела міжнародної напруженості та воєнних конфліктів, що створило б ширші можливості для політичної діяльності ООН, а також вирішило ті економічні, соціальні і правові питання, які стояли на порядку денного Організації. Представництво УРСР просило вжити заходів щодо розповсюдження ноти як офіційного документа, який належав до пункту 37 порядку денного XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН “Здійснення Декларації про зміцнення міжнародної безпеки”. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 68.*

10 вересня (вівторок).

8. Американський сенатор Г.Джексон звернувся до генерального секретаря КПРС Л.Брежнєва з листом, в якому висловлював занепокоєння долею В.Мороза. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 499.*

16 вересня (понеділок).

1. м. Сімферополь. Бюро Кримського обкуму КПУ розглянуло питання «Про факт грубого порушення соціалістичної законності, допущений в Первомайському районі», внаслідок чого була виселена з території Криму родина Сеїтджалілова, яка налічувала 11 осіб, з них 7 – неповнолітні діти. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськоматарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 219.

17 вересня (вівторок).

1. Секретарі ЦК КПУ І.Лутак, В.Маланчук і голова Комітету державної безпеки при Раді міністрів УРСР В.Федорчук звернулися до ЦК Компартії України з листом, в якому пропонували вжити комплекс контрпропагандистських заходів у зв'язку з кампанією на захист В.Мороза. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 499.

7. Помер отоларинголог, лауреат Ленінської премії, член-кореспондент Академії наук УРСР, беззмінний директор Київського науково-дослідного інституту отоларингології, доктор медичних наук, професор О.Коломійченко. *Радянська Україна.* – 1974. – 18 вересня.

18 вересня (середа).

8. Постійним представником УРСР при ООН направлено листа Генеральному секретареві ООН, у якому повідомлялося, що УРСР, керуючись своєю принциповою позицією щодо близькосхідного урегулювання і питання про Палестину, підтримує ініціативу арабських держав – членів ООН про включення до порядку денного XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН пункту “Питання про Палестину”. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 295.

20 вересня (п'ятниця).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, який обговорив питання про роботу політбюро ЦК КПУ з організації виконання рішень ХХІV з'їзду КПРС і ХХІV з'їзду КПУ. Пленум доручив ПБ ЦК КПУ, Раді міністрів УРСР, обкомам, міськкомам, райкомам партії, первинним партійним організаціям, міністерствам і відомствам республіки здійснити в усіх галузях народного господарства практичні заходи, спрямовані на успішне виконання планів і соціалістичних зобов'язань 1974 р., завдань 1975 р. і п'ятирічки в цілому; глибоко розібратися у причинах незадовільної роботи окремих галузей, підприємств та будівельних організацій; подолати допущене відставання у виробництві деяких видів продукції, зокрема товарів народного споживання; посилити роботу із зміцнення матеріально-технічної бази колгоспів і радгоспів; значно поліпшити роботу організацій і підприємств торгівлі, громадського харчування, служби побуту, лікувально профілактичних і оздоровчих закладів; підвищувати ефективність роботи наукових установ; поліпшувати роботу з добору і виховання кадрів. *Правда України.* – 1974. – 22 січня.

Вересень.

1. м. Маргілан (Узбецька РСР). Кримські татари надіслали протест політбюро ЦК КПРС, Верховній Раді СРСР щодо переслідування школярів за участь у кримськотатарському національному русі. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 220.*

7. Помер народний артист УРСР М.Яковченко. *Радянська Україна.* – 1974. – 14 вересня.

9. м. Рим (Італія). На чемпіонаті Європи з легкої атлетики золоті нагороди здобули сумчанин В.Голубничий (спортивна хода на 20 км) і киянин В.Борзов (біг на 100 м). *Спортивна газета.* – 1974. – 5 вересня.

9. Чемпіонами Європи з легкої атлетики стали донеччани В.Підлужний (стрибки у довжину) та Н.Ткаченко (жіноче п'ятиборство).

Спортивна газета. – 1974. – 7 вересня.

9. м. Стамбул (Туреччина). Чемпіоном світу з вільної боротьби став киянин В.Гулюткін. *Спортивна газета.* – 1974. – 3 вересня.

9. м. Маніла (Філіппіни). Львів'янин П.Король на чемпіонаті світу з важкої атлетики здобув золоту нагороду у легкій вазі. *Спортивна газета.* – 1974. – 26 вересня.

1 жовтня (вівторок).

8. м. Лозанна (Швейцарія). Українською РСР підписано Міжнародну конвенцію про охорону людського життя на морі. Конвенцією регламентовано широке коло питань, пов'язаних із забезпеченням охорони життя екіпажів та пасажирів морських суден. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 475, 505.

3 жовтня (четвер).

7. Помер член-кореспондент Академії медичних наук СРСР, головний акушер-гінеколог Міністерства охорони здоров'я УРСР, завідувач кафедри акушерства і гінекології Київського медичного інституту, доктор медичних наук, професор М.Бактєєв. *Радянська Україна.* – 1974. – 5 жовтня.

7 жовтня (понеділок).

8. Делегація УРСР разом із делегаціями 35 країн на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції з корейського питання. У проекті наголошувалося на необхідності виведення всіх іноземних військ, що перебували під пропагандою ООН у Південній Кореї. Під час голосування голоси розділилися порівну (за – 48, проти – 48, утрималось – 38 делегацій). Згідно з правилами процедури Генеральної Асамблеї ООН проект резолюції був відхищений. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp.* – К., 1981. – С. 300, 491.

8 жовтня (вівторок).

8. Делегація УРСР спільно з делегаціями 10 соціалістичних країн на

XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції “Статус Ради Економічної Взаємодопомоги”. У проекті, з метою розвитку співробітництва між ООН і РЕВ, передбачалося запросити РЕВ брати участь у сесіях і роботі Генеральної Асамблеї як спостерігача. Проект резолюції був схвалений без голосування (резолюція від 11 жовтня 1974 р.). З цього часу представники РЕВ як спостерігачі брали участь у роботі Генеральної Асамблеї ООН. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 301-302, 491-492.*

8. Разом з делегаціями 73 країн делегація УРСР на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про запрошення Організації визволення Палестини як представника палестинського народу взяти участь в обговоренні питання про Палестину на пленарних засіданнях Генеральної Асамблеї ООН. Проект був схвалений переважною більшістю голосів (резолюція від 14 жовтня 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 301-302.*

8. Разом з делегаціями 15 країн делегація УРСР на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про стан Міжнародної конвенції щодо ліквідації всіх форм расової дискримінації. У проекті Генеральна Асамблея висловила задоволення у зв'язку із збільшенням кількості країн, які ратифікували згадану конвенцію і підтвердила свою переконаність у тому, що ратифікація конвенції або приєднання до неї на загальній основі і здійснення її положень були необхідними для досягнення цілей десятиріччя дій з боротьби проти расизму і расової дискримінації. Проект схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 6 листопада 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 301-302.*

14 жовтня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила доповнити Кримінальний кодекс УРСР статтями 163¹ (Порушення законодавства про континентальний шельф СРСР) і 228¹ (Забруднення моря речовинами,

шкідливими для здоров'я людей або живих ресурсів моря). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 44. – Ст. 445.*

4. м. Київ. Відкрито республіканський Будинок кіно. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 590.*

17 жовтня (четвер).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 31 країни на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про захист прав людини в Чилі. Чилійську владу закликано дотримуватися принципів Загальної декларації прав людини та вжити всі відповідні заходи щодо відновлення і захисту основних прав людини й основних свобод, особливо тих, які мали відношення до загрози життю; звільнити всіх осіб, заарештованих без звинувачень або ув'язнених лише з політичних причин та продовжувати надавати право безперешкодного виїзду тим, хто цього бажав. Проект схвалений більшістю голосів на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 6 листопада 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 303, 492.*

18 жовтня (п'ятниця).

6. м. Київ. Проведено урочисті збори, присвячені 30-річчю визволення радянської України від гітлерівських загарбників. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 590.*

22 жовтня (вівторок).

8. Делегації УРСР, БРСР, СРСР і Чехословаччини на XVIII сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО внесли проект резолюції щодо виконання рішень XVIII сесії Генеральної конференції з питання справедливого географічного розподілу посад у секретаріаті ЮНЕСКО. У проекті відмічалося, що в питанні призначень на посади, які підлягали географічному розподілу, керівництво секретаріату в ряді випадків не

дотримувалося вказівок генконференції і виконавчої ради, продовжуючи призначати працівників з перепредставленіх країн. Генеральному директору пропонувалося вжити необхідних заходів, що забезпечили б призначення персоналу на широкій географічній основі, віддаючи перевагу за інших рівних умов кандидатам з не представлених або недостатньо представлених країн-членів, а також тимчасово припинити на період 1975-1976 рр. призначення кандидатів з країн, чия надмірна представленість стала перепоною для поліпшення географічного розподілу посад у секретаріаті в цілому. Основні положення проекту знайшли відображення у схваленій XVIII сесією Генеральної конференції ЮНЕСКО резолюції від 19 листопада 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 305, 492.*

29 жовтня (вівторок).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 19 країн на XXIX сесії Генеральної Асамблей ООН внесла проект резолюції “Доповідь Ради з питань торгівлі і розвитку”. У проекті резолюції доручалося голові XXIX сесії Генеральної Асамблей ООН і Генеральному секретареві ООН направити уряду Чилі прохання про невідкладне звільнення Клодоміро Альмейда, голови 3-ї сесії Конференції ООН з питань торгівлі і розвитку (колишнього міністра закордонних справ Чилі, що протягом року перебував у тюремному ув'язненні). Проект схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблей ООН (резолюція від 6 листопада 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 307, 492.*

30 жовтня (середа).

3. Поставлено під навантаження лінію електропередач Нововоронезький – Донбас напругою 500 кВт довжиною 345 км. Лінія зв’язала об’єднання енергосистем “Південь” та “Центр”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 590.*

6. м. Київ. На своєму черговому засіданні президія Верховної Ради

УРСР заслухала і обговорила доповідь голови Київського облвиконкому І.Лисенка у справі виконання радами області указу президії Верховної Ради СРСР від 12 квітня 1972 р. щодо додержання житлового законодавства під час розгляду пропозицій, заяв і скарг громадян. Президія вказала облвиконкому на серйозні недоліки у керівництві відповідними органами під час вирішення житлових питань, звернула увагу на повільні темпи та низьку якість будівництва окремих житлових будинків, упущення в утриманні житлового фонду та факти порушень черговості розподілу квартир, що породжувало об'рунтовані заяви і скарги громадян. Наголошено, що на деяких підприємствах і організаціях Києво-Святошинського, Білоцерківського, Вишгородського та інших районів допускалися порушення положення про порядок розподілу житлової площини; окрім виконкомів рад, керівники підприємств і установ при вирішенні житлових питань не завжди враховували встановлені законом пільги щодо надання квартир сім'ям, які користувалися правом першочергового забезпечення, порушували вимоги указу щодо прийому громадян. Президія Верховної Ради УРСР зажадала від виконкомів та рад, організацій та підприємств області суворого дотримуватися житлового законодавства, посилити контроль за будівництвом житла, навести порядок обліку громадян, які потребували житла, значно поліпшити роботу із заявами і скаргами громадян з житлових питань. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1974. – № 46.

31 жовтня (четвер).

7. Помер учений-юрист, член-кореспондент АН УРСР, заслужений діяч науки УРСР, лауреат премії ООН, завідувач кафедри теорії держави і права Київського державного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор П.Недбайло. *Радянська Україна.* – 1974. – 3 листопада.

Жовтень.

3. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з торгівлі, на якому було розглянуто питання про хід виконання планів заготівлі,

переробки, закладання на зиму і продажу населенню картоплі, овочів і фруктів. На засіданні відмічалося, що темпи збирання, заготівлі і закладання на зиму картоплі, а також деяких овочів і фруктів порівняно з 1973 р. значно уповільнилися. У середньому по республіці план закладання картоплі було виконано на 87,6%, а в Херсонській, Ворошиловградській, Кримській, Миколаївській областях – лише на 61-67%; організації споживчої кооперації незадовільно здійснювали закупівлю плодоовочевої продукції у населення; з господарств Житомирської, Тернопільської, Чернігівської, Хмельницької областей надходило чимало некондиційної продукції; подекуди не приділялася увага розширенню і утриманню в належному стані наявної матеріально-технічної бази заготівельних, переробних і торгівельних підприємств. Комісія з торгівлі схвалила рекомендації відповідним міністерствам і відомствам, спрямовані на повніше задоволення потреб населення в картоплі, овочах і фруктах. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 45.*

3. м. Дніпропетровськ. Колектив електровозобудівного заводу приступив до серійного виробництва нових тяглових агрегатів перемінної напруги потужністю 6780 кВт. Продуктивність нової машини підвищено на 20%, що дало можливість її експлуатувати у будь-яких кліматичних умовах і на не електрифікованих дільницях гірничорудних кар'єрів. *Радянська Україна. – 1974. – 27 жовтня.*

1 листопада (п'ятниця).

3. Донецька область. Стала до ладу електростанція “Донбасівська”. Вперше у вітчизняній енергетиці струм напругою 750 тис. кВт передано на відстань 1,5 тис. км. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

8 листопада (п'ятниця).

4. м. Київ. У Державному академічному театрі опери та балету УРСР ім. Тараса Шевченка відбулася прем'єра балету А.Хачатуряна “Чиполіно”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

15 листопада (п'ятниця).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 20 країн на XXIX сесії Генеральної Асамблей ООН внесла проект резолюції “Хімічна і бактеріологічна (біологічна) зброя”. У проекті закликано усі держави докласти зусиль щодо полегшення досягнення угоди про ефективну заборону розробки, виробництва і нагромадження запасів усіх видів хімічної зброї та про її знищенння. Проект резолюції, підготовлений за ініціативи делегацій УРСР і Польщі був схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблей ООН (резолюція від 9 грудня 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 311, 492.*

20 листопада (середа).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 55 країн на XXIX сесії Генеральної Асамблей ООН внесла проект резолюції про Південну Родезію. У проекті Генеральна Асамблея підтверджувала невід’ємне право народу Зімбабве на самовизначення, свободу і незалежність. Уряд Великої Британії закликано при здійсненні свого головного обов’язку як керуючої держави докласти усіх засобів для ліквідації незаконного расистського режиму меншості та ні за яких обставин не надавати незаконному режиму Південної Родезії ніяких повноважень або атрибутивів суверенітету. Проект схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблей ООН (резолюція від 13 грудня 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 315, 492.*

8. Делегації УРСР, СРСР і 29 інших країн на XXIX сесії Генеральної Асамблей ООН внесли проект резолюції “Визначення агресії”. Генеральною Асамблеєю було визначено, що агресією є застосування збройної сили державою проти суверенітету, територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави, або будь-яким іншим чином, несумісним із статутом ООН. Генеральна Асамблея звернула увагу Ради безпеки ООН на визначення агресії, викладене вище і рекомендувала їй, при необхідності, врахувати це визначення як керівне при визначенні згідно з статутом ООН наявності акту агресії. Проект

схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 14 грудня 1974 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 320, 492.*

21 листопада (четвер).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 23 країн на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про заборону впливу на природне середовище і клімат у воєнних і інших цілях, несумісних з інтересами забезпечення міжнародної безпеки, добробуту і здоров'я людей. У проекті Генеральна Асамблея пропонувала прийняти з даного питання відповідну міжнародну конвенцію і прохала Комітет ООН із роззброєння якомога скоріше розпочати узгодження тексту такої конвенції і представити доповідь щодо досягнутих результатів на розгляд XXX сесії Генеральної Асамблеї. Проект схвалений Генеральною Асамблеєю ООН як резолюція від 9 грудня 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 325, 493.*

22 листопада (п'ятниця).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 44 країн на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про діяльність економічних і інших кіл, яка перешкоджала здійсненню Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам у Південній Родезії, Намібії і територіях під португальським пануванням та в усіх інших територіях, що знаходилися під колоніальним пануванням і зусиллям, спрямованим на ліквідацію колоніалізму, апартеїду й расової дискримінації у південній частині Африки. У проекті Генеральна Асамблея підтверджувала право народів залежних територій на самовизначення, незалежність і на використання природних ресурсів цих територій. Одночасно заявлено, що будь-яка керуюча держава, яка позбавляла колоніальні народи їх законних прав і підпорядковувала права й інтереси цих народів іноземним економічним і фінансовим колам, порушувала зобов'язання, прийняті нею згідно із статутом ООН. Проект схвалений

Генеральною Асамблеєю ООН як резолюція від 13 грудня 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 332, 493.*

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила розпочати 9 сесію Верховної Ради VIII скликання 24 грудня 1974 р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 49. – Ст. 489.*

25 листопада (понеділок).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 61 країни на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про звільнення політичних в'язнів у Південній Африці. У проекті уряд Південної Африки закликано надати безумовну амністію усім особам, які зазнали обмежень чи були ув'язнені за їх опозицію апартеїду; скасувати всі репресивні закони і постанови; надати усьому народу Південної Африки можливість здійснити своє право на самовизначення. Проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН як резолюція від 16 грудня 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 336, 493.*

26 листопада (вівторок).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 61 країни на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла проект резолюції про ембарго на поставку зброї Південній Африці. У проекті Генеральна Асамблея просила Раду безпеки ООН відновити розгляд “Питання про расовий конфлікт у Південній Африці внаслідок політики апартеїду, що проводиться урядом Південної Африки”, з метою вжиття дій по главі VII статуту для забезпечення повного припинення всіма державами поставок Південній Африці будь-якої зброї, боєприпасів, воєнних транспортних засобів, запасних частин до них та будь-якої іншої воєнної техніки, а також всяко-го воєнного співробітництва з Південною Африкою. Проект був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН як резолюція від 16 грудня 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 335, 493.*

29 листопада (п'ятниця).

1. У зв'язку із закінченням у січні – лютому 1975 р. строку повноважень народних засідателів районних (міських) народних судів УРСР президія Верховної Ради УРСР постановила виконкомам обласних, Київської і Севастопольської міськрад провести вибори народних засідателів районних (міських) народних судів УРСР у січні – лютому 1975 р.

Відомості Верховної Ради УРСР. – 1974. – № 50. – Ст. 506.

Листопад.

6. З метою дальнього поліпшення охорони та зміцнення здоров'я матері й дитини Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по поліпшенню породільної допомоги в Українській РСР”. Постановою передбачено піднесення рівня медичної допомоги вагітним жінкам і новонародженим, зокрема дальнє розширення і зміцнення матеріально-технічної бази родопомічних закладів, розвиток та удосконалення діяльності жіночих консультацій; спорудити в усіх областях окремі корпуси для акушерсько-гінекологічних відділень та родильних будинків з жіночими консультаціями; організувати відділення для хворих новонароджених. *Радянська Україна. – 1974. – 22 листопада.*

6. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про стан і заходи по дальному розвитку дошкільного виховання дітей у республіці”. У постанові звернута увага виконкомів обласних, Київської і Севастопольської міськрад на необхідність поліпшення забезпечення населення дитячими дошкільними закладами на нових житлових масивах. Міністерству охорони здоров'я УРСР разом з Міністерством освіти УРСР доручено розробити і затвердити заходи з поліпшення медичного обслуговування дітей у дитячих дошкільних закладах. *Радянська Україна. – 1974. – 22 листопада.*

9. Чемпіоном СРСР з футболу 1974 р. стало київське “Динамо”.
Спортивна газета. – 1974. – 12 листопада.

4 грудня (середа).

8. Делегація УРСР разом з делегаціями 30 країн на XXIX сесії

Генеральної Асамблії ООН внесла проект резолюції щодо здійснення Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам спеціалізованими установами і міжнародними організаціями, зв'язаними з ООН. У проекті Генеральної Асамблії закликала усі спеціалізовані установи й організації, пов'язані з ООН та всі держави в терміновому порядку подавати можливу моральну і матеріальну допомогу колоніальним народам в Африці, які боролися за визволення від колоніального панування; припинити надання уряду Південної Африки і расистському режиму Південної Родезії будь-якої допомоги. Проект схвалений Генеральною Асамблеєю ООН як резолюція від 13 грудня 1974 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971-1975 pp. – К., 1981. – С. 341, 494.*

19 грудня (четвер).

8. США. Американський конгресмен Дарвінський виступив у Палаці представників Конгресу з промовою, в якій засудив переслідування греко-католиків в УРСР. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.). – К., 2000. – С. 500.*

20 грудня (п'ятниця).

3. м. Малин (Житомирська область). На паперовій фабриці прийнято в експлуатацію перший у країні цех з виробництва теплоочутливого паперу для чіткого й швидкого фіксування показань тепловозаписуючих апаратів (в медицині для запису кардіограм, а також в електроніці, ядерній фізиці). *Радянська Україна. – 1974. – 22 грудня.*

26 грудня (четвер).

4. м. Дніпропетровськ. Прем'єрою опери О.Холмінова “Оптимістична трагедія” відкрито театр опери та балету. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

28 грудня (субота).

4. м. Київ. У Державному академічному театрі опери та балету УРСР ім. Тараса Шевченка відбулася прем'єра опери Д.Шостаковича “Катерина Ізмайлова”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 591.

30 грудня (понеділок).

3. м. Кривий Ріг. На металургійному заводі ім. Леніна задуто найбільшу у світі доменну піч №8 об'ємом 5 тис. м³, потужністю 4 млн. тонн чавуна на рік. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 591.

Грудень.

1. м. Червоноград (Львівська область). Побачило світ дев'яте число “Українського вісника” під редакцією М.Сагайдака (С.Хмари). *Данилюк Ю.З., Бажсан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.).* – К., 2000. – С. 500.

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1975

15 січня (середа).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ. Обговорено питання про підсумок грудневого (1974 р.) пленуму ЦК КПРС і завдання партійних організацій республіки та прийнято відповідну постанову. Відмічалося, що не всі партійні, радянські, господарські, профспілкові і комсомольські органи повною мірою використали наявні можливості для зростання виробництва і виконання планів капітального будівництва; було допущено відставання від завдань п'ятирічного плану в галузях легкої, харчової і місцевої промисловості; не справлялася з планами частина підприємств, особливо у вугільній промисловості, будівельних матеріалів; у ряді областей не повністю виконувалися плани будівництва жител, лікарень, дитячих закладів; у частині колгоспів і радгоспів недостатніми темпами розвивалося лісогосподарське виробництво. Пленум ЦК КПУ зобов'язав обласні комітети, міськкоми, райкоми партії, міністерства і відомства, радянські, господарські і профспілкові органи розробити і здійснити конкретні заходи із забезпечення виконання народногосподарського плану і соціалістичних зобов'язань 1975 р., завдань п'ятирічки в цілому. *Правда України.* – 1975. – 15 – 17 січня.

22 січня (середа).

3. м. Запоріжжя. На феросплавному заводі видала першу плавку нова потужна електродугова піч закритого типу. Її було обладнано системою очищення і спеціальними електрофільтрами. *Радянська Україна.* – 1975. – 23 січня.

24 січня (п'ятниця).

6. Президія Верховної Ради УРСР постановила схвалити ініціативу Квітчанської сільради Корсунь-Шевченківського району Черкаської області з дальшого посилення піклування про ветеранів Великої вітчизняної

війни та вшанування пам'яті полеглих воїнів. У постанові наголошувалося на тому, щоб питання піклування про колишніх фронтовиків, партизанів, сімей полеглих воїнів, а також вшанування пам'яті тих, хто загинув у боях з німецько-фашистськими загарбниками, в ході підготовки до 30-річчя Перемоги було обговорене на сесіях усіх сільських і селищних рад, засіданнях виконкомів обласних, районних і міських рад. Місцевим радам рекомендувалося розробити та здійснити додаткові заходи з поліпшення житлових умов, медичного, комунального, побутового обслуговування учасників Великої вітчизняної війни і в першу чергу інвалідів; забезпечити належний догляд за братськими могилами, пам'ятниками, меморіальними комплексами; далі вести роботу зувічення пам'яті полеглих героїв у найменуваннях господарств, навчальних закладів, вулиць, площ, парків. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 5. – Ст. 52.*

28 січня (вівторок).

8. Економічна і соціальна рада ООН обрала УРСР у числі інших 47 держав до складу Комісії з транснаціональних корпорацій на строк до 31 грудня 1975 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 11.*

29 січня (середа).

3. ЦК КПУ, Рада міністрів УРСР привітали будівельників, монтажників, експлуатаційників із завершенням будівництва і введенням у дію на Черкаському хімкомбінаті комплексу з виробництва кормових фосфатів потужністю 603 тис. тонн на рік. *Радянська Україна. – 1975. – 29 січня.*

8. м. Київ. Закінчився радянсько-американський симпозіум із застосування лазерів у будівництві. Він був організований Держбудом УРСР і фірмою “Спектра-Фізик” (штат Каліфорнія, США). *Радянська Україна. – 1975. – 30 січня.*

Січень.

3. м. Миргород. Став до ладу один з найбільших у республіці завод

мінеральних вод. Проектна потужність підприємства – 100 млн. умовних пляшок “Миргородської” на рік. Завод було споруджено у співробітництві радянських і чехословацьких спеціалістів. *Радянська Україна.* – 1975. – 28 січня.

3. Після промислових випробувань державна комісія прийняла в експлуатацію і рекомендувала до серійного виробництва потужну установку нової моделі, виготовлену на Дніпропетровському заводі пресів. Гідрравлічний агрегат висотою в чотириповерховий будинок і зусиллям в 1250 тонн з великою швидкістю і високою точністю міг провадити обробку і прокат сталевих зливків вагою до 18 тонн. На пресі оброблялися великі колінчасті вали для дизелів, які використовувалися на морських суднах, ротори до електричних турбін, а також великі деталі і вузли різних машин та устаткування. *Радянська Україна.* – 1975. – 21 січня.

3. м. Львів. На заводі “Львівсьльмаш” освоєно виробництво досконаліх навісних обприскувачів, призначених для хімічного захисту рослин від шкідників і хвороб у садівництві і виноградарстві. Вентиляторний обприскувач обробляв за годину близько двох гектарів фруктових дерев і виноградних кущів. Першу партію машин було відправлено в Молдавію, Грузію, Вірменію. *Радянська Україна.* – 1975. – 21 січня.

3. Вперше на дорогах СРСР для розширення існуючих тунелів без припинення руху поїздів застосовано спеціальний ремонтний комплекс. Цю унікальну установку вагою 500 тонн і висотою близько 30 м було складено на Полтавському тепловозоремонтному заводі за кресленням Ленінградського проектно-транспортного інституту. *Радянська Україна.* – 1975. – 24 січня.

5 лютого (середа).

8. Делегаціями УРСР та інших 28 країн на другій сесії Дипломатичної конференції з гуманітарного права внесено проект резолюції щодо участі у цій конференції Південного В'єтнаму. У проекті відмічалося, що розвиток міжнародного гуманітарного права, застосовуваного в період конфліктів, є загальним завданням, в яке всі сторони в збройному конфлікті у Південному В'єтнамі мали внести свій вклад. Проти запрошення

на другу сесію конференції уряду Республіки Південний В'єтнам виступили західні держави, особливо США, тому проект резолюції було відхилено. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 346, 494.*

6 лютого (четвер).

3. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР привітали будівельників, монтажників, експлуатаційників із введенням у дію найпотужнішого у республіці Пологівського олійно-екстрактного заводу (Запорізької області) здатного переробляти 1080 тонн насіння соняшника за добу. *Радянська Україна. – 1975. – 6 лютого.*

8 лютого (субота).

7. Помер народний артист СРСР, лауреат Державної премії СРСР, один з фундаторів Харківського державного академічного українського драмтеатру імені Тараса Шевченка, професор Д.Антонович-Будько. *Радянська Україна. – 1975. – 11 лютого.*

18 лютого (вівторок).

8. Делегаціями УРСР, БРСР і СРСР на другій сесії Дипломатичної конференції з гуманітарного права внесено поправку до статті 12 проекту Протоколу II. Нею передбачалося, що з пораненими і хворими будь-якої воюючої сторони або нейтральною частиною населення будуть поводитися гуманно і подавати їм необхідну медичну допомогу на рівних підставах. Поправку було враховано при підготовці тексту статті 7 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р., що стосувався захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол II). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 347, 494.*

21 лютого (п'ятниця).

8. Президія Верховної Ради УРСР постановила ратифікувати Конвенцію про заборону розробки, виробництва та нагромадження запасів

бактеріологічної (біологічної) зброї і токсичної зброї та про їх знищення, підписану від імені уряду УРСР у Москві 10 квітня 1972 р. і схвалену Комісією в закордонних справах Верховної Ради УРСР. Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 475.

25 лютого (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про створення у Києві Державної республіканської бібліотеки для юнацтва. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 591.

Лютий.

3. м. Калуш (Івано-Франківська область). Введений у дію найбільший в СРСР комплекс вінілхlorиду на хімічно-металургійному комбінаті. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 591.

6. Головний комітет Виставки досягнень народного господарства СРСР відзначив групу інженерно-технічних працівників та учнів технічного училища № 6 Дніпропетровська за розробку і виготовлення чотириекранного телевізора “Союз-50”, що експонувався у Москві. Золотої медалі був удостоєний керівник гуртка технічної творчості юних – заступник директора училища Є.Адамчик, бронзової – майстер виробничого навчання В.Філіпов. На три програмному “Союзі-50” один екран було створено великий, а три – відео контрольні, розміром з цигаркову коробку. *Радянська Україна.* – 1975. – 13 лютого.

6. Рада міністрів УРСР і Українська республіканська рада професійних спілок прийняли постанову, якою затвердили і ввели в дію положення про порядок надання житлової площини в УРСР, відмінивши постанову Ради міністрів УРСР і Укрпрофради від 5 жовтня 1966 р., якою було затверджено положення про порядок розподілу житлової площини в УРСР. Нове положення детально визначило правила обліку громадян, які потребували житла, порядок надання житлової площини, оформлення і

видачі ордера. У ньому було враховано досвід застосування раніше діючого положення та пропозиції щодо удосконалення правового регулювання забезпечення житловою площею громадян, порядку поліпшення їх житлових умов. *Радянська Україна.* – 1975. – 14 лютого.

3 березня (понеділок).

9. м. Річмонд (штат Вірджинія, США). На легкоатлетичному матчі збірних СРСР і США сумчанин В.Голубничий пройшов доріжкою залу “Колізеум” три мілі за 19 хв. 42,2 сек., встановивши новий світовий рекорд. *Радянська Україна.* – 1975. – 5 березня.

8 березня (субота).

4. ЦК КПУ і Рада міністрів УРСР постановила присудити Державні премії УРСР імені Тараса Шевченка 1975 р. в галузі літератури: В.Собку – за роман “Лихобор”; в галузі мистецтва: О.Ковалеву – за скульптурні портрети Д.Коротченка, М.Рильського, В.Філатова; в галузі музики: О.Білашу – за пісні “Ленінова весна”, “Моя Батьківщина”, “Пісня звитяжців”, “Пісня червоних вершників”, “Істина”, “Я жив в такие времена”, створені в 1971 – 1974 рр.; в галузі концертно-виконавської діяльності: М.Голенко, Т.Грищенко, Н.Писаренко (тріо бандуристок) – за концертну програму 1973 – 1974 рр.; в галузі кінематографії: В.Беляєву (автору сценарію), В.Ісакову (режисеру-постановнику), О.Дворецькому (виконавцю ролі Я.Гайдая), Валерії Заклунній (виконавиці ролі Стефи) – за художній фільм “До останньої хвилини”. *Радянська Україна.* – 1975. – 8 березня.

11 березня (вівторок).

7. Помер учений, Герой соціалістичної праці, лауреат Державних премій СРСР і УРСР, заслужений діяч науки і техніки УРСР, професор О.Чекмар'єв, який вніс великий вклад у розроблення теоретичних основ прокатки металів. *Радянська Україна.* – 1975. – 14 березня.

14 березня (п'ятниця).

4. м. Київ. На сцені Державного академічного театру опери та балету

УРСР ім. Тараса Шевченка відбулася прем'єра спектаклю “В ім'я життя” на музику А.Штогаренка, Д.Шостаковича, Б.Лятошинського. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 591.

15 березня (субота).

6. м. Київ. Відкрито Республіканську дитячу лікарню Київського науково-дослідного інституту педіатрії, акушерства та гінекології ім. Героя Радянського Союзу професора П.Буйка. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 591.

17 березня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила призначити чергові вибори до Верховної Ради УРСР і до обласних, районних, міських, сільських і селищних рад депутатів трудящих на неділю, 15 червня 1975 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1975. – № 13. – Ст. 146.

19 березня (середа).

1. На підставі статті 21 Конституції УРСР і статей 25 та 26 “Положення про вибори до Верховної Ради УРСР” президія Верховної Ради УРСР постановила утворити 570 виборчих округів з виборів до Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1975. – № 13. – Ст. 147.

28 березня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила затвердити Центральну виборчу комісію з виборів до Верховної Ради УРСР у складі 15 чоловік, представників громадських організацій, товариств і колективів трудящих (голова – А.Донченко, заступник голови – В.Сиволоб). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1975. – № 14. – Ст. 159.

Березень.

3. Відбулося спільне засідання комісій Верховної Ради УРСР з

сільського господарства та охорони природи, на якому було розглянуто питання щодо виконання завдань з рекультивації земель та захисту ґрунтів від ерозії. На засіданні відмічалося, що окрім міністерства і відомства, зокрема, Міншляхбуд УРСР, Міністерство геології УРСР, “Укрсільгосптехніка”, “Укрміжколгоспбуд” зволікали із проведенням робіт з рекультивації земель або проводили їх на низькому технічному рівні, що призвело до порушення строків повернення земель попереднім землекористувачам; підприємства Мінвуглепрому УРСР часто повертали відпрацьовані площи в незадовільному стані. Депутати також вказали на те, що протиерозійні роботи в ряді випадків виконувалися не комплексно, виділені кошти розпорошувалися; в окремих господарствах Ворошиловградської, Сумської, Полтавської областей порушувався обов’язковий мінімум заходів із боротьби з вітровою і водою еrozією; планування першочергових агротехнічних заходів у Кримській, Херсонській та деяких інших областях здійснювалося без урахування наявних площ еrozованих і еrozійно небезпечних земель. Комісії вирішили матеріали в обговорюваному питанні подати президії Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 13.*

3. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з торгівлі, на якій розглядалося питання “Про стан матеріально-технічної бази підприємств торгівлі і громадського харчування в системі споживчої кооперації і заходи по її зміцненню”. Депутати відмічали, що у деяких областях, зокрема у Вінницькій, Ворошиловградській, Донецькій, Київській, Кримській, Харківській, Чернівецькій і деяких інших не виконувалися плани будівництва і реконструкції мережі магазинів і їдалень; на ряді промислових підприємств і в загальноосвітніх школах, розташованих у сільській місцевості, не приділялася належна увага зміцненню матеріально-технічної бази оптової торгівлі, будівництву і реконструкції об’єктів для зберігання плодово-овочевої кооперації, слабо здійснювалося технічне переоснащення підприємств засобами механізації трудомістких процесів. Комісія схвалила рекомендації відповідним міністерствам і відомствам, спрямовані на підвищення рівня торгівельного обслуговування селян, дальнє розширення мережі магазинів, їдалень,

кафе, зміцнення матеріально-технічної бази підприємств торгівлі і громадського харчування. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 15.*

3. м. Харків. На підшипниковому заводі освоєно проектну потужність найпродуктивнішої в СРСР автоматичної лінії з виготовлення поковок кілець вагонних підшипників. *Радянська Україна. – 1975. – 11 березня.*

6. Фармакологічний комітет Міністерства охорони здоров'я СРСР затвердив і рекомендував до серійного виробництва новий препарат лі-обіл. Його було створено ученими Дніпропетровського науково-дослідного інституту гастроenterології у співдружності із спеціалістами місцевого заводу бактерійних препаратів. Ліобіл було виготовлено з жовчі великої рогатої худоби і застосовано для лікування хвороб печінки, жовчного міхура, кишечника. *Радянська Україна. – 1975. – 7 березня.*

7. Померла скульптор, народний художник УРСР, лауреат Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка, заступник голови правління Спілки художників України Галина Кальченко. *Радянська Україна. – 1975. – 13 березня.*

3 квітня (четвер).

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР та 6 соціалістичних країн на третій сесії Третьої конференції ООН з морського права подано проект статей щодо морських наукових досліджень. У проекті регламентувалися загальні умови і принципи проведення морських наукових досліджень, міжнародне і регіональне співробітництво у цій сфері; дослідження в територіальних водах та на континентальному шельфі; свобода морських наукових досліджень; інтереси держав, що не мали морського узбережжя або знаходилися в іншому географічно несприятливому становищі; умови сприяння дослідницьким суднам; статус науково-дослідних споруд; відповідальність за наукові дослідження. Переважна більшість положень із проекту статей була відображенна в частині XIII “Морські наукові дослідження” (статті 239-266) неофіційного зведеного тексту для переговорів, який був підготовлений на шостій сесії Третьої конференції ООН з морського права (Женева, 23 травня – 17 липня 1977 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 362, 495.*

4 квітня (п'ятниця).

8. Делегацією УРСР та інших 17 країн на другій сесії Дипломатичної конференції з гуманітарного права була внесена пропозиція про включення нової статті до проекту Протоколу І. У ньому йшлося, що договірні сторони визнавали важливість визначення агресії, прийнятого на XXIX сесії Генеральної Асамблеї ООН, яке, зокрема, служило посиленню захисту населення і цивільних об'єктів, і підтверджували свою переконаність у тому, що прийняття норм гуманітарного права, які містилися в Женевських конвенціях і цьому Протоколі, не могли тлумачитися як виправдання і визнання хоч якоюсь мірою законними актів агресії. Після тривалих переговорів на третьій сесії Дипломатичної Конференції (1976 р.) ці положення були відображені в §4 преамбули Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р., що стосувався захисту жертв міжнародних збройних конфліктів. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 368, 495.*

23 квітня (середа).

4. м. Київ. У Києво-Печерському Державному історичному заповіднику відкрито Державний музей книги та книгодрукування УРСР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про роботу Рад депутатів трудящих Черкаської області в світлі рішень грудневого (1974 р.) Пленуму ЦК КПРС”. У постанові відмічалося, що ради області недостатньо використовували права і засоби організаційно-масової роботи із забезпечення розвитку господарського і соціально-культурного будівництва; значна частина рішень рад, їх виконавчих комітетів не бралася на контроль, по них рідко визначалися конкретні строки виконання; недоліки в організаторській роботі радянських і господарських органів, низький рівень виконавської дисципліни і відповідальності окремих керівних працівників за доручену справу призводили до відставання області у розвитку ряду важливих галузей; не виконувалися

завдання п'ятирічки із зростання обсягу промислового виробництва, освоєння капітальних вкладень у промислове, житлове і соціально-культурне будівництво, з розвитку торгівельного та побутового обслуговування населення; мали місце факти прийняття господарськими керівниками і виконкомами рад незаконних актів; допускалися приписки до державної звітності; ради, їх виконавчо-розпорядчі органи недостатньо вели боротьбу із злочинністю, особливо крадіжками державного і громадського майна, хулиганством, пияцтвом. Президія Верховної Ради УРСР постановила радам області та їх виконавчим комітетам вжити необхідних заходів до усунення зазначених недоліків. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 19. – Ст. 248.*

29 квітня (вівторок).

3. м. Донецьк. Стала до ладу найглибша в СРСР (1200 м) шахта ім. Скочинського. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 591.*

Квітень.

1. м. Київ. Проведена нарада керівних і оперативних працівників УКДБ Кримської, Запорізької, Херсонської, Миколаївської та Донецької областей. Розглядалося питання про підвищення ефективності заходів з нейтралізації активу кримськотатарського руху. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 220.*

3. Відбулося засідання Планово-бюджетної комісії Верховної Ради УРСР, на якому обговорювався хід реалізації Головпостачем УРСР пропозицій постійних комісій і депутатів, внесених на 9-ій сесії Верховної Ради УРСР, що стосувалися проблеми дальншого вдосконалення матеріально-технічного постачання господарств республіки. Депутати відмічали, що Головпостач УРСР, підвідомчі йому організації не здійснювали

належного контролю за своєчасним виконанням замовлень підприємствами-постачальниками; серйозні недоліки допускалися в матеріально технічному постачанні республіканських міністерств: побутового обслуговування населення, комунального господарства, місцевої промисловості, соціального забезпечення; органи постачання проводили недостатню роботу із забезпечення правильного зберігання і раціонального використання матеріальних ресурсів – металу, палива, лісових матеріалів; у ряді постачально-збутових організацій, на окремих базах і складах мали місце випадки порушень фінансової дисципліни, без фондового відпуску, незадовільного обліку і зберігання матеріалів, не забезпечувалося належне збереження державної власності, своєчасно не усувалися причини й умови, що породжували втрати, нестачу і псування матеріальних цінностей. У схвалених комісією рекомендаціях Головпостачу УРСР було запропоновано вжити невідкладних заходів з ліквідації наявних недоліків. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 19.*

3. Сталевари двованної мартенівської печі “Криворіжсталі” першими серед колективів країни, які обслуговували однотипні агрегати, освоїли виробництво легованої мало вуглецевої сталі. *Радянська Україна. – 1975. – 6 квітня.*

4. м. Мадрид (Іспанія). З великим успіхом пройшли гастролі Державного заслуженого академічного українського народного хору імені Г.Верьовки. На концертах українського колективу в мадридському палаці спорту побувало понад 100 тис. чоловік. *Радянська Україна. – 1975. – 24 квітня.*

4. Вийшов перший том 12-томного зібрання творів Лесі Українки. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 592.*

6 травня (вівторок).

8. Економічна і соціальна рада ООН обрала Українську РСР у Комісію в справах народонаселення, Статистичну комісію та членом Комітету з питань огляду й оцінки на строк до 31 грудня 1979 р. *Українська*

РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 12–13.

8 травня (четвер).

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР та п'ятою іншими соціалістичними країнами на Міжнародній конференції із створення Міжнародної морської супутникової системи (ІНМАРСАТ) внесено чотири проекти резолюцій щодо створення ІНМАРСАТ. У перших двох проектах відображалася позиція подавачів щодо створення ІНМАРСАТ, тобто створення нової системи морського зв'язку з використанням штучних супутників Землі. Проект третьої резолюції (“Проведення другої сесії Конференції”) з деякими змінами був схвалений конференцією. Проект четвертої – (“Програма міжсесійної роботи”) був значно розширений і також схвалений конференцією. Конференція завершила свою роботу у вересні 1976 р., коли були укладені Конвенція про Міжнародну організацію морського супутникового зв'язку (ІНМАРСАТ) та Експлуатаційна угода до неї. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 371, 496.*

14 травня (середа).

9. м. Базель (Швейцарія). Футбольний клуб “Динамо” (Київ), перемігши на стадіоні “Сант-Якоб” клуб “Ференцварош” (Будапешт) з рахунком 3:0, став володарем кубків Європи з футболу. *Радянська Україна. – 1975. – 16 травня.*

20 травня (вівторок).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, який розглянув питання “Про підсумки обміну партійних документів у партійних організаціях республіки і завдання по дальшому поліпшенню партійної роботи”. В обговореному питанні пленум прийняв відповідну постанову. Відмічалось, що частина парторганізацій республіки слабко здійснювала надане статутом КПРС право контролю діяльності адміністрації і недостатньо впливала на стан справ у трудових колективах; неглибоко займалася

питаннями підвищення ефективності виробництва, прискорення науково-технічного прогресу; мали місце факти примиренського ставлення окремих парторганізацій до проявів недисциплінованості, безгосподарності, місництва, бюрократизму і тяганини. Пленум визнав найголовнішим завданням політбюро, секретаріату ЦК КПУ, обкомів, міськкомів, райкомів партії закріпiti і широко використати досвід, нагромаджений у ході обміну партійних документів; усунути наявні недоліки і на цій основі забезпечити дальше вдосконалення партійної роботи; послідовно зміцнювати первинні парторганізації; посилити партійний вплив на всіх ділянках господарського і культурного будівництва. *Правда України.* – 1975. – 21-23 мая.

Травень.

1. м. Глубічок (Тернопільська область); м. Пустомити (Львівська область). У день відзначення 30-річчя закінчення Великої вітчизняної війни було спалено радянські прапори та гасла на адміністративних будинках й заарештовано в зв'язку з цим декілька чоловік. *Українське слово (Париж).* – 1975. – 21 вересня.

6. Рада міністрів УРСР розглянула питання про організаторську роботу Міністерства лісової і деревообробної промисловості УРСР з підвищення технічного рівня якості продукції на підпорядкованих їйому підприємствах. У прийнятій з цього питання постанові відмічалося, що на багатьох підприємствах галузі не дотримувалися технологічні режими меблевого виробництва; меблі випускали з порушенням діючих стандартів; ряд підприємств виготовляли меблі низької якості; не досить приділялося уваги підвищенню технічного рівня і якості недорогих побутових меблевих виробів, у тому числі меблів для дітей і людей похилого віку. Рада міністрів УРСР зобов'язала Міністерство лісової і деревообробної промисловості УРСР усунути недоліки, відмічені у постанові. *Радянська Україна.* – 1975. – 14 травня.

2 – 12 червня (понеділок – четвер).

8. м. Київ. Тривав міжнародний науковий семінар учених-фізіологів,

у роботі якого взяли участь близько 120 спеціалістів із соціалістичних країн, а також з Мексики, Нігерії, ФРН та інших держав. З лекціями про кардинальні проблеми фізіології, про останні досягнення науки в галузі електрофізіології і нервової клітини виступили провідні вчені СРСР, США, Англії. *Радянська Україна.* – 1975. – 3 червня.

8 червня (неділя).

9. м. Катовіце (Польща). Чемпіонами Європи з боксу стали О.Ткаченко, В.Засипко (обидва з Донецька) і А.Кліманов (Жданов). В.Савченко (Дніпропетровськ) став срібним призером. *Радянська Україна.* – 1975. – 10 червня.

12 червня (четвер).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про створення Державного історико-архітектурного заповідника у Львові. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 592.

15 червня (неділя).

1. Відбулися вибори до місцевих рад депутатів трудящих УРСР у 521399 виборчих округах. Всього було обрано 521395 депутатів, серед яких: 376769 (72,3%) робітників і колгоспників, 240701 (46,2%) жінка, 242834 (46,6%) членів і кандидатів у члени КПРС, 150837 (28,9%) молоді до 30 років, 187942 (36%) особи не були депутатами місцевих рад минулого скликання. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1975. – № 26.

18 червня (середа).

1. Відбулося засідання Центральної виборчої комісії, на якому були підведені остаточні підсумки виборів до Верховної Ради УРСР IX скликання, що пройшли 15 червня 1975 р. У списки виборців було внесено 34170966 осіб. За кандидатів блоку комуністів і безпартійних голосувало 34158402 особи, проти голосувало 10383 особи (0,03% від загального числа виборців, які взяли участь у виборах). До Верховної Ради було

обрано 570 депутатів, у тому числі робітників і колгоспників – 287 (50,3%), жінок – 201 (35,3%). Серед обраних депутатів члени і кандидати в члени КПРС становили 69,1%, молодь віком до 30 р. – 12,8%, 308 осіб (54%) депутатами Верховної Ради УРСР були обрані вперше. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 26.*

19 червня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила розпочати першу сесію Верховної Ради УРСР IX скликання 4 липня 1975р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 26. – Ст. 313.*

19 червня (четвер) – 2 липня (середа).

8. м. Мехіко (Мексика). З ініціативи українських зарубіжних організацій на міжурядовій конференції ООН з проблем ліквідації дискримінації жінок порушувались питання про долю українських жінок-політв'язнів у СРСР. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. XX ст.). – К., 2000. – С. 500.*

20 червня (п'ятниця).

1. м. Київ. Відбувся V пленум ЦК ЛКСМУ, присвячений питанням дальнішого поліпшення роботи комсомольських організацій республіки з виховання молоді в дусі комуністичної моралі. З обговореного питання пленум прийняв відповідну постанову. Пленум ЦК ЛКСМУ зобов'язав комсомольські організації республіки підносити роль соціалістичного змагання в трудовому вихованні робітничої молоді; в учнівської молоді формувати високі моральні якості, підвищувати в неї відповідальність за підготовку до майбутньої трудової діяльності; патріотичне й інтернаціональне виховання поєднувати з войовничу непримиренністю до ворожої ідеології, “підступних дій українського буржуазного націоналізму і сіонізму”; підвищити ідейно-теоретичний рівень марксистсько-ленінського навчання молоді, покращити підбір кадрів пропагандистів; поглибити боротьбу з пережитками минулого в свідомості людей, релігійною ідеологією. *Радянська Україна. – 1975. – 22 червня.*

7. Помер учений-зоолог і палеонтолог, доктор біологічних наук, професор, академік АН УРСР, директор Центрального науково-природничого музею Академії наук УРСР І.Підоплічко. *Радянська Україна.* – 1975. – 25 червня.

27 червня (п'ятниця).

8. Академік А.Сахаров звернувся з відкритим листом до Генерального секретаря ООН К.Вальдхайма, організації “Міжнародна амністія”, лідерів мусульманських народів, міжнародної громадськості з проханням об’єднати зусилля в боротьбі за звільнення з ув’язнення відомого діяча кримськотатарського національного руху Мустафи Джемілєва. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 592.

Червень.

3. м. Костопіль (Рівненська область). На домобудівному комбінаті пущено в дію перший в СРСР цех з обробки деревостружкових плит синтетичним шпоном, який імітував текстуру червоного дерева, горіха, дуба тощо. *Радянська Україна.* – 1975. – 13 червня.

3. м. Житомир. На заводі “Промавтоматика” стала до ладу перша в СРСР дільниця серійного випуску новітніх комплексів телемеханіки – ТМ-320, що використовувалися для дистанційного управління технологічними процесами і цілими промисловими об’єктами в різних галузях народного господарства. *Радянська Україна.* – 1975. – 16 червня.

6. м. Київ. Відбулося розширене засідання Комісії з вивчення і впровадження нових громадянських свят і обрядів Української РСР. На засіданні підkreślалося, що головним завданням місцевих рад, їх обрядових комісій, міністерств і відомств, громадських і творчих організацій республіки полягало в тому, щоб добитися повсюдного впровадження в життя розроблених рекомендацій з проведення нових громадянських свят і обрядів, продовжувати їх удосконалення і створювати нові. *Радянська Україна.* – 1975. – 10 червня.

8. м. Київ. Проходив міжнародний симпозіум з рентгенівської

фотоелектронної спектроскопії. В його роботі взяли участь учені фізики з Англії, НДР, СРСР, Фінляндії, ФРН, Швеції та інших держав. *Радянська Україна.* – 1975. – 10 червня.

4 липня (п'ятниця).

1. Верховна Рада УРСР постановила обрати головою Верховної Ради депутата М.Білого, заступниками голови – Т.Гаврилову, Є.Качаловського, М.Міщенка, М.Хорунжого. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1975. – № 28. – Ст. 328, 329.

1. Верховна Рада УРСР постановила утворити 17 постійних комісій Верховної Ради УРСР (мандатну, законодавчих передбачень, у закордонних справах, у справах молоді, планово-бюджетну, з важкої промисловості, з легкої і харчової промисловості, з місцевої промисловості, з будівництва, з транспорту і зв'язку, з сільського господарства, з комунального і побутового обслуговування, з торгівлі, з освіти і науки, з культури, з охорони здоров'я і соціального забезпечення, з охорони природи). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1975. – № 28. – Ст. 333.

1. Верховна Рада УРСР постановила обрати президію Верховної Ради УРСР у складі 23 чоловік (головою президії – І.Грушецького, першим заступником – В.Шевченко) та утворити уряд УРСР – Раду міністрів УРСР у складі 59 чоловік (голова уряду – О.Ляшко, перші заступники – Г.Ващенко, Н.Кальченко, заступники – О.Бурмистров, П.Єсипенко, П.Розетко, В.Семичастний, І.Степаненко, П.Тронько, Г.Шевчук). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1975. – № 28. – Ст. 353, 354.

5 липня (субота).

8. Рада міністрів УРСР погодилася з пропозицією Міністерства закордонних справ УРСР і Академії наук УРСР щодо підписання Конвенції про реєстрацію об'єктів, які запускалися у космічний простір, відкритої для підписання у Нью-Йорку 14 січня 1975 р. Головна увага конвенції приділялася необхідності відповідного маркування згаданих об'єктів, що сприяло б їх ідентифікації, особливо у випадках заподіяння шкоди. Конвенція була ратифікована УРСР у липні 1977 р. і набула

чинності з 14 вересня 1975 р. Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 476, 505.

15 липня (вівторок).

8. м. Нью-Йорк (США). Національний центр кримських татар в США утворив фонд “Крим”, який ставив за мету поширення інформації про становище співвітчизників у СРСР, оприлюднення фактів політичних репресій. *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ти pp. ХХ ст.).* – К., 2000. – С. 500.

Липень.

7. Помер народний артист СРСР, лауреат Державних премій СРСР і Української РСР імені Тараса Шевченка, художній керівник-директор Державного заслуженого академічного ансамблю танцю УРСР П.Вірський. *Радянська Україна.* – 1975. – 6 липня.

23 серпня (субота).

6. Почався рух на десятикілометровій трасі Харківського метрополітену, другого в Україні і шостого в СРСР. *Радянська Україна.* – 1975. – 23 серпня.

25 серпня (понеділок).

8. Рада міністрів УРСР призначила делегацію УРСР у складі 7 чоловік на VII спеціальну сесію Генеральної Асамблей ООН, яка мала розпочати свою роботу в Нью-Йорку 1 вересня 1975 р. (голова делегації – Г.Шевель, міністр закордонних справ УРСР). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp.* – К., 1981. – С. 455.

27 серпня (середа).

8. Рада міністрів УРСР затвердила делегацію УРСР у складі 15 чоловік на XXX сесію Генеральної Асамблей ООН, яка мала відкритися 16 вересня 1975 р. у Нью-Йорку, (голова делегації – Г.Шевель, міністр закордонних справ УРСР). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp.* – К., 1981. – С. 454.

Серпень.

6. Доктор біологічних наук професор Української сільськогосподарської академії М.Синицький вивів новий вид дубового шовкопряда – поліський тассар, один кокон якого давав від 600 до 1 тис. м шовкової нитки. *Радянська Україна*. – 1975. – 30 серпня.

9. м. Белград (Югославія). На чемпіонаті Європи з веслування на байдарках і каное золоті нагороди вибороли дніпропетровець В.Юрченко (дистанції 1тис. і 10 тис. м на каное-одиночці) та одесит С.Петренко (дистанція 500 м на каное-одиночці). *Спортивна газета*. – 1975. – 5 серпня.

5 вересня (п'ятниця).

8. м. Київ. Закінчила роботу XVI міжнародна конференція “Кругло-го столу архівів”. Учасники конференції всебічно обговорили питання підготовки і перепідготовки архівістів, а також зберігання і використання архівів літератури і мистецтва, ознайомилися з досвідом роботи центральних архівних закладів республіки, відвідали Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва УРСР. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp.* – К., 1981. – С. 451.

10 вересня (середа).

4. м. Київ. Відкрито виставку творів українського живописця А.Мурашка, присвячену 100-річчю від дня народження художника. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 593.

18 вересня (четвер).

8. Делегаціями УРСР та інших 68 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції щодо прийняття в ООН Демократичної Республіки В'єтнам та Республіки Південний В'єтнам. Проект був схвалений, проте 30 вересня 1975 р. представник США в Раді безпеки ООН проголосував проти прийому згаданих країн у члени ООН. Тому Генеральна Асамблея ООН не змогла прийняти ці країни до

членів організації. Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 рр. – К., 1981. – С. 376, 496.

9. м. Москва. На чемпіонаті світу з важкої атлетики золоту нагороду здобув львів'янин П.Король (легка вага). *Спортивна газета*. – 1975. – 20 вересня.

20 вересня (субота).

6. м. Керч. На суднобудівному заводі “Затока” спущено на воду танкер “Кубань” тоннажністю понад 180 тис. тонн, найбільше нафтоналівне судно в СРСР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 593.

24 вересня (середа).

3. Відбулося спільне засідання комісій Верховної Ради УРСР з легкої і харчової промисловості та з торгівлі, на якому обговорювалося питання щодо задоволення попиту на товари дитячого асортименту та рівень роздрібних цін на них. Депутати відмітили, що виробництво товарів для дітей зростало недостатніми темпами, внаслідок чого попит на окремі з них не задоволявся, зокрема, на верхній трикотаж, шкіряне взуття, іграшки; міністерства харчової, м'ясної і молочної промисловості, торгівлі УРСР та правління Укоопспілки не приділяли належної уваги розширенню виробництва і продажу продуктів дитячого харчування у відповідному асортименті і у дрібній розфасовці; в окремих випадках не відповідали вимогам споживачів якість і художньо-естетичне оформлення товарів для дітей; деякі підприємства випускали товари застарілих моделей і фасонів. Наголошено, що низька якість продукції дитячого асортименту призводила до збільшення в торгівлі кількості неходових товарів та понаднормативних запасів, проте Мінлегпром УРСР не вживав належних засобів до випуску виробів поліпшеної якості. У схваленій комісіями постанові було наскріслено шляхи подолання наявних недоліків. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1975. – № 40.

8. Делегаціями УРСР та інших 42 країн на XXX сесії Генеральної

Асамблей ООН внесено проект резолюції з корейського питання. У проекті пропонувалося вивести всі іноземні війська, що знаходилися під прапором ООН у Південній Кореї; замінити угоду про воєнне перемир'я в Кореї мирною угодою; різко скоротити збройні сили обома сторонами. Вперше за більш ніж 20-річне обговорення корейського питання в ООН проект резолюції групи соціалістичних країн отримав підтримку більшості делегацій в ООН (резолюція від 18 листопада 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 377, 496.*

25 вересня (четвер).

1. м. Львів. Відбулося заключне заняття республіканського постійно діючого семінару лекторів і пропагандистського активу з проблеми “Актуальні питання національних відносин в СРСР і боротьби проти буржуазного націоналізму”. На занятті розглядалася тема виховання трудящих у дусі соціалістичного інтернаціоналізму і радянського патріотизму. Доповідачі висвітлювали питання виникнення і розвитку в СРСР націй, “нової історичної спільноти людей – радянський народ”. *Радянська Україна. – 1975. – 26 вересня.*

29 – 30 вересня (понеділок – вівторок).

1. м. Київ. Відбувся пленум ЦК КПУ, на якому розглядалися питання про стан і завдання дальшого поліпшення соціально-культурного і побутового обслуговування населення республіки; про завдання партійних організацій, радянських і господарських органів республіки з підготовки і забезпечення організованого проведення зимівлі худоби; про підготовку до XXV з'їзду КПРС. В обговорених питаннях пленум прийняв відповідні постанови, у яких перед комітетами партії, виконкомами рад, міністерствами і відомствами УРСР ставилося завдання комплексно розвивати соціально-культурне і побутове обслуговування населення в містах і сільській місцевості; створювати необхідні умови на всіх підприємствах, будовах, колгоспах і радгоспах, організаціях і установах; виконувати плани з будівництва житла, шкіл, лікарень, дитячих

дошкільних закладів, магазинів, їдалень; поліпшити асортимент і якість товарів споживання; підвищити вимогливість до господарських керівників за створення необхідних умов для зростання професійної майстерності працівників; організовано провести зимівлю худоби з тим, щоб забезпечити необхідний рівень виробництва і заготівель м'яса, молока та іншої тваринницької продукції у кінці 1975 р. і в 1976 р. Найважливішою складовою підготовки до XXV з'їзду КПРС і XXV з'їзду КПУ мали стати звітно-виборні збори партійних організацій республіки і наступні партконференції, на яких потрібно було обговорити звіти виборних парторганів та виробити шляхи дальнього поліпшення роботи на всіх ділянках господарсько-культурного будівництва, ланках управління і у справі комуністичного виховання трудящих. *Правда України. – 1975. – 30 січня - 3 жовтня.*

30 вересня (вівторок).

8. Делегацією УРСР та 9 інших країн на XXX сесії Генеральної Асамблей ООН внесено проект резолюції про стан Міжнародної конвенції з припинення злочину апартеїду та покарання за нього. У проекті Генеральна Асамблея закликала уряди всіх держав підписати, ратифікувати і невідкладно втілити в життя згадану Міжнародну конвенцію. Проект резолюції був схвалений у Третьому комітеті і на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 10 листопада 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 378, 497.*

8. Делегаціями УРСР та груп країн, що розвиваються, на XXX сесії Генеральної Асамблей ООН внесено проект резолюції “Ліквідація всіх форм расової дискримінації”. У проекті пропонувалося визнати сіонізм формою расизму і расової дискримінації. Проект резолюції був схвалений на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 10 листопада 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 379, 497.*

Вересень.

6. м. Кіровоград. Інженери головного спеціалізованого конструкторського

бюро розробили нову універсальну пневматичну навісну сівалку для висівання в двох варіантах – шестириядним і восьмириядним пунктирним способом кукурудзи і соняшника. *Радянська Україна.* – 1975. – 6 вересня.

7. Померла хореограф, народна артистка СРСР Лідія Чернишова. *Радянська Україна.* – 1975. – 26 вересня.

9. м. Мінськ. На чемпіонаті світу з класичної боротьби золоту нагороду здобув киянин Н.Давидян (вагова категорія 62 кг). Чемпіоном світу з вільної боротьби став киянин П.Пінгін. *Спортивна газета.* – 1975. – 16-20 вересня.

9. м. Бидгощ (Польща). Киянин Л.Литвиненко переміг на змаганнях на Кубок Європи з десятиборства. *Спортивна газета.* – 1975. – 11 вересня.

6 жовтня (понеділок).

9. м. Київ. Футбольний клуб “Динамо” (Київ), вигравши у клубу “Баварія” (Мюнхен) 2:0 (1:0), здобув Суперкубок. *Спортивна газета.* – 1975. – 7 жовтня.

9 жовтня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про роботу Рад депутатів трудящих Одеської області по посиленню правового виховання громадян, піднесення ролі трудових колективів і громадських організацій в цій справі та забезпечення додержання соціалістичної законності”. У постанові відмічалося, що на деяких підприємствах, будовах, у селах і селищах області не велася боротьба з дрібним розкраданням державної власності, порушеннями трудової дисципліни і громадського порядку, пияцтвом; були непоодинокими випадки, коли керівники установ, підприємств, організацій, правління колгоспів приймали рішення, видавали накази і розпорядження, які не відповідали закону і ущемляли права трудящих; протягом 1973 – 1974 рр. і першого півріччя 1975 р. органи прокуратури області опротестували 2853 незаконні акти державних організацій, правлінь колгоспів; виконавчі комітети місцевих рад допускали випадки винесення рішень, що суперечили

чинному законодавству. Президія Верховної Ради УРСР зобов'язала ради, виконкоми області, відповідні міністерства і відомства усунути недоліки, відмічені в постанові. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 44. – Ст. 477.*

15 жовтня (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Міжнародну конвенцію про припинення злочину апартеїду та покарання за нього, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН 30 листопада 1973 р. Конвенцією передбачалося здійснення міжнародного контролю за її втіленням у життя. Вона набула чинності 18 липня 1976 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 476, 503.*

8. Делегаціями УРСР та інших 78 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про солідарність з політичними в'язнями Південної Африки. У проекті Генеральна Асамблея засудила репресії расистського південноафриканського режиму проти лідерів пригнобленого народу Південної Африки. Знову закликано цей режим надати безумовну амністію всім особам, які перебували в ув'язненні чи зазнавали обмежень за їх опозицію апартеїду, а також політичним біженцям з Південної Африки та скасувати всі закони і постанови, що обмежували право народу домагатися ліквідації системи апартеїду. В Спеціальному політкомітеті і на засіданні Генеральної Асамблеї ООН цей проект був схвалений шляхом консенсусу (резолюція від 28 листопада 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 380, 497.*

16 жовтня (четвер).

8. В президії Верховної Ради УРСР відбулася зустріч керівників республіки з Президентом Франції Жіскар д'Естеном. У розмові взяли участь перший секретар ЦК КПУ В.Щербицький, голова президії Верховної Ради УРСР І.Грушецький, голова Ради міністрів УРСР О.Ляшко. Керівники республіки ознайомили гостя із структурою і діяльністю Верховної Ради УРСР, роботою місцевих рад. Жіскар д'Естен розповів

про політичний устрій Франції, поглиблення і розширення франко-радянського співробітництва. *Відомості Верховної Ради УРСР. – № 43.*

19 жовтня (неділя).

7. Помер народний художник СРСР, член-кореспондент Академії мистецтв СРСР Й.Бокшай. *Радянська Україна. – 1975. – 22 жовтня.*

8. м. Торонто (Канада). Відбулось урочисте відкриття пам'ятника Лесі Українці (скульптор М.Черешньовський). На церемонії були присутні понад 20 тис. українців з Торонто та східних районів США і Канади. *Українське слово (Париж). – 1975. – 30 листопада.*

22 жовтня (середа).

8. Делегаціями УРСР та інших 56 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про особливу відповіальність ООН і міжнародного товариства щодо пригнобленого народу Південної Африки. У проекті Генеральної Асамблеї знову підтвердила свою рішучість приділяти все більше уваги і виділяти всі необхідні ресурси для погодження міжнародних зусиль у тісному співробітництві з Організацією африканської єдності з метою скорішої ліквідації апартеїду. Проект був прийнятий при поіменному голосуванні як у Спеціальному політичному комітеті, так і на пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 28 листопада 1975 р.). При голосуванні утрималися делегації ряду західних держав. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 391, 497.*

24 жовтня (п'ятниця).

6. Відбулося спільне засідання Комісій Верховної Ради УРСР з освіти і науки та у справах молоді, на якому обговорювалися питання про стан і заходи з дальнього розвитку дошкільного виховання дітей у республіці. На засіданні відмічалося, що розвиток дошкільного виховання дітей стимулювався через невиконання державних планів будівництва та введення у дію дошкільних закладів. Наголошено, що окремі виконавчі комітети рад, керівники ряду міністерств і відомств, промислових

підприємств, будівельних організацій, колгоспів виявили байдужість до цієї справи, не брали її під належний контроль. Особливу увагу депутати приділили забезпеченням ясел і садків необхідним обладнанням. Вони піддавали гострій критиці Дніпродзержинську і Брегівську меблеві фабрики, Кременчуцький меблевий комбінат за обмежений асортимент та випуск низькоякісної продукції. Зауважено, що не приділялося належної уваги цьому питанню й Міністерством лісової і деревообробної промисловості УРСР. Міністерство місцевої промисловості УРСР не вирішувало питання щодо виготовлення для дитячих закладів ігрового та фізкультурного устаткування. У схваленій комісіями постанові Держплану УРСР, відповідним міністерствам і відомствам, виконавчим комітетам обласних, Київської і Севастопольської міськрад рекомендувалося усунути наявні недоліки та визначити конкретні шляхи поліпшення дошкільного виховання дітей. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 44.*

26 жовтня (неділя).

8. Рада міністрів УРСР постановила доручити постійному представнику УРСР при ООН підписати Віденську конвенцію про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру. Головна мета конвенції полягала у створенні належної міжнародної правової основи для нормальної діяльності представництв при таких організаціях як ООН, ЮНЕСКО, МОП, МАГАТЕ та ін., а також делегацій на міжнародних конференціях. Конвенція була ратифікована УРСР 24 липня 1978 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 477, 506.*

28 жовтня (вівторок).

7. Помер учений-механік, доктор фізико-математичних наук, професор, академік АН УРСР, лауреат Державної премії СРСР, розробник ряду фундаментальних методів розв'язання проблем концентрації напружені в елементах конструкцій, динамічної міцності канатів, у механіці композиційних матеріалів, гірничих порід, спадкових середовищ Г.Савіч. *Радянська Україна. – 1975. – 31 жовтня.*

Жовтень.

3. Відбулося засідання Комісії Верховної Ради УРСР з будівництва, на якому було розглянуто питання про додержання трудового законодавства щодо зміцнення трудової дисципліни і кращого використання робочого часу у будівельних організаціях Міністерства будівництва УРСР. На засіданні відмічалося, що на багатьох будовах міністерства мало місце порушення трудового законодавства, втрати робочого часу через простої і прогули; подекуди допущені порушення розглядалися несвоєчасно, формально обговорювалися на зборах колективів. Порушення трудового законодавства в ряді будівельних організацій міністерства стали можливими внаслідок того, що господарські керівники, інженерно-технічні працівники незадовільно займалися питаннями організації виробництва і праці на об'єктах, несвоєчасно усували причини, що породжували плинність кадрів та інші недоліки. Матеріали з цього питання комісія подала на розгляд президії Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – № 43.*

3. м. Дніпропетровськ. Спеціалісти металургійного інституту у співавторстві з інженерами кількох заводів опрацювали і впровадили технологію виробництва пустотілих осей для залізничних вагонів, яка дозволила заощадити значні кошти та багато металу. *Радянська Україна. – 1975. – 23 жовтня.*

4. м. Хельсинки (Фінляндія). Переможцем всесвітнього конкурсу баяністів і акордеоністів став 22-річний студент Київської консерваторії імені Чайковського В.Зубицький. *Правда України. – 1975. – 9 листопада.*

6. Відбулося спільне засідання комісій Верховної Ради УРСР з сільського господарства і охорони природи, на якому розглядалося питання про стан охорони, використання і відтворення малих річок в УРСР. На засіданні підкреслювалося, що міністерства сільського господарства, радгоспів, харчової промисловості не вживали дієвих заходів до того, щоб навколо річок створювалися водоохоронні зони, 'рунто- і водозахисні лісонасадження; значної шкоди малим річкам завдавали камене-добувні підприємства, які розробляли не віддалені від річок зони, а лише відкриті скелясті береги, що призводило до замулення річок, зміни

їх русел, зниження рівня води; великої шкоди річкам завдавали також неочищенні стоки промислових, комунальних і сільськогосподарських підприємств, багато з яких не були обладнані очисними спорудами. У схваленій комісіями постанові відповідним міністерствам і відомствам, виконавчим комітетам обласних рад було рекомендовано вжити невідкладних заходів щодо поліпшення охорони і відтворення водних джерел, ліквідації відставання у спорудженні і введенні в дію очисних споруд, посилення контролю за використанням коштів, що виділялися на їх будівництво. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1975. – № 45.

9. м. Віденський (Австрія). В.Невзоров з Майкопа став першим серед радянських борців чемпіоном світу з дзюдо. *Спортивна газета.* – 1975. – 28 жовтня.

3 листопада (понеділок).

6. Президія Верховної Ради УРСР постановила встановити почесне звання “Заслужений працівник охорони здоров’я Української РСР”. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1975. – № 46. – Ст. 498.

6 листопада (четвер).

8. США. Учасники міжнародного та радянського правозахисного руху А.Григоренко, Г.Лауб, О.Галич, П.Тігрід, О.Філін, Г.Боль, К.Ездінський, А.Лім, А.Левітін-Краснов, П.Литвинов, І.Пелікан, К.Амері, В.Білоцерковський, В.Франк звернулися через газету «Русская Мысль» на захист М.Джемілєва, якому загрожував черговий термін покарання в СРСР. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб.* Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 221.

7 листопада (п’ятниця).

8. Делегаціями УРСР та інших 54 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції з питання про Палестину. У проекті висловлювалося серйозне занепокоєння тим, що не було досягнуто

прогресу в напрямі здійснення палестинським народом його невід'ємних прав у Палестині, поверненні до своїх домівок та до свого майна, звідки палестинці були переміщені і вигнані. Постановлено створити Комітет із здійснення невід'ємних прав палестинського народу у складі 20 держав-членів ООН. Проект був схвалений резолюцією від 10 листопада 1975 р. На підставі пункту 3 цієї резолюції рішенням Генеральної Асамблеї ООН 17 грудня 1975 р. УРСР стала членом Комітету із здійснення невід'ємних прав палестинського народу. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 398, 497.*

8. Делегаціями УРСР та інших 37 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції “Захист прав людини в Чилі”. У проекті чилійська влада закликана невідкладно вжити всіх заходів щодо відновлення і захисту основних прав людини й основних свобод та повністю поважати положення міжнародних актів, учасником яких була Чилі. Остаточний текст резолюції був підготовлений після тривалих і напруженіх консультацій у Третьому комітеті, де був схвалений більшістю делегацій при поіменному голосуванні, а потім на засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 9 грудня 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 399, 498.*

8 листопада (субота).

1. м. Білогірськ (Кримська область). Відбулася демонстрація кримських татар біля будинку райвиконкому з вимогою усунути перешкоди при проведенні прописки. *Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб. Зб. док. та матеріалів Ч. 2. / Упоряд.: О.Г.Бажан, Ю.З.Данилюк, С.А.Кокін, О.А.Лошицький. – К., 2004. – С. 222.*

10 листопада (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила розпочати другу

сесію Верховної Ради Української РСР IX скликання 11 грудня 1975 р. у Києві. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 46. – Ст. 497.*

14 листопада (п'ятниця).

8. Делегаціями УРСР та інших 13 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції “Єдиний підхід до аналізу і планування розвитку”. У проекті зазначалося, що єдине планування на національному рівні було одним з найбільш ефективних інструментів заохочення економічного, соціального і гуманітарного розвитку й забезпечення зростаючих можливостей кращого життя для всіх людей. Підтверджено, що кожна держава мала суверенне і невід’ємне право обирати свою економічну і соціальну систему відповідно до волі свого народу, без втручання ззовні. Проект резолюції обговорювався у Другому комітеті і був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 28 листопада 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 406, 498.*

22 листопада (субота).

8. м. Женева (Швейцарія). Від імені УРСР була підписана Регіональна угода про використання службового радіомовлення частот у діапазоні гекзаметрових хвиль у районах 1 і 2 та у діапазоні кілометрових хвиль у районі 1. Угода мала технічний характер і була затверджена Радою міністрів УРСР у грудні 1978 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 477, 506.*

Листопад.

6. м. Кривоград. У спеціальному конструкторському бюро заводу радіовиробів було створено п'ять нових дослідних зразків студійної апаратури. Серед них – перша в СРСР пересувна станція з кольоворовим записом, змонтована на спеціальному автобусі. *Радянська Україна. – 1975. – 15 листопада.*

9. Клуб “Динамо” (Київ) усьоме став чемпіоном СРСР з футболу. *Спортивна газета. – 1975. – 4 листопада.*

9. м. Мехіко (Мексика). Львів'янин П.Ледньов став переможцем чемпіонату світу з п'ятиборства, набравши 5056 очок. *Спортивна газета.* – 1975. – 22 листопада.

1 грудня (понеділок).

7. Помер учений-гідробіолог, академік АН УРСР, доктор біологічних наук, професор О.Топачевський. *Радянська Україна.* – 1975. – 4 грудня.

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР та інших 15 країн на XXX сесії Генеральної Асамблей ООН внесено переглянутий проект резолюції щодо заборони розробки і виробництва нових видів зброї масового знищення та нових систем такої зброї. У проекті Генеральна Асамблея визнала за необхідне вжити шляхом укладення відповідного міжнародного договору (або угоди) необхідних ефективних заходів щодо заборони розробки і виробництва зброї масового знищення та прохала Комітет із роззброєння якомога скоріше приступити із залученням кваліфікованих урядових експертів до погодження тексту такої угоди та подати доповідь про досягнуті результати XXXI сесії Генеральної Асамблей. Проект був схвалений як резолюція Генеральної Асамблей ООН від 11 грудня 1975 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp.* – К., 1981. – С. 418, 498.

2 грудня (вівторок).

1. Російський священик С.Желудков (учасник демократичного руху в СРСР, автор численних самвидавничих статей на релігійно-суспільні теми) написав академіку А.Сахарову відкритого листа в обороні священика із Західної України В.Романюка, якого в липні 1972 р. засудили за статтею 62 КК УРСР на 2 роки ув'язнення, 5 років таборів особливо сурового режиму і 3 роки заслання. У листі С.Желудков повідомляв про свої відвідини сім'ї В.Романюка в м. Косів Івано-Франківської області та подробиці його життя, зокрема умов перебування останнього у таборі сурового режиму в Мордовській АРСР (з серпня 1975 р. тривала голодівка В.Романюка з вимогою переглянути його справу, повернути відібраний молитовник і мати при собі

Біблію). Погром в Україні 1972-1979. Зошити українського самвидаву. Випуск I. – Сучасність, 1980. – С. 227–228.

8. Делегаціями УРСР та інших 8 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про рівність між чоловіками і жінками та ліквідацію дискримінації щодо жінок. У проекті закликалися всі держави, які ще цього не зробили, ратифікувати міжнародні конвенції та інші документи, що належали до захисту прав жінок і ліквідації дискримінації щодо жінок, її ефективно виконувати положення цих конвенцій й інших документів; рішуче сприяти більш широкій участі жінок у зміцненні міжнародного миру і продовжені ослаблення міжнародної напруженості. Проект був схвалений на засіданні Генеральної Асамблеї ООН (резолюція від 15 грудня 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 423, 498.*

3 грудня (середа).

8. Делегаціями УРСР та інших 25 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції про становище на близькому Сході. У проекті засуджувалася окупація Ізраїлем арабських територій на порушення статуту ООН, принципів міжнародного права і неодноразових резолюцій ООН. Генеральна Асамблея прохала всі держави припинити подання Ізраїлю будь-якої воєнної чи економічної допомоги до того часу, поки він продовжуватиме окупацію арабських територій. Раду безпеки ООН на виконання її відповідальності за статутом прохалось вжити необхідних заходів для швидкого здійснення всіх відповідних резолюцій Генеральної Асамблеї та Ради безпеки, спрямованих на встановлення миру в даному районі. Проект при поіменному голосуванні підтримали соціалістичні, більшість азіатських і африканських країн, проти голосували західні держави (резолюція від 5 грудня 1975 р.). *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 426, 498.*

8. Делегаціями УРСР, БРСР, СРСР та інших 9 країн на XXX сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено переглянутий проект резолюції щодо укладення Договору про повну і загальну заборону випробувань ядерної

зброї. У проекті закликалися всі держави, які володіли ядерною зброєю, не пізніше 31 березня 1976 р. приступити до переговорів з метою досягнення домовленості про повну і загальну заборону випробувань ядерної зброї. До участі у цих переговорах запрошувались 25-30 держав, що не володіли ядерною зброєю і які мали бути призначенні головою Генеральної асамблеї ООН після проведення консультацій з усіма регіональними групами. Проект резолюції був схвалений як резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 11 грудня 1975 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 428, 499.*

9 грудня (вівторок).

1. У зв'язку із закінченням строку повноважень народних суддів районних (міських) народних судів УРСР обраних 13 грудня 1970 р., президія Верховної Ради УРСР постановила призначити вибори суддів районних (міських) народних судів УРСР на неділю, 11 квітня 1976 р. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1975. – № 51. – Ст. 552.*

14 грудня (п'ятниця).

8. Делегацією УРСР на конференції ООН з питання про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями внесена поправка до статті 29 проекту статей щодо представництво держав. У ній зазначалось, що у випадку будь-яких посягань на приміщення представництва, особисту резиденцію глави представництва або резиденції членів дипломатичного персоналу представництва держава перебування зобов'язана вжити відповідних заходів щодо порушення судового переслідування і покарання у судовому порядку осіб, винних у такому посяганні. У дещо зміненому вигляді поправку було схвалено конференцією (проти голосували лише делегації США, Канади, Японії та Венесуели). Вона увійшла як пункт “b” до тексту статті 23 Віденської конференції про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 347, 494.*

24 грудня (середа).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Конвенцію із запобігання забруднення моря скиданнями відходів та інших матеріалів, підписану від імені УРСР у Москві 29 грудня 1972 р. Конвенція набрала чинності для УРСР 6 березня 1976 р. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 478, 501.*

3. Хмельницька область. Прийнято в експлуатацію найбільший у СРСР Теофіопольський цукровий завод, здатний переробити 60 тонн буряків за добу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 594.*

25 грудня (четвер).

3. ЦК КПУ, Рада міністрів УРСР привітали будівельників, монтажників, експлуатаційників із закінченням будівництва і введенням у дію великого комплексу з випуску 2064 тис. тонн на рік висококонцентрованих складних мінеральних добрив у Рівненському виробничому об'єднанні “Азот”. *Правда України. – 1975. – 25 листопада.*

4. м. Київ. Відкрито пам'ятник класику української літератури І.Котляревському (автори – Г.Кальченко, А.Ігнащенко). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 594.*

26 грудня (п'ятниця).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала із застереженням Конвенцію щодо запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користувалися міжнародним захистом, підписану від імені УРСР у Нью-Йорку 18 червня 1974 р. Мета конвенції полягала у тому, щоб не допустити вчинення злочинів проти глав держав і урядів, дипломатів та інших осіб, які користувалися міжнародним захистом, а також сприяти розвитку міжнародного співробітництва у справі запобігання таким злочинам, їх викриття та покарання злочинців. *Українська РСР на міжнародній арені: Зб. док. і матеріалів 1971 – 1975 pp. – К., 1981. – С. 478, 503.*

30 грудня (вівторок).

3. ЦК КПУ, Рада міністрів УРСР привітали робітників, інженерів, техніків, усіх учасників будівництва і експлуатації першої черги Північно-Кримського каналу із введенням у дію 400-кілометрової водної артерії і 180 тис. гектарів зрошуваних земель у Кримській та Херсонській областях. *Правда України.* – 1975. – 30 листопада.

Грудень.

1. Іван Світличний, перебуваючи на засланні (Урал), написав листа М.Бажану, у якому висловлював свій намір відмовитися від радянського громадянства та пояснював мотиви і чинники такого кроку. При цьому він заявив, що ніколи не зрікався і не зрічеться Вітчизни. *Погром в Україні 1972-1979. Зошити українського самвидаву. Випуск I. – Сучасність, 1980.* – С. 108–122.

3. м. Дніпродзержинськ. На металургійному заводі ім. Дзержинського введений у дію перший у світі віспрокатний стан “250”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 594.

6. м. Харків. Колективом конструкторського бюро об’єднання “Укрелектромаш” розроблений новий електродвигун із здатністю працювати при температурі мінус 60°C, призначений для роботи в умовах Крайньої Півночі. *Радянська Україна.* – 1975. – 10 грудня.

9. Футболіст Київського “Динамо” О.Блохін став володарем призу “Золотий м’яч”. *Радянська Україна.* – 1975. – 31 грудня.